

Diosc.

1790/A

Dom. Faustinus Lucchin[illegible]

L

80

PEDANII DIOSCORIDIS ANAZARBEI, DE MEDICA MATERIA LIBRI SEX,

Ioanne RVELLIO Suessionensi interprete.

HIS ACCESSIT, PRAETER *Pharmacorum simplicium catalogum, copiosus omnium fermé medelarũ siue curationum* Index.

VENETIIS.
DOMINICVS LILIVS EXCVDEBAT.
M. D. L.

NAENIA IN OBITV RVELLII.

Cesserat è uiuis ad celsa Ruellius astra.
Constiteratq́; alti clarus in arce patris:
Cùm periisse hominem rata Mors, ait, Ecce triũphe
Clamet io, cuicui uictima grata cadit.
Vicimus, en nostras toties qui eluserat arteis,
Qui toties mortem uicerat, interiit.
Ast ubi in ore uirùm uersari auditq́; uidetq́;,
Hunc magis atq; magis uiuere, uicta fremit.
Cui pæam, quibus ortus erat mihi redditur astris,
Quemq́; putas uictum, bina trophæa refert.
Prima, quòd olim animas mille atro depulit orco:
Altera, quòd moriens nunc quoq; mille rapit:
Nempe Dioscoride Romana per oppida ducto,
Cui toga, cui potior lingua Latina, sua est.
Cætera quid memorem uicturi scripta laboris,
Naturam & stirpes, pharmacaq́; omne genus?
Non uillas, nec equos, nec curam diuitis agri,
Nullaq́; uitæ hominis commoda præteriit,
Quæ non tractarit, sapientibus edita Graiis,
Quæ non reddiderit, uel meliora suis.
Vtq́; mage inuideas, dicam amplius, edidit annis
Amille haud quisquam tanti opus ingenii.

EPITAPHIVM Ioannis Ruellij, Diony=sio Corronio au=thore.

Hic situs est, in quo uiguit medicina, Ruellus:
In quo naturæ notitia, atque poli.
In quo prima fuit dos, Graium uertere scripta
In Latium, ac Latio scribere digna Ioue.
Olim erat affinis, nunc est conuiua deorum,
Præmiáque illa sui grata laboris habet.

PEDANII DIOSCORIDIS ANAZARBEI, DE Medicinali materia, libri primi præ=fatio,

Ioanne RVELLIO Suesſionenſi interprete.

VANQVAM, *amiciſsime Aree, complures non ueterũ modo, ſed recentiorum quoque, de medicamentorum compoſitione, uiribus, atque probatione cõmentati ſunt: nobis tamen nec uanum, nec à ratione abhorrentem impetũ animi ad hoc opus inceſsiſſe, tibi oſtendere tentabimus: quòd eorum nõnulli abſolutum nihil ediderũt, alij quàm plurima, quæ auditu percunctando didicerant, ſcriptis tradiderunt. Siquidem* Bithynus Iolas *&* Heraclides Tarentinus, *omiſſa prorſus herbarum tractatione, rem ſanè quàm paucis perſtrinxerunt. Neq; uerò omnes illi de metallicis quicquam rebus*

aut odoramentis memoriæ prodiderunt. Crateuas autem herbarius, & Andreas medicus, qui cæteris diligentius hac in parte uersati uidentur, radices multas apprimè utileis, herbasq; haudquaquã adnotatas, reliquerunt. Veruntamen priscorum subscribere oportet sententijs: quos, etsi pauca ipsis referantur accepta, magnam tamen impendisse diligentiam constat. Iunioribus minus assentiendum: è quibus Iulius Bassus, & Niceratus, & Petronius Niger, & Diodotus, Asclepiadæ omnes, medicinalẽ materiam vernaculam cognitamq; vulgò, dignam censuerunt, quæ ab ipsis literis exactè mãdaretur: & vt medicamẽtorum vires probationes q; cursim complexi, sic nullo experimento eorum effectus colligentes, inani uerò reddendarum causarum studio verba fundentes, alia pro alijs scriptitando, rem in aceruum congeriemq; controuersiarum extulerunt. Siquidem, qui inter eos egregius habetur Niger, euphorbium, nascẽtis in Italia, chamæleæ succum esse contendit: androsæmonq; eandem herbam cum hyperico esse. quinetiam aloë in Iudæa fossilem nasci, & pleraq; his similia exponit, reclamante euidentia, quæ prorsus veritati refragantur. Quibus coniectura colligi potest, ea non oculata fide, sed narratione potius ab alijs accepisse. In ordine ijdem ipsi aberrarunt, partim eorum discrepanteis nullaq; cognatione coniunctas vireis collidentes: partim per elementa literarum scripta in ordinem digerentes,

quò facilius memoriæ mandarentur, genera & eorum effectus à sua cognatione disiungentes. Nos uerò ab iuuentute, ut ita dicam, iuuenta. iugi desiderio cognoscendæ materiæ allecti, permultis regionibus peragratis (nec enim nescis nos militarem uitam exegiße) tuo hortatu commentationem in sex libros contulimus: quod opus tibi dicamus, Aree, animi gratitudine obsequentes, ob eum, quo nos prosequeris, affectum. Etenim natura cùm in omnes eruditione excultos, tum uerò in eos quibus cum tibi eiusdem artis neceßitudo intercedit, pronus ad amicitiam eße soles, in nos etiam aliquantò peculiarius. Enimuero non parum præbet tuæ probitatis argumẽtum, optimi viri Licinij Baßi singularis erga te amicitia: quam unà nobiscum degentes nouimus, cùm mutuam inter vos beneuolentiam æmulatione dignam intueremur. Admonitum autem te uelim, eosq́;, qui in hosce commentarios incident, ne in uerbis facultatem nostram æstimetis, sed potius adhibitam rebus cum peritia curam. Etenim plurima visu ipsi exactißimè cognouimus: quædam etiam ex ea, de qua inter omnes conuenit, historia, percunctationeq́; rerum apud singulos vernacularum diligenter accepimus. Dabimus igitur operam, ut differenti ab alijs ordine tradito, genera medicinarum uiresq́; describantur. Quòd autem neceßario sit medicamẽtorũ ratio, nemo est fermè qui ignoret: quòd ea & toti arti coniuncta sit, vniuersisq́; eius par=

Dioscoridis cognoscendorum simplicium studium.

tibus efficax administret auxilium. Quare per medicamentorum compositiones atque misturas, & facta in morbis pericula extendi, & incrementum capessere potest, quàm plurimum conferente singulorum medicaminum cognitione. Quinetiã uernaculam familiaremq; materiam complectemur, ut perfecta sit quæ à nobis relinquetur doctrina. Verũ in primis curam impẽdere oportet, ut suis temporibus singula & demetantur & recondantur. certè pro horum ratione aut ualent uiribus, aut euanido nulloq; munere funguntur. Serena igitur cœli constitutione demetenda sunt. Magni siquidem refert inter colligendum, si uel squalores uel imbres infesti sint: quemadmodum si loca, in quibus prodeunt, cliuosa, & uentis exposita sint & perflata, frigidaq; & aquis carentia: in his enim locis uires eorum longè ualidiores intelliguntur. Contrà, quæ in campestribus, riguis, & opacis, cæterisq; locis à uento silentibus enascuntur, plerunq; degenerant, & minus uiribus ualent: multoq; magis, si non suo tempore nec opportunè colligantur, aut si per imbecillitatem intabuerint. Neq; ignorandũ, sæpe pro peculiari loci natura, aut anni clemẽtia, maturius aut serius adolescere. Nõnulla propria ui, hyeme florẽt, et folia pariunt: quædam bis anno florifera. Quare cui in animo est horum peritiam assequi, necesse est eum prima germinatione solo emergẽtibus, adultis & senescentibus adesse. Nã qui pullulanti herbæ dũtaxat

Plantæ, ut exactè cognoscantur omni tempore inspiciendæ.

adstiterit, adultam cognoscere non potest: neq; qui adultam tantùm inspexerit, nuper erumpentem noscet. Quo fit, ut propter mutatam foliorum faciẽ, caulium proceritates, florum seminisq; magnũtudinem, & id genus alias peculiares notas, nõnulli, qui olim has rerum uarietates non perspexerũt, magno in errore uersentur. Quæ causa etiam nonnullis scriptoribus imposuit, qui herbas quasdam, uerbi gratia, gramen, quinquefolium, & tussilaginem emittere florem, fructum et caulem negant. Ergo qui sæpius ad uisendas herbas & earum natales se contulerit, earum cognitionem maximè consequetur. Scire etiam nõ conuenit, sola ex herbaceis medicaminibus ueratri genera, nigrum, inquam, & candidum multis educare annis: reliqua à trimatu inutilia. Quæ uerò fruticosa sunt, sicut stœchas, trixago, polium, abrotonũ, seriphum, absynthium, hyssopum. & alia id genus semine prægnantia demetãtur flores quoq; antea, quàm sponte sua decidant. fructus autem, ut maturi decerpantur necesse est. & semina, ubi siccari cœperint, priusquam defluant. Herbarum succus & foliorum elici debet, germinantibus tum primum cauliculis. Lac & lacrymæ excipiantur, inciso per summum adolescentiæ uigorẽ caule. Radices, & linquamenta, corticésue ut recondãtur, eximere cõuenit cùm herbæ suis folijs exuuntur. Siccantur etiam expurgatæ inibi, locis aspergínem nõ redolentibus: sed quæ luto aut puluere sunt obsitæ,

aqua elui debent. Flores & omnia quæ iucundum odorem efflant, arculis tiliaceis, nullo situ obductis, reponantur. Nonnunquam charta aut folijs semina, vt perennent, aptè inuoluuntur. Liquidis medicaminibus densior materia, argentea, vitrea aut cornea conuenit. Fictilis etiam, si modò rara non sit, accōmodatur: et lignea, præsertim è buxo: sed ænea vasa ocularijs medicamētis liquidisq́;, & omnibus ijs, quæ aceto, pice liquida, aut cedria cōponūtur. Adipē autē & medullas stagneis vasis recōdi cōuenit.

Iris. Cap. I.

RIS à cœlestis arcus similitudine nomē accepit. Folia fert gladioli, sed maiora, latiora, et pinguiora. Flores ī caule æqualibus inter se spatijs distant, incurui, varij: siquidem candidi, pallentes, * lutei, purpurei, aut cœrulei conspiciuntur: qua diuersi coloris specie, quadam cœlestis arcus imago repræsentari videtur. Radices subiacēt geniculatæ, * duræ, odoratæ: quæ frustatim dissectæ, in vmbra siccantur, & traiectæ lino reconduntur. Melior est Illyrica, & Macedonica: & inter has laudatissimas, quæ pumila ferè et densa constat radice, frangenti contumax, subrufo colore, * gustu amaro, odore perquàm syncero, ita vt nullum prorsus situm redoleat: quæ dum tunditur, sternutamenta mouet. Secundum locum ha-

* μήλινοι, nō μέλανα.

* στερεαὶ, id est, solidæ.

* τῆ γέυσει πυρωτέρω, id est, gustu feruentiore.

bet Africana, candicans, gustuq; amara. Teredines in uetustate sentiunt, tunc tamen odoratiores reddi solent. Vis omnibus excalfactoria, extenuans, contra tussim efficax: humorum qui ægrè reijciuntur crassitiem digerunt, bilem crassamq; pituitam ex hydromelite drachmis septem epotæ purgant, somnum conciliant, lacrymas ciunt, torminibus medentur. Eædem potæ ex aceto auxiliantur serpentium ictibus, lienosis, conuulsis, perfrictionibus, horroribus, & quibus genitura effluit: menses ex uino potæ pellunt. Decoctum earum, fœminarum fotibus vtiliter imponitur, ad emolliendos locos, laxandaq; in eis venarum spiracula. ischiadicis infunditur, fistulas, ac sinus carne explet. Radices ex melle glãdis modo subditæ, partus extrahunt: quin etiam coctæ & illitæ, strumas, veteresq; duritias emolliunt. Siccæ quoque vlcera replent, & cum melle purgant. nudata ossa corpore operiunt doloribus capitis, cum aceto & rosaceo magna vtilitate illinuntur. Admotæ cum albo veratro, & duabus mellis partibus, lẽtigines et uitia cutis in facie à sole cõtracta emaculat: pessis, malagmatis, et acopis inseruntur. In uniuersum, magni ad omnia usus.

ANNOTATIO.

Censetur Galanga officinarũ. Nec enim Acori genuinam aut faciem aut naturam obtinet, quam uulgus herbariorum hoc nomine solet indicare.

Acorum. Cap. II.

ACorum folia iridis habet, angustiora tamen: radices non dißimiles, complicatas, non in rectum sed obliquum actas, & summo cæspite sparsas, geniculis interceptas, albicantes, gustu acres, odore non ingratas. Optimum est densum, candidũ, plenum, carie non exesum, odoratũ, cuiusmodi Colchidicum & Galaticum, quod aspletion dicunt. Radici uis calfactoria. Decoctum potu urinam cit: prodest lateris doloribus, & iocineris atque thoracis: item torminibus, uulsis, ruptis: lienem absumit, urinæ stillicidio & serpentum ictibus auxiliatur, insidentibus ad muliebres affectus iridis modo utiliter imponitur, oculorum caligines succo discutit, antidotis radix magno usu commiscetur.

* Plinius aniso habet: ac sic etiam Marcello in comment. teste, Græci quidã uetustißimi codices. quæ diuersitas facit, ut qualis herba sit Meon, non facilè quis cõiecerit.

Meum. Cap. III.

MEon, quod Athamanticum uocant, in Macedonia & Hispania plurimum gignitur, * anetho folijs & caule simile, sed eo craßius. binùm fermè cubitorum altitudine attollitur, sparsis in obliquum rectumq; radicibus, longis, tenuibus, odoratis, linguam excalfacientibus. Quæ feruefactæ ex aqua, uel tritæ citra coctionem, præclusorum renum uesicæq; farctæ uitia potu leniunt, urinæ difficultati medentur, stomachi inflationes discutiunt. Torminibus, affectæ uuluæ, articulorum doloribus, atque fluxionibus pectoris, tritæ cum melle in eclegmate auxiliantur, sanguinem

per menstrua pellunt, desectionibus feruefactæ: infantibus autem illitæ imo uentri, urinas mouent: quòd si plus quàm deceat ex his bibatur, caput dolore afficiunt.

Cypirus. Cap. IIII.

CYpirus, quem aliqui erysisceptrum, vt aspalathum appellant, folia fert porraceis proxima, sed longiora & exiliora: caulem odorati iunci, cubitalem aut maiorem angulosum, in cuius cacumine minuta folia cum semine exoriuntur: radices, quarum in medicina est usus, cohærentes inter se, oleis oblongis similes, aut rotundæ, nigro colore, suaui odore, amaro gustu. In lacunosis, palustribus & cultis enascitur. Optima est grauissima, densa, fractu contumax, plena & aspera, odoris cum quadam acrimonia iucundi, qualis est Cilicia, Syriaca, & quæ à Cycladibus insulis petitur. Huic calida vis inest. Venarum spiracula laxat, urinam ciet, ad calculos aquamq; subter cutem utilißimè bibitur, aduersus scorpionum ictus remedio est, perfrictionibus vuluæ et præclusionibus fotu prodest, pellit mẽses. Contra ulcera oris etiam si depascant uorẽtq;, farina eius efficax est. Malagmatis calfacientibus, et unguentorum spissamentis bene adijci solet. Aliud cypiri genus tradunt in India nasci, gingiberis effigie, quod manducatum croci uim reddit, gustu amaro sentitur, & illitum præsentem psilothritum exhibet.

Cardamomum. Cap. V.

CArdamomum optimum est, quod est comagene, Armenia, Bosphoróque deuehitur: in India quoque, & Arabia prouenit. Eligi debet plenum, frangenti contumax, occlusum, farctumq; (quod enim huiusmodi non est, exoletum iudicatur) & gustu acre, subamarum, & odore caput tentans. Excalfactoriam uim habet, potumque ex aqua facit ad comitiales, ischiadicos, tusses, neruorum resolutionem. Item ad rupta, uulsa, tormina: latas uentris tineas excutit. Ex uino autem potum, renibus, difficultati urinæ, à scorpione ictis, neq; non omnibus uenenum uibrantibus, auxilio est. Cum cortice radicis lauri epota drachma calculos cōminuit, partus suffitu enecat, scabiem ex aceto illitum adimit. Et ad unguentorum spissamenta additur.

Nardum. Cap. VI.

DVo nardi genera: unum Indicum, alterum Syriacum appellatur, non quòd in Syria proueniat, sed quòd montis, in quo oritur, pars una ad Syrios, pars altera ad Indos flectitur. Ex hoc Syriaci genere præcipuum est recens & leue, largam gerens comam, flauum colore, perquàm odoratum, ac cyperum redolens, breui spica, amaro sapore, linguam siccante, quod diu in sua odoris gratia permaneat. Ex Indicis autem nardum quoddam Gangitis uocatur, à fluuio Gange, apud quem enascitur, montem præterfluente: quod genus ob multam

*loci, in quo prodit, uliginem, uiribuss infirmius est, atque procerius adolescit, plures ferens spicas ab unica radice comosas, unáque conuolutas, ac grauiter olentes. Montanum autem odoratius, spica breui ac mutila, odore cypero uicino, cæteras habens Syriaci dotes. Est & genus quoddam, cui Sampharitico nomen locus indidit, frutice breui, in magnas se spargens spicas, candidiore interim medio caule, hircorum uirus supra modum redolente: quod improbatur. Madefactum uendi solet: quod uitium ex eo deprehenditur, quòd candida sit spica, & squalida, * nulloq; puluere obsita. Adulteratur stilbio cum aqua, aut palmeo uino, inspissationis ponderisque causa inspirato. Intueri autem oportet si lutum radicibus insideat, & incerniculo puluerem excutere, eluendis manibus utilem. Vim habent excalfactoriam, & exiccantem. Vrinam mouent, aluum potu sistunt, vuluæ profluuia, saniémque apposita supprimunt. Nauseæ ex aqua frigida auxiliantur, & stomachi rosionibus, inflationi, iocineri, regio morbo, renum uitijs. Aquæ autem incoctæ fotu ad insessum, vuluæ inflammationibus medentur: ad glabras oculorum genas ualēt: si quidem eas ad densiorem pilum reducunt. perfusis humore corporibus insparguntur. Miscentur antidotis, & in fictili nouo non picato ad ocularia medicamenta reconduntur, trita in farinam, & cū uino in pastillos coacta.*

*καὶ μὴ ἔχειν τὸν χνοῦν, *id est, & quod natiua careat lanugine.*

Nardum Celticum. Cap. VII.

CElticum nardum nascitur in Liguriæ Alpibus, saliunca patrio nomine appellatum, prouenitq; in Istria. Exiguè fruticat, & cum radicibus in manuales fasciculos componitur. Folia habet oblonga, colore in flauum languido, florem luteum. Cauliculorum & radicum duntaxat usus est, & odoris suauitas: unde pridie fasciculos aqua abluere expedit, & exempta terra pauito solo atq; humenti subiecta charta reponere, postridiæ repurgare. siquidẽ utile, cum aceroso, alienoq; propter humoris uim, nõ excutitur. Adulteratur imposita herba simili, quæ hirculus uocatur, ab odoris grauitate, sed facilis cognitio: nãq; herba cãdidior est, sine cauliculo, minoribus folijs, radice neq; amara, neq; odorata, vti verum nardum est. Itaque radices, atque cauliculi, abiectis folijs triti secernuntur, uino excipiuntur, digeruntúrque in pastillos, & ita fictili nouo diligenter operto, asseruari debent. Laudatur maximè recens, iucundi odoris, radice numerosa cohærens, plenum, nec fragile. Ad eadem, quæ Syriacum pollet: sed vehementius urinam cit, & stomacho utilius est. Inflammationibus iocineris, & felle suffusis auxiliatur. Contra stomachi inflationes, cum absynthij decocto bibitur: item aduersus lienem, renum & uesicæ uitia, & uenenatos ictus, ex uino. Additur in malagmata, potiones, & calfacientia unguenta.

Montanum nardum. Cap. VIII.

MOntanum nardum, quod ab aliquibus thy-lacitis, & niris appellatur, in Cilicia, & Syria nascitur, surculo & folijs eryngij similibus, minoribus, minimè tamẽ spinosis, asperisq́; Radicibus binis nititur, aut pluribus, nigris, odoratis, ceu hastulæ regiæ, sed longè gracilioribus, & longè minoribus. Neque caulem, neque fructum, neque florẽ profert. Ad eadem, ad quæ Celticum, efficax.

ANNOTATIO.

* Minoribus.] Fuchsius in opere de Stirp. maioribus legendum suspicatur. Plinius, qui hinc omnia mutuatus est, mollioribus habet quod sanè utrunque herbæ, quàm aptissimè quadrat.

*Cyrino hyoscyami.] Id est, flori hyoscyami, qui ueri cyrini, quem domesticæ punicæ florem esse nouimus, aliquam exprimit effigiem, ut in eius descriptione au thor est Dioscorides.

Asarum. Cap. IX.

*ASarum, quod & ipsum aliqui syluestre nardum appellant, hederæ folijs * minoribus multò, rotundioribusq́; , fluribus * cytino hyoscyami similibus, purpureis, interfolia proximè radicẽ emicantibus, odoratis, in quibus semen acinosum. [Cauliculos habet angulosos, asperos, & molles] radices numerosas, geniculatas, te-* Deest in Græco.

nues, obliquas, gramini non diſsimiles, longe tamen graciliores: odoratas, excalfacientes, & quæ linguam uehementer mordent. Excalfactoriam uim habet: vrinam cit, hydropicis & uetuſto coxendicum dolori prodeſt. Radices ſenis drachmis ex aqua mulſa potæ, menſes trahunt, & ueratri albi modo purgant. In vnguenta additur. Vmbroſis montibus prouenit, ſed plurimum in Ponto, Phrygia. Illyrico, & Italiæ Iuſtinienſi agro.

ANNOTATIO.

*Maioribus] Rectius forte minoribus legas, ut Ruellius quoque monuit. Flores ſiquidē Valerianæ nūc dictæ, quam Phu eſſe omnes ferè ſuſpicantur, Narciſſum effigie expreſsiſsime quidem referunt, eo tamen longe ſunt minores: ni fortè ſoli diuerſitati id imputandum cenſeas.

Phu. Cap. X.

PHu, quod & aliqui ſylueſtræ nardum appellant, naſcitur in Ponto, folio *oluſatri, aut elaphoboſci, caule cubitali, aut altiore, læui, cauo, molli, in purpuram vergente, geniculis intercepto, floribus narciſſo proximis, *maioribus, tenerioribus, & ex albicante purpureis: radice ſuperius ad digiti minoris craſsitudinem, ex obliquo uilloſa in nigri ueratri aut iunci odorati modum: capillamentis inuicem contextis, flaueſcentibus, odoratis, cum quadam odoris grauitate nardum æmu-

*Hippo ſelini.

lantibus. Excalfacit, urinam mouet, si sicca potui detur. Decoctum eadem præstare potest, ad lateris etiam dolorem efficax, menses cit, antidotis inseritur. Adulteratur radice rusci ammista: sed maleficium deprehenditur quoniam hæc dura est, & frangenti contumax, sine ulla odoris gratia.

Malabathrum. Cap. XI.

MAlabathrum arbitrantur aliqui esse Indici nardi folium, falsi quadam odoris cognatione: per multa enim nardum olent, quemadmodum phu, asarum, niris. secus autem res se habet. Nãque malabathrum folium, sui generis est, quod Indicæ gignunt paludes, lentis palustris modo innatans aquis, sine radice. Id collectum statim lino transsuitur, & siccatum reconditur. Tradunt siccatis æstiuo feruore, aquis, humum aridis fruticibus uri: quod ubi non euenerit, ne amplius quidem renasci. Laudatur recens, ex candido nigricans, integrum, nec fragile odore caput feriens, quod diu in sua ui odore permaneat, et nardũ sapore imitetur, nullo salis gustu. Infirmum uerò & minutim contusum, præsertim si cariosum virus olet, vitiosum est. Easdem nardo sortitur uires, sed efficacius omnia præstat. Vrinam uehementius ciet, ac stomacho magis prodest malabathri uis. Lippitudinibus, inflãmationibusq; tritũ et in uino feruefactum cõmodè illinitur: subditũ linguæ, oris halitũ et suauitatẽ commendat. Vestium quoque odorem interpositum

seruat, & ab erosione tuetur.

ANNOTATIO.

Officinis falso Cinnamomum hodie dicitur. Est enim earum Cassia, non quam hic Dioscorides, cui, sicut & alijs ueteribus, fuit incognita, sed Actuarius libro de Composit. medic. depinxit.

Cassia. Cap. XII.

*CAßia, cuius complura sunt genera, iuxta odoriferam Arabiam gignitur, craßi corticis sarmento, folijs piperis. Eligenda est fulueſcens, pulchri coloris, coralli æmula, perquàm angusta, longa, crassa, & fistulosa, gustu mordẽs & *cum aliquanto feruore adstringens, aromatica, uinoso odore, cuiusmodi est, quæ ab incolis, achy appellatur, ab Alexandriæ negotiatoribus, daphnitis. Huic præfertur craßa, purpurea, & nigricans, Zigir cognomine, quæ rosam odore imitatur, præcipui in medicina usus. Secundum locum tenet antedicta. Tertia, cui Muſeletico blasto, id est germini, cognomen est. Reliquæ uiles, & quæ * aphemum dicitur, nigra, insuauis, cortice tenui, ac rimoso: & quæ darca, & citto uocitatur barbaro nomine. Similior, huic est pseudocaßia, quàm ut explicari possit, quæ gustu coarguitur, cum nec acris, nec odorata sit, hærentemq; medullæ corticem habeat. Inuenitur etiam lata quædam fistula, mollis, leuis, surculosa, quæ antedictæ præfertur. Damnatur candicãs,*

* μετὰ πολλῆς id est, cũ multo.

*Græcus asyphemon.

scabra, hircinum uirus redolens, & quæ tenui fistula, & scabra cute sit. Vim obtinet calfaciendi, urinam ciendi, siccandi, & leniter adstringendi. Conuenit ad medicamenta oculorum, quæ præstandæ claritatis gratia concinnantur, & ad malagmata. Lentigines tollit cum melle illita, menses trahit, contra uiperarũ ictus pota auxiliatur, aduersus intestinas inflãmationes omneis et renum uitia, pota proficit. Fœminis in solio desidentibus, aut suffimentis, prodest ad dilatationem uuluæ. Ea duplo pendere medicamẽtis mista, cinnamomi uicem supplet, si ipsum desit: nam eosdem effectus præbet, ad plurima perquàm utilis.

Cinnamomum. Cap. XIII.

CInnamomi genera plura, patrium sibi nomen uendicantia. Præfertur tamen Mosyliticum, quòd casiæ, cui Mosyliti nomen est, aliquam referat effigiem. Sed in eo genere recens, nigrum, ex uinoso in cinereum uergens, læue, tenuibus ramulis, ac frequentibus nodis cinctum, perquám iucundè olẽs, Optimi ferè indicium, iucundi odoris proprietate cõstat. Inuenitur enim cũ optimo, eoq; quod peculiare est, odor rutæ aut cardamomo proximus. Insuper acre, mordens, & cum calfactione quadãtenus salsum, quod non citò confricanti asperum, aut fricãti lanuginosum, læuibus tamen internodijs appareat. Si certior fieri uoles, uellito ab radice surculum. facilis est huiuscemodi probatio: nãq; fragmenta miscel

lanea quædam esse videntur. Quæ autem melius spirant, suo halitu cùm nares primum consuluntur. olfactum explentia, deterioris dignotionem impediunt. Est etiam montanum, crassum, pumilum, fuluescens admodum. Tertium à Mosylitico, perquàm suauiter olet. nigrum, fruticosum, paucis intercedentibus geniculis. Quartum, fungosum, candicans. aspectu tuberosum, vile, ac friabile, magnā habens radicem, quæ caßiam planè repræsentat. Quintum genus, odore nares feriens, subrufum & cortice fuluæ caßiæ simile, tangenti firmum, minus neruosum, densa radice firmatum. Iis quæ thuris, caßiæ, myrti, aut amomi odorem spirāt, minus suauitatis inest. Deligito scabrum, album, rugosum: at læue, & lignosum circa radicem, vt inutile reÿcito. Est etiamnum simile aliud, cui pseudocinnamomo cognomen est, vile, inualidi odoris, solutarumq; uirium. Vocatur etiam zingiber, cùm tamen sit xylocinnamomum, præbens quandam cinnamomi faciem. Est autem lignosum cinnamomum, sarmenta longa robustaq; ferens, odore longè cinnamomo inferiore. Sunt qui xylocinnamomum, à cinnamomo genere differre dicāt, quòd à natura eius abhorreat. Cinnamomum omne excalfacit, emollit, et concoquit, vrinam ciet. tam menses, quàm partus potum aut ex myrrha impositum pellit, contra bestias, quæ virus eiaculantur, venenaq; conuenit: caliginem pupillis oculorum obuersantem discutit.

craßitiem extenuat, lentigines, & uitia cutis in facie ex melle illitum detergit: contra tußes, defluxiones, aquam ſubter cutem fuſam, renum uitia, & urinæ difficultatem efficax eſt, unguentis pretioſis inſeri ſolet: & in ſumma, magni ad omnia uſus. Tritum uino excipitur, umbraq; ſiccatum, quò diutius eduret, reconditur.

⁅ Eſt & quoddam cinnamomum, quod aliqui pſeudocinnamomum appellant, perquàm denſo atque craſſo ſarmento, longè tamen inualidius cinnamomo, & odore, & guſtu. ⁆ Deſunt in Græco.

Amomum. Cap. XIIII.

AMomum exiguè fruticat, ex ligno ſe conuoluens in racemi modum, flore, ceu candidæ uiolæ, paruo: folijs * uitis albæ ſimilibus. Laudatur quàm maxime Aemeniacum, * fuluo auri colore, ligno ſubrufo, ualde odorato. Medicum, quoniam in campeſtribus, & aquoſis enaſcitur, infirmius eſſe conſtat. Eſt autem magnum, ſubuiride, tactu tenerum, frutice uenoſo, odore origani. Ponticum uerò ſubrufum, paruum, fragile, racemoſum, fructu turgens, & odore nares feriens. Deligito recens, candidum uel ſubrubrum, quod nec adſtrictum cohæreat, nec conuoluatur, ſed ſolutum diffundatur: ſeminis plenum, uuis paruis ſimile, graue, ualde odoratum, modo cariem non contraxerit, acre, guſtu mordens, ſimplici colore non euariante. Vim habet calfaciendi, adſtringendi, exiccandi. Somnum al-

* bryoniæ.

* χουσίζον τη χρόα, id eſt, colore aurũ imitans.

licit, & illitum fronti, doloris sensum aufert, inflã-mationes, & meliceridas concoquit, discutitq́; : iuuat quos scorpius percußit, ex ocimo illitum, & podagricis oonfert, inflammationes oculorum, uiscerumq́; lenit ex uua passa, ad uuluarum uitia in pessis, aut insessionibus utile est. Decoctum iocineri, renibus, podagræ, potu cõuenit. Antidotis immiscetur, & pretiosissimis unguentis. Adulteratur amomũ herba simili, quæ amomis uocatur, sed sine odore, sine fructu. Nascitur in Armenia flore origani. Quare in huiuscemodi probationibus fragmenta fugienda sunt: eligẽda autem, quæ ab una radice integros surculos emittunt.

Costus. Cap. XV.

PRæcellit Arabicus, candidus, leuis, eximia odoris suauitate. Secundum locum sibi uẽdicat Indicus, leuis, uber, ut ferula niger. Tertius est Syriacus, grauis, colore buxeus, et odore feriens, Optimus est recens, albus, abundè plenus, densus, aridus, à teredinibus non erosus, sine graueolentia, gustu calidus ac mordens. Vis ei excalfactoria : urinam ciet, menses pellit, uitijs, quæ uuluam malè habent, tam impositu quàm fotu & suffitu auxiliatur. Contra uiperarum morsus sextantem bibere prodest: item aduersus pectoris dolores, conuulsa, inflationesq́;, ex uino & absynthio uenerem ex mulso stimulat, latas uentris tineas ex aqua pellit, horroribus ex oleo,

ante febriū acceßiones, & neruorū resolutionibus oblinitur: uitia cutis in facie, cum aqua uel melle illitus emendat. Additur in antidota & malagmata. Sūt qui admistis heleniij comageni præduris radicibus, adulterēt, quod deprehensu facile est: siquidem neque gustu feruet helenium, neque ualidū odorem uibrat, ut caput tentare poßit.

Odoratus iuncus. Cap. XVI.

ODoratus iuncus, in Africa & Arabia nascitur. Laudatißimus ex Nabathea, proximus Arabicus, quem aliqui Babylonium cognominant, alij teuchitin: peßimus ex Africa. Eligendus est rufus, recens, floribus refertus, tenuis, rubentibus fragmentis, qui manibus confricando rosæ odorem emittit, igneæ mordacitatis ad linguam. Floris, culmorum, radicisq; est usus. Vim urinæ ciundæ habet, menses pellit, discutit inflationes, caput aggrauat, modicè adstringit, comminuit, excoquit, ac uenarū spiracula laxat. Flos eius in potu utilis sanguinem reijcientibus, doloribus stomachi, pulmonis, iocineris, & renum miscetur antidotis. Radix adstringētior est, ideo fastidijs stomachi, hydropicis, conuulsis, drachma una cum pari pondere piperis, per dies aliquot datur. Decoctum uuluæ inflāmationibus, ad desidentium fotus, utile est. Officinis squinantum.

Calamus odoratus Cap. XVII.

CAlamus odoratus in India nascitur: melior est fuluus, dense geniculatus, & qui

assulose frangitur, plena araneorum fistula, albicans, lentus in mandendo, & adstringens, ac cum aliquanta acrimonia amarus. Vrinam potu ciet: quare cũ graminis aut apij semine coctus, in aquæ subter cinem fusa morbo, renum vitijs stillicidio vrinæ, ruptisq;, commodè bibitur: menses & potu & appositu pellit. tußi suffitu medetur per se, aut ex resina terebinthina, hausto per arundinem fumo: ad muliebres insessus decoquitur, & clysteribus imponitur. Suffitionibus, malagmatisq; odoris gratia commiscetur.

Balsamum. Cap. XVIII.

* Marcello locus hic suspectus.

BAlsamum, arbor, * albæ uiolæ, lycij, siue pyracanthæ magnitudine conspicitur. Folium rutæ proximum longe candidius, perpetuò virens: in Iudæa solùm quadam valle & Aegypto nascens, his differens modis: scabritia, proceritate, gracilitate. Quod igitur tenui & capillacea coma est, theristũ vocant, quasi demeßile: fortaßis quoniam ob gracilitatem facilè demetatur. Aestiuis sub ortu Canis ardoribus, arbos vnguibus ferreis ĩciditur, manatq; è plaga succus, quem Opobalsamum vocant: sed tã exiguo stillatu, ut annis singulis, ne plures quidem quàm seni septémue congij cogantur, inibiq; põdus duplo rependitur argento. Succi probatio est, vt sit recens, validi odoris, syncerus, non ad acorem vergens, dilui facilis, læuis, adstringens, ac modicè mordens gustu. Sed variè uitiatur, misto ab aliquibus

terebinthi, cypri, lentisci, balani vnguento: item susi-
no, metopio, melle aut Cypria ceraliquida. quod
maleficium facilè deprehenditur. Nanque merus in
laneam uestem fusus, neque maculam facit, neque
si eluatur notam relinquit: vitiatus autem inhæret,
& lac instillatus coagulat, quod adulteratus non
efficit. Quinetiam syncerus in aqua aut lacte celer-
rimè liquatur, coloreq; lactescit: vitiatus verò olei
modo innatat, se conuoluens, aut in stellæ modum
diffundens. Syncerus senescens crassescit, deteriorq;
redditur. Hallucinantur, qui aqua concretum pes-
sum ire, & ad ima sidere arbitrantur, postea dissi-
patum supernatare. E ligni genere, quod xylobalsa-
mum vocant, probatur recens, sarmento tenui, foliū
odoratum, quadámtenus opobalsamum spirās. Ne-
cessarius etiam seminis erumpit vsus, quare eliga-
tur flauum, plenum, grande, ponderosum, mordens
gustu, feruens in ore, modicè opobalsamum olens.
Adulteratur semine hyperico simili, quod à Petra
oppido defertur. Sed coarguitur magnitudine, ina-
nitate, virium ignauia, sapore piperis. Efficacissi-
ma vis inest succo, & quàm maximè calfaciens:
abstergit quæ tenebras oculorum pupillis offun-
dunt, medetur perfrictionibus vuluæ cum rosa-
ceo cerato appositus: menses quoque, secundas
& partus extrahit, horrores illitu discutit, vl-
cera sordida expurgat: & cruda concoquit. vri-
nam potu ciet, ægre spirantibus prodest: datur

in lacte contra aconitum haustum, aut serpentium ictus: miscetur acopis, malagmatis, & antidotis. In summa, præcipua authoritas succo, secunda semini, minima ligno. Semen commodè potui datur doloribus lateris, pulmonum uitijs, tussi, ischiadicis, comitialibus, uertiginosis, orthopnoicis, urinæ difficultati, torminibus ac serpentum morsibus: ad mulieres suffitus perquã utile est: uuluam aperit in desessionibus balnearum decoctum, & humorem euocat. Lignum easdem habet uires, aliquãtò minores. Ex aqua potum cruditatibus, torminosis, uulsis, uenenatorum ictibus opitulatur, urinã cit, ad capitis uulnera cum sicca iri conuenit, squammas ossium extrahit, & ad unguentorum spissamẽta additur.

Aspalathus. Cap. XIX.

ξυλώδης id est, lignosus.

ASpalathus, alijs erysisceptron, frutex est * surculosus, multis spinis horrens, nascitur in Istro, Nisyro, Syria, & Rhodiorum insula: quo ad unguentorum spissamenta pigmentarij utuntur. Optimus est grauis, detracto cortice rubens, aut in purpuram uergens, densus, odoratus, gustatu amarus. Est & alterum genus candidum, lignosum, sine odore: quod deterius habetur. Vim calfaciendi cũ adstrictione obtinet: unde decoctum cum uino ad tetra oris ulcera colluenda conuenit, ad nomas genitalium, & sordida ulcera infunditur, subiectum in pesso, partum extrahit, aluum sistit eius decoctum: & sanguinis reiectionem potu cohibet, urinæ diffi-

cultatem inflationesq; discutit.

Muscus. Cap. XX.

BRyon, id est muscus, à quibusdam splachnon appellatur: in cedro arbore, populo alba, et quercu inuenitur. Optimum est cedrinum, proximum populneum: in quo genere candidum et odoratius præstat, nigricans improbatur. Adstringendi uim habet. Decoctum insidentium uuluis utile: unguento balanino, oleisq; inspissandi gratia inseritur, thymiamatum, acoporumq; compositionibus conueniens.

Agallochum. Cap. XXI.

AGallochum lignum est, quod ex India atque Arabia deportatur, thuiæ ligno simile, maculatum, odoratum, gustu adstringens, cum quadam amaritudine, cute uerius quàm cortice uestitur aliquantulum uersicolore. Manditur, aut decocto os colluitur, commendandi halitus gratia. Sudores arcet toto corpori insparsum: pro thure ad suffimenta substituitur. Radix epota drachmæ unius pondere, humida stomachi uitia, & imbecillitatem, feruoremq; mulcet: si lateris, iocinerisue dolor excruciat, si dysenteriæ, aut tormina infestant, ex aqua bibere prodest.

Putatur lignum aloes officinarũ.

Narcaphthum. Cap. XXII.

NArcaphthum ex India defertur, corticosum, simile sycomori libro: quod iucundi odoris gratia suffitur. Miscetur thymiamatis com-

positis: constrictionibus vuluæ suffitu prodest.

Cancamum. Cap XXIII.

Videtur quibusdã Lacca officinarum.

CAncamum Arabici ligni lacryma est, myrrhæ quodammodo similis, virosi gustus, quam ad suffimenta vsurpant. Vestes eo, additis styrace & myrrha, suffiuntur. Vim proditur obtinere extenuandis obesos, si ternùm obolorum pondere ex aqua, aut mulso aceto, plusculos dies ebibatur: lienosis datur, comitialibus, & suspiriosis: menses cum aqua mulsa pellit, oculorum cicatrices confestim emendat, uino madefactum medetur eorundem hebetudinibus, aduersus gingiuas humore prægnanteis, doloresq; dentium, nõ aliud efficacius.

Cyphi. Cap. XXIIII.

CYphi odorati suffimenti compositio est, dicata dijs, qua abunde Aegyptij sacerdotes utuntur. In antidota misceri solet, suspiriosis datur in potu. Per multæ componendi rationes, quarum una hæc est: Sumito cyperi dimidium sextarium, cum pari baccarum iuniperi adultæ modo: vuæ passæ pinguis, exemptis uinaceis, minas duodecim resinæ repurgatæ minas quinqne: calami & iunci odoratorum, & aspalathi, singulorum minam: myrrhæ duodecim: uini ueteris sextarios nouem, cum duabus mellis minis: vuam passam detractis uinaceis tusam, cum uino & myrrha subigito: cætera tusa & cribrata adijcito, die uno humorem combibere finito, dein mel coquito

dum sibi glutinis asciscat craßitudinem, eliquatã resinam accuratè permisceto cum reliquis diligenter contritis, & infictile vas recondito.

Crocum. Cap XXV.

CRocum, optimum in medendi usu Coryceum. recens, & boni coloris, paulum candidi gerens in capreolo, oblongum, omnibus suis partibus constans, non fragile, plenum à quo detractum est nihil, quod madefactum manus inficit, nec situm redolet, aut cariem sentit, subacre: sin huius generis nõ est, aut uetus, aut humore persusum creditur. Secũdus locus datur Coryceo, è tractu Lyciæ cõtermino. Tertius Lycio, è monte Olympo. dein ex Aegibus Aetoliæ. Cyrenaicum & Centuripinum inter Sicilica omnia uiribus infirmius est. Omnium natura oleracea. Itali tamen ob succi copiam, & coloris venustatem, tingendis mortarijs dicauerunt: quibus de causis magno venditur. Vtilißimum in medicina quod antè descripsimus. Adulteratur immisto crocomagmate tuso, atque etiam sæpe sublitus: contrita, quò pondus adijciatur, simul argenti spuma, aut plumbagine: sed maleficium declarat insidens puluis, præsertim si defrutum in odorando subolet. Thessalus ipsum tantum odoratum esse uoluit. Alij exitiosum, tribus drachmis ex aqua potis. Proculdubio vim coquendi, emolliendi, atque substringendi habes: vrinam cit, elegantem colorem præstat, qui ex passo

biberint, crapulam nō sentient: oculorum fluxiones illitum cum humano lacte, cohibet: additur in potiones, quæ interancorum causa temperãtur: ad uuluæ etiam sedisq; cataplasmata, utiliter inditur: uenerem stimulat, uergentes ad ignem sacrum inflãmationes mulcet, auricularijs collectionibus utile. Quò facilius conteratur, in calido fictili sole siccari oportet, celeriterq; uersari. Vrinam mouet radix ex passo pota. Fit etiam expressis unguenti crocini odoramentis, & in formas digestis, quod crocomagma uocant. Optimum est odoratum, modicè myrrham olens, graue, nigrum, ligni expers, læue, subamarum, quod madefactum croci colorem reddit, gustatumq; uehementer dentes, ac linguam inficit, * multis durans annis, quale est quod à Syria defertur. Habet suas uires ad delenda quæ caliginem oculis obuersant: urinam cit, calfacit, concoquit, & emollit. uires croci proportione quadam tenus repræsentat, quandoquidem plurimam croci partem sibi crocomagma uendicat.

*Recentius Marcellus aliquot horas permanente colore.

Vulgò Enula campana.

Helenium. Cap. XXVI.

HElenium folia habet uerbasci angustioris folij, asperiora, oblonga, caulem quibusdam in locis non emittit, radicem subalbidam, interdum subrufam, odoratam, subacrem, uegetam, magnam, ex qua agnatæ propagines liliorum aut ari modo seruntur. * Montibus in umbrosis, siccoq; solo prouenit. Foditur æstate radix, particulatimq;

* ἐν ὄρεσι, καὶ σκιοῖς, id est, in montosis ac opacis.

timq; diſſecta ſiccatur. Potum radicis decoctum mẽ ſes & vrinas ciet. ipſaq; in eclegmate ex melle prodeſt tuſsi, ortophnϾæ, ruptis, conuulſis, inflationibus & ſerpentium morſibus. In ſumma excalfaciens. Folia ex vino cocta vtiliter iſchiadicis illinuntur. Helenium ſtomacho vtile in paſſo conditum: ſiquidem ſalgamarij paululum ſiccatam radicem, mox decoctam, et frigida aqua madefactam, in ſapam coniјciunt, & ad vſus recondunt. Trita potaq; ad cruentas excreationes efficax eſt. Alterum helenij genus in Aegypto gigni Crateuas tradit: herba eſt cubitalibus ramulis, ſerpylli modo per humum repẽtibus, folijs lenticulæ circa ramos, ſed lõgioribus crebriſq;, radice pallida, digiti minoris craſsitudine, per ima tenui, ſuperne craſsiore, cortice nigro. Naſcitur in maritimis collibuſq;. Radix vna in vino epota, contra ſerpentium ictus auxiliatur.

Omphacinum oleum. Cap. XXVII.

OLeum, quod ex immaturis oliuis exprimitur, ad multos vſus rectè valentibus accommodatiſsimum: omphacinum id appellatur. Præſtat recẽs odoratum, quod non mordeat. Tale vnguentorum compoſitionibus idoneum intelligitur. Stomacho vtile eſt, quòd adſtringat: gingiuas contrahit, dentes firmat, ſi contineatur in ore, ſudores cohibet, et quò vetuſtius ac pinguius, eò ad medicamenta aptius eſt. Et (vt reliqua in commune dicantur) omne oleũ calfacit, emollit ventrem, à perfrictionibus cor-

pus tuetur, ipsúmque promptius ad obeunda munera reddit, aluum emollit, vlcerantium venenorum vires permistum hebetat, contra venena datur, aßiduè potum redditùmque vomitionibus, soluit aluũ heminæ mensura cum pari ptisanæ succo aut aqua potum, ad tormina calidum simul decocta ruta tribus sextarijs in potu datur, ventris animalia pellit idem maximè ilei intestini morbo laborantibus infunditur. Vetus magis calfacit & vehementius discutit, oculorum claritati sublitum confert. Si vetusti non sit occasio, in uase decoquitur ad mellis crassitudinem, ut uetustatem repræsentet.

Oleum sylueſtris oliuæ. Cap. XXVIII.

OLeum, quod syluestres oliuæ fundunt, uehemẽter adstringit, & ad sanorum usus secundum sibi locum uendicat. In doloribus capitis utiliter pro rosaceo substituitur, sudores arcet, defluentes capillos inhibet, furfures, ulcera capitis manantia, scabiem, leprásque abstergit: tardius cautionẽ sentiunt, qui eo quotidie perunguntur. Candidum oleum fit hoc modo: Album colore, nec anniculo uetustius, in nouum fictile oris patuli funditur, centũ heminarum mensura, & sub solem media quaque die concha refunditur: ex altoq; demittitur, ut aßidua deuolutione, ictúque ægitatam respumat: octaua die fœnumgræcum mundum quinquaginta denariorum pondere, calida aqua madefactum donec emollescat, in supradictum oleum deijcitur, ita ne

extillet aqua: postea tedæ præpinguis piceæ, assulatim cæsæ æquale pondus adijcitur, & transactis octo diebus, oleum concha mouetur. Vbi candorem contraxerit, in uas nouum uetere uino affusum recondi debet, substratis sertulæ campanæ corollis drachmas undecim pendentibus, cum pari iridis põdere sin minus, rursus Soli mandandum, & idem munus obeundum, usque dum inalbescat.

Sicyonium. Cap. XXIX.

SIcyonij componendi ratio hæc est: In lebetem oris lati stanno inductum, funditur olei albi quod crudæ oliuæ reddiderunt, congius unus, aquæ semicongius: leui id igne coquitur, leuiter mouendo: at ubi bis efferbuit, & subtracto igne refrixit, innatans oleum concha decapulatur, et adiecta noua aqua conferuescit, et reliquis, ut diximus, peractis reponitur. In Sicyonia maximè fieri consueuit, Sicyonij inde accepto cognomine. Calfactoriam ad quendam usque modum uim habet. Febri ac neruorum uitijs prodest. fœminæ ad commendandum faciei nitorem eo utuntur.

Strigmenta balneorum. Cap. XXX.

STrigmenta à balneis calfaciunt, molliunt, discutiunt: ad sedis rimas & condylomata illinuntur. Illa uero quæ ex palestris puluerẽ sibi asciuerunt, in sordis speciem redacta, articulorũ nodos imposita adiuuant: ischiadicis in fotus aut malagmatis locum, calida commodè sufficiuntur.

Derasæ gymnasiorum parietibus simulacrisq; sordes, calfaciunt: tubercula, quæ ægrè ad coctionem perducuntur, dißipant: desquammatis et vlceribus senum prosunt.

Elæomeli. Cap. XXXI.

IN Palmyris Syriæ, quod elæomeli vocant, ex quodam caudice manat, oleum melle craßius, sapore dulci. Bilem, cruditatesq; detrahit, sextario cũ vna aquæ hemina dato. Sed qui sumpsere, torpescunt & viribus deficiuntur: quod minimè vereri oportet, verum crebro excitare, ne veterno preßi somnos captent. Fit & oleum è pinguitudine surculorum oleæ optimum vetus, crassum, pingue, non turbidum. Calfacit, priuatimq; caliginibus oculorũ illinitur: lepras, neruorumq; dolores illitum emẽdãt.

Cicinum oleum. Cap. XXXII.

CIcinum oleum hoc modo temperatur: Maturi ricini, qua voles quantitate, torrido sole flaccescunt, & vuarum more instrati tantisper insolantur, dum vestiens cortex fractus decidat. Caro colligitur. & coniecta in pilam diligenter tunditur postea in lebetem stanno illito, qui aquam habeat, demittitur, subiectoq; igni feruescunt: & vbi insitum prorsus humorem reddiderunt, sublato ab igni vase, innatans oleum concha tollitur, & reconditur. Sed in Aegypto, vbi largior increbuit vsus, longè secus fieri solet. Nam repurgatos ricinos malæ mandant, & accuratè molitos per sportulam tor=

culo exprimunt. Tum quidem ematurauerunt ricini, cum continentibus orbiculis exuuntur. Ad psoras, & vlcera capitis manantia valet. prodest sedis inflammationibus, vuluis conuersis atque præclusis: item indecoris cicatricibus, & aurium doloribus: emplastra efficaciora reddit additum, potu aquam aluo extrahit, ventris animalia pellit.

Amygdalinum. Cap. XXXIII.

AMygdalinum oleum, quod aliqui metopium vocant, hoc fit modo: Semodius ex amaris nucibus repurgatis siccatisq́; in pila ligneo pistillo leniter tunditur in offas, aquæ, quæ ferbuerit, sextarius adijcitur, & vbi dimidia hora humorem hauserit, vehementius quam antea tunditur, mox tabellis premitur, & quod digitis hæsit, concha excipitur. Preßis nucibus rursum hemina aquæ inspergitur, & postquam ebiberint, idem opus prosequendum. Singulas heminas reddunt singuli modij. Contra vuluarum dolores, strangulatus, conuersiones, & eorundem locorum inflammationes efficax est: vijs renum, calculosis, difficili vrinæ, suspiriosis, lienosisq́; proficit: dolores capitis, grauitatem auditus, sonos incertos, tinnitusq́; discutit: maculas & vitia cutis tollit è facie, & eam erugat cum melle, radice lilij & Cypria cera aut rosaceo cerato, & oculorum hebetudines emendat, vlcera capitis manantia & furfures cum vino abstergit.

Balaninum. Cap XXXIIII.

SImili modo fit balaninum oleum, quod repurgat maculas, lentigines, varos, & cicatrices nigras. Aluum soluit, stomacho aduersatur, contra aurium dolorem, sonos, & tinnitus auxilio est, cum anserino adipe instillatum. Similis sesamini ratio. Fit etiam è nuce iuglan le oleũ, quod caryinum vocant. Eandem vim habet quam balaninũ.

Hyoscyaminum. Cap. XXXV.

HYoscyaminum sic fit: Semen candidum, recens ac siccum tunditur, et calida aspergitur aqua, vt in amygdalino diximus. dũq; insolatur, siccatæ, quæ sub manu sunt, partes cum reliqua massa permisceantur: hoc in ante fieri oportet dum nigrescat & grauiter oleat: mox pressum atq; excolatum reconditur. Ad aurium dolores efficax est, peßis miscetur, ad emolliẽdum vtile. Fit & è grano gnidio purgato & tuso. Vis ei aluum soluere potu. Nõ secus cnicinum oleum temperatur: cui facultas eadem est, quæ facto è gnidio grano, verùm inualidior. Rhaphaninum è raphani semine fieri solet, cæterorum more. Phthiriases mala valetudine cõtractas tollit, scabritias entis in facie emẽdat. Ad obsonia vtuntur Aegyptij. Melãthinum idẽ quod rhaphaninum potest. Tritum sinapis semen, & calida aqua madefactum, adiecto postea oleo exprimitur. Id ad diuturnos dolores efficax est, trãsfert humores, qui in aliqua parte concreuerunt.

Myrteum. Cap. XXXVI.

MYrtei faciundi ratio hæc eſt: E myrto nigra ſylueſtri, aut ſatiua, foliorũ molliſsima quæq; tuſa premuntur: ſucco pares omphacini olei portiones adÿciuntur, ſubiectisq; carbonibus inferueſcũt, donec concoquantur, innatans oleum deraditur. Sed longè facilior hæc compoſitio: Tenera folia contuſa coquuntur in oleo & aqua, & quod innatat eximitur. Priuatim alÿ deiecta in oleum folia in ſole macerant: alÿ prius oleum inſpiſſant malicorio, cupreſſo, cypiro & iunco odorato. Efficacius eſt amarum guſtu & oleoſum, viride, tranſlucens, & olens myrtum. Adſtringit & indurat, ideò medicamentis miſcetur, quæ cicatricem obducunt: prodeſt vlceribus in capite manantibus, ambuſtis igni, & papularũ eruptionibus. Facit ad attrita & furfures, ſedis rimas, condylomata, articulos laxatos, corporis ſudores compeſcit, & omnia quæ adſtrictionem inſpiſſationemq; deſiderant.

Laurinum. Cap. XXXVII.

LAurinum fit hoc modo: Lauri baccæ cùm maturæ ſunt, in aqua coquuntur: ſiquidem ex obducto cortice quandam pinguitudinẽ reddunt, quæ manibus ſubacta concha excipitur. Alÿ omphacinum prius oleum cypiro, iunco odorato, & calamo inſpiſſant, deinde tenera lauri folia concoquunt. alÿ etiam baccas, donec oleum odorem contraxerit; alÿ ſtyracem & myrtum addunt.

Optima laurus ad id latifolia & mōtana. Oleum laurinum vtilius quò recentius, quoque viridius colore, amarißimum, & acre. Vis ei excalfactoria, emolliens: venarum ſpiracula aperit, laßitudines diſcutit, omnibus neruorum vitijs, algoribus, diſtillationibus, aurium doloribus, malis renum frigore cōtractis, illitum non aliud iuuantius: attamen potum nauſeam parit.

Lentiſcinum. Cap. XXXVIII.

S*Imilis lentiſcini ratio. Nam e maturo fructu temperatur, factis prius ſpiſſamentis, vt in laurino diximus. Hoc ſcabiem iumentorum canumq́; ſanat: vtilißimum peßis, acopis, & leprarum medicamentis: ſudores cohibet. Nec ſecus terebinthinū fieri ſolet, quod refrigerat & adſtringit.*

Maſtichinum. Cap. XXXIX.

M*Aſtichinum è trita fit maſtiche, quod contra omnia vuluæ mala efficax eſt: mediocriter calfacit, adſtringit, & emollit, Aduerſus prominentes ſtomachi duritias, cœliacorum, dyſentericorumq́; cruciatus vtile: faciem emaculat, et colorē nitidum facit. optimū in Chio inſula componitur.*

Vnguentorum compoſitio. Cap. XL.

D*E ratione vnguentorum conſequenter tractandum exiſtimauimus, quandoquidem ea in nonnullis corporum uitijs, aut medicamentis miſta, aut corpori perfuſa, aut naribus obiecta, plurimùm proſunt: in quorum probationibus conſule-*

re nares oportet, an ea oleant, ex quibus temperantur. Optimum huiuſcemodi iudicium, quod in quibuſdam planè obſeruari non poteſt, propter ea quæ admiſcentur odore cœteris præualentia: vt in amaracino & crocino, telino, & pleriſque alijs, quæ crebra circa hæc meditatione experiri conueniet.

Roſaceum. Cap. XLI.

ROſaceum ſic fit: Iunci odorati quinque libras & beſſem tundito, & ſubactas aqua in viginti olei libris & quincunce ſubinde mouendo, coquito, dumq; percolaueris, in olei libras viginti & quincuncem, adijcito roſas non madefactas numero mille, & manibus melle perunctis identidem mouto, interdiu premens, ſinito nocte tota macerari, poſtea exprimito: & vbi recrementum peſſum ierit, mutato vaſe, in craterem melle illitum recōdito. Cæterùm roſas, quæ antea preſſæ fuerunt, in labellum demitto, & affuſis octo libris & quadrante ſpiſſati olei, iterum premito, eritq; ſecundarium oleum. Quòd ſi tertias vſque, quartáſue perfuſiones infundens exprimere voles, ſecũdarium fiet, tertiarium: & quartarium vnguentum. Sed quoties id feceris, vaſa melle oblini debent. Si vero ſecundum infuſionem inſtituere libet, in expreſſum oleum, numero pari recentes roſas, nullo humore imbutas inijcito: manibus melle præmadefactis, agitans premito: & iterum, tertiò aut quartò ſimili modo exprimens facito, totiesq; recenteis roſeis detractis unguibus im-

mittito: fiet enim ita oleum multo validius: nam septies oleum rosarum infusionem admittit, nec amplius. Prelum melle perungatur, oleum à succo diligenter secerni oportet: nam si minimum quid relinquatur, vnguentum corrumpet. Alij autem detractis vnguibus, rosas tantùm oleo macerant in sole hoc modo: Rosæ quæ selibram pondere æquant, in sextario olei diebus octo madescunt, & vsque tertiam perfusionem quadraginta diebus insolantur, & sic oleum reconditur. Alij calamo, aut aspalatho prius olei spissamēta faciunt. Alij coloris causa anchusam admiscent, & salem, quò minus oleat. Vim adstringendi & refrigerandi obtinet, fomentis & cataplasmatibus vtile. Potum soluit aluum, stomachi ardorem restringit, vlcera caua replet & mulcet, quæ cacoethe vocantur: vlceribus in capite manantibus, atque feruidis eruptionibus illinitur: caput dolens eo perfunditur, dentes inter initia doloris collui prodest, ad genarum duritias illitum efficax est, ad laceßita interanea & concitatas vuluas vtilißimè subijcitur.

Elatinum. Cap. XLIII.

FRacta elate tusa et scarificata, in labellum deijcitur: omphacinum oleum triduo infunditur, mox per sportulam exprimitur: verùm pares esse debent vtriusque portiones, dein mūdo vase ad vsus reconditur. Viribus rosaceo proportione respondet: aluum tamen non mollit.

Melinum. Cap. XLIIII.

Melinum hoc modo temperatur: Olei congius decem aquæ ſextarÿs admiſcetur. Adÿcitur elatæ palmarum fractæ quadrans, & iunci odorati vncia: quæ die vno macerata coquuntur, mox in vas oris patuli oleum excolatur, & indita arundinacea crate, aut vetuſta tegete, cotonea mala ſuperponuntur, & veſtimentis operta tantiſper inibi reſident, dum malorum vires ad ſe oleum alliciat. Alioqui cotonea, decem dierum ſpatio operimentis inuoluunt, vt contineatur odoris ſuauitas, nec euaneſcat: poſtea biduo macerata oleo exprimuntur, oleúmque reconditur. Id vim refrigeratoriam & adſtringentem habet. Contra ſcabioſa vlcera, & quæ ſerpũt, ac furfures, perniunculosq; effectum præbet: exulceratis vuluis infunditur, citatam vrinam ſiſtit infuſum, ſudores cohibet, cõtra cantharidas, bupreſtim, pinorũ erucas, bibitur. Laudatur maximè quod cotonea mala olet.

Oenanthini compoſitio. Cap. XLV.

Oenanthe è labruſca, optimè olens poſtquam emarcuit, deiecta in omphacinum oleum mouetur, voluiturq;: et cùm biduo manſerit, exprimitur, & reconditur. Adſtringit proximum roſaceo effectum præbens: ſed aluum non reſoluit, aut mollit. Probatiſsimum eſt, quod odore œnanthen refert.

Telini componendi ratio. Cap. XLVI.

FOenigræci libræ quinq;,calami libra vna,cypiri libræ duæ,olei libris nouē,ſeptenis diebus macerantur,quotidie ter mouentur,poſtea premuntur, & reponuntur. Alioqui pro calamo cardamomum ſubſtituunt,et cypiri loco xylobalſamum macerāt. Alij oleo antea his odoribus ſpiſſato fœnumgræcum macerantes exprimunt.Hoc telinum abſceſſus emollit, & concoquit, omnibus vuluarum duritijs magnopere cōuenit,fœminis difficilè parientibus ſubijcitur,vbi præ excretis humoribus loci ſiccitatem cōtraxerunt,ſedis inflammationes lenit, tenaſmo ſubditum prædeſt,vlcera capitis manantia furfureſq; expurgat,ambuſtis,et pernionibus addita cera proficit,vitia cutis in facie emendat,pigmentis ad conciliandum faciei nitorem inſeritur.Eligi oportet recens,quod nō uehementer fœnigræci odorem præ ſe ferat,& manus abſtergat, ſapore ex dulci in amarum inclinato:tale enim optimum iudicatur.

Sampſuchini compoſitio. Cap XLVII.

SErpylli,caſsiæ,abrotoni,florum ſiſymbrij, frondium myrti,ſampſuchi ſingulæ portiones, quadam pro viribus ipſorum coniectatione,vnà tunduntur,atq; is omphacini olei modus adijcitur,qui madentium vires nō euincat:hæc poſt quatriduum exprimuntur . Denuò noua alia, ſimili menſura, &

æquali tempore macerata premuntur. ita enim validius reddi solet. Eligi oportet sampsuchum colore ex atro viridi, plurimum redolens, mediocriter acre. Vim habet acrem, calfactoriam, extenuantem, aduersus vuluæ præclusiones cõuersionesq́; efficax est, menses & secundas & partus extrahit, uluæ strãgulatus recreat, lumborum inguinumq́; dolores lenit: sed cum melle vti eo præstat, quandoquidem vehementi adstrictione locos indurat. Laßitudines illitum discutit, in opisthotonicorum, vulsorumq́; cataplasmata vtilißimè additur.

Ocimini compositio. Cap. XLVIII.

OCiminum oleum fit vt cyprinum. Ocimi folia decerpta librarum vndecim, & beßis pondo, die noctuq́; viginti olei libris macerato, premito, colato: cumq́; exhauseris quallum, rursus parem olei modum fundito, exprimito, Vocatur autem id secundarium: nam tertiæ perfusionis nõ est capax. Deinde recens ocimum æquali pondere, vt in rosaceo diximus, rursus maceratur, & cùm tãto temporis spatio maduerit, exprimitur, et oleum reconditur. quod si in animo fuerit ter, aut quater madefacere, semper ocimum recens addes. Potest ex omphacino confici: sed illo modo melius. Idem quod sampsuchinum potest, sed inefficacius.

Abrotonini compositio. Cap. XLIX.

OLei cyprini odoribus imbuti libris nouem & quincunce, foliorũ abrotoni libras octo d e no

ctuq; madefactas premito. Quòd si in longum tempus oleum velis asseruari, eiectis prioribus folijs, noua appones, & macerata exprimes. Calfacit, ad vuluæ duritias præclusionesq; efficax est, menstrua & secundas pellit.

Anethini compositio. Cap. L.

OLei libris octo & dodrante, florum anethi libras vndecim et bessem, maceratas in oleo die vna, manibus premito & recõdito. Quod si iterum perfundere velis, recentes anethi flores consimiliter madefacito. Vuluarum duritias emollit, venarũ spiracula laxat, contra horrores febrium circuitu redeuntes auxiliatur: calfacit enim, & laßitudines discutit: prodest articulorum doloribus.

Susinum. Cap. LI.

SVsinum, quod alij lilinum appellant, sic temperatur: Olei libræ nouem cum quincunce, calami libræ quinq; & quadrans, myrrhæ vnciæ quinq;, permisto odorifero vino decoquũtur, & colato oleo, cardamomi tusi & cœlesti aqua madefacti libræ tres & semis macerantur, premunturq;, tres libræ cum semisse spissati olei assumuntur: mille lilia decerptis folijs, in latum, nõ tamen profundum, labellum demittuntur: iniectum oleum, manibus melle perunctis agitatur: die noctuq; conquiescunt, & in pyxidem matutinis exprimũtur, quod defluet oleũ, protinus ab aqua, quæ simul expressa fuerat, colo incerni oportet: (non enim, vt rosaceum, moram to-

lerat: nam concalfactum feruet & computrescit: quare sæpius decapulandum) vasa melle illinenda, tenuis sal inspargendus, & si qua sordes vasis faucibus hæsit, eximenda. Odoramentis iam expreßis ex quasillo in labellum trāsfusis, rursum olei prius odoribus imbuendi, quod primū pondus æquet, & cardamomi tusi drachmæ decem coniiciuntur. Hæc manibus scitè pressa, interiecta breui mora exprimuntur: quod profluit, repurgatur. Tertiò eadē infunduntur, adiecto cardamomo, & sale, & manibus melle madefactis. Lōgè optimū erit, quod prius exprimitur: secundum, quod sequitur: tertium locū sibi vendicat, quod nouißimū prodit: Denuò in mille lilia euulsis foliis expressum primò oleum infunditur: tum eadem ratione prosequendum, idemq; faciendum, vt prius, addito cardamomo, dein expresso: & quò frequētius recentia lilia maceraueris, eò validius vnguentum efficies. Deniq; cum factum abundè videbitur, singulis compositionibus miscere cōuenit myrrhæ quàm optimæ duas & septuaginta drachmas, & croci decem, cardamomi quinque & septuaginta: croci vero & cinnamomi pares portiones tūduntur, et cribratæ in lutrā cū aqua demittuntur, expreßūq; primò vnguentū infunditur, et paulò post excipiuntur vasculis siccis, myrrha aut gūmi anteà perfusis, et croco, melle et aqua madefactis. Eadē fiūt in altera aut tertia expßione. Aliqui simplex ex balanino, alióue oleo, et liliis cōponunt.

Optimum esse constat in Phœnice, mox Aegypto factum. Sed cum primis laudatur quod lilia redolet. Excalfacit, emollit vuluæ præclusiones, & collectiones, aperit, vtilissimum ad muliebria mala: vlcera in capite manantia, feruidas eruptiones, varos, furfuresq; emendat: vibices cicatricesq; celerrimè ad colorem reducit, ita vt sæpe fallant. In summa extenuat, potum bilem per aluũ extrahit, vrinam ciet: sed stomacho alienum est, & nauseam parit.

Narcissinum. Cap. LII.

NArcissini olei spissamenta ita fiunt: Sex libræ aspalathi cum sextante tunduntur, olei eloti libræ septuaginta cum vncis quinque assumuntur. Aspalathus aqua madefactus in tertia olei parte coquitur. quo exempto, calamus quinque libris, & besse adijcitur, cum myrrhæ gleba contunditur, cribrataq; ac vino ueteri odorato immista, decoquitur: simulac autem cum ijs efferbuerit, eximitur: refrigeratum oleum excolatur, cuius portio in labellũ mittitur, flores narcissi quàm plurimi conijciuntur, qui bidui spatio (vt in susino dictum est) permoti exprimuntur. Oleum subinde decapulãdum, siquidem celerrimè putredinem sentit. Valet hoc ad emolliendas vuluæ duritias, præclusionésque sed capitis dolores facit.

Crocinum. Cap. LIII.

CVm crocinum componere voles, prius olei, vt in susino diximus, spissamenta facies, eisdem ponderibus,

deribus, & mensuris: cuius olei libras treis & semissem, croci vnciam vnam assumes, identidem quotidie moueto, & sexta die, quàm hoc assiduo peregeris, oleum à croco colis incernito, eidem croco parem olei modum adijcito, moue triduo, dein contusæ myrrhæ atque cribratæ drachmas quadraginta permisceto, & in pila agitatum recondito. Alioqui oleo aromatibus ad cyprinum imbuto in crocini compositione vtuntur. Optimum est, quod abundè crocum spirat, in medendi vsu expetitum. Proximum, quod myrrham refert. Calfacit, somnum allicit, quare persæpe phreniticis subuenit, perfusum, aut naribus admotum, aut illitum: pus mouet, ulcera purgat, cōtra vuluæ duritias atque præclusiones, & vlcera, quæ cacoethe vocantur, prodest cum croco, cera, medulla, duplicato olei pondere. Concoquit enim, emollit, humectat, & permulcet: ad oculorum glaucitates ex aqua illinitur. Huic autem proportione respōdent butyrinum, onychinum & styracinum: quæ & si nominibus distant, viribus & compositione cognata sunt.

Cyprini spissamentum. Cap. LIIII.

OLei omphacini eloti pars vna, aquæ cœlestis tantundem cum semisse, cuius vna parte oleū diluitur, altera adijciendis odoramētis admiscetur: dein assumptis aspalathi libris quinque, & semisse, calami libris sex, & semisse, myrrhæ libra una, cardamomi libris tribus, & dodrante, olei libris no

nem, & vnciјs quinque. Aſpalathus tuſus, et aqua affuſus decoquitur in oleo donec conferueſcat, myrrha autem vino vetere odorifero ſubacta, cōtuſusq; ſimul calamus, digeruntur in offulas, quæ exempto aſpalatho immittuntur: & vbi efferbuerint ſublato aheno, oleum percolatur. Cardamomum tuſſum reliqua aqua aſperſum infunditur, ſpatha agitatur, nulla, dum refrixerit, interpellatione. Poſthæc colato oleo, in viginti octo libras olei, floris liguſtri, quod cyprum vocant, ſex & quadraginta libræ cū beſſe inſtillantur, quæ ſufficienter madefactæ per ſportulam exprimuntur. Quòd ſi copioſius deſideretur, idem recentium florum pondus iniectum ſimili modo prematur: & iterum aut tertiò ſi quis velit, madefacere poterit, & ita reddetur efficacius. Eligi oportet bonum, quod cum odoris ſuauitate nares feriat. Aliqui cinnamomum addūt. Calfacit, emollit, ora venarum adaperit, vuluæ neruorumq; vitiјs conuenit, pleuriticis, fractisq; per ſe vel cerato immiſtum: malagmatis imponi ſolet, quæ opiſthotonicis, angina laborantibus, inflammationiq; inguinū opitulantur. item in acopa adiјcitur.

Irini ſpiſſamentum. Cap. LV.

SPathæ quàm minutiſsimè contuſæ ſex libras cū beſſe, in tribus & ſeptuaginta libris & quincunce olei, æreo vaſe, additis decem aquæ heminis incoquito, quoad odorem acceperit: poſtea in capulā melle oblitā colato: ex eo aromatibus imbuto oleo,

irinum primò temperatur, iride ex oleo inſpiſſato macerata, vt ſcripſimus. Sed alia eſt componẽdi ratio: In olei ſeptuaginta libris & quincunce, xylobalſami (vt dictum eſt) contuſi, libras quinque & ſextantem excoquito, poſtea detracto xylobalſamo nouem libras & dextantem adijcito, & myrrhæ glebam vetere vino odorato perfuſam, et in olei ita odoribus imbuti quatuordecim libris, totidem tuſæ iridis, binis diebus ac noctibus madefacito, ſtrenuè & vehementer diſtringito. Quòd ſi vis validius fieri, par põdus iterum ac tertiò ſimiliter maceratum exprimito. Lõgè optimum eſt, quod ſolam irin olet, quale eſt in Perga Pamphyliæ, et Elide Achaiæ natum. Vim habet calfactoriam atque emollientem, cruſtas adimit, ſordida vltera & putrida purgat: confert fœminis vuluæ cauſarijs: item inflammationibus eiuſdem atq; præcluſionibus, partus eijcit, hæmorrhoidas recludit, contra aurium ſonitus ex acceto, ruta et amaris nucibus prodeſt: diuturnis deſtillationibus, naribus illitum, & contra graueolentia earum vlcera, quas ozænas vocant, auxiliatur: aluum purgat cyathus epotus, facit ad ilei cruciatus, vrinam mouet, difficileis vomitiones adiuuat, perunctis eo digitis & immiſsis, vel ijs quæ ad vomitum ciendũ induntur: anginæ etiam illinitur, aut ex aqua mulſa gargarizatur: item contra arteriæ ſcabritiam. datur etiã ijs, qui cicutam, coriandrũ, aut venena fungorum hauſerunt.

Gleucinum Cap. LVI.

GLeucinũ absolutè constat orphacino oleo, iunco odorato, calamo, Celticanardo, spatha, aspalatho, sertula campana, costo, & musto: circundatis interim vinaceis vasi, quod aromata, vinum & oleum conceperat. Tricenis diebus, bis in die mouetur, postea expressum oleum reconditur. Calfacit, emollit, remittit: horroribus & neruorum vuluæq; vitijs auxiliatur, omni acopo iuuantius, quippe quòd emolliat.

Amaracinum. Cap. LVII.

AMaracinum longè optimum in Cyzico fieri solet ex omphacino & balanino, spissatis ĕtis è xylobalsamo, iunco odorato, et calamo factis, cõditisq; amaraci, costi, amomi, nardi, caßiæ, carpobalsami et myrrhæ odoribus. Aliqui, quò pretiosius fiat, cinnamomum addunt. Mel autem & uinũ assumuntur: hoc in uasorum illitionem, illud ad cogendas tusorum aromatum offas. Amaracinum calfacit, soporem mouet, venarum spiracula aperit, emollit, feruorem excitat, vrinam cit, putrilaginibus ac fistulis per quàm vtile: necnon humentibus hernijs, postquam medica manus operam suam impenderit: crustas, et tetra vlcera, quæ theriomata vocãt, rumpit: difficili vrinæ, illit.i sede, & eius inflammationibus auxiliatur: hæmorrhoidas illitu soluit, vuluæ subditum menstruos cursus euocat, duritias ac vuluæ tutores discutit, vulneratis neruis, & muscu

lis confert, laneo centunculo modicè madefactum, & impositum.

Megalinum. Cap. LVIII.

FActitabatur olim megalinum, sed nũc compositio exoleuit, & prorsus obliterata est. Cuius ad historiæ complementum meminisse non fuit alienũ. Mistura cum amaracino eadem erat, sed resina exuperabat, hac tantùm ratione differens. Quare leniter mollit. Resina vnguentis, neque tutelæ neq; voluptatis gratia a lĳcitur, sed coloris crassamẽtiq; causa. Ea tantisper coquitur, dum desinat olere: cuius coquendæ ratio declarabitur, dum de resina disseremus.

Hedychroum. Cap. LIX.

QVod hedychroum vocãt, in Co fieri solet: eisdẽ præditum viribus & misturis, quibus amaracinum, sed suauius spirat.

Metropium. Cap. LX.

FIt in Aegypto vnguentum, quod metopion patrio nomine appellatur, propter galbani mistionem: nam lignum, in quo galbanum enascitur, metopion vocant. Constat amaris nucibus, omphacino oleo, cardamomo, odorato iunco, calamo, melle, vino, myrrha, balsami semine, galbano & resina. Probatur pingue, graui odore, quòd magis cardamomum & myrrham, quàm galbanum resipiat. Calfacit vehementer, & adurit, atque extrahit, ora venarũ aperit, vlcera purgat, extrahitq; : ad præcisos ner-

uos, & musculos, ad hernias humore contractas, cum erodentibus medicamentis efficax est: ceratis & malagmatis inseritur, horroribus, conuulsisq; , præsertim quibus ceruix in scapulas deiecta, & retrorsum contracta est, vtile habetur: sudores ciet, vuluæ spiracula recludit, & eiusdẽ duritias laxat: in summa, molliendi naturam habet.

Mendesium. Cap. LXI.

MEndesium constat balanino oleo, myrrha, caßia, & resina. Aliqui tamen post singulorum pondera, cinnamomi exiguum addunt, nullo compendio: nam quæ simul excocta non fuere, vim nullam exhibent. Similem metopio vim obtinet, sed inferiorem multo.

Stacte. Cap. LXII.

STacte vocatur pinguitudo recẽtis myrrhæ cum exigua aqua tusæ, & organo expressa. Ea perquàm odorata, ac pretiosa est: atque vnguentũ per se facit, quod stacte nominatur. Maximè probatur, quæ nullam olei mistionem admisit, cuius minima portio cõpos est viriũ plurimarũ. Vim calfactoriã myrrhæ et calidis vnguentis respõdentẽ habet.

Cinnamominum. Cap. LXIII.

CInnamominum confit è balanino oleo, & xylobalsami, calami, iunci odorati spissamẽtis, atq; cinnamomi, & seminis balsamini suauitate conditur, quadruplaq; myrrhæ ad cinnamomum portione, mel ad cogenda omnia adijcitur. Laudatur non

acre, molli odore, planè myrrham redolens, crassum, odoratum, gustu perquàm amaro. Id non à resina, sed myrrha crassitudinem obtinuit: resina enim neque amaritudinem præbet, neque vllam odoris gratiam adijcit. Vim habet admodum acrem, amarã, & calfacientem. Itaq; ora venarum aperit, calfacit, discutit, diffundit, humores et spiritus attrahit, caput aggrauat, cõtra vuluæ vitia cum duplo oleo, cera, & medulla efficax est. Ita enim ferè multum acrimonia exolescit, & quædam emolliendi vis contrahitur. alioqui adurit, et præomnibus crassis vnguentis indurat. Facit mirum in modum ad fistulas & vlcera, quæ putredinis vitium senserũt. item ad hernias humidiores, carbunculos, febrium horrores, tremores, gangrænasq; cum cardamomo: aduersus serpẽtium morsus illinitur, scorpionum & phalangiorum ictibus cum tritis grossis imponitur.

Nardinum. Cap. LXIIII.

RAtio nardini faciundi euariat. Nam aut malabathrino folio, aut sine eo fit: plerunque autem balanino oleo, aut omphacino, iuncus odoratus spissamenti gratia adijcitur: sicuti propter odoris suauitatem, costus, amomum, nardum, myrrha, balsamum. Laudatur tenue, non acre, nardi aridæ aut amomi odorem referens. Vis ei extenuans, acris, expurgat, excalfacit, abstergit humores, rarefacit. Hoc liquidum est, nec habet strigmenti crassitudinem, nisi resinam recipiat. Fit etiam

ſimplex ex omphacino oleo, iunco, calamo, coſto & nardo.

Malabathrinum. Cap. LXV.

M*Alabathrinum ſpiſſamenta nardini habet, inſuper myrrhæ pluſculum additur: qua de cauſa calfacit, crocino aut amaracino viribus reſpondens.*

Iaſminum. Cap. LXVI.

A*Pud Perſas fit, quod iaſminū cognominatur, ex albis floribus violæ: quorum ſextās in Italicum ſextarium ſeſamini olei demittitur, violis, vt in lilino diximus, viciſſim permutatis. Apud Perſas inter epulandum vſurpatur odoris cauſa. Nam toti corpori cōuenit, præſertim cū in balneas deſcenſum eſt. Sed his opitulatur corporibus, quæ calfactionē, laxationemq́; deſiderāt: grauius enim ſpirat, quàm vt libenter à pleriſque recipiatur.*

Myrrha. Cap. LXVII.

M*Yrrha lacryma eſt arboris, quæ in Arabia gignitur, Aegyptiæ ſpinæ non diſſimilis: è cuius vulnere defluit lacryma in ſubiectas tegetes, alia circum caudicem concreſcit. Dicitur ex his aliqua pediaſimos præpinguis, qua expreſſa, ſtacte emittitur. Alia gabirea pinguiſſima, læto & pingui ſolo naſcens, ea copioſam ſudat ſtacten. Omnium prima eſt, quæ Troglodytica appellatur, accepto cognomine à loco, in quo prouenit: ſplendens, ſubuiridis, ac mordēs. Quinetiam legitur tenuis quædam,*

quæ à Troglodytica secunda est, bdellij modo mollis, verùm odore grauiuscula, apicis nascens. Alia caucalis cognominatur, præter modum exoleta, nigra, & retorrida. Omnium deterrima, quæ ergasima dicitur, pingui carens, cano situ obducta, acris, ad gummi imaginem vergens, & viribus eius proxima. Improbatur aminnea cognomine. Ex ijs pastilli fiũt, sed è pinguibus pingues, & odorati: è siccioribus haudquaquam pingues, & inodorati: minus odore pollet, quæ oleum non admisit, cùm in pastillos digerebatur. adulteratur macerato gummi aqua, in qua myrrha maduerit. Eligenda est recẽs, squallore obsita, leuis, vndique concolor, quæ confracta venas vnguium modo candidas & læues ostendat, minutis glebis, amara, acris, odorata, calfaciẽs: superuacua & inutilis est ponderosa, coloris picei. Calfacit, cohibet, soporem gignit, glutinat, siccat, adstringit, vuluam emollit, & præclusam aperit: menses & partus celeriter extrahit, cũ absynthio, lupinorum cremore, vel succo rutæ admota: tuberculo fabæ deuoratur in vetere tussi, orthopnœa, in laterum pectorisq́; doloribus, in alui profluuio, & dysenteria, horrores discutit, duabus horis ante febrium accessiones, fabæ magnitudine pota cum pipere & aqua: subdita linguæ liquatáq; scabritiem arteriæ expolit: obtusam vocem expedit, ventris tineas enecat, contra grauem oris halitum manditur, & aduersus alarum tædia cum liquido alumi-

ne illinitur: gingiuas & dentes stabilit, colluto cum vino & oleo ore: vulnera capitis illitu glutinat, medetur fractis auribus ac oßibus nudatis, peruncta cum cochlea carnibus. Item purulentis auribus inflāmatisq; cum meconio, castorio, & glaucio: ad varos autem cum caßia & melle illinitur, impetigines ex aceto purgat, defluentes capillos cum ladano & vino myrteo illita, firmat: diuturnas destillationes lenit, illitis penna naribus: oculorum vlcera complet, albugines tollit, caliginem discutit, scabritiem læuigat. Fit è myrrha, perinde atq; thure, fuligo, &, vt postea ostendemus, ad eadem conueniēs. Bœotica myrrha, dissecta radix est arboris cuiusdam in Bœotia nascentis. Melior est, quæ myrrham odoris suauitate repræsentat. Vis ei calfactoria inest, emollit discutitq;, suffimentis commodißimè inseritur.

Styrax. Cap. LXVIII.

STyrax lacryma est arboris malo cotoneæ similis. Præfertur * sordescens, flauus, resinosus, albicantibus grumis, quàm plurimum in sua odoris gratia permanens: qui dum mollitur, melleum liquorem reddit: qualis è Cataballis, Pisidia, & Cilicia deuehitur. Deterior niger, furfurosus, friabilis, canóque situ obductus. Cæterum lacryma inuenitur gummium similitudine, perlucida, & myrrhæ æmula: verùm perpauca manat. Adulteratur ligni scobe, quam vermiculi erodentes excusserunt, melle, &

λιπαρὸς id est, pinguis.

iridis ſedimento, & quibuſdam alijs. Alij ceram aut adipem odoribus imbutum, flagrantiſsimis ſolibus cum ſtyrace ſubigunt, & per laxa cribri foramina in frigida aqua veluti vermiculos exprimunt, venundantq́; ſtyracem hunc {quoniam in vermiculorum ſpeciem contrahatur} ſcolecicen cognominant, tanquam ſyncerum imperiti approbant, nõ animaduertentes ad præcipuam odoris fla grantiam: ſi quidem acer admodum eſt, qui adulterationis vitio caret. Styrax calfacit, emollit, & concoquit: medetur tuſsi, deſtllationibus, raucedini, grauedini, & interceptæ voci. vuluæ præcluſæ duritiáue laboranti conuenit, cit menſes potu appoſitúque, aluum leuiter mollit, ſi exiguum cum reſina terebinthina catapotij modo deuoretur. Miſcetur vtiliter diſcutientibus malagmatis, acopíſque. Adoletur autem & igni torretur, vt fiat ex eo, veluti ex thure, fuligo, ad eadem conueniens ad quæ thuris fuligo. Ex eo etiam in Syria ſtyracinum oleum componitur, quod calfacit vehementer, & emollit: verùm caput dolore afficit, adgrauatq́;, & ſoporem adfert.

Adiectũ ab interprete.

Bdellium. Cap. LXIX.

BDellium alij bolchon appellant, alij madelcon: lacryma eſt * ſaracenicæ arboris. Probatur guſtu amarum, tranſlucidum, taurini glutinis in morem intus pingue, liqueſcens facilè, ligni ac ſordis expers, ſuffitu odoratum, vngui ſimile,

* Vox adulterina Marcello.

Eſt etiamnum bdellij genus ſordidum, nigrum, vberioribus glebulis in offas cōuolutum, aſpalathi odore, ex India aduectum. Defertur etiam à Petra oppido ſiccum, reſinoſum, liueſcens, ſed facultate ſecūdum. Adulteratur gummi, ſed ita vitiatum nō perinde guſtui amaritudinem repræſentat, nec vſqueadeo ſuffitionibus odoratum. Calfacit & emollit duritias, & turgentia guttura, humidasq; hernias diſcutit, cum ieiuna ſaliua dilutum: vuluæ ſpiracula laxat appoſitu & ſuffitu, & partus humiditatesq; omneis extrahit, calculos potu comminuit, vrinam mouet, tuſsientibus & à ſerpente percuſsis, vtiliſsimè datur: valet ad rupta, vulſa, laterum dolores, & diſcurſantes ſpiritus: malagmatis inſeritur, quæ contra duritias & neruorum nodos proſunt: contuſum reſoluitur affuſo vino, aut aqua calida.

Thus. Cap. LXX.

THus in ea gignitur Arabia, quæ thurifera cognominatur. Primatum tenet in eo genere maſculum, ſtagonias appellatum, ſuapte natura rotundum: tale autem indiuiduum eſt, candidum, cū frangitur, intus pingue, in ſuffitu ſtatim ardens. Indicū vero * fulueſcit, & colore liuet, ſed rotundum induſtria factitant: nam in quadrāgulares formas diſſectum fictilibus verſant, donec rotunditatem contrahat: verùm huiuſmodi thus tempore flaueſcit, quod atomum aut ſyagrum appellant. Secundum

* ὑπόκιρρος id eſt, ſubruſum eſt.

locum habet * Arabicũ, & in Smilo naſcens, quod aliqui copiſcum vocant, minus multò & fuluius. Eſt & genus aliud, cui amomite cognomẽ eſt, alioqui candidum: quod dum mollitur, maſtiches more digitis cedit. Adulteratur * in itinere, pini reſina et gummi, quod facilè deprehendi poteſt: ſiquidem ſuffitum gummi flammam non eiaculatur, & reſina in fumum euaneſcit, thus vero ſtatim ardet: idem maleficium odor prodit. Ad calfaciendũ & adſtringẽdum pollet, oculorum caliginem diſcutit, caua vlcera complet, et ad cicatricem perducit, cruenta vulnera glutinat, infrænatq; cunctas ſanguinis eruptiones, etiamſi cerebri membranis effluat: vlcera, quæ cacoethe vocantur, & ſedis & reliquarũ partium permulcet tritum cum eo & lacte linamentum, formicãtes verrucas inter initia, impetiginesq; ex aceto & pice illitum, tollit: ambuſta igni, pernionesq; cum ſuillo adipe aut anſerino, & vlcera in capite manantia cum nitro, ſi infricetur, ſanat: paronychijs cum melle, auribus fractis cum pice, medetur: ad reliquos auriũ dolores cum dulci vino infunditur, inflammatæ à partu mammæ cum cimolia & roſaceo magna vtilitate perunguntur, additur ad arteriæ viſcerumq; medicamẽta, prodeſt ſanguinis excreationi potum: ſed in ſecunda valetudine hauſtum inſaniam mouet, & largius cum vino potum interficit. In fictili mundo thus crematur, flagrante glebula ſuccenſum à lucerna, donec exura-

* ὁ Ἀραβίας καὶ ὁ ἐν σμίλῳ id eſt, Arabias dictum, et quod in Smilo prouenit.

* μεθοδευόνος, id eſt artificiosè conformatum. Sic Mare.

tur post perfectam vstionem operire oportet, vsque dum restinguatur: sic enim in cineres non redigitur. Aliqui ollulam æneo vase cauo circa medium perforato cingunt ad excipiendam fuliginem, vt in eius mentione mox ostẽdemus. Alij crudo fictili luto oblito, & in fornacem indito, cremant. Fictili etiam nouo viuacibus prunis torretur, dum non amplius bullet, aut pinguitudinem vaporémue emittat. facilè enim comminuitur quod perustum non est.

Thuris cortex. Cap. LXXI.

PRæfertur thuris cortex crassus, pinguis, odoratus, recens, læuis, minimè scaber, sine membranis. Adulteratur admisto pini aut nucis eius cortice, sed horum index ignis est, si quidem reliqui cortices suffiti nequaquam incenduntur, sed sine odore fumum eructant: thuris vero cortex ardet, & cũ odoris fragrantia vaporem eiaculatur. Thuris modo vritur, et vis eadem quæ thuri, sed validior adstringentiorq́; Quare potu cruentis excreationibus, vuluis fluxione laborantibus in pesso confert, ad cicatrices oculorum, et caua sordesq; efficax est. tostus scabris lippitudinibus auxiliatur.

Manna thuris. Cap. LXXII.

MAnna thuris probatur candore, micarum frequentia, & puritate. Vim habet eandem quam & thus, sed inualidiusculam. Sunt qui cribrata pini resina, ac polline, aut cortice thuris cõtusi adulterant: sed hæc igne deprehenduntur. Neque

enim æquè suffitu aeriũ vaporem, sed fuliginosum & impurum expuit, & permistum suauecolentiæ halitus virus habet.

Thuris fuligo, Cap. LXXIII.

F*Vliginem thuris sic facito:* Forcipicula, *lucernis accensas singulatim thuris glebas, in nouam fictilem ollam concauam imponito: & æreo vase in medio perforato, detersa diligenter sorde, obtegito: alteram admoueto, ex altera eius parte aut vtraq;, subiectis quaternum digitorum altitudine lapillis, quò facilius perspici queat, si vrantur: & quà locus capax fuerit, glebulas alias supponito, et antea quàm prorsus prior gleba restinguatur, aliam imponito, donec sufficientem fuliginem videaris coegisse.* Continuò *tamen externæ æramenti partes spongia, aqua frigida, madefacta, abstergãtur: ita enim temperato æris feruore, fuligo omnis inhærebit: quæ alioqui per leuitatem decidua, thuris cineribus admiscetur.* Derasa *itaque fuligine, cinis cremati thuris seorsum subtrahẽdus est.* Idem *opus, quoad satisfactum tibi videtur, obeundum.* Oculorum *inflammationes mitigat, fluxiones suspendit, vlcera purgat, caua explet, carcinosmata sistit.* Simili *modo e myrrha, resina, styrace, reliquisq; lacrymis, fuligo excipitur, ad eadem conueniens.*

Picea & Pinus. Cap. LXXIIII.

P*Inus & Picea generi eidem adscribuntur, sed quandam flagitant specierum distinctionem,*

arbores vulgò cognitæ: quarum cortex adſtringit, prodeſt tritus & illitus intertrigini, vlceribus ſummum corpus occupantibus, ambuſtiſq́;, cum ſpuma argenti & manna. Vlcera delicatulorum acrimoniam recuſantium, cerato myrtino exceptus, ad cicatricem perducit: tritus cum ſutorio atramento ſerpentia cohibet, ſuffitu partus & ſecundas eĳcit, potus aluum ſiſtit, vrinam mouet. Folia eorum trita & illita inflammationes leniunt, vulnera ab inflammatione vindicant, trita autem & decocta aceto, feruenti collutione, dentium dolores mulcent: hepaticis vtilia ſunt, drachmæ pondere in aqua aut mulſa pota. Pineæ nucis cortex & folia potu idem præſtant. Teda earum particulatim ſecta ſi in aceto coquatur, & decocto dens colluatur, dolores leuat. Ex his etiam fit ſpatha acoporum peſſorúmque compoſitionibus idonea. Quinetiam earum crematarum fuligo ad librariĳ atramenti confectionem excipitur: ea circunlitionibus efficaciſsime imponitur, quibus palpebras ornant, colorémque mentiuntur, callibrephara Græci vocant: arroſis oculorum angulis, calloſis glabriſq́; genis, & collacrymationibus opitulatur. Pityides appellantur pinorum piceæq́; fructus, qui in conis inueniuntur. Vim adſtrictoriam habent, et aliquantũ excalfacientẽ tuſsi & pectoris vitĳs auxiliantur, per ſe, aut ex melle ſumpti. Nuces pineæ cũ ſtroboli repurgatæ mãduntur, aut cũ paſſo aut cucumeris ſemine

Pityides.

bibuntur,

bibuntur, vrinam cient: acrimonias in renibus & vesica hebetant, stomachi rosiones leniunt: datæ cũ portulacæ succo, virium infirmitatem roborant, corruptorum quoque humorum labem obtundunt. Pineæ nuces integræ recenter arboribus decerptæ in passo franguntur, & decoctæ vetustæ tussi ac tabitudini conferunt, si quotidie ex eo liquore terni cyathi bibantur.

Lentiscus. Cap. LXXV.

LEntiscus nota arbor est, cui toti vis inest adstringendi: semini: emini enim, folio, ramo, cortici, radicibusq;, cognatæ insunt vires. Liquamentũ autem ita fieri solet: Folia, cortex & radix in aqua coquuntur, et vbi abundè cocta refrigerataq; sunt, folia abijciuntur: aqua denuò coquitur, donec mellis habeat crassitudinem. Lentiscus sua adstringendi dote, valet aduersus sanguinis reiectiones, alui profluuia, & dysenterias in potu. Item contra eruptionem sanguinis è vulua, & eiusdem aut sedis procidentia. In totum acaciæ & hypocistidis vicem repræsentat. Idem facit succus è tritis folijs. Decoctum fotu caua explet, & fracta ossa ferruminat, vuluæ fluxiones sistit, nomas arcet, vrinam pellit, motus dentium collutione stabilit. Virentes surculi calamulorum vice dentibus repurgandis affricantur. Fit è semine oleum, quod prodest, cum quid adstringi opus est. Lentiscus resinam gignit, quæ lẽtiscina cognominatur, Mastix & ab aliquibus, officinis.

mastiche. Pota vtilis est sanguinem reijcientibus, & tussi veteri: stomacho auxiliatur, sed ructum mouet. Additur in dentifricia & illitiones faciei, ad nitorem cuti conciliandum. Palpebras oculis incommodas replicat, manducata halitum oris commendat, gingiuas contrahit. Optima & copiosissima in insula Chio prouenit. Præfertur { nitedulæ modo } resplendescens, & candore Tyrrhenicæ ceræ similis, adulta, retorrida, friabilis, odorata, stridorem edens. Viridis autem inferior est. Adulteratur thuris resinæq; pineæ nucis mistura.

Insertũ ab interprete.

Terebinthus. Cap. LXXVI.

TErebinthus cognita arbor est, cuius folia, & semen, & cortex adstringunt, & ad eadẽ ad quæ lentiscus conueniunt, simili parata modo sumptaq;. Fructus esui aptus est, sed stomacho aduersatur: excalfacit, vrinam mouet, venerem excitat, cõtra phalangiorum morsus conuenienter in vino bibitur. Resina eius ex Arabia Petræa defertur. Prouenit etiam in Iudæa, Syria, Cypro, Aphrica & Cycladibus insulis: sed præualet candida, perlucida, vitreo colore, & in cæruleum vergente, odorata, terebinthum olens. * Terebinthina resinas omneis antecedit. proxima lentiscina, & è pinu, & abiete: has sequitur è picea & pineis nucibus resina. Natura omnibus calfacere, mollire, discutere, expurgare. Tussi ac tabi conueniunt per se, aut in eclegmate ex melle, vitia pectoris expurgant, vrinam cient,

* Officinis, Terpentina.

cruda concoquunt, ventrem emolliunt, palpebras commodißimè replicant, lepras tollunt, cum erugine ac sutorio atramento, nitroq;: auribus saniem emanantibus cum melle & oleo, item in pruritu genitalium vtiles: malagmatis, acopisq; admiscentur. Laterum doloribus per se, illitu, & apposi tu auxilio sunt.

Resinæ aliæ. Cap. LXXVII.

Liquida resina è pinu & picea, à Gallia & Hetruria conuehi solet, atq; olim à Colophone petebatur: hinc Colophoniæ sibi cognomẽtum vendicauit. A Gallia quoq; subalpina: quã vernaculo nomine laricem appellant incolæ. Ea in linctu, & per se, magnopere prodest iußi veteri. Colore inter se distant: siquidem alia candida est, alia oleosa, alia mellei liquoris similitudine, vt larigna. Cupressus etiam liquidam fundit resinam, quæ ad eadem pollet. Quæ vero aridarum generi adscribuntur, quædam ex pineis nucibus, aliæ abiete, aliæ picea & pinu exierunt. Eligi debet longè omnium odoratißima, translucens, non retorrida, neque diluta, quandam ceræ faciem præbens, & friabilis. E picea & abietæ resinæ cæteras antecedunt: odoratæ enim sunt, atq; thus odore imitantur. Præstantiores à Pityusa insula deferuntur, quæ secũdũ Hispaniã sita est. Sed quæ è picea, nucibus, pineis & cupresso manarunt, nihil ad illas, nec tantis viribus potiũtur. Veruntamen eorundem gratia, quorum &

illæ ſumi ſolent. Lentiſcina terebinthinæ reſpondet. Vritur reſina omnis liquida in vaſæ quadruplæ capacitatis ad humorem, qui infunditur : itaq; reſinæ congius, in duobus aquæ pluuiæ coquitur, ſubiectis leuibus prunis, reſina aßiduè mouetur, donec omnis odor aboleatur, & friabilis & retorrida reddatur, ac digitis cedat. Cæterùm vbi refrixit, in fictile nõ picatum, quod aconitum vocant, id eſt non illitum, reconditur. Fiet etiam eximij candoris, ſi reſina omnis eliquata præcoletur, quò fæculenta ſordes excernatur. Vruntur quoq; ſine aqua, primùm lento igne & vbi coire cœperunt, maior carbonum ſtrues ſupponitur, et triduo citra intermißionem diſcoquũtur uſq; dum antedictas naturæ ſuæ notas exuerint: mox, vt dictum eſt, reponuntur. Aridas vnius diei ſpatio decoxiſſe ſatis eſt. Vſtæ odoratis malagmatibus, et acopis, & vnguentorum colorationibus magnopere vtiles ſunt. E reſina perinde atq; thure fuligo excipitur, ad circunlitiones idonea: quibus palpebras fucant, & colorem mentiuntur. Prodeſt glabris genis, collacrymationibus, eroſiſq; oculorum angulis. ex ea fit atramentum ſcriptorium.

Pix liquida. Cap. LXXVIII.

P*Ix liquida, quam alij conum vocant, è pinguißima pini piceæq; lignis congregatur. Optima eſt ſplendens, ſyncera, læuis. Contra venena, phthiſin, purulentam excreationem, tuſſes, ſuſpiria, & pectoris humores, qui difficilè ex-*

tußiuntur, efficax est, eclegmate cyathi mensura cum melle dato. Tonsillarum & vuæ inflammationes, anginæq; vtiliter perunguntur: purulentis auribus infunditur cum rosaceo, & illinitur cum trito sale serpentium morsibus: adiecta verò pari cera scabros vngues extricat, impetiginesq; emendat: vuluæ duritias, ac sedis tubercula discutit: cum farinaq; hordeacea & pueri impubis vrina decocta, strumas rumpit: cohibet vlcera, quæ serpunt, cum pineo cortice, aut sulfure, aut furfuribus illita. Cæterùm cum thuris mannu & cerato profundos vlcerum sinus conglutinat, rimis sedis & pedum, magno auxilio illinitur: vlcera replet, & cũ melle purgat: quin & cum vua paßa, & melle carbũculos, et putrida vlcera emarginat, disrũpitq;: erodẽtibus medicamẽtis, quas septas vocant, probæ ĩmiscetur.

Picinum oleum. Cap. LXXIX.

E Pice fit quod pißilæon appellant, separato liquore aquoso, qui supernatat pici, sicut serum lacti, Nam expansa, quand u pix coquitur, supra cortinam vellera pura madescunt, acceptoq; halitu eius exprimuntur in vas. ✱ Quas pix liquida præbet vtilitates alopecias capillo replet cum farina hordeacea illitum, quibus & liquida pix medetur, iumentorum vlcera scabiemq; emendat.

Hæc desunt, καὶ τοῦτο ἂν γίνεται ἐφ᾽ ὅσον ἂν ἡ χερσὸν πίσσα ἕψηται.

Fuligo liquidę picis. Cap. LXXX.

FIt hoc modo è liquida pice fuligo: In lucerna noua, quæ ellychnium habeat, nonnihil picis

incendito, lucernamq́; fictilis vase in clibani speciē conformato, superius in angustum fornicato, inferius perforato, vt clibani esse solent, operito, & adoleri sinito: consumptoq́; liquore nouum infundito, quoad sufficientem vsui fuliginem collegeris. Vis ei adstringens, acrisq́;. Vsui est ad pigmenta, quibus palpebras linunt & venustant, & ad circunlitiones. Item vbi glabris genis pilos restitui oportet, ad imbecilles lacrymososq́; oculos, insuper ad eorundē vlcera non inutilis est.

Pix arida. Cap. LXXXI.

L*Iquida pix decocta in spissam coit, quam vocant aliqui palimpissam. quo in genere quædā visci modo lentescit, boscas cognominata: altera sicca est. Probatur pura, pinguis, odorata, subrufa, resinosa. Talis Brutia & Lycia, picis resinæq́; simul naturam habentes. Calfactoriam vim habet: dura emollit, pus mouet, tubercula pannosq́; discutit, vlcera replet, vulnerarijs medicaminibus commodè permiscetur.*

Zopissa. Cap. LXXXII.

Z*Opissam aliqui aiunt derasam nauibus resinam cū cera, quam alij apochyma appellāt. Ea dissipādi naturā habet: quoniā marino sale macerata sit. Alij pineā resinā hoc nomine vocauerūt.*

Bitumen. Cap. LXXXIII.

B*Itumen Indicum cæteris anteponitur. Cuius probatio est, vt purpuræ modo splendeat, sitq́;*

ponderoſum, ac validum odorem vibret. Nigrũ autem & ſordidũ, vitioſum eſt. Adulteratur pice. Gignitur in Phœnice, Babylone, Zacyntho, & Sidone. Liquidum inuenitur in Acragantino Siciliæ, fontibus innatans, quo vtuntur ad lucernarum lumina, olei vice. Hallucinãtur, qui id Sicilicũ oleum nominant: nanque liquidi bituminis genus eſſe conſtat.

Piſſaſphaltum. Cap. LXXXIIII.

NAſcitur in Apolloniatarum agro circa Epidaurũ, quæ piſſaſphaltos appellatur. Ea Ceraunijs montibus deuoluta, impetu fluminis rapitur, æstuq; in litus expuitur, illic coacta in glebas, mistam bitumini picem redolet.

Naphtha. Cap. LXXXV.

NAphtham vocant Babylonij, bituminis colamen, colore candidum: inuenitur etiam nigrum. Vis ei ignium rapax, ita vt ex ſpatio protinus in eam tranſiliant. Ad ſuffuſiones oculorum, & albugines vtiles. Bitumen omne diſcutit, glutinat, emollit, ab inflammatione tuetur, vuluarum procidentia, strangulationesq; olfactu, ſuffitu, impoſitu: emendat: comitiales morbos ſuffitum deprehendit, gagatæ lapidis more: purgationes mulierum cum vino, & caſtorio potum elicit, tuſſim veterem & anhelitum adiuuat, ſerpentium morſibus, coxendicum laterumq; doloribus auxiliatur, datur cœliacis in catapotio deuorandum, cum aceto potum diſcutit ſanguinem concretum, dyſen-

tericis cum ptisana liquatum infunditur, destillationibus suffitione medetur, mitigat dentium dolores oblitum, cæterùm pilos incommodos siccum replicat, specillo impositum: concalfactum autem, et cum farina hordeacea, nitro & cera illitum podagris, articulorum doloribus, lethargicisq; prodest. Pißasphaltos eadem, quæ pix & bitumen, si misceantur, potest.

Cupressus. Cap. LXXXVI.

C*Vpreßus refrigerat, & adstringit. Cuius folia ex paßo, & exiguo myrrhæ pota, vesicæ rheumatismis, & vrinæ difficultati auxiliantur. Pilulæ autem ex vino tusæ in dysenteria, alui fluxione, tußi, et orthopnœa, aut si reijciatur sanguis, conuenientißimè bibuntur: earum decoctum eosdẽ præbet effectus tusæ cum fico duritias emolliunt, nariumq; polypo medentur: in aceto coctæ, & cum lupinis detritæ scabros vngues eijciunt, hernias intestinorum prolapsu erumpentes illitu reprimunt. Folia eadem præstant. Pilulæ cum arboris coma suffitæ, culices abigere existimantur. Folia trita & imposita, vulnera conglutinant: sanguinem supprimunt, capillum ex aceto tingunt, illinuntur per se, aut cum polenta ignibus sacris, vlceribus, quæ serpunt, carbunculis & oculorum inflammationibus, admota cum cerato stomachum corroborant.*

Iuniperus. Cap. LXXXVII.

I*Vniperi genera duo: altera maior, altera mi-*

*nor, vtraque acris est. Excalfacit, & vrinam monet, accensa serpentes fugat. Baccarum nõnullæ nucis iuglandis magnitudine, nonnunquam grandescere, aliæ *nucem Ponticam æquare inueniuntur: rotundæ, odoratæ, in mãdendo dulces, subamaræ, quæ arceuthides etiam, id est, baccæ iuniperi nominãtur.* *Auellanam intellige.
Modicè calfaciunt, & adstringunt: stomacho utiles contra pectoris vitia, tußim, inflationes, tormina, & serpentium ictus efficacißimè bibuntur: vrinam cient, vnde ruptis, conuulsis, & vuluæ strangulatui subueniunt. Folia acrimoniam habent: ideò tam ipsa, quàm eorum succus, ex vino contra viperarum morsus illini aut bibi prodest. Corticis cinis cum aqua illitus, lepras eximit. Ramenta ligni deuorata interficiunt.

Herba Sabina. Cap. LXXXVIII.

SAbina duorum generum est. Vna folijs cupreßo similis, spinis horridior, grauiter olens, acris & feruẽs: arbor est coactæ breuitatis, quæ sese magis in latitudinẽ fundit. huius folijs nõnulli pro suffitu vtuntur. Altera tamarici folio similis est. Vtriusq; folia nomas sistũt, collectiones illitu mitigant, et cũ melle nigritias sordesq; repurgant, carbũculos cũ vino pota rũpunt, sanguinẽ per vrinã eliciunt, partus apposita extrahunt, et suffitu idẽ præstant, vnguẽtis calfacientibus ĩmiscentur, et priuatim gleucino.

Cedrus. Cap LXXXIX

CEdrus arbor magna est, ex qua picem colli-

gunt, quæ cedria vocatur: iuniperi modo baccas parit, baccarum myrti magnitudine, rotundas. Cedria optima est crassa, perlucida, grauis odoris: quæ dũ effunditur, guttatim non dißipata coit, Cui ea vis inest vt defuncta corpora conseruet, & viuentia corrumpat: qua ex causa mortuorum vitam aliqui appellauere. Vestimenta quoque, & pelles eximia calfaciendi & siccandi dote, corrumpit: magni ad ocularia medicamenta vsus, quippe illita oculis claritatem affert, albugines cicatricesq́; detergit: instillata autem cum aceto vermes aurium necat, cum hyßopi decocto infusa sonitus sibilosq́; sedet, cauis dentium indita eos frangit, & dolores leuat. Idem facit cum ex aceto colluitur: peruncto ante coitum genitali abortiuum fieri constat: anginæ ea perunguntur, tonsillarum inflammationibus auxilio est, lendes pediculosq́; illitu enecat, cerastæ morsibus cum sale imposita subuenit, contra hausta leporis marini venena, in paßo sumpta, auxiliatur: in elephantia, aut linctu, aut perunctione proficit: pulmonum vlcera purgat, & si cyathus eius sorbeatur, persanat: vermes & tineas subter indita necat, & partus extrahit. Fit & oleum, à cedria separatum, dum coquitur, velleribus supra halitum eius expansis, vt in pice. Eiusdem ad omnia vsus: priuatim vehementer perunctum scabiem quadrupedum, canum, boumq́; persanat: inhærentes ricinos enecat, vlcera quæ ex tonsura accepe

Cedrus mortuorum vita dicta.

runt, ad cicatrices perducit. Cedrides cedri fructus vocantur. Calfactoriam vim habent, stomacho adversantur, auxilio sunt tussi, conuulsis, ruptis, strāguriæ: menses ciunt, ex polline piperis poti: contra haustum leporem marinum in vino sumuntur, serpentes fugantur, peruncto ex adipe ceruino aut medulla, corpore: in antidota adduntur. Fuliginem, quo modo ex pice, congeri oportet, quæ eandem, quam picea fuligo vim præbet.

Laurus. Cap. XC.

LAurus quædam tenui folio constat, altera latiore. Vtraque excalfactoriam naturā habet, & emollientem. Vnde decoctum earum in mulieres insessus additum, vuluæ & vesicæ vitijs cōuenit. Virentia folia sensim substringunt: illita quoq; ac trita vesparum apiumq; ictibus opitulantur, eadem cū polenta & pane illita inflammationem omnē mitigant, sed pota stomachum effundunt, & vomitiones mouent. Lauri baccæ magis, quàm folia calfaciunt: ergo in eclegmate tritæ cum melle vel passo prosunt tabi, orthopnœæ, & omnibus thoracis rheumatismis: contra scorpionum ictus ex vino bibuntur, vitiligines emaculant. Succus baccarū vtilissimè aurium dolori, et grauitati instillatur, cū vino vetere, & rosaceo. In medicamenta autē adijciuntur, quæ neruorū lassitudines reficiūt, acopa vocāt: et ad vnguenta, q̄ calfaciūt, & discutiūt. Cortex radicis calculos rumpit, partus necat, hepaticis

prodeſt, tribus obolis in vino odorato potus.

Platanus. Cap. XCI.

TEnerrima platani folia in vino decocta, mox illita, oculorum fluxiones ſiſtunt, tumores & inflammationes leuant. Decoctus cortex in aceto, dentes in dolore colluit. Virides pilulæ in vino potæ, ſerpentium morſibus auxiliantur: exceptæ autem adipe, igni ambuſta ſanant inſidens foliorum pilularumq; lanugo, oculos & aures offendit.

Fraxinus. Cap. XCII.

FRaxinus arbor nota eſt, cuius foliorum ſuccus, & ipſa peruncta, aut ex vino pota, viperarum ictibus auxiliantur. Corticis cinis ex aqua illitus lepras eximit. Ligni ramenta, ſcobemq; potu perniciem afferre tradunt.

Populus. Cap. XCIII.

POtus albæ populi cortex vnciæ vnius pondere, iſchiadicis ac vrinæ ſtillicidio prodeſt. Abortiuum fieri tradunt, ſi cum mulino rene bibatur. Folia quoque cum vino poſt purgationes pota, idem præſtare produntur. Tepens foliorum ſuccus vtiliter aurium dolori inſtillatur. Pilulæ, quæ primo foliorum partu exiliunt, illitæ cum melle, oculorum hebetudini medentur. Memoriæ prodiderunt corticem albæ populi, & nigræ particulatim cæſum, & ſulcis ſtercoratis mandatum, omni tempore anni edules fungos proferre. Populi nigræ folia cum aceto illita, magna vtilitate podagris

cis doloribus illinuntur. Resinam populus fundit, quæ in malagmata additur. Semen potum ex aceto comitialibus utile est. Lacrymam populorum commemorant, quæ in Padum amnem defluat, durari, ac coire in succinum, quod electrum vocãt, alij chrysophorum. Id attritu iucundum odorem spirat, & aurum colore imitatur: tritum potumq; stomachi ventrisq; fluxiones sistit.

De ortu electri multa libr. vlt. c. 3. & 4. apud Plin.

Macer. Cap. XCIIII.

MAcer ex Barbaria aduehitur, cortex flauescens, crassus, gustu perquàm adstringens: qui contra cruentas excreationes, dysenterias, & alui fluxiones bibitur.

Vlmus. Cap. XCV.

VLmi & folia & cortex et rami, vim habẽt spissandi. Folia trita ex aceto ad lepras efficaciter illinuntur, vulnera glutinant, sed multò magis corticis tilia, si fasciæ loco intorqueatur. nam in lori morẽ flecti potest. Crassior cortex in vino aut aqua frigida vnciatim potus, pituitas trahit: fracta ossa celerius solidescunt, si decocto foliorum, corticis aut radicis foueantur. Humor in folliculis enascens prima germinis eruptione, cuti illitus nitorem inducit, faciemq; splendidiorem præstat. Qui dum siccatur, in animalia abit, quæ culicũ formã gerũt. Folia cũ tenerescũt cocta, olerũ more ad obsonia vsurpãtur.

Lignorum marcor. Cap. XCVI.

EX caudicibus lignisq; veteribus caries conge-

ritur, quæ farinæ modo illita, vlcera purgat, & ad cicatricem perducit: serpentia cohibet, si cum pari aniso & vino subacta, linteisq; imposita illinatur.

Harundo. Cap. XCVII.

IN harundinum genere quædam nastos, id est, farctior, vocatur, ex qua sagittæ factitari solent. Alia fœmina, qua tibiarum ligulas efficiunt. Alia quòd fistulis addicta sit, syringias: cui multum inest carnis, crebris cincta geniculis, ad librorum conscriptionem accommodata. Alia crassa, concaua, apud amnes nascens: quæ à quibusdam cypria, ab aliјs donax appellatur. Alia phragmites seu vallatoria, gracilis, candicans, vulgò cognita: cuius trita radix per se, aut cum bulbis suis illita, spicula, aculeosq; corpore extrahit: luxata, lumborũq; dolores cum aceto mulcet. virentia folia tusa & imposita ignibus sacris medentur, & cæteris inflãmationibus. Corticis cinere perunctæ cum aceto alopeciæ sanantur, paniculæ lanugo si aures intrauerit, exsurdat. Eundem effectum implet harundo quæ cypria dicitur.

Papyrus. Cap. XCVIII.

PApyrus, qua chartæ fiunt, nullis non cognita, præcipuæ in medicina vtilitatis, ad laxãdas fistulas: madefacta lino inuoluitur, vsq; dum inaruerit: constricta enim atq; immissa in hiatum, humore completur, & intumescendo fistulas aperit. Habet nescio quid alimenti radix: itaq; Ae-

gyptij eam mandunt, ſuccum tantùm deuorantes, & manſam expuunt. Ipſis radicibus pro ligno vtũtur. Crematæ papyri cinis depaſcentia vlcera cum omnium partium, tum oris maximè, cohibet: verũ melius id combuſta charta præſtat.

Myrica. Cap. XCIX.

Myrica ſeu tamarix arbor vulgò cognita eſt, cùm apud pigras & ſtagnantes aquas enaſcatur, fructum quaſi florem ferens compage muſcoſum. Aegyptus Syriaq; alteram gignunt mitiorem, ſylueſtri cætera ſimilem. Fructum parit gallæ proximum, inæqualiter adſtringentem guſtu: quo conuenienter vtimur vice gallæ in medicaminibus oculorũ orisq́;. Datur cruẽtæ excreationi in potu, & cœliacis, & contra profluuia fœminarum, regium morbum, & phalangiorum morſus: illitus tumores inhibet. Cortex in eoſdem vſus adhibetur. Decoctum foliorum cum vino potum, lienem abſumit: ad dolorem dentium in collutionibus ſalutare, & mulieribus fluxioni vuluæ opportunis indeſeßionibus, phthiriaſi lendibusq́; circunfuſum prodeſt, abundantiam fœminarum ſiſtit impoſitus arboris cinis, potorios calices è caudice lienoſis moliuntur, quo datus in his potus proficiat.

Officinis Tamariſcus.

Erica. Cap. C.

Erica * fruticoſa arbor, myricæ ſimilis, longè minor: cuius flore apes reprobum mel efficiũt, fruticem tam flos quã coma ſerpentiũ ictibus illitu medetur.

* Plin. dicit.

Acacalis. Cap. CI.

ACacalis fructus est nascentis in Aegypto fruticis, seminis myricæ quadantenus similis: cuius aqua, in qua maduerit, ad collyria additur, quæ ad excitandam oculorum aciem conueniunt.

Rhamnus. Cap. CII.

RHamnus fruticat in sepibus, ramos ferens rectos et aculeos in acutæ spinæ modum, folijs paruis, oblongis, subpinguibus, teneris. Alterum ei genus candidius. Tertium nigrioribus latioribusq; folijs constat, & quadámtenus rubentibus: cuius rami quinùm ferè cubitorum longitudinem implẽt, spinosiores quidem, sed infirmioribus minusq; rigentibus aculeis. Fructum edit latum, candidum, tenuẽ, follicularij specie, * verticillo similem. Omnium folia igni sacro, & serpentibus vlceribus, efficaciter illinuntur. Fama est ramos huius valuis fenestrisue impositos, ueneficia depellere.

* ἐοικὸς ἀσφοδέλω, id est asphodeli fructui similem.

Halimus. Cap. CIII.

HAlimus frutex est sepimentis idoneus, similis rhamno, sine spinis, folijs oleæ, sed latioribus. nascitur in sepibus & maritimis. Folia decoquuntur ciborum gratia. Radix, conuulsa, rupta, torminaq; mitigat, drachmæ pondere in aqua mulsa pota: eadem lactis vbertatem facit.

Paliurus. Cap CIIII.

PAliurus frutex cognoscitur aculeatus, durus, cuius semen pingue & fuliginosum inuenitur:

ueniur: quod potum tußi opitulatur, vesicæ calculos comminuit. serpētium ictibus aduersatur. Folia & radix adstrictoriam vim habent: quorum decoctum potu aluum sistit, vrinam trahit, contra venena & serpentium morsus auxiliatur. Radix recentia tubercula, tumoresq; omneis discutit, trita et imposita.

Acuta spina. Cap. C V.

Acuta spina, quam pyrinam aut pityanthen aliqui vocant, arbor est pyrastro similis, spinosa valde & minor, baccas profert myrti, plenas, rubras, fragiles, & intus nucleum: radicem multifidam, altò descendentem. Huius baccæ potu aut cibo, alui profluuium, & abundantiam fœminarum sistunt. Radix illita aculeos & spicula extrahit, abortum fieri tradunt, si ter radice venter, aut sensim feriatur, aut perungatur. Officinarum Berberis

Rubus canis. Cap. C VI.

Frutex est arboris instar, rubo longè maior: folia fert multò latiora myrto, robustis circa ramos spinis, flore candido, fructu oblongo, nucleo oliuæ simili, qui per maturitatem fuluescit, & flocculos intus continet. Fructus exēptis interioribus floccis arefactus, aluum sistit: feruefacti enim ij in vino, mox poti, arteriam infestant.

Ligustrum. Cap. C VII.

Ligustrum arbor est oleæ folijs circum ramos similibus, latioribus, mollioribus, & Officinis Alcanna.

colore viridioribus : flore candidi, muscoso, odorato semine scambuci, nigro. Optimum nascitur in Canope & Ascalone. Folia adstrictoriam vim habēt: quare commanducata vlceribus oris medentur, illita feruidis inflammationibus, carbunculisq; prosunt, decocto eorundem igni ambusta fouentur, capillum rufant trita folia, quæ in radiculæ succo maluerint. Flos ex aceto fronti illitus, capitis dolorē sedat. Cyprinum oleum, quod ex eo fit odoratum, excalfacit, emollitq; neruos. si quæ feruēti natura prædita sint, assumat.

Tilia. Cap. CVIII.

Tilia arbor est ligustri magnitudine, folijs oleæ, nigrioribus & latioribus, fructu * lentisci, nigro, subdulci, racematim cohærente, asperis nascitur. Huius folia adstringunt: ad eadem vtilia ad quæ oleaster, cùm adstrictione est opus : maximè ad oris vlcera, commanducata, aut si decocto colluantur: pota vrinam ac menses cient.

χελνω

Cistus. Cap. CIX.

Cistus, quem aliqui citharon, aut cissarō vocāt, ramosus frutex est, sed improcerus, foliosus, saxosis locis nascens, folijs rotundis, acerbis, hirsutis. flos * masculo vt mali punicæ, fœminæ albet. Vis adstringens : vnde flores in vino austero bis in die poti, prosunt dysentericis, & nomas per se illiti cohibent, vetustati vlcerū, & igni ambustis cū cerato medentur. Hypocistis, orobethron, aut cytinus

* Vox ex Plinio reposita.

à nonnullis cognominata, iuxta cisti radices nascitur, floris punici similitudine. Quædam rufa, altera herbacea, tertia candida. Liquatur acaciæ modo. Aliqui tamen exiccant, fractamq; macerant, & incoquunt, reliquaq; vt in lycio prosequũtur. Vires acaciæ habet, verũ aliquantò magis siccat, & adstringit. Prodest dysentericis, cœliacis, sanguinem excreãtibus: fœminarũ profluuio et pota et indita.

Ladanum. Cap. CX.

Est & alterum cisti genus, ledon à nõnullis appellatum, frutex simili modo nascens, longioribus folijs & nigrioribus: quæ verno tempore quiddam contrahũt pingue. Foliorum vis adstringens, ac eosdem, quos cistus, effectus præbens. Fit ex eo quod ladanũ dicitur. Siquidem cùm cisti frondes pascuntur capræ, hirciq;, pinguitudinem cõspicuè barba carpunt, & suo lentore villosis cruribus adhærescentem reportant: quam depectentes incolæ, colantesq; cogunt in offas, & ita recondũt. Alij uerò attractis funiculis, insidentem fruticibus lentorẽ abstergunt, conglomerantq; in ladanũ. Maximè probatur odoratum, subuiride, facilè mollescens, pingue, quod arenas non collegit, nec squallore obsitũ est, resinosum, quale in Cypro gignitur. Arabicum verò Libycumq; vilius. Natura ei spissandi, calfaciendi, molliendi: ora venarum patefacit, capillum fluentem continet, addito vino, myrrha, & myrteo oleo: cicatricibus decorem reddit, cum vino illi-

Colligendi ladani modus.

tum: medetur aurium doloribus, cum hydromelite aut rosaceo infusum: suffitu secundas eĳcit, peßis immistum uuluæ duritiem sanat, in medicamenta quæ dolorem tußimq; finiunt, & malagmata vtiliter inseritur: aluum sistit cum vino vetere potum, & vrinam ciet.

Ebenus. Cap. CXI.

EBenus optima habetur Aethiopica & nigra, nullos habens uenarum discursus, factitĳ cornus læuore: cùm frangitur densa apparet, mordens gustu, atque leniter adstringens. Suffitur iucundo odore supra carbones, sine fumi tædio. Recens autē ad ignem prolata, ob pinguitudinem accenditur, & trita ad cotem rufescit. Altera est Indica, internatis segmentis candicantibus, & modice fuluis, itē frequentibus maculis: cæterùm prior, bonitate antecedit. Apud quosdam sesamina, aut spinea ligna cōsimilia pro ebeno veneunt: quod discernitur ex eo, quòd fungosa sunt, & in purpureas aßulas resoluuntur nihil mordacitatis in gustu, nec redolentiæ in suffitu præferentia. Caliginem oculorum absterget, ad veteres distillationes pustulasq; mirum in modum pollet. si quispiam facta ex eo coticula collyrĳs vtatur, melius proficiet. Ad oculorum medicamenta efficax est, si scobes ramentáue vino Chio die noctuq; macerata, in collyria digerantur. Nonnulli prætrita ipsa excolāt, reliquaq; eundē in modū peragūt. Aliĳ pro vino aqua utūtur. Vritur in fictili

nouo, donec in carbones redigatur. Lauatur plumbi vsti modo, & ita siccis scabrisque lippitudinibus conducit.

Rosa. Cap. CXII.

ROsa refrigerat & adstringit, sed sicca multò magis. Succus recentibus folijs exprimitur, desectis forfice vnguibus (sic appellantur candidæ foliorum partes) reliquum in pila premi & teri debet in vmbra, donec cogatur, & ita ad oculorum circunditiones recondi. Siccantur etiamnum folia rosarum, continuò versata, ne muceant, néue situs in ijs insideat. Aridis rosis & in vino decoctis expressus liquor, facit ad dolores capitis, aurium, oculorum, gingiuarum, sedis, recti intestini ac vuluæ, penna illitus aut infusus. Eadem sine expreßione tusa, præcordiorum inflammationibus, humidis stomachi vitijs, igni sacro illini prodest: siccis ac tritis fœmina asperguntur. Misceri solent vulnerarijs antidotis, atque compositionibus, quas antheras vocant. Folia vruntur in calliblephara. Flos, qui in medijs rosis inuenitur, siccatus, gingiuarum fluxionibus efficaciter inspergitur. Capita pota citam aluum, & cruentas reiectiones sistunt.

Quid vnguis in rosa.

Rosei pastilli Cap. CXIII.

PAstilli, quos rhodides vocant, hac ratione conficiuntur: Rosarum viridium, quæ nullo antea humore madefactæ extabuerint, drachmæ quadragintæ, Indicæ nardi drachmæ de-

cem, myrrhæ drachmæ ſex, tritæ digeruntur in paſtillos, qui trium obolorum pondus æquent: ſiccatiq; in umbra, in fictili non picato, atque obturato reconduntur. Alij adijciunt coſti drachmas duas, iridis Illyricæ totidem, & uinum Chium cum melle miſcent. Mulieribus monilium uice collo circundato uſui ſunt, ad retundendum graue ſudoris uirus. Tritis etiam utuntur ad illitiones et diapaſmata, quæ fiunt ad ſudores coercendos, ita ut à balneis inareſcant corpora, dein frigida aqua abluantur.

Lycium. Cap. CXIIII.

LYcium, quod aliqui pyxacanthan uocant, arbor eſt ſpinoſa, ramis trium cubitorum, aut longioribus: folijs buxi, denſis: fructu piperis, nigro, læui, amaro, denſoq;: cortice pallido, non diſsimili lycio madefacto: radicibus multis, obliquis, lignoſis. Naſcitur plurimùm in Cappadocia, Lycia, & pleriſque alijs locis. Aſpera loca amat. Succi extrahendi ratio hæc eſt: Rami cum radiculis tuſi, & antè per multos dies macerati, coquuntur, tum abiectis lignis itidem liquor, donec mellis craſſitudo fiat. Adulteratur id lycium, adiecta decoctioni amurca, aut abſynthij ſucco, aut felle bubulo. Innatans ſpuma inter coquendum exempta, oculorum medicamentis additur: reliquo ad alia utuntur. Simili modo fit lycium, ſemine expreſſo & inſolato. Optimum, quod uri poteſt, reſtinctumq; rubentem ſpumam oſtendit, glebis extrinſecus ni-

gris, intus, cùm flegeris, rufis, *odore minimè vi- *Ita ex
roso, cum amaritudine adstringens, crocino colore Plinio.
(cuiusmodi Indicum est) cæteris præstantius atque
efficacius. Lycium adstringit, caliginem oculorum
discutit, genarum scabiem, pruritus, veteresq; flu-
xiones sanat: facit ad purulentas aureis, exulcera-
tas gingiuas, tonsillas, labiorum fissuras, sedis ri-
mas, attritusq; illitum: cœliacis, dysentericis, potũ
inditumq; conuenit: datur sanguinem excreantibus
& tussi, ex aqua: contra rabiosi canis morsus in
catapotio deuoratur, aut in aqua bibitur: flauos
facit pilos: reduuijs, ulceribus, quæ serpunt aut pu
trent, medetur: fœminarum profluuia appositum
sistit: rabiosorum ictibus ex melle potum, aut vice *Viden-
catapotij deuoratum, auxiliatur. *Tradunt Indi- tur Mar
cum fieri lycium, ex frutice lonchitide appellato: ea cello quæ
spinarum generi adscribitur, ramos rectos habens hinc se-
ternùm cubitorũ lõgitudine, maiorésue, rubo craſ- quũtur,
siores, à radice numerosos. Fractus cortex rubescit, notha.
folia oleæ similia. Herba in aceto decocta proditur *Nõ est
lienis inflammationibus & regio morbo mederi, genuina
& fœminarum purgationes elicere. Asseuerant officina-
etiam crudam in potu, eosdem effectus præstare. rũ Aca-
Semen cyatho dimidio potum, pituitam expurga- cia, quã-
re: venenis quoque auxilio esse. uis eadẽ

Acacia. Cap. CXV.

vi ac na

ACacia in Aegypto nascitur spina instar ar- tura præ
boris, fruticosa, non se in rectum attollens. dita.

Florem habet candidum, & semen lupino simile in folliculis, ex quo succus expreſſus ſiccatur in vmbra: niger ex maturo ſemine, ſubrufus ex viridi. Eligatur modicè rufus & odoratus, vt in hac arbore eſſe poteſt. Aliqui exprimunt ex folijs & ſemine ſuccum. Manat & gummi ex ea ſpina. Vis ei ad ſpiſſandum, refrigerandumq; efficax. Succus oculorum medicamentis vtilis: valet ad ignem ſacrũ vlcera quæ ſerpunt, perniones, pterygia, & oris vlcera: procidentes oculos reprimit, menſium abundantiam ſiſtit, prociduam vuluam cohibet. citam aluũ ſupprimit, aut potus aut ſubter inditus: capillos denigrat. Lauatur oculorum medicamentis, trito in aqua, mox effuſo quod concreuerat, donec pura extet aqua: & ita cogitur in paſtillos. Vritur etiam in cruda fidelia, donec fictile fornacibus percoquatur: torreturq; in carbonum halitu perflata. Spinæ decoctum ſolutos artus fotu committit. Præfertur eius ſpinæ gummi, quod in vermiculorum ſpeciem contrahatur, & vitri modo perluceat, ligni expers: proximum eſt candidum: ſordidum verò ac reſinoſum inutile. Cutis meatus obſtruit, & medicamentorum, quibus admiſcetur, acrimoniam hebetat, ambuſtis ex ouo illitum, puſtulas non patitur erumpere. Alterum acaciæ genus in Cappadocia Pontoq; prouenit, Aegyptiæ ſpinæ ſimilitudine, longè minus, tenerius, humile: aculeorum vallo munitur, folia habens rutæ. Semẽ lenticula minus fert

autumno, in loculis connexis, ternùm quaternúmue capacibus. Succus eius adstringit, viribus inferior, & ocularibus medicamentis inutilis.

Vitex. Cap. CXVI

Vitex siue lygos frutex est in arborem aßurgens, nascitur in fluminum ripis, asperisq; locis, ac torrentium alueis: ramos gerit longos, fructu peruicaces: folia oliuæ, sed molliora. Duo genera eius, vna harum album florem mittit cum purpureo, altera tantùm purpureum & semen, vt piper. Excalfactorias vires habet, & adstrictorias. Semen eius potum venenatis ictibus, aquæ, quæ cutē subijt, lienosisq; auxiliatur: lac euocat, menses ciet, drachmæ pondere in vino potum: genituram exoluit, caput tentat & soporem affert. Decoctum herbæ & seminis in desesione, mulieribus uuluæ malo opportunis opitulatur, item inflammationibus: purgationes mouet semen cū pulegio potum, etiam suffitu vel appositu: capitis dolorem dissoluit illitum, instillatur cum aceto & oleo capiti in lethargo & phrenitide. Folia suffitu aut substratu fugant venenata: illita quoque serpentium morsibus auxiliantur: testium duritias cum butyro & folijs vitium emolliunt: rimas sedis semen cum aqua illitum mitigat, & cum folijs medetur luxatis, vulneribusq;. Virgam qui manu teneat dum iter facit, negatur intertriginem sentire. Agnum, quasi dicas castum, vocant Græci, quoniam matronæ in thes=

Barbaris agnus castus.

Nominis agni & lygi ratio.

mophorijs Atheniensium castitatem custodientes, folijs huius cubitus sibi sternunt, & lygon quasi vimen, propter inuictam ferè ramorum flexilitatem.

Salix. Cap. CXVII.

SAlix vulgò nota est: cuius semen, folia, cortex & succus spißandi vim habent. Trita folia cum exiguo pipere et uino pota, ileosis subueniunt. sumpta per se & cum aqua præstant mulieribus ne concipiant. Salignum semen in potu sanguinem expuentibus prodest: cortex eosdem præbet effectus. Corticis cinis admisto aceto maceratus, illitu clauos & callos tollit. Ex folijs & cortice succus cũ rosaceo in calyce punici calfactus, auriũ doloribus auxiliatur. Decocto eorum podagras foueri utilißimũ: surfures purgat in corpore. Excipitur succus, qui manat ex ea cũ floret, exciso cortice: in plaga enim concretus humor inuenitur, qui ad purgãda, quæ obstant oculis, suam uim præbet.

Syluestris olea. Cap. CXVIII.

SYluestris, olea quam Latini oleastrũ appellant, alij Aethiopicam oliuam, folia adstringunt: trita autem et imposita ignem sacrũ, ulcera, quæ serpunt, epinyctidas, carbunculos, redunias nomásque cohibent: crustas emarginant cum melle illita. Quinetiam sordida ulcera repurgant: inflammationes panosq; cum melle imposita discutiunt: cutem à capite uulsam conglutinant;

oris ulceribus, & priuatim infantium, commanducata medentur. Succus & decoctum eosdem habẽt effectus: sanguinis eruptiones, ac muliebre profluuium, admotus succus inhibet: uuæ oculorum pustulisq; prodest: ulcera & ueteres defluxiones sistit, (quapropter in collyria additur.) ad genarum erosiones perquàm utilis. Exprimitur succus tusis folijs, affuso uino aut aqua, siccatusq; sole in pastillos digeritur: sed longè ualidior ad recondendum succus habetur, qui cum uino quàm cum aqua expressus est. Auribus subuenit, siue ulcerentur, siue pus effluat. Folia conuenienter cœliacis cum farina hordacea illinuntur: uruntur cum floribus folia, ut spodij uicem cinis præstet, in cruda olla, oblito ore luto usque dum figlinum percoquatur: restinctaq; uino & rursus subacta, eodem modo uruntur, postremò cerussæ modo elota coguntur in pastillos. Huiuscemodi cinerem in medicamentis oculorum constat spodio non cedere, sed eisdem uiribus præditum esse potandum est. Foliorum satiuæ oleæ eadem uis intelligitur, sed aliquantò inferior: unde ocularibus medicamentis ob suam mitiorem uim conuenientior est. Sudor ligno uirenti accenso manans, illitu sanat lichenas, furfures & scabiem.
Oleaginum semen illitum medetur furfuribus, & ulceribus quæ depascunt uorantq;: quod autem intra nucleum est, ex adipe & farina scabros ungues excutit. Colymbades tritæ & ambustis il-

litæ pustulas gigni prohibent, sordida vlcera purgant, muriæ succus collutas gingiuas contrahit, & motus dentium firmat. Oliua *flaua & recens stomacho vtilior est, ventri difficilis: nigra autem & matura corruptioni opportuna est, stomacho aduersatur, oculis non conuenit, capitis dolorem mouet, arefacta illitu depascentia vlcera sistit, & carbunculos emarginat.* Oleum *syluestris oliuæ gingiuis putri vliginæ laborantibus colluitur, dentium mobilitates stabilit, calfacti fotus gingiuis fluxione laborantibus vtilis est: lanam enim specillo circunligatam oleo madefacere oportet, & gingiuis admouere, donec albæ spectentur.*

Lacryma Aethiopicę oleæ. Cap. CXIX.

LAcryma, *quam* Aethiopica *olea stillat, scāmonio similis quadamtenus est, fulua, stillis exilibus constans, mordax: quæ autem ammoniaci, aut gummi similitudinem refert, colore nigricans, nec gustu mordens, superuacua est.* Nostrates *oleæ, oleastrisq́; similem lacrymam sudant, quæ commodè ad oculorum hebetudines illinitur: cicatrices albuginesq́; illitu emendat, vrinam & mēses ciet, cauis dentium impressa ad dolores efficax est: inter venena scribitur: partus pellit, lepras & impetigines sanat.* Appellatur *autem* Aethiopica *et agrestis olea.*

Amurca. Cap. CXX.

AMurca *(expressæ oliuæ recrementum) de*

cocta in cupreo vase ad crassitudinem mellis adstringit, cæteros præbens lycij effectus. Insuper dentium dolori & vulneribus, cū aceto, vino aut mulso commodè illinitur: additur in medicamenta ocularia, & meatus inductu suo obstruentia. Vetustate meliorem fieri constat. Vtiliter infunditur sedis, genitalium, ac vuluæ exulcerationi. Si uerò cū omphacino recoquatur ad mellis crassitudinem, cariosos dentes extrahit: iumentorum scabiem cū decocto lupini, & chamæleonte illitu sanat. Cruda et recenti amurca podagras articulariósq; dolores foueri, vtilissimum: peruncta in uillosa pelle, & hydropicis imposita tumoris molem reprimit.

Quercus, glans, fagus, ilex. Cap. CXXI.

QVercus omnis adstrictoriam vim habet, præsertim liber, qui cortici & ligno intercedit: quinetiam tunica putamini glandis subiecta. Decoctum ex ijs datur dysentericis, cœliacis, sanguinem excreantibus. Trita in pesso, fœminis fluxione vuluæ laborantibus subijcitur. Glandes eosdem effectus exhibent: vrinam ciunt, capitis dolorem & flatus in cibum sumptæ pariunt, resistunt esitatæ venenatorum ictibus. Decoctum earum & corticis cum lacte vaccino potum, prodest contra toxica: intritæ crudæ. inflammationes illitu leniunt: ad duritias, quas cacoethe vocant, & malefica vlcera cum salsa axungia conue-

niunt. Ilignex glandes viribus quernas antecellunt. Fagus & ilex quercus generi aßignantur, & consimile munus obeunt. Ilignex radicis cortex cum aqua coctus, cùm mollitus intabescat, & tota nocte illitus, denigrat capillos, prius cimolia terra purgatos. Folia omnium tusa & trita tumoribus prosunt, & imbecillas mẽbrorum partes corroborãt.

Castaneæ. Cap. CXXII.

SArdiana glandes, quas aliqui castaneas, aut lopima, aut glandes Iouis appellant, adstringũt, similesq; effectus præbent: præsertim tunica quæ carnem & corticem media intercursat. Caro his, qui ephemerum biberunt, conueniens est.

Galla. Cap. CXXIII.

GAlla fructus est quercus. Aliqua omphacitis appellatur, parua quidem, sed tuberosa, solida, nullo foramine peruia. Altera plana, leuis, perforata. Eligi debet omphacitis, quæ efficacior est. Vtriusque vis vehementer adstringere. Tritæ excrescentia in carne, fluxiones gingiuarum & vuæ, atque oris vlcerationem cohibent. Nucleus, dentium cauernis inditus dolorem sedat. Crematæ carbonibus, donec igne flagrent, & vino aut aceto aut acida muria extinctæ, sanguinem supprimunt. Decoctum, quibus insidere expedit, efficax est, & contra vuluas procidentes, fluxionesq;. Capillos denigrant, aceto aut aqua maceratæ, dysentericis cœliacisq; cum vino aut aqua tritæ conuenienter illi-

nuntur, aut bibuntur: obsonijs addi debent, aut integræ in aqua præcoqui, in qua nonnihil excoquendum est, quod his affectibus conferat. In summa, his vtendum ad adstringenda, aut siccanda quæ opus sunt.

Rhus. Cap. CXXIIII.

RHus quæ obsonijs aspergitur, ab aliquibus erythros appellata, semen est coriarij fruticis, sic vocati, quoniam coriorum infectores eo vtũtur, ad inspissandas pelles. Arbuscula in petris nascens, binûm ferè cubitorum altitudine, folijs oblõgis, subrudentibus, in ambitu serratis, acino vuarũ gracilium denso, magnitudine terebinthi, quadámtenus lato: cuius corticosa tunica perquã vtilis est. Folia vim habent adstringendi, & acaciæ effectus præbent. Decoctum capillos denigrat, dysentericis infunditur, & in potu eorum insessusq; adijcitur: instillatur auribus purulentis. Gangrænas & pterygia cohibent folia ex aceto aut melle illita. Liquamentum fit ex aridis folijs, ad craßitudinẽ mellis in aqua decoctis, ad eadem, vt lyciũ, conueniens. Semen eosdem effectus exhibet: cœliacorum, dysentericosumq; obsonijs, inspergitur: fracta, desquammata, liuidaq; illitum ex aqua, ab inflammatione vindicat: linguæ asperitates cum melle abstergit, candida fœminarum profluuia sistit, hæmorrhoidas sanat, cũ querno carbone ĩtrito admodũ. Aquæ, in qua semen maduit, decocta, cogitur coitq; effica=

Officinis sumach, Arabum more.

cior ipso semine. Gummi defert, quod dẽtium canis imprimitur, ad dolores finiendos.

Palma. Cap CXXV.

PAlma in Aegypto gignitur. Ea medio maturitatis vigore, autumno decerpi solet, Arabici myrobalani similis pomatis cognomine, colore viridi, & odore mali cotonei. quod si ad maturitatem peruenire sinatur, phœnicobalanus fiet. Palma acerba est & adstringens: contra alui fœminarũq; profluuia, in vino austero bibitur: hæmorrhoidas sistit, uulnera glutinat illitu. Phœnecobalani recẽtes plus siccis adstringunt, capitis dolorem afferunt, copiosiores in cibo inebriant, sicciores sanguinem excreantibus, stomachicis, & dysentericis vtiles in cibo: illinuntur cum cotoneo & cerato œnanthino vesicæ vitiis. Cariotæ, præsertim esu, faucium asperitati medentur. Thebaicarum decoctum potu æstuationem sedat, vires recreat cum hydromelite veteri sumptum: cibo idem faciunt. Fit ex eis vinum ad eadem conueniens. Decoctum per se potu & gargarizatione magnopere adstringit, & cohibet. Nuclei palmarum, cæterorum more, cremati in crudo fictili, & vino restincti, cinere loto, spodii vicem efficiunt: miscenturq; in calliblephara; Quod si non iustam vstionem acceperint, denuò cremandi. Vim adstringendi habent, & spiracula cutis obductu suo claudunt: contra oculorum vuam & pustulas, palpebrarum defluuia, cum nardo effectum præbent:

bent: corporis excrescentias cum vino reprimunt, vlcera ad cicatricem perducunt. Sed inter primas vtiles ex palmis humilibus Aegyptiæ.

Palma elate. Cap. CXXVI.

PAlma, quam aliqui elatē aut spatham appel lant, fructus palmarum adhuc florētium, inuolucrum est calyxq́;, quo in spissamenta vnguentarij vtūtur. Optima habetur odorata, adstringēs ponderosa, præclusa, intus pinguis. Vis ei adstrictoria: sistit vlcera quæ depascunt, laxatos artus committit, trita miscetur cataplasmatis et malagmatis: prodest præcordijs, imbecilli stomacho, & iocineri affecto, mista conferentibus cataplasmatis. Eius decoctum subinde detersum, capillos denigrat datur bibendum congruè, renum, vesicæ, & viscerum vitijs: vuluæ ac ventris fluxiones sistit: scabiē cum resina, & cera sanat, si viginti diebus recens apponatur. Inuolutusq́; in ea elate fructus, quē suo ăplexu fouet, elate ēt vocari solet, & ab aliquibus borassus. Adstringit, & spathæ effectus præstat, nō sic vnguentis expetitus. Alba medulla caudicis recēs in cibo, aut decocta eadē facit, quæ borassus.

Malum punicum. Cap. CXXVII.

MAlum punicum omne boni succi est, stomacho vtile, perexiguum sufficiens alimentū. Dulcia stomacho vtiliora habentur, sed aliquantulum in eo calorem gignunt, inflationes pariunt, vnde in febri abdicantur. Acida adstringunt, Vulgò malum granatū

æstuanti stomacho auxiliantur, & multò magis contrahunt, ac vrinam cient. Ora gingiuasq; lædunt. Vinosa vero mediam sortiuntur naturam. Nuclei acinorum acidi punici in sole siccati, & obsonijs inspersi, concoctiue, fluentem aluum stomachumq; sistunt. Cœlesti aquæ madescunt, bibunturq; commodè sanguinem excreantibus: ad desessus dysentericorum, fœminarumq; fluxione vuluæ laborantium vtiles sunt. Expressus nucleorum succus coquitur cum melle, ad oris, virilitatis, et sedis vlcera, nomas, reduuias, & ea, quæ in corpore extuberant, aurium dolores, & narium vitia: præsertim acidorum.

Cytinus

Huius flores cytini vocantur: qui adstringunt, siccant, cohibent: sanguinolenta glutinant, quas punicum, præstant vtilitates: humida gingiuarum vitia mobilesq; dentes decocto colluuntur, herniam prolapsu intestini erumpentem cataplasmate repellunt. memoriæ tradunt, qui tres quàm minimos cytinos deuorauerit, nullam eo anno lippitudinem passurum: eliquatur hypocistidis exemplo.

Malicorium.

Malicorium, asperum est mali punici putamen, quod aliqui sidion appellant. Id spissandi vim habet, &, quos cytini, præbet vsus. Decoctum radicis potu latas ventris tineas pellit, & easdem euocat.

Balaustium.

Balaustium syluestris punici flos est, cytino similis, cuius complura genera reperiuntur: candidum, fuluum, colore rosaceo. Succus ex eo exprimitur, hypocistidis modo, cui adstrictoria vis

inest, eadem faciens, quæ hypecistis, & cytinus.

Myrtus. Cap. CXXVIII.

MYrtus satiua nigra vtilior est medicinæ quàm candida, & in hoc genere multò magis montana: semen tamen imbecillius parit. Vis & myrti & seminis adstringit. Semen viride aut aridum in cibo datur sanguinem excreantibus, & vesicæ erosionibus. Succus virentibus baccis expressus eosdem effectus exhibet: stomacho vtilis, vrinam cit: prodest cõtra phalangij morsum, & scorpionis ictus in mero: seminis decoctum capillum tingit, ius decocti in vino vlcera in extremis membris nata sanat, oculorum inflammationes illitum cum polline polentæ lenit, cõtra agilopas illinitur, crapulam arcet præsumptum vinum, quod feruefacto aliquantum eius semine exprimatur. aliàs enim acorem cõtraheret. Præstat idem seminis effectus. Vtile procidẽtiæ vuluarum in desessionibus, sedis vitijs, & fœminis fluxione vuluæ laborantibus: purgat furfures, vlcera capitis manantia, atque eruptiones papularum: fluentes capillos continet. Additur quoq; in medicamenta, quas liparas vocant, vti oleum quod ex folijs eius factum est. Decoctum foliorũ ad desessiones balnearum conuenit, & contra laxatos artus, & malè solidescentes. Eo fracta ferruminationi repugnantia vtilissimè fouentur, vitiliginem emendat, purulentis auribus infunditur, et

capillos denigrat. Succus eadem efficit. Trita folia, & ex aqua illita humidis vlceribus, & partibus omnibus fluxione laborãtibus, cœliacisq; prosunt, & admisto omphacino oleo, aut exiguo rosaceo cum vino, ad vlcera serpentia, ignem sacrum, testium inflammationes, epinyctidas & condylomata. Arentium foliorum farina vtiliter inspargitur paronychijs, pterygijs, & contra alarum feminumq; perfusiones, cardiacorum sudores cohibet. Folia cruda seu cremata cum cerato, ambustis, paronychijs, pterygijsq; medentur. Exprimitur folijs succus adfuso vetere vino aut aqua cœlesti, cuius recentis vsus est: nam exiccatus planè cariem sentit, & vires amittit. Myrtidanum dicitur, adnatũ inæquabile, verrucosum intumescensq;, & concolor: quod perinde quasi manus myrti caudicẽ amplectitur. Magis quàm myrtus adstringit: tusum addito austero vino reponitur, coactumq; in pastillos siccatur in vmbra, multò efficacius, & folio et semine, cerato, pessis, insessionibus, cataplasmatis admistum, vbi adstringendum aliquid est.

Cerasia. Cap. CXXIX.

CErasia aluo vtilia sunt, si viridia sumantur: eadem siccata, illam sistunt. Gummi, quod cerasi resudarunt, cum vino diluto tussi vetusta medetur: colorem commendat, visum exacuit, appetentiam inuitat: idem ex vino potum calculosis auxilio est.

Siliquæ. Cap. CXXX.

SIliquæ recentes stomacho aduersantur, aluum soluunt: eædem siccatæ sistunt stomachoq; vtiliores fiunt. Vrinam ciunt: sed præcipuè, quæ vinaceis condiuntur.

Græcis ceratia: arbor autem ipsa Galeno ceratōia dicitur.

Malæ. Cap. CXXXI.

FOlia, flores, & germina cùm omnis mali, tum maximè cotoneæ adstringunt. Pomis acerbis adstringendi vis inest: maturis vero longè secus. Ex ijs vernabilem gignunt, neruos omneis lædunt, inflationes pariunt. Cotonea stomacho vtilia, vrinam cient: verùm tosta mittiora habentur. Prosunt cœliacis, dysentericis, purulenta extußionibus cholericis, præsertim cruda. Maceratorum liquor commodè in stomachi aut ventris fluxionibus, potui datur. Succus crudorum assumptus orthopnoicis salutaris est. Decocto fouentur vuluæ, & sedes si procidant. Cotonea, quæ melle condiuntur, vrinam mouent: mel autem sibi constringentem illorum uim, & inspissantem adsciscit. Quæ cum melle coquuntur, stomacho atq; ori gratiora sunt, sed minus inspissant. Cruda cataplasmatis adijciūtur, ad cohibendam aluum, aut si stomachus æstuet, aut in vomitiones effundatur, ad mammarum inflammationes, præduros lienes, & condylomata. Fit vinum ex ipsis tusis expreßisq;: sed quò perduret, quindecim sextarijs succi vnus mellis adiungitur, alioquin in acorem degenerat. Prodest

ad omnia quæ dicta sunt. Fit et oleum ex ijs, quod melinum vocauimus, quo vtimur quoties adstringenti oleo est opus. Eligi oportet vera, quæ sanè sunt rotunda, parua & odorata: quæ vero Struthia dicuntur, magna quidem sunt, sed minus vtilia. Flos & viridis & siccus cataplasmatis imponitur: ijs conueniens, quæ adstrictionem desiderãt, inflammationibus oculorũ, reiectionibusq; sanguinis. Contra citam aluum, & mensium impetus, in vino bibitur. Melimela uentrem molliũt, & ab eo animalia expellunt stomacho negotium exhibent. Aestuosa. Ea multis dulcia mala uocantur. Epirotica mala, quæ Latinè orbiculata dicũtur, stomacho utilia: sistunt aluum, urinas euocant, malis tamen cotoneis inualidiora. Syluestria mala similia sunt uernis, & adstringunt. Sanè in hunc usum immatura oĩa opus sunt. Persica poma matura tã stomacho, quã uentri utilia sunt. Acerba aluum cohibent: sed sicca uehementius. Decoctum è siccis alui stomachiq; fluxiones sistit. Armeniaca, quæ à Latinis præcocia dicuntur, minora sunt supradictis, & stomacho utiliora. Medica mala Persicáue aut cedromela, quæ Latini citria uocãt, nemini nõ cognita. Arbor ipsa oĩbus anni temporibus pomifera, alijs deciduis, alijs subnascentibus. Malum oblõgum est, rugosum, colore aurum imitans, cũ grauitate adoratum, semẽ habet pyri. Id in uino potum uenenis resistit aluũ mouet, oris suauitatem cõmen

dat, decocto eius colluto, aut succo: æstur in malacia mulieribus: uestiarijs impositum ab erosionis uitio uestes uindicare existimatur.

Pyra. Cap. CXXXII.

PYrorũ multa genera, quæ tamen oĩa adstringunt: proinde adduntur cõueniẽter in repellentia cataplasmata. Decoctũ è siccis & cruda ipsa aluũ sistunt: ieiunos esitata lædunt. Achras pyrastri genus est, quod tardißimè ematurescit. Vim pyro adstringẽtiorẽ habet, et ad eadẽ conuenit: stringunt ẽt eius folia. Ligni pyrorũ cinis efficaciter his auxiliatur, quos fungi strangulant. Aiunt fungos, si syluestria pyra cum eis coquantur, innoxios fieri.

Mespilus. Cap. CXXXIII.

MEspilus, quæ à nõnullis aronia uocatur, spinosa arbor est, folio pyxacãthæ. fert pomũ suaue exiguo malo nõ dißimile, tribus intus oßiculis: qua ex causa id nõnulli tricoccon appellauere. Tardè maturescit, esus adstringit, stomacho gratũ est, aluũq; supprimit. Alterũ mespili genus in Italia nascitur, quod aliqui setaniũ, alij epimelida uocãt Arbor folijs mali, sed minoribus: pomũ fert rotũdum esui aptũ, umbilico latiore: quod adstringit, seroq; maturescit.

Lotus arbor. Cap. CXXXIIII.

LOtus arbor est uastæ magnitudinis ferens baccam pipere maiorem, dulcem, cibis gra-

tam, stomacho facilem. Aluũ sistit baccis. Ramẽtorum ligni decoctum siue potu, siue infusione dysentericis ac fœminis fluxione uuluæ laborantibus auxilio est rufat capillos, citam aluum cohibet.

Cornus. Cap. CXXXV.

CORnus dura arbor est, baccas ferẽs oliuæ modo oblongas, quæ primùm uirent, dein per maturitatem rubescunt, aut ceræ colorem repræsentant. In cibo adstringunt, profluuio alui atque dysenteriæ salutares, siue in edulio, siue in defruto exhibeantur. Muria, ut oliuæ, condiuntur. Sanies, quã uirentia folia torrendo resudarunt, impetigini conuenienter illinitur.

Sorba. Cap. CXXXVI.

SOrba colorem luteum referẽtia prius, quã maturescant, dissecta & sole siccata manduntur, ut album sistant. Eadem est functio molitorum farinæ, si polentæ loco sumatur: quod & decoctum eorum in potu præstat.

Prunus. Cap. CXXXVII.

PRunus arbor est nota, cuius pomum estur: sed stomachũ malè habet, aluum millit. Syriaca pruna, et præcipuè quæ Damasci gignũtur, exiccata stomacho utilia sunt. aluũ adstringũt. Folia pruni ĩ uino decocta collutiõe, et gargarizatu uuã, gingiuas, et tõsillas fluxiõe laborãteis reprimũt. Præstãt idẽ syluestriũ prunorũ baccæ, post maturitatẽ exiccatæ, cũ sapa uero decoctæ, stomacho utiliores

reddũtur aluũq; magis adſtringũt. Gũmi prunorũ agglutinat, potum in vino calculos comminuit: ex aceto quoq; illitum, lichenas infantium ſanat.

Arbutus. Cap. CXXXVIII.

ARbutus, ſiue vnedo, arbor eſt cotoneæ malo nõ diſsimilis, tenui folio: *cuius fructus pruni magnitudinem implet, nullo intus nucleo: huic memæcylo cognomen eſt: maturus aut flauet, aut rubeſcit, in eſu acoroſus, ſtomacho aduerſatur, capitisq; dolorem mouet.

*Prunis magnitudine quidem hic fructus nequaquam cedit: cæterùm effigie adeò expreſſe refert fraga, vt nil queat expreſsius.

Amygdalæ. Cap CXXXIX.

AMygdalæ amaræ radicum tritarum decoctũ vitia cutis in facie corrigit: illitæ nuces idem munus præſtant, menſes admotæ ciunt, capitis dolori auxiliantur, illitæ fronti aut temporibus cũ aceto vel roſaceo: epinyctidas ſanant ex vino, item putreſcentia vlcera, & quæ ſerpunt, et morſus canũ cum melle: earum aũt eſu dolores finiuntur, aluum emolliunt, ſomnum faciunt, vrinam cient, contra ſanguinis reiectiones cum amylo aſſumuntur, renum vitijs, & pulmonum inflammationibus ex aqua in potu aut eclegmate cum reſina terebinthina dantur: calculoſis difficiliq; vrinæ in paſſo auxiliantur, & illinctu cum melle, & lacte hepaticis, tuſsi, et inflationibus coli, nucis auellanæ magnitudine: quinis ſeptenisue præſumptis ebrietatem non ſentiunt potores: vulpes, ſi cũ quadam eſca eas vorauerint, emoriũtur. Gummi eius calfacit, & ad-

stringit: reÿcientibus sanguinem, potũ auxilio est: impetigines, quæ summum corpus occuparunt, illitum cum aceto tollit: tussi vetustæ cum diluto vino potum medetur: calculosis cũ passo bibere prodest. E nucibus græcis dulces cibo idoneæ sed multò minus valent in remediÿs, quàm amaræ attamen extenuant, vrinam ciunt, recentium esu cum suo putamine, humida stomachi vitia emendantur.

Pistacia. Cap. CXL.

P*Istacia, quæ constat in Syria gigni, pineis nucibus similia sunt, & stomacho amica: trita cum vino contra serpentiũ ictus prosunt, siue edantur, siue bibantur.*

Nux iuglans. Cap. CXLI.

N*Vces iuglandes, quas nonnulli Persicas vocant, sunt difficiles concoctu, stomacho inutiles, biliosæ, capitis dolorem inferentes, tussientibus inimicæ, & vomituris ieiunis in cibo aptæ. Cum ruta vero & ficis præsumptæ, & à summo cibo, venenis resistunt: nec minus si à veneni haustu comedantur: largius esitatæ tineas latas pellunt, illinuntur mammarum inflammationi, abscessibus, luxatisq́; cum mellis exiguo, et ruta: cum cæpa autem, sale & melle, canis hominisq́; morsui proficiũt: tormina, cum calyce suo perustæ, & vmbilico admotæ, sedant. Putamen combustum tritumq́; in oleo, & vino, infantium capite peruncto, nutrit capillum, alopecias replet. Sistunt menses nuclei vsti, si*

triti ex vino admoueantur: ijdem è veteribus, illiti carbunculis, gangrænis, & ægilopijs medētur: alopecijs cōmāducati, et impositi p̄senti sunt remedio. Nucibus tusis oleū exprimitur. Recentes stomacho innocētiores sunt, vtpote suauiores: itaq; allio mistæ eximūt acrimoniā. Liuores incorpore illitu tollunt.

Nuces auellanæ. Cap. CXLII.

NVces auellanæ, quas & leptocarya vocant, stomacho infestæ sunt: ipsæ tamen tritæ, et in aqua mulsa potæ, tußi veteri medentur: toste et cum exiguo piperis potæ destillationem cōcoquunt, crematurū cinis cū axungia aut adipe vrsi perunctus alopecijs capillum reddit. Aiunt nonnulli vstæ earum putamina, & in cineris speciem redacta, cū oleo, cæsiorum oculorum pupillas infantibus denigrare, perfuso sincipite.

Morus. Cap. CXLIII.

MOrus arbor nota est, cuius fructus aluum soluit, stomacho inutilis est, & facilè corruptionem sentit. Hoc idem præstat mori succus: decoctus autem æreo vase, atque insolatus, adstringentior redditur. Facit ad fluxiones, nomas, & tonsillarum inflammationes, addito mellis exiguo. Sed inolescit vis eius, adiecto scißili alumine, galla, croco, & myrrha: item myricæ semine, iri, & thure. Immatura mori poma siccantur, tusaq; acinorum rhois vice obsonijs miscētur, vt cœliacos iuuēt. Radicis cortex decoctus in aqua et potus aluū resoluit,

latas ventris tineas excutit, his quoq; auxiliatur, qui aconitum hauserũt, Folia trita ex aceto illita, ambustis igni medentur, tinguntq́; capillum, vitiũ & fici nigræ frondibus simul coctis in aqua cœlesti. Succus foliorum cyathi mensura potus contra phalangiorum morsus auxilio est. Feruefacti corticis & foliorum iure dentes aptissimè in dolore colluũtur. Radix circiter messem incisa, facto in ambitu scrobe, succum emittit, qui postridie concretus inueniri solet. Is in dolore dẽtium efficax est: tubercula discutit, & aluum purgat.

Sycomorus. Cap. CXLIIII.

SYcomorum aliqui etiam sycaminum, id est, morum, vocant, cuius fructus sycomorum etiam propter inefficacem gustum appellatur. Arbor est magna, fico similis, frondosa, multo lacte abundans: folijs mori, pomum ter aut quater anno fert, non ramis, vt ficus, sed caudice, ipso caprifico non dissimile, dulcius grossis, sine granis interioribus: quod non maturescit, nisi vngue aut ferro scalpatur. Nascitur plurimũ in Caria, Rhodo, locisq́; non multi tritici feracibus: vbi prouentu fœcundo restibiliq́; iuuamentum adfert, cùm annonæ caritas premit. Pomum aluo vtile est, sed perquam exilem præbet alimoniam. Stomacho aduersatur. Succus primo vere tenera arbore, antequàm fructum ferat, eximitur, lapidis ictu summo cortice desquammato: si enim altiore plaga violetur cor-

tex, nihil effluet. Spongia aut vellere lacryma excipitur, quæ siccata & in pastillos coacta fictili vase reponitur. Vis succi emollit, vulnera cõglutinat, discutit collectiones coctioni repugnantes bibitur etiam aut illinitur contra serpentium morsus, duratos lienes, stomachi dolores, & perfrictiones. Celerrimè teredinem sentit. Gignitur & in Cypro arbor genere distans, quæ cùm sit vlmus, prædita tamen est folijs sycomori, fructu pruni magnitudine, multò dulciore, supradictis cætera similis.

Fici. Cap. CXLV.

FIci maturæ recentes stomachum lædunt, aluũ soluunt: sed facilè contracta ab eis fluxio sistitur: sudorem euocant, papulasq́; sitim sedant, calorem restinguunt. Siccis natura excalfaciendi, vires alunt, sed sitim magis stimulant, aluo vtiles, rheumatismis ventris & stomachi contraria: gutturi autẽ, arteriæ, renibus, vesicæ, & ijs, quos longa valetudo decolorauit, anhelatoribus, hydropicis, comitialibus aptißimæ: feruæ factæ cum hyssopo & potæ, thoracem purgant: tußi veteri, diuturnisq́; pulmonum vitijs conueniunt: aluum molliunt tusæ cũ nitro & enico, dein manducatæ. Decoctum arteriæ & tonsilarum inflammationibus gargarizatu prodest. Cum hordeacea farina cataplasmatis miscentur, & in muliebres fotus cum fœnogræco & ptisana, Cæterùm cum ruta coctæ torminibus infunduntur. Coctæ illitæq́; duritias discutiunt, pa

rotidas & furunculos emollunt,panos ad maturationem perducunt,maximè nitro,iri,aut calce addita. Crudæ si cum antedictis tundantur,eadem efficiunt:cum malicorio,pterygia purgant:cum atramēto sutorio,deploratis ferè tibiarum fluxionibus, & cacoethicis vlceribus medentur: quin & cum vino decoctæ addito absynthio, & hordeacea farina,vtilißimè hydropicis illinuntur. Crematæ cum cerato sanant perniones,prurigines,sonitusq́; si crudæ terantur,et sinapi liquoreq; aliquo exceptæ auribus instillentur. Tam syluestris,quàm satiuæ fici lacteus succus coaguli modo lac contrahit,concretumq́; dissoluit,vt acetum:exulcerat corpora,meatus aperit,soluit aluum,vuluam recludit cū detrita nuce græca potus , menstrua ciet cum luteo oui appositus,aut Tyrrhenica cera: podagricorum cataplasmatis cum farina fœnigræci et aceto vtilis: lepras,lichenas,vitiligines,vitia cutis in facie,psoras,vlcera in capite manantia,cum polenta expurgat:instillatus plagæ,percußis à scorpione,venenatorum ictibus & rabiosi canis morsibus auxiliatur:prodest dentium dolori lana exceptus, & cauis eorum additus:verrucarū informicationes tollit cum adipe,circunlita in ambitu carne. Hoc idem præstat succus è teneris ramis syluestris fici , qui lacte prægnantes,silente adhuc oculo,tusi exprimūtur, & siccatus in vmbra reponitur. Et lac & succus imponuntur exulceratorijs medicamentis. Deco

cti cum bubulis carnibus ramuli ficulni, facilem afferunt decoctionem. Lac efficiũt quod magis solvat, si inter coquendum ficulneo surculo spathæ loco moueatur.

Grossi. Cap. CXLVI.

GRoßi, quæ crinei nõnullis vocãtur, coctæ, illitæ strumas nodosq; omneis emolliunt: crudæ formicas, verrucas & thymos, nitro farinaq; additis, tollunt. Folia eadem possunt, illita cum sale & aceto vlcera in capite manantia, epinyctidas, & furfures sanant: ijs ficosæ extuberationes, & genarũ scabritiæ perfricantur. Nigræ ficus folijs cauliculisq; candidæ vitiligines perũguntur, faciunt ad canum morsus, & vlcera quæ ceria, id est fauos, vocant. Großi cũ syluestris papaueris folijs ossa extrahunt, furunculos cũ cera discutiũt, cõtra muris aranei morsus, & scolopendræ venena, cũ eruo & vino illitæ, auxiliãtur. Fit ex cinere ficus tam syluestris quã satiuæ lixiuiũ, crematis ramorũ cauliculis: quod subinde macerari opus est et ĩueterascere: siquidẽ inter caustica intelligitur. Gangrænis prodest: nanq; expurgat & consumit, quæ excrescũt: eoq; sic vtendũ est. Spongia aßiduè hoc lixiuio imbuta superponitur. Interdum dysentericis, et in fluxiones vetustas, & sinus cuniculatim ex edentes, magnosq; instillari conueniet. Etenim purgat, conglutinat, carne replet, & oras committit, nõ secus atq; emplastra, quæ cruentis vulneribus inijciun-

tur, enema vocāt. Bibitur ad diſcutiendum ſanguinem concretum, & contra præcipitationes, rupta, conuulſa, cum cyatho aquæ recenter colatum: addito olei exiguo, cœliacis, dyſentericis per ſe cyathus datus prodeſt: neruorum vitijs, conuulſionibus commodè illinitur ex oleo, vtpote quod ſudores moueat aduerſus gypſi potum, & phalangiorum morſus bibitur. Hæc eadem præſtant reliqua lixiuia, præſertim quernum: omnia tamen adſtringunt.

Perſea. Cap. CXLVII.

PErſea arbor eſt, in Aegypto, fructum ferens cibo idoneum, ſtomacho vtilem: in quo phalangia cranocolapta nomine inueniuntur, præſertim in Thebaide. Arida folia in farinam redacta, illita ſanguinis eruptiones ſiſtunt. Arborem hanc prodiderunt aliqui in Perſide exitioſam eſſe, tranſlatāq; in Aegyptum, mutata natura in cibos receptam.

Iberis. Cap. CXLVIII.

IBeris, ſiue cardamantica, folia habet naſturtij, vere virentiora: caulem cubitalem, aut minorē: in incultis naſcitur, æſtate lacteū florem promit, quo tempore efficacior eſt. Radices duas naſturtio ſimiles habet, calfacientes & adurentes. ipſæ enim iſchiadiacis cum ſalſa axūgia emplaſtri modo vtiles, quaternis horis alligatæ, vt dein in balneas deſcendatur, et poſtea oleo cū lana locus perungatur.

PRIMI LIBRI FINIS.

Pedanij

PEDANII DIOSCORIDIS ANAZARBEI, DE MEDICA MATERIA, LIBER II.

IOANNE RVELIO SVESSIOnensi interprete.

IN primo, chariſsime Aree, libro, quem de medicinali materia cõdidimus, de aromatibus, oleis, vnguentis, arboribus, & naſcentibus ex eis ſuccis, lacrymis, ſeminibusq́; diſſeruimus. In hoc aũt ſecundo de animantibus, melle, lacte, adipe, frugibus, atque oleribus explicabimus, ſubnexis herbaceis, quæ acri p̃dita ſunt facultate, vtpote quæ cũ ipſis cognatione iuncta ſint: qualia allium, cæpa, ſinapi, intelliguntur. Idq́; ideo, ne cognatorum vires diſiunxiſſe videamur.

Echinus, ſiue erinaceus. Cap. I.

MArinus echinus ſtomacho vẽtriq́; vtilis eſt: vrinam cit, huius teſta cruda inaſſata commodè medicamẽtis admiſcetur, quæ pſoras abſtergunt: crematæ vero cinis ſordida vlcera expurgat, luxuriantem carnem reprimit. Terreſtris erinacei

corium combustum alopeciis cũ pice liquida aptissi mè illinitur, assiccatum corpus & cum aceto mulso potum, renum vitiis auxilio est. item aquæ, quæ cutem subiit, conuulsionibus, elephantiæ, & malè habitis, quos cachectos vocant: viscerum fluxiones exiccat. Eiusdem iecur fictili solibus excocto arefactum, ad eosdem vsus vtilissimè reconditur.

Hippocampus. Cap. II.

HIppocampus marinum animal est exiguum, cuius cremati cinis exceptus cum liquida pice, aut axungia seu amaracino vnguento illitus, alopecias replet.

Purpura buccina, eorúmque volutæ. Cap. III.

PVrpura vsta exiccat, dentes abstergit, excrescentias in carne cohibet, vlcera purgat, et ad cicatricem pe[illegible] Eadem præstant concremata buccina, sed v[illegible]s vrunt: si quis salis plena, fictili crudo adurat, dentifricio cõueniũt: ambustis vtiliter illinuntur, quibus solui medicamentũ non oportet: nam postea quàm vulnus cicatricem duxerit, ipsum in testæ modũ induratum, spõte sua decidet. Fit etiam calx è buccinis, vt in eius mentione demonstrabimus. Cionia vocantur purpurarum buccinorumq; mediæ partes, circa quas testæ volumen clauiculatim intorquetur. Cremata simili modo, maiorem purpuris buccinisq; facultatem vrẽdi consequuntur, quoniam apprimendi naturam obti

uent. *Buccinorum carnes ori gratæ ſunt, & ſtomacho vtiles. ſed aluum non molliunt.*

Mituli. Cap. IIII.

Mituli laudatiſsimi in Ponto. Cremati eundem buccinis effectum præbent. Priuatim plumbi more eloti, oculorum medicamentis cũ melle vtiles habẽtur: genarũ craſsitudines abſumunt, albugines purgant, & cætera quæ oculis caliginẽ offundunt: carnes eorum ad canis morſus vtiliſsimè imponuntur.

Tellinæ. Cap. V.

*Recentes tellinæ aluo vtiles, ſed maximè ius earum ſalitæ vruntur, tritæq; in cinerem et cum cedria inſtillatæ, auulſos pilos * renaſci non patiuntur.* τῶν βλεφάρων.

Chamæ. Cap. VI.

Chamarum conchularumq; in exigua aqua decoctarum ius, aluum ciet: id cum vino aſſumitur.

Vnguis odoratus. Cap. VII.

Vnguis ſiue onyx conchilij tegumentum eſt, ei ſimile quo purpura integitur: quod in Indiæ nardiferis lacubus inuenitur. ſuauem ideo ſpirans odorem, quòd conchylia inibi nardi pabulo veſcantur. Colligitur poſteaquàm ſtagnantes aquæ æſtiuis caloribus inaruerunt. Laudatiſsimus qui à rubro mari defertur, candicans, pinguis. Babylonicus nigreſcit, atque minor conſpicitur. Ambo

odoris gratia suffiuntur, sed aliquatenus castoreũ olent. Iidem suffitu excitant fœminas vuluæ strãgulatu oppressas, comitialesq́; poti ventrem molliunt. Crematum conchylium eadem efficit, quæ purpura & buccinum.

Cochleæ. Cap. VIII.

Terrestres cochleæ stomacho vtiles sunt, & non facilè corrumpuntur. Optimæ Sardonicæ, Aphricanæ, Astypaleicæ, & quæ in Sicilia, ac Chio gignuntur, & quæ in Liguriæ alpibus, pomatiæ, id est operculares, cognominatæ. Marina stomacho idonea, & facilè aluo excernitur: fluuiatilis virus olet. Quæ vero vepribus frutetisq́; glutinata cohæret, quam vocant nonnulli sesilon, ventrem et stomachum turbat, vomitiones excitat. Crematæ omnium testæ excalfaciendi & vrendi naturam sortiuntur: purgãt lepras, vitiligines, dentesq́;: emẽdant oculorum cicatrices, & vitia cutis in facie, albugines, ac visus hebetudines, si cum carne sua vstæ tritæq́; ex melle illinantur. Crudæ cum tegumentis impositæ, aquæ inter cutem tumores exigunt: sed non antè soluantur, quàm omnis hauriatur humor. podagricas inflammationes leniunt, impactos corpori aculeos illitæ euocant, menses tritæ & admotæ cient. Carnes earum cum thure & myrrha illitæ, cũ vulnera alia, tum maximè quæ nerui acceperunt, conglutinant: tritæ in aceto, sanguinem naribus erumpentem infrænant: viuæ cor-

pus, & præsertim Aphricanæ, cum aceto deuoratum, stomachi dolores mitigat, trita cum testa, vino & myrrha, si exiguum inde bibatur, coli vesicæq; cruciatus sanat. Terrestris pilos incōmodos replicat, si quis abraso aculētore eius, pilū attingat.

Cancri. Cap. IX.

CAncrorum fluuiatilium exustorum cinis, qui duo cochlearia expleat, adiecto dimidio radicis gentianæ modo, triduo potus cū vino, magnopere prodest canis rabiosi morsibus: rimas pedum sedisq;, perniunculos, & carcinomata, cum decocto melle lenit: triti crudi, potiq; ex asinino lacte, auxiliantur cōtra serpentium phalangiorumq; morsus, atque scorpionum ictus: decocti autem & cū iure esitati, ijs prosunt, qui tabe conficiuntur, aut leporem marinum hauserunt necant scorpiones triti, et cum ocimo admoti. Possunt eadem marini, verùm inefficacius omnia præstant.

Terrestris scorpio. Cap. X.

TErrestris scorpio tritus & impositus, suæ plagæ remedium est quin estur assatus, ad eadē.

Marinus scorpio. Cap. XI.

MArini scorpionis fel conuenīt ad suffusiones oculorum, albugines, & hebetudines.

Draco marinus. Cap. XII.

DRaco marinus dissectus & apertus impositusq; ictus spinæ suæ qua ferit, medela est,

Scolopendra. Cap. XIII.

SColopendra in oleo decocta si illinatur, auellit capillos, sed contactu pruritus facit.

Torpedo piscis. Cap. XIIII.

MArina torpedo diuturnis capitis doloribus admota, cruciatus vehementiã mulcet: eadẽ apposita euersam sedem prociduamq; coercet.

Viperæ. Cap. XV.

VIperinæ carnes si coctæ edantur, claritatem oculis afferunt, neruorum vitijs auxiliantur, increscentes strumas reprimunt: detracta autem cute caput caudaq;, quoniam carne vacant, amputari debent, quippe commentitium est quod præcipitur, certam vtrinq; mensuram præcidi oportere. Reliquum vero corpus exemptis interaneis elotũ dissectumq; discoquitur cum oleo, vino, salis exiguo, & anetho. Aiunt ijs, qui viperas esitent, pediculos procreari: quod planè à veritate abhorret. Adijciunt aliqui longam senectutem agere, qui eo cibo vescũtur. Sal ex eis ad eadem conficitur, sed inefficacior est. Viua autem vipera in fictile nouũ demittitur, adijciuntur salis caricarumq; tritarũ, singulatim quinq; sextarij, mellis cyathi sex, mox fictilis operculum luto oblinitur, & fornacibus inassatur, donec sal in carbones redigatur, qui postea tritus in pulueris faciem, reconditur. Plerunque, vt ori gratior fiat, immiscetur nardi spica, aut folium, aut malabathri momentum.

Senecta anguium. Cap. XVI.

SEnectus anguium in vino decocta dolori aurium, infusu, & dẽtium collutione, auxilio est. Addunt eam in medicamenta oculorum, sed præcipuè viperinam.

Lepus. Cap. XVII.

LEpus marinus loligini paruæ similis est, qui per sese tritus, aut cum vrtica marina illitus capillos euellit. Terrestris leporis inassatum cerebrum manditur, iuuandis tremoribus, qui valetudine contracti sunt: affrictu aut cibo facilem infantibus dentitionem præstat: exustum caput & cum adipe vrsino aut aceto illitum, alopeciarum inantibus medetur. Leporinum coagulum post triduum à concubitu potum, conceptum adimere, partusq; spem intercipere proditur: vuluæ & alui fluorem sistit, comitiales iuuat, contra venena ex aceto bibitur, præsertim aduersus cõcretum lac, & viperarum morsus. Sanguis eius si calidus illinatur, vitia cutis in facie, vitiliginem, lentiginesq; sanat.

Pastinaca. Cap. XVIII.

MArinæ pastinacæ radius, qui eius cauda enatus aduersis squammis reflectitur, dentium dolorem mitigat: nam eos frangit, & euocat.

Sepia. Cap. XIX.

SEpiæ coctæ dum estur atramentũ ægrè concoquitur, aluũ mollit, collyriis è testa factis conuenienter genarũ scabritiæ perfricantur:

vstum in sua testa donec id, quod crustosum est, abscedat, postea tritum, expurgat vitiligines, furfures, dentes, & vitia cutis in facie: elotum in medicamenta oculorum addi solet: contra albugines oculis iumentorum efficaciter inspiratur: pterygia oculorum absumit, cum sale tritum & iniectum.

Mullus piscis. Cap. XX.

MVllorum aßiduo cibo, aciem oculorum hebetari constat. Is marini draconis, aranei, ac scorpionis morsibus medetur, si crudus atque dissectus admoueatur.

Hippopotamus. Cap. XXI.

HIppopotami testes exiccati ac triti contra serpentium morsus bibuntur.

Fiber. Cap. XXII.

FIber ancipitis vitæ animal, plerunque cum piscibus & cancris ex aqua victum capeßit. Huius testes serpentium venenis aduersantur, sternutamenta mouent, & in vniuersum varios obtinẽt vsus: si quidẽ menses ac partus ciũt, duabus drachmis cum pulegio poti: partus secundasq; eijciunt: cõtra inflationes, tormina, singultus, venena, ixiãque ex aceto bibuntur: lethargicos, & vtcunq; ueterno obdormiscẽtes excitant infusi: cum aceto autem & rosaceo, olfactu & odoris suffitu, idem faciunt: poti & illiti prosunt tremulis, conuulsionibus, & omnibus neruorum vitijs. In summa, calfactoriam vim habẽt. Eligi debent testes qui ex vno

ortu connexi ſunt(fieri enim non poteſt, vt gemini folliculi in vna membrana coniuncti reperiantur) liquore intus veluti ceroſo, odore graui & virus redolente, guſtu acri, mordente, ac friabili, naturalibus tunicis circundato. Quem fraude aliqui corrũpunt, coniicientes in follem gummi, aut ammoniacum cum ſanguine & caſtorio ſubactum, & ita exiccantes. Vanum eſt quod traditur, teſtes ab ipſis euelli, & à ſeſe abiici, quum venatu vrgentur: ſiquidem tangi nequeunt, ita, vt in ſue, ſubſtricti. Operæ aũt pretium eſt, diuiſa pelle melleum liquorem cum eueſtiente tunica aſſumere, & ſiccatum potui dare.

Muſtella vulgaris. Cap. XXIII.

MVſtela, quæ in domibus noſtris oberrat, ambuſta exenteratur, & inueterata ſale, in vmbra ſiccatur. Ea binis drachmis cũ vino pota, aduerſus omnia ſerpentiũ venena præſentaneo eſt remedio: toxico, ſimili ſumpta modo, reſiſtit. Eius vẽtriculus coriandro farctus inueteratusq́;, percuſſis à ſerpente, et comitialibus potu auxiliatur. Cremata in fictili podagricis confert, cinere ex aceto illito. Sanguine perunctæ ſtrumæ, iuuantur: comitialibus etiam prodeſt.

Ranæ. Cap. XXIIII.

COntra omnium ſerpentium venena pro antidoto ſunt ranæ, ſi ex ſale & oleo decocta edãtur, iusq́; earum itidẽ ſorbeatur: cõtra inueteratos

tendinum rigores pollent. Illitus earum cinis profluentis ſanguinis impetus ſiſtit, explendis alopeciarum inanitatibus ex liquida pice illinitur. Viridiũ ranarũ cruor auulſos genis pilos renaſci prohibet, in veſtigia euulſorũ inſtillatus: decoctus in aceto & aqua, dentium dolores collutione leniunt.

Silurus. Cap. XXV.

SIlurus recens in cibo nutrit, & facilem præbet aluum: ſale verò conditus, minimum ſuppeditat alimentum. Arteriam expurgat, & vocẽ expedit. Illita ſaliti caro, aculeos & infixa corpori ſpicula extrahit. Muria eius incipientibus dyſenterijs prodeſt, ſi in deſidẽtium fotus adijciatur, fluxiones ſiquidem ad ſumma cutis elicit: iſchiadicis infuſa medetur.

Smarides. Cap. XXVI.

SMaridis piſcis caput exuſtũ, excreſcẽtes vlcerũ oras puluillosq́; reprimit: nomas cohibet, thymos clauosq́; abſumit. Caro nõ ſecus atq; ſalſamẽtũ prodeſt à ſcorpione percuſſis, aut à cane demorſis.

Mænæ. Cap. XXVII.

MAenarum ex capitibus cinis ſi illinatur, calloſas ſedis rimas abolet. Eius etiam garum oris putrilagines collutione ſedat.

Gobius. Cap. XXVIII.

GObius recens in ſuillum ventrem coniectus, ſi conſuta rima in duodecim aquæ ſextarijs, donec duo ſuperſint, decoquatur, excolatus & ſub di

uo refrigeratus potui detur, aluus sine molestia deijcitur. Illitus contra serpentiũ canumq; morsus auxilio est.

Thunnus. Cap. XXIX.

COnditanei thunni caro, quã omotarichon vocant, sumpta ijs auxiliatur, quos vipera nomine prester momorderit: sed oportet vinum quàm plurimum subinde cogantur haurire, ita vt vomitione reddatur. Contra acrimonias esitatorum maximè valet, canum morsibus vtilißimè illinitur.

Garum. Cap. XXX.

GArum omne, quod ex piscibus carnibusq; sale maceratis liquamen est, si ex eo fotus fiat, depascentia vlcera sistit: morsis à cane medetur, dysentericis atque ischiadicis infunditur: nonnullis, vt exulcerata adurat: alijs autem, ad lacessenda, quæ vlcera non senserunt.

Ius piscium. Cap. XXXI.

REcentium pisciũ ius, modò per se, modò ex vino potum, aluũ subducit. Priuatim ad hunc vsum cõficitur è phycidibus et scorpionibus, et iulide: è percis, et recẽtibus alijs saxatilibus, nec virus resipientibus, simpliciter cũ aqua, oleo et anetho.

Cimices lectularij. Cap. XXXII.

CImices, qui in cubilibus enascuntur, cauis fabarum inclusi, si ante febrium significationes septeni deuorentur, quartanis auxilio sunt: et citra fabas sumpti, percußis ab aspide prosunt: vuluarum exanimationes olfactu reuocant: poti cũ vino

aut aceto, adhærentes ſanguiſugas abigunt: triti et vrinariæ fiſtulæ impoſiti, vrinæ anguſtias leuãt.

Millepeda. Cap. XXXIII.

Millepedæ, quæ ſub aquario vaſe ſtabulãtur, animalia ſunt multis pedibus nitentia, quæ contacta manu cõtrahuntur in orbem: hæ ex vino potæ difficili vrinæ, & regio morbo auxiliantur. Millepedas illini anginis cum melle vtiliſsimũ. Tritæ, et in cortice mali punici calfactæ, doloribus aurium, addito roſaceo, conuenienter inſtillantur.

Blatta piſtrinaria. Cap XXXIIII.

Blattæ eius, quæ in piſtrinis inuenitur, interanea trita aut cum oleo decocta, aurium dolores inſtillatu mitigant.

Pulmones. Cap. XXXV.

Podagras pernionesq́; emẽdat pulmo marinus recens, tritus & illitus. Suillus & agninus vrſinusq; pulmo impoſitu attritus à calceamentis contractos, ab inflammatione tuetur. Vulpinus vero ſi arefactus bibatur, ſuſpirioſos adiuuat. Adeps quoq; liquefactus, infuſusq;, auris dolorem finit.

Genitale cerui. Cap. XXXVI.

Genitale ceruitritum & in vino potum, à vipera demorſis auxiliatur.

Vngula aſini. Cap. XXXVII.

Vngularum aſini cinis per dies multos binis cochlearibus potus proditur comitiales adiuuare, eædem oleo ſubactæ ſtrumas diſcutiunt: &

illitæ pernionibus medentur]. Caprinarum cinere perunctæ ex aceto alopeciæ ſanantur.

Lichenes equorum. Cap. XXXVIII.

L*Ichenes ſunt in equorum genibus, & * ſuper vngulas in flexu harum partium indurati calli: qui triti & in aceto poti, comitialibus mederi traduntur.*

* κατ' ἐπιγγαφὴν, non ἐπιστραφὴν.

Iocinera. Cap. XXXIX.

A*Sini iecur inaſſatũ eſu comitialibus prodeſt, veruntamen ieiunis edendum præcipitur. Capræ vero inaſſati decidua ſanie, inũgi luſcioſos prodeſt: & dum coquitur, apertos oculos halitu eius vaporari prodeſt in cibo toſtum ad eadem. Tradũt hircini iocineris cibo comitiales deprehendi. Aprinum recens ſi arefactum teratur, ex vino potum contra ſerpentium volucrumq́; morſus auxilio eſt. Iecur canis, qui rabie exagitatur, toſtum & in cibo ab emorſis ſumptum, ne tententur metu aquæ tueri creditur. Vtuntur autem ad arcendos aquæ pauores dentes eo, qui caninus dicitur. hunc à cane, qui momordit, exemptum, & follicullo inditũ, pro amuleto brachio adnectunt. Inueteratum autem ſale mergi iecur, ex hydromelite binis ligulis potum, ſecundas pellit.*

Coria veteramentaria. Cap. XL.

V*Eteris corij cremati illitus cinis ambuſta igni, intertrigines, necnon calceamentorum attritus ſanat.*

Gallinæ Cap. XLI.

DIssectæ gallinæ, & adhuc calentes appositæ, serpentium morsibus auxiliantur: sed identidem alias sufficere oportet. Earum cerebellum in vino bibendum datur contra serpentium morsus, sanguinem à cerebri membrana profluentẽ sistit. Quæ interiore ventriculi galli sinu residet membrana, secti in laminas cornus specie similis (ea vero inter coquendum abijci solet) siccatur, tritaq; in vino conuenientissimè stomachicis datur in potu. Ius è vetere gallinaceo aluum deijcit. Abiectis itaque interaneis salem conijci oportet, & consuto ventre decoqui in uiginti sextarijs aquis, donec ad treis heminas redigatur. totum id refrigeratum sub diuo, datur. Aliqui incoquunt olus marinum, mercurialem, onicum, aut filiculam. Crudos humores crassosq;, atram bilem, & strigmenta elicit prodest lõgis febribus, suspirijs, articularijs morbis, et inflationibus stomachi.

Ouorum natura. Cap. XLII.

OVum molliculum plus alit sorbili, & durum plus molli. Luteum oui, contra oculorum dolores utile est: inassatum sedis inflãmationibus prodest, cum croco, & rosaceo: & condylomatis: cum meliloto: cum uua autem fruticis eius, quem rhoa dicunt, aut galla in patinis frigitur, ut cibo aluos sistat: per se etiam offerri solet. Candidum oui crudum refrigerat spiramenta cutis occludit, in-

flammationes oculorum infusum lenit, ambusta, si statim eo perungantur, pustulas nõ sentiunt: faciem à Solis adustione tuetur, fronti impositum cũ thure fluxiones arcet, auertitq́;: inflãmationes oculorum lana exceptum, addito rosaceo, melle & uino, mitigat: utiliter contra hæmorrhoidis serpentis morsus crudum sorbetur: summè tepidum prodest uesicæ rosionibus, renum exulcerationibus, gutturis scabritiæ, reiectionibus sanguinis, destillationibus, & thoracis rheumatismis.

Cicadæ. Cap. XLIII.

Cicadæ, quæ inassatæ manduntur, uesicæ doloribus prosunt.

Locustæ. Cap. XLIIII.

Locustæ odoris suffitu urinæ difficultates adiuuant, præsertim quæ fœminas malè habẽt: earum carnes nullo sunt in usu. Est & quoddam genus locustæ, quæ asiracos aut onos dicitur, sine pennis, prælongis cruribus. Exiccata autem si ex uino bibatur, contra scorpionis morsus magnopere proderit. Hac abunde uescuntur Aphri, qui Leptin incolunt.

Ossifragus. Cap. XLV.

Venter eius auis, quam Latini ossifragum appellant, particulatim potus, calculos cum lotio pellere proditur.

Galerita. Cap. XLVI.

Galerita auicula est parua, apicem in uer-

tice, pauonis modo, gestans: quæ assa, & in cibo sumpta, cœliacos adiuuat.

Hirundines. Cap. XLVII.

DIssectis crescente luna pullis hirundinis, qui primo partu exclusi sunt, in ventre eorum lapillos offendes: è quibus duos, vnum colore varium, alterum purum eximes: ÿ priusquam terram attigerint, in iuuencæ corio, aut ceruina pelle brachio aut collo ad alligati, comitialibus proderunt, & sæpe prorsus eos recreabunt. Hirundines, vti sicedulæ, in cibo, aciei visus medicamentum præbent. Tam pullorum, quàm matrũ in fictili olla crematarum cinis cum melle oblitus, oculis claritatem adfert, anginæ eo commodè perunguntur: vuæ & tonsillarum inflãmationibus hoc cinere succurritur. Et ipsæ & pulli exiccati, si drachmæ põdere ex aqua bibantur, hos iuuãt, qui anginæ morbo cõflictantur.

Ebur. Cap. XLVIII.

EBoris scobe illito paronychia sanantur. Vim adstringendi ebur obtinet.

Suillus talus. Cap. XLIX.

SVis talus cõburitur, dum è nigro albescat: qui tritus & potus inflationibus coli, longisq; torminibus medetur.

Ceruinum cornu. Cap. L.

CEruini cornu cinis elotus, binis ligulis epotus, prodest dysentericis, excreantibus sanguinem, cœliacis, regio morbo, & vesicæ doloribus

cum tragacantha: fœminis fluxione vuluæ laborātibus, cum liquore huic rei accommodato. Cerui cornu contusum, crudo fictili, luto circunlito, & in furnum indito, vritur donec albescat: id cadmiæ modo elotum, vlceribus oculorum, et defluxionibus salutare est: infrictum dentes expurgat. Crudi cornu suffiti nidore serpentes fugantur: feruefactum in aceto, si eo gingiuæ colluantur, maxillarum à dētitione dolorem adimit.

Eruca Cap. LI.

ERucis, quæ in oleribus gignuntur, cum oleo peruncti, à venenatis bestijs feriri negantur.

Cantharides. Cap. LII.

ERumentis congestæ cantharides ad recondendum idoneæ sunt, quæ fictili vase non picato conduntur, & raro linteo obligato ore, & deorsum conuerso suspenduntur super aceti feruentis quàm acerrimi halitum, donec æstu exanimentur postea lino transfixæ reponuntur. Potentissimæ omnes variæ, luteis lineis, quas in pennis transuersas habent, promissoq; corpore crassæ ac blattarū modo perpingues: sed inertes ac imbecillæ, quæ vnius sunt coloris.

Buprestes, & pinorum erucæ. Cap. LIII.

SImili modo reconduntur buprestes, genera quædam cantharidum, & pinorum erucæ: quæ supra cribrum suspensum feruenti cinere paulisper intostæ, reponuntur. Vis omnium communis ero-

dere, vlcerare, calorem elicere: qua de causa admiscentur medicamẽtis, quæ lepras, ferasq; lichenas & carcinomata sanant. Menses ciunt peßis emollientibus additæ. Aliqui cantharidas antidotis impositas, aquæ subter cutem auxiliari prodiderunt: argumento, quòd vrinam moueant. Alij pennas pedesq; contra potarum veneficia, remedio esse tradiderunt.

Salamandra. Cap. LIIII.

SAlamandra lacertæ genus est, iners, varium, quod frustra creditum est, ignibus non vri. Vim habet erodentem, calfactoriam, exulcerantẽ. Additur, vt cantharis, in medicamẽta, quorum vis est exesse, & lepras abolere: similiq; modo reconditur. Liquefacta in oleo pilos euellit. Exenterata, detractis pedibus & capite in melle seruatur ad eundem vsum.

Araneus. Cap. LV.

ARaneus, quem holcum, alij lycon, id est lupũ vocant, subactus cũ splenio, et linteo illitus, prolatusq; vtriusq; tẽporibus aut fronti, tertianos circuitus persanat. Tela eius imposita sanguinem sistit, vulnera, quæ summã cutem occuparunt, ab inflãmationis iniuria vindicat. Est & alterũ aranei genus, qui candidam, tenuem, densamq; telã orditur: quem in aluta ligatum, et lacerto appẽsum, quartanis circuitibus mederi narrãt. Decoctus ex rosaceo, & infusus, auriũ doloribus auxiliatur.

Lacerta. Cap. LVI.

LAcertæ caput intritũ, & appositũ, aculeos, et oĩa corpori infixa extrahit: varos, formicãtes verrucas, & pensiles, quas acrochordonas vocãt, tollit. Iecur exesis dẽtibus cõiectũ dolores finit. Si diuulsa admoueatur, ictis à scorpione leuamentum præstat.

Seps. Cap. LVII.

SEps, quam aliqui lacertam chalcidicam vocarunt, in vino pota morsus suos sanat.

Scincus. Cap. LVIII.

Cincus aut Aegypti, aut Indiæ, aut rubri maris alũnus, quãuis inueniatur in Lydia Mauritãie. Est aũt terrestris crocodilus, sui * generis, sale inueteratus cũ nasturtio. Aiũt carnes, quæ renes amplectãtur, id sibi viriũ vẽdicasse, vt si drachmæ põdere bibãtur, venerẽ accẽdant. Verũ decocto lentis cũ melle aut semine lactucæ cum aqua poto, veneris cupiditates inhibentur. Additur in antidota.

*· ἰδιογενὴς παριχευόμενος ἐν καρδαμῳ.

Terreni vermes. Cap. LIX.

TErreni vermes ĩpositi, præcisos neruos glutinãt, tertianas discutiũt: decocti cũ anserino adipe, et ĩfusi, affectis auribus medẽtur: cũ oleo autẽ decocti, si ĩ cõtrariã aurẽ instillẽtur, dẽtiũ doloribus p̃stãt auxiliũ: triti ĩ potu ex passo vrinã ciũt.

Mus araneus. Cap. LX.

MVs araneus dissectus, et impositus, sui morsus veneficia luit.

Mures. Cap. LXI.

MVres, qui in domibus oberrant, concisos scorpionum plagis vtilißimè imponi, in confesso est si maßatos infantes ederint, oris saliuam exiccari promittunt.

Lac. Cap. LXII.

LAc generatim omne boni succi est: corpus alit, aluum emollit, stomachum & intestina inflatione vexat: vernum tamen dilutius æstiuo habetur, & è viridi pabulo aluum magis emollit. Probatur autem candidum, æquali craßitudine, quod vngui instillatum cogitur. Aluũ minus tentat caprinum: quoniam pecus hoc adstringentibus pabulis, robore, lentisco, & oleaginis frondibus, & terebintho magna ex parte vescitur: inde stomacho accommodatißimum reddi solet. Ouillum autẽ dulce, craßum, & præpingue, non vsqueadeò vtile stomacho. Bubulum tamen, asininum, & equinum, ventri magis idonea: sed ipsum turbant. Quibus in locis pecora, scammoniam, veratrum, clematidem, aut mercurialem pascuntur, lac omne uentrem & stomachum subuertit. quale in Iustinis montibus esse, à nobis proditũ est. Siquidem capræ, quibus candidum veratrũ pabulo fuerit, primo foliorum partu euomũt: et eorũ lac haustum nauseam creat, & stomachum in uomitiones effundit. Ventrẽ adstringit lac omne decoctũ, præcipueq; cãdẽtibus calculis marinis exustũ

& in summa, omnibus auxiliatur internis exulcerationibus, præsertim faucium, pulmonis, interaneorum, vesicæ & renum: foris uerò contra pruritum cutis, eruptiones papularum, & vitiatos corporis succos, recens cum melle crudo, addito sale, datur exigua aqua dilutum. Minus inflat quodcunq; semel feruefactum. Decoctum cũ calculis marinis ad dimidias, vlcerosas ventris fluxiones adiuuat. Lac quodcunque serum continet implicitum, quod vbi discessit à lacte, multò potentissimum ad purgationes redditur. Datur quibus sine acrimonia volumus deiectionem moliri, vt melancholicis, comitialibus, lepris, elephantijs, & erumpentibus toto corpore papulis. Ex omni lacte fit, quod schistum, id est scissile, appellant. Lac autem fictili nouo feruet, ramoq; ficulneo recenti mouetur, insparsis, postquam bis aut ter efferbuerit, totidem aceti mulsi cyathis, quot sunt heminæ lactis: ita enim serescẽs liquidum ab eo diuiditur, quòd in caseum cõcreuit. Sed cũ feruet, ne superfundatur, conueniet spongia ex frigida continuò fictilis labrum detergere, sextariumq; argenteum frigidæ aquæ plenum demittere. Bibitur heminis per interualla singulis, vsque ad quinas, ita vt intercedentibus spatijs, potantes ambulent. Lac autem recens efficax est contra rosiones vstionesq;, ab exitialibus medicamentis factas: vti à cantharidibus, aut salamandra, bupreste, aut pinorum eruca, hyoscyami, dorycnio, aconi

to, aut ephemero presertim bubulum ad id eximiè confert. Gargarizatur autẽ exulceratis faucibus, tonsillisq;. Asininũ peculiariter collutos dentes gingiuasq; stabilit. Fluxiones alui, si ulcera sentiãtur, tenesmosq;, ouillum, bubulum aut caprinum cum marinis lapillis decoctum, sistit: per se autem & cum hordeacea ptisana aut halicaceo cremore infusum magnopere intestinorum rosiones mitigat: exulceratæ uuluæ immittitur. Humanũ lac dulcissimum est, & maximè alit: mammis autem exuctum, prodest tabi, & stomachi rosionibus: cõtra haustum leporẽ marinum præsidio est. oculis cruore ex ictu suffusis cũ thuris polline instillatur: podagricis utile est, cum meconio, & cerato illitum.

• Lac omne respuendum splenicis, hepaticis, comitialibus, uertiginosis, et neruorum uitio laborãtibus. febriculosis, & capite dolentibus: nisi si quis interdum purgationis gratia, ut ostendimus, schistum præbeat. Primi paræ canis lacte perunctos narrãt glabrescere: potum contra uenena antidoti uicem obtinet, abortus mortuos expellit.

Caseus. Cap. LXIII

CAseus recens sine sale sumptus alit, stomacho utilis est, et facilè in membra delegatur: corpus auget, aluum modicè emollit: alius tamen alio præstantior, pro natura lactis, à quo conficitur. Decoctus autem, & expressus, deinde inassatus, aluum sistit: illitus, oculorum inflammationibus, &

fugillatis prodeſt. Qui uerò recens ſalitus eſt, minus alimenti præbet. corpus aptè minuit, ſtomacho aduerſatur, negotium uentri interaneisq; exhibet: uetuſtiore ſiſtitur aluus. Sero, quod à caſeo manauit, quam optimè canes aluntur. Quod hippacē uocant, caſeus eſt equinus ea uirus redolet, magnopere alit, bubuloq; proportione reſpō let. Nec deſunt, qui hippacen, equinū coagulū appellarint.

Butyrum & eius fuligo. Cap. LXIIII.

E Lacte pinguiſsimo probatū fit butyrum, quale ouillū eſt: fit & ex caprino, agitato in uaſis lacte, donec pingue ſeparetur. Butyrū natura oleoſum eſt & emolliens: unde lirgius epotum, uentrē reſoluit: prodeſt, ubi oleum non adfuerit, cōtra uenena. Cum melle ſi infricetur, dentitiones adiuuat: gingiuarū pruritus, et oris ulcera infantibus emendat. Illitum foris capaciora alimētorū facit corpora, & ab albidis puſtulis per ſumma facientibus aſſerit. Contra inflamationes & duritias uuluæ, quod nec uirus reſipit, nec uetuſtatē ſentit, butyrum efficax eſt. dyſentericis, & coli exulcerationibus infunditur: in medicamēta addi ſolet, quæ pus mouent: utile præſertim cū nerui, aut cerebri membranæ, ueſicæ ceruix, uulnera acceperit. Id aūt purgat, replet, carnē creat, ab aſpide percuſsis utiliſsimè imponitur. Recens obſonijs additum olei uicem pēſat, et adipis uice fungitur ī bellarijs. Colligēdæ ex eo fuliginis ratio hæc eſt: Butyrū in lucernā no

uam ingestum accēditur, fictiliq; operculato quod superne in siphunculi speciem desinat, & infima parte cuniculos clibani modo habeat, crematur, & subinde aliud in absumpti locum sufficitur, dū coaceruetur fulginis modus, quem facere institueris: penna post deraditur ad usus. Eius effectus est in medicamentis oculorum, exiccare & adstringere: fluxiones cohibet, & vlcera celeriter ad cicatricem perducit.

Medicina lanarum. Cap. LXV.

SVccidæ lanæ molles, è collo fœminibusq; laudatißimæ habentur. Subueniunt inter initia vulneribus, percußis, desquammatis, liuidis, oßibus fractis, aceto, oleo aut vino imbutæ: siquidē facilè succos combibunt quibus immerguntur, & ob pecudū sordem {sic enim œsypum vocant} emolliunt: capitis, stomachi, aliarumq; partium doloribus, cum aceto & rosaceo efficaciter imponuntur. Crematarum lanarum cinis crustas obducit, excrescentias in carne cohibet, & vlcera ad cicatricem perducit. Mundæ autem & carptæ, in fictili crudo, cæterorum more, vruntur. Nec secus fimbriati marinarū purpuraram flocculi cremari solent. Aliqui cum sordibus lanas carpunt, & melle irrigant, eodemq; modo vrunt. Alij in fictili oris patuli, verucula inter se distantia componunt, & concerptas carminatasq; lanas oleo ita suffusas, vt ne stillare quidem poßint, aßulis tedæ subiectis, et eisdem lanisq; per-

mutatim interstratis, leuiter succendunt, & vstas tollunt. quod si è teda pix, pinguitudoúe vlla proflu xit, collecta reconditur. Lauatur ad oculorum medi camenta: cinerem in labellis, aqua addita, mani- bus confricant, & considere patiuntur: idq; sæpius, mutantes aquam, donec linguam adstringat, nec mordeat.

Oesypum. Cap. LXVI.

OEsypum vocant Græci, succidarum lanarum pinguitudinem. Cuius parandi ratio hæc est: Succidæ molles, radicula non curatæ, calida aqua lauantur, & quibuscunque sordibus expreßis, & in labellum oris ampli coniectis, aqua infunditur, magnoq; ipetu ligula, vti respumet, agitatur, aut li gnea rude validiusculè cõturbatur, quò largius sor dida spuma colligi poßit, deinde marina respergi- tur, considẽte pingui quod supernatabat. collectoq; in altero fictili vase, denuò aqua in labellum fusa agitatur: spuma iterum mari perfunditur, & de- mum eximitur. Hoc tantisper fieri solet, dum con- sumpta pinguitudine nihil prorsus spumæ extet. Collectum œsypum manibus emollitur, & si qua insedit spurcitia, confestim demitur: exclusaq; sen- sim omni aqua, recentiq; affusa, manibus misceatur, donec admotum linguæ œsypum adstringat le uiter, nec mordeat, atque pingue candidumq; spe- ctetur: cum in fictili vase conditur. Verùm omnia feruido sole fiant. Nonnulli excolatum pingue frigi

da aqua eluunt, & manibus non secus atque cera tum mulieres, confricant: ita enim candidius red= ditur. Alij elotis lanis et sordibus quibuscunq; exẽ ptis, ac lento igne in æneo uase ex aqua decoctis, pingue quod supernatat collectam, aqua, ut diximus, lauant: colactumq; infictilem patellam, quæ calidam aquam contineat, linteo operiunt, atque Soli mandant, donec calidũ fiat, & satis crassum Alij bidui spatio aquam effundunt, nouamq; adij ciunt. Melius est læue, radicula non curatum, quod succidarũ uirus oleat, & si manu in concha fricetur cũ aqua frigida, albescat, nihil in se duri aut concreti habẽs: ueluti quod cerato aut adipe adulteratur. Oesypũ excalfacit, explet ulcera, et emollit: præsertim sedis ac uuluæ, cum meliloto & butyro: in uellere appositum, menses & partus euocat, ulcera non aurium modò sanat, sed et genitalium cũ anserino adipe: contra erosos angulos oculorum, scabiososq;, genas, quæ occalluerunt, & ciliorũ defluuia, efficax est. In testa noua torretur, donec redactũ in cinerẽ pinguitudinẽ amittat. Ex eo etiã fuligo colligitur, uti demõstrauimus: quæ in oculorum medicamenta commodè addi solet.

Coagulum. Cap. LXVII.

LEporis coagulum tribus obolis ex uino, uenenatorum morsibus, cœliacis, dysentericis, & fœminis fluxione uuluæ laborantibus, ac reiectionibus à pectore auxiliatur. Sanguinẽ in gru=

mos concretum discuttit. Post menstruas purgatio nes appositum uuluæ cum butyro, præstat mulie ribus ui concipiant: potum uerò partus enecat, & à puerperio, pariendi spem adimit. Equi coagulũ, quam hippacen aliqui uocant, priuatim cœliacis dysentericisq́; conuenit. Hœdi, agni, hinnuli, capreæ laticornis, & dorci, apri, cerui, uituli, bubali que coagula similes naturas sortiuntur: cõtra aconiti potum in uino, et concretũ lac in aceto, conuenie̅ter assumũtur. Hinnuli priuatim triduo à purgationibus admotum, partus spem intercipit. Vituli marini, castorei uires repræsentat: comitialibus, strangulatis uuluis, potu conferre existimatur. Sed si sit uituli marini, hoc experimentum est: aqua inspergitur, qua paulisper cùm alterius animantis, tum præcipuè agni coagulum, madauerit: nam si erit syncerum, statim liquescit in aquam: sin minus, consimile permanet. Excipitur aũt catulis, qui nondum natare possunt. In summa, coagulum omne dißipata cogit, & coacta dissoluit.

Adeps. Cap. LXVIII.

ADeps anserinus aut gallinaceus recens & sine sale conditus, ad uuluæ uitia proficit: sale inueteratus, & qui temporis spatio acrimoniam concepit, uuluæ inimicus est. Recens exemptis membranis in fictilem ollam demissus, qua altero tantopere capacior sit, quantus sit modus adipis, quem curare institueris, obstructo diligen-

ter vase, flagrantißimo Soli exponitur: eliquescens inde humor in fictile alterũ excolatur, donec adeps omnis absumatur, mox loco vehementer frigido reconditur, & ad vsus digeritur. Alij fictile fulciunt super aquam calidam, aut tenuem & elanguidã prunam, quæ Solis vicem penset. Est & alia curãdi ratio: Exemptis membranis teritur, coniectusq; in ollam eliquatur, adiecto minuti salis momento: mox lineo colo transfusus reponitur. Vtiliter in medicamenta additur, quæ laßitudines & fatigationes leuant. Suillus adeps & vrsinus hoc curantur modo: Recens, præpinguis, renibus potißimum detractus, in largiore aqua cœlesti, & quàm frigidissima, exemptis tunicis, diligentißimè manibus confricatur, & exprimendo fermè siccatur, subindeq; noua aqua abluitur: cæterùm fictili capacitatis duplæ inditus, in aquam demergitur, & subditis leuibus prunis spatha mouetur: eliquatúsque colo transfunditur in aquam: vbi verò refrixit, & guttatim aquam omnem exclusit, in prælotum fictile demittitur, & infusa aqua leniter eliquari debet, & manu deprimi, quò facilius fæculentum virus pessum eat: postea in pilam spongia madefactam transfunditur. Vbi coire cœpit, residens in imo sordes eximitur. Tertiò citra aquam eliquatur, repurgatusq;, fictili benè operculato, perquàm frigido locis reponitur. Hircinum seuum, ouillum, ceruinumq; ita curato: Elotum ex his quodcũque,

tunicis (vt in suilli mentione dictum est) exemptis, pilæ emolliendum tradito, ac manibus fricato, affusa paulatim aqua, donec ne amplius quidem cruẽtum virus excernatur, aut pingue aliquod innatet sed nitida spectetur. Deinde in ollam fictilem conĳcito, & adiecta aqua, vt supereemineat, leui pruna liquefacito, & moueto, atq; in aquam colato: cumq; refrixerit, iterum in loto fictili eliquato, & quæ antè diximus facito. Tertiò sine aqua liquefactum, in perfusam liquore pilam colato, refrigeratumq;, vt in suilli ratione diximus, recondito. Bubulum autem suum, renibus maximè detractum, exemptis membranis, aqua marina ex alto petita eluendum est: mox in pila tundendum diligẽter, affusa maris aqua. Cùm vero dissolutum fuerit, in fictilem ollam conĳciendum, et marina aqua, quæ non minus dodrante supereemineat, proluẽdum, decoquẽdum donec omnis aboleatur odor, additis ad singulas seui Atticas minas, quaternis Tyrrhenicæ ceræ drachmis: excolatumq;, detractis quæ pessum ierant sordibus, in nouo fictili reponendum: opertumq; Soli interdiu credendum, vt ad candorẽ reducatur, & odoris virus euanescat. Priuatim taurorũ pingue sic curari debet: Renibus euulsum pingue profluente amnis aqua abluito, detractisq; tunicis, fictili nouo, postquam exiguum salem insperseris, liquefacito: dein in nitentem aquam excolato, & vbi concrescere cœpit, manibus iterum cõ-

fricando vehemẽter lauato, aqua ſæpius infuſa reſuſaq́;, donec quàm optimè elotum videatur: rurſus in olla cum pari modo vini odorati decoquito, & cùm iterum efferbuerit, dempto ab igni vaſe, ibidẽ ſinito pernoctare: poſtridie ſi grauiter adhuc oleat, noua olla repetitum, vino odorato perfundatur: eadem qua prius fiant, dum omne virus euaneſcat. Colliquatur & ſine ſale, præſertim affectionum earũ cauſa, quibus ſal aduerſari ſolet, ſed ita paratum non magnopere albeſcit. Eodẽ modo pardorum ac leonum pinguia curari oportet. Taurinũ autem & vitulinum pingue, necnõ ceruinum, atq; etiam huius animalis medulla, odoramentis imbuitur, hac ratione: Pingue, quod odoratũ reddi debet, demptis, quæ diximus modò, membranis, elotum & vino quàm odoratiſsimo, nulla maris aqua diluto, feruefactum, pernoctare ſinitur: alterũ id genus vinum eadem mẽſura infunditur, colliquatur, & exquiſitè colatur: nouemq; eius heminis, iunci Arabici ſeptem drachmæ. Quòd ſi ipſum odoris fragrantioris fieri voles, quadraginta floris eiuſdẽ drachmæ, cum paribus palmæ, calami, & caſiæ modis adduntur: & xylobalſami, aſpalathi ſingulæ drachmæ: cinnamomi, cardamomi, & nardi, ſingulæ unciæ: omnia exactius tunduntur, & affuſo vino odorato, in vaſe operto, quod ſupra carbones firmiter collocatum ſit, ter efferueſcunt, & ſemoto ab igne vaſe inibi pernoctant: poſtridie vi-

uum effunditur, aliudq́; generis eiusdem adijcitur: Ter simili modo bene conseruescat. Deinde matutinis exempto adipe vinum effundatur, & abluto vase, si quid imo subsidens hæsit, detergatur. Postremò eliquatum pingue & excolatum, ad vsus reconditur. Hoc autẽ modo odoramentis imbuitur, quod antea curatum est. Verùm antè dicta prius inspissari solent, quò facilius sibi odoramentorum vires adsciscant. Itaq; assumens quodcunq; horum voles, cum vino feruefacito, impositis vnà myrti ramulis, serpyllo, cypero, item aspalatho plenius tuso. Aliqui tamen ad hunc vsum, vno duntaxat horum contenti sunt. Cum autem ter efferbuit, exẽptum leniter, & linteo colatum, aromatis, vti expositum est, imbuitur. Adipibus spissamẽta sic fiũt (quemcunq; acceperis, oportet ut recens tundatur) Syncerus & sanguinis expers adeps, reliquas habens notas, quas sæpe retulimus, in ollam nouam demittitur, infuso uino albo, uetere, odorato, quod semipedis altitudinem superet: lẽto igni feruescat, dum uernaculus odor aboleatur, planeq́; vinum redoleat. At ubi deposito uase refrixit, duæ adipis minæ in ollam mittuntur, & duo uini eiusdem sextarij, & seminis loti, eius, inquam, cuius è ligno ludicræ tibiæ factitantur, tusi minæ quatuor adijciuntur: lento igni subinde miscendo decoquuntur cũq; odoris uirus euanuerit, excolatusq; adeps refrixerit, una contusi aspalathi mina, cum amaraci=

ni floris minis quatuor, & vetere vino subigitur. Nocte vna hæc odorem rapiunt, combibuntue. Postridie in fictilem ollam tricongialem ea omnia cũ adipe inuecta, additis sextarijs tribus vini, vnà ferueſcunt, quousq; & vim & odorem ſpiſſamentorum adeps ipſe contraxerit: qui eliqueſcẽs colatur, & reponitur. Quòd ſi maiorem odoris fragrantiã efflagites, drachmas octo quàm pinguiſſimæ myrrhæ vino maceratæ, quod multos in annos aſſeruatum eſt, miſceto. Callinaceus anſerinusq; ſic odoribus imbui ſolent: Cuiuſuis eorum percurati ſextarij duo fictili olla excipiuntur: eryſiſceptri, xylobalſami, palmæ elatæ, & calami planè contuſi, ſingulorum ſeſcũcia admiſcetur: vini Lesbij veteris cyathus vnus adijcitur: ea ter efferueſcũt prunis, mox vaſe ſublato ab igne, die noctuq; refrigerantur: poſtridie liquata per linteum craſſum, mundũ in uas excolantur. Vbi vero adeps coierit, concha excipitur, fictiliq; nouo denſius operto perfrigidis locis reponitur. Hyberno tẽpore id inſtituere oportet: æſtate ſiquidem pinguia non coguntur. Nec deſunt qui Tyrrhenicæ ceræ momentum adijciant, quò facilius in vnum corpus omnia coaleſcant. Eadem ratione ſuillus adeps & vrſinus, cæteriq; id genus, odoramentis imbuuntur. Verùm ſampſuchi odorẽ adeps ipſe repræſentabit hoc modo: Curati quàm optimè adipis, præſertim taurini, mina vna, tempeſtiuiq; ſãpſuchi exquiſitè cõfracti, ſeſquimina miſcentur

scentur, & insperso largiore vino degeruntur in offas, quæ in vase cooperto nocte quiescunt: matutinis in fictili olla leuiusculo igni, affusa aqua, leuiter coquuntur: dumq; suum adeps odorem exuerit, defœcatus ac bene opertus, nocte tota permanet: postero die detersa sorde, quæ pessũ ierat, sampsuchi, vt dictum est, contusi iterum sesquimina priori pastillo adijcitur, eodemq; modo in offas cogitur: alijs quæ diximus peractis, decoquitur & colatur: & si quæ fundo hæsit spurcitia, deraditur, & frigido loco reconditur. Siquis tamen incuratum adipem anserinum, gallinaceum, aut vitulinum, à putredine tueri velit, ita faciendum est. Quemuis adipem diligenter elotũ & siccatum in vmbra super cribrũ, per lintea munda manibus vehementer exprimat, linoq; consutũ vmbroso in loco suspendat, & post multos dies noua charta inuolutum, frigido loco recondat. Pinguia autem indito melle vindicantur à putredinis vitio. Vis omnium est excalfacere, mollire, rarefacere. Taurinus adeps, bubulus, & vitulinus aliquantũ adstringunt: earundem virium compos leoninus: nam resistere eũ aiunt ijs, qui insidias moliuntur. Ceruino, elephantinoq; perunctos, serpẽtes fugiunt. Adstringẽtior est caprinus: qua ex causa decoctus cũ polenta, rhoe, & caseo, dysentericis datur, & cam ptisanæ succo infunditur. Ius decocti phthisicis in sorbitionibus prodest. Datur quoq; vtiliter ijs qui cãtharidum venena hauserũt hirci-

nus, ut qui ualidißimè discutiat: podagricis auxiliatur, cum fimo capræ & croco impositus: huic proportione respondet ouillus. Suillus uerò contra uulua & sedis uitia idoneus est: ambustis igni medetur. E sue uetustißimus quisq; sale conditus excalfacit & emollit: elotus uino pleuriticis prodest. Cinere aut calce exceptus inflammationibus, fistulis, ac tumoribus succurrit. Asininum tradunt cicatrices corporis cōcolores reddere. Anserinus gallinaceusq; cōueniunt mulieribus malis, et ad labiorum rimas, ad mangonizandam faciem, et contra aurium dolores. Vrsinum constat raptos uitio alopeciæ capillos restituere, pernionibus subuenire. Vlpinus medetur aurium doloribus. Fuluiatilium piscium pinguia perūctis oculis claritatem afferunt, si in sole liquescant, et melli admisceantur. Viperæ adeps cōtra oculorum hebetudines suffusionesq; efficax est, addita cedria, melle Attico, & pari oleo uetere: pilos alis euulsos perunctis radicibus recens et per se illitus obliterat, atq; renasci non patitur.

Medulla. Cap. LXIX.

LAudatißima est ceruina, mox uitulina, post hanc taurina, dein caprina, & ouilla. Colliguntur æstatis exitu, cùm appetit autumnus: quippe cùm alijs anni temporibus concrementum sanguinis, & ueluti caro friabilis, in oßibus inueniatur: nec facilè cognosci potest, in quis eam oßibus extrahat & recondat. Omnes medullæ molliunt,

calfaciunt, rarefaciunt: ulcera explēt, ceruina perunctos uenenata fugiunt. Curãtur recentes, adipis modo, aquæ respersu subactæ, scelectisq; oßibus tantisper elotæ, et in linteum expressæ, donec aqua syncera emanet: et detersa sorde penna, si qua innatet, liquatæ induplicato, uase in pilam exprimũtur: & ubi coire, omni fæce, quæ ad ima sidit, derasa fictili nouo reponuntur. Quòd si libet incuratas reponere, facito omnia quæ de anserum & gallinarũ adipe demonstrauimus.

Fel. Cap. LXX.

FEl omne curatur hoc modo: Recens præligato ore folliculi lino tandiu demissum in feruentē aquam, dum quis spatium trium stadiorũ percursaret, mox exemptum siccatur umbroso loco, aspercinem nõ redolente. Sed quod ad oculorum medicamenta adijci solet, ligatũ lino in uitreum uas, quod mel habeat, immittitur: circũuoluto ad os uasis lini principio, et operto uase reconditur. Est enim uis omnium acris et excalfaciens intensis tamen et remißis uiribus differunt: siquidem præstantius in effectu esse uidetur fel marini scorpionis, & piscis qui callionymus apellatur, marinæ testitudinis, hiænæq;. item perdicis, aquilæ, gallinæ candidæ, & syluestris capræ: quod priuatim prodest cõtra suffusiones incipientes, et oculorũ caligines, argemas, et genarum scabritias. Ouillo, suillo, hircino atque ursino, taurinũ multò efficatius. Felle omni persa-

cilem, præsertim infantibus, deiectionem quis mo-lietur, si intinctum eo tormentum aut fimbriam se di subijciat. Priuatim taurino anginæ cũ melle per-unguntur: sedis vlcera sanat, & ad cicatricẽ vsque perducit. Idem auribus fractis, & purulentis cum muliebri lacte aut caprino instillatũ, medetur, & si-bilo earũdem ex porri succo. Admisceri insueuit vul-nerarijs emplastris & circunlitionibus, quæ cõtra venenata parantur. Phagedænicis vlceribus, colis & scroti doloribus, ex melle prodest: lepras, furfu-res cum nitro & terra cimolia quàm optimè pur-gat. Ouillum & vrsinum contra eadem pollent, ve-rũ inefficacius hæc præstant. Vrsinũ eclegmate co-mitiales adiuuat. Fel testudinum anginis, & in ore infantiũ nomis prodest: naribus inditum comitia-les erigit. Syluestriũ caprarũ felle peculiariter per-uncti lusciosi sanãtur. Hircinũ idẽ obit munus, thy-mia abolet, & luxuriantes elephanticorum extube-rationes illitu reprimit. Suillum autem contra au-riũ vlcera, reliquaq; omnia, magno vsu assumitur.

Sanguis. Cap. LXXI.

SAnguis anseris, anatis & hœdi, vtilissimè in antidota miscentur. Palumbi autem, turturis & columbæ, necnon perdicis, oculis cruore suffu-sis, & recentibus eorum vulneribus, lasciosísque illinuntur. Peculiariter columbæ sanguis, cruorem membranis cerebri erumpentem inhibet. Hirci, capræ, cerui & leporis sanguis inassatus sartagi-

nè, dysenterias & cœliacorum profluuia sistit. in vino potus contra toxica efficax est. Leporinus sanguis ita vt tepet illitus, vitia cutis in facie, lentiginesq́; emaculat. Caninus commodè ab his bibitur, quos efferata in rabiem bestia momorderit: contra epotum toxicum auxilio est. Testudinis terrestris sanguinem epotum tradunt prodesse comitialibus. Marinæ autem testudinis cum vino & leporis coagulo cuminoq́; contra serpentium morsus, & hausta rubetæ venena, conuenienter bibitur. Taurinus cum polenta illitus, duritias discutit, emollitq́;. Sanguis equarum, quæ admissuram expertæ sunt, in medicamenta additur, quæ erodunt, septica vocãt. Sanguine chamæleonis genarum palpebras euellĩ creditum est. Hoc enim viridium ranarum sanguine præstatur. Menstruus sanguis fœminarum, circunlitu conceptum inhibere existimatur, aut si omnino mulier menstrua supergrediatur: leuat podagræ dolores & ignem sacrum, illitus.

Fimum. Cap. LXXII.

ARmentarie bouis fimum, si recens admoueatur, vulnerum inflammatione: mitigat: folijs autem inuoluitur, & calfactum cinere feruenti superponitur. Coxendicis cruciatus fotu compescit: illitum ex aceto duritias, panos, & strumas discutit. Priuatim suffitu fimi, quod à masculo boue redditum est, procidentes vuluæ reprimuntur: accensi nidore culices abiguntur.

Fimum caprarum, præsertim in montibus degentium, potum in uino, regium morbum emẽdat: mẽses cit cum odoramentis haustum, & partus euocat: tritum in farinam, & impositum lanis cum thure, fœminarum profluuia sistit, cæterosq; sanguinis impetus ex aceto cohibet: medetur alopecijs exustum, & cum aceto aut oxymelite illitum: cũ axungia uerò impositum, his, qui podagra tentantur, auxilio est. Caprillum in aceto decoctum imponitur serpentium morsibus, ulceribus quæ serpunt, igni sacro, & parotidibus. Vtilem ischiadici ustionem hunc in modum accipiunt: In eo interstitio ubi pollex brachiali committitur, caua ueluti lacuna subsidet, in qua lana oleo imbuta substernitur, deinde sigillatim feruentes stercoris caprini pilulæ imponuntur, dum uapor per brachium ad coxam sentiatur peruenire, & coxendicis dolorem mitigare: adustio id genus Arabica apellatur. Owillum ex aceto illitum sanat epinyctidas, clauos, pensiles uerrucas, thymos, & ambusta igni, rosaceo cerato exceptum. Fimum suis syuestris aridum, in aqua aut uino potum, reiectiones sanguinis sistit: uetustum lateris dolorẽ mulcet, ad rupta & conuulsa ex aceto bibitur, luxatis cum cerato rosaceo medetur. Tam asinorum quàm equorum fimum siue crudum siue crematum, addito aceto, sanguinis eruptiones cohibet. Armentarij, qui herba pascitur, siccum fimum liquatum in uino, mox

potum, contra ſcorpionum ictus magnopere auxiliatur. Columbinum uehementius et excalfacit et urit, cum hordeacea farina miſtũ ſtrumas ex aceto diſcutit: carbunculos emarginat, tritum cũ melle, lini ſemine & oleo: ambuſtis igni medetur. Gallinaceum uerò omnia eadem, ſed inefficacius præſtat: priuatim tamen contra uenena fungorum, et coli cruciatus ex aceto aut uino bibitur. Ciconiæ fimum, ſi ex aqua hauriatur, comitialibus prodeſſe credunt. Vulturini fimi nidore partus excuti produntur. Murinum detritum cum aceto, & illitum, adopeciis medetur: cum thur & mulſo calculos expellit: ſubditæ infantibus muſcerdæ, alui deiectionem promouent. Caninum quod flagrantiſsimo canis ſydere fuerit exceptum, cum uino aut aqua potum, ſiſtit aluum. Humanum ſtercus illitum, uulnera ab inflammatione uindicat, & obiter intumeſcre non patitur: ſed ea ſtatim glutinat, ſicco ex melle anginæ perungi commodiſsimè traduntur. Terreſtris crocodili fimum, crocodileam uocant, quæ mulieribus colorem nutrit in facie, nitoremq; ſeruat. Optima eſt candidiſsima & friabilis, amyli modo, minime ponderoſa, in humore ſtatim eliqueſcens, quæ cùm teritur, fermenti acorem quadamtenus refert. Adulterant eam ſturnorum fimo, quos captos oryza paſcunt, ipſumq; non diſsimile uendunt. Alij amylum aut cimoliam miſcent, et adſcito anchuſæ colore per rarum cribrũ paula-

tim exprimunt, vt se contrahat in vermiculorum speciem: qui siccati pro crocodilea veneunt. Inter omnes conuenire inuenio, humanum stercus caninumq; gutturi impositum, anginis auxiliari.

Vrina. Cap LXXIII.

HVmanam vrinam suam cuique bibere, cõtra viperæ morsus, ac venena, incipiẽtemq; aquã inter cutem proderit scorpionis, viperæ marinorũ, draconisq; morsus ea conuenientißimè fouentur. Canina ad perfundendos canis morsus idonea est: pruritus et lepras nitro addito expurgat, sed vetus vlcera capitis manantia, furfures, psoras, & feruidas eruptiones, multò magis abstergit nomas, & præcipuè genitalium: cohibet: auribus infusa manans pus supprimit: decoctaq; in calyce mali punici, earum vermiculos abigit. Pueri impubis resorpta vrina, orthopnoicis auxiliatur decocta in æreo vase cum melle emendat cicatrices, argema, caliginesq;: ex ea & cupro idoneum auri ferrumen conficiunt. Quod in vrina subsidit, illitu ignem sacrum mitigat feruefactum cum cyprino, inditumq;, vuluæ dolores mulcet: strangulatus leuat, genas deterget, oculorum cicatrices expurgat. Taurina, si cum myrrha instilletur, aurium dolores lenit. Aprina viribus eisdem prædita est: priuatim comminuit vesicæ calculos, & potu expellit. Caprina ad aquam quæ cutem subijt, cum nardi spica quotidie binis cyathis cum aqua bibitur, vrinámque per aluum

extrahit, aurium doloribus instillata medetur. Asinina traditur renum vitijs mederi. Lyncis vrinam, quam lyncurium appellant, simul ac excernitur, glaciari coiréue in calculi duritiam, vulgò creditũ est: quare quod de ea proditum est, vanum esse conuincitur. Est enim quod à nonnullis vocatur succinum pterygophoron, ideo dictum quòd pennas ad se alliciat. Id potum ex aqua, stomacho aluoq; fluxione laboranti conuenit. Asininæ vrinæ potu renũ vitia sanari traduntur.

Mel. Cap. LXXIIII.

PRincipem locum obtinet mel, quod Atticæ regionis est, præcipuè ex Hymetto, mox Cycladibus insulis, & è Sicilia, cognomine hybleũ. Magis probatur dulcius & acre, odoratius, subflauũ, nec humectum, graue, & minimè fluxum, quod ob sequacem lentitiam non facilè abrumpitur, tractumq; resilit in digitos. Mel abstergendi vim habet: ora venarum aperit, humores euocat, qua ratione in sordida vlcera sinusq; cõmodißimè infunditur. Decoctum atque impositum, abscedẽtem carnem glutinat, medetur impetigini coctum cum liquido alumine & illitum, item aurium sonitui et dolori, cum foßili sale trito, tepidum instillatur: lendes & fœda capitis animalia illitum necat, nudam glandem recutitis operit, præsertim quæ circumcisione aperta non est, si melle præputium à balineo triginta diebus emolliatur: oculorum cali-

Mellis probatio qualis.

volatica,

vesecta pellis a [illegible]

ginem discutit, faucibus, tonsillis, anginæ collutū gargarizatúmue medetur: urinam ciet, auxiliatur tußi, & à serpente percußis: contra haustum meconium, cum rosaceo calidum assumitur: aduersus uenena fungorum, & rabiosi canis morsus in ctum aut potum proficit: crudum tamen aluum inflat, tußim laceßit, & ea de re despumati usus aptior est. Primatum tenet in mellis genere uernum, deinde æstiuum: hybernum uerò, utpote quod crassius constet, deterrimum reputatur, ceraginis halitum expirat. Quod in Sardinia gignitur mel, amarum est: quoniam apes inibi absynthio uescantur quo uitia cutis in facie & maculæ aptißimè perunguntur. Heracliæ in Ponto quibusdam anni temporibus, propria quorundam florum dote, mel conflatur: quod qui edère, mente abalienantur, ac sudore diffluunt. Remedio sunt, esitata ruta, & salsamenta, aut epotum mulsum, resumpta, quoties uomitione reÿciuntur. acre autem est, & olfactu sternutamenta mouet. Quod cum costo illitum, fœminarum cutem emendat, & cum sale sugillationes rapit. Est & aliud concreti mellis genus, quod saccharon nominatur. In India uero, et felici Arabia in arundinibus inuenitur: salis modo coactum est, dentibus, ut sal, fragile, aluo idoneum, et stomacho utile, si aqua dilutum bibatur: uexatæ uesicæ renibusq; auxiliatur, illitum ea discutit, quæ tenebras oculorum pupillis offundunt.

Mel Sardoū amarum.

Saccharum.

Cera. Cap. LXXV.

CEra optima est subfulua, suppinguis, pura, odorata, et halitũ quadámtenus mel leũ referens, natione Põtica, aut Cret ca. Secundum locum obtinet candicãs, et suapte natura pinguis. Candida fit hoc modo: Ex ea radũt al bum syncerumq;, atq; transfundũt in uas, quod sa tis habeat marinæ ex alto petitæ, inspersoq; nitri mométo decoquũt: eumq; iterum tertióue inferbuit separatũ uas refrigerant, ac ceræ pastillũ eximũt, detersa sorde, si qua fortè adhæsit: tũ denuò indita noua maris aqua feruet, uti retulimus: et uase dẽ pto ex igne fundum ollulæ nouæ aqua frigida madefactum, in ceram summam suspensa manu intingunt, quò celerius concrescat, et quàm minima portio extrahatur. Suscepto primo ceræ orbiculo, iterum uasis imum aqua refrigeratum, tantisper in ceram immitti debet, dum tota excipiatur. Orbiculi lino consuti, interuacãte spatio, suspendũtur, et ĩterdiu, cõtinuò sub sole, noctu sub luna aspergũ tur, usq; dum perfectè albescant. Verũ si eximius ille candor desideretur, eadem factitari, & identidẽ recoqui operæpretiũ est. Nec desunt, qui pro marina, in murina quam accerrima semel aut iterum excoquãt. dein laguncula tenui, rotũda ansam habẽte, extrahũt: postea orbiculos, substrato affatim cæspite herboso, insolant, donec cãdorem summum cõtraxerit. Præcipiunt hoc obeundum munus vere,

cùm sol remißa vehementia humorem pariat, vt nõ facilè liquetur. Cera omnis mollit, calfacit, modicè explet corpora: datur in sorbitione dysentericis ac milij magnitudine decem grana ceræ hausta, lac in nutricibus non patiuntur coagulari.

Propolis. Cap. LXXVI.

PRopolis eligi debet flaua, odorata, styracem referens, in vehementi ariditate mollis, & mastiches more ductili. Magnopere calfacit, & euocat: aculeos, et omnia infixa corpori extrahit, in vetere tußi suffita proficit, impetigines admota tollit ea in aluealiorũ foribus, cerosæ naturæ inuenitur.

Triticum. Cap. LXXVII.

OPtima è tritici generibus ad secundæ valetudinis vsus habentur, quæ recentia, & iã perfectè adulta, colorem luteum referunt. dein sequuntur trimestria, quæ nonnullis sitania nominãtur. Itaque cruda in cibis teretes tineas gignũt, canum morsibus prosunt, mansa & imposita: confectus eorum similagine panis, plus alit, quàm cibarius, è trimestrium farina panis leuiorem cibum præbet, & qui facilè in membra demandetur. Farina eorum cum hyoscyami succo illinitur aduersus neruorum fluxiones, quas Græci rheumatismos vocant. Item contra interaneorum inflationes, lentigines ex aceto mulso tollit. Furfures autem in acri aceto decocti, turgentes mammas sedant viperarum ictibus auxiliantur, & torminosis pro-

ſunt. Farinaceum fermentum calfaciendi, extrahẽdiq; vim habet priuatim callos pedum, clauosq; extenuat, et cætera tubercula furunculosq; ex ſale cõcoquit, & aperit. Sitaniorum farina, contra venenatos ictus cũ aceto aut vino cõmodiſsimè illinitur: eadẽ ſi decocta in glutini modum delingatur, cruentis excreationibus proderit: contra tuſsim, & exaſperatus arterias, cũ mentha & butyro decocta, efficax eſt. Tritici pollenſi. ex aqua mulſa, aut hydrelæo decoquatur, omnem diſcutit inflammationem. Panis & crudus, & coctus cum aqua mulſa inflãmationes omneis illitu mulcet, cum emolliat, et quadámtenus refrigeret. ſed herbis ſuccisúe huic rei accõmodatis admiſceatur. Vetus panis aridus, adiectis conuenientibus, citam aluum cohibet. Recens muria maceratus, illitu vetuſtas ĩpetigines ſanat. Glutinum ex ſimilagine, et polline, quo chartæ glutinantur, ſanguinẽ excreantibus prodeſt, ſi liquidus ac tepidũ cochlearis menſura detur ſorbendũ.

Hordeum. Cap. LXXVIII.

HOrdeum optimum eſt candidum purúmque: id minus quàm triticum alit. Ptiſana tamen ob cremorem in decoctione redditum, plus alimenti præbet, quàm polenta ex hordeo facta. Contra acrimonias atq; gutturis ſcabritias, exulcerationesq; pollet. quibus etiã triticea ptiſana præſidio eſt: ſed plus alit, magisq; vrinã monet. Lac abũde ſuppeditat, ſi cũ fœniculi ſemine de-

cocta sorbeatur. Hordeum absterget, urinã ciet, in flationem parit, stomacho aduersatur, tumore con coquit. Farina hordeacea decoquitur in mulsa aqua cum fico, ut inflammationes collectionesq; di scutiat: duritias cum resina, & simo columbarum concoquit: cum melioto autem, et papaueris calyce dolores finit, qui latus excrutiant: aduersus intesti norum inflationes cũ lini semine, fœnogræco, et ru ta, illini iuuat: strumas cum pice liquida, cera, oleo, et impubis pueri urina, ad concoctionem perducit: & cum myrto, aut uino, aut malicorio, aut sylue stribus pyris, aut rubo, alui profluuia sistit: poda gricis inflammationibus, cũ cotoneis aut aceto pro dest. decocta in acri aceto, modo quo hordeaceũ ca taplasma, & calida imposita lepris medetur. Cre mor uero farinæ ex aqua, atq; cum pice, et oleo de coctus, puri mouẽdo est: cum aceto subactus itidẽ, et cũ pice, cõtra articulorũ fluxiones prodest. Fari na ex his aluũ cohibet, inflammationesq; mitigat.

Zythum. Cap. LXXIX.

EX hordeo potus fit, cui Zytho nomen est. Is urinam cit, renes & neruos tentat membra nis, præsertim cerebrum uestientibus, officit. infla tionem parit, uitiosum succum creat, elephantiasin gignit, perfusum Zytho ebur, obsequiosum & ope ri tractabile redditur.

Curmi. Cap. LXXX.

FIt & ex hordeo potus, quẽ curmi nominant,

eoq; sæpe potu pro uino utuntur: uerùm dolorē capitis mouet, malū succum gignit, neruis nocet. Consimilia etiā potius genera ex tritico fieri solent, in Iberia, quæ occidentem spectat, & Britannia.

Zea seu semen. Cap. LXXXI.

Zea duorum generum est: una simplex, altera in geminis putaminibus grana bina iuncta gerit, ob id dicoccos appellatur. Plus quàm hordeum alit, ori grata: digeritur in panificia, minus quàm triticum alens. Vulgo spleta.

Crassior farina. Cap. LXXXII.

Crimnon crassior est ex zea triticóque farina, ex qua pultem faciunt. Abundè alit, facile conficitur, aluum uehementius adstringit, si zea, ex qua fit, prius torreatur.

Siligo. Cap. LXXXIII.

Eidem generi siligo adscribitur, sed minus aliquanto nutrit: in panes, ut zea cogitur. Fit quoque è siligine crassior farina, quam Græci crimnon uocitant.

Athera. Cap. LXXXIIII.

Athera ex zea fit tenuißimè molita: est autem sorbitio, quasi liquida pulticula, infantibus conueniens, & cataplasmatis efficax.

Tragos. Cap. LXXXV.

Tragos quandam halicæ frugis figuram gerit: multò minus, quàm zea nutrit, quod multum aceris habeat, quare ægrius conficitur,

aluumq́; magis emollit.

Auena. Cap. LXXXVI.

A*Vena, genicula quædam habet, folio & stipula triticum imitatur, & in cacuminibus dependentes paruulas veluti locustas bipedes gerit, in quibus semen continetur, vtile ad cataplasmata, vti hordeum. Pulte huius aluus sistitur, prodest tußientibus in sorbitione succus.*

Oryza. Cap. LXXXVII.

O*Ryza frugum generis est, in palustribus riguisq́; nascens. Mediocriter alit, sed aluum supprimit.*

Halica. Cap. LXXXVIII.

H*Alica fit ex zea, quam dicoccon appellauimus: plus alit, quàm oryza: aluum magis cobibet, stomacho longè vtilior. decocta in aceco illitaq́; lepras tollit, vnguium scabritias extricat, incipientibus ægilopijs medetur. Decoctũ dysentericis, quos excruciat dolor, infusum, idoneum est.*

Milium. Cap. LXXXIX.

M*Ilium in panes coactum, minus cæteris frugibus alit, sistit pulte sua aluum, vrinam cit. Torretur milium, feruensq́; in sacco ponitur, vt torminibus, reliquisq́; doloribus, si foueatur, auxilio sit.*

Panicum. Cap. XC.

P*Anicum, frumentaceis seminibus annumeratur, milio simile. eodemq́; modo in panes subigitur:*

ſubigitur: eoſdem habet vſus, minus tamen & nu trit, & ſtringit.

Seſama. Cap. XCI.

S*Eſama ſtomacho inutilis cibus, halitus graui tatem facit, quoties inter mandendum commiſ ſuris dentium inhæſit: neruorum craßitiem illitũ diſcutit, medetur auribus fractis, ambuſtis, inflam mationibus, coli doloribus, & ceraſtæ morſibus: capitis dolores, qui æſtuatione concitantur, ex roſa cea lenit: eadem efficit herba decocta in vino, præ ſertim inflammationibus oculorum doloribusq́; prodeſt. Ex ea fit oleum, quo Aegyptij vtuntur.*

Lolium. Cap. XCII.

L*Olium, quod inter ſegetes naſcitur, molitum, illitu nomas, putreſcentia vlcera, gangrenasq́; emarginat: ſanat cum raphanis, ſale & aceto fe ros lichenas, & ex aceto, et ſulphure viuo, lepras: ſtrumas quoq; diſcutit, cum fimo columbino, & li ni ſemine decoctũ in vino: rũpit, quæ ægrius ad co ctionem perducuntur. Decoctũ ex aqua mulſa, vti lißime iſchiadicis illinitur: ſi cũ polẽta, thure, myr rha, aut croco ſuffiatur conceptionem adiuuat.*

Amylum. Cap. XCIII.

A*Mylum ex eo appellatum eſt, quòd ſine mo la fiat. Optimum ex trimeſtri, natione Cre ticum aut Aegyptium. Ratio faciundi amyli hæc eſt: Purgatum trimeſtre triticum madefacit quin quies die, &, ſi fieri poteſt, nocte: cum emollitum*

fuerit, effunditur sensim, sine agitatione, aqua, quò minus cremor vtilis vnà excludatur, vbi mollissimum esse videtur, mutata aqua pedibus calcari oportet: rursus infusa, teri: tum demum enatantes ibi furfures incerniculo eximẽdi, reliquumq́; quallo sportisq́; siccatum tegulis nouis cõfestim torreatur flagrantissimo in sole: nãq; si paulisper vdum maneat, acorem concipit. Contra fluxiones oculorum, pustulas, cauaq́; vlcera efficax est: sanguinis reiectiones potu cohibet, exasperatas fauces lenit, lacti atq; obsoniis admiscetur. Fit etiã amylum ex zea, quæ maceratur, ac eluitur vno aut altero die, & subactæ farinæ modo manibus subigitur: pressaq́; feruẽtissimo in sole, vt antè retulimus, exiccatur: nullius ĩ medicina vsus, ad alia tamẽ cõueniẽs.

Fœnumgræcum. Cap. XCIIII.

FOenigræci farina vim habet emolliendi discutiendique: in aqua mulsa decocta aduersus tã internas, quàm externas inflammationes, efficaciter illinitur: lienem cum aceto, & nitro trita extenuat. Succus decocti eius fœminarum malis subuenit: & siue tumor, siue præclusio fit vuluæ, fouentur, & insident Fœnigræci in aqua decocti cremor expressus, capillos, furfures, & manantia capitis vlcera purgat: locos dilatat, & emollit, ficũ anserino adipe pessi vice subiiciatur. Viride cum aceto vtilissimum imbecillibus locis, & vlcera sentiẽtibus. Decoctum eius prodest aduersus tenesmos,

fœtidamq; dysentericorum proluuiẽ. Oleum quod ex eo exprimitur, & myrto, capillos & genitaliũ cicatrices absterget.

Linum. Cap. XCV.

Linum vulgò notum est, cuius semen easdem, quas fœnumgræcum, vires habet. Discutit, et emollit omnem intus forisq; inflammationem, cũ melle, oleo, exiguaq; aqua decoctum, aut melle cocto exceptum: vitia cutis in facie varosq; crudum tollit, illitum cũ nitro & ficulneo cinere, parotidas duritiasq; discutit: vlcera, quæ serpunt, fauosq;, cũ vino decoctum expurgat: vngues scabros eximit, cum pari modo nasturtij & mellis: vitia pectorij extrahit, si ex melle in eclegmatis vicem substituatur: tußim lenit, venerem stimulat: si farina piperis, & melle exceptum, pro placenta largius adsumatur. Huius decoctum interaneorum vuluæq; erosionibus immittitur, alui excremẽta euocat, ad vuluæ inflammationes in deseßionibus perquã vtile.

Cicer. Cap. XCVI.

Cicer satiuum aluo idoneum est, vrinam ciet, inflationem parit, colorem commendat, menses ac partus expellit, lac auget, cum eruo decoctum illinitur ad inflammationes testium, verrucosas informicationes, ad scabiem, vlcera capitis manantia, impetiginesq;: contra carcinomata, & vlcera, quæ cacoethe vocantur, cum melle & hordeo prodest. Alterum genus arietinum nominatur. Cicer arietinũ.

tur: vtrunq; cit vrinas, dato cum rore marino, hydropicis aut regio morbo laborantibus, eorum decocto. Lædunt ea exulceratam vesicam, & renes. In verucarum formicantium pensiliumq́; genere, prima luna singulis granis singulas tãgunt, eaq́; grana linteolo deligata abijci post se præcipiunt, ita decidere eas arbitrantur. Syluestre cicer, folijs sativo simile est, odore acri, sed semine discrepat: idem quod sativum præstat.

Faba. Cap. XCVII.

FAba inflationem excitat, ægrè concoquitur, tumultuosa somnia facit, tussi confert, carnem gignit, media calidi, frigidiq́; natura. Decocta in posca, & cũ suo cortice esitata, dysenterias, et cœliacorum profluuia sistit: contra vomitiones cõuenienter manditur. Inflatio leuior contrahitur, si aqua prior inter coquendum abijciatur. Viridis plus negotij stomacho exhibet, maioremq́; flatum parit. Lomentum eius & per se, & cum polenta illitum, inflammationes, quas vulnus excitauit, mitigat: cicatrices cõcolores facit, turgentes grumoso lacte mãmas, etiam si inflãmatione tententur, adiuuat: lac restinguit, furunculos, sugillata, parotidasq́; cum fœnigræci farina & melle discutit: cum rosa autem, thure & oui candido, procidẽtes oculos, tumores, vuasq́;, reprimit: subactum vino, suffusiones & ictus oculorum recreat. Manducata sine cortice faba, ad auertẽdas fluxiones, frõ

ti illinitur: decocta in vino testium collectiones sanat: quò tardius purem erumpat, pueris imo vētri illinitur: vitiliginē purgat. Fabarum cortice illiti *capilli, qui post euulsionem renascuntur, gracilescunt, & minus alimenti capessunt: cum polenta, scisso alumine, & vetere oleo īpositi cortices, strumas discutiunt: decocto earum lanæ inficiuntur.* Faba *dēpto cortice in illas parteis diuisa, in quas suapte natura scinditur, imponi, solet sanguinis defluxionibus ab hirundine concitatis: nanq; eas supprimit, si semisecta apprimatur.*

Faba Aegyptia. Cap. XCVIII.

A*Egyptia faba, quam aliqui* Ponticā *vocāt, in* Aegypto ** plerunq; prouenit: in* Asiæ *ēt* Ciliciæq; *laculus, inuenitur.* Folia *habet ampla * etiam si ad arborum frondes cōparentur, caulem cubitalē, digiti craßitudine: florem roseum, dupla papaueris amplitudine: & vbi flore exuitur, fert folliculos vesparum fauis similes, in quibus faba supra operculum, bullantis ampullæ modo, prominet.* Ciborion *aut* Cibotion *ideò nominā t, id est arculam, quoniā seratur ipsa, humenti glebæ mādata, et ita in aquā demißa.* Radice *firmatur harundine craßiore, quæ cruda coctáue estur: ei colocasiæ nomen est.* Faba *virens manditur, et exiccata nigrescit, vulgarē magnitudine superat.* A*dstringēdi facultatē obtinet, et stomacho vtilē: disentericis, cœliacisq; prodest, inspar so, polētæ vice, lomē*

* πλεῖστος *id ē plurima*

**Sic* Plin. *lib.* 21. *c.* 15

Græcus habet, ὡς πέτασον *id ē istar galeri.*

to: datur quoq; in pulte. Cortices in vino mulso decocti, si tenui inde cyathi bibantur, magis proficient. Facit ad aurium dolorem, quod in earum medio viride spectatur, gustu amarum, si tritum & cum rosaceo coctum instilletur.

Lens. Cap. XCIX.

Lens frequenti cibo aciem oculorum obtundit, ægrè coquitur, stomachum malè habet, eũq; & intestina inflat: sed aluum cum cortice cocta sistit. Præstat in cibo, quæ facillimè coquitur, nihil atri in maceratione reddens. Vim habet adstringẽdi: qua ex causa aluum cohibet, si detracto antea cortice discoquatur accuratè, primaq; aqua inter coquendum effundatur (quippe primum id decoctum ventrem resoluit.) Somnia tumultuosa excitat, capiti, neruis, ac pulmõi inutilis: melius suo fungetur munere contra alui fluxiones, addito cum aceto intybo, aut portulaca, aut beta nigra, aut baccis myrti, aut putamine punici, aut aridis rosis aut mespilis, sorbísue, pyris Thebanis, aut malis cotoneis, aut cichorio, aut plantagine, aut gallis integris: quæ post decoctionẽ abijciuntur, vel vuarum rhois, quæ absonijs inspurguntur. verũ acetũ cum eo diligenter percoqui debet, aliàs aluum conturbat. Contra subuersionẽ stomachi, triginta grana lentis delibrata deuorari proderit: decocta cum polenta, et illita, podagras lenit: sinus cum melle glutinat, crustas rumpit, vlcera purgat, decocta in

aceto duritias & strumas discutit, cũ cotoneo aut melliloto medetur inflammationibus oculorum, sedisq́;, addito rosaceo: sed in amplo sinu aut inflammationibus sedis, quæ maius remedium exigunt, cum putamine punici, ac siccis rosis, adiecto melle, decoquitur: nomis quæ in gangrænam euaserunt, adiuncta maris aqua, pustulis, et hic quæ serpũt, igni sacro, pernionibusq́;, ut antea dictum est: cõtra mammas, in quibus lac in grumos coiit, & præ nimia sui copia profunditur, cocta in aqua maris, & illita auxiliatur.

Phasioli. Cap. C.

P*Hasioli ĩflãt, spiritus ciẽt, ægrè coquũtur. Virides cibo aluũ emolliũt, ad vomitiões idonei.*

Eruum. Cap. CI.

E*Ruum paruus frutex omnibus cognitus, angusto folio, tenuis, semina in valuulis habẽs, è quibus farina fit, nomine eruina, ad medendi vsus conueniens. Eruum capiti onerosum est, aluũ esu turbat, sanguinem per vrinam extrahit, elixo boues saginantur. Parandæ farinæ ratio hæc est: Vberiora grana candidaq́; deliguntur, permiscendóque aqua respergunt, donec sufficienter combibant: postea torrentur, vsque dum hians cortex disrumpatur, molitaq́;, farinario cribro incernuntur, postremò farina reconditur. Hæc aluo vtilis est. vrinam ciet, meliorem colorem efficit, sanguinem per vesicam aut aluum cum torminibus eli-*

Officinis orobus, græca appellatiõe vocatur.

cit, si largius in cibo aut potu assumatur: vlcera cũ melle purgat, lentigines & vitia cutis in facie & maculas totũq; corpus emendat: nomas, gãgrenas, duritiasq́; serpere nõ patitur: mãmarum duritias emollit, atra vlcera, quæ theriomata vocãt fauosq; emarginat, carbunculos rũpit: cum vino subacta illitu morsibus viperarũ, canũ, hoĩumq; medetur: vrinæ difficultates tenesmosq́;, ex aceto mitigat. Eruum tabidis, qui alimentum non sentiunt, tostum, & ad nucis magnitudinem melle exceptũ, sumptumq́;, conuenit. Eius cremor perniones, & pruritus in toto corpore, sanat fouendo.

Lupini. Cap. CII.

SAtiuus lupinus notus est: cuius farina cũ melle delinctu, aut potu, ventris animalia expellit. Ipsi quoq; macerati, et cũ sua amaritudine esiti, eadem efficiunt. Decoctum eorum idem munus præstat, cum ruta & pipere potum: quare lienosis prodest. Eodẽ vlcera tetra, quæ theriomata vocant, gangrænas, incipientem scabiẽ, eruptiones pustularum, ulcera in capite manantia, uitiligines, maculasq; fouere vtilißimum. Mẽses et partus extrahit, cum myrrha et melle subditum in vellere. Eorum farina cutem liuoréſque corrigit, inflammationes cum polenta & aqua mitigat, tubercula & coxendicum cruciatus ex aceto lenit, strumas in aceto cocta illitaq; dißipat, carbunculos rumpit. Decocti cœlesti aqua,

donec in cremorem lentescant, faciem abstergunt: medentur pecorum scabiei, cum radice nigri chamæleontis, ita vt tepente decocto abluantur. Cit vrinã radix cum aqua cocta. Lupini triti vbi maceratu dulcescere cœperint, cum aceto poti, fastidiũ detrahunt, & cibi auiditatem faciunt. Gignuntur & syluestres lupini, satiuis similes, sed omnino minores, qui eadem, quæ satiui possunt.

Rapum. Cap. CIII.

DEcocta rapi radix alit, inflationem parit, humentem ac fluxam carnem creat, venerem stimulat: decocto podagræ, pernionesq; fouentur, cõtritoq; rapo atque imposito iuuantur: si excauatæ radici rosaceum ceratum adigatur, & feruenti cinere eliquescat, exulceratis pernionibus proficiet. Cymæ eius decoctæ mãduntur, & vrinam ciunt. Semen antidotis & theriacis, præsertim quæ sensum doloris auferunt, anodina vocãt, idoneum est: potum contra venena salutare est, venerem concitat. Rapum muria conditum, minus alimenti sufficit: sed multò magis appetentiam recreat. Syluestre rapum in aruis nascitur, * fruticosum incubiti altitudinem assurgens, ramosum, læue: in cacumine folia fert læuia, digitali latitudine, aut maiora: & fructum in siliquis calyculatis: cumq; eorũ inuolucra aperiuntur, alia intus siliqua spectatur, quæ quandam capitis speciem præbet, in qua semina paruula concipiuntur, feris nigra, intus alba.

* Vox ex Plinio adiecta.

Additur in medicamenta, quibus ad detergendam cutem in facie, totoq; corpore, vtimur: præsertim q̃ ex lupini aut erui, tritici aut loliȷ́ farina, fieri solẽt.

Napus. Cap. CIIII.

COcta napi radix inflat, modicum alit. Semẽ eius potum venenorum vires hebetat, antidotis admiscetur, conditur sale radix.

Radix. Cap. CV.

RAdix (quæ Græcis rhaphanus dicitur) excalfacit, flatus gignit, ori suauis est: sed stomacho aduersatur, ructus ciet, vrinam pellit, aluo aptior: summo tamen cibo sumi debet, quò magis eius distributionẽ adiuuet: quum aũt præsumitur, cibum suspendit: quare vomituris cõmodißimè datur ante cibum. Sensuum aciem excitat: decocta cõtra veterem tußim, & pituitæ craßitiem in pectore, efficax est. Cortex ex aceto mulso, celerius vomitiones mouet: hydropicis cõmodißimè illinitur, lienosis vtilis, sugillata cum melle rapit, & nomas amolitur: contra viperarum ictus auxiliatur, alopecias ad pilum reducit, lentigines cum loliacea farina emendat, his qui fungis strangulantur, tam cibo quàm potu salutaris est. Semẽ vomitiones facit, vrinam mouet, menses cit, lienem extenuat, cũ aceto illitum gangrænas validißimè emarginat: coctum cũ aceto mulso anginis perquam vtiliter gargarizatur, cõtra cerastis morsus, potum ex vino, auxilio est. Syluestris rhaphani, quam Romani

armoraciam vocāt, folia satiuo similia, sed magis lampsanam imitantur: radix gracilis, * tenera, subacris. Tam foliū quā radix in olera recipitur: sed hæc excalfacit, vrinam concitat, æstuosa est.

* μαλακή, id est, mollis.

Siser. Cap. CVI.

SIser vulgo cognitū, cuius radix decocta ori grata est, & stomacho vtilis: vrinam ciet, & appetentiam inuitat.

Lapathum, siue rumex. Cap. CVII.

EX generibus rumicis, oxylapathum vocant, quod in acutum tendit, dura habens extrema, in palustribus nascens. Alius est satiuus, illi dissimilis. Tertium genus syluestre, paruum, plantagini proximum, humile & molle. Quartum est quod alij * oxalida, alij anaxyrida, aut lapathon vocant. Folia eius syluestri ac exiguo rumici similia, caule non magno, semine subacuto rubente, acri, in caule & agnatis appendicibus, emicante. Omnium decocto olere aluus emollitur. Crudi illitu, melicerides, rosaceo aut croco adiecto, discutiuntur. Syluestris & oxylapathi, & eius, quam oxalida nominant, semen ex aqua aut vino vtiliter bibitur, contra dysenterias, & cœliacorum affectus, stomachi fastidia, scorpionum ictus. Quod si quis in potu præsumat, nihil molesti ex ictu patietur. Radices ex aceto coctæ aut illitæ crudæ, lepras, impetigines, & scabrosos vngues persanant: sed antea locus aceto & nitro in sole perfrican-

Officinis lapatiū.

* Acetosa.

dus est. Pruritus corporis, decoctum earum sedat, si foueatur, aut in solijs balnearũ confricetur. Coctæ in vino & instillatæ, aurium dentiumq́; dolorem mulcent, strumas parotidasq́; discutiunt, lienem cũ aceto extenuant. Aliqui amoliendis strumis radicum gestamine vtuntur, eas collo appendentes. Tritæ & admotæ fœminarum profluuia sistunt: cum vino autem potæ regio morbo medentur, calculos vesicæ comminuunt, menses cient, scorpionum ictibus auxiliantur. Hippolapathon*olus est magnum, in paludibus nascens: easdem habet vires, quas supradicta rumicis genera.*

Lampsana. Cap. CVIII.

L*Ampsana syluestre olus est: plus alit quàm rumex, & stomacho vtilius. Cuius folia caulesq́; coquuntur in cibo.*

Blitum. Cap. CIX.

B*Litum estur oleris modo, aluo vtile est, nullius in medicina vsus.*

Malua. Cap. CX.

M*Alua satiua, esui longè aptior syluestri: stomacho aduersatur, aluum iuuat, sed multò magis caules: interaneis & vesicæ vtilis. Cruda folia cum salis exiguo manducata, ægylopas ex melle sanãt: verùm cùm cicatricem trahere cœperint, ea demum citra salem vtendum est. Cõtra aculeatos apium vesparumq́; ictus illita efficax est. eadẽ cruda cum oleo trita peruncti, non feriuntur. Vlce-*

ra manantia in capite furfuresq; cũ vrina ſanat. Sacris ignibus & ambuſtis decocta folia, tritaq;, vtiliſsimè ex oleo imponuntur. Eius decoctum vuluas inseſsione mollit prodeſt eroſionibus veſicæ, et inteſtinorum, vuluæ, ſedisq;, clyſtere infuſum. Ius decoctæ cum radice ſua, contra omnia venena auxiliatur, ſi continuò à bibentibus reuomatur. Contra phalangiorum morſus remedio eſt, lac euocat. Semen in vino potum addite loti ſylueſtris ſemine, veſicæ cruciatus lenit.

Atriplex. Cap. CXI.

ATriplicem aliqui chryſolachanō vocant, cognitum olus eſt. Duo eius genera, ſylueſtre et ſatiuum. Coctum eſtur, vt olus. Aluum mollit, panos diſcutit, ſiue crudũ, ſiue coctum illinatur. Semē cum aqua mulſa potum, regium morbũ ſanat.

Braſsica. Cap. CXII.

BRaſsica ſatiua aluo eſt idonea, ſi modò leuiter ferue facta edatur (nam percocta aluũ ſiſtit, ſed multò magis bis cocta, aut quæ in lixiuio coquitur) ſtomachum autem malè habet: acrior eſt æſtiua. In Aegypto propter amaritudinē nō eſtur. Cæcutiētibus, & tremulis eſſe prodeſt: ſummo cibo ſumpta crapulam diſcutit, & vini noxã reſtinguit. Melior ſtomacho cyma, ſed acrior, & ad ciendum vrinam validior. Ea condita ſtomacho inimica eſt, aluum conturbat. Crudus ſuccus cum nitro & iri deuoratus aluum mollit: cum vino quoque

epotus viperarum morsibus auxiliatur: cum fœnigræci farina podagris & articulorum vitijs illinitur: prodest & sordidis vlceribus & vetustis illitus caput purgat naribus infusus: mēses extrahit cum loliacea farina inditus. Folia per sese *illita, aut cum polenta trita, conferunt inflammationibus, tumoribusq́; epinyctidas, ignem sacrum, leprasq́; sanant, carbunculos ex sale rumpunt: fluentés capillos retinent: cocta, addito melle, aduersus depascentia vlcera, gangrænasq́; valent, lienosisq́; ex aceto cruda prosunt.* Mansa, *deuorato succo, retusam vocem instaurāt.* Decoctum *eius potu, aluū & menses ciet.* Flos *post cōceptionem in pesso subditus, partum abortu vitiat.* Semen *eius, præsertim quæ in* Aegypto *nascitur, potum tineas repellit: in antidota theriaca additur. faciei cutem lētiginesq́; expurgat.* Virentes *cauliculi cum radice cremati, et adipe porci vetusto excepti, diuturnos laterum dolores mitigant.*

Brasica syluestris. Cap. CXIII.

S*Yluestris brasica, maritimis præruptisue locis, magna ex parte gignitur: satiuæ similis, sed candidior, hirsutiorq́;, amara: cuius cyma in lixiuia cocta, ori non insuauis.* Folia *illita vulnera conglutinant, & inflammatiónes tumoresq́; discutiunt.*

ANNOTATIO.

Contendunt doctisimi quique eā esse

herbam, quam vulgò Soldanam, aut Soldanellam vocitant: quæ certè aristolochiã rotũdam, vt à Dioscoride hic depingitur brassica marina, folijs adamussim repræsentat. Quòd autem in descriptione prælonga quoque adiiciatur, mendosum planè suspicamur, ac fortè pro μακρά, vt Græci codices habent, legendum μικρα id est, parua: quod & ipsum Soldanæ nostræ pulchrè respondet. Quomodo enim folia brassicæ marinæ prælonga rectè dixeris, si aristolochiæ rotundæ folijs similia? quæ cùm ex eius descriptione, tum oculata fide non in longitudinem protensa, sed circinatæ ferè esse rotunditatis, sæpe cõperimus. Suũ tñ cuique in hac re esto iudiciũ.

Brassica marina. Cap. CXIIII.

MArina braßica à satiua prorsus abhorret, quòd folia ferat rotundæ aristolochiæ, prælonga, tenuia: singula à ramulis rubentibus exeũt, singulari, vt hedera, pediculo: albo succo prædita est, sed pauco, salso gustu, & aliquantum amaro, pingui concretu. Herba in totum stomacho inimica, acris, vehementißimè aluum ciet, in cibo cocta. Coquitur propter acrimoniã cum pingui carne.

Beta. Cap. CXV.

BEta duorum generum est, è quibus nigra coquitur cum lenticula, vt ventrem sistat: quod

* Anti= magis radice eius præstatur. * Candida aluo vti
qui hoc lis est. Vtraq; tamen propter nitrosum humorem,
genus be quem habet in se, noxij succi est. Vnde succus earũ,
tæ, ut au cum melle naribus inditus, caput purgat, auriũ do
thor est loribus auxiliatur. Decoctũ radicis & foliorum,
Theo= furfures lendesq; deterget perniones fotu mitigat.
phrastus Crudis folijs vitiligines, nitro antea perfrictas, alo
Siculum peciarũ inanitates, scapello prius exasperatas, atq;
uocarũt: depascentia vlcera, illini prodest. Eruptionibus pa-
quorum pularum, igni sacro, ambustisq;, cocta medetur.
exemplo
extrita
una tan=
tum lite
ra Sicla
hodie di=
citur.

Portulaca. Cap. CXVI.

Portulacæ vis adstringit: capitis doloribus, inflammationibus oculorum, cæterisq;, cũ polenta imponitur: ardoribus stomachi, sacro igne, vesicæ doloribus, auxilio est: commanducata dentium stupores sedat: stomachi & intestinorum estuationem, fluxionesq; mulcet: renes et vesicam adiuuat, etiam si erosionem sentiant: veneris impetus exoluit: succus epotus simili effectu prodest, in febribus valens. Cõtra teretes ventris tineas, cruentam excreationem, dysenteriam, hæmorrhoidas, & profluuia sanguinis, percocta efficax est. Item contra sepis morsus. Ocularibus medicamentis vtilißimè commiscetur, interaneis fluxione laborãtibus, atq; vuluarum erosionibus, infunditur: contra dolores, quos æstus excitauit, caput ex rosaceo & oleo fouetur: eruptiones papularum in capite, cum vino emẽ

dat:

dat: vulneribus quæ ad ſyderationem ſpectant, ex polenta illinitur.

Aſparagi. Cap. CXVII.

Officinis ſparagus.

C*Orruda, ſiue ſylueſtris aſparagus, vulgaris eſt notitiæ. Huius cauliculi in cibo cocti ventrem emolliunt, vrinam cient. Radicis decoctum cõtra vrinæ difficultatem, regium morbum, renum vitia, & coxendicum cruciatus, in potu proficit: cũ vino aũt, phalangiorum morſibus auxiliatur. Si decocti ſuccus ſuper dente contineatur, eius dolori medetur. Semen potum ad eadem valet. Canes, vt aiunt, ſi decoctum bibant, emoriuntur. Aſparagũ etiam naſci prodiderunt, arietis cornibus contuſis, atque defoßis: quod quãtum equidem ſentio, planè à veritate abhorret.* ✻ *Altilis aũt aſparagus multis ramis fruticat, folijs fœniculi, lõgis, numeroſis: radice rotunda, grandi, ſpongiam habẽte. Huius teneri cauliculi triti in vino albo, renum dolores ſedãt. Aſſus aũt coctúsue, vrinæ ſtillicidium, difficultatemq́; ac dyſenterias, mitigat. Radix cum vino aut aceto cocta, luxatos artus mulcet. Decocta cũ ficis aut ciceribus ſumpta, regium morbum ſanat: coxendicis cruciatus ſtranguriamq́; leuat. Alligata radix, aut hauſtum eius decoctum, conceptum adimit, & ſterilitatem adfert.*

✻ In græco codice hæc ad ſylueſtrẽ quoque aſparagum referũtur, nec ſit altilis mentio. Marcello aũt uidentur adulterina.

Plantago. Cap. CXVIII.

D*Vo plãtaginis genera: minor folia habet anguſtiora, minora, molliora, leuiora, & enuio-*

ra: cauliculo anguloso in terram inclinato: floribus pallidis: semine summis caulibus emicante. Altera maior, lætior, virentiorq́; latis constans folijs, *oleracei generis. cuius caulis cubiti altitudinem petit, angulosus, subruber, à medio ad verticem tenui semine circũdatus: radicibus nititur teneris, hirsutis, candidis, digitum craßitudine æquantibus. Nascitur in lacunosis, sepibus, & locis humidis. Multò vtilior magna est. Vim habẽt folia exiccatoriam, constringentẽ: quare omnibus malignis vlceribus, & fluxioni opportunis atq; elephãticis, sordidisq́; illata prosunt: profluuia sanguinis, vlcera quæ serpunt, epinyctidas, carbunculos, nomasq́; cohibent: vetera vlcera & inequalia cicatrice obducunt, chironia sanant, sinus conglutinant: morsibus canis, ambustis igni, inflammationibus, panis, parotidibus, strumis, ægylopijs, illita cum sale prosunt. Coctum cum aceto & sale olus, dysentericis, cœliacisq́; sumptum subuenit. Datur & in locum betæ cum lenticula coctum. Et ad aquam inter cutẽ, cui leucophlegmatiæ nomen est, datur & hærba decocta post aridas epulas, sic vt media antecedat: comitialibus & suspiriosis data proficit. Foliorũ succus, colluta subinde oris vlcera, purgat: cũ cimolia aut cerusa igni sacro medetur: fistulis infusus prodest, lippitudinibus & aurium doloribus idem succus instillatur. Additur quoq; in oculorũ collyria. Gingiuis cruore suffusis, & sanguinis reiectioni-

* Oleris nomine per antonomasiã Braßicã intellige. Nec enĩ simpliciter ad q̃libet olera, quorũ diuersa admodum facies, folia plantaginis referri possunt.

bus, potu confert: clystere dysentericis infunditur, contra tabem datur in potu, aduersus strangulationes vuluæ in vellere subijcitur, etiã si vulua fluxione laboret. Semẽ ex vino potũ, alui fluxiones et sanguinis excreationes sistit. Decocta radix et mã ducatu, & collutione, dentiũ dolores sedat: eadem cũ folijs, vlceribus renum et vesicæ in passo datur. Ferunt treis radices cũ tribus vini cyathis, & pari aquæ modo, tertianis auxiliari: et quatuor, quartanis. Sunt qui radicis gestamine, discutiẽdis strumis vtantur.

Lauer seu Sium. Cap. CXIX.

Sion in aquis inuenitur, frutice pingui, recto, folijs latis, olusatro similibus, sed minoribus, & odoratis. Quæ cruda coctaq; esu, calculos rũpunt, atque excernunt: vrinas cient, menses & partus extrahunt, dysentericis in cibo auxiliantur. De sio Crateuas tradit, herbam esse fruticis specie, pauca folia ferentem, rotunda, maiora quàm menthæ, nigra, & ad erucam accedentia.

Officinis Berula.

Sisymbrium. Cap. CXX.

Sisymbrium (alij serpyllum syluestre vocant) in solo inculto nascitur, menthæ hortensis similitudine, odoratius, latiore, folio. Inseritur coronis. Calfaciendi vim habet: contra stillicidia vrinæ, calculosq;, semẽ ex vino bibitur: tormina et singultus sedat. Folia in capitis dolore, fronti aut tẽporibus illinũtur: itẽ contra vesparum apiumq; ictus. Vomitiones potu cohibet. Alterum sisymbrij genus, quod

Officinis Balsamita.

Vulgò nasturtium aquaticum.

aliqui cardaminam, alij sion appellant. Ea herba riguis gaudet, & eisdem in locis, quibus sion, prouenit: quæ ideò nõnullis cardamina nominatur, quòd gustu cardamum, id est nasturtium, repræsentet. Folia primùm rotunda prodeunt, adulta erucæ modo finduntur. Id excalfacit, vrinas mouet, crudum estur, purgat lentigines, cutisq; vitia in facie, noctibus impositum, matutinisq; detractum.

Crithmum. Cap. CXXI.

CRithmum, seu potius, vt aliqui, crithamõ, fruticosa & vndique foliosa herbula est, cubiti altitudinem ferè petens. Nascitur in maritimis, et petrosis: folijs pinguibus, numerosis, albicantibus, ueluti portulacæ, latioribus, & lõgioribus, salso gustu, flores candidi sunt, & semen, ceu rorismarini, odoratum, molle, rotundũ, quod siccatũ rumpitur: habet intus tritici modo nucleũ: radices digiti crassitudine, tres aut quatuor, grati odoris & iocundi. Radix, semen, et folia incocta uino, potu urinæ difficultati & regio morbo auxiliãtur: menses cient, estur crudum coctúmue in olere, seruatur etiam in muria.

Fuchsio Corno cerui uul gò dictũ.

Coronopus. Cap. CXXII.

COronopus oblõga herbula est, per terrã * repẽs, fissis folijs: coquitur in olere. radicẽ habet tenuẽ, adstringentẽ, q̃ in cibo cœliacis facit. Prouenit in aggeribus, et locis incultis, & secus vias.

* ʼστρωμένη, id est, strata.

Sonchus. Cap. CXXIII.

SOnchi duo genera: ſylueſtrior quidam eſt, & magis ſpinis horret: * alter teneritate quadam molleſcit, cibis expetitus, anguloſo caule, * inani, interdũ rubente: folijs in ambitu per interualla diſſectis. Vtriuſque vis refrigerat, modicè adſtringit: unde æſtuanti ſtomacho & inflãmationibus illiti proſunt. Succus eorum ſtomachi roſiones ſorbitione mitigat, lac elicit, in uellere appoſitus ſedis ac uuluæ collectionibus opitulatur. Tam herba quàm radix illita uibratis à ſcorpione ictibus ſubuenit. Alter ſonchus tenerior, arboris inſtar, latis conſtans folijs: caulem in ramos exeuntẽ folia diſtinguunt, ſed ad eadem pollet:

* Vulgò porcinũ.

* Vox ex Plinio reposita.

ANNOTATIO.

Non video, quanuis & Græcus codex ſic habeat, q̃uo Seris ſatiua hortẽſi, quod planè eſt idem, ſtomacho vtilior dicatur: vt ſubeſſe errorẽ non parum ſuſpicemur. Marcellus, qui aut integriori vſus fuit exẽplari, aut locũ, quem & ipſe corruptũ iudicabat, reſtituere conatus eſt, ſic vertit: Latioribus folijs altera ſatiua & in cibis gratior.

Seris ſiue intybus. Cap CXXIIII.

SEris duum generum eſt: altera ſylueſtris, quæ picris & cichorion uocatur: * altera ſatiua, latioribus folijs cõſtat, ſtomach[illegible] quàm hortenſis

* Officinis ſcariola.

vtilior. Quæ iterum in duas species digeritur: vna folio latiore prodit, lactucarũ simillima: altera angustiore est folio, & gustu amara. Vtraq; refrigerat, & adstringit, stomacho vtilissima: aluũ sistit cocta, si cũ aceto adsumatur. Syluestres stomacho meliores: quãdoquidem æstuantẽ ipsum, & quem imbecillitas vexet, cibo leniunt. Cardiacis, per se, aut cum polenta, vtiliter illinuntur: podagris, & oculorum inflãmationibus auxilio sunt. Herba cũ radice illita, percussit à scorpione subuenit, igni sacro cũ polenta medetur. Succus cũ cerusa, et aceto, valet ad illitus eorũ, q̃ refrigerationẽ desiderant.

Condrilla. Cap. CXXV.

COndrilla, quam aliqui cichorion, alij serin appellant, caulẽ, flores, & folia habet cichorio similia: qua ex causa nonnulli syluestris intubi speciem esse pronuntiarunt, verùm tenuior tota est in cuius ramulis, gũmi mastiches simillimũ * tuberculo fabæ inueniri solet: quod cũ myrrha tritũ, & linteo appositum, instar oliuæ, fœminarum mẽses trahit. Tusa cũ radicibus herba, adiecto melle, diuiditur in pastillos, qui nitro admisti vitiligines emaculant. Gummi inordinatos pilos replicat: quod itẽ tenera radix efficit, si intincta succo acus, pilis admoueatur. Cõtra viperas in vino pota proficit. Succus decoctæ, in vino, aut per sese potus, aluũ sistit. Aliud habetur chondrillæ genus, folium ferens oblongum, circunrosum, humi sparsum, caulem succo

* μεγέθει κυαμιαίῳ idest, magnitudine fabæ.

madentē lacteo. radice tenui, rotunda, leui, vegeta, flauescente, succosa. Cuius & caulis, & folia con coquendi vim habent. Succus incōmodos palpebrarum pilos reflectit. Nascitur in lætis, & cultis.

Cucurbita. Cap. CXXVI.

CVcurbita esui apta: cruda, trita illitu tumores, & abscessus mitigat. Ramēta eius infantibus contra capitis ardorem, quā syriasin vocant, in sincipite illinuntur: oculorum inflāmationes podagrasq; refrigerant. Succus è ramentis tusis per se, aut cum rosaceo infusus, aurium doloribus auxiliatur: adustiones cutis in ardenti febre illitu adiuuat: totius feruefactæ, et expressæ succus, cū melle exiguo, & nitro potus, aluum leniter resoluit. Vinū in cucurbitam recētem excauatam infusum, si mistum sub diuo teneatur, potu aluum læuigabit.

Cucumer satiuus. Cap. XXVII.

SAtiuus cucumis aluo & stomacho perquàm vtilis habetur: refrigerat, corruptionē non sentit, vesicæ prodest, olfactu reuocat, quos animus liquerit. Semē modicè vrinam mouet: cum lacte aut passo, vesicæ exulcerationibus subuenit. Illita cum vino folia, morsus canum sanant: & epinyctidas, cum melle. Peponis caro in cibis, vrinam cit: inflammationes oculorum illita sedat. Ramenta eius contra adustionem infantium, quam syriasin vocant, sincipiti imponuntur: fronti admota, oculorū fluxiones auertunt. Succus cum semine adiecta

farina, ſiccatus in ſole cogitur in ſmegmata, quæ faciem repurgant, & nitorẽ afferunt. Radix ſicca, & ex hydromelite pota, dragmæ pondere, uomitionem mouet. Si quiſquam moderatè ſecundũ cœnam uomere cupiat, geminis obolis ſit contẽtus. Sanat quoque illita cum melle ulcera concreta in modum faui, quæ ceria uocant.

Lactuca. Cap. CXXVIII.

LActucæ ſatiuæ, quibus natura refrigeratrix ineſt, ſtomacho gratæ habentur: ſomnum conciliant, aluum emolliunt, lac euocant: uerũ decoctæ magis alunt. ſtomachicis illotas eſſe prodeſt. Epotum ſemen, aſsiduas libidinũ imaginationes in ſomno, compeſcit, & ueneri refragatur. Ipſæ uero frequentiores in cibo, claritati oculorum officiunt: inflãmationibus, & ignibus ſacris opitulantur, muria cõdiuntur. Cùm in caulem exierunt, uim quandam nanciſcuntur, ſucco aut lacti ſylueſtris lactucæ ſimilem.

Lactucæ ſylueſtris. Cap. CXXIX.

SYlueſtris lactuca ſatiuæ ſimilis eſt, ſed longior caulis, & candidiora folia, graciliora, & aſperiora: amaro guſtu eſt, & uiribus aliquantum papaueri ſimilis: unde lacteum eius ſuccum aliqui meconio permiſcuerunt. Aquam per aluum elicit, potus in aceto mulſo ſuccus ad duos obolos: argema caliginemq́; repurgat, contra aduſtiones efficaciter illinitur, cum lacte mulierum. In ſumma, ſomnum

allicit, doloris leuamentum præſtat, menſes trahit, contra ſcorpionum, & phalangiorum ictus bibitur. Semen non aliter, quàm ſatiuæ, libidinum imaginationes in ſomno amolitur, ac uenerē arcet. Succus ad eadem ualet, ſed uiribus infirmior. Reponitur in fictili nouo lac eius, antea, ut in aliȷs liquaminibus moris eſt, inſolatum.

Gingidium. Cap CXXX.

*GIngidium, aliqui lepidion, in Syria, & Cilicia * plerunq; naſcitur: herbula ſylueſtri paſtinacæ ſimilis, tenuior, & * amarior: radice parua, candicante, ſubamara. Olus hoc crudum, coctum, conditúmue eſtur magna ſtomachi utilitate. urinā cit. Decoctum ex uino potum ueſicæ prodeſt.*

Noſtrū Cerefolium.

** πλεῖστον, id eſt, plurimum.*

** πικρότερον, non ἐλαχαρόν.*

Scandix. Cap. CXXXI.

SCandix, ſylueſtre olus eſt, amarum, ſubacre: quod crudum coctúmue manditur, ſtomacho et uentri utile. Decoctum in potu, ueſicæ, renibus, & iocineri confert.

Scădix, Aetio liber. i. authore, agreſte olus eſt, gingidio ſimile, acre & ſubamarum.

Caucalis. Cap. CXXXII.

CAucalis, quam aliȷ ſylueſtre daucum uocant, cauliculo eſt dodrantali, aut maiore, ſubhirſuto: foliȷs apio ſimilibus, fœniculi modo per extrema multifidis, hiſpidisq;: candida in cacumine umbella, ſuauiter olente. Crudum, coctúmue olerum modo eſtur: urinam mouet:

Eruca. Cap. CXXXIII.

CRuda eruca uenerem largiore cibo concitat.

Semen eodem effectu prodest: vrinam cito concoctioni prodest, aluo perquã cõmodata. Semine ad cõdimenta vtuntur: quod, vti in longũ tẽpus asseruetur, adiecto lacte aut aceto, digerũt in pastillos. Gignitur etiãnum syluestris eruca, maximè in Iberia, q̃ occidẽtẽ spectat cuius semine pro sinapi incolæ vtuntur. Vrinã vehemẽtius pellit, multò satiua acrior.

Ocimum. Cap. CXXXIIII.

Officinis Basilicõ.

OCimum vulgò cognitũ. Id copiosiore cibo oculorum aciem hebetat, aluum mollit, spiritum mouet, vrinam pellit, lac euocat: ægrè tamen conficitur. Illitum cum polline polẽtæ, aceto & rosaceo, pulmonum inflammationibus auxilio est: draconis marini, & scorpionis ictibus per se prodest: et cum vino Chio oculorum doloribus. Succus visus caliginem abstergit, destillationes exiccat. Semen potum conuenit atram bilem gignentibus, difficili vrinæ, inflatisq;: naribus haustum, subinde mouet sternutamenta: quod idem herba efficit, sed oculos premi necessum est, cum sternutamẽtum vrget. Sunt qui in cibis abdicandum censeant: quandoquidem mãducatũ, et in sole positum, vermiculos creat. Aphri autem adiiciunt, si feriantur à scorpione, qui ocimum ederint, nullo conflictari dolore.

Orobanche. Cap. XXXV.

ORobanche cauliculus est sesquipedalis, et interdum maior, subruber, hirsutus, tener, sine folio, pinguis: flore subalbido, aut in luteum vergẽ-

te: radice digiti craßitudine, &, cũ ariditate flac-cescit caulis, fistulosa. Hanc inter quædam legumina nasci constat, & ea strangulare: vnde orobanche sibi cognomentum vsurpauit. Estur, vt olus, cruda, & in patinis, asparagi modo decocta. Legumentis addita, coctionem accelerare creditur.

Barbula hirci. Cap. CXXXVI.

BArbula hirci, quæ ab aliјs come vocatur, breui est caule, foliјs croci, radice lõga, dulci, supina, magno super caulem calyce, è cuius summo semen nigrum dependet, vnde nomen inditum est. Herba esui apta est.

Ornithogalum. Cap. CXXXVII.

ORnithogalum cauliculus est tener, candicãs, tenuis, sesquipedalis, tribus aut quatuor in cacumine mollibus agnatis: à quibus flores prodeunt foris herbacei, & cùm hiantes se pandunt, lactei visuntur: inter quos dissectum cachryos modo, capitulum emicat. Coquitur cum pane, vt melãthiũ. Radix bulbosa, cruda & cocta manditur.

Tubera Cap. XXXVIII.

TVbera rotundæ radices sunt, sine caule, sine foliјs flauescentes: vere fodiuntur, cruda & cocta eduntur.

Smilax hortensis. Cap. CXXXIX.

HOrtensis smilax, frutex, cuius semen à nonnullis lobia vocatur: folia habet hederæ, molliora tamen: tenues caules, & capreolos, vicinis

*fruticibus circumuolutos: qui tantum adoleſcunt ut topiarias ſcenas repreſentare ui leãtur: ſiliquas fœnigræci profert longiores & tonſiores, in quibus ſemina renũ ſimilia, ſed inæquali colore recluduntur, * quæ quadam ex parte fulueſcunt. Siliqua cocta, cũ ſemine in oleribus, aſparagi modo, eſtur. Vrinam ciet, & tumultuoſa ſomnia facit.*

Medica. Cap. CXL.

M*Edica, cùm recenter prodijt, folijs & caule trifolio pratenſi ſimilis eſt: procedens uero folia contrahit caules edẽs trifolij, & ſiliquas corniculorum modo intortas, in quibus ſemen lentis magnitudine dependet. Id ſiccatum, iucundi ſoporis gratia, conditaneo ſali admiſcetur. Viride, quibus refrigeratione opus eſt, illitu ſuffragatur. Herba tota pro gramine utuntur, qui pecora alunt.*

Aphaca. Cap. CXLI.

A*Phaca in aruis naſcitur, altior lente, tenuibus folijs: ſiliquas lenticula maiores fert, in quibus terna quaternáue ſemina nigra, lente minora, continentur: quæ adſtringendi uim habent: quare torrefacta, ſtomachi aluiq; fluxiones ſiſtunt, ſi freſa lentis more decoquantur.*

Porrum capitatum. Cap. CXLII.

C*Apitatum porrum inflationem facit, noxium ſuccum creat: tumultuoſum ſomnum parit, urinam ciet: aluo accommo=*

* *Græcè eſt ἐκ μέρους δὲ ὑποπυρίζοντα, quod rectius forſitan reddideris: q̃ magna tamẽ ex parte fulueſcũt ut intelligamus Smilica hãc diuerſi quidẽ coloris ſemina, magna tamẽ ex parte fulueſcentia ꝓcreare. Eſt quã rura Viciã ſylue*

datur, extenuat, oculorũ aciem hebetat, menses pel strem u·
lit: sed lædit exulceratã uesicam, renesq;: cum pti= citant.
sana uero coctum, esu pectoris uitia extrahit. Co-
ma eius in aqua maris, & aceto cocta, in dessessio
nibus, ad præclusiones uuluæ, et duritias, utilis ha=
betur. Porrum bis aqua mutata coctũ, tum frigi=
da maceratum, dulcescit, & multò minus inflat.
Semen acrius est, & quandam adstrictoriã uim
habet: quare succus cum aceto, addito thure aut
manna, sanguinis profluuia sistit, maximè si nari
bus erumpat. Venerem stimulat: cõtra omnia tho
racis uitia tabemq; pro delinctu efficax est: arte=
riam esu purgat, sed si aßiduè estur, uisus obscuri
tatẽ inducit: stomacho aduersatur. Succus ex mel
le potus, aut illitus, contra bestiarum morsus auxi
lio est: ipsum quoq; cum aceto aut thuris polline,
lacte aut rosaceo, utiliter auriũ doloribus, & so=
nitui instillatur. Varos tollunt folia illita cũ uua
rhois, qua ad obsonia utuntur: epinyctidi meden=
tur: crustas ex sale illita rumpunt, ueteres sangui
nis reiectiones cohibẽt, si binis drachmis & æqua
li baccarum myrti pondere bibantur. Ampelopra=
sum stomacho magis aduersatur, et plus porro ex=
calfacit: urinam & menses uehementius ciet. Id
contra serpentium morsus esse conuenit.

Cæpa. Cap. CXLIII.

CAepa longa acrior est, quàm rotunda, item
flaua quam cãdida, & sicca, quàm uiridis,

& cruda quàm cocta aut sale condita. Omnes tamen mordent, flatus gignunt, appetentiã inuitant, sitim mouent, & extenuant: fastidium pariunt, et expurgant: aluo vtiles sunt. Eæ detractis purgamẽtis in oleum coniectæ, hæmorrhoidas, reliquosq; excretionum exitus reserant, subditæ pro balanis. Succus cum melle illitus, oculorum hebetudinibus, argemis, nubeculis, & incipientibus suffusionibus auxiliatur: anginæ eodem perunguntur: suppressos menses pellit, caput purgat naribus infusus: canis morsibus cum aceto, ruta, & melle illinitur: cum aceto aũt perunctas in Sole, vitiligines sanat: & cum pari spodio, scabras lippitudines sedat: varos cum sale reprimit: contra calceamentorum attritus, cũ gallinaceo adipe vtilis est: citæ aluo prodest: in auribus sonitum, ac grauitatem emendat: ad purulentas aureis, & eliciendum earundem aquam, valet: alopeciæ earum succo perfricantur, qui celerius, quàm alcyonium pilos euocat: largiore cibo cæpa capitis dolores ciet, coctaq; vehementius vrinã pellit: eos lethargicos efficit, qui ualetudinibus aduersis, ea etiam cocta, plus æquo uescantur: elixa, & cum paßis uuis, & fico illita, tubercula concoquit, & celerrimè rumpit.

Allium. Cap. CXLIIII.

ALlion quoddam satiuum atq; hortense habetur, quod in Aegypto, singulari, ut porrũ, capite constat, dulce, in purpureum uergens, paruum:

reliqua uero magna, & candida, ex pluribus coagmentantur nucleis, quos aglitas, id est spicas, Græci nominant. Aliud est syluestre, quod Ophioscorodon, id est anguinũ, uocant. Vis allij acris est: excalfacit, mordet, excernit, aluũ turbat, inflationes facit, stomachum exiccat, sitim gignit, flatũ permouet, summã corporis cutẽ exulcerat, aciem oculorũ esu hebetat. Eosdẽ effectus præbet anguinũ, quod & elaphoscorodon dicitur: latas uentris tineas in cibo sumptum abigit, urinas detrahit: contra uiperarum ictus, & priuatim hæmorrhoi, prodest, ita ut non aliud magis, si cũ uino iugiter assumatur, aut tritum in eodem ebibatur: contra rabiosorum morsus & illitu, et cibo ualet. Magnæ & allio utilitates contra aquarũ mutationes: uocẽ clarificat, ueterẽ tussim crudum coctúmue lenit: potum autẽ cum origani decocto, pediculos, et lendes enecat: cremati cinis illitus sugillationibus cũ melle, et alopecijs cum nardino unguine, medetur: eruptiões: papularum cũ oleo & sale sanat: uitiligines, lichenas, lentigines, ulcera capitis manantia, lepras, & furfures, cum melle eximit: cum thure, & teda decoctum, dentium dolorem leuat, si in ore cõtineatur: contra uenenatos muris aranei morsus, cum ficulneis frondibus, & cumino illinitur. Feruefactæ comæ ius, fœminarum desessionibus additum, mẽses & secundos partus extrahit. Allium eiusdẽ gratia suffitur. Factum ex eo, & nigra oliua intritum

quod myttoton uocant, esucit urinam, ora uenarũ patefacit, hydropicis utile. Scorodoprasum magnitudine porrum æquat, qualitatum porri, & allij particeps: unde promiscuas sibi uires ex utroque uendicauit, effectus allij, & porri præbens: inefficacius tamen, Coctum, porri modo, dulcescit, & in olerum uicem transit.

Sinapi. Cap. CXLV.

Sinapi hortense, aliqui napi uocant. Eligi debet adultũ, ualde rufum, non magnopere siccũ. sed quod fractũ internè uirescat, & ueluti quodã succo madeat, cæsium colore: siquidẽ recens id genus, tempestiuũ habetur. Ad calfaciendũ, extenuandũ, extrahendũ efficax est. Ad eliciendam capitis pituitam manditur: contra præduros tonsillarum tumores, ac ueterem callosamq́; arteriæ scabritiem, succus ex aqua, & melle, cõuenienter gargarizatur: sternutamẽta ciet, tritum & naribus admotum: comitialibus quoque auxiliatur. Fœminas uuluæ strangulatu oppressas excitat: lethargicis, deraso capite, illinitur cum ficis admistũ, donec rubescat locus, & ad coxendicũ cruciatus impositũ, * ad lienes, & omne genus dolores confert, cùm permutandæ ualetudinis causa, ex alto uitia extrahenda sunt. Alopecijs illitum medetur, faciem purgat, sugillata cũ melle, adipe, aut cerato rapit. Feræ impetigines & lepræ, eo cum aceto perunguntur: contra febrium circuitus aridum bibitur, aut potui,

* καὶ σπλῆνας καὶ καθόλου εἰς πᾶν χρόνιον ἄλγημα.

polentæ

polentæ modo, inspargitur: extrahentibus emplastris, scabiemq; extenuentibus, vtiliter admisceri solet: tritum, grauitati aurium & sonitui. cũ fico impositum prodest. Succus ad hebitudines oculorũ & genarum scabritias magna vtilitate illinitur. Expressus recenti semine succus, in sole siccatur.

Nasturtium. Cap. CXLVI.

NAsturtium optimum constat esse Babylonicum. Omnium semen est acre: excalfacit, stomacho aduersatur, aluum turbat, tineas excutit, lienem imminuit, partus exanimat, menses cit, venerem stimulat, sinapis & erucæ simile intelligitur. Lepras & impetigines absterget. Illitum cum melle, lienem extenuat, fauos expurgat pulmonum vitia extrahit, sorbitionibus incoctum. Serpentium venenis potum resistit, atque eas suffitu fugat: capillorum defluuia cohibet: carbunculos ad suppurationem perducit, & rumpit: coxendicibus cum polenta commodè ex aceto illinitur, tumores collectionesq; discutit, emittit furunculos, illitum cum muria. Herbæ ad omnia eadem effectus, licet minor.

Thlaspi. Cap. CXLVII.

THlaspi, herbula angustis folijs, digitali longitudine, in terram versis, suppinguibus, in cacumine diuisis: binùm dodrantum cauliculo, tenui, non sine adnascentibus ramis: fructu circa ipsum totum, ab extremo in latus se panden-

* διοκχιδης, id est disci figura.

te: semine nasturtij incluso * lenticulæ vasis effigie, nisi quòd infringitur, (vnde nomẽ accepit) flos albicat. Nascitur in semitis, & sepibus, foßisq;. Semen asperi gustus, excalfaciens: bilem vtrinque extrahit, potum acetabuli mẽsura: prodest ischiadicis infusum: sanguinẽ potu educit, internas suppurationes rumpit: menses ciet, sed partus enecat. Alterũ thlaspi tradit Crateuas, quod aliqui Persicon sinapi vocant, latis folijs, radicibus magnis: vtile ischiadicorum infusioni.

Draba. Cap. CXLVIII.

Alij arabis.

* ῥάβδους, id est virgas.

DRaba herba ad cubiti altitudinẽ assurgit, tenues spargens * ramos, & ex vtroq; latere folia, ceu lepidij, sed molliora, & candidiora: in cacumine vero sambuci vmbellam gerit, cãdides flores habentẽ. Hærba hæc cum ptisana coquitur, in Cappadocia maximè. Semen aridum pro pipere obsonijs admiscetur.

Irio. Cap. CXLIX.

ERysimon, Latini irionem vocãt, iuxta vrbes, rudera, hortosq; nascitur, folijs erucæ syluestris: cauliculis in lori modum lentis et obsequosis: floribus luteis, siliquis in cacumine gracilibus, vt fœnogræco, cornicularis: semine nasturtij, exiguo, vrentis gustus. Contra thoracis fluxiones efficax est, & si purulenta extußiuntur: regio morbo, & coxendicibus prodest: cõtra venena in delinctu cũ melle datur: illinitur ex aqua aut melle vtiliter cæ

cis carcinomatis, parotidibus, duritijs mammarũ, & testium inflãmationibus. In totum extenuat, et calfacit. Mitius multò ad clysteres fiet, si aqua madescat atq; torreatur, vel linteo illigatum, pinsita, farina oblitum perassetur.

Piper. Cap. CL.

Piper in India nasci, breui arbore traditur: quæ inter initia, prælongum fructum, veluti siliquam promit, quod longum piper est: habet intus aliquid tenui milio simile, quod tandem in perfectum piper euadit. Id aũt suis tẽporibus dehiscẽs, pãdensq; sese racemos emittit, grana ferẽtes qualia videmus. Ea acerba cãdidũ piper faciunt, aptũ ocularibus remedijs, antidotis, & medicaminibus quæ contra venenata parantur: theriaca vocant. Longum vero vehementius mordet: & quoniam prius, quàm ematurescat, decerptum est, subamarum relinquitur, antidotis & theriacis medicaminibus expetitum. Nigrum vero, vtpote quod tempestiua maturitate collectũ sit, odoratum esse cõstat, candido suauius, acrius, & origratius, necnõ ad condimẽta vtilius. Sed candidũ, & adhuc in acerbũ vergẽs, antè dictis infirmius est. Eligi oportet grauissimũ, plenum, nigrũ, sine multis rugis, recẽs ac minime fursurosum. Inueniũtur etiãnum ĩ genere nigri semina nutrimẽto defacta, cassa inania, minimiq; põderis, quod vocãt brasma. Vis omniũ excalfacit, vrinã ciet, cõcoquit, extrahit, discu

tit, absterget caliginem, quæ oculis obuersatur. Piper, febrium horroribus circuitu repetentibus, siue potu, siue illitu, subuenit: serpentium morsibus auxiliatur, partus extrahit. conceptum adimere creditur, statim à concubitu suppositum: iussi, omnibusq; pectoris vitijs, siue eclegmate, siue potu, succurrit: anginæ eo & melle conuenienter peruinguntur: potum cum recentibus laurij folijs, tormina discutit: cum vua passa manducatũ, pituitam à capite elicit: valetudinem tuetur, dolores finit, appetentiam mouet, concoctionẽ adiuuat, ad intinctus esculẽtorum additum: strumas cum pice discutit, vitiligines ex nitro emaculat. Fictili nouo, vt * lẽticula, motum torretur. Non est huius arboris radix gingiber, vt aliqui existimauere, sicuti paulò pòst ostendemus. Nãque piperis radix costo similis est, ora gustantium accendit, saliuam ciet. Hæc lienem reprimit, cũ aceto illita, vt pota: caput etiã purgat, manducata cum semine pedicularis herbæ, quam staphidem agriam vocant.

* φακῆ, πῶ φασὶν

Gingiberis. Cap. CLI.

GIngiberis sui generis planta est, in Troglodytica Arabia magna ex parte nascens: qua virente, ad multa, perinde atque nos ruta, vtuntur, & primis potibus & edulijs admiscent. Huius radices, cyperi modo, paruæ sunt, candicantes, & odoratæ, atque piper sapore imitantur. Eligi debent quæ teredines non nouerunt. A multis

tamen ob id* conduntur, quòd celeriter cariem sentiant, ac fictilibus in Italiam asportantur. Gingiberis cibo conueniens est, & cum condimento assumitur. Excalfactoriam vim & excoquentem habet: aluum leniter emollit, stomacho vtilis est, efficax aduersus ea, quæ oculis caliginem offundunt. In antidota addi solet. In summa, piperis viribus respondet.

* ταριχεύεται διὰ τὸ εὔσηπτον. id est, sale consperguntur, quòd facilè putrescant.

Hydropiper. Cap. CLII.

HYdropiper apud aquas nascitur, quæ stagnãt, aut pigro lapsu repunt: caulem edit geniculatum, *prædurum, multis alis concauum: folia menthæ, maiora, molliora, candidioraq́; gustu piperis, acri, citra tamen vllam odoris gratiam fructum acrem, in surculis paruis, prope folia racematim cohærentem. Folia cũ semine illita tumores veteresq́; duritias discutiunt, sugillata delẽt: quæ postquam inaruerunt, tusa pro pipere in obsonijs admiscentur. Radix parua, nullius in medicina momẽti.

* στερεὸν id est, solidum.

Ptarmica. Cap. CLIII.

PTarmica exiguus frutex est, surculos habens paruos, multos, & rotundos, abrotono non dissimiles, & circa eos folia oleæ, longa, multa, & in cacumine capitulum, uti anthemidis, paruum, rotũdum, quod suo acri odore sternutamentum excitat: vnde nomen accepit. Folia cum floribus illita, sugillationes rapiunt. Flores sternutamenta efficacissimè mouent. Nascitur in montibus & petrosis.

Radicula seu lanaria herba. Cap. CLIIII.

Cēsetur ea quā uulgò sa ponariā dicunt.

STruthium herba vulgò nota, qua purgādis lanis vtuntur, qui eas eluunt. Huius radix est acris: vrinam ciet: prodest tußi, iocinerosis, orthopnoeæ ex melle sumpta, cochlearis mensura. aluum soluit. Eadem cum panace & capparis radice calculos frangit, & cum vrina exturbat. duritiam lienis absumit: menses imposita trahit, partus efficaciter enecat. Cum polenta autem & aceto illita, lepras tollit: tubercula discutit, cum farina hordeacea, & vino decocta. Miscetur et malagmatis, & ocularibus collyriis, claritatis causa. Sternutamenta mouet, per os purgat, trita cum melle, & naribus infusa.

Cyclaminus. Cap. CLV.

CYclaminus folia habet hederæ, purpurea, varia, in quibus suprà infraq; albicant maculæ: caule nudo, quaternos digitos æquante: floribus in eo * purpureis, rosarum effigie: radice nigra, & aliquantum lata, vt rapum videri poßit. Quæ cum hydromelite pota, pituitam aquamq; detrahit: menses potu appositúue ciet. Tradunt, si prægnans radicem transgrediatur, abortum fieri. Partum appensa accelerat: contra venena, præsertim leporis marini, ex vino bibitur: illita contra serpentium ictus, remedio est: immista vino inebriat: regium morbum discutit, tribus drach-

* πορφυρίζοντα, purpurascētibus.

mis pota, cum passo aut diluto mulso. Sed oportet eum, qui ebibit, multis vestibus contectum, loco calido, & à perfrictionibus tuto, recumbere, quò facilius exudet: eiecti autem sudores fellei colore inueniuntur. Succus eius ad purgandum caput, naribus infunditur: ad deÿcienda quoque alui excrementa, in vellere sedi subÿcitur: illito vmbilico & imo ventre coxarum tenus, aluum emollit, & abortum efficit: suffusionibus, & retusæ oculorum aciei, oblitus cum melle succus prodest. Medicamentis abortum inferentibus admiscetur. Succus cum aceto illitus, prociduam sedem restituit. Exprimitur tusa radice succus, & ad mellis crassitudinem decoquitur. Radix cutem purgat, eruptiones papularum reprimit, vulneribus ex aceto per se aut cum melle medetur, lienem absumit: vitia cutis in facie, & alopecias emendat: eius decocto luxata, podagras, & capitis vlcuscula, pernionesq; foueri congruum est: ipsaq; in oleo vetere feruefacta, illito oleo, vlcera ad cicatricem perducit. Cauata radix oleo expletur, & cinere ferventi imponitur, adiecto interdum Tyrrhenicæ ceræ momento, ut strigmenti crassitudinem vnguentum contrahat, cum primis vtile pernionibus. Radix, scillæ modo, concisa reponitur. Narrant ad amatoria assumi contusam, & in pastillos diuisam. Nascitur in vmbrosis, maximè sub arboribus.

Altera cyclaminus Cap. CLVI.

EST & altera cyclaminus, quam ciſſanthemon aut ciſſophylon vocant: folijs hederæ, ſed minoribus geniculatis caulibus, craßisq́; , circa vicinas arbores, capreolorum modo ſe voluentibus: flore cãdido, odorato: acinis hederæ mollibus, lenti guſtus, aliquantulum acris: radice ſuperuacua: naſcitur in aſperis. Huius acini, drachmæ vnius pondere poti, cũ vini albi cyathis duobus, quadraginta diebus, lienem per vrinam & aluum abſumunt. Ad orthopnœam bibitur. reliquias à partu purgat.

Dracunculus. Cap. CLVII.

DRacunculus folio conſtat hederaceo, magno, candidis notis inſigni: caule recto, bicubitali, verſicolore, maculis reſperſo purpureis, ita vt anguem planè referat, baculi craßitudine: fructus ſummo caule racematim cohæret, colore primùm herbaceo, & cùm ematuruit, croceo, guſtu feruẽs, mordaxq́;: radice aliquantulum rotunda, bulboſa, aro non abſimili, tenui obducta cortice. Naſcitur in ſepibus vmbroſis. Seminis, ſuccus cum oleo inſtillatus, aurium dolorem mitigat: naribus etiam ex lana impoſitus, polypũ abſumit: carcinomata illitu ſiſtit: triginta eius grana, ſi in poſca bibantur, abortus inferunt: odorem aiunt poſteaquam flaccidi flores emarcuerunt, conceptus adhuc teneros enecare. Radix excalfacit: orthopnœis, ruptis, vulſis, tußi, deſtillationibus, auxiliatur: humores pectoris ex-

creatu facilè reddit, siue cocta tostaq; cum melle, aut per sese edatur, siue farina eius ex melle delinigatur: vrinam pellit, venerem excitat, cum vino pota. phagedænas vlcerum, & quæ cacoethe vocantur, trita cum melle & bryonia alba expurgat, & ad cicatricem perducit: collyria ex ipsa ad fistulas & eijciendos partus fieri solēt: qui radice suas manus perfricuerunt, à viperis feriri negantur: illita ex aceto, vitiligines emaculat. Folia recentibus vulneribus, linamentorum vice, conuenienter imponuntur: decocta in vino pernionibus apposuisse prodest: caseus folijs inuolutus, à putredine defenditur. Succus radicis ad nubeculas, albugines, & oculorum caligines conuenit. Radix cruda coctáue, ad sanorum vsus, pro olere recipitur: in Gymnesijs insulis, quæ Baleares vocantur, coctam radicem cum melle multo, in conuiuijs placentarum loco offerunt. Radix messibus effoditur, lotaq; frustatim conciditur, & lino traiecta, siccatur in vmbra, & ita reconditur.

Arum. Cap. CLVIII.

ARon, apud Syros lupha vocitatum, folia emittit dracunculi, sed longiora, & paucioribus distincta maculis: caulem suppurpureum, dodrantalem, pistilli specie, à quo croceum semen exit. radice dracunculi alba, quæ decocta estur, vtpote cū minus acris sit. Folia ad esum condiuntur, & arida per se decocta manduntur. Radix, semen & fo- Iarus officinis.

lia, dracunculi vires habent. Priuatim radix ex fimo bubulo podagris illinitur, & dracunculi more reponitur. In totum, ob mitiorem eius acrimoniam, in cibum expetitur.

Ariſarum. Cap CLIX.

ARiſarũ exigua herbula eſt cuius radix oleæ magnitudinem implet, longè maioris quàm aron acrimoniæ: vnde illitu nomas ſiſtit. Fiunt collyria ex ea, ad fiſtulas efficacia. Illitu radicis, genitale animalis cuiuſcunque in perniciem agitur.

Haſtula regia. Cap. CLX.

Officinis Aphrodillos.

HAſtula regia vulgaris notitiæ eſt, folijs maioris porri: caule læui, ferente in cacumine florem, quem anthericon appellant: radices ſubiacent oblongæ, rotundæ, glandibus ſimiles, guſtu acres, quæ excalfaciunt: vrinas & menſes epotæ ciunt: lateris doloribus, ruptis, conuulſis & tuſsibus, drachmæ pondere potæ ex vino, medentur. Ea verò vomitiones adiuuat, ludicri tali magnitudine commanducata: à ſerpente demorſis datur aptiſsimè, verùm trium drachmarum pondere, folijsq; floribus & radice ex vino, morſus illinire oportet. Item vlcera ſordida, & depaſcentia, mãmarum quoque & teſtium inflãmationes, tubercula, furunculosq;, decoctis in fæce vini bulbis, recentibus inflãmationibus ex polẽta auxiliatur. Radicis ſuccus adiecto, vetere uino dulci, myrrha & croco decoquitur, fitq; perquàm vtile oculis medicamentum ad purulẽtas

*aureis per se: & cum thure melle, vino & myrrha tritus, prodest: in contrariam aurem: infusus, * dentium dolorem mitigat. Cinis è radice illitus, alopecias ad pilum reducit. Oleum in excauatis radicibus igni decoctum, illitu exulceratis pernionibus & ambustis igni, conducit: & surditati, instillatũ in aurem, auxiliatur. Candidam vitiliginem, * linteo antea perfrictam in sole, illito radix emendat. Semen floresq; in vino poti, scolopẽdræ et scorpionũ venenis, mirũ in modum resistũt: aluum purgant.*

* καθ' ἑς αὐτὸν ἐγχιθεὶς.

* προανατριφέτα ἐν ὀθονίῳ.

Bulbus esculentus. Cap. CLXI.

ESculentus bulbus vulgo cognitus, à nobis estur: stomacho & aluo vtilis rufus, & qui ex Aphrica defertur. Amarus verò & scillinus, stomacho aptior est, & concoctionẽ adiuuat. Bulbi omnes acrimoniam habent, excalfaciunt: venerem stimulant, linguam tonsillasq; exasperant, multum alimenti præbent, carnes creant, inflationem pariunt: luxatis, fractis, articulorum doloribus efficaciter illinuntur: spicula extrahunt: gangrænas & podagras ex melle aut per sese, hydropicorum tumores, & canum morsus cũ melle & piperis polline illiti cohibent, sudores compescunt: stomachi dolores mitigant: furfures & vlcera, quæ in capite manant, cum tosto nitro abstergunt, sugillata varosq; per se, aut ex oui luteo, & lentigines cum melle vel aceto, emendant, fractis auriculis vnguibusq;, ex polenta medẽtur. ijdẽ

calidis cineribus torrefacti, tollunt ficus: item cum cinere è mænarum capitibus, impositi: cremati verò, & cum alcyonio misti, vitia cutis in facie, atrasq; cicatrices, in sole illiti, emaculant. Faciũt ad rupta, si cum aceto cocti edantur. Sed copiosiore eorum cibo abstinendum, quoniam neruos tentant.

Bulbus uomitorius. Cap. CLXII.

*βόλβω

BVlbus, quem vomitorium vocant, folia habet lentiora multò & longiora quàm bulbus esculentus: radicem similem, *cortice nigro. Ea radix mansa, aut decoctum eius potum, vesicæ malis medetur. vomitiones mouet.

Scilla. Cap. CLXIII.

Officinis squilla, Varronis more.

SCilla vim acrem atque feruentem habet: assatam ad multa vtiliorem esse constat. Polline ad crustam subacto, aut luto oblita, in clibanum conijcitur, aut carbonibus obruitur, donec obducens crusta sufficienter intosta fuerit: quæ exempta si non emollescat, altero polline simili, aut luto circunlinitur, & eadem quæ prius fiunt: nam quæ ita non assatur, interaneis maximè noxia est. Torretur item in olla, indito operculo, quæ in furnũ demittatur. Sumi etiam solet quod maximè est medium, direptis viuo tenus tunicis, quod frustatim consectum coquitur, mutata sæpius aqua, donec ipsa nec amaritudinem nec acrimoniam habeat: traiectaq; lino frusta siccantur in vmbra, ita vt ne vlla quidem parte se contingant: his scillæ segmi

nibus ad oleum, vinum, aut acetum ſcillinum, vtimur. Ad rimas pedum, interna pars crudæ ſcillæ in oleo feruefacta, aut cum reſina liquefacta imponitur: decocta in aceto demorſis à vipera, cataplaſma eſt. Ad ſingulas aſſæ parteis adiectis octonis toſti ſalis, cochlear vnũ aut alterũ damus ieiunis, ad emolliendam aluũ: in potu aũt & odoratis medicaminibus, & quibus vrinam ciere volumus hydropicisq; & ſtomachicis, quibus innatat cibus regio morbo, torminibus, in tuſsi vetere, ſuſpirioſis, & ore reijcientibus tres obolos, in delinctu ex melle ſumpſiſſe ſatis eſt. Coquitur cum melle, et eſtur eorundẽ gratia, maximè vt cõcoctionem adiuuet. Strigmenta per aluum extrahit. Cocta & ſimili ſumpta modo, eoſdem præbet effectus: ſed cauẽdus ſcillæ vſus his, qui inteſtinum ſentiunt vlcus. Ad penſiles verrucas & perniones, toſta efficaciter illinitur. Tertium ſemen, & in carica aut melle deuoratum, aluum emollit. Scilla tota in limine ianuæ ſuſpenſa, mali medicamenti noxam arcet.

De Pancratio. Cap. CLXIIII.

PAncratium, quod aliqui ſcillam appellant, radice eſt magni bulbi, ſubrufo colore, aut ſuppurpureo, guſtu amaro ac feruente: folijs lilij, ſed longioribus. Scillæ vires & præparationem habet, eodèmque pondere in morbis efficaciter aſſumitur: cui tamen mitior quàm ſcillæ facultas ineſt. Radicis ſuccus cum erui farina digeritur

in pastillos, qui hydropicis splenicisq; cum hydromelite, commodißime dantur.

Capparis. Cap. CLXV.

CApparis aculeatus frutex est, qui ĩ terra stratus, magis in orbem euagatur: spinas, vt rubus, habet, in hami modum aduncas: folia mali cotoneæ, rotunda: fructum oleæ similem, qui cũ dehiscens panditur, florem candidum promit: quo excusso, nonnihil glandis oblongæ figura inuenitur, quod apertũ grana acinis punicorum similia ostẽdit, parua, rubicũda: radices lignosus spargit, grãdes, numerosasq;. Tenui plerunq; solo, asperisq; locis, in insulis & iuxta rudera nascitur. Caulis et fructus, cibi gratia condiuntur: aluum turbat, stomacho aduersatur, sitim gignit: cocta tamen stomacho quàm cruda vtilior est. Fructus drachmis duabus in vino potus, quadraginta diebus, lienem absumit, & vrinam cruẽtumq; excrementũ emittit: bibitur vtilißimè in coxarum doloribus, & neruorum resolutione, itẽ ruptis & conuulsis: menses ciet, caput purgat Dentium dolorẽ sedat semẽ ex aceto decoctũ, colluto inde ore. Aridus radicis cortex ad eadẽ proficit: vlcera omnia vetera, & sordida, & quæ occaluerunt, expurgat: lienosis cõ farina hordei illinitur: dente demorsa, dolori eius auxiliatur. cũ aceto trita, vitiligines albas abstergет. Radix foliaq; intrita, strumas ac duritias discutiunt. Auriũ vermiculos infusus succus enecat.

Aphrica, & præsertim Marmarica capparis, vehementer inflat. Apula vomitus facit, & quæ à Lybico, & quæ Rubro mari defertur, mirum in modum acris est: siquidem in ore pustulas excitat gingiuasq; osse tenus exest: quare in cibis non abre damnatur.

Lepidium. Cap. CLXVI.

Lepidium aliqui gingidium vocant, herbula vulgò nota: muria cum lacte seruatur. Vis foliorum & acris & exulcerans: quapropter ischiadicis trita, præsentißimum est auxilium, si cũ helenij radice, quarta parte horæ, illinatur: lienosis simili modo prodest. lepras eximit. Radix appensa collo, dolore dentium liberare existimatur. Censetur piperisolitorum.

Ranunculum. Cap. CLXVII.

Complura ranũculi genera: vis tamen oĩbus vna, acris, & vehementer exulcerans. Nam vnũ coriandri folijs constat, latioribus, subalbidis pinguibus: flore luteo, interdũ purpureo: caule gracili, cubitum alto: radice alba, exigua, amaraq;, multis capillamẽtis, hellebori modo, fibrata: nascitur in limitibus humidis. Alterum lanuginosius, longiori caule, pluribus foliorum incisuris, * plerunq; in Sardinia proueniẽs, quã acerrimum, quod syluestre apium appellant. Tertium minimũ, odore graui, flore aureo. Quartum huic simile, flore lacteo. Folia, flores, & cauliculi recentes, illitu exulcerant, & crustas non sine dolore gignunt: quare Vulgò apiũ risus * πλεῖστον, id ẽ, copiosũ.

vngues scabros extricant, scabiem eximunt, stigmata delent: formicantes verrucas, & pensiles, alopeciasq; paulisper illita tollunt. Tepente decocto perniones fouentur. Sicca radix, tritaq;, sternutamenta ciet, naribus admota: dentium dolorem appensa leuat, ipsos tamen frangit.

Anemone. Cap. CLXVIII.

DVo anemones genera, vnum syluestre, alterũ in cultis nascens. Cuius multæ species: vna pœniceum florem profert: altera candicantem, aut lacteum, vut purpureum. Harum folia coriandro similia, cæterùm scissa tenuius in terrã inclinãtur: caulæ languinosi, tenues, in quibus flores, vt papaueris, & in medio capitula nigra, aut cœrulea. radix oleæ magnitudine, aut amplius paulò grandescit, ac veluti geniculis quibusdam cingitur. Syluestri amplitudo prorsus maior, latioraq; folia, & duriora: oblongius caput: flore puniceo, tenuibus, et multis radicum capillamentis. Acrior est, qua nigra habet folia. Vis vtriusque acris: ea de causa succus naribus infusus, purgat caput. Commanducata radix pituitam trahit: decocta in passo & illita, medetur oculorum inflammationibus: cicatrices eorundem & hebetudines emendat, sordida vlcera abstergit. Folia, & caules, si cum ptisana decocti edantur, copiam lactis præbent: menstrua ciunt, vellere apposita. Illita quoque lepras eximunt. Sunt qui errore ducti, argemonen nominari eupatorium

ri eupatorium putent: quoniam à ſylueſtri anemo-ne, argemonen & papauer, quod rhœada appellāt (de quo inter papaueris genera referemus) propter colorum cognationem in floribus, diſtinguere non poſſunt. Verùm papauer & argemone colore minus ſaturato ſpectantur, & vtraque tardius floret. Quinetiam argemone croceum ſuccum, guſtu admodum acrem, reddit: rhœas vero candidiorem & acrem. Inſuper anemone & rhœadi capitula ſylueſtris papaueris ſimilia inſunt, ſed in anemone supernè craſſiuſculum, in rhœade ſubanguſtius. Anemones genera nec ſuccum remittunt, nec calyces habent, ſed quaſi aſparagi cacumen. In aruis illa ſæpius enaſcuntur.

Argemone. Cap. CLXIX.

ARgemone in totum ſylueſtri papaueri ſimilis eſt: folia habet anemones, diuiſa: florē puniceum: caput in cauliculo papaueris rhœadis, oblōgius, et ſummis partibus latum: radicem rotundā: ſuccū croci colore, acrem, dimittit. Argema et nubeculas expurgat. Folia illitu inflāmationes cōpeſcūt.

Anagallis. Cap. CLXX.

DVo anagallidis genera, quæ tantùm flore diſtant. Nam quæ cœruleo flore eſt, fœmina dicitur: mas, quæ phœniceo. Frutices ſunt parui, in terra iacentes, folijs in quadrangulo cauliculo puſillis, ſubrotundis, ad helxinæ folia accedentibus: ſemine rotundo. Vtraque mitigandi

vim habet: inflammationem arcet, adactos corpori aculeos extrahit, nomas cohibet. Succus caput gargarizatu purgat: & naribus infusus, dolorem dentium lenit, si in aduersam narem inijciatur: argema cum melle Attico emendat: retusæ oculorũ aciei auxiliatur: contra viperarum morsus, iocineris & renum vitia, si ex vino bibatur, prodest. Tradunt eam, quæ cœruleum edit florem, prociduam sedem reprimere: quæ uerò phœniceum, illitis euocare.

Hedera. Cap. CLXXI.

HEdera differentias multas in specie sortitur, summas autem genere treis. Nam quædam candida est, altera nigra, tertia helix. Candida, fructum fert candidum: nigra, nigrum, aut croci æmulum, quam vulgus Dionysiam vocat: helix fructum non gignit, sed albas habet viticulas, & folia parua, angulosa, & * concinniora. Hedera omnis acris est, & adstringens: neruos tentat. Flos trium digitorum carptu, facit ad dysentericos, in vino bis die potus: ambustis cum cerato tritus illinitur. Recentia folia ex aceto cocta, aut cruda cum pane detrita, lienes sanant. Foliorũ & corymborum succus, cum irino vnguento, melle aut nitro, naribus infunditur, & contra veteres capitis dolores * caput eo cum aceto, & rosaceo perfundi vtile est: purulentis auribus, aut dolentibus, cum oleo medetur. Nigris hederæ succus, aut epoti corymbi, corpus infirmant, mentemq; turbant lar-

* εὐθηγώτερα, non ἐρυθρά.

* ἁρμόζει καὶ.

gius ſumpti. Acini quinque triti, calfactiq́; in punici mali cortice cum roſaceo, ſi inſtillentur à contraria aure, dolorem dentium mitigant. Denigrant capillũ, illiti corymbi. Folia in vino decocta, illinuntur omnium ulcerum generi, etiam ſi cacoethe ſint: uitia cutis in facie, & ambuſta ſanant, uti antea diximus. decocta. Mouent mẽſes triti & ſubditi corymbi: ijdem poti, poſt purgationes fœminarũ, drachmæ pondere, concipiendi ſpem adimũt. Pediculus oliorũ melle irrigatus ac uuluæ indicus, menſtrua et partus extrahit. Inſtillatus ſuccus putrida tædia nariũ, graueolẽtiamq́; emẽdat, et ſanitati reſtituit. Lacryma hederæ pſilothrũ eſt: illitu pediculos enecat. Succus radicũ in aceto potus, contra phalãgia prodeſt.

Chelidoniũ. Cap. CLXXII.

CHelidonium maius, caule eſt gracili, cubitali aut altiore, agnatis folioſis: folijs ranunculi, mollioribus tamen, & colore cæſijs: flore uiolæ albæ, ſecundum ſingula folia prodeunte: in eo ſuccus croci, mordax, acris, & aliquãtulum ſubamarus. grauiter olẽs: radix ſupernè ſingularis, infernè in multa crocea capillamenta fibratur: ſiliqua, ceu corniculati papaueris, tenuis, in metæ figuram longa: in qua ſemen papauere maius recluditur. Succus in æreo uaſe, cum melle prunis decoctus, oculis claritatem adfert. Folijs, caule, radice, ſuccus exprimitur ineunte æſtate, & ſiccatus in umbra digeritur in paſtillos. Radix cum aniſo

& vino albo pota, medetur regio morbo, & vlceribus quæ serpunt: imposita cum vino aut manducata, dentium dolorem sedat. Hoc nomen sibi videtur vendicasse, quòd aduentu hirundinum exoriatur, et discessu emarcescat. Sunt qui narrant, hirundines matres excæcatis pullis, admota herba visum restituere.

Chelidonium minus. Cap. CLXXIII.

Vulgò Scrofularia minor.

CHelidonium minus, quod triticum syluestre aliqui nuncuparunt, herbula pediculis ab radice pendens, sine caule: folijs hederæ, multò rotundioribus, & minoribus, teneris, & suppinguibus: radices habet ex eodem callo complures, pusillas, in granorum tritici modum aceruatim congestas: quarum tres aut quatuor in longitudinem exeunt. Iuxta aquas & lacus nascitur. Vis ei acris, & anemones modo, summam cutem exulcerat: psoras et scabros vngues eximit. Succus radicibus expressus ad purgandum caput naribus infunditur. Decoctum eius cum melle gargarizatum, magnificè id præstat, & omnia pectoris vitia extrahit.

Othonna. Cap. CLXXIIII.

Variæ de Othōna sentētiæ.

OThonnam aliqui maioris chelidoniæ succum esse aiunt, quidam glaucij. Alij succum floribus corniculati papaueris expressum. Alij permistos cœruleæ anagallidis, hyoscyami, & papaueris succos, esse contendunt. Alij Troglodyticæ cuiusdam herbæ succum, quæ othonna vocatur: na-

sciq; eam in eo Arabiæ tractu, qui ad Aegyptum spectat. Othonna folijs erucæ, perforatis cribri modo, & veluti à tinea derosis, squallore obsitis, paucis: flore croci, latifolio: quare quidã anemones speciem esse putauerunt. Extractus succus oculorũ medicamentis adijcitur, vbi expurgare est opus: mordet enim & absterget omnem caliginem quæ oculis offunditur. Tradunt humorem quendam ex herba emanare, qui elotus, semotis calculis, in pastillos ad eadem digeritur. Aliqui tamen affirmãt, lapidem esse Aegyptium, in Thebaide nascentem, exigua magnitudine, æreo colore, gustu cum feruore quodam & adstrictione mordaci.

Auricula muris. Cap. CLXXV.

MVris auricula, quam myosotida vocant, herba est caulibus pluribus ab vna radice, aliquatenus ab imo rubentibus, & concauis: folijs angustis, oblongis, dorso acuto, elato, nigricantibus, per interualla assiduè geminatis, atque in mucronem desinentibus, & tenuibus cauliculis ex alarũ sinu prodeuntibus: flosculo, vt anagallidis, cœruleo: radix digitali crassitudine, multis capillamentis fibrata. Radix illita ægylopia sanat. Sunt qui al sinem, muris auriculam vocitent.

Glastum. Cap. CLXXVI.

SAtiuum glastum, quo infectores lanarum vtuntur, folium habet plantagini simile, verum pinguius nigriusq;: cuius caulis duum cubitorum alti-

tudinem excedit. Illita folia tumores omneis discutiunt, cruenta vulnera glutinant, sanguinis profluuia sistunt, ignem sacrum, phagedænas, putrescentia vlcera, & quæ serpunt, sanant. Syluestre glastum satiuo simile est: folia fert maiora, lactucaceis proxima: caules * prætenues, multifidos, quadrámtenus rubentes: in quorum cacumine folliculi multi dependent, quandam linguarum effigiem referentes, in quibus semen flore tenui, luteo. Eadem quæ & suprà dicta præstat: potu & illitu lienosis auxiliatur.

* λεπτοτέρους, id est, tenuiores.

Telephium. Cap. CLXXVII.

Vulgò Crassula maior, & faba inuersa.

TElephium herba portulacæ similis est, & caule, & folijs: alas binas in singulis foliorum geniculis annectit, ramuli à radice seni septeniue prodeunt, folijs referti cœruleis, crassis, lentis, ac carnosis, flore luteo, aut candido. Nascitur inter vites, & locis cultis vere. Folia senis horis illita albam vitiliginem sanant: sed postea hordeacea farina illini debet. perunctam ex aceto etiam in sole vitiliginem tollunt, sed vbi inaruerunt, absterguntur.

SECVNDI LIBRI FINIS.

DIOSCORIDIS ANAZARBEI, DE MEDICINALI MATERIA, LIBER III.

Ioanne RVELLIO Sueßionenſi interprete.

VPERIORIBVS, chariſsime Aree, cõmentarijs, tradidimus de aromatibus, vnguẽtis, oleis, arboribus, earum fructibus & lacrymis, item de animalibus, cerealibus, oleraceis, & herbis acrimonia præditis. In hoc autem tertio radices, ſuccos, ſemina, herbas, & quæ vernacula & inter ſe cognata cenſentur, quæq; pluribus ſcatent remedijs, proſequemur.

Agaricum. Cap. I.

A*Garicum radix fertur laſerpitij ſimilis, ſed facie ſumma ſolutior, & rariore fungoſoq; tota contextu. Duo eius genera: fœmina, quæ præfertur, rectis intus venarũ diſcurſibus conſtat. mas rotundus eſt, & undiq; cõpactior. Vtriq; guſtus in initio dulcis, mox ex diſtributione in amaritudinẽ tranſit: gignitur in Sarmatiæ regione, quæ Agaria dicitur. Sũt qui radicẽ*

esse plantæ affirment: alij vt fungos nasci in arborum caudicibus, quadã putredine. Gignitur in Galatia Asiæ, & Cilicia, in cedris, sed friabile, & infirmum. Adstringendi calfaciendiq; naturam habet: efficax est contra tormina; cruditates, & rupta: prodest itidem cõtusis, & ab alto deuolutis. Datur duobus obolis in vino mulso, febrim non sentientibus: febriculosis verò, in aqua mulsa. Arquatis quoque, suspiriosis, iocineris, renumq; vitio laborantibus, dysentericis. Itẽ si vrina ægre reddatur, si vuluæ strangulatus vrgeat, si pallor membra decoloret, drachma una dari solet: si tabes infestat, ex passo: si lien negotium exhibet, ex aceto mulso: si dissolutio stomachi est, ita vt cibi tenax non sit, manditur, & sine vlla humoris sorbitione deuoratur. Simili modo acida ructantibus propinatur. Sãguinis reiectiones sistit, tribus obolis ex aqua sumptum. Facit ad coxendicum, & articulorum dolores, & comitiales morbos, si cum aceto mulso, pari pondere assumatur: mẽses ciet: fœminis, quas inflatio vulue vexat, vtiliter æquali modo datur. Horrores soluit datum ante febrium accessiones: aluum purgat drachma vna aut altera, si cum aqua mulsa bibatur: venenorum antidotum est denarij instar, cum diluta potione sumptum: si serpentes ictum vibrarunt, morsumq; subfixerũt, tribus obolis ex vino potum, mirè auxiliatur. In summa, internis omnibus vitijs conuenit, pro viribus, & ætate datum, nunc

ex aqua, nunc ex vino: ijs ex aceto mulſo, alijs ex aqua mulſa.

Rhaponticum. Cap. II.

RHa, aliqui rheum, Latini rhapõticum vocãt, prouenit in ijs, quæ ſupra Boſphorũ ſunt regionibus, ex quibus affertur. Radix nigra, centaurio magno ſimilis, ſed minor & rufior, fungoſa, aliquantum læuis, ſine odore. Optimum habetur, quod teredines non ſenſit. ſi guſtatu cum remiſſa adſtrictione lenteſcat, mãducatumq́; colorem reddat pallidum, aut ad crocum inclinantem. Id epotum facit ad inflationes, ſtomachi imbecillitatẽ, & omne genus dolores, ad cõuulſa, lienoſos, hepaticos, tormina, ad renum, veſicæ, & pectoris vitia, aduerſus intenta præcordia, & vuluæ mala, coxendicum dolores, ſanguinis excreationes, ſoſpiria, ſingultus, dyſenterias, & cœliacorum affectus, contra febrium circuitus, & venenatorum morſus. Datur in ſingulis valetudinibus eodem, quo agaricum, pondere, et cũ eiſdem liquoribus: ſi febri careant, in mulſo: ſin aliter, ex aqua mulſa. ſi tabem experiuntur, ex paſſo: ſi lienis exercet in aceto mulſo ſi diſſolutio eſt ſtomachi, id eſt cùm cibi tenax non eſt, manditur, & ſine ſorbitione vlla deuoratur. liuentia, lichenasq́; tollit, cum aceto illitum. Inflammationes omneis veteres ex aqua oblitum diſſipat ſumma eius uis adſtringens cum aliquanto calore.

Ignoratur. Nec enim eſt, quod Reupontici nomine hodie indicatur.

Gentiana. Cap. III.

* Græcus Gentidi.

Gentianæ inuentio prima aßignatur * Gentio Illyriorum regi, à quo cognomentum habuit. Folijs partim proximè radicem, iuglandi plantagi níue similibus, subrubris, partim à medio caule, & præsertim iuxta cacumen, paulùm dißectis: caule cauo, & læui, digiti craßitudine, geniculato, & ex interuallis maioribus foliato, binùm sæpe cubitorũ: semine in calycibus lato, sine pondere, glumoso, satis ad sphondylij semen accedente: radice longæ aristolochiæ, crassa, amara. Nascitur in sublimibus mõtium iugis, vmbrosis locis, aquosisq́;. Vis radicis excalfactoria, & adstringens: contra morsus serpentium, duabus drachmis, cum pipere, ruta, & vino pota, auxiliatur. Extracti succi drachma, laterum doloribus, & ex sublimi deturbatis, ruptis, & conuulsis, prodest hepaticis & stomachicis, pota cum aqua subuenit. Radix collyrij modo subdita, partus eijcit: imposita, vt lycium, vulneraria est, & vlcerum cuniculatim depascẽtium medela. Succus præcipuè eodem affectu prodest: oculis inflammatione laborãtibus illinitur: pro meconio collyrijs acribus immiscetur. Radix vitiliginem absterget. Succi extrahendi ratio hæc est: Cõtusa radix quinque diebus aqua maceratur. postea in eadem tantisper decoquitur, dum extent radices: & vbi refrixit aqua, linteo excolatur: mox discoquitur, dum mellis craßitudo fiat, fictiliq́; reconditur.

Aristolochia. Cap. IIII.

ARistolochia nomẽ ex eo ſibi adaptauit, quòd existimetur optimè puerperis opitulari. Tria eius genera traduntur. Rotũda, quæ fœmina vocatur, folijs hederaceis: præſtanti odore cũ acrimonia, mollibus, ſubrotũdis, multis ab vna radice germinibus, prælõgisq́; palmitibus: floribus candidis, pilei ſimilitudine, in quibus quod rubrum eſt, grauiter olet. Lõga, maſcula appellatur: nõnullis dactylitis, longiore quàm rotunda folio: tenuibus ramulis, dodrantalibus: flore purpureo, grauiter olẽte, qui marceſcens in pyri ſimilitudinem turbinatur. Radix rotundæ, in orbẽ conglobata, rapi modo. Longæ verò radix digiti craßitudinem, & dodrantis longitudinem implet, nõnunquam paulò maiorem. Ambæ colore intus buxeo, guſtu amaro, & graui. Eſt etiãnum tertia longa, quæ clematitis vocatur, ramulos habẽs tenues, refertos folijs ſubrotũdis, minori ſemperuiuo ſimilibus: flores rutæ: radices longiores, tenues, craſſo cortice odoratoq́; veſtitas, priuatim vnguentorum ſpiſſamentis cõuenientes. Rotunda cæteris venenis reſiſtit. Lõga verò aduerſus angues, & venena, drachmæ põdere ex vino bibitur et illinitur pota cũ pipere, et myrrha, menſes, partus, et omnia vuluarum onera eijcit: eadẽ efficit ſubdita in peſſo.

Rotunda ad eadem pollet: inſuper ſingultibus, ſuſpirijs, horroribus, lieni, conuulſis, laterum doloribus, pota cum aqua, ſingulariter auxiliatur. Aculeos, & ſpicula extrahit, oßium ſquamas illitu

adimit, vlcera putrida exest, & sordida expurgat: cauat cum iri, & melle explet, gingiuas, & dentes extergit. Clematitis ad eadem pollere creditur, viribus tamen inferior est.

Dulcis radix. Cap. V.

Liquiritia officinis.

DVlcis radix plurima gignitur in Cappadocia, & Ponto: fruticosa est, ramis binum cubitorum altitudine assurgentibus. folijs lentisci, densis, pinguibus, tactuq; gummosis: flore hyacinthi: fructu pilularum platani magnitudinis, asperiore, qui siliquas lentium modo habet, rufas & *paruas: radicibus longis, vt gentianæ, coloris buxei, subacerbis & dulcibus: quæ densantur in succum, lycij exemplo. Is in arteriæ scabritia efficax habetur: verùm oportet vt lingua subditus eliquescat, æstuanti stomacho, thoraci, ac iocineri conuenit: sanat vesicæ scabiem, & renum dolores, cum passo potus: idem eliquatus sitim sedat, vulneribus illitus accōmodatur, commanducatus ori prodest: recentis radicis decoctum ad eadem conuenit. Eiusdem farina pterygijs commodissimè inspargitur.

* μακρὰς id est, longas.

Centaurium magnum. Cap. VI.

Censetur Rheuponticum officinarū.

CEntaurium magnum folia habet iuglandis, oblonga, viridi brassicarum colore, serrata in ambitu: caulem ceu rumicis, binū aut ternum cubitorum, multis ab rabice adnatis, in quibus capita, ceu papauerum, in rotunditate oblonga: flos cæruleus: semē cnico simile, ceu laneis floccis

quibusdam inuolutum: radix craßa, grauis, solida, tripedalis, succo prægnans, cũ adstrictione aliqua & dulcedine acris, & rubescens. Amat solum pingue & apricum, ac syluas & colles. Copiosißima est in Lycia & Peloponneso, in Arcadia, Helide & Messenia, pluribusq; locis circa Pholoen, Lyciam et Smyrnam. Radix conuenit ruptis, conuulsis, pleuriticis, spirandi difficultati, veteri tußi: sanguinem expuẽtibus, drachmis duabus trita datur, si febris sit, in aqua: cæteris, in vino. Item ad tormina, & vuluæ dolores. Ramenta eius in collyrij formã vuluæ subdita, menses atque partus extrahunt. succus eadem præstat, vulneribus prodest: nam recens tusa, aut arida antè madefacta, ea glutinat & coniungit. Carnes coalescũt, si tusa simul decoquatur. In Lycia succum exprimunt, quo pro lycio vtũtur.

Centaurium minus. Cap. VII.

CEntaurium, limnesion aliqui vocauere, quoniam rigua amet loca. Herba origani aut hyperici similis, caule anguloso, palmum excedente: flore lychnidis, è puniceo in purpuram vergente: folijs rutæ, prælongis & paruis: fructu tritico simili: radice pusilla, læui & superuacua, quæ gustanti amaritudinem adfert. Herba recens tusa, suo illitu vulnera conglútinat: vetera vlcera purgat, & cicatrices obducit: bilem craßosq; humores per aluũ exigit, si decocta deuoretur. Ius decocti ischiadicis conuenientißimè infunditur. trahit enim sangui-

nem & dolorem leuat. Succus oculorum medicamentis perquàm utilis: siquidem cum melle caliginem oculorum expurgat: in uellere appositus, menses & partus extrahit: epotus peculiariter neruorum uitijs succurrit. Succi extrahendi ratio: Legitur herba semine prægnãs, & diebus quinque madefacta, decoquitur, donec supereemineat aquæ: mox ubi refrixit, linteolo exprimitur, & eiecta herba, iterum decoquitur, usque dum mellis craßitudinem habeat. Nonnulli eam recentem grauidamq; contundunt, atque succum fictili non picato exprimunt, & in sole, ligneæ rude aßiduè mouentes, inspissant. Quòd siquid cõcretum faucibus uasis adhærescat, deradunt, reliquoq; humori permiscent. Noctu diligenter operiunt: nanque ros nocturnus, liquores coalescere non sinit. Quæ autem siccis radicibus aut herbis liquamenta exprimuntur, decocta (ut in gentianæ mentione retulimus,) præparãtur: sed quæ ex corticibus humidis, aut contusis herbis factitantur, in sole, uti antè dictum est, coguntur. Sic è thapsia, sic è mãdragora reliquisq; similibus succus sic ex acerbis uuis melligo elicitur. Lycium tamen, & absynthium, hypocistis, & consimilia, decocta, eo, quo diximus, modo coguntur.

Chamæleon albus. Cap. VIII.

CHamæleon albus, ixia ideo aliquibus uocatur, quòd quibusdam in locis uiscum circa radicẽ eius inueniatur, quo pro mastiche utuntur mulie=

res: folia habet silybo aut carduo similia, *aspe- riora, acutiora, nigroq; chamæleone ualidiora: cau- lem non promit, uerum ex medio spinas, echini ma- rini, aut cinaræ modo, erigit: flores purpureos, uelut papporum lanugines emittit: semen cnici simile: ra dicem in lætis collibus crassam, in mõtosis uerò gra ciliorem, in profundo albam: aliquátenus aromati- cam, graui odore, dulcem. Quæ pota acetabuli men sura, latas interaneorum tineas pellit. Bibitur autẽ in uino austero, cum origani feruefacti succo. Hy- dropicis commodißimè drachma in uino datur, et- enim eos extenuat: contra difficultatẽ urinæ deco- ctum propinatur. Hausta in uino, serpentium uene nis resistit: occidit canes & sues: mures itẽ necat, subacta cũ polenta aut aqua, & oleo madefacta.

*Sic Plini. græcus codex παχύτερα, id est crassiora: ni forte τραχύτερα legendũ: quod ex herbarũ collatione, si quãdo uidere cõtingat, facilè diiudicaueris.

Chamæleon niger. Cap. IX.

CHamæleon niger, folijs scolymo similis esset, nisi minora, tenuioraq;, ac rubro distincta uiderentur: caulem emittit dodrãtalem, craßitudine digitali, subrubrum: & in umbella flores spinosos, tenues, hyacinthi æmulos, uersicolores: radice craßa, nigra, densa, interdum excessa, quæ dissecta flauescit, & commanducata mordet. Prouenit in campestribus, siccis, & cliuosis tractibus, & maritimis. Radix trita, addito atramenti sutorij exiguo, cedrino oleo, & axungia, scabiẽ abigit: eadem, cùm sibi sulphur & bitumen asciuit, & cocta in aceto illinitur, impetigines abs-

terget. Decoctum collutione dentium dolorem mitigat: cum pari pipere & cera oblita radix, dolenti denti auxiliatur. Radice concisa, & in aceto decocta, dentes fouentur: eos quoque frangit, si scriptorio stylo feruens admoueatur: vitia cutis in facie, vitiligines q; cum sulphure emendat: erodentibus medicamentis admiscetur: phagedænas, tetraq; vlcera illitu sanat. Quare chamæleo vocetur, à varietate foliorum euenit: mutant enim cum terra colorem: hìc viridia, illic albicantia, alicubi cœrulea, nonnunquam rubra inueniuntur.

Nominis ratio.

Crocodilium. Cap. X.

CRocodilion chamæleontis nigri figurã habet. Nascitur in syluosis, radice lõga, læui, aliquantum lata, odore, vt nasturtij, acuto. Feruefacta in aqua & pota radix, sanguinem copiosum per nareis pellit. Datur lienosis, eos euidenter adiuuans. Semen ei rotundum inest, duplex vti scutum, quod suapte vi vrinam ciet.

Dipsacum, siue labrum Veneris. Cap. XI.

Virga pastoris vulgò.

DIpsacum, aculeatarum generis est, caulem habet altum, spinis horridum, folijs lactucæ, spinosis, binis genicula singula complectentibus, prælongis, ceu quasdam bullas intus & extra aculeatas, in dorsi medio habentibus, concauo alarum sinu, in quo imber aut ros asseruetur: vnde dipsaci, quasi sitientis, nomen traxit. In cacumine caulis, singula circuli capitula insunt, oblonga, echinata

nata ſpinis: quæ arefacta, candida ſpectantur, diſ ſectaq; medullatenus, vermiculos oſtẽdunt. Sanat rimas ſedis, fiſtulasq́;, ſi tuſa & decocta in vino radix, uſquedum ſit craßitudo ceræ, immittatur. Medicamentum ærea pyxide recondendum. Aiunt formicatiõibus, verrucisq; penſilibus remedio eſſe. Vermiculi capitulorum in folliculo alligati, collo aut brachio appenſi, produntur quartanis febribus remedio eſſe.

Spina alba. Cap. XII.

SPina alba naſcitur in montibus & ſyluoſis: folia fert albi chamæleonis, anguſtiora, candidiora, aliquantum hiſpida, & aculeata, caulẽ ſupra bina cubita altum, pollicari aut ampliore craßitudine, albicantẽ, intus cauum: in cacumine capitulũ ineſt ſpinoſum, echini marini æmulum, ſed minus, & oblongum: flores purpurei, in quibus ſemẽ ceu cnicum, ſed rotundius. Huius radix pota, cœliacis, ſtomachicis, & qui cruẽta extuſsiunt, efficax eſt: vrinã, cit tumoribus illinitur. Decocto eius dentes in dolore collui prodeſt. Epotum ſemen conuulſis infantibus, & à ſerpente demorſis auxiliatur: geſtatum pro amuleto, ſerpentes abigere traditur.

Spina Arabica. Cap. XIII.

ARabicam ſpinam natura albæ ſpinæ ſimilem eſſe conſtat: ipſa ſiquidem ſtringit. Ad ſanguinis reiectiones, menſium abundantiam, cæterasq; fluxiones radix etiamnum valet. Proue-

nũt in aſperis.

Carduus. Cap. XIIII.

Eſt gallorum Artichau.

CArduus, Græci ſcolymon vocant, folia chamæleonis habet, aut albæ ſpinæ, nigriora, & craßiora: caulẽ longum edit, folioſum, capite ſpinoſo: radice nigra & craſſa, quæ illita, graueolentiam alarum totiusq; corporis emẽdat: item ſi decocta in vino bibatur. Copioſam autem vrinam fœtidamq; expellit. Herba cùm recens tenereſcit, in olera, aſparagi modo, tranſit.

Poterium. Cap. XV.

POterium, Iones neurada vocant, largè fruticat, cortice obductum tenui, ſpinis horridum, lanugine ſpiſſa, ramulis longis, mollibus, lentis, tenuibus, tragacanthæ proximis: folijs paruis, rotundis: flore exiguo, candidi coloris: ſemine nullius vſus, ſed guſtu acuto et odorato. Naſcitur in aquoſis, et collibus. Radices demittit binùm ternúmue cubitorũ, neruoſas, & firmas: quæ proximè terrã reciſæ, dant ſuccum gũmi ſimilem. Tuſæ, præciſis neruis & vulneribus glutinandis illinuntur. Decoctum quoq; eius neruorum affectibus prodeſt.

Acanthium. Cap. XVI.

* Additũ ex Plinio.

ACanthium albæ ſpinæ ſimile, folijs nucleatis per extremitates, * & lanugine araneoſa obductis ⊢ ex qua collecta & neta, veſtes bõbycinis ſimiles texunt. Folia vel radices ad remedia opiſthotoni bibuntur.

Acanthus. Cap. XVII.

ACanthus, Romani pæderotam vocant, nascitur in hortis, petrosis, & riguis: folia habet multò lactucaceis latiora, & longiora, erucæ diuisura, nigricantia, pinguia, læuia: caulem binũ cubitorum, digitali craßitudine, læuem, prope verticẽ ex interuallis circundatum foliolis, ceu nucamenta quædam oblonga referentibus, spinosis, è quibus flos prodit albus: semen oblõgum, luteum: caput thyrsi specie. Radicibus nititur longis, mucosis, rubris, & glutinosis: quæ vstis igni & luxatis artubus illitæ subueniunt: potæ vrinam ciunt, sed aluum cohibent. Ruptis, conuulsis, tabem sentientibus, mirè prosunt. Nascitur et syluestris acãthus, scolymo similis, aculeatus, breuior quàm satiuus, & is qui hortis prouenit: cuius radix ad eadem, ad quæ superior, efficax.

Officinis Brãcavrsina.

Anonis. Cap. XVIII.

ANonis, quam aliqui ononida appellant, ramos habet fruticosos, dodrantales, aut paulò maiores, frequentibus geniculis cinctos, cauis alarum multis, capitibus rotundis, folijs lenticulæ, tenuibus, pusillis, ad rutæ aut * pratensis loti folia accedentibus, subhirsutis, odoratis, non iniucundè olentibus. Muria conditur, antè quàm spinosa fiat, cibis gratißima. Rami acutioribus dum: ac spinis, & veluti spiculis firmioribus horrent: radicem mittit candidam, quæ excalfacit, & exte-

Vulgò, Resta bouis.

* Suspicor lotũ syluestrẽ intelligẽ ob id for tè pratẽ-

sem dici, quòd tri foliȷ̃ pratẽsis cõstet foliȷs vt volumine quarto à Dioscoride depingitur.

nuat: huius cortex ex vino potus, vrinam ciet: calculos comminuit, margines vlcerum erodit. Radix cũ decoquitur in posca, dolorem dentiũ colluti ..e mitigat. Decoctum eius potu hæmorrhoidas sanare creditur.

Leucacantha. Cap. XIX.

LEucacantha, prædita est radice cyperi, valida & amara, quæ manducata dolorem dentium sedat: veteri laterũ dolori, atq; ischiadicis prodest, decocto cyathis tribus ex vino poto. Eadem ruptis & conuulsis medetur. Radicis epotus succus eosdẽ præbet effectus.

Tragacantha. Cap. XX.

Officinis Dragagantum.

TRagacanthæ radix lata & lignosa, summo cæspite nititur, vnde surtulos humiles, robustos, latissimè fundit, in quibus minuta folia, multa, nonnunquam tenuia exoriuntur, quæ sub se spinas albas, rectas & firmas occulunt. Est etiamnũ tragacantha, lacryma, quæ, vulnerata radice manans, concreuit. Præstat pellucens, gracilis, læuis, syncera & subdulcis. Cutis spiracula, vt gummi, obstruit. Huius increbuit vsus ad oculorum medicamẽta, ad tussim, exasperatas fauces, retusas voces, cæterasq; destillationes, cum melle in delinctu: subdita quoq; linguæ liquescit, & in passo madefacta, drachmæ pondere bibitur, contra renum dolorem, & vesicæ rosiones, misto cornu cerui vsto et eloto, aut scissi aluminis momento.

Eryngium. Cap. XXI.

ERyngium aculeatarum generis est. Cuius folia in principio, sale condita, in cibos recipiuntur: lata autem sunt, & extremo ambitu aspera, gustu aromatica. Sed vbi adoleuerunt, circa cōplures caulium eminentias in spinas aculeantur, in quorum summitatibus globosa capitula, durarum acutißimarumq; spinarum ambitu stellatim circumuallantur, quorum colos aliàs viridis, aliàs albus, interdum cœruleus inuenitur. Radix oblonga, lata, foris nigra, internè candida, pollicis craßitudine, odorata. Nascitur in asperis & cāpestribus. Vim habet calfactoriam: pota menses & vrinas pellit, tormina inflationesq; discutit. contra iocinerum vitia, serpentium morsus, & hausta venena, cum vino prodest. Bibitur aduersus plurima, cū seminis pastinacæ drachma vna: appensa illitáue, tubercula discutere proditur. Pota cum hydromeli te radix, opisthotonicis & comitialibus medetur.

Aloe. Cap. XXII.

ALoes folium scillæ similitudinē habet, crassum, pingue, modicè latum, rotūdum, retrorsus paulum: folia vtrinq; ex obliquo longioribus interuallis striantur, & in spinulas desinunt retusas truncasq;. Caulis emittitur non dißimilis * antherico: flos albus: fructus hastulæ regiæ cognatus: graui tota est odore, & gustu amarißima: radice vna, ceu palo, in terrā depacta. Plurima præ=

Nūc corrupto vocabulo Iringū dicitur.

*Per anthericū caulē Asphodeli cui aptißimè cōparatur.

Aloe, hic intelligimus quā Dioscorides ī Asphodeli siue hastulæ regiæ historia, eius florē hoc appellari nomine tra lat.

pinguisq; in India gignitur, ex qua coactus succus adfertur. Nascitur etiam in Asia & Arabia, in locis quibusdam maritimis: & in insulis (vt in Andro) non valde succo extrahendo idonea, sed ad glutinanda vulnera sanè quàm vtilis, si detrita illinatur. Duo succi genera: quoddam arenosum, quod sedimentum purißimæ esse videtur. alterum ad iocineris imaginem vergit. Eligi debet * syncera, quæ nihil doli sensit, nitida, calculorum expers, rufi coloris, friabilis, ac iocineris modo coacta facilè liquescens, eximiæ amaritudinis: improbatur nigra & fractu contumax. Gummi eam adulterant: quod deprehenditur gustu, amaritudine, et valido odore. eoq; argumento, quòd digitis friata non ad minima vsq; frusta resoluitur. Nec desunt, qui acaciam immisceát. Natura eius est spissare, exiccare, somnum allicere, & corpora densare, aluum resoluere. Stomachum repurgat binùm cochlearium mensura, in aqua frigida aut egelida pota: sanguinis reiectiones sistit: regium morbum purgat, tribus obolis ex aqua, aut drachmæ pondere in potu: deuorata cum resina, aut cum aqua, vel melle cocto sumpta, aluum soluit: purgationis perfectæ causa, tribus drachmis sumitur: alijs purgatorijs medicaminibus admista, præstat vt minus stomachum infestent: sicca glutinãdis vulneribus inspargitur, vlcera ad cicatricem perducit, cohibetq;: eadem peculiariter exulceratis genitalibus

* Plin. pinguis, qui non καταρὰν, vt nostri codices habent, sed λιπαρὰν videtur legisse.

medetur, & disrupta puerorum præputia iungit: condylomata, rimasq́; sedis ex passo sanat: hæmorrhoidum abundantiam & sanguinis eruptiones sistit, pterygia ad cicatricem ducit, liuores & insignita, ex melle tollit: priuatim scabras lippitudines, pruriginesq́; angulorum, permulcet: dolorem capitis sedat, temporibus & fronti illita, ex aceto & rosaceo: capillum fluentem continet, cum vino: tonsillis, gingiuis, & omnibus oris vlceribus, cum melle & vino proficit: oculorum medicamẽtis torretur, in munda & candenti testa, pẽnaq́; subinde versatur, vt posit æqualiter torreri. Lauatur, vt quod sit arenosissimũ, tanquam inutile subsidat, & leue ac pinguissimum assumatur.

Absynthium. Cap. XXIII.

ABsynthiũ, aliqui bathy picron herba vulgò cognita. Præstãtius in Ponto, & Cappadocia, in mõte Tauro nascitur. Vim habet calfaciendi et adstringẽdi: bilem expurgat, quæ & stomacho et ventri inhæsit: vrinã cit, & crapulam præsumptũ arcet. Ad inflationes ventris, et stomachi dolores prodest, cũ seseli et nardo Gallico potum: fastidia discutit, et arquatos sanat madefacti dilutũ, aut decocti ius, quotidie tribus cyathis haustum: menses cit potum, aut cũ melle appositum. Cõtra fungorũ strãgulationes conueniẽter ex aceto bibitur. Aduersatur ixiæ venenis cũ vino itẽ cicutæ, et muris aranei morsibus, et dracõi marino.

Anginæ eo cum melle & nitro perunguntur, & epinyctides ex aqua. Ad ſugillata & oculorũ caligines ex melle illinitur: item auribus, ſi manat ſanies. Dentium auriumq; dolores decoctum vaporis ſuffitu compeſcit. Decoctum in paſſo dolentibus oculis oblinitur: item præcordijs et iocineri, tritum cum cerato cyprino: ſtomacho quoq; longa valetudine laboranti, cum roſaceo: cũ ficis autem, aceto & loliacea farina, aquæ inter cutẽ lienoſisq; ſubuenit. Vinum ex eo fit, quod abſynthiten vocant, præſertim in Propontide & Thracia, quo ad antè dicta vtuntur, cũ febri carent: alioquin in æſtate propinant, & acceptam huic vino incolumitatem referunt. Inſparſum arcis abſynthium, veſtes ab erodentium iniuria vindicat: culices ex oleo perunctum abigit, & à corpore arcet: atramentũ librarium diluto eius tẽperatum, literas à murium eroſione tuetur. Exiſtimatur liquamentũ eoſdem præſtare effectus. Attamen potionibus improbatur, quoniã ſtomachũ malè habet, & capitis ciet dolorẽ. Sũt qui cocta amurca, liquamentũ adulterãt.

Marinum Abſynthium. Cap. XXIIII.

Abſynthium marinum, quod aliqui ſeriphũ vocant, copioſiſſimum in Tauro monte: iuxta Cappadociam & in Taphoriſi Aegypti gignitur: quo Iſiaci pro oliuæ ramo vtũtur. Herba ẽ tenuis, * abrotoni parui ſimilitudine, referta minutulis ſeminibus, ſubamara, ſtomacho inimica.

* Abrotonũ magnũ intelli ge.

Ea grauiter olet, et cum quadam calfactione adstringit: per sese, aut cum oryza cocta, interaneorum animalia, teretesq; tineas, adiecto melle, enecat, aluum læuigat: cum edulio autem vel lenticula decocta, eadem præstare potest. Pecora maximè pinguescũt hoc pabulo. Tertium genus absynthio aßignatur, quo Gallia alpibus finitima scatet: id patrio nomine Sãtonicum vocant, regionis in qua nascitur cognomento, absynthio non dißimile, verùm subamarum est, nõ adeò seminis fœcundum. Eadem quæ seriphium potest.

Abrotonum. Cap. XXV.

ABrotonum duorũ est generum. Fœmina quadam arboris specie fruticans, candicat, circum ramulos folijs, seriphi modo, minutim, incisis: floribus referta est, comantibus in summo, fulgore auri, corymbis: quod per æstatem prodũt, suauiter olet, cum grauitate quadã & amaro gustu: id genus Siculum esse cõstat. Alterum mas vocatur, sarmentosum, gracilibus ramulis vti absynthiũ. Plurimum in Cappadocia gignitur, & Galatia Asiatica, atq; in Syriæ Hierapoli. Crudum semen, tritũ & feruefactũ ex aqua, in potu auxiliatur orthopnoicis, conuulsis, ruptis, coxendicibus, vrinæ angustijs, mensibus suppreßis, aut remorantibus. In vino potum exitialiũ venenorum antidotũ est: horroribus ex oleo illinitur: serpẽtes & substratu & nidore fugat: contra ictus eorum cum vino po-

tum prodeſt priuatim efficax contra ſcorpionũ & phalangiorum venena: oculorum inflammationibus commodè illinitur, cum cotoneo coctо, aut pane: tritum cũ farina hordeacea, decoctumq́; tubercula diſcutit: irini compoſitionibus admiſcetur.

Hyſſopum. Cap. XXVI.

HYſſopum, herba nulli nõ cognita, duum generum eſt, montanum & hortenſe. Optimum eſt Ciliciũ. Vim habet extenuandi & calfaciendi: decoctum cum ficis, aqua, melle, & ruta, potumq́;, peripneumonicis, diuturna tuſsi, ſuſpirioſis, deſtillationibusq́;, & orthopnoicis auxiliatur: tineas enecat. Idem facit, ſi cũ melle delingatur. Craſſum humorem per aluum extrahit, decoctũ ex aceto mulſo epotum: & ad ſubducendam aluum cũ ficis viridibus detritis manditur, vehementiusq́; addita iri, cardamomo, aut irione, deijcit: colorẽ in corpore fouet lieni, & aquæ inter cutem, cum fico nitroq́;, inflammationibus quoq; ex vino illinitur: cũ feruẽte aqua impoſitum, ſugillata diſcutit cum decocto ficorum, optimè anginis gargarizatur. Decoctum cum aceto, dentium dolorem in collutione ſedat: inflationes auricularum vaporis ſuffitu diſcutit.

aceti mulsú .i. cũ mele

Stœchas. Cap. XXVII.

Officinis, Stichas Arabica.

STœchas iuxta Galliam in inſulis eiuſdẽ nominis è regione Maſsiliæ gignitur, vnde cognomẽ tum accepit. Herba tenuibus ſurculis, comæ thymi, longiore folio, ſubamara guſtu, et aliquantũ acris.

Cuius decoctũ hyssopi modo, ad pectoris vitia efficax est Antidotis miscetur. Viscera omnia & vniuersum animantis habitum extenuat, ab obstructionibus & farctis liberat.

Origanum. Cap. XXVIII.

ORiganum Heracleoticum, quod & cunilã vocant, folium habet hyssopo non dissimile: vmbellam aũt non in rotæ speciem orbiculatã, sed veluti multifidam, semine in summis virgis haudquaquam denso. Excalfacit: vnde decoctum cũ vino potum, demorsis à serpente conuenit. Si cicutam aut meconion hauserunt, ex passo: si gypsum aut ephemeron, ex aceto mulso propinatur. Ruptis, conuulsis, hydropicis, cum fico esui datur. Aridum acetabuli mensura potum in aqua mulsa, atros humores per aluum extrahit: menses ciet, & tussi cum melle linctum medetur: ad pruriginem, psoras, regiumq; morbũ, decocti ius in balneis prodest. Succus virentis tonsillas, vuam, & oris vlcera sanat, & per nares, ex oleo irino infusum, trahit: aurium dolores cũ lacte mulcet. Conficitur ex eo, & cæpis, et rhois frutice, quo ad obsonia vtuntur, vomitoriũ medicamẽtum, his omnibus in cupreo vase per dies bis vicenos insolatis, dum caniculæ sydus flagrat. Herbæ aũt substratu serpentes fugantur. Quæ onitis appellatur, candidiore est folio, & hyssopo similior: Semen veluti coniunctos corymbos habet. Vis ei origani Heraclei, sed multò inefficacior. Syluestre

origanum, aliqui panaces Heraclion, alij cunilam vocant, ex quibus est Nicāder Celophonius. Folijs est origani, ramis teniubus, dodrātem altis, in quibus vmbellæ anethi insunt, flores candidi: radix tenuis, superuacua. Peculiariter percußis à serpente, folia & flores ex uino poti auxiliantur.

Tragoriganum. Cap. XXIX.

TRagoriganum tenuis frutex est, syluestri serpillo aut origano similis, folio & ramulis. Quibusdam in locis lætius virentiusq; inuenitur, & latioribus folijs, satis glutinosum. Alterū exilibus surculis, ac tenuibus folijs, quod aliqui prasiū vocauere. Optimum est Cilicium, & Cretense, & Smyrneum, & in Chio cooq; proueniens. Omnia excalfaciunt, vrinam cient, aluo accōmodantur, decocto poto bilem deijciūt, lienosis ex aceto bibere prodest, cōtra pota ixiæ venena in vino bibuntur, menses trahunt: peripneumonicis, tußientibus, ex melle in eclegmate dantur. Grata ac mitis eorū potio est: quare cibum fastidientibus & stomacho acida ructanti, imbecilloq; traditur. Itē si a maritima iactatione nausea et æstus præcordiorū excitetur. tumores vero cum polenta illita discutunt.

Pulegium. Cap. XXX.

PVlegium herba vulgaris notitiæ. Extenuat, calfacit, decoquit: menstrua, secundas ac partus eijcit: pulmonis vitia ex melle & aloe potum extrahit, & conuulsis auxiliatur. nauseas stoma-

chiq́; intercisiones, ex posca permulcet: atrã bilem per aluum exigit. Bibitur in vino vtilißimè cõtra serpentium morsus. Defectos animo recreat, cum aceto naribus obiectum: gingiuas arefacti cinere corroborat: illitum cum polenta inflammationes omneis sedat, podagris per se subuenit, impositum vsque dum rubescat locus: cum cerato varos extinguit, lienosis cum sale vtiliter illinitur: decoctum eius ablutas prurigines mitigat, conuersas vuluas corrigit, contra inflationes duritiasq́; vuluæ, in desessiones conuenienter adijcitur. Vocant aliqui blechona, quoniã dum floret, gustatum à pecoribus, balatum concitat.

Dictamnum. Cap. XXXI.

DIctamnum, aliquibus syluestre pulegium vocatur. Cretẽsis herba est, acris, læuis, pulegio similis, sed maioribus folijs, quæ tomento quodam spissaq́; lanugine pubescunt. Florem nullum aut semen profert. Præstat omnia quæ satiuum pulegiũ, sed efficacius multò. nam non potum modò, sed appositũ quoq; aut suffitum, defunctos partus eijcit. Produnt in Creta capras sagittis percussas, huius herbæ pastu, eas excutere. Purgãdi vim habet succus illitus, aut cum polẽta tritus. Herba impactos pedibus reliquóue corpori aculeos, illitu reficit. Ad lienis dolorem efficax habetur: si quidẽ ipsum imminuit. Metunt æstate & autumno. Radix eius gustu calfacit, partus accelerat. Succus cum vino

Græcus, Dictamum: ac sic etiam Plinius.

potus, contra serpentiũ morsus præsidio est. Tanta herbæ facultas est, vt olfacta abigat bestias, quæ venenato ictu sæuiunt, appensaq́; contactu exanimet. Vulneribus ferro illatis, & venenatis morsibus, infusus succus præsentaneo est remedio, si etiã ab instillatione statim in potu assumatur. Quod pseudodictamnum vocant, multis in terris nascitur, antè dicto simile, sed minus quàm illud acre. Eosdem effectus præbet, sed inefficacius multò. Defertur à Creta alterum dictamni genus, folijs sisymbrij, ramis maioribus: in quibus flores syluestris origani, nigri, molles: odor foliorũ inter sisymbrium & saluiam iucundißimus. Efficax ad eadem, sed minus nares ferit. Miscetur emplastris et medicaminibus, quæ aduersus serpentium iniurias confinguntur, theriaca vocant.

Saluia. Cap. XXXII.

SAluia siue elelisphacon, frutex est ramosus, longus, virgas habens quadrangulas, & canas: folia mali cotonei effigie, sed longiora, asperiora, craßiora, & quæ sensim attritarum quasi vestiũ scabritiẽ referant, hirsuta, subalbida, perquàm iucundo odore, sed graui: semen summis in caulibus syluestri hormino simile gerit. In asperis nascitur. Menses cit & vrinas, decoctum foliorum ramorumq́; potus, & partus extrahit, et pastinacæ marinæ ictibus auxiliatur. Capillos denigrat, vulnerũ sanguinem cohibet, tetra vlcera purgat: testiũ pru

ritus sedant rami foliaq;, si * decocto eorum fo= * σὺν
ueantur. ρινῷ ἢ

Mentha. Cap. XXXIII.

MEntha, cognita herba est, calfaciēdi, adstringendi, atq; exiccandi vim habet. Sistit sanguinem, poto ex aceto succo: tineas in ventre teretes enecat, venerē stimulat, singultus, vomitiones, cholerasq; sedant terni ramuli cum acidi granati succo poti. Suppurationes discutit, si cum polenta illinatur. Imposita fronti, capitis dolores mulcet: mammas, si tendantur, aut lacte turgeant, compescit: cum sale, canum morsibus illinitur: aurium doloribus cum aqua mulsa subuenit: vuluæ ante coitum admota, cōceptioni resistit: linguæ scabritiem confricta læuigat: coire lac, densariq; in caseum nō patitur, si folia potionibus lactis immergantur. In summa, stomacho vtilis est, & in condimentis peculiarem gratiam habet. Syluestris mentha, Latini menthastrū vocant, hirsutiore est folio, & prorsus maiore, quàm sisymbrij, odore magis viroso: quare minus ad sanorum vsus expetitur. Menthastrum.

Calamintha. Cap. XXXIIII.

EX calaminthæ generibus quædam montibus familiaris, folia ocimi habens, incana, surculos, & caules angulosos, purpureum florem: Altera pulegio similis est, sed maior: quam syluestre pulegium ideo appellarunt, quòd odore ipsum æmuletur: nepetam Latini vocitant. Tertia men= Calamenthum officinarū. Nepeta.

thastro cognata est, folijs oblongioribus, caule & ramis maioribus, quam superiora, sed viribus inefficacior. Omnium folia gustu impense feruentia, & acria: radix superuacua. Nascitur in cāpestribus, asperis, & aquosis. Potu aut illitu demorsis à serpente opitulatur. Decoctum potu menses, et vrinas expellit: ruptis, coluulsis, orthopnϾ, torminibus, choleris, horroribusq; auxiliatur: regium morbū expurgat: præsumpta in vino, venenu resistit: tineas cæteraq; interaneorum animalia, cum sale et melle pota, enecat: nec secus cocta crudáue, si teratur. Elephanticos esitata adiuuat, si postea serum lactis ebibatur. Folia detrita si in vellere subijciātur, menses extrahunt, & partus enecant. Accēsa aut substrata, serpētes fugant: nigris cicatricibus candorem reddunt, in vino cocta, & illita, & sugillata tollūt. Calamintha ischiadicis imponitur, vt ex alto humores euocet, summā cutem exurens. Vermes necat succus auribus instillatus.

Thymum. Cap. XXXV.

THymum ab omnibus cognoscitur, surculosus frutex, exilibus folijs, multis & angustis circundatus: capitulis in cacumine, flore purpurascente refertis. Gracili solo, & petroso prouenit. Vim habet hanc, vt cum sale & aceto potum, pituitā per aluum detrahat. Decocti ius prodest orthopnoicis, & anhelatoribus: tineas ventris exigit: mēses, partus, & secundas pellit: vrinas ciet: cum melle

in ecleg

in eclegmate, faciles facit excreationes: recentes tumores discutit, cum aceto illitum: concretum sanguinem dissoluit: verrucas thymi colorem reddentes, pensilesq; tollit: ischiadicis cum vino, & polenta impositũ subuenit: hebetibus oculis in cibo prodest. Perquàm vtile pro condimento, duntaxat ad vsus eorum, qui rectè valent.

ANNOTATIO.

Herba, quam Medici pro satureia hodie vsurpant, hyssopi folio, thymum magnitudine longè exuperat, vt non esse genuinam, ac hic descriptam, satis eius historia conuincat.

Satureia. Cap. XXXVI.

SAtureia triuialis notitiæ est: gignitur in asperis locis, & tenui solo, thymo similis, minor tamẽ, & tenerior: defert spicam florum plenam, coloris herbacei. Eadẽ potest quæ thymũ, si modo cõsimili sumptitetur. Aptus sanis vsus: Est etiãnum quædã satiua, syluestri prorsus minor, q̃ propter mitiorem acrimoniam, cõmodius in cibos recepta est.

Serpyllum. Cap. XXXVII.

SErpyllum duorum generum est: Hortense odore sampsuchum imitatur, atq; in coronas addi solet, cui à serpendo nomen inditum est: quoniam si qua eius particula terrã attingat, inibi radices demittet. Folia & ramulos origani habet, sed candidiores: in maceriјs multò procerius assurgit. Sylue-

ſtre, xygis appellatum, non ſerpit, ſed in altitudinē increſcit, ramulos edens tenues, ſurculoſos, folijs refertos, lõgioribus quàm rutæ, & durioribus, anguſtis: flores iucunde olent, guſtanti acres: radicis nullus vſus. Naſcitur in petris, ſatiuo efficacius, atq; magis excalfaciens, & ad medendi vſum aptius. Menſes trahit, vrinã potu ciet: torminibus, ruptis, vulſis, & iocineris inflammationibus, auxiliatur: & aduerſus ſerpentes potu illitúue: capitis dolores mulcet coctum, adiecto roſaceo, & madefactum in aceto: maximè vero phreniticis, et lethargicis cõuenit. Cruẽtos vomitus ſedat ſuccus, drachmis quatuor ex aceto potus.

Sampſuchum. Cap. XXXVIII.

SAmpſuchum in Cypro, & Cyziceno laudatiſſimum: ſecundum ſibi locum vendicauit Aegyptium. Amaracum gens Sicula, et Cyzicena appellat. Herba eſt ramoſa, per terram repẽs, folijs eius calaminthæ, quæ tenui folio conſtat, hirſutis, & rotundis: ſuauiſsimum odorem ſpirat, ideo coronis inſeritur. Vis eius excalfaciens: Succus decocti potus, conuenit incipientibus hydropicis, & ijs quos vrinæ difficultas, aut tormina excruciant. Illita ex melle arida folia, ſugillata tollunt: menſes ſubdita in peſſo trahunt: cõtra ſcorpionis ictũ ex aceto & ſale illinũtur: luxatis tumoribusq;, cerato excepta imponuntur: aduerſus oculorũ inflammationes, tumoresq; cũ polline polentæ illini prodeſt. Acopis ma

lagniatisq́;,calfaciendi gratia commiſcetur.

Melilotos, ſiue ſertula Campana. Cap. XXXIX.

SErtula Campana laudatiſsima in Attica, & Cyzico, & Chalcedone nata: cuius color vicinus eſt croco, boni odoris. Naſcitur & in Campania circa Nolam, colore in luteum langueſcēte, odore infirmo. Vim habet adſtrictoriam: inflāmationem omnē emollit, præſertim quæ in oculis, vulua, ſede aut teſtibus erumpat, ſi ex paſſo cocta illinatur: interdum aūt addito oui luteo aſſato, aut fœni græci farina, lini ſemine, aut polline, aut capitulis papaueris, intybóue. Recentes meliceridas per ſe cū aqua, & vlcera manantia in capite, illita cū creta Chia, vino aut galla ſanat. Stomachi dolores, et cruda, & cocta cum aliquo ex antè dictis leuat: doloribus auriū mitigandis cruda ex paſſo inſtillatur: in aceto aut roſaceo madefacta, capitis dolorē lenit.

Marum. Cap. XL.

MArum herba cognita vulgò, ſurculoſa, flore origani, folijs multò candidioribus, flore odoratiore. Vim habet ſiſymbrio cōſimilē. Subſtringit enim, & modicè calfacit: qua de cauſa illitu ſerpētia vlcera ſiſtit, et in calidas illitiones additur. Iuxta Magneſiā & Tralleis copioſiſsima gignitur.

Acinos. Cap. XLI.

ACinos aut aconos à Græcis dicitur, tenui ſiccóque ramulo herba, ocimo ſimilis, odo-

rata, sed hirsutior qua coronæ factitantur, à nonnullis olitoribus colitur. Menses & aluum pota sistit. Illita panos ignemq; sacrum sanat.

Baccharis. Cap. XLII.

*κιυώδης id est odorata.

BAccharis herba * fruticosa, q̃ in coronas additur: cuius folia aspera sunt, media violæ & verbasci magnitudine: caulis angulosus, cubiti altitudinem petens, aliquantulum asper, non sine appendicibus adnatis: flore purpureo, subalbicãte, odorato: radicibus veratro nigro similibus, quibus odor inest cinnamomo proximus. Asperum squallidumq; solũ amat. Radix in aqua decocta ruptis, vulsis, ex alto præcipitatis, spirandi difficultati, salutaris. Item diuturnæ tussi, & vrinæ difficili: mẽses pellit: contra serpentium morsus vtilissimè datur in vino. Recens radix apposita, partũ extrahit puerperis eius decoctũ in desessionibus prodest: in diapasmata vtiliter inseritur, iucundi odoris gratia. Folia, vtpote quæ adstringant, capitis doloribus illitu prosunt: oculorũ inflammationibus, mãmis tumentibus à partu, ægylopijs incipientibus, ignibusq; sacris auxiliantur. Odor somnum gignit.

Ruta. Cap. XLIII.

RVta montana syluestrisq; satiua et hortensi acrior est, & in cibis damnata: satiua vero quæ sub ficu arbore enascitur, magis in cibos admittitur. Vtraq; vrit, calfacit, exulcerat: vrinã ciet, menstrua pellit, aluum sistit potu cibóue letha

lium medicamentorum antidotum eſt, ſi ſemen ex vino, acetabuli mẽſura, ebibatur. Folia per ſe præ ſumpta, aut cum nuce iuglande, aridisq; ficis, ineſficaces venenorum vires reddunt: contra ſerpentes ſimili modo ſumere conuenit: genituram cibo potúue extinguit: cum anetho ſicco decocta tormina ſedat. Facit ad pectoris laterumq; dolores, difficultatem ſpirandi, tuſſes, pulmonis inflãmationem, coxendicum articulorumq; cruciatus, & horrores febrium circuitu repetẽtes, pota vt antè dictũ eſt. Itẽ ad inflationes coli, vuluæ, rectiq; inteſtini, cũ oleo decocta, & infuſa. Fœminas vuluæ ſtrangulatu liberat, ſi à genitali, ſede tenus cum melle ſubijciatur. Feruefacta ex oleo, & pota, vẽtris tineas excutit: articularijs doloribus ex melle, aquæ inter cutem cum ficis illinitur. Eiſdem in potu auxiliatur, decocta in vino ad dimidias parteis, et oblita. Cruda conditaq; cibo, viſus aciem excitat: dolores oculorum illita cum polenta lenit, doloribus capitis cũ roſaceo, & aceto illita auxiliatur, profluentẽ naribus ſanguinem ſiſtit trita & indita, teſtium inflammationibus cum laureis folijs impoſita, et eruptionibus papularum cum myrto, & cerato prodeſt. Cum pipere aũt, uino, & nitro affricta, albæ uitiligini medetur. Cũ eiſdem illita formicationes tollit, & uerrucas, quæ thymi florẽ repræſentant: contra impetigines cum alumine, & melle utiliſſimè imponitur. Succus in mali punici calyce calfa-

ctus, aurium dolori efficaciter infunditur: hebetudinem oculi qui sensere, ruta cum fœniculi succo ac melle peruncti iuuātur: ignem sacrum, vlcera quæ serpunt, aut in capite manant, cum aceto, rosaceo, & cerusa persanat: mansa, alliorum cæparumq; acrimoniam domat. Mõtana, si copiosius estur, interficit. Dum florem promit, & ad murias colligitur, cutem inflat, & rubore quodam inficit, cum pruritu ac vehementi inflămatione. Oportet itaq; eam vnctis antea manibus, et facie colligere. Tradunt succum gallinaceis pullis insparsum feles arcere. Adijciunt eam, quæ in Macedonia circa Haliacmon amnem prodeat, comedentes interimere. Montosus autem is locus, viperis scatet. Semē eius potum contra intestina vitia efficax est: in antidota commodè additur: contra incontinentiam vrinæ tostum semen septenis diebus potui datur. Radix huius montanum moly uocatur. Syluestris ruta satiuæ similis est. Prodest comitialibus, & coxendicum doloribus: menstrua mouet, partus enecat. Acrior est viribus, quàm hortensis, & validior. Syluestris, vtpote noxia, cibis abdicatur.

Syluestris ruta. Cap. XLIIII.

VOcant etiamnum syluestrem rutam, quod in Cappadocia, & Galatia Asiæ finitima moly dicitur. Frutex est, qui ab vna radice, multos emittit cauliculos: folijs multò, quàm alterius rutæ longioribus, tenerioribusq;, odore graui: flore cā

dido: capitulis in cacumine paulò maioribus quàm satiuæ rutæ, quæ tribus maximè partibus cōstat: in quibus triangulū semen, subrufum, gustu amarum recluditur, cuius est vsus. Semen autumno maturescit: quod cū melle, vino, croco, & fœniculi succo, ac gallinaceo felle, teritur contra retusam oculorum aciem. Sunt qui eam harmalam vocent, Syri besasan. Qui Cappadociā incolunt, moly, quoniā quandā cū moly seruet similitudinē: radice nigra, flore candido. In collibus, & læto solo prouenit.

Moly. Cap. XLV.

MOly folia habet graminis latiora, humi sparsa: florem albæ violæ similem, sed minorē, ac magnitudine violæ purpureæ respondentem, lactei coloris: caulem candidum, quaternum cubitorum, in cuius cacumine inest aliquid, quod allij speciem referat. Radix parua, bulbosa, quæ mirum in modum valet ad aperiendas vuluas, si trita cum irino vnguento, in pesso subijciatur.

Panaces. Cap. XLVI.

PAnaces nonnullis heracleū dicitur, ex quo opoponax colligi solet. Plurimum in Bœotia, & in Phocide Arcadiæ nascitur: ibiq; cōpendij, & quæstus, qui ex eo liquore factitatur, gratia studiose colitur. Folijs est asperis, in terra iacentibus, herbacei coloris, multum ad ficulnea accedentibus, in ambitu quinquepartitò diuisis: caule, vt ferulæ, altißimo, qui lanugine quadam in-

canescit, folijs etiam minutioribus obsitus, muscarijs, ceu anethi, in cacumine: flore luteo, & semine odorato feruēteq;: radices habet multas ab origine una, candidas, graueolentes, craßi corticis, & sub amari gustus. Nascitur in Cyrene Libyæ, & Macedonia. Excipitur succus incisa radice, recenti caulium pullulatu. Ea candidum succum emittit, qui siccatus in summa cute croceum colorē contrahit. Effluentem aūt succum excipiunt, folijs excauato solo stratis, quæ siccata tolluntur. Simili modo caule meßibus inciso, profluentem succum eximūt. Meliores ex radicibus, albæ, rigentes, distentæq;, siccæ, quæ cariem non sentiant, aromaticæ, feruentes gustu. Fructus ex media ferula cibo idoneus est: sed ex agnatis stolonibus, ab usu cibario abhorret. Maxime in hoc succi genere probatur, quàm amarißimus, interne albus, aut subfuluus, foris ad croci colorem inclinans, læuis, pinguis, friabilis, tener, statim in aqua eliquescens, graui odore. Niger improbatur, ac mollis. Adulteratur ammoniaco aut cera: sed synceri experimentum est, si digitis in aqua friatus resoluatur, & lactescat. Excalfacit, mollit, extenuat: horroribus febrium circuitibusq;, uulsis, ruptis, laterum dolori, torminibus, stillicidio urinæ conuenit. Contra uesicæ scabiem ex aqua mulsa aut uino bibitur: menses trahit, fœtum enecat, inflationes, quæ uuluam malè habent, duritiasq;, ex melle dilutus, discutit: ischiadicis illinitur, aco-

pis & capitis medicaminibus admiſcetur, carbunculos rumpit, podagricis cum uua paſſa illitus ſubuenit: dolore dentium liberat, cauis inditus: oculorũ aciem illitu excitat. Ex eo & pice optimum fit emplaſtrum cõtra beſtiarum morſus, quæ in rabiem efferantur. Radix in ramenta conſciſſa, uuluæ admota, partus extrahit: ad uetera ulcera efficax eſt, nudata oſſa corpore operit, ſi trita cum melle illinatur. Semẽ cum abſynthio ſumptum, menſes pellit: cum ariſtolochia, prodeſt aduerſus animalia quæ uenenum eiaculantur, & contra uuluæ ſtrangulatus in uino bibitur.

Panaces Aſclepij. Cap. XLVII.

PAnaces Aſclepij caulem à ſolo emittit tenuẽ, cubitalem, geniculatum, circa quem folia fœniculi funduntur, ſed maiora tamen hirſutioraq́; odorata: in cacumine umbella, ubi flores emicant aurei, odorati & acris guſtus: radix parua eſt & tenuis. Auxiliarem uim habent flores & ſemina, cõtra ulcera, phagedænas, & tubercula, ſi trita cũ melle imponantur: aduerſus ſerpentes ex uino bibuntur, & cum oleo illinuntur. Aliqui panaces ſyluestre origanum uocant, alij cunilam, de qua in origani mentione diximus.

Panaces chironium. Cap. XLVIII.

PAnaces Chironium, in Pelio monte maximè prouenit: folium eius amaraco ſimile: flos aureus: radix parua, quæ non altè demittitur, guſtu

acris. Pota radix serpentium veneno resistit, Illita poma, eadem præstat.

Ligusticum. Cap. XLIX.

Galeno Libysticum.

Ligusticum, quod alij panaceam, alij panaces vocant, plurimũ in Liguria nascitur in monte Apennino, Alpibus contermino: vnde nomen traxit. Panaces incolæ non ab re appellant: quoniã & radice & caule, heracleotico panaci simile sit, & viribus eisdẽ præditum. Gignitur in altißimis asperisq; montibus, ac vmbrosis, maximè uero * iuxta fluenta. Cauliculum fert anethi, geniculatum, tenuem, & in circuitu folia fertulæ campanæ, molliora, odorata, prope verticem graciliora, & longè magis diuisa: in cacumine muscarium, in quo semẽ dependet nigrum, solidum & oblongum, fœniculo proximum, gustanti acre, & aroma olens: radix candida, heracleotici panacis similis, odorata. Radicis seminisq; vis excalfactoria, concoquens: prodest ad intestinos dolores, tumores, concoctiones. Item ad inflationes, præsertim quibus stomachus turgeat: & contra serpentiũ ictus: vrinas & mẽses potu trahit. Eosdem præstat effectus apposita radix. Semen cũ radice oxyporis & medicamentis decoquentibus admiscetur: ori perquàm vtile: quare pro pipere vtuntur eo indigenæ, ad obsonia. Adulteratur semino quodam simili, quod facilè gustu discernitur: amarum enim est. Alij semen fœniculi aut seselis admiscentes, ligusticum dolo vitiant.

* παρὰ τοῖς ὀρυξι, id est, iuxta fossas.

Pastinaca. Cap. L.

PAstinaca syluestris folia gingidij habet, latiora, subamara. caulē rectum, scabrum: vmbellam similē anethi, in qua flores insunt candidi, & in medio exiguū quiddā cernitur colore purpureo, ferè ad croceum accedente: radix digiti crassitudine, dodrantalis, odorata, quæ cocta manditur. Semen potum vel impositum, menstrua mouet. Iis cōuenit ī potione, quos vrinæ difficultas torquet, aut lateralis dolor excruciat, aut si aqua cutē subijt: serpentium morsibus ictibusq; prodest: præsumentes id nulla affici iniuria à serpentibus traduntur: conceptus adiuuat. Radix vrinam pellit: venerē stimulat, partus apposita eijcit. Folia trita, & cum melle imposita, phagedænas vlcerū purgāt. Satiua ad eadem pellet, efficacior tamen, & cibo aptior.

Seseli. Cap. LI.

SEseli Massiliense folia fœniculi habet, crassiora: caulem vegetiorem: vmbellam anethi, in qua semen oblongum, angulosum: degustanti statim acre: radix longa est, iucundi odoris Semen & radix excalfaciendi vim habent: potu strangurie & orthopnœæ medentur, suffocationibus mulierum comitialibusq; prosunt, menses & partus trahunt: ad omnia interna mala pollent, tussim veterem sanant. Semen cum vino potum, concoquit, & tormina discutit: epialis febribus vtile, & contra perfrictiones in itineribus, cum pipere

Recentioribus Siler montanum.

& uino bibitur: capris, cæterisq; pecudibus, datur in potu, quo facilius suos fœtus enitantur. Aethiopicum seseli, folia habet hederæ, minora, & ad periclymeni modum oblonga: frutex nigricat, palmitibus in bina cubita extensis, ramis sesquipedalibus, capitulo anethi: semine in tritici morem denso, nigro, amaro, Maßiliensi odoratiore, & acriore, multùm suaui. Peloponnense folia habet cicutæ, latiora, et craßiora: caulem supra Maßiliensis magnitudinem, ferulaceum, & latam in cacumine umbellam, in qua semen latius, odoratum, & carnosius pendet. Eisdem uiribus præditum est: nascitur in asperis, riguis, & collibus: inuenitur & * in insulis.

* ἐν ἴδῃ, id est, in Ida monte.

Creticum seseli. Cap. LII.

TOrdylum, quod aliqui Creticũ seseli uocant, iuxta Ciliciam in Amano mõte nascitur, herbula surculosa, semine duplici, rotundo, scutulorũ effigie, odorato, subacri. Contra urinæ difficultatẽ bibitur, potu ciet menses. Succo seminis, caulisq; uirentis, ternis obolis ex passo decem diebus hausto, renes sanantur. Efficax est radix ad ciendas pectoris excreationes, in delinctu cum melle.

Sison. Cap. LIII.

Hic omissa est ab interprete descriptio.

SIson exiguum semen est, in Syria natum, apio simile, nigrum, feruens, oblongum. Contra lienis uitia bibitur, urinæ difficultatem potu emendat, remoratos menses citat. Quo in condimentis,

cum cucurbita, & aceto, indigenæ utuntur. In cacumine granula multa gerit.

Anisum. Cap. LIIII.

ANisum in summa excalfacit, exiccat: oris halitum iucundiorem facit, doloris leuamentũ præstat, urinam ciet: aquam, quæ subijt cutem, dissipat, potum sitim cohibet, animalium uenenis aduersatur: ualet ad inflationes, aluum & alba fœminarum profluuia sistit, lac ad mammas elicit, uenerem stimulat: dolores capitis leuat, suffitũ naribus: cum rosaceo tritum, instillatumq; fractis auribus medetur. Melius semper recens, plenum, non furfurosum, odore præstans, Inter prima laudatũ est Creticum, proximo loco Aegyptium.

Carum. Cap. LV.

CArum, semẽ est uulgaris notitiæ. Excalfacit, urinam concitat, stomacho utile, os commendat, concoctionem adiuuat, utiliter miscetur antidotis & oxyporis: anisi uicem præbet. Radix cocta, pastinacæ modo manditur.

Anethum. Cap. LVI.

ARidis anethi comæ seminisq; decoctum, potu lac euocat, inflationes & tormina sedat, aluum uomitionesq; sistit, urinas ciet, singultus lenit, oculorum aciem hebetat, & genituram restinguit aßiduè potum. Fœminis uuluæ malo oportunis, ad deseßiones utile, * condylomata illitus eius cinis tollit.

* τὸ δὲ σπέρμα καῖον καὶ καταπλασθὲν

Cuminum satiuum. Cap. LVII.

CVminum satiuum ori gratũ est. sed multò magis Aethiopicum, quod Hippocrates regiũ appellauit. Secũdum locum tenet Aegyptum: reliqua sequuntur. Prouenit in Galatia, in Asia, Cilicia, & Terentia, & plerisq; alijs tractibus. Excalfacit, adstringit, exiccat: ad tormina inflationesq́; conuenit, coctum & cum oleo inditum, aut cum hordeacea farina illitum. Orthopnoicis datur in posca: demorsis à serpente, in vino. Testium collectionibus auxiliatur, impositum cum vua passa, aut lolij farina ceratóue, Mensium abundantiam inhibet. Cõtritum autem in aceto, & naribus obiectum, sanguinis profluuia sistit. Colorem bibẽtium aut perunctorum mutat in pallorem.

Syluestre cuminum. Cap. LVIII.

SYluestre cuminũ, plurimum efficaciusq́; in Lycia & * Galatiæ Asia, atq; Carthagine Hispaniæ gignitur: frutice paruo: dodrantali caule, ac tenui, quaternis aut quinis folijs tenuibus, veluti serratis, & gingidij diuisura. In cacumine capitula quina, aut sena habet. mollia, rotũda: in quibus est semen acerosum, gustu satiuo acriore: nascitur in collibus. Bibitur semen ex aqua, aduersus tormina inflationesq́;: item contra venenatas bestias, ex vino: singultus ex aceto sedat, stomacho vtile, quem humor vexat, sugillata tollit, si manducatum cum melle, & vua passa illinatur: testiũ inflammatio-

*Sic quidem Græcus: sed rectius Marcellus, Galatiā Asiæ.

nibus, adiectis eisdem illitũ medetur. Est & aliud syluestris cumini genus, satiuo non dissimile, quod à singulis floribus promit cornicula in sublime exerta, in quibus semen est melanthio simile: quod potum omnium serpẽtium morsibus præsidio est. Calculosis & ijs qui vrinæ stillicidio vexantur, aut cõcretum sanguinem cũ lotio reddunt, auxiliatur, sed apij semen feruefactum postea bibendum est.

Ammi. Cap. LIX.

AMmi * Aethiopicum cuminum appellant, * plerique hoc natura diuersum esse ab illo existimãt. Vulgò notum est: semen exile, multò minus cumino, origanum * resipiens. Eligendum est purum, minime furfurosum. Vis ei excalfactoria, feruens, & exiccans: facit ad tormina, vrinæ difficultatem, serpentiũ ictus, cum vino potũ. menstrua ciet. Miscetur derodentibus cantharidum medicamentis, quæ ecdoria vocant: vt inde exortis urinæ difficultatibus resistat. Sugillata cũ melle tollit, colorem potu aut illitu mutat in pallorem. Suffitum cum uua passa aut resina, uuluas purgat.

* ἔνιοι καὶ τὸ κύμινον
* οἱ δὲ βασιλικὸν κύμινον καλοῦσιν, οἱ δὲ &c.
* τῇ γεύσει.

Coriandrum. Cap LX.

COriandrum, aut corianum, uulgaris est notitiæ, uim refrigeratoriam habens. Quare illitum cum pane aut polenta, ignibus sacris, & ulceribus quæ serpunt, medetur: epynictidas cum melle uel uua passa, testium inflammationes, carbunculósque sanat: cum faba fresa, strumas & tu-

ιλίγον, *bercula discutit: tineas interaneorum expellit * semen cum passo potum, et genituram adauget: largius autem sumptum, mentem nō sine periculo mouet, quare cōtinuo, & copiosore usu abstinendum. Succus cum cerusa, spumáue argenti, necnon aceto & rosaceo illitus, ardentes summæ cutis inflammationes emendat.*

Hieracium. Cap. LXI.

H*ieracium magnū, caulem emittit asperum, subrubrum, spinosum, cauum: folia ex interuallis rariuscule diuisa, similia soncho per ambitū: luteos flores in oblōgis capitulis. Vim refrigerādi, habet, & modicè substringendi: unde illitū, stomacho æstuāti, inflāmationibusq; prodest. Succus erosionē stomachi sorbitione mitigat. Herba cum radice illita, uibratis à scorpiōe ictibus auxiliatur. Hieracium paruū, folia eodem modo obtinet ex interuallis diuisa per ambitū, cauliculos teneros, uirētes, in quibus lutei flores, orbē circinātes, emicant. Vim suam ad eadem ad quæ superior impendit.*

ANNOTATIO.

Capitula cicutæ.] Legitur in Græcis, corruptè ac nullo planè, si quid est in me iudicij, sensu, κεφαλια μηκωνίω παρεμφερῆ. id est, capitula succo papaueris similia. Videtur autē locus ex Tgeophrasto ac Plinio quo Oreoseliaon cicutę folio describunt, hoc modo posse restitui: φύλλα κωνείω παρεμφερῆ,

ῥεμφερῆ, id est, folia cicutæ non absimilia: quod cum alijs satis aptè cohæret. Velim tamen in hac re, vt & alijs omnibus, suo quenque vti iudicio.

Apium. Cap. LXXII.

Hortensis apij herba ad eadem, ad quæ coriandrum, conuenit: inflammationibus oculorũ, cum pane aut polenta illinitur: æstuantem stomachum mulcet: mãmarum duritiam ex lacte cõcreto contractã reprimit: vrinã ciet, siue crudam, siue coctum edatur. Decoctum eius radicisq́; potum, venenorum noxæ resistit, quum vomitiones excitet: aluum cohibet. Semen vehementius vrinã pellit contra serpentium venena, aut epotã argenti spumã auxiliatur: inflationes discutit. Admiscetur medicamentis, quæ dolorum leuamenta præstant: theriacis quoq́;, ac tussis remedijs. * *Eleoselinum in humidis nascitur, satiuo grandius, & ad eadem efficax. Oreoselinum, caule est dodrantem alto, ab radice tenui exeunte: per cuius ambitum ramuli, et capitula cicutæ, multò tamẽ tenuiora: semine cumini, oblongo, acri, & odorato, tenui: nascitur in petrosis & montibus. Vrinam ciet, semine ac radice in vino potis: menses trahit. Antidotis, necnon medicamentis vrinam cientibus, & excalfactorijs, inseritur. Nec allucinari nos oportet, existimãtes oreoselinum esse, quod in saxis prouenit: aliud enim est petroselinum. Petroselinum in Ma-*

Nostrũ Petroselinum, vt colligitur ex notis Plinij.

* *Apiũ officinarum.*

cedonia prouenit, in præruptis locis, semine ammij odoratiore, sapore acri, aroma olente. Vrinam cit ac menstrua: contra stomachi & coli inflationes, & tormina prodest: laterum, renum, & vesicæ doloribus in potu subuenit. Admiscetur antidotis vrinam cientibus Hipposelinum, *Latini olusatrum appellant, aliqui smyrnion, quanuis aliud sit, quod propriè smyrnion dicitur, vt paulò pòst referemus. Est autem maius & satiuo apio candidius: caule alto, cauo, molli, habente veluti lineas: folijs latioribus, in puniceum vergentibus: coma rorismarini, florum plena, depẽdentibus in cacumine corymbis, antè quàm deflorescat: ea semine turget nigro, oblongo, acri, solido, aromatico: radix dimittitur odorata, candida nec crassa, quæ os cõmendat. In vmbrosis & palustribus enascitur. olerum generis, vt apium. Radix cruda coctáue estur. Folia cum caulibus decocta manduntur, & per se aut cum piscibus præparantur, crudaq; muria condiuntur. Vim hanc habet, vt poto semine ex mulso vino menses cieat: algentes calfacit potu aut illitu: vrinæ stillicidio auxiliatur. Radix eosdem præstat effectus.

* Galenus smyrnium. de quo sequẽti ca. Romanis sic dictũ fuisse, li. 2. de Alim. facult. tradit.

Smyrnium. Cap. LXIII.

SMyrnion, quod in Cilicia petroselinum vocãt, plurimum in Amano monte gignitur. Caulem habet apij, & stolones multos: folia latiora, subpinguia, ad terram infracta, robusta, odore medicato, cum quadam acrimonia iucunda colore in

luteum languescente: capitibus caulium orbiculatis, vt anethi: semine braßicæ, rotundo, nigro, sapore aspero, sicut myrrha, ita vt alterum alterius loco cedat: radix quoq; odorata, gustu acri, fauces mordet, succosa, mollis: cortex eius foris niger, intus viridis, aut subalbidus. Nascitur in saxosis, et collibus, atq; squallidis, & limitibus terrenis. Vis radicis, herbæ, et seminis excalfacere. Folijs muria maceratis ad obsonia vtuntur, aluum sistunt, radicem contra serpentium ictus bibere cōuenit, tusses & orthopnœas mitigat, vrinæ difficultati medetur: recentes tumores, collectiones, duritiasq; discutit, illita & vulnera ad cicatricem perducit: partus abortu vitiat, si feruefacta subijciatur. Semē, lienis, renum & vesicæ vitijs prodest: menses & secūdas pellit: commode datur ischiadicis in vino, inflationes stomachi lenit, sudores ciet, & ructus. Peculiariter datur hydropicis in potu, & contra febrium circuitus.

Elaphoboscum. Cap. LXIIII.

ELaphobosco fœniculaceus caulis est, * aut rorimarino similis, geniculatus: folijs duū digitorum: latitudine, vt terebinthi, prælongis, aliquantum asperis, circumfractis: adnata multa habet, ferentia vmbellas anethi similes, & semina eiusdem: florem subluteum: radice ternum digitorum longitudinis, & craßitudinis vnius, candida, dulci, esui apta. Caulis tener pro olere

* Intellige nō coronariā rosmarinum: sed eā, quæ simplici ter hoc noīe appellatur. de qua c. 70. huius libri.

manditur. Contra ſerpentium ictus, datur ſemen in vino. Fama autem eſt, hoc pabulo, ceruas ſerpentium morſibus reſiſtere.

Fœniculum. Cap. LXV.

FOeniculũ ſi herba edatur, aut ſemen cũ ptiſana bibatur, mãmas lacte replet. Comæ decoctũ in renum doloribus ſubditum proficit, quippe quòd vrinã excitet: contra ſerpentium ictus in vino cõuenienter bibitur: mẽſes: ciet: in febribus nauſeam & ſtomachi feruorem, ex aqua frigida potum ſedat. Contritæ radices et cum melle illitæ, morſibus canum medentur. Succus caule & folijs exprimitur, & in ſole ſiccatus, in medicamenta adijcitur, quæ ad excitandã oculorum aciẽ commodè temperantur. Extrahitur ſuccus ad eadẽ valens, etiam ſemine viridi, ramuliſq; et radicibus prima germinatione inciſis. In Iberia, quæ ad occidentẽ ſpectat, ſuccum reddit gummi ſimilẽ. Caulem medium, dũ herba floret ruſtici demetunt, igniq; admouẽt, quò facilius vt caloris exudans, gummi remittat: quod efficacius ſucco eſt, ad medicamenta oculorum.

Fœniculum erraticum, ſiue hippomarathrum. Cap. LXVI.

ESt & ſylueſtre fœniculum, magnum: fert autem ſemen canchryi ſimile, cuius radix iucundè olet, potáque ſtranguriæ medetur: menſes impoſita ciet: ventrem ſiſtit, radice aut ſemine poto, & contra ſerpentium morſus auxiliatur, calcu-

losq́; comminuit, & regium morbum expurgat: lactis abundantiam facit decoctum foliorum haustum, et fœminas à partu purgat. Traditur aliud hippomarathri genus, longo, exili, & angusto folio: semine coriandri, rotundo, acri, & odorato. Excalfaciendi naturam habet, & viribus fœniculo respondet, sed ad omnia infirmius.

Daucum. Cap. LXVII.

DAucum aliqui Daucium vocant. Creticum folijs fœniculo simile, minoribus & tenuioribus caule dodrantali, vmbella coriandri, flore albo: semine acri, candido, hirsuto, suauißimi odoris in mandendo: radix digitali craßitudine & dodrãtis longitudine adolescit: in saxosis nascitur, & locis sole illustratis. Aliud eius genus, syluestri apio simile, acre, odoratũ, aroma olens, feruentis gustus. Probatißimũ Creticũ. Tertium aßignatur genus folijs coriãdri, floribus albis, capite & semine anethi, muscario pastinacæ: semine oblõgo, ceu cumini, acri. Omniũ semẽ excalfacit: potum vrinã, mẽses, & partus extrahit, torminibus liberat, veterẽ tussim mitigat: phalãgiorũ morsibus potũ in vino auxiliatur: tumores illitu discutit. Seminis dũtaxat ĩ alijs generibus inualuit vsus: in Cretico, etiã radicis, quæ maximè cõtra venenatorũ iniuriã in vino bibitur.

Delphiniũ. Cap. LXVIII.

DElphinium, surculos emittit à radice vna sesquipedales, aut maiores, à quibus folia

exeunt parua, tenuia, diuisa, prælonga, quæ delphinorum effigiem repræsentant: vnde tractum nomẽ est. Flos violæ albæ non dissimilis, purpureus: & semen in siliquis, milio proximum, quo non aliud vtilius bibi potest, ab scorpione percussis. Aiunt enim obiecta herba, scorpiones resolui, atque ignauos torpescere: semota uerò ea, sese recolligere. Prouenit in asperis & apricis. Alterum est delphiniũ, quod Romani bucinum vocant, superiori simile, sed folijs & ramis longè gracilius. Viribus eisdem pollet, sed non ita efficacibus.

Pyrethrum. Cap. LXIX

PYrethrum Romani saliuarem vocant, folia caulemq; emittit vt daucum syluestre & fœniculum: vmbellamq; anethi, circinatæ rotunditatis. Radix longa est, pollicis crassitudine, gustu feruidissimo. Pituitam elicit: ideò in dolore dentium, decocta in aceto, colluto inde ore, auxiliatur: mansa pituitã extrahit: sudores ciet, perungcto ex oleo corpore: diuturnis horroribus efficax est & contra perfrictiones membrorum, resolutionesq; eximiè conducit.

Rosmarinus. Cap. LXX.

Cãchrys DVo rorismarini genera: vnum fœcundum frugiferumq;, cuius semen canchrys vocatur. folia fœniculi habet, crassiora & latiora, in rotæ speciem, humi sparsa, iucundè olentia: caulem cubiti altitudine, aut maiorem, multis concauum alis; in

cacumine vmbellam, in qua semen copiosum, candidum, sphondylo simile, intundũ, angulosum, acre, resinaceum, quod in mandendo linguam exurit: radix thus redolet, candida, prægrandis. Est & alterum omnino consimile, semen ferens latum, nigrũ, vti sphondylion, odoratum, minimè exurens, radice foris nigra, intus si frangatur, alba. Verùm id quod sterile dicitur, illorum planè similitudinem refert: sed neque caulem, neque florem, neque semen promit. Nascitur in saxosis & asperis. Trita omnium herba communiter hæmorrhoidùm profluuia sistit, sedis inflammationes & condylomata mitigat, concoquit strumas & abscessus, qui ad maturationem ægrè perducũtur. Siccæ radices cum melle vlcera purgant. torminibus medentur cum vino potæ, & contra serpentiũ morsus conueniunt: menses et vrinas cient, veteres tumores illitu discutiũt. Tam radicis quàm herbæ succus, adiecto melle illitus oculorum aciem exacuit. Potum semen ad eadẽ pollet, si comitiale malum sentiatur, aut vetus pectoris vitiũ, auxilio est: regio morbo laborantibus cum vino & pipere datur: sudores mouet, cũ oleo perunctum: ruptis & conuulsis prodest podagris, cùm loliacea farina & aceto tritum, illinitur: purgat vitiligines, addito aceto quàm acerrimo. Semine in potionibus vtendum, eius quidem quod canchryn non ferat, quippe illud sua acrimonia arteriam exasperat. Rosmarinum cum erica na-

sci, folijs lactucæ syluestris amaræ asperioribus, candidioribusq́;, radice breui, Theophrastus author est: potuq́; idipsum alterutra parte purgare. Canchrys vim habet excalfaciendi, & vehemẽter exiccandi, quare abstergentibus medicamentis inseritur. Contra oculorum fluxiones capiti illinitur, ita vt tertio die soluatur.

Rosmarinum coronarium. Cap. LXXI.

*ROsmarinum, quo coronarij vtuntur, ramos mittit tenues, & circa eos folia minuta, densa, longa, exilia. subter incana, supernè virentia, * graui odore. Excalfactoria vi præditum est: regiũ sanat morbum, si decoctum in aqua, ante exercitationes bibatur: & vbi laborans exercitationi se crediderit, in balnea descendat, & merum potet. Acopis, gleucinoq́; vnguento admisceri solet.*

** Cõmodius Marcellus, cũ grauitate odorata.*

Sphondylium. Cap. LXXII.

SPhondylium folia quadámtenus platani & panacis habet: caules fœniculaceos, cubitali altitudine, aut amplius assurgentes, in quorum cacumine semen duplex, seseli simile, sed latius, candidius, et magis paleaceum, grauis odoris: flores eius albi, aut pallentes: radice rhaphani, candida. Nascitur in palustribus & aquosis. Potum semen pituitam per aluum extrahit: medetur iocineris vitijs, regio morbo, comitialibus, orthopnoicis, vulnarum strangulationi. Veternosos suffitu reuocat: cum alio cõmodè infunditur capitibus phreni-

ticorum, & lethargicorum, item capitis doloribus: cum ruta illitum, serpentia vlcera cohibet. Datur *radix contra regium morbum, & iocineris vitia: circunrasa eadem, & iniecta callos fistularum derodit.*Recentis *floris succus exulceratis auribus, purulentisq; accommodatur: qui cæterorum succorum more exprimi, dein recondi solet.*

Ferula. Cap. LXXIII.

E *Viridi ferula medulla pota vtilis est ad cruentas excreationes, cœliacosq;, & contra viperarum morsus in vino datur, erumpentemq; naribus sanguinem indita sistit.* Semen *potum torminosis auxiliatur sudores ciet, vncto ex oleo corpore.*Caules, *si edantur, capitis dolores faciunt: maria condiuntur.* * Ferula *itaque caulem profert ternùm sæpe cubitorum: folia fœniculi, longè asperiora, & latiora. qua ab imo caule uulnerata, sagapenum efficitur.*

* Desũt in codice nostro græco, ac antiquißimis quibusque Marcello teste.

Peucedanum. Cap. LXXIIII.

P*Eucedanum, caulem emittit tenuem, gracilentum, fœniculo similem: comam habet statim ab terra copiosam, spissamq;: flore luteon: radice nigra, crassa, graui odore, succosa. gignitur in montibus opacis.* Tenera *radix cultello conciditur, profluensq; è plaga succus umbræ mandatur: in sole siquidem confestim euanescit.* Colligitur *capite prius & naribus rosaceo perfusis, ne capitis dolor premat, & uertigo sentia-*

tur. Assatione radix inutilis fit. Tam lac, quàm succus radice & caulibus extrahi solet, sicuti è mādragora: verùm inefficacior succo lacryma habetur, & velocius expirat. Interdum etiam concreta inuenitur lacryma, thuris similitudine, caulibus radicibusq; adhærens. Præfertur succus è Sardinia & Samothrace, colore rufo, odore graui, feruēs gustu. Ex oleo & rosaceo illitum peucedanū prodest lethargicis, phreniticis, vertiginosis, comitialibus, & longis capitis doloribus, resolutis, ischiadicis, cōuulsis: omnibus, in vniuersum, vitijs neruorum, ex oleo & aceto illitum prodest. Eius olfactu respirant vuluæ strangulatus, & veternosi reuocātur: incensum serpentes abigit. Aurium doloribus conuenienter ex rosaceo instillatur. cauernis dentium inditum, mitigat dolorem: contra tussim efficacissime ex ouo assumitur, suspirijsq;, & torminibus, et inflationibus subuenit: ventrem leniter emollit, lienem absumit, difficiles partus mirè adiuuat. Facit ad vesicæ cruciatus, & renum distentiones potū, & vuluam aperit. Radix ad eadem vtilis est, sed inefficacior: eius decoctum bibitur. Farina eius, sordida vlcera purgat, & vetera cicatrice obducit: squamas ossium extrahit. In cerato, & calfacientia malagmata additur. Radix eligi debet recens, quæ cariem non senserit, firma, odoris plena. Succus ad potiones amaris nucibus aut ruta, aut pane calido, aut anetho resoluitur.

ANNOTATIO.

*Herba doctis omnibus pro melanthio recepta, foliis fœniculum potius quàm senecionem uidetur imitari, ut certè locum hunc esse aut deprauatū, aut uerum ignorari melanthion, sit suspicandum.

Gith, seu Melanthium.

Cap. LXXV.

*Gith exilibus surculis fruticat, sæpe binos dodrantes excedens: folijs *: vt senecionis minutis, sed multò tenuioribus: capitulo in cacumine tenui, paruo, ceu papaueris, oblõgo, intercursantibus intus membranis: quibus semen includitur nigrum, acre, odoratum, quod panibus inspargitur. Capitis doloribus illitum fronti, subuenit. discutit recentes oculorum suffusiones, tritum ex irino, & infusum naribus: tollit lepras, lentigines, duritias, tumoresq; vetustos, cum aceto illitum: circunscarificatos clauos excutit, cum vetere vrina impositum: dentium doloribus, decoctum cum aceto, & teda, prodest: teretes ventris tineas expellit, peruncto ex aqua vmbilico: destillatione laborantes adiuuat, tritum in linteo, & olfactum: vrinã & menstrua ciet, multis diebus sumptum, & lac extrahit, difficultatem spirandi cum vino potum leuat: phalangiorum morsibus ex aqua, drachmæ pondere, haustum auxiliatur: incenso serpentes fugantur. Tradunt largius epotum enecare.*

Laserpitium, & Laser. Cap. LXXVI.

LAserpitium in Syria, Armenia, Media, & Libya nascitur, caule ferulaceo, quem maspetum vocant: folijs apio similibus, lato semine. Radix excalfacit: in cibis ægrè concoquitur, vesicæ noxia: sugillatis illita cum oleo, & strumis, ac tuberculis cum cerato, medetur: ischiadicis conuenit cum irino aut cyprino cerato: excrescentibus circa sedem tollendis illinitur cum putamine mali punici, & aceto decocta: venenis pota resistit: os commendat cibis aut sali permista. Laser è radice atque caule scarificatis colligitur. præfertur autem rufum, translucens, myrrhæ æmulum, non porraceum, odore valens, suaui gustu: quod dilutum facilè albescit. Cyrenai cum si quis degustarit, humorem toto corpore ciet, blandißimo odore, adeò vt ne os quidem gustanti nisi paululum spiret. Medicum & Syriacum minus viribus valent, & magis virosum reddunt odorem. Laser omne antequam siccescat, adulteratur sagapeno, aut fabæ lomento: quod maleficium deprehenditur gustu, odore, visu, & dilutione. Caulem aliqui silphion, radicem magudarin, & folia maspeton vocauere. Efficacißimum laser, mox folia, postremò caulis. Acrem vim habet, inflationes facit: perunctas cum aceto, pipere & vino alopecias sanat: oculorum aciem exacuit, & incipientes suffusiones, illitum cum melle, dißipat: cauernis den-

tium in dolore inditur, aut cum thure in linteo circunligatur, aut cum hyssopo, ficis coctis in posca, os colluitur: ijs prodest, quos bestia in rabiem efferata momorderit, vulneribus immissum: valet aduersus venena telorum, & animalia omnia, quæ virus eiaculantur potum, aut illitum: scorpionum plagis oleo dilutum circunlinitur: gangrænis præcoercitis immittitur: & cum ruta, nitro & melle, vel per se, carbunculis: clauos callosq́; prius circunrasos vellit: cerato aut aridorum ficuũ carne præmollitum, recentes lichenas ex aceto sanat. Et excrescentia in carne, polyposq́;, si aliquot diebus cũ atramento sutorio, aut ærugine illinatur: extuberãtia cum forsice extrahit. Veteribus faucium scabritijs opitulatur: grauem, subitoq́; irraucescentẽ vocem, dilutum aqua, sorbitione confestim expedit: vuam illitum cum melle reprimit: anginis ex aqua mulsa vtilißimè gargarizatur. vescẽtes eo, lætiore colore mangonizat: tußi commodè in sorbili ouo datur, et pleuriticis, in sorbitionibus. in fellis suffusione, & aqua inter cutem, cum aridis ficis: horrores discutit cum vino, pipere, & thure potũ: neruorum contractionibus, opisthotonicisq́; datur oboli pondere deuorandum: hærentes gulæ hirudines, gargarizatum cum aceto decutit: ad lac intus coagulatum bibitur: comitialibus ex aceto mulso proficit: menses ciet, cum pipere & myrrha potũ: cœliacos adiuuat, in acino vuæ sumptum: cum lixi

uio autem potui datum, repentè conuulsis ruptisq; prodest: ad potiones resoluitur, nucibus amaris, aut ruta, aut calido pane. Foliorum succo ad eadem proficitur, sed multò inefficacius: cum aceto mulso manditur, ad expediendam arteriam, maximè cũ vox retunditur. eo cum lactucis vtuntur: exitq; in vicem erucæ. Fertur & altera magudaris in Libya nasci, radix laserpitio similis, sed minus crassa, acris & fungosa, ex qua non profluit succus: eiusdem cum lasere facultatis.

Sagapenum. Cap. LXXVII.

SAgapenũ ferulaceæ herbæ succus est, quæ in Media nascitur. Optimum est trãslucẽs, fuluo forinsecus colore, & intus albo, nescio quid inter laser & galbanũ redolens, gustu acri. Prodest laterũ, et pectoris doloribus, tussibus vetustis, conuulsis, et ruptis. Crassam pulmonis pituitã expurgat. Datur comitialibus, opisthotonicis, lienosis: itẽ contra neruorum resolutionẽ, perfrict ones, & febrium circuitus in potu: in vnguenta probè admittitur: menses pellit, sed fœtum exanimat, cũ hydromelite potũ: prodest ex vino haustũ serpẽtiũ ictibus. olfactũ ex aceto, vuluarũ strãgulatus exsiccat, oculorũ cicatrices, offusã caliginẽ, hebetudines, suffusiõesq; detergit. Resoluitur vt laser, ruta, aqua, et amaris nucibus. aut melle, aut calido pãe.

Euphorbium. Cap. LXXVIII.

EVphorbium Libyca arbor est, ferulæ spe-

ciem habens, quæ * in monte Atlante iuxta Mauritaniã inuenitur. Ea acerrimo succo turget: cuius eximium feruorem expauescentes incolæ, ouillos ventres elutos, arbori circunlingãt, & eminus caulem contis incidunt., confestimq; è plaga, perinde atq; vase quodam, in ventriculos copiosus lactis humor effluit, præter id quod humi sparsum, vulnus eiaculatur. Duo succi genera: vnum orobi magnitudine, sarcocollæ modo emicat: alterum in ventriculis concrescit, atq; vitreum spectatur. Eligendum est translucens, & acre. Euphorbium adulteratur sarcocollæ, & glutini mistione, sed difficile quidem experimentum: quippè cùm leui gustu, os accẽsum diu detineat, adeò vt quicquid ori obijciatur, planè euphorbium resipiat. Eius inuentio tempore Iudæ regis Libiæ cognita extitit. Succus illitu suffusiones discutit: potus tota die exurit: quare melli collyrijsq; pro acrimoniæ ratione admisceri debet. Coxarum doloribus prodest in odorifera potione haustus. squamas ossium eadem die eximit: verùm eo vtentes, necesse est linamentis aut ceratis communire corpus, quo ossa conuestiuntur. Aliqui memoriæ prodiderunt, percussos à serpente nihil molesti passuros, si ĩcisa osse tenus capitis cute ĩtritus succus ĩfũdatur, vulnusq; postea cõsuatur. * Ita Plin. græcus in molo.

Calbanum. Cap. LXXIX.

GAlbanum succus est nascentis in Syria ferulæ, quod nonnulli metopium vocant. Ma-

ximè laudatur cartilaginosum, merum, thuris effigiem præbens, pingue, minimè lignosum, retinens nonnihil adiecti seminis, & ferulæ, graui odore, neq; valde humidum, neq; nimis aridum. Adulteratur faba fresca, resina & ammoniaco. Galbanum excalfacit, vrit, extrahit, discutit: menses ac partus trahit appositu vel suffitu: lentigines aceto et nitro perunctas tollit: deuoratur ad tußim veterē, difficultatem spirādi, suspiria, rupta, cōuulsa: aduersatur toxicis, potum cum vino & myrrha. simili modo sumptum mortuos partus extrahit: imponitur lateris doloribus, & furunculis: comitiales, & vuluæ strangulatus, & vertiginosos olfactu suscitat: si vratur, fugat nidore serpentes, & perunctos feriri non patitur: serpentes cum oleo & sphondylo circumpositum, necat: dentium dolorem oblitum, aut cauernis inditum, mitigat. vrinæ difficili prodesse existimatur. Resoluitur ad potiones amaris nucibus, aqua, aut ruta, aut calido pane, mulsáue, aliàs meconio, cre, vsto, aut felle liquido. Si purgare Galbanū voles, in feruentem aquā demittito: nanq; cum liquefactum fuerit, eíus sordes fluitabunt: quas hoc modo facilè separabis: mundo linteo raroq; alligatum in fictili aut ærea pyxide ita pendeat, vt imum vasis ne tangat: opertoq; vase in feruidam aquam demittito: sic enim syncerum veluti per colum eliquescet, et lignosum in linteo remanebit.

Ammoniacum.

Ammoniacum. Cap. LXXX.

AMmoniacum, ferulæ ſuccus eſt, quam iuxta Cyrenen Aphrica gignit: cuius fruticem cum radice agaſyllim vocant. Probatur bene coloratũ, ligni & calculorum expers, thuris ſimilitudine, minutis glebis, denſum, ſyncerum, nulla ſorde ſpurcatum, caſtoreum odore imitans, guſtu amarum. hoc genus trhauſma, id eſt, friaturam appellant: quod vero terram, & calculos collegit, phyrama. Gignitur in Aphrica iuxta Ammonis oraculum, ſuccum ſtillante ferulacea arbore. Mollit, extrahit, calfacit: tubercula duritiasq́; diſcutit: potum, aluum ſoluit: partus extrahit, lienem conſumit, drachmæ põdere hauſtum: articulorũ coxendicumq́; doloribus liberat: auxilio eſt anhelatoribus, orthopnoicis, comitialibus. Item quibus humor in pectore coit, ſi cum melle delingatur, aut cum ptiſanæ ſucco ſorbeatur: cruentam vrinam pellit. albugines oculorũ abſterget: genarum ſcabritiam abſumit: tritũ autem cum aceto, & impoſitum, iocineris lienisq́; duritias ſedat: diſcutit tofos, qui in artubus concalluerunt, cum melle aut cum pice illitũ. laſſitudines, & coxendicum dolores eo perungi vtile eſt, cum nitro, & cyprino oleo, vice acopi.

Sarcocolla. Cap. LXXXI.

SArcocolla, lacryma eſt arboris in Perſide naſcẽtis, pollini thuris ſimilis, rufa, guſtu amara. Vulnera glutinat, oculorum fluxiones in-

hibet: emplastris inseritur. Adulteratur admisto gummi.

Glaucium. Cap. LXXXII.

GLauciũ, succus est herbæ, quæ ad Hierapolim Syriæ nascitur, folijs ferè corniculati papaueris, pinguioribus tamen, in terram sparsis, odoris tetri, gustus amari: tota croceo succo madet. Folia in olla fictili semifrigidis clibanis calfaciunt indigenæ, usque dum flaccescant, deinde contusis succũ exprimunt: cuius est vsus ad oculorum medicamẽta, vtpote cùm inter initia refrigeret.

Glutinum. Cap LXXXIII.

GLutinum, quod xylocollan, alÿ taurocollan vocant, præstantißimum Rhodiacum, quod ex bubulis corÿs conficitur, id candidum est, & transf lucens. Nigrum verò minus probatur. Resolutum in aceto, impetigines leprasq; cutis delet: ambustis igni ex aqua calida dilutum illitumq;, pustulas erũpere non patitur. vulneribus prodest, melle aut aceto madefactum.

Glutinum piscium. Cap. LXXXIIII.

IChthyocolla, gluten pisciũ, vẽter est piscis cetacei. Præstat candicans, natione Ponticũ, subaspe rũ, minimè scabrũ, et quod celerrimè liquescit. Vtile emplastris, capitis & leprarũ medicaminibus, & tetanothris, quæ cutẽ faciei erugãt, et extẽdũt.

Viscum. Cap. LXXXV.

VIscum optimum est recens, intus porraceum,

extra fuluum, quod aſperi nihil, aut ſurfuroſi conceperit. Fit acinis in robore naſcentibus, buxeo fruticis folio: contuſum acinum lauant, & poſtea in aqua decoquunt. ſunt qui commanducando ipſum efficiant. Gignitur quoque in malo, pyro, & pleriſque aliis arboribus: quinetiam inuenitur in quorundam fruticum radicibus. Emollit, diſcutit, extrahit parotidas, tubercula, cæteraſq; collectiones ad maturationem perducit: cum reſina autẽ, & cera pari, epinyctidas in ſplenio ſanat: vetera vlcera abſceſſuſq;, quos cacoethes vocant, ex thure mollit: lienẽ cum calce, gagate, aut Aſio lapide coctũ, & impoſitum abſumit: cum ſandaracha, aut auripigmento illitũ, vngues extrahit: miſtum cum calce, & vini fæce, ſuam vim intendit.

Aparine. Cap. LXXXVI. Vulgò

APparine ramis multis, & paruis fruticat, aſperguaſperis, quadrangulis, per interualla orbi la. culato foliorum ambitu, vt in rubia: flos albus: ſemen durum, rotundum, concauum, albũ, vmbilici figura, aſperitate veſtium tenaci. Ea paſtores coli vice vtuntur, ad eximendos à lacte pilos. Seminis, caulium, ac foliorum ſuccus, potu contra viperarum phalãgiorumq; morſus auxiliatur: infuſa aurium dolori medetur. Herba cũ axungia trita ſtrumas diſcutit.

Alyſſum. Cap. LXXXVII.

ALyſſon exiguus frutex eſt, vnicaulis, ſub-

asper, rotundis folijs fructu duplicium scutorũ effigie, in quo est semen, quadamtenus latum. in mõtibus, et asperis locis emicat. Eius decoctũ singultus sine febri, potu discutit: idem efficit, si quis eam aut teneat, aut odoretur: cum melle trita, vitia cutis in facie, & lentigines emendat. coutusa in edulio, rabiei canis mederi putatur. domibus appensa salutaris esse creditur, & hominibus atque animalibus fascini amuletum. Purpureo linteo circunligata, pecorum morbos abigit.

Asclepias. Cap. LXXXVIII.

ASclepias, ramos emittit longos: folia hederæ, lõga: radices numerosas, tenues, odoratas: floris virus graue: semen securidacæ. nascitur in mõtibus. Radices ex vino potæ torminibus auxiliantur, & contra serpentium ictus. Folia aduersus vuluæ mãmarumq; vlcera, quæ cacoethe vocãt, illinũtur.

Atractylis. Cap. LXXXIX.

ATractylis, spina est cnico similis, folia multò longiora ferens in summis virgis, magna parte nuda, asperaq;, qua fœminæ pro fusis vtuntur: capitula in cacumine spinis horrent. flos luteus, quibusdam in locis purpureus inuenitur: radix tenuis, superuacua. Coma, semen & folia cum pipere, & vino teruntur vtilißimè contra scorpionum ictus. percussos tradunt quandiu ea teneatur herba, nullum experiri dolorem, ipsumq; deposita statim recrudescere.

Polycnemum. Cap. XC.

POlycnemon, frutex est surculosus, folijs origani caule, vt pulegij, geniculis multis ītercepto, sine vmbella, tenui tamē in cacumine corymbo, boni odoris, & acris. Vulneribus agglutinādis recēs, aut aridū cum aqua, efficaciter illinitur: se l quinto die solui debet. Ad vrinæ stillicidia ruptaq́; , cum vino bibitur.

Clinopodium. Cap. XCI.

CLinopodiō frutex est folijs serpyllo similis, surculosus, duum dodrātū altitudine. nascitur in petrosis. Flores, marrubij modo, ex interuallis distincti speciem lecti pedū præbent. Bibitur herba & succi eius decoctū, ad conuulsa, rupta, strangurias, serpentium ictus: mēses & partus pellit: & pensiles verrucas, quas acrochordonas vocant, eijcit, aliquot diebus potū. aluū sistit decoctū ad tertias, potūq́; , si febrim sentiunt, ex aqua, alioquin ex vino.

Leontopetalum. Cap. XCII.

LEontopetalon, caulem emittit dodrantalem, aut altiorem, plurimis alis concauum, & in cacumine semina parua duo aut tria, in siliquis, ciceris modo: flores anemonæ similes, punicei coloris: folia braßicæ, sed papaueris diuisura. radicibus nigris, rapæ similibus, strumosis. nascitur in aruis et segetibus. Radix auxiliatur serpentium ictibus, ex vino pota: nec alia res celerius dolorem finit. Miscetur ischiadicorum clysteribus.

Teucrium. Cap. XCIII.

* Chamædryos.

TEucrion, siue, vt alijs placet, teucris, herba est virgæ referens effigiem, *trissaginis similitudine, tenui folio, non multum à cicere alieno. hæc in Cilicia iuxta Gentiadem Cissademq; vbertim prouenit. Recens cum posca, aut aridæ feruefactæ ius, potu lienem potenter absumit: lienosis cum aceto et ficis illinitur: item serpentium morsibus ex aceto solo, sine ficis.

Trissago. Cap. XCIIII.

* Plini. colore: quod & ipsum herbæ pulchrè cõgruit.

CHamædrys Græcis, alijs chamædrops, Latinis trissago dicitur. sunt qui eam teucrim appellauere, propter eam quam cum teucrio, seruat similitudinem. Nascitur in petrosis & asperis frutex dodrantalis, folia habens exigua, amara, *effigie et diuisura quercus flore paruo, penè purpureo. Carpitur semine prægnans. Recens in aqua decocta, potu tußibus, indurato lieni, vrinæ difficultati, incipientibus hydropicis, auxiliatur: cit menses: partus extrahit, lienem ex aceto pota consumit: aduersus serpẽtium venena ex vino, potu, illituq; efficacißima. Trita digeritur in pastillos ad supradicta: purgat vetera vlcera, cum melle: cum oleo illita, caliginem oculorum discutit: natura eius est calfacere.

Leucas. Cap. XCV.

LEucas montana, latioribus quàm vrbana folijs, semine acriore, amariore, ori ingrato, efficacior tamen quàm satiua habetur.

Vtraque ex vino contra animalium venena, præcipuè marinorum opitulatur.

Lychnis. Cap. XCVI.

LYchnis coronaria, flore est albæ uiolæ simili, sed purpureo, quo corollæ factitantur. Contra scorpionum ictus semen in uino potum auxiliatur. Lychnis syluestris, omnia urbanæ similis. Bilē per aluum detrahit, semine duobus drachmis poto: ictis à scorpione subuenit. Aiunt huius herbæ apposit u, scorpiones torpescere, & inertes prorsus reddi.

Lilium. Cap. XCVII.

LIlia coronamentis se dedunt, Lyria à quibusdam uocata. E quibus unguentum temperatur quod aliqui lirinum, alij susinum appellant, neruos & priuatim uuluæ duritias emolliens. Folia herbæ illita, contra serpentium ictus auxiliantur: feruefacta, ambustis proficiunt: aceto condita, uulneribus opitulantur. Succus adiecto melle aut aceto, in æreo uase coquitur, conuenienti medicamento uetustati ulcerum, & ad recentia uulnera. Inassata radix & ex rosaceo trita, igni ambusta sanat, uuluam emollit, menses ciet, ulcera cicatrice obducit: cum melle detrita, neruis præcisis, luxatisq; medetur: uitiligines, furfures, & lepras emendat: ulceráq; in capite manantia expurgat: abstergit faciem & erugat: teritur in aceto cum hyoscyami folijs, & farina tritici, mulcendis testium inflammationibus. Semen pitum

morſibus ſerpentium aduerſatur: ignibus ſacris ſemen & folia cum vino illinuntur. Tradunt & * rubra eſſe lilia. In Syria autem & Piſidia Pāphyliæ, efficaciſsima vnguentis naſcuntur.

* πορφυρὰ, id eſt purpurea.

Ballote. Cap. XCVIII.

Vulgò Praſtum fœtidū.

BAlloteu, nomine alio nigrum marrubium vocant: caules edit quadrangulos, nigros, ſubhirſutos, complures ex vna radire. folijs maioribus quàm marrubij, hiſpidis, cingentibus per interualla caulē, * ſubrotūdis, graueolentibus, apiaſtro proximis. vnde aliqui apiaſtrū eam vocauerunt: candidi flores vniuerſi uerticillato ambitu caulē coronāt. Vis eius efficax aduerſus canis morſus, folijs ex ſale illitis: feruēti cinere flacceſcūt folia, vt cōdylomata reprimāt: purgāt et ſordida vlcera cū melle.

* στρογγυλοπέρα, id eſt, rotundioribus.

Apiaſtrum. Cap. XCIX.

Plinius nigrioribus: quod magis arridet.

Melissa officinis.

MElißophyllon ſiue melithæna, id eſt, apiaſtrum, id ſibi nomen vſurpauit, quoniam apes ipſa herba delectantur, cauliculi et folia ballotæ, de qua paulò antè diximus, ſimilia eſſent, niſi maiora, tenuioraq́;, nec ita hirſuta ſpectarentur: citreum malum olent. Folia cum vino pota aut illita proſunt contra ictu phalangiorum, ſcorpionumq́; item aduerſus canis morſum. Decocto eorundem gratia, foueri prodeſt: deſeßionibus fœminarum ad ciundos menſes conuenit, dentes eodem in dolore colluuntur, dyſentericis infunditur. Fungorum ſtrangulationibus folia, addito ni-

tro, potu auxiliantur: torminibus & orthopnoicis delinctu. Illita cum sale strumas discutiunt, vlcera purgant, articularios dolores illita sedant.

Marrubium. Cap. C.

M*Arrubium, frutex est ab radice ramosus, cãdicans, subhirsutus, quadrangularibus ramis: folium pollicem æquat: subrotundũ, hispidum, rugosum, gustu amaro: semen in caulibus, & ex interuallis: flores verticillato ambitu, asperi. Nascitur propter ædificia, ruinas, & rudera.*

Huius folia sicca, cum semine decocta in aqua, aut viridium succus datur cum melle suspiriosis, tußientibus, & ad tabitudinem redactis. Crassam è pectore pituitam, cum sicca iri eijcit. Mulieribus à partu non purgatis datur, vt menstrua & secundas extrahat: item in difficili partu, & his qui venena hauserunt, aut à serpẽtibus demorsi sunt: vesicam renesq; lædit. Folia cum melle illinuntur sordidis ulceribus purgandis: pterygia nomasq; sistũt, laterum dolores mitigant. Succus folijs contusis expressus, & sole coactus, ad eadem pollet: cum vino & melle illitus, oculorum claritatem adiuuat: naribus regium morbum expurgat: aurium doloribus conuenienter instillatur, per se aut cum rosaceo.

Stachys. Cap. CI.

S*Tachys frutex est, marrubio similis, sed longior: folia ferens numerosa, hirsuta, rara, prædura, cana, odoris iucundi, & complures virgas*

ab radice exeuntes, marrubio candidiores: nascitur in mõtibus et asperis. Vim habet excalfactoriã et acrẽ foliorũ decoctũ potu pellit mẽstrua et secũdas

Phyllitis. Cap. CII.

PHyllitis, folia promit rumici similia, longiora, & viridiora, sena aut septena, recta, quæ parte anteriore læuia cernuntur, à tergo autẽ pensiles quasi vermiculos tenues ostendunt: in vmbrosis & opacis hortorum locis emicat, gustu acerbo: neq; caulem, neq; florem, neq; semen profert. Folia in vino pota serpentium morsibus aduersantur: quadrupedibus per os infusa auxilio sunt: & si dysenteria aut resoluta aluus exercet, potui dantur.

Phalangium. Cap. CIII.

PHalangium à quibusdam phalangites vocatur* ramuli sunt ei duo, aut tres, pluresúe, in diuersa tendentes: flos candidus, lilio similis, multas incisuras habens: semine nigro, lato, ad lenticulæ dimidiatæ figuram, multò tenuiore: radice parua, tenui, herbacei coloris, dum à terra eruitur: prouenit in collibus. Huius folia, semen, flos tum vino pota, auxiliantur contra scorpionum phalangiorumq; ictus: tormina quoque discutiunt.

* οἱ δὲ καὶ ταύτην λευκάκανθα, τιαλο' σι *Ital' ii nius. Græcus παχύ, id est, crasso.

Trifolium. Cap. CIIII.

TRifolium, Græci triphyllon, alij oxytriphyllon, alij menyanthes, alij asphaltion, vocant. Frutex supra cubiti altitudinem attollitur, virgas habens tenues, iunceas & nigras, vnde ramulares

enascuntur appendiculæ, in quibus terna singulis germinationibus exeunt folia, loto arbori similia: ijs recenter enatis rutæ odor inest: vbi autem adoleuerunt, bitumen olent. Florem edit purpureum, semen quadámtenus latum, subhirsutum, ex altera extremitate exertum, antennæ modo corniculum gerens. Radix tenuis, longa, valida. Semen & folia in aqua pota pleuriticis, vrinæ difficultati, comitialibus, & ijs qui aquæ inter cutem principia sentiunt, fœminis quoque vuluæ vitio opportunis, auxiliantur: menses ciunt: ternæ drachmæ è semine dari debent, è folijs verò quaternæ. Contra serpentium ictus trita folia, & ex aceto mulso pota, præsidio sunt. Tradunt aliqui, totius fruticis, radicis, foliorumq; decoctũ fotu dolores eorum finire, quos serpentes percußerint: qua autẽ aqua sanatus quis fuerit, si ea quispiam alius foueatur, qui vlcus habuerit, perinde afficitur vt à serpente demorsus. Quidam terna folia aut semina in tertianis, cum vino potui dedere: et ĩ quartanis, quaterna, vt q̃ febriũ circuitus discuterẽt. Radix antidotis ĩseritur.

Polium. Cap. CV.

DVo genera polij: montanum, cui teuthris nomen est. & cuius est vsus. Tenuis frutex est, candidus, dodrantalis, semine refertus: capitulo in cacumine quandam corymborum speciem præ se ferente, paruo, cano hominis capillo simili, grauiter olente, non sine quadam suauitate. Alte-

rum fruticosius, non vsqueadeò valens odore, & viribus infirmius. Potum feruefacti ius auxiliatur serpentium ictibus, hydropicis, morbo regio, & lienosis ex aceto: stomachũ malè habet: caput doloribus afficit, aluũ & mẽses ciet: substratũ suffitúmue serpentes abigit: illitum vulnera conglutinat.

ANNOTATIO.

Scordii hoc loco depicti uberrimus ubique est prouentus, ut non iniuria eorũ sit explosus error, qui alliũ syluestre, aut obuiam quamcunque herbam alliũ subolentem, hoc esse opinabantur. Est autẽ præter id, Plinio libr. 25. cap. 6 authore, aliud quoddã genus latioribus foliis ac menthastri effigie, cuius nuper in mõte quodã ad Viennã ingens se copia nobis obtulit: nec alia sanè nota, quàm foliorum cũ menthastro similitudine, à scordio huic authori descripto, differre obseruauimus.

Scordium. Cap. CVI.

SCordium in montibus & palustribus nascitur, foliis trissaginis, maioribus, non sic in ambitu diuisis, aliquantum allia redolentibus, gustu amaris & adstringentibus: quadrangulis caulibus, subrubro flore. Herba vim excalfactoriam habet: vrinam cit. Cocta recens aridáue cũ vino, aduersus venenatos serpentiũ morsus bibitur: ad stomachi quoq; rosiones, dysenteriã, et vrine

difficultatē, binis drachmis cum hydromelite: crassamen purulentum pectore expellit. Facit aridæ farina ad veterem tußim, rupta, conuulsa, si cum nasturtio, melle & resina misceatur in eclegmate: inflammata modicè præcordia, cerato excepta, recreat: cum aceto acri aut aqua podagris conuenienter illinitur: menses imposita mouet: vulnera cōglutinat. vetera vlcera purgat, & ex melle ad cicatricem perducit. Sicca excrescentias in carne cohibet. Succus ad eadē vitia bibitur. Inter prima efficax Ponticum natione, Creticumq́;.

Tusſilago. Cap. CVII.

TVßilagini folia sunt maiuscula quàm hederæ, sex aut septem à radice, subalbida à terra, supernè virentia, in plures angulos excūtia, caulis palmum altus: flos luteus, vere prodit, quo vnà cum caule confestim exuitur: inde nonnulli his vacare existimauerunt. Radix tenuis est & superuacua: nascitur in amœnis & riguis. Folia ex melle trita igni sacro & omnibus inflammationibus illitu medentur. Aridæ fumus per infundibulum hianti ore raptus, hos sanat, qui sicca tußi atque orthopnœa infestantur: pectoris vomicas rumpit. Eundem effectum præbet suffita radix. Decocta in hydromelite, & pota emortuos partus eijcit.

Vulgò vngula caballina.

Artemiſia. Cap. CVIII.

ARtemisia magna ex parte in maritimis nascitur, absynthij modo fruticosa, maioribus

& pinguioribus folijs, ramisq́; : huius quidem genera duo. Vnum latius habitiusq́;, folijs virgisq́; latioribus. Alterum tenuius, flore paruo, tenui, candido, graueolente: æstate floret. Sunt qui in mediterraneis vnicaulis nomine appellant, tenuem herbulam, simplici caule & minuto, floribus scatente tenuibus, flauo colore: hæc iucundiorem quàm præcedens efflat odorem. Vtraque excalfacit, extenuat: feruefactæ conuenienter in muliebres desessus adijciuntur, ad detrahendos menses, partus, secundasq́;: item ad præclusiones vuluæ, & eiusdem inflammationes: calculos comminuunt: remoratam vrinam cient. mēses pellūt pubi illitæ. Succus vuluæ inditus ex myrrha, eadē quæ insessio trahit. Coma tribus drachmis eorundem educendorum gratia bibitur.

Ambrosia. Cap. CIX.

AMbrosia pusillus frutex est, ramosus, altitudine trium palmorum: folijs rutæ, circa imum caulē exiguis: cauliculi seminibus, perinde quasi racemulis grauidi, qui nunquā florem pariunt, odore vinoso, suaui: radice tenui: sesquipedali. Coronantur ea Cappadoces. Vis eius reprimere ac repellere, & illitu adstringere humores, qui in aliquam partem incumbunt.

Botrys. Cap. CX.

BOtrys fruticosa herba est, lutea tota, & in multas alas sparsa: semen circa totos ramulos prouenit: folia cichorio similia: tota suauem

odorem ſpirat: quare veſtimentis interponitur: in-uenitur in torrentium ripis, & conuallibus. Pota orthopnœas mulcet. Hanc Cappadoces ambroſiam vocant, alij artemiſiam.

Geranum. Cap. CXI.

GEraniō folijs anemones, diuiſuris lōgioribus: radice ſubrotunda, cùm eſtur dulci. Quæ drachmæ pondere in vino pota, vuluæ inflationes diſcutit. Geranium alterum, caulibus minutis & piloſis, ſeſquipedalibus: folijs maluæ, in ſummis alis ſurſum ſpectantia gruum capitula inſunt, cū ſuis roſtris, aut canini dētes. Nullius in medicina vſus. Pes colū-binus uulgò.

Gnaphalium. Cap CXII.

GNaphalij folijs mollibus ac albis pro tomento vtuntur. Bibuntur efficaciter folia in vino auſtero, ad dyſenteriam.

Typha. Cap. CXIII.

TYpha folium edit * cyperidi ſimile: caulem album, læuem, æquabilem: florem in cacumine ambientem, denſum, qui in pappos ſoluitur, quod paniculam aliqui nominans. Huius herbæ flos ſuillo adipe eloto exceptus, ambuſtis medetur. Gignitur in paluſtribus & aquis ſtagnantibus.

* Intellige quā lib. I. cyperū uocauit.

Circæa. Cap. CXIIII.

CIrcæa, quam & dircæim aliqui vocant, folijs eſt hortenſis ſolani, agnatis crebris: flore nigro, puſillo, copioſo: ſemine milij, naſcente in quibuſdam veluti corniculis: dodrātali radice, tri-

plici fermè aut quadruplici, candida, odorata, excalfaciente. Nascitur in apricis, saxis, & vento perflatis. Radicis tusæ pondo quatuor, in sextarijs tribus vini dulcis, per diem & noctem macerantur, potuq; triduo vuluas expurgant. Semen in sorbitionibus datum, lacte mãmas nutricum explet.

Oenanthe. Cap. CXV.

Videtur nostra Filipendula.

OEnanthe folia habet pastinacæ: florem candidum. caulem crassum, palmi altitudine: semẽ atriplicis. radicem magnam, in multa rotunda capitula extuberãtem: nascitur in petris. Caulis eius & folia, cum mulso vino pota secundas eijciunt. Radix è vino, vrinæ stillicidio conuenit.

Conyza. Cap. CXVI.

Vulgò pulicaria.

COnyzæ duo genera. quæ parua vocatur, odore præstãtior est: maior verò frutice altior & folijs latioribus, graui odore. Vtriusq; folia oleæ similia, hirsuta, pinguia. In maiore caulis binũ cubitorũ altitudine attollitur, in minore pedẽ æquat. Flos fragilis, lutei coloris, subamarus, qui in pappũ abit: radices superuacuæ. Suffitu substratuq; frutex totus serpẽtes fugat, culices abigit, & pulices necat. Folia cõuenienter illinuntur serpentiũ plagis, & tuberculis, ac vulneribus. Flores & folia cum vino ad mẽses partusq; eijciendos bibũtur: item contra vrinæ stillicidia, arquatum morbũ, & tormina. comitiales pota ex aceto adiuuãt. Decoctũ in desessionibus medetur vuluæ malis. Impositus succus abor

tum

tum facit. Ex oleo efficaciter horroribus * *oblini= tur. Capitis dolores tenuis illita sanat. Est & ter= tium conyzæ genus, caule craßiore, ac molliore: fo liјs mediæ inter maiorem ac minorem amplitudi= nis, minimè autẽ pinguibus: multò grauioris hæc est odoris & iniucundioris, sed inefficacior. Proue= nit locis non riguis.* * ἠπίαλ.

Hemerocalis, siue lilium syluestre.

Cap. CXVII.

HEmerocallis folium & caulẽ habet liliј, por raceo colore: flores in caule per singulis exor tus, terni aut quaterni erũpunt, liliј diuisura, quo= ties dehiscere cœperũt, colore perquã pallido: radix magna est atq; bulbosa: quæ pota, aut cum melle & lana de pesso apposita, aquã educit & sangui nem. Folia trita mãmarum inflãmationes à par= tu contractas, oculorumq; collectiones mitigant. Radix et folia igni ambustis vtilißimè illinũtur.

ANNOTATIO.

Leucoion, si nominis etymõ spectes, albam significat violam: solet tamen & pro lutea, cœrulea ac purpurea vsurpari. Nunc officinis Arabum ferè sequacibus, Cheiri nuncupatur.

Leucoium, siue viola alba.

Cap. CXVIII.

LEucoion vulgaris est notitiæ, sed in floribus differentia quædam: nanq; aut cœrulei, aut

albi, aut purpurei, aut lutei inueniuntur. Lutea vero præcipui in medicina vsus. Huius aridi flores feruefacti in desessionibus, valent contra vuluæ inflammationes, & menstrua expellunt: sanant oris vlcera, cum melle: cum cerato, rimas sedis. Semen duum drachmarum pondere ex vino potum, aut cum melle inditum, menses, secundas & partus extrahit. Radices cum aceto illitæ, lienem reprimunt, & podagricos iuuant.

Cratæogonum. Cap. CXIX.

Videtur genus Persicariæ, non maculatum.

CRatæogonum, siue, vt alijs placet, cratæonon, folijs melampyro simile est, multis calamis ex vna radice emicantibus, multorumq; geniculorũ: semine milij: nascitur magna ex parte in opacis & frutetosis, summopere acre. Traditum est à quibusdam, hoc si bibat ieiuno ore, ter die post mẽses purgatos, tribus obolis, in cyathis aquæ duobus mulier, ante conceptum quadraginta diebus: & vir modo consimili, totidẽ diebus ante coitum hauriat, virilis sexus partum futurum.

Phyllum. Cap. CXX.

PHyllum, quod & elæephyllon vocatur, duum generum est: quod autem thelygonum appellãt, in saxosis musci modo gignitur, folio oleæ, sed magis herbaceo: caule tenui, breui: radice exili: florem album profert: semen papaueris maiusculum: Sed arrhenogonum cætera huic simile, solo fructu distat: habet enim racemosum quiddam deflorenti

bus oleis non dißimile. Arrhenogonon potu, masculi sexus facere partus, vt thelygonō fœminei proditur. Horum Crateuas author est: sed huiusmodi historiátenus, mihi produxisse visum est.

Testiculus. Cap. CXXI.

TEsticulus, quem Græci cynosorchin vocant, folijs circa imam caulis partem in terra stratis, oleæ molli similibus, lōgioribus, angustioribus, læuibus: caule dodrantali: floribus purpureis: radice bulbosa, oblonga, oliuæ modo angusta, duplici ordine: superiore, quæ plenior est: inferiore, quæ mollior ac rugosior. Eduntur radices coctæ, vt bulbi: ex quibus si maiorem edant viri, mares generari dicuntur: si minorem fœminæ, alterum sexum. Addunt, in Thessalia mollem mulieres in lacte caprino bibere, ad stimulandos coitus: aridam vero, ad inhibendos: & alterum alterius potu resolui. Nascitur in petrosis & sabuletis. Testiculus alio nomine serapias, Andrea authore vocatur, quoniā radix ad multa vtilis sit. folijs est porri, latioribus oblongis, pinguibus, ex alarum sinu inflexis: caule palmo: floribus penè purpureis, radice testiculis simili. quæ illita tumores discutit, vlcera purgat, & serpere eadem non patitur. Abolet fistulas, & illitu inflammationes lenit. Aridæ radices nomas inhibent: sanantq́; putredinesq́; , & oris vlcera cacoethe: aluum sistunt è vino potæ. De hac, eadem quæ de testiculo canis, produntur.

Officinis falso satyriō, de quo seq. cap.

Satyrium. Cap. CXXII.

SAtyrium aliqui trifoliū vocant, quoniā tria fert folia, ad terram infracta, rumici aut lilio similia, minora tamen, ac rubra: caulem cubitalē, nudum: florem lilij effigie, candidū: radicem bulbosam, mali magnitudine, fuluam intus vt ouū, candidam, gustanti dulcem, et ori non ingratam: quā in vino nigro austero bibere conuenit, cōtra opisthotonum. Vtendū ea dū cōcumbendi incessit cupiditas, siquidem ea proniores ad venerē fieri affirmant. Est et alterum satyrium erythronium siue erythraicon, id est rubrum, semine lini, maiore, duro, læui, splendente: quod fertur, non secus atque scincus, libidinem excitare. Cortice radicis gracili, rufo: intus autem album includitur, sapore dulci, non ingrato ori: in montosis & apricis enascitur. Venerem, vt produnt, si omnino in anu teneatur radix, stimulat: eoq; magis, si bibatur in vino.

Horminum. Cap. CXXIII.

Vulgò Gallitricum.

HOrminū herba est, folijs marrubio similis: caule semicubitali, quadrangulo, circa quem eminentiæ siliquis similes prodeunt, quæ ad radicē. spectant, in quibus diuersum semen recluditur: siquidem in syluestri rotūdum, fuscumq; inuenitur: in altero, nigrum, & oblongum, cuius est vsus. Ad venerem stimulandam, cum vino bibi volunt. Purgat cum melle argamas albuginesq;, & illitum ex aqua tumores discutit. Eo etiam extrahunt acu

lei ex corpore. Idem effectus est illitæ herbæ. Syluestre magis viribus pollet: quare vnguentis, præsertim gleucino, permiscetur.

Securidaca. Cap. CXXIIII.

HEdysaron, *quod vnguẽtarij pelecinum, id est securidacam vocant, frutex est, folijs ciceris: semen rufum in siliquis fert, corniculorum modo aduncis, quod ancipitem securim æmulatur, vnde nomen accepit: amarum gustu. Stomacho vtile in potu. Additur in antidota. Cum melle ante coitus subditum, concipiendi spem adimit. Nascitur in segetibus & hordeis.*

Onosma. Cap. CXXV.

ONosma, * *oblonga folia habet, ad similitudinem anchusæ, longitudine quatuor digitorũ, & vnius latitudine, mollia, in terra iacentia, sine caule, sine semine, sine flore: radice nititur longa, tenui, infirma, rubescente: gignitur in asperis. Folia in vino pota partus extrahunt. Prægnans, si eam supergrediatur, abortum facere dicitur.*

* οἱ δὲ ὀσμάδα, οἱ δὲ φλονῖτιν, οἱ δὲ ὄνωνιν καλοῦσι.

Nymphæa. Cap. CXXVI.

N*Ymphæa nascitur in paludibus & stagnãtibus aquis, folijs fabæ Aegyptiæ, minoribus, & longioribus, alijs in summa aqua, alijs demersis pluribus ex radice eadem prodeũtibus: flore lilio simili, albo, & in medio crocos habente: cum defloruerit, vt rotundum malum, aut papaueris caput extuberat: nigro semine, denso & lato, lenti*

Nũc Nenuphar.

gustus: caulis est læuis, niger, minime crassus, Aegyptæ fabæ cognatus: radix nigra, scabra, clauæ similis, quæ autumno secatur. Sicca cum vino pota cœliacis, dysentericisq́; auxiliatur & lienem absumit. Radix stomachi ac vesicæ doloribus illinitur, vitiligines ex aqua emendat: imposita cum pice, alopecijs medetur. Eadem cōtra veneris in somnia bibitur: siquidem ea prorsus adimit, pota aßiduè aliquot diebus, genitaleq́; infirmat. Idem semē potum efficit. Nymphææ nomen sibi vendicasse videtur, quoniam aquosa amet. Plurima inuenitur in Elide, *in* Anygro *amne, & in* Bœotiæ Aliarto. *Est & altera nymphæa, cuius flos blephara dicitur, folijs antè dictæ, radice alba, scabra flore luteo, nitente, rosæ simili. Huius semen & radix, contra fœminarum profluuia efficacitir ex vino bibuntur. Nascitur in* Thessalia, *amne* Peneo.

Androsaces. Cap. CXXVII.

ANdrosaces herba est amara, tenues spargēs iuncos, sine folijs, folliculos in capitulis habens, in quibus semen continetur: gignitur in Syriæ maritimis. Ea drachmis duabus in vino pota, copiosam hydropicis vrinam ciet. Idem effectus est semini poto, & herbæ decocto: podagris vtiliter illinitur.

Asplenum. Cap. CXXVIII.

Ceterach officinis.

ASplenum, aliqui scolopendrion vocant, alij splenion, alij hemionium, folijs est multis,

*ſcolopendræ animali ſimilibus, ab radice vna prodeuntibus. Naſcitur in parietibus, ſaxisq́; ſiliceis, & opacis: nec caulem, nec florem, nec ſemẽ habet: folia * filiculæ modo diuidũtur, ſubter flaueſcẽtia hirſutaq́;, ſupernè viridia. Vim hãc habẽt folia in aceto ferueſacto, vt per dies quadraginta pota, lienem abſumant: quibus etiam contritis lienem ex vino illini oportet. Stranguriæ, & regio morbo prodeſt, ſingultum ſedat, calculos in veſica comminuit. Conceptum adimere creditur, per ſeſe aut cũ muli liene appenſa. Tradunt noctu, ſilente lina, huius rei gratia effodiendam.*

*Polipodum.

ANNOTATIO.

Ruellio & Fuchſio lingua ceruina nũc appellata: quam alij minus rectè fortaſsis, Phyllitida ſuſpicantur, de qua ſuprà Capite C II.

Hemionitis. Cap. CXXIX.

HEmionitis, quã aliqui ſplenion vocãt, folium emittit dracunculi, lunæ modo incuruũ radicibus cohæret multis, tenuibus: nunquã flores, neq; ſemen, neq; caulem gignit: in petroſis naſcens, auſtero ſapore. Ea ex aceto pot i lienem abſumit.

Anthyllis. Cap. CXXX.

ANthyllis duplex eſt: quædam enim lenti ſimillima, folijs mollibus, rectis ramulis, palmi altitudine. radice parua, tenui. Naſcitur in alſis terris, & à ſole illuſtratis, non inſulſo gu-

* Chamæpityi. stu. Altera est folijs ramulisq; * aiugæ similis, hirsutioribus tamen, breuioribus, & asperioribus. flore purpureo, odoris admodum grauis: radice cichorij. Pota drachmis quatuor vrinæ difficultati, renibusq; plurimum prodest. Tritæ, vuluæ pituitas emolliunt, cum rosaceo, & lacte imposita, vulneribus medentur. Quæ autem aiugæ similitudinem refert, præter alia, pota cum aceto mulso comitiales sanat.

Anthemis. Cap. CXXXI.

Officinis camomilla. Cuius nominũ varietas ab interprete omissa est

ANthemidis genera tria, tantùm flore distantia. rami dodrantales, fruticosi, alis multis concaui: tenuibus foliolis, paruis, numerosis: rotundis capitulis: floribus in medie aureis, forinsecus orbiculato ambitu candidis, melinis, aut purpureis, magnitudine foliorum rutæ: nascitur in asperis, et iuxta semitas: colligitur vere. Vim habent radices, flores & herba excalfaciendi, extenuandiq;: potu, & insessione, pellunt menstrua, partus, vrinam, calculosq;: aduersus inflationes, et ilei tormenta bibuntur: bilem suffusam expurgãt: iocinerum vitia sanant: decocto earum vesicæ fouentur. Ex omnibus his generibus ad calculos efficacissima est, quæ florem purpureũ habet, cuius amplitudo maiuscula est. hanc propriè heranthemon vocãt. Ea, cui leucanthemo nomẽ est, itẽ quæ chrysanthemõ dicitur, vehementius vrinã ciunt. Aegylopijs illitæ medentur: cõmãducatæ vlcerum eruptiones in ore

ſanant.Nonnulli in clyſteribus ex oleo vtuntur, teruntur q́; in farinam,ab abigendos febrium circuitus.Flores & folia recōdi debent, & priuatim tuſa,in paſtillos digeri:radix quoque ſiccari, dumq́; ingruit neceßitas, binæ partes herbæ dari, modò floris aut radicis pars vna,modò contra floris partes duæ & herbæ vna,permutatim duplicato pondere,alternis diebus:bibere autem oportet in vino mulſo,diluto.

Parthenium. Cap. CXXXII.

PArthenium aliqui amacron vocant,folijs eſt coriandri,tenuibus:flore per ambitum albo, intus melino,odore ſubuiroſo,ſapore amaro. Siccatum,cum aceto mulſo, aut ſale potum, non ſecus atq; epithymum,& bilem & pituitam detrahit: ſuſpirioſis prodeſt & melācholicis. Herba ſine flore à calculoſis,& anhelatoribus magna vtilitate bibitur. Valet decoctum ad inſidendum in duritia vuluarum,& inflammationibus. Illinitur ſacro igni,& collectionibus,cum flore. Vulgò matricaria.

ANNOTATIO.

Non ſunt ſequendi, qui Cotulam fœtidam vulgò dictam pro hoc obtrudunt. Nam præter quàm quòd folia illius nullā aut ſaltem paruam cum fœniculo habeāt ſimilitudinem,flos eius non totus luteus (quod in illo tamen requiritur) ſed per ambitum albus, ac intus tantùm luteus

conſpicitur. quod haud dubiè Dioſcorides, ſi Cotula illa verum eſſet Buphthalmum, minimè, vt nec in Parthenio, Narciſſo, & Anthemidos, prima ſpecie, ſilentio prætermiſiſſet.

Buphthalmum. Cap. CXXXIII.

BVphthalmon (quidam cachlam vocant) tenues emittit cauliculos, mollèſq;: folia fœniculi: luteum florem, anthemide maiorem, oculi ſimilitudine, vnde nomen traxit: circa oppida naſcitur, & in campeſtribus. Flores cum cerato triti, tumores duritiáſq; diſcutiunt. Aiunt epotam poſt exitum à balneis, regio morbo correptis, colorem tractu temporis reddere.

Pæonia. Cap. CXXXIIII.

*PAeonia ſiue glycyſide, Græcis aliquibus penthoron dicitur: ſunt qui idæos dactylos radicem pæoniam vocant. Caulis altitudine ſeſquipedis adoleſcit, comitantibus multis ſtolonibus. Huius duo genera: mas, folia iuglandis habet. in fœmina verò, ſmyrnij more diuiduntur. Summo caule ſiliquas emittit, veluti * græcas nuces: in quibus, quum dehiſcunt, multa granula rubra, acinis punicorum ſimilia, inueniuntur, & in medio nigra, quinque aut ſex, purpurea. Radix maris ⎨ tenuis ⎬ digitali craßitudine, & palmi longitudine, guſtu adſtringens, alba: fœmina radicibus ceu glandes circiter ſeptem aut octo inhærent, vt in*

* Amygdalas intellige.

hastula regia. Fœminis à partu non purgatis sicca radix datur: ciet menses nucis græcæ magnitudine pota: si ventris doloribus cum vino auxiliatur. Valet cōtra regium morbum, & renum, ac vesicæ dolores. Decocta in vino aluū sistit. Rubra grana rubenteis menses sistunt, decē vel duodecim pota in vino austero & nigro: stomachicis & erosionibus ea esse prodest: à pueris pota, initia calculorum eximūt. Grana nigra auxiliantur suppreßionibus nocturnis vuluæ strāgulationibus et matricis doloribus, quindecim numero pota, ī aqua mulsa, aut vino. Nascitur in altißimis montibus & præruptis.

Lithospermum. Cap. CXXXV.

Lithospermon à seminis duritia nomē accepit: folijs est oleæ longioribus, & latioribus, mollioribus: iacent humi, quæ ab radice exiliunt: ramulis rectis, tenuibus, firmis, craßitudine acuti iunci, lignosis, in quorū cacumine bifidi exortus, cauliculorū speciem exhibent: folijs longis, inter q̄ paruū semē, rotundū, erui magnitudine, duritia lapidea. Nascitur in asperis & editis locis. Vim hāc habet, vt semine cū vino albo poto calculos frangat, pellatq; vrinam. *Vulgò milium solis.*

Phalaris. Cap. XXXVI.

Phalaris cauliculos emittit zeæ culmis similes, à minutis ac nullius vsus radicibus, multos duum palmorum, geniculis cinctos, graciliores tamen ac dulces: semen candidum, oblongum,

milij magnitudine. Tunditur, & in aqua aut vino succus ad vesicæ cruciatus vtilißimè bibitur. Semen cochlearis mensura potum, ad eadem efficax est.

Rubia. Cap. CXXXVII.

Hodie Rubia tinctorũ

* ἢ ἐρευθόδανον. ἔνιοι δὲ τεύθριον καλοῦσι.

* ὡς ἐν θαβάνῃ τῆς γαλλίας.

ERythrodanum * radix rubra est, qua tingũtur lanæ. Vna sponte prouenit, altera seritur, *ut in Thebana Galliæ, & Rauenna Italiæ: in Caria inter oleas, vt in aruis, solo creditur. Hanc non sine quæstu serunt: nanque maximum ex ea sentiunt prouentum. Asperi caules & quadranguli, longi, aparinæ nõ dißimiles, robustiores, & multò prorsus maiores: folijs per interualla certa circũ articulos, stellatim decussatis. Semen eius rotundũ, inter initia viride, mox rubrũ, postea cum ematuruit, nigrum: radix tenuis, longa, rubra. Vrinam ciet: qua de causa regio morbo opitulatur, pota cũ aqua mulsa: item ischidiacis, & resolutis. Craßã copiosamq; vrinam pellit: nõnunquam & sanguinem: bibentes tamẽ quotidie lauari oportet, & excrementorum quæ redduntur differentiã spectare. Aduersus serpentium morsus, ramulos cũ folijs vino bibere prodest. Semen ex aceto potũ, lienem absumit. Imposita radix trahit partus, menses, secundasq;. Albæ vitiligini, illita ex aceto medetur.

Lonchitis. Cap. CXXXVIII.

LOnchitis folia habet parri, latiora, rubentia, plurima, ad radicẽ circunfracta, veluti in ter

ram procumbētia, pauca in caule, in quo flores, ceu galericuli, hiātibus comicis personis similes, nigri, & è rictu albam exerētes velut linguam, quæ ad labrum inferius spectet: semen inuolucris clausum lanceæ simile, triangulum: vnde sibi cognomentum arrogauit: radix dauci. Nascitur in sitientibus, & asperis, Radix ex vino pota vrinam ciet. Altera est lonchitis, quam aliqui asperam lonchitin dicunt: folia scolopendrij emittit, sed asperiora maioraq́;, ac multò magis diuisa. Vulneribus mirum in modum prodest, in eisq́; inflammationes excitari non patitur. Pota ex aceto lienem absumit.

Althæa. Cap. CXXXIX.

Althæa, quam alij ibiscum vocant, in syluestrium maluarum genere est, cui folia vt cyclamino, rotūda, lanugine canescunt: flore rosaceo: bicubitali caule: radice lenta, intus alba. * Althæa appellatur, quòd inter primas sit vtilis, & pluribus polleat remedijs. Decocta enim in vino aut aqua mulsa, & per se cùm imponitur tusa, efficax est cōtra vulnera: item ad strumas, parotidas, abscessus, mammarum inflammationes, fracta sedis, inflationes, neruorum rigores: siquidē discutit, & excoquit, rumpit, & ad cicatricem perducit. Cocta, vt dictū est, adiecto suillo adipe aut anserino, terebinthináue, vt malagmatis lentor fiat, facit ad vuluæ inflāmationes, præclusionesq́; in pessis subdita. Decoctum eodem fungitur munere: one

Vulgò Bismalua, & Maluauiscus.

* Ab ἀλθαίνω, quod me deri significat.

ra vuluæ, reliquiasq; à partu extrahit. Decoctæ * succus ex vino potus, succurrit vrinæ difficultati, calculosorum cruditatibus, dysentericis, ischiadicis, tremulis, ruptis. dentium mulcet dolorem, cum aceto decocta, colluto inde ore. Viride semen siccūq; tritum, vitiligines in sale * perunctas emendat: eodem cum oleo & aceto peruncti, a venenatis nō feriuntur. Valet contra dysenteriam, & sanguinis reiectiones, aluiq; profluuium. In posca autem decoctum bibitur, contra omnes vesparum, apum, similiumq; aculeatos ictus. Folia cum olei momento, morsibus, & igni ambustis illinuntur. Constat aquam, trita radice addita, sub diuo addensari.

* σὺν ὄξει.

Alcea. Cap. CXL.

ALcea syluestrium maluarum generi aßignatur: folia habet diuisa, verbenacæ proxima. caules treis aut quatuor, cortice cannabino vestitos: florem rosæ, paruum: radices albas, latas, quinque aut sex, cùm plurimū cubitales: quæ cum vino aut aqua potæ, dysentericis ruptisq; medentur.

Herba Simeonis uulgò.

Cannabis. Cap. CXLI.

CAnnabis satiua planta magni in vita vsus ad robustißimos funes factitandos: folijs fraxini, graui odore: caulibus proceris, inanibus: semine rotundo, quod largiore cibo geniturā extinguit. Succus ex ea recente, conuenienter aurium doloribus instillatur. * Syluestris cannabis virgas fert

* Fortè eupatorium uulgatum.

althææ ſimiles, minores, nigriores, & aſperiores, cubiti altitudinem æquantes: folio ſatiuæ, nigriore & aſperiore flore lychnidis, ſubrubro: ſemine & radice althææ. Decocta radix, illitu inflammationes mulcet, tumores diſcutit, tofos articulorum diſsipat. Huius cortex torquendis funibus accommodatus.

Anagyris. Cap. CXLII.

ANagyris * frutex eſt arboris inſtar, perquàm grauis odore: folijs * agni, virgisq́;: flore braſsicæ: ſemen in ſiliquis non breuibus gignit, ſubrotundum, firmum, verſicolori facie, ſimile renibus, quod dureſcit vua matureſcente. Tenera folia trita tumores illitu reprimunt. ſi partus hæreat & ſecundæ menſesq́; morentur, drachmæ pondere bibuntur in paſſo: ſic & ſuſpirioſis dâtur, & contra capitis dolores in vino. Difficulter parientibus adalligantur, ita ut à partu ſtatim auferantur. Radicis cortex concoquendis diſcutiendisq́; adhibetur. Semen commãducatum vomitiones vehementer ciet.

* οἱ δὲ ἀνάγυρον, οἱ δὲ ἄκοπον καλοῦσι.

* Viticis

Cepæa. Cap. CXLIII.

CEpæa portulacæ ſimilis eſt, ſed nigriora habet folia, & radicem tenuem. Folia in vino pota, vrinæ ſtillicidio, & veſicæ ſcabie laborantibus, opitulantur: maximè id præſtat, ſi cum decocto radicum aſparagi eius, quem myacanthon, hoc eſt, corrudam vocant, bibatur.

Alisma. Cap. CXLIIII.

*Vulgò plãtago aquatica. *Vox ex Plin. adiecta.

ALisma,* aliȷ damasonion appellant: folia ei plantaginis, nisi angustiora essent, *laciniosa, conuexaq; in terram: caule simplici, tenui, cubito altiore: capitibus thyrsi: flore tenui, candido, pallescente: radicibus tenuibus, vt veratri nigri, acribus, odoratis, modicè pinguibus: aquosos amat tractus. Radix, si drachma vna aut altera bibatur, his conuenit, qui leporem marinum deuorarũt, aut à rubetis ranis demorsi sunt, aut opium hausere runt: torminibus atque dysenteriæ, per se, aut cum pari modo seminis dauci, potui datur. Conuulsis, et contra vitia vuluæ prodest Herba sistit aluũ, menstrua pellit, tumores illita mitigat.

Onobrychis. Cap. CXLV.

ONobrychis, folia habet lentis, lõgiora paulò: caulem dodrantalem: florem puniceum: radicẽ paruam: nascitur in vliginosis & incultis. Herba suapte vi, si trita illinatur, tubercula dißipat: cum vino pota, strangurias sanat: illita ex oleo, sudores mouet.

Hypericum. Cap. CXLVI.

Nostra perforata.

HYpericum aliȷ androsæmon, aliȷ corion, aliȷ chamæpityn appellant, quoniam semen odore resinam imitatur, surculaceo frutice, dodrantali, subrubro, folio rutæ: flore luteo, qui digitis tritus sanguineum succum remittit, qua ex causa androsæmon cognominatur: subhirsuta siliqua, & in rotundo

tundo

tundo oblōga, hordei magnitudine: ſemine intus nigro, reſinoſi odoris: gignitur locis cultis & aſperis. Vrinam ciet, menſtrua pellit appoſitum: tertianis, quartanisq́; cum vino potum liberat. Semen quadraginta diebus hauſtum, iſchiadicis medetur. Folia cum ſemine illita, ambuſta ſanant.

Aſcyron. Cap. CXLVII.

ASeyrum, ſiue aſcyroides, hyperici genus eſt, magnitudine diſtās, fruticoſius, maiores habens ramos, ſurculoſiores, rubenteſq́;: folia tenuia: flores luteos, & fructum reſinoſum, hyperico non abſimilem: cuius attritu digiti ferè cruentantur, qua de cauſa androſæmum vocauere. Vſus ſeminis ad iſchiadicos, potum in hydromelitis ſextario: nā bilioſa recrementa ampliſsimè detrahit: ſed aſsiduè dare oportet, donec ſanitati reſtituantur. Illinitur & ambuſtis efficaciter.

ANNOTATIO.

* Vinoſo ſucco.] Marcellus ſanguineo vertit, qui non vt Ruellius ὀνώδη, ſed potius αἱματώδη, vti capite de hyperico, legiſſe videtur: quæ fortè lectio magis genuina. Nam & Plinius, lib. 27. cap. 4. Androſæmi comam tritam ſanguineo ſucco manare, tradidit.

Androſæmum. Cap. CXLVIII.

ANdroſæmon ab hyperico, aſcyroq́; differt, quòd fruticet ramulis ſurculoſis, ac tenui-

*bus: rubentibus virgis, & folijs rutæ, triplo aut quadruplo maioribus, quæ trita * vinoso succo manant: complureis alas habet in cacumine, vtrinque expansas, pinnatasq;: circa quas, flores pusilli, lutei: & in calyculis semen papaueris nigri, insigne lineis. Huius comæ tritæ resinosum odorem reddunt. Semen tritum drachmis duabus potum, biliosa alui excremēta pellit: ischiadicis maximè medetur: sed à purgatione aquam exorbere oportet. Herba ambustis illita medetur, vulneribus sanguinem cohibet.*

Coris. Cap. CXLIX.

Coris, quod aliqui hypericon vocāt, frutex est folio ericæ, rubro, pinguiore, ac minore, nō altior dodrante, suauis, odoratus, acris. Potum semē menses trahit, & vrinas: contra phalāgiorū morsus, ischiadicos, & opisthotonicos ex vino potum auxilio est: horroribus ex pipere, sed opisthotonicis ex oleo, aptißimè illinitur. Radix vino decocta potaq;, defectis opem ferre creditur: sed laborantem inter potandum quàm optimè cooperiri licet: siquidem corpus totūm desudabit, ex quare pristinam agilitatem recuperabit.

Aiuga, siue chamæpitys. Cap CL.

Vulgo Iua arthritica.

*Aiuga herba in terra repens: * incuruæ similis: folijs semperuiui minoris, multò tenuioribus, hirsutis & pinguioribus, circum ramos*

✱ denſis, odore pinus flore tenui, luteo, vel candido. radice cichorij. Folia ſeptem diebus in vino pota, regio morbo medentur: & quadraginta diebus ex hydromelite, iſchiadicos ſanant: dantur peculiariter vrinæ difficultatibus, iocineris, & renum vitijs: torminoſis proſunt. Ea apud Heracleam Ponti cam, perinde atque antidoto cõtra aconitum vtuntur, bibentes decoctum. Ad antedicta illinitur, cum polenta iure decocti ſubacta: trita in farinam & cum fico in pilulis ſumpta, aluum emollit: excepta melle, cum æris ſquama & reſina deijcit: appoſita ex melle, vuluæ vitia extrahit: mammarum duritias diſcutit: vulnera glutinat: vlcera quæ ſerpũt, cum melle illita, cohibet. Alterum eſt genus aiugæ, cubitalibus ramis, in anchoræ ſpeciem incuruatis, prætenuibus, coma ſupradictæ: flore candido: ſemine nigro: hæc etiam pinum redolet. Tertia mas nominatur, paruula, folijs exilibus albis, piloſis: caule aſpero, cãdido: luteis floſculis, ſemine iuxta alas. Reſipit & hæc pinum. Hæ duæ uim ſuperioris obtinent, ſed non uſqueadeò efficacem.

✱ ὑπο κυρτος, ideſt ſubcurua.

πυκνὰ id eſt, frequentibus.

TERTII LIBRI
FINIS.

PEDANII
DIOSCORIDIS
ANAZARBEI, DE MEDICINALI MATERIA, LIBER IIII.
Ioanne RVELLIO Suesſionenſi interprete.

RIBVS antè libris, amantiſsime Aree, tradidimus odoramenta, olea, arbores, vnguenta, animalia, frumenta, olera, radices, ſuccos, herbas, ſeminaq́;. In hoc autem quarto diſſeremus de radicibus, & eis, quæ reſtant, herbis.

Betonica. Cap. I.

CEſtron pſychotrophō vocitatur, quoniam frigidis locis inueniatur. Latini *betonicam appellant.* Herba *eſt, caulem ſerens tenuem, cubiti altitudine, aut maiorem, quadratum: folia quercus, mollia, longa, in ambitu diuiſa, odorata, prope radicē maiora: in ſummis caulibus, ſemē veluti ſatureiæ ſpicatū ineſt.* Decerpta *huius folia ſiccantur, plurimos ad vſus.* Radicibus *nititur, vt veratri, tenuibus.* Quæ *ex hydromelite in potu, pituitoſam vomitionem euocant.* Folia *dari debent ruptis, conuul*

ſis, mulieribus vulue malo opportunis, & ad laxādos vteri ſtrangulatus, denarij pondere cum hydromelite. tres in vini ſextario drachmæ, contra ſerpētium morſus ebibūtur. Herba magna vtilitate illatis à ſerpente uulneribus illinitur: aduerſus etiā uenena drachma ex uino pota cōuenit: præſumpta ea, ſi uenenum hauriatur, nihil nocebit: urinā ciet: aluum ſubducit: medetur comitialibus & inſanis, pota ex aqua: & iocineris lienisq; uitijs, drachmæ pondere in aceto mulſo: concoctionem adiuuat, ſi quis eam fabæ magnitudine ſecundum cœnam cū melle cocto deuorarit: modo conſimili acida ructantibus propinatur. Stomachicis eam mandūcare et ſuccum deuorare proderit, ſi poſtea dilutum uinum ſorbeatur. Datur ſanguinem excreantibus, tribus obolis, cum diluti uini egelidi cyatho: iſchiadicis, renum & ueſicæ doloribus, ex aqua: aquæ inter cutem binis drachmis ex hydromelite, ſi febricitant: ſin aliter, ex mulſo: regio morbo laborātes recreat, menſes pellit, drachmæ pōdere cum uino pota: aluū purgant drachmæ quatuor potæ, in hydromelitis decem cyathis. Facit cum melle ad tabem & purulentam excreationem. Folia ſicca tritaq; fictili uaſe reconduntur.

Britanica. Cap. II.

BRitanica aut uetonica, folia habet ſylueſtris lapathi, ſed nigriora, & piloſiora, guſtu adſt[...]ntia: radicem tenuem & breuem: caulem

paruum emittit. Folijs exprimitur ſuccus, qui igni aut ſole cogitur. Vim habet adſtringentem, priuatim depaſcentibus oris & tonſillarum ulceribus accõmodatam. Valet etiam ad reliqua, quibus adſtrictione eſt opus.

Lyſimachia. Cap. CIII.

LYſimachia, quam aliqui lytron appellant, caules emittit cubitales altioréſue, fruticoſos, tenues, prodeũtibus geniculatim folijs, tenuibus, ſalicis figura, guſtu adſtringentibus: flore rufo, aut aureo: gignitur in aquoſis & paluſtribus. Foliorum ſuccus adſtringente ſua ui ſanguinis reiectionẽ ſupprimit, dyſentericis potui datur, aut infunditur: menſium abundantiam ſiſtit, in peſſo ſanguinis profluuio ſubuenit, ſi nares ea herba obturentur: uulnerum cruorem cohibet: acerrimũ nidorem ſuffita reddit: qua de cauſa ſerpẽtes fugat, & muſcas interficit.

Sanguinaria, ceu polygonum. Cap. IIII.

Nũc Cẽtinodia. *POlygonum mas ramos habet teneros & exiles, copioſos, geniculis cinctos, qui per terram, ut gramen, repunt: foliæ rutæ, ſed molliora longioraq́;: ſemine ſub omnibus folijs turgeſcente: unde marem appellari uolunt: flos ei candidus, aut puniceus. Vis epoti ſucci eſt, ſpiſſare, ac refrigerare: prodeſt cruentæ excreationi, choleræ, alui fluxionibus, & urinæ ſtillicidio: nam vrinam apertè ciet. Cum*

uino potus, contra serpentium morsus auxiliatur, daturq; in febribus per horã ante significationes: fœminarum profluuia impositu sistit: idem succus purulentis auribus *instillatur. Facit eximiè ad genitallũ vlcera, cũ vino, adiecto melle, decoctus. Stomachi feruore, sanguinis reiectionibus, vlceribus quæ serpũt, ignibus sacris, collectionibus, tumoribus, & recentibus vulneribus folia illinuntur. Sanguinaria fœmina fruticat vno caule, arundini teneræ simili, densis geniculis, & in se tubarum modo farctis: articulos in orbem cingunt apices, foliolis piceæ similes. Radicis nullus vsus: nascitur in riguis. Huic quoque spissandi refrigerandiq; natura, ad eadem valens, sed inefficacior.

* καὶ πρὸς ὠταλγίας

Polygonatum. Cap. V.

Polygonatum nascitur in montibus, frutice cubito altiore: folijs lauri, latioribus, & læuioribus, sapore mali cotonei, aut punici, cum quadam adstrictione: flores per singulos foliorum exortus promit, candidos, folijs numerosiores, incepta à radice supputatione: radicem habet albam, mollem, longã, crebro geniculatam, densam, graueolentem, digitum craßitudine æquantẽ: quæ vulneribus efficaciter illinitur. Quinetiã maculas in facie delet.

Vulgò sigillũ Salomonis.

Clematis. Cap. VI.

Clematis humi serpit: læto, pinguiq; solo prouenit, viticulas spargens craßitudine iunci exiguas: folio lauri figura & colore, multò minora.

Est quã Latini Vincam peruincã vocant.

Ea cũ caulibus in uino pota, alui profluuia & dysenterias sedant: subdita in pesso cum lacte & rosaceo, aut cyprino, cruciatibus uuluæ medentur. Dolores dentium commanducata finit: imposita serpentum morsibus, iuuamentum præstat. Fertur etiam contra aspidum ictus ex aceto pota opitulari. Gignitur in terrenis. Est et altera clematis, quæ uiticulosum emittit ramulum, rubescentem, lentũ: folium gustu admodum acre, ac exulcerans: repit per arbores, ut smilax. Semen tritum, pituitam bilemq; detrahit, in aqua aut hydromelite potum. Folia eius illita lepras purgant. Cum lepidio conditur ad cibos.

Flãmula uulgò.

Polemonia. Cap. VII.

Polemoniam aliĳ philæteriã, Cappadoces chiliodynamin appellant, ramis exilibus, utrinq; pinnatis: foliĳs paulò quàm rutæ maioribus, ac lõgioribus, calaminthæ aut * sanguinariæ proximis, quibus in summis uelut corymbi dependent, nigro semine: radice cubitali, albicante, * radiculæ simili: nascitur in montosis & asperis. Bibitur in uino radix contra serpentes & dysenteriam, & ex aqua aduersus urinæ difficultatem, & coxendicum cruciatus. Datur ex aceto drachmæ pondere lienosis. Eadem scorpionis plagæ alligatur. Tradunt, eum, qui radicem gustauerit, à scorpione nõ feriri: cumq; si ictus sit, nihil molesti passurum. Dentium dolorem mansa mitigat.

* Polygoni.
* Struthio.

ANNOTATIO.

*Flores lutei.] Ne moueare sicubi fortè, vt nos plerisque locis, cãdidis floribus conspexeris: solent enim pro loci varietate in vna eadémque herba flores non rarò cõmutari: id quod Dioscorides etiã in Atractylide, ac multis alijs plantis fatetur.

Symphytum, siue alus. Cap. VIII.

*Symphyton petreon, id est alus, nascitur in petris, ramis tenuibus, paruis, origano similibus: capitulis thymi: * surculossum totum, odoratũ, gustu dulce, saliuam ciens. longa radice, subrufa, digitali crassitudine. Decoctum in aqua mulsa et potum pulmonis uitia purgat: sanguinem reücientibus, & renum malis, ex aqua datur: ad dysenteriam, rubraq́; fœminarum profluuia, in uino decoctum: ad conuulsa uerò & rupta, ex aceto mulso bibitur. Quin & commanducatum sitim sedat, faucibus asperis subuenit, uulnera recentia enterocelasq́; conglutinat, & illitu cohibet. Carnes autem cum symphyto decoctæ coalescunt. Est & alterum symphyton, quod aliqui pecton uocant: id caulem emittit bicubitalem, aut maiorem, crassũ, leuem, angulosum, ut sonchi inanem, circa quẽ breui interuacante spatia, folia exeunt angusta, buglosso proxima, oblonga, hirsuta: caule secundum angulos quosdam striato: folijs tenuibus ex alarũ sinu prodeuntibus, in quibus * flores lutei, & cir-*

Ita Plinius Græcus ξυλώδες, id est lignosum.

Nũc Cõsolida maior.

ca caulem velut verbaſci ſemina emicant. Tā caulis, quàm folia, aſpera lanugine horrēt, tactuq; pruritum concitant radices demittuntur: foris nigræ, intus candidæ, viſcoſæ quarum eſt vſus. Tritæ & potæ cruentis excreationibus, ruptisq; proficiunt, recentia vulnera illitæ conglutinant: carnes quoque, ſi concoquātur, cogūt additæ: inflāmationibus, præſertim ſedis, cū ſenecionis folijs vtiliter illinuntur.

Holoſtium. Cap. IX.

HOloſtium herba eſt puſilla, tribus quatuórue digitis ſupereminens extra terrā, folijs viticulisq; coronopo aut gramini proximis, guſtu adſtringentibus: radice alba, prætenui vſque in capillamenti ſpeciem, longitudine quatuor digitorum: naſcitur in collibus terrenis. Vſus eius ad rupta, in vino potæ: nam & carnes coguntur, decoctionibus addita.

Stœbe. Cap. X.

STœbe vulgaris eſt notitiæ: cuius ſemen & folia ſtringunt: quapropter decoctum dyſentericis infunditur: auribus quoque purulentis inſtillatur. Illita folia oculis ab ictu cruētis proſunt, & erumpentis ſanguinis impetus cohibent.

Clymenum. Cap. XI.

CLymenum caule fert fabæ, quadratum: folia plantaginis, folliculis ſupra caulem in ſeſe inflexis, vt in iride, & polyporum cirrhis. Probatiſsimum eſt è montibus. E frutice toto cum ra-

dice succus exprimitur, qui ad sanguinis reiectiones, in potu efficax est: cœliacos, rubraq́; fœminarum profluuia, refrigerando infrænat sanguinem naribus erumpentem suprimit. Trita *folia, aut siliquæ recẽtibus uulneribus impositæ, ea ad cicatricem perducunt.*

Periclymentum. Cap. XII.

Vulgò Caprifolium, & Matrisylua.

P*Ericlymenon simplex fruticat, ex interuallis parua folia habens, ipsum amplectentia, subandida, hederacea: inter folia surculi exeũt, in quibus baccæ, hederæ similes. flos fabæ, candidus, aliquantum rotundis, & quasi in folium procũbens: semen durum, & quod difficilè euellatur: radice rotunda, crassa.* N*ascitur in aruis ac sepibus, conuoluens se adminiculis, propter aßidentibus.* Semen *eius postquam ematuruit collectum, & in umbra siccatum, si drachmæ põdere detur in uino, quadragenis diebus, lienem absumit, laßitudinẽ discutit: sed urinam ciet, statim à sexto die cruentã.* Ortho*pnœæ, & singultui prodest: partum accelerat.* Fo*lia sunt eisdem uiribus prædita, quæ tricenis septenis diebus epota, sterilitatẽ facere produntur: perũctis ex oleo, febrium algores abigunt.*

Tribulus. Cap. XIII.

T*Ribuli genus unum terrestre, folijs ad effigiem portulacæ, tenuioribus, uiticulis in terra stratis: spinis secundum folia rigidis, præduris: iuxta amnes & rudera nascitur.* E*st & alterum*

genus, aquis familiare, quod in fluminibus natum comam exerit, aculeos condens: folijs latis, & pediculo longo: caule partè summa, quàm ima craßiori. Adsunt ei & capillamenta quædam ſpicacea: ſemen durum, ab altero non abhorrens. Vterq; refrigerantis & inſpiſſantis eſt naturæ: ideò inflammationes omneis cataplaſmate adiuuat. Vlcera in ore erumpentia, putredines, gingiuas, tonſillasq́; perſanat. Succus ex his colligitur, ad oculorum medicinas, Semen dum recens bibitur, calculoſis iuuamentum affert. Drachma terreſtris tribuli pota, illitáue, ictos à vipera recreat: contra venena cum vino aptißimè bibitur. Decoctum eius ſparſum pulices necat. Thraces qui ad Strymona amnem habitant, virenti tribulo equos ſaginãt, et è dulci ſemine & eſculento panem, quo veſcũtur, faciũt.

Limonium. Cap. XIIII.

LImonion, folia habet betæ, tenuiora et longiora, decem, ſæpe plura: caulem tenuem, rectũ, lilio æqualem, ſeminibus rubris ſcatẽtem, quæ guſtata adſtringunt. Semen tritum, & ex vino acetabuli mẽſura potum, dyſentericis cœliacisq́; prodeſt: rubra fœminarum profluuia ſiſtit. Naſcitur in pratis & paluſtribus.

Lagopus. Cap. XV.

LAgopus herba ſiſtit aluum in vino pota: aut in febri, ex aqua Eadem inguini alligatur, in inflammatione. Naſcitur in ſegetibus.

Medium. Cap. XVI.

MEdion in saxis & opacis nascitur. folia habet * iridis: caulem tricubitalem, & in eo florem grãdem, purpureum, rotundũ: semine cnici, minuto: radicem dodrantalem, craßitudine baculi, gustu acerbo. Quæ trita in farinam, & ex melle decocta, rubros menses fœminarum sistit, eclegmate per aliquot dies sumpto. Semen in vino potum, menstrua pellit. *Alij se ridis.

Epimedium. Cap. XVII.

EPimedium, caulis est non magnus, hederæ folijs, dens atq; duodenis, neq; florem, neq; fructũ ferẽs: radice tenui, nigra, graui odore, gustu fatuo: nascitur in humidis. Folia cum oleo trita, imposito cataplasmate, mammas increscere non sinunt. Radix conceptũ adimit. Folia trita quinis drachmis, post menstruas purgationes, quinq; diebus in vino pota, præstant mulieribus ne concipiant.

Gladiolus Cap. XVIII.

XYphion, alij phasganon, alij machæronion, Romani gladiolum, vocant: nomen inde accepit, quòd folium gladij præbeat speciem. Iridi simile erat, nisi minus & angustius videretur, & gladij modo mucronatum, neruosumq;. In caulem exit cubitalem, in quo purpurei flores, in ordinem digesti, inter se distant: rotundo semine: radicibus geminis, vna pusillorũ bulborum modo, super alteram insidente, quarum inferior gracilis est, su

perna vberior: naſcitur in aruis. Superior cum thure illita, admiſto uino, ſpicula & aculeo è corpore extrahit: panos cum loliÿ farina & hydromelite diſcutit: qua de re huiuſmodi emplaſtris inſeri ſolet. Menſes impoſita trahit. Superiori radice ex vino pota, venerem ſtimulari, & inferiore ſumpta ſterileſcere tradũt. Superiorem quoque vtiliter infantium enterocelis, cũ aqua potui dare pcipiunt.

Sparganium. Cap. XIX.

SParganion, aliqui xiphidion uocãt: folia habet gladioli, ſed arctiora, et in terrã magis procumbentia: in ſummo caule ueluti pilulæ prominent, in quibus ſemẽ. Contra ſerpentis uenena, radix cũ uino datur.

Xyris. Cap. XX.

XYris, folia habet iridis, latiora, & in cacumine mucronata: quorum medio caulis erũpit, ſatis craſſus, cubitalis, ex quo ſiliquæ triangulares dependent: in quibus purpureus flos, in medio puniceus: ſemen in folliculis: ſimile fabis, rotundũ, rubrum, acre: radix longa, geniculata, rufa. Cõtra capitis uulnera, fractaq; efficax eſt: aculeos & ſpicula omnia citra moleſtiam extrahit, adiecta floris æris tertia parte, & radicis centauriÿ ac mellis quinta: tumoribus & collectionibus illita cũ aceto medetur. Radix ex paſſo bibitur, ad conuulſa, rupta, coxendicum dolores, ſtrangurias & alui profluuia. Semen tribus obolis potum, urinam uehemẽtius impellit: & cum aceto, lienem abſumit.

Anchuſa. Cap. XXI.

ANchuſa, quæ alio nomine calys, aut onocleia appellatur, folia habet lactucæ in acumẽ faſtigiata, hirſuta, aſpera, nigra, multa, ab radice quoquouerſum humi ſparſa, ſpinis horrida: radici craſsitudo digitalis, q̃ æſtate prouenit, ac manus ĩficit ſanguineo colore: læto ſole naſcitur. Radix adſtringit: ad ambuſta & uetera ulcera, ex oleo & cera efficax eſt igni ſacro cum polenta medetur: lepris & uitiliginibus illinitur ex aceto: partus extrahit, uuluæ indita. Eius decoctũ renum vitijs lieni, & bile ſuffuſis datur: & ſi febris ſit, ex aqua mulſa. Siſtunt aluũ folia in vino pota. Radice pigmẽtarij utũtur ad unguentorũ ſpiſſamenta. Eſt et altera, quã aliqui alcibiadion, aut onochiles appellarũt. Hæc à priore diſtat, quòd minora habeat folia, ſed ſimili modo aſpera, ramulos exiles, ĩ quibus flos purpureus in puniceũ uergens conſpicitur: radices rubræ, prælongæ, qua meſsibus ſanguineũ ſuccum fundunt: in ſabuloſis naſcitur. Vis ei folijsq; ineſt, quæ contra uirus cũ reliquorum ſerpentium, tum maximè uiperarũ, auxilietur, ſiue cibo, ſiue potu, ſiue alligatu: nã ſi quiſquã mandens, in ſerpẽtis os inſpuat, eum necabit. Eſt et alia huic haud diſsimilis, ſemine puniceo, minore. Cuius ſemen mandu catũ, ſi in ſerpentis fauces inſpuatur, eam interficiet. Radix acetabuli menſura cum hyſſopo & naſturtio pota, latas uentris tineas excutit.

Lycopſis. Cap. XXII.

LYcopſis, quæ & anchuſa à nõnullis uocatur, folijs lactucæ, longioribus, aſperioribus, latioribusq́;, craßis, ad radicis caput recidẽtibus: caule longo, recto, ſcabro, hirſutis adnatis multis, cubitalibus: flore in ijs paruo purpuraſcẽte: radice rubra, & adſtringẽte: naſcitur in cãpeſtribus. Cũ oleo radix illita, uulneribus medetur: et cũ farina hordeacea, ignibus ſacris. ſudores perũcta mouet, adiecto oleo.

Echium. Cap. XXIII.

Vulgò lingua hircina.

EChion, folia habet prælonga, aſpera, aliquantum tenuia, anchuſæ proxima, minora tamẽ, ſubrubra, & pinguia, ſpinulis tenuibus horridula: cauliculos exiles, numeroſos: minutaq́; utroq; latere folia, expanſa, pinnataq́;, nigra, in ſummo caule breuiora: flores ſecũdum folia purpureos, in quibus ſemina capiti uiperarum ſimilia inſunt: radix nigricat, digito tenuior. Quæ non percußis modò à ſerpentibus ex uino prodeſt, ſed eos qui antea biberint, feriri non patitur. Folia & ſemen idem præſtant munus. Lumborum dolores ſedat, in uino aut ſobritione ſumpta, & lac extrahit.

Ocimaſtrum. Cap. XXIIII.

✻ Melanthij.

OCimoides, Latini ocimaſtrum uocant, folia fert ocimi, & ramos dodrantales, hirſutos: ſiliquas hyoſcyamo ſimiles, ſemine, ut ✻ gith, nigro prægnantes. Vim habet ſemen in uino potum, qua uiperarum cæterarúmque ſerpentium morſibus

fibus medeatur. Datur ischiadicis cum melle, vino, myrrha, & pipere. Radice nititur tenui & superuacua.

Erinus. Cap. XXV.

ERinus nascitur apud fontes & fluuios, folijs ocymi, sed minoribus, parte superna diuisis, dodrantalibus surculis quinis senísue, flore candido: semine nigro, paruo & acerbo: folia & caules * lacteo succo turgent. Semen drachmis duabus, in quatuor mellis cyathis, oblitum, oculorũ fluxiones cohibet. Succus cum sulphure & nitro instillatus, aurium dolores sedat.

* Sic Plin. In Græco simpliciter, Succo.

Gramen. Cap. XXVI.

GRamen geniculatis serpit ramulis, à quibus radices spargit dulces, articulis præcinctas: folia acuminata, dura, et, vt arũdinis paruæ, lata, in exilitatem fastigiantur, eaq́; iumenta et boues pascunt. Trita radix illitu vulnera conglutinat. Decoctum eius in potu, torminibus medetur, & vrinæ difficultatibus. calculosa etiã vesicæ excrementa cõminuit. Est & arundinaceum gramen, priore multò maius, quod iumẽta necare traditur præsertim in Babylone, id, quod iuxta vias náscitur. Quod in Parnaso mõte gignitur, dẽsius fruticat: folijs hederaceis: flore odorato, cãdido: semine paruo, nõ inutili: radicibus quinis aut senis, digitali cr. ßitudine, cãdidis, mollibus, robustis, ac dulcibus. Succus si in vino cũ melle pari, & myrrhæ di

midio decoquatur, adÿcianturq; piperis & thuris tertiæ portionis, probatißimum erit oculorum medicamentum: id in ærea pyxide reconditur. Decoctum radicis idem, quod herba, præstat. Semen vehementius vrinam impellit, aluum vomitionesq; sistit. Natũ in Cilicia gramẽ, quod incolæ cinnã appellant, boues inflãmat, si eo virẽti sæpe pascãtur.

Sideritis. Cap. XXVII.

Nũc herba Iudaica, et Tetrahil.

Sideritim aliqui heracleam vocant. folia habet marrubÿ, sed longiora, satis ad frondem quercus aut saluiæ accedentia, minora tamen, & aspera: caules edit quadratos, dodrantẽ altos, acquandoq; etiam maiores, non iniucundi gustus, aliquantumq; substringentis: in quibus per interstitia orbiculatæ vertebræ, vt in marrubio, spectantur, & semen in eis nigrum: nascitur in petrosis. Illita folia, suapte vi, vulnera sine inflammationis periculo iungũt. Altera sideritis binum cubitorum, ramulis exilibus: folio filicis, numeroso, vtrinq; per oras diuiso: pediculo longo, prodeuntibus è summo alarum sinu surculis, longis, tenuibus: capitulo in cacumine orbiculato, aspero, in quo semẽ continetur, quàm betæ rotundius aliquantò, ac durius. Huius vis, foliorumq;, ad vulnera, præcipua est. Sideritim aliam esse tradunt, quam Cratevas heracleam vocat, in macerÿs, & vineis nascẽtẽ, folÿs ab vna radice multis, coriãdro similibus, circa cauliculos dodrãtales, teneros, læues, subcãdidos atq; subrubi

cundos: flore puniceo, paruo, gustanti amaro, & lẽto. Huius ea vis est, vt quamuis recenti vulneri imposita, sanguinem supprimat.

Achillea. Cap. XXVIII.

ACHillea, quibusdam Achillea sideritis, dodrãtales aut maiores gerit scapos, fusorum effigie, minutulis folijs circundatos, ex obliquo crebras habentibus incisuras, sectionibus coriandro similibus, subfuluo colore lentis, odore multo, non insuaui, verùm medicato: vmbella in cacumine rotũda, floribus candidis {purpureis} & aurum æmulantibus: prouenit læto solo. Trita coma sanguinolenta glutinat, & ab inflãmationum periculo tuetur: erumpentem sanguinẽ inhibet, et cruenta vuluæ profluuia, ĩ vellere. Decocto quoq; insidẽt fœminæ fluxiõe vuluæ laborãtes. Ad dysenteriã bibitur.

Rubus. Cap. XXIX

RVbus, notitiæ vulgaris. Vim habet siccãdi, & adstringendi: capillum tingit. Ramorum decoctum, potu aluum sistit, & fœminarum profluuia, præsteris morsui accommodatissimum. Gingiuas firmant, & oris vitijs folia commanducata medentur, cohibentq; illita, vlcera quæ serpunt. Vlceribus in capite manantibus, oculisq; procidentibus remedio sunt, & condylomatis et hæmorrhoidibus folia illinuntur. Cardiacis, & stomachi doloribus, trita conuenienter imponũtur. Caules cum folijs tunduntur, exprimitúrque

succus, mox sole cogitur, singulari remedio, contra omnia, quæ modò dicta sunt. Mori in rubo nascẽtis, quàm optimè maturi succus, ad oris medicamenta conuenit: sistitur aluus præmaturi cibo, nec non flore in vino poto.

Rubus idæus. Cap. XXX.

I *Dæus rubus appellatus est, quoniam copiosus in Ida prouenit. Est autem longè tenerior priore, ac minoribus spinis horrens: quanquam & sine spinis inueniatur. Insuper eadem præstat, quæ supradictus. Cæterùm flos cum melle oculorum collectionibus commodissimè illinitur, & ignem sacrum extinguit: stomachicisq́; ex aqua bibendus datur.*

Helxine. Cap. XXXI.

H *Elxine cognomento cissampelos, folijs est hederæ, minoribus: ramulis exilibus, quibus complectitur quodcunq; contigerit adminiculum. Nascitur in sepibus, vinetis, & segetibus. Foliorũ succus potu deijcit aluum.*

Elatine. Cap. XXXII.

E *Latine folia habet helxinæ, minora, rotũdiora, pilosa: tenuibus & dodrantalibus ramulis, quinis senísue, à radice foliosis, gustu adstringẽtibus. Nascitur in segetibus & cultis. Oculorum fluxionibus, & inflãmationibus auxiliatur, folijs cum polenta tritis, & impositis. Eadem cocta sorbitionis vsu dysenteriam sistit.*

Eupatorium. Cap. XXXIII.

EVpatorium, fruticosa herba est, vnicum efferens caulem, lignosum, nigricantem, rectum, tenuem, hirsutum, cubitalem, interdum ampliorem: folijs per interualla quinquefolij, aut cannabis potius similibus, quinq; partito aut amplius diuisis, nigricātibus, & ipsis per ambitū serratis. semē medio caule erūpit, pilosum, deorsum spectans, quod siccatum vestibus inhæret. Contrita huius folia, & cum suillo adipe imposita, ulceribus, quæ ægrè cicatricem trahunt, medentur. Herba & semē in uino potum, dysenteria, iocineris uitijs, & serpētium ictibus, liberat. Nec desunt qui aberrantes * argemonem hanc appellarint, cùm tamen longè alia sit, uti exposuimus.

Est Officinarum Agrimonia. earū autē Eupatoriū fortè cānabis syluestris, de qua præcedēti libro.

* Græcus Artemisiam hēt: sed esse, vt nunc vides, argēmonē legēdū, ex anemōe (de qua li. ij.) nō obscurè cognoscas.

Quinquefolium. Cap. XXXIIII.

QVinquefolium ramulos fert festucarum similitudine, tenues, dodrātales, in quibus semē. folia menthæ, quina singulis pediculis, rarò plura, in ambitu serrata: florem ex cādido pallescentē, auri æmulū. Nascitur in riguis, et aquarijs ductibus. Subrubram habet radicē, oblongam, ueratro nigro craßiorē. Plurimis pollet remedijs. Ius radicis decoctæ ad tertias, si in ore contineatur, dentium dolores sedat: putrida oris ulcera, collutione sistit: arteriæ scabritias, gargarizatu læuigat: contra alui profluuia, & dysenterias auxiliatur: item articulorum coxendicumq; cruciatibus pota. Cocta in

aceto, & illita, serpentia ulcera cohibet: strumas, tumores, duritias, abscessus, & collectiones discutit: ignes sacros, reduuias, condylomata, psorasq; sanat. Teneræ radicis succus, contra iocineris, pulmonumq; uitia prodest: item aduersum uenena. Cum hydromelite autem, uel diluto uino, & piperis exiguo, bibuntur folia, contra febrium circuitus, in quartana quidem, quaternùm ramulorum: in tertiana uerò, ternùm. in quotidiana, vnius. Ea quoq; folia, tricenis pota diebus, comitialibus prosunt. Foliorum succus, tribus cyathis aliquot dies potus, celerrime regio morbo medetur Illita cum melle et sale, tam uulneribus quàm fistulis remedio sunt. enterocelicis auxiliũ præstant. Quinquefolium sanguinis profluuia & potu & illitu sistit. Ad expiationes, castimonias, & incantamenta inciditur.

ANNOTATIO.

✻Spicam lolio similem } Non obscurè hinc elicitur Lolium spica esse insignitum. ac proinde explodendam eorum sententiam, qui Nigellam uulgò cognominatam, cuius in segetibus ubique tam uber prouentus, id esse statuunt. Ea siquidẽ nõ spicam, sed purpureum florem emittit.

Phœnix. Cap. XXXV.

PHœnix folia habet hordei, sed breuiora, & angustiora, ✻ spicam lolio similem: calamos digitorum senùm, radici aduolutos: septenas octo-

nasúe ſpicas. In aruis tectisq; recenter illitis naſcitur. Harum uirium compos, ut in uino auſtero pota, alui profluuium, & emanantem uulua ſanguinem ſiſtat, urinæ impetus infrænet. Sunt qui adalligatam in puniceo uellere & ſuſpenſam, ſanguinẽ ſupprimere prodant.

Idæa radix. Cap. XXXVII.

I*Dææ radici folia ſunt ea, quæ ruſco: circum ea ueluti exigui capreoli ſunt, in quibus flos. Radix ſpiſſandi naturam habet, his conueniens, quibus adſtrictione opus eſt. Pota, citam aluum, menſesq;, & omnem abundantiam ſanguinis ſiſtit.*

Rodia radix. Cap. XXXVII.

G*Ignitur Rhodia radix in Macedonia, coſto ſimilis, leuior, inæquabilis: quæ contrita roſas redolet. Vtiliſsima capitis doloribus, ſi madefacta frõti & temporibus cum roſacei momẽto imponatur.*

Equiſetum. Cap. XXXVIII.

E*Quiſetum in rignis & ſcrobibus naſcitur: cauliculi prodeunt inanes, geniculati, in ſe farcti, rubeſcentes, leniter ſcabri, duri, & iuncea circa eos folia, crebra, exilia. In ſublime attollitur, uicinos arborum caudices ſcandens, obuolutumq;, dependet comis multis, nigris, ut equorum cauda: radix lignoſa, dura. Vis herbæ ſpiſſare: quare ſanguinem naribus erumpentem ſuccus ipſa ſiſtit: prodeſt dyſentericis in uino potus: urinam cit. Sanguinolenta uulnera glutinantur, tri-* *Vulgò Cauda equina.*

tis folijs, & illitis. Radix cum sua herba tussim, orthopnœam, ruptaq; adiuuat. Folijs in aqua potis, dissectiones vesicæ & intestinoris, enterocelæq; in vnum coalescere, cogiq; feruntur. Alterum equisetum caulis est rectus, equalis, cubito maior, inanis: comis per interualla breuioribus, cãdidioribus, & mollioribus. Id cum aceto tritum vulneribus remedio est, eademq; fungitur facultate.

Coccum infectorium. Cap. XXXIX.

COccum, quo infectores vtuntur, frutex est surculosus, paruus cui grana ceu lentes adhærẽt, quæ electa congeruntur. Optimum gignitur in Galatia, & Armenia, deinde Asia, & Cilicia: vltimũ ex omnibus Hispanicum. Vis huic spissandi: vulneribus, neruisq; præcisis, conuenienter ex aceto tritũ illinitur. Nascitur quoque in Cilicia, è quercubus, cochlearum exilium similitudine, quod illius regionis mulieres ore legunt, & coccum vocitant.

Tragium. Cap XL.

TRagium nascitur in Creta tantùm insula, lentiseo semine, folio, & ramis simile, singulis tamen minoribus, *succus ei lacteus, gummi non dissimilis. Semen, folia, lacrymaq;, illitu spicula è corpore eijciunt: omnia quoque corpori impacta, euocant: pota stranguriæ medentur, calculos vesicæ frangunt, menses trahũt. Modus in sumptione est, drachma vna. Fama est, syluestres capras sagittis confossas, eius herbæ pabulo spicula

* Ita Pli. Græcus codex simpliciter, succus.

excutere. Est & alterum tragium, quod tragoceros aliqui vocant, folia scolopendrij habet, & radicem sylvestris rhaphani, tenuem, candidam: quã crudam vel coctam esse dysentericis prodest. Folia autumno, hirci virus olent: exinde sibi tragij nomẽ adoptauit. Prouenit in montibus, & præcipitijs. Nominis causa,

Tragum. Cap. XLI.

EST etiam herba tragos, quam aliqui scorpion aut traganon vocant: maximè in maritimis nascens, palmum alta, aut amplior, fruticosa, humilis, oblonga, sine folijs, pusillis circa ramos acinis, rufis, multis, magnitudine tritici, acuto cacumine, gustu multùm adstringente. Racemorum acini decem ex vino poti, cœliacis, & fœminis fluxione vuluæ laborantibus, auxiliantur. Tunduntur à plerisque, & in pastillos digesti asseruantur, quibus vtuntur cùm opus est.

Iuncus. Cap. XLII.

IVnci duo genera: vnum læuis nominati, alterum acuti, qui in mucronem fastigiatur. Cuius etiam duo aßignantur genera: vnum sterile, reliquum fert semen nigrum, rotundum, & craßiore constat calamo, carnosioreq́;. Tertius est iũcus, qui vocatur oloschœnos, prioribus carnosior, asperiorq́;, is similem supradicto fructum in cacumine parit. Semen vtriusque tostum, ex diluto vino potum, sistit aluum, & rubra fœminarum profluuia: vrinam cit, capitísque dolores facit.

Quæ proxima sunt radici folia tenera, conuenienter illinuntur, aduersus phalangiorum morsus. Aethiopici iunci semine somnus illicitur: sed modus in potione seruandus est, ne sopor fiat.

Lichen. Cap. XLIII.

Officinis Hepatica.

LIchen, qui saxis est familiaris, aliquibus bryon appellatur, asperginosis petris adhæret, ut muscus. Is illitus sanguinis profluuia sistit, inflammationes arcet, impetigini medetur. Iuuat regio morbo correptos, cum melle illitus; oris & linguæ defluxiones inhibet.

Paronychia. Cap. XLIIII.

PAronychia exiguus frutex, in petris nascẽs, peplo simllis, minor lõgitudine, maioribus folijs. Illita paronychijs atque duritijs, remedio est.

Chrysocome. Cap. XLV.

CHrysocome palmi altitudine fruticat. coma specie corymborum, hyssopo simili: radice hirsuta, ueratri nigri modo, tenui, cyperum æquante: gustu non iniucundo, ex dulci austero: in petrosis opacisq; nascitur. Radix excalfacit, & adstringit: his conueniens, quos iecur aut pulmonis inflammato male habet: contra purgationes uuluæ, decocta cum hydromelite assumitur.

Chrysogonum. Cap. XLVI.

CHrysogonum dense fruticat, quernis folijs: flore coronarij uerbasci: radix ut rapum exuberat, intus ruberrima, foris nigra. Quæ tri-

ta cũ aceto, atque imposita, muris aranei morsibus auxiliatur.

Elichrysum. Cap. XLVII.

Alij Heliochryson. Officinis Stœchas citrina.

ELichryson quidam chrysanthemon, nonnulli & id amaranton uocant, quo deorum simulacra coronant: ramulum habet candidum, virentẽ, rectũ, firmũ: folia intercedentibus spatijs angusta, abrotono similia: comam aureæ licis in orbem, umbella rotunda ueluti siccis corymbis dependentibus, radice tenui: nascitur in asperis, & torrentium alueis. Contra serpentium ictus, coxendicum dolores, urinæ stillicidia, ruptaq;, coma è uino pota opitulatur: ciet menses. Sanguinem concretum uentris ac uesicæ absumit, pota cum mulso ieiunis, trium obolorum pondere, sistit destillationes, data in uino albo diluto: uestibus inseritur, ut eas ab erodentium iniurijs tueatur.

Chrysanthemum. Cap. XLVIII.

CHrysanthemõ aut caltha, nõnullis buphthalmos: herba est tenera, fruticosa, læues proferẽs caules, et multifida folia: flores supra modũ splẽdẽtes, luteos, orbẽ oculi imitãtes, unde buphthalmi nomẽ traxit: propter oppida nascitur. Cuius caules oleris uice mãdũtur. Flores cũ cerato triti, steatomata discutere prodũtur: regio morbo correptis, colorẽ breui reddũt, si sequẽte lõgo balnei usu, post exitũ ebibãtur.

Ageratũ. Cap. XLIX.

ACer aton fruticosa herba est, palmam longi-

tudine aſsurgens, ſimplex, humilis, origano maximè ſimilis: vmbellã gerit, in qua flos bullis aureis emicat, elichryſo minor. Nomen ei inditum eſt, quoniã diutiſsimè flos in ſua coloris ſpecie cõſeruetur. Vis decocti feruens: huius vſtæ nidor vrinam cit, et vuluæ duritias emollit.

Verbenaca. Cap. L.

PEriſterion, ſiue verbenaca naſcitur in aquoſis. Nomen ex eo duxiſſe videtur, quòd columbæ circa hanc perquàm libenter verſari ſoleant. Dodrantis altitudine, & interdum amplius adoleſcit: folia è caule prodeunt inciſa, & ſubalbida: ea ſingulari ramo, radiceq; ſola, conſtare ſæpius inuenitur. Folia cum ſuillo adipe recenti, aut roſaceo impoſita, vuluarum dolores finire putantur, ignem ſacrum illita ex aceto reprimunt: putrida vlcera cohibent, vulnera glutinant: veteraq; ex melle, ad cicatricem perducunt.

Sacra herba. Cap. LI.

SAcra herba, quæ & periſtereõ nominatur, ramulos emittit cubitales, aut maiuſculos, anguloſos, in quibus ex interuallis folia quercus, ſed minora anguſtioraq;, eiſdem diuiſuris in ambitu, colore aliquatenus cæſio: radix lõga, tenuis: flores purpurei, graciles. Folia cũ radice in vino pota, illitáue, aduerſus ſerpẽtes pollent: eadẽ drachmæ pondere cum thuris obolis tribus in vini veteris hemina, quadragenis diebus, ieiuno ore, contra regiũ morbũ bibun-

tur: veteres tumores & inflãmationes mitigant: sordida vlcera purgant. Tota in vino decocta, tõsillarum crustas abrumpit: oris nomas gargarizatu cohibet. Aiunt, si aqua spargatur tricliniũ, qua maduerit, lætiores conuictus fieri. Datur potandũ in tertianis febribus, tertium à terra geniculum, cum folijs circundantibus, quartanis, quartum. Sacram vocant herbam, quoniã multùm ad amuleta, expiationesq; commendetur.

Astragalus. Cap. LII.

Astragalus, paruus à terra frutex, folijs & ramis ciceri similis: flore purpureo, paruo: radice rotunda, rhaphani modo grandi, quæ adnatas appendices firmas habet, nigras, præduras, veluti cornua inter se ĩplicatas, gustu adstringẽtes. nascitur in vẽtosis, opacis, et in niualibus. eo Mẽphis Arcadiæ scatet. Aluũ sistit radix in vino pota: vrinã mouet: vetustis vlceribus, sicca efficaciter ĩspergitur: sanguinem supprimit: ægre propter duritiam tunditur.

Hyacinthus. Cap. LIII.

Hyacinthus folia habet bulbi: dodrãcalẽ caulẽ, læuẽ, minimo digito tenuiorẽ, herbacei coloris: comã procũbentẽ, florum purpureorũ plenã, incuruã: radicẽ quoq; bulbaceã. Quæ, vt creditur, pueris cum vino albo illita, pubertatẽ coercet, et nõ patitur erũpere: sistit aluum pota, et vrinã ipellit, phalangiorũq; morsibus auxiliatur. Semẽ adstrin

gentius est, theriacis expetitum : regium morbum emendat cum vino potum.

*Locũ deprauatum esse mãifestè apparet. Sũt enim herbæ quas hic cõmemorat Dioscorides, diuersa planè facie, vt vni eidẽq; rectè cõparari nequaquã poßint: quo autẽ instaurãdus, perìtioribus cogitãdũ relinquimus.

Papauer erraticum. Cap. LIIII.

PApauer erraticum, quod rhœada vocant, vere quidem in aruis cum hordeo nascitur flore protinus deciduo, vnde et nomẽ apud Græcos accepit. * Folia erucæ, aut origano, aut cichorio, aut thymo similia spectantur: sed longiora, diuisa, scabra: iunceus ei caulis, rectus, cubitalis, asper: flos syluestris anemones, puniceus, interdum albus: oblongum caput, sed quã anemones minus: semen rufum. radix longa, subalbida, minoris digiti craßitudine, gustu amara. Huius capita quinq; aut sex, in vini cyathis tribus ad dimidias decocta potui dabis, quibus somnus accersendus est. Semina acetabuli mensura ex aqua mulsa pota, aluum leniter emolliunt: ad idem præstãdum mellitis placentulis, & dulciarijs cibis admiscentur. Folia cum calycibus illita, inflammationes sanant: eorundem fotu & perfusione, somnus allicitur.

Papauer satiuum. Cap. LV.

ES satiui papaueris genere, quod hortense est, semen in panem densatur, qui sanis in vsu sit: eo etiam ex melle pro sesama vtuntur: thylacitin vocant. Capitulum habet longum, & semen candidum. Syluestre vero, caput insidens demissumq;, & nigrum semen, quod pithitis nominatur: nonnullis tamen & ipsum rhœas dicitur, quoniã eius

scapolacteus succus emanat. Tertium magis sylueſtre, & ad medicinas volentius, multò his longius, productiore capitulo. Omnium in commune natura refrigeratrix: quare si capita ipsa & folia decoquantur in aqua, somnum fotu conciliabunt. Bibitur decoctum contra vigilias. Calyces cum polenta triti, & cataplasmatis admisti, ignibus sacris, & inflammationibus prosunt. Tunduntur quoq; virides, & digeruntur in pastillos, qui siccati ad vsum reconduntur. Capita quoq; per se in aqua coquũtur ad dimidias, iterumq́; adiecto melle, dum humor coeat in eclegmatis lentorem. Id medicamentum in tussi, arteriæ fluxionibus, & cœliacorum affectis, doloris leuamentum præbet. Efficacius tamen redditur, addito hypocistidis succo et acacia. Papaueris nigri semen tritum cum vino bibitur, contra citam aluum, & fœminarum profluuia: in peruigilijs fronti temporibusq́; illinitur, ex aqua. Opium eius magis refrigerat, inspissat, siccatq́;: sumptum erui magnitudine, dolorem finit, concoquit, & somnum allicit: tussi, atq; cœliacorũ valetudini auxiliatur: verùm si copiosius hauriatur, nocet, cùm lethargicos efficiens interimat. Ad dolores capitis cum rosaceo perfusum efficax est: aurium dolori, cum amygdalino, myrrha, & croco instillatur: inflammationibus oculorum cum torrefacto oui luteo proficit: igni sacro & vulneribus, cum aceto: podagris, cum lacte mulieris & cro-

Opium quod optimum. Eius adulteratio.

co: somnum accersit, subditũ sedi pro balano. Optimum habetur graue, & densum, gustu amarum, odoratu soporiferũ, quod facilè aqua diluitur, læue, candidũ, neq; asperum, neq; grumosum, quod inter colandum non vt cera coeat, et in sole diffundatur: dein admotum lucernis, non atra luceat flãma: extinctũ deniq; odoris vim conseruet. Sed opiõ glaucio, gummi, aut syluestris lactucæ succo, adulterant. Verùm glaucio fucatum, in dilutione croci colorem reddit: lactucaceo succo fictũ, oxiliter spirat, & asperis spectatur: gummi vitiatum, splendescit, & infirmum est. Nec desunt, qui eò dementiæ deuenerint, vt adipem ei admiscerent. Fictili nouo torretur ad oculorum medicamẽta, dum mollius, atq; rufius appareat. Diagoras, vt Erasistratus author est, vsum eius damnauit, oculorum lippitudinibus & aurium vitijs infundi vetãs, quoniam visus aciem hebetaret, & soporem gigneret. Addidit Andreas, illitos eo protinus excæcari, si non adulteraretur. Mnesidemus vsum duntaxat olfactandi probauit, quoniam ad conciliandum somnum conueniret, alioqui nobis vt noxio interdicit. Quæ commentitia esse, experimento deprehenduntur: siquidem effectus, viriũ huiusce medicamenti, fidem faciunt, quare non alienum fuerit scriptis mandare, quonam modo is excipiatur succus. Aliqui capita ipsa & folia tundunt, et prælo exprimunt, terunteq; in mortario, digerunt

in pastillos: id meconium vocatur, multũ opio ignauius. Porrò opij faciundi ratio hæc est: Cum ros in Opij col
eo exaruerit, cultro decußatim in stellas, ne penitius ligendi
adigatur, ex obliquo in rectum summam cutem in ratio.
cidere oportet, lacrymam exeuntem, digito in concham abstergere. nec multo pòst redire, vt cõcreta inueniatur: etenim quæ tum, aut postero die etiam offenditur, in vetere pila teri debet, & in pastillos cogi. Cùm tamen inciditur, retrocedendum est, ne vestibus succus deradatur.

Corniculatum papauer.

Cap. LVI.

PApauer ceratites, id est, corniculatim, folia habet candida, hirsuta. verbasco simi- Vulgò
lia, in ambitu syluestris papaueris more papauer
serrata: caule non dißimili: flore pallido: calyculo cornutũ.
fœnigræci, in corniculorũ modũ inflexo, vnde nomẽ mutuatur: semine papaueris, pusillo, nigroq;: radice per summa cæspitum nigra, crassa: nascitur in maritimis & asperis. Radici ea vis inest, vt in aqua decocta ad dimidias, coxendicum & iocineris affectus, potu sanet: prodest his, qui crassa quædã, aspera, aut araneosa cum lotio reddunt. Aluum leniter purgat semen, acetabulo in aqua mulsa poto. Crustas emarginãt, illita ex oleo folia floresq;, & argema ac nubeculas iumentorum perunctas, abstergunt. Sunt qui glauciũ, hoc papaueris genere facti tari existimarũt, falsi quadã foliorũ cognatione.

Spumeum papauer. Cap. LVIII.

ALiud papaueris genus, aphrodes, id est, spumeum vocatur, ab alijs heracleum, caule dodrantali: folijs admodum paruis, * radiculæ similibus: fructis inter ea candido. Nam herbula alba est, & spumea tota: * radice in summo cæspite. Legitur æstate semen, cùm integrè adoleuit, deciditq; exiccatum. Datum acetabuli mensura in aqua mulsa, vomitione expurgat priuatim huiusmodi purgatio, comitialibus prodest.

* Struthio.

* Sic ex Theophrasto. Videtur enī locus ī Græco Dioscoridis codice corruptus. Nūc Iusquiamus.

Hypecoum. Cap. LVIII.

HYpecoon, aliqui hypopheon vocant: nascitur in segetibus aruisq;, folijs rutæ, exilibus ramis. Natura eadem, quæ papaueris succo.

Apollinaris, siue hyoscyamus. Cap. LIX.

HYoscyamus, frutex est caules emittens crassos: folia lata, oblonga, diuisa, nigra, hirsuta: flores è latere caulis, ordine prodeunt, tanquam punicorum cytini, scutulis septi seminum plenis, vt papaueris. Tres eius differentiæ: Vna semine nigro, floribus penè purpureis, smilacis folijs, cytinus præduris, & spinosis. Alterius semen subflauum, vt irionis, flores lutei: folia, & siliquæ simpliciores. Ambo insaniam gignunt & soporem, ideo in communi vsu damnantur. Tertium genus, vt quod mitißimum eßet, medici recepere: pingue, lanuginosum, molle, candidi floris seminisq;, in maritimis ruderibusq; nascens. Cuius occasio si non adsit, rufum vsurpari oportet: niger, vt deterrimus, im-

probatur. Recēti semine, caulibus folijsq; tusis, succus in sole exprimitur, & exiccato humore, vsus ad annum usque prorogatur: nam facilè corruptionem sentit. Extrahitur etiam ex sicco semine separatim in aqua calida tuso, & expresso. Liquamentum autem succo lacteo præstantius est, & magis dolores finit. Contusa herba recens, addita trimestri farina, digeritur in pastillos, & reconditur. Liquamentum primum, & quod à sicco semine exemptum est, collyrijs, quæ doloris sensum aufferunt, commodissimè inseri solent: contra acutas calidasq; fluxiones, dolores aurium, atque vuluæ mala, prosunt: cum farina autem aut polenta, oculorum, pedum, cæterarumq; partium inflammationes placant. Semen eadem præbet: tussi, distillationibus, oculorum fluxioni, & doloribus, efficax: contra mensium abundantiam, & rumpētem aliunde sanguinem, oboli pendere cum papaueris semine, & aqua mulsa, bibitur: podagris subuenit: testibus inflatis, mammisq; tumentibus à partu, tritum ex vino illinitur. Alijs quoque cataplasmatis, quæ doloris leuamentum præstant, admisceri solet. Folia omnibus medicamentis dolorem sedantibus, per sese, & ex polenta, vtilissimè imponuntur: recentia, ad mitigandos omne genus dolores, oblinuntur: cum vino terna, quaternáue pota, sanant algidas febres, quas epialos vocant. Cocta olerum modo folia, si acetabuli mensura manduntur, me-

diocrem insaniam gignunt: idem efficere tradunt, si, colo ulcus sentiente infundantur. Radice in aceto decocta, dentes in dolore colluuntur.

Psyllium. Cap. LX.

Psyllion folijs coronopo non dißimilibus, hirsutis, longioribus: sarmentosa fœni modo, in totũ herbula: ramis dodrantalibus: coma à medio caule exoritur, duobus tribusúe conuolutis in cacumine capitulis: in his semine duro, nigro, pulicum simili: vnde & nomen. in aruis & incultis nascitur. Vis ei ad refrigerandum, inspissandum, & molliendum conueniens: articulorum morbis, parotidibus, tuberculis, tumoribus, vulsis, illitum auxiliatur: imponitur in dolore capitis, cum rosaceo, aqua, aut aceto: enterocelis infantium, & prominenti vmbilico, illitum ex aceto, medetur. Teritur acetabuli mensura, & in aquæ sextario madefactum, vbi concreuit aqua, illinitur: siquidem vehementer refrigerat, & in feruentem aquam deiectum calorem reprimit. Contra ignes sacros efficax est Fama est, si vires domum importetur, non sinere in ea pulices gigni. Cum adipe tusum, sordida vlcera, & quæ cacoethe vocantur, expurgat. Succus vermiculosis auribus, aut fluxione laborantibus, ex melle prodest.

Hortense solanum. Cap. LXI.

Hodie solatrum corruptè

Hortense solanum, frutex cibis idoneus, pusillus, multis concauus alis: folio nigro, maiore quàm ocymi, & latiore: fructu rotundo, viridi, qu

post maturitatem nigricat, aut fuluescit: herba innocentis gustus. Natura ei refrigerand: quare folia vlceribus quæ serpunt, & ignibus sacris, conuenienter cum polline polentæ illinuntur: ægylopia, capitisq; dolores, trita & imposita per se sanant: æstoanti stomacho auxiliantur: parotidas, cum sale detrita, illitu discutiunt. Valet succus eius aduersus ignem sacrum, atque vlcera, quæ serpunt, cum cerussa, rosaceo & argenti spuma: ad ægylopas cum pane. infantium adustioni, quam syriasin vocant, cum rosaceo perfusus proficit: in collyrijs, aquæ vel oui vicem exhibet contra acutas fluxiones illitus: aurium dolori instillatus prodest. Mensium abundātiam sistit, in vellere subditus. Succus fuluo gallinarum curtalium fimo subactus, & linteo appositus, ægylopijs præsentaneo est remedio. Est & aliud solanum, quod peculiari nomine halicacabon aut physalida, id est vesicariam vocant, folijs antedicto similibus, verùm latioribus: cuius caules, posteaquam adoleuerunt, prona terram spectant: folliculis orbiculatis vesiculis similibus: semine intus fulue, rotundo, læui, acinorum vuæ effigie: quo coronarij utuntur, corollis intorquentes. Vim usúmque hortensis solani habet: verùm cibis nequaquam expetitur. Regium morbum purgat, semine poto, & vrinam pellit. Ex vtraque herba succus extrahitur, qui siccatus in vmbra, reconditur, ad eadem valens.

Officinis Alkekengi Arabū exēplo.

Solanum somniferum. Cap. LXII.

SOlanum somniferum, aliqui etiam halicacabō appellant, fruticat multis ramis, densis, caudicosis, fractu contumacibus, pinguium foliorum, cotoneæq; mali similium plenis: flore grandi, rubro: fructu in folliculis crocato: radice grandi, subrubro cortice vestita: nascitur in saxis, non procul à mari. Radicis cortex, in vino drachmæ pondere potus, somnificam vim habet, opio mitiorem. Semen vehementer vrinam cit. Corymbi duodecim, hydropicis dantur: si quid numero adijciatur, alienationē mentis faciunt. Remedio est aqua copiosa mulsa, potui data. Succus pastillis inseritur, & medicamentis, quæ doloris leuamentum præbent: decoctus in vino, si in ore contineatur, dētium doloribus auxiliatur. Radicis succus, cum melle illitus, oculorū hebetudines tollit.

Manicum solanum. Cap. LXIII.

SOlanum manicon, aliqui persion, alij thryon appellauere. Huic folium erucæ simile, maius aliquantò, satis acantho, quem pæderota vocant, accedens: caules à radice proceros emittit decem aut duodecim, vlnæ altitudine adolescentes: caput in cacumine, oliuæ figura, sed vt platani pilulæ hirsutius, verùm maius, latiusq;: florem nigrum: postquam eo exuitur, racemus exit rotundus, niger, denis aut duodenis acinis constans, similibus hederæ corymbis, vt vuæ mollibus: radice firmatur candi-

dida, craſſa, caua, cubitali: gignitur in montibus, vẽto perflatis, et platanetis. Radix drachmæ vnius pondere pota ex vino, facit species vanas, imaginesq; non iniucundas obuerſari: ſed duplicatus hic modus, ad treis uſque dies mentis alienationem aſfert. quadruplicatus, interimit. Remedio eſt aqua mulſa copioſius pota, & vomitione reiecta.

Dorycnium Cap. LXIIII.

DOryciniõ Cratenas halicacabon, aut caleam vocat: frutex oleæ nuper prodeunti ſimilis: naſcitur in petris, nõ procul à mari, ramis cubito minoribus, folijs oleæ ſimilibus colore, minuſculis, firmioribus, præter modũ ſcabris: flore candido: ſiliquis in cacumine, ceu ciceris, denſis, rotundis, quinis intus aut ſenis ſeminibus, exigui erui magnitudine, læuibus, firmis, uerſicoloribus: radix ad digiti craßitndinẽ et cubiti lõgitudinẽ adoleſcit. Id ſomniferũ eſſe cõſtat. Copioſius hauſtũ mortẽ adfert, Nec defuere, qui dicerent, ſemẽ in amatoria expeti.

Mandragoras. Cap. LXV.

MAndragoram, aliqui antimalum, alij circæam vocant. quoniam videatur radix ad amatoria conducere. Duo eius genera: niger, quæ fœmina exiſtimatur, thridacias appellatus, anguſtioribus folijs, ac minoribus quàm lactucæ, viroſis ac graueolentibus, in terra ſparſis: mala gerit ſorbis ſimilia, pallida, odorata, in quibus ſemen veluti pyrorum: radicibus inhæret bene ma-

gnis, binis, ternísue, inter se cõuolutis, nigris foris, intus albis, crasso cortice vestitis, caule viduus est.

* Alij morion. Alter candidus, qui mas dicitur, nonnullis *norion vocitatus: huius folia magna, alba, læta, læuia vt betæ: mala quàm alterius duplo maiora, colore in crocum inclinante, iucũde cum grauitate quadam olentia: quorum pomorum cibo, aliquantum opiliones soporantur. radix, alterius similis, maior & candidior, orbata & hæc caule. Succus fit è cortice recentis radicis tuso, & prælis subiecto: qui insolatus vbi concreuerit, fictili reconditur. Malis quoq; succus depromitur, sed aliquantò ignauior. Delibratur radix, & traiectus lino cortex, ad vsum suspẽditur. Aliqui radices in vino ad tertias coquunt, & dæfecatum ius seruant: cyathoq́; vno vtuntur, in peruiligijs, & doloribus, et ante sectiones vsteonesq́; ne sentiantur. Succus duobus obolis ex mulso potus, vt veratrum, per vomitiones bilẽ atram pituitamq́; extrahit: verùm potu largiore, vita adimitur. medicamentis ocularibus, & his, quæ dolores finiunt, peßis quoq; emollientibus, admiscetur: semioboli pondere inditus, per se menses & partus expellit: subditus sedi pro balano, somnificus est. Radix ebur emollire fertur, quæ senis horis cum eo decocta sit: & ad accipiendam, quã effingere optaueris, formã, ipsum facile præstat. Folia recentia conuenienter oculorum inflãmationibus, et collectionibus, quas vlcera citarunt, cum

polenta illinuntur. duritias omneis, suppurationes, strumas & tubercula discutiunt: stigmata sine exulceratione delēt, si quinis senisue diebus, sensim perfricentur. Folia seruantur in murijs, eosdem ad vsus. Trita radix ignibus sacris ex aceto, & serpē tium ictibus ex melle aut oleo, medetur: strumas atq; tubercula, cum aqua dissipat. articulorū cruciatus, cum polenta sedat. Fit citra coctionem vinum è cortice radicis, ad hunc modum: Ternæ minæ in vini dulcis metretam conijciuntur. Dantur ex eo terni cyathi ijs, qui secari aut amburi debēt, vt antè dictum est: siquidem nullo tunc afficiūtur dolore, sed veterno quodam pressi, torpescunt. Mala soporem afferunt olfactu, & etiam si mandantur: item expressus ex eis succus: nimio tamen odore percussi, obmutescunt. Semen malorum potum vuluas purgat: appositumq; cum sulphure ignem non experto, rubra fœminarum profluuia sistit. Scarificata punctisq; multifariàm aperta radice, erumpens lacryma, cauo vase recipitur. Liquamētum autem succo lacteo præstantius est: sed non vbiq;, vt experientia docet, radices lacteum succū delacrymant. Alium tradunt esse mandragoram, nomine morion, in opacis iuxta specus enatum: folijs albi mandragoræ, minoribus, albis, dodrantalibus, radicem ambientibus: quæ mollis est & can dida, paulò maior palmo, pollicemq; crassitudine æquat. Tradunt eam in pane, offa, obsonióue,

drachmæ pondere deuoratam, vsum rationis intercipere. Obdormiscit enim homo, eo ferè quo comederit habitu, sensus impos, ternis, quaternisúe, ex quo data est, horis. Hac medici vtuntur, cùm scindendi, vrendiq; necessitas adest. Antidotum esse uolunt radicem, cum manico solano potam.

Aconitum. Cap. LXVI.

Aconitum aliqui pardalianches, alij cāmorō, alij thelyphonon, alij myoctonon, alij theriophonon vocant: folia habet cyclamini, aut cucumeris, tria aut quatuor, minora & *subhirsuta: caulem palmo altum: radix scorpij caudam æmulatur, & alabastri modo splendet. Torpescunt, vt fama est, scorpiones admota radice, stupentq;: qui rursum hellebori contactu excitantur. Oculorū medicamentis leuandi doloris gratia adijcitur. Enecat pantheras, sues, lupos & feras omneis in carnibus obiectum. Est & alterū aconitum, quod aliqui cynoctonon, alij lycoctonon appellant. Huius genera sunt tria. vnū, quo utuntur uenatores: alia duo in usum suum uertere medici, è quibus tertium, quod Ponticū nominatur, plurimū in Italia, montibus Iustinis exilit: à priore distās, quoniā folia faciat effigie platani, crebriore diuisura, longiora, & multò nigriora: caulem filicis pediculo similem, nudum, cubitali altitudine, aut ampliorem: semen in siliquis oblongis recondit: radices in modū squillæ marinæ cirrorum nigrescunt. Quibus ad uenationem lu-

*Ita Plini. Græcus ὑπότραχέα. id est, subaspera. utra autē lectio potior, herbæ, si quādo se se obtulerit aspectus, ēplicabit.

porum utuntur: insertæ siquidem crudis carnibus, & deuoratæ, lupos enecant.

Cicuta. Cap. LXVII.

*Cicuta caulem edit geniculatum, ut fœniculi, grãdem * folia ferulæ, angustiora, grauí odoratu: rami, mox umbellæ ĩ summo prodeunt: flores quoque albicantes: & semen aniso candidius: radice non alta, concaua. Cicutæ lethale uenenum inest, suaq; ui refrigeratoria necat. Remedio est uini meraculi potus. Succus exprimitur contusis cacuminibus, priusquam semina & comæ siccescant: qui sole densatur in pastillos. Multus ad medendi rationem usus est aridi, commodè miscetur collyrijs, quæ leuandi doloris gratia temperantur: ignes sacros, & ulcera quæ serpunt, illitu restinguit. Herba cum coma trita, & testibus circunlita, libidinum imaginationes in somno, compescit: sed genitale resoluit. lac puerperarum mammis apposita extinguit: in uirginitate mammas coercet, & increscere non patitur: pueris præstat, ut eorum testiculi cibum non sentientes, intabescant. Efficacissima uis Creticæ, Megarẽsi, mox Atticæ, & in Chio & Cilicia nascenti.*

* Pli. li. 25. c. 13 *Coriandro assimilauit, cui propius sanè, quã ferulæ, quæ fœniculi cõstat folijs, Cicuta omnibus hodie comperta, uidetur accedere.*

Taxum. Cap. LXVIII.

Smilax à Græcis, taxus à Latinis appellatur, arbor abietis magnitudine, & foliorum eiusdem figura, in Italia & Narbonensi Gallia Hispaniæ contermina nascens. Auiculæ quæ Italicæ ta-

xi baccas deuorãt, denigrãtur: et qui ederint easdẽ hoĩes, alui profluuio corripiũtur. Narbõæ tã præsẽtis est veneĩ, vt si qui dormiãt sub ea, aut eius vmbra subsideãt, lædãtur, et sæpenumero moriãtur: quare de taxo hæc traduntur, vt ab ea caueamus.

Apocynum. Cap. LXIX.

APocynum, siue cynocrambe, braßica canina, frutex est longis viticulis constans, malè olentibus, lentis, vitiliumq; modo obsequiosis, fractu fere inuictis: folio hederæ, molliore tamen, & per extremum acutiore, lento, graui odore: id luteo succo turget. Siliquæ, ceu fabarum, folliculari specie, digiti longitudine protenduntur: semine intus albo, duro, paruo. Folia cũ adipe in panes coacta, canes, lupos, vulpes, & pantheras enecant, in cibo data, & protinus eorum coxendices resoluunt.

Nerium, seu rhododendrum. Cap. LXX.

NErion aliqui rhododaphnen, alij rhododendron vocant. frutex est vulgaris notitiæ, longioribus quàm amygdala folijs, craßioribusq; flore in rosam conformato: fructu * nuci græcæ simili, corniculato, qui patefactus quandam lanosam naturam ostendit, spinarum pappos repræsentantem, radice longa, acuta, lignosa, gustanti salsa: nascitur in amœnis, maritimis, & secus amnes. Flores & folia mulis, canibus, asinis, & quadrupedum plurimis venena sunt: hominibus verò cõ-

* Amygdalæ.

trà serpẽtium morsus præsidia, è vino pota: eo magis ruta addita: imbecillæ etiam animantes, vt pecus & capræ, si aquam bibant, in qua folia ea maduerint, moriuntur.

Fungi. Cap. LXXI.

FVngorum differentias duplex: aut enim manduntur, aut perniciales sunt. Multis de causis venenosi gignuntur, vbi videlicet clauus ferreus, in quo sit rubigo, aut panni marcor adfuerit, aut si iuxta serpentis cauernam, arboréue, quæ priuatim pariunt noxios fructus, erumpant. Continent qui tales sunt, nescio quod strigmentum concretamq; pituitam, terraq; eruti, quàm celerrimè computrescunt, atque marcore uitiantur. Sed qui veneno imbuti non sunt, suauem in iuribus gratiam habent: largius tamen sumpti nocent, & ægrius concocti strangulant, aut choleram morbum citant. Remedio est nitri potus, aut lixiuium cum acida muria, aut feruefactæ satureiæ, aut origani iusculum: debellantur etiam gallinacei fimi potu ex aceto, aut eiusdem delinctu cum melle multo. Corpus alunt, sed ægrè dissoluuntur, cùm magna ex parte integri ipsi, cum recrementis alui reijciantur.

Colchicum. Cap. LXXII.

COlchicõ, aliqui ephemerõ, sunt qui agrestem Hermobulbũ vocant, autũni exitu florem edit croci, candicantẽ, ab eo tẽpore, folia bulbi, sed pinguiora: caulẽ palmo altum, ferentẽ rufum semen: radicẽ, cinarũ. Cẽsetur dacty = lus ossi =

foris è nigra rufeſcentem, quæ deliberata, candida & mollis ſpectatur, lacteo ſucco madet, atque guſtatu dulcis inuenitur: bulbus eius mediam habet rimam, fiſſuramq́; qua flos erumpit: plurimum in Meſſenia, & Colchis enaſcitur. Ea comeſa, fungorum more, ſtrangulando enecat. Hanc autem depinximus, ne à quoquã imprudenter pro bulbo deuoretur: mirum enim in modum ſaporis voluptate imperitos allicit. Remedio ſunt eadem, quæ fungis: bubulum etiam lac potum auxiliatur: itaque cùm adfuerit, non aliud deſideratur auxilium.

Ephemerum. Cap. LXXIII.

Fortè noſtrũ Liliũ conuallliũ.

EPhemeron, aliqui ſylueſtrem irin appellant. folia habet liliȷ, ſed tenuiora: caulem parem: florem cãdidum, amarum. ſemen molle radicem vnã, digitali craßitudine, longam, adſtringentem, odoratam: naſcitur in ſyluis & opacis. Huius radix dentibus præcipua, ſi decocto colluantur. Folia in vino cocta, diſcutiunt tumores, & tubercula, quæ nihil adhuc humidi contraxerunt.

Helxine, id eſt muralis herba. Ca. LXXIIII.

Officinis Parietaria

HElxine naſcitur in parietinis, ſepibus, vineis & ſegetibus: folia ei mercurialis inſunt, hirſuta: cauliculi ſubrubentes; & circa eos veluti ſemina aſpera, adhærentia veſtibus. Folia refrigerã di ſpißandiq́; naturam habẽt, qua ex cauſa ſanãt illitu ſacros ignes, aduſta, condylomata, panos incipientes, tumores, inflammationesq́;. Succus eius

cum cerussa, ignibus sacris, & vlceribus quæ serpunt, commode illinitur, imponiturq́; podagris cum hircino adipe aut cerato cyprino: veterem tußim emēdat instar cyathi haustus: tōsillis inflāmationem sentientibus vtiliter & gargarizatur, et obli nitur: aurium dolorē cum rosaceo instillatus leuat.

Alsine. Cap. LXXV.

Alsinen, aliqui anthyllion, nonnulli myos ota vocant, quoniam masculorum aures folia imitantur. Lucis opacisq́; gaudet, vnde alsine dicta est. Hæc erat eadem quæ helxine, nisi humilior esset, & folijs minoribus, *nec hirsuta. cùm teritur odorem cucumis reddit.] Vim refrigerandi adstringendiq́; obtinet: oculorum inflammationibus cum polenta illinitur. Succus aurium doloribus infunditur: quin & emendat omnia quæ helxine, id est, muralis herba.

Vulgò morsus gallinæ.

*Ex Plinio adiecta.

Lens palustris. Cap. LXXVI.

Lens palustris, inuenitur in aqua non fluente, muscus lenticulæ similis, refrigeratoriæ naturæ. Propter quod conuenienter collectionibus, igni sacro, & podagris illinitur per se, & cum polenta: glutinat & procidentia puerorum interanea.

Officinis lenticula aq.

Semperuiuum, seu sedum. Cap. LXXVII.

Semperuiuum magnum ideò nominatur, quoniam perpetuò folia vireant: cuius caules cubiti altitudinem implent, interdum excedunt, pin=

gues, craßitudine pollicari, virentes, characiæ tithy mali modo infecti folia pinguia, * carnosa, & magnitudine pollicari, in cacumine linguæ similia, alia in terram conuexa, alia in capite stantia inuicem, ita vt ambitu effigiem imitentur oculi: nascitur in montibus, & testaceis: supra domicilia etiam seritur. Eius vis refrigerare, & adstringere: medentur igni sacro, nomis, vlceribus quæ serpunt, oculorum inflammationibus, ambustis igni, podagris per se, & cum polenta illita folia. Succus capiti, in doloribus, cum polenta aut rosaceo perfunditur: datur in potu contra phalangiorum ictus, dysenteriam, alui que profluuia: teretes tineas potus in vino excutit: subditus in vellere, mulierum abundantiam sistit: succus oculorum lippitudinibus, sanguinis vitio cõceptis, inungitur. Semperuiuum paruum in petris, parietinis, & macerijs, necnon scrobibus opacis nascitur, caulibus ab vna radice multis, tenuibus, crebrò foliatis. exilibus folijs, rotundis, pinguibus, mucronatis: caule à medio emicãte, palmum alto: vmbellam herbidosq; flores, & tenues gerente. Folia eisdem cum priore viribus prædita sunt. Tertium videtur semperuiui genus, quam aliqui andrachnẽ agriam, aut telephion vocauerunt, Romani illecebram, pusillis, craßioribusq; folijs, hirsutis, portulacæ proximus: nascitur in saxis. Vis ei excalfactoria, acris, exulcerans: illita cum axungia strumas discutit.

* Vox addita ex Plinio

Vulgò vermicularis.

Vmbilicus

Vmbilicus Veneris. Cap. LXXVIII.

COtyledon, siue vmbilicus Veneris, folio est in acetabuli formã tornato, ineuidenter cõcauo, breui in medio cauliculo, in quo semen inest: radice oliuæ modo rotũda. Succus cum vino circulitus, instillatúsue, contecta genitalia nudat: inflãmationibus, sacris ignibus, strumis, pernionibus, illitu auxiliatur: stomachi ardorem refrigerat. Folia cum radice comesa, calculos frãgunt, vrinam cient, hydropicis ex melle dantur. Herba vtuntur ad amatoria. Est & alterũ genus eiusdem, cymbalion aliqui vocant, pinguibus folijs, latioribus, ligularum modo densis circa radicẽ, medium oculi ambitum describentibus, vt in maiore semperuiuo, adstringentis gustus: cauliculo tenui, in quo flores & semina hyperici: radice maiuscula. Facit eadẽ, quæ semperuiuum.

Vrtica. Cap. LXXIX.

DVo vrticæ genera: syluestris, asperio, latioribus, nigrioribusq; folijs: semine lini, sed minore. Altera non æquè aspera, minuto semine. Folia vtriusq; illita, canis morsibus, addito sale, medentur: gangrænas, carcinomata, sordida vlcera, & quæ cacoethe vocantur, item luxata, panos, tubercula, parotidas, suppurationesq; sanant: lienosis cũ cerato imponuntur: faciunt ad profluuia narium, cum succo trita, & naribus indita: menses ciunt, eadem detrita cum myrrha, & imposita: procidẽ-

tes vuluas, recentia contactu resilire cogunt. Semē potum ex passo, venerem stimulat, vuluæ ora pate facit: cum melle delinctum, orthopnœæ, lateris & pulmonum inflammationibus prodest: thoracem expurgat: erodentibus medicamentis admiscetur. Cocta cum conchis folia, aluum emolliunt, vrinas mouent, inflationes discutiunt: decocta cum ptisana, vitia pectoris extrahunt: mulierum menses euocant, cum myrrha modico pota. Inflammationem turgentem vuam gargarizatus succus reprimit.

Galiopsis. Cap. LXXX.

GAliopsis frutex in totum caulem, & folia habet vrticæ; læuiora, & quæ grauem odorem trita reddant: flore purpurascente, tenui: nascitur circa sepes, ædificiorum areas, ac semitas vbique. Folia, caules, semen, succusq́;, duritias, & carcinomata dißipant: strumas, panos, & parotidas discutiunt. Oportet bis die tepidum ex aceto cataplasma ĩponere, & eius decocto fouere: ad putrescētia, gãgrænas, & nomas, cũ sale efficaciter illinũtur.

Galion. Cap. LXXXI.

GAlion, nomen ex eo traxit, quòd in contrahendo lacte, coaguli vicem impleat: ramulum foliumq́; habet aparinæ simillimum, rectum: florem in cacumine luteum, tenuem, dēsum, copiosum, odoratum. Flos igni ambustis illinitur, sanguinis profluuia sistit. Cerato rosaceo galion admiscetur, insolatum vsquedum albescat. laßitudines reficit. Ra

dix venerem concitat. Nascitur in palustribus.

Senecio. Cap. LXXXII.

SEnecio cauliculo est cubitali, subrubro, folijs continuis, erucæ modo per extremitates diuisis, sed minoribus multò: luteis floribus, qui celeriter disiecti vanescunt in pappos. Nomen verò sibi vendicauit, quoniam flores capillorum ritu, vere canescant. radice superuacua: nascitur maximè in macerijs, & circum oppida. Folia cum floribus refrigerant: quare illita cum vini modico, vel per se se, testium & sedis inflammationes sanant: quin & ex manna thuris medentur, cum reliquis vulneribus, tum ijs quæ nerui acceperunt. Illiti per se cū aceto pappi, idem munus præstant: verùm recentes epoti, strangulant. Totus caulis, si coctus in passo potui detur, stomachi dolores à bili contractos, persanat.

Thalictrum Cap. LXXXIII.

THalictron folia coriandri habet, pinguiora paulò: cauliculum rutæ craßitudine, in quo folia. Quæ trita, illitu antiqua vlcera ad cicatricem perducunt. Nascitur maximè in campestribus.

Marinus muscus. Cap. LXXXIIII.

MArinus muscus nascitur in scopulis, testaceisq; haud procul à mari, gracilis, capillaceis, caulis expers. Præcipua ei spissandi vis, & collectiones cohibendi, & podagras, quas refrigerare opus sit.

Phycus marinus. Cap. LXXXV.

PHyci marini generibus, quoddã latum, & alterum sublongius, & rubens: tertiũ candidũ, nascens in Creta iuxta terrã, floridũ valde, quod nulla corruptionis labe polluitur. Omnia vim habent refrigeratoriã, non podagræ modo, sed etiam inflãmationibus, in cataplasmatis efficaciter vtilem verũ ijs vti humidis conuenit, priusquã exarescant. Nicãder, puniceum aduersus serpẽtes dedit. Hoc fuco quidã putãt mulieres suũ calorẽ mẽtiri, cũ tamẽ sit radicula eiusdẽ nõis, qua sese fucant.

Potamogeton. Cap. LXXXVI.

POtamogeton, folium betæ simile, hirsutũ paululum supereminens extra aquam. Refrigerat & inspissat: pruriginibus vtile, & contra veterum vlcerum nomas. Nomen ex eo inditũ est, quòd palustribus, et aquosis enascatur.

Stratiotes. Cap. LXXXVII.

STratiotes in aquis nascens, ijsdem supernatat, & sine radice viuit: vnde cognomentũ traxit. Herba semperuiuo similis, ni maiora haberet folia: quæ refrigerant. Sanguinem qui defluit à renibus, pota sistunt: vulnera, quæ inflammationem minantur, intumescere nõ sinunt. ignibus sacris, & tumoribus ex aceto illinuntur.

Stratiotes millefolium. Cap. LXXXVIII.

Vulgatũ millefolium.

STratiotes millefolium exiguus frutex, palmi altitudine, aut amplius assurgit: folijs auicu-

larum pennas imitantibus, breui admodum disse- ctoq; foliorum exortu. Folia syluestre cuminum si- mulant, præsertim breuitate atq; scabritia, bre- uiora paulò, densiore vmbella, & pleniore. Surcu- los in cacumine gerit, exiguos, & capitula inter- dum anethi: flores paruos, candidos. Nascitur in asperis agris, præcipuè circa semitas. Eximij vsus ad vlcera vetera, recentiaq;, profluentem sangui- nem, & fistulas.

Verbascum. Cap. LXXXIX.

VErbascum differentias summas habet duas hoc nigrum, illud album: in quo mas & fœ mina intelligitur. Fœminæ igitur folia sunt bras- sicæ, pilosiora multò, & latiora, candida: caulis albus, cubitalis, aut amplior, subhirsutus: flores al bi, aut subpallidi: semen nigrum: radix longa, gu- stu acerba, craßitudine digiti: nascitur in campe- stribus. Verbascum, qui mas appellatur, oblõgius, albis folijs, et angustioribus, tenuiori caule. Sed ni grum prorsus albo simile esset, nisi nigriore latio- req; constaret folio. Syluestre folia fert saluiæ, al- tas virgas, & * lignosas, & circa eas ramulos, quales marrubiũ: flores luteos, auri æmulos. Sũt et phlomides duæ, hirsutæ, rotundis folijs, humiles. Tertia lychnitis appellatur: ab alijs aũt thryallis folijs ternis, aut quaternis, vel paulò pluribus, hir sutis, craßis, pinguibusq; apta ad lucernarũ lumi- na. Radix priorũ duarum adstringit: quare quod

Tapsus barba- tus vul- gò.

* Sic Plin. qui ξυλώδεις videtur legisse. Græcus codex δενδρώ- δεις, id ẽ, arbore- scentes.

magnitudine ludicrum talum æquet, in alui profluuio, conuenienter ex vino datur. Decoctum ruptis, conuulsis, fractis, antiq; tussi auxiliatur. Dentium dolorem collutione mitigat. Verbascum, cui flos autem, capillos tingit, et quocunq; abijciatur, blatas in se contrahit. Cocta in aqua folia, aduersus tumores, inflammationes oculorum, syderata vlcera, ex vino & melle illinuntur: cũ aceto quoq; vulneribus medentur: contra scorpionũ ictus, sunt auxilio. Syluestris folia ambustis igni, sunt cataplasmata. Aiunt in folijs eius, quam fœminam dicimus, aridos ficus omnino non putrescere.

Aetiopis. Cap. XC.

AEthiopis folia habet verbasco similia, perquam hirsuta, densaq; in orbem circa radicẽ imã redacta: caulem quadrangulum, crassum ac scabrum, similem apiastro, aut arctio, multis concauum alis: semen erui magnitudine, geminum, in vno conceptaculo. radices ab eodem cæspite numerosas, longas, plenas, glutinosas gustu, quæ siccæ nigrescunt duranturq; , vt cornua poßint videri: plurima nascitur in Ida monte Troadis, et in Messenia. Auxiliatur purulentis excreationibus, ischiadicis, pleuriticis, arteriæ scabritijs, decocta radix, et pota: quin et cũ melle, eclegmatis vicem præbet.

Arction. Cap. XCI.

ARction, aliqui potius arcturon vocant, similis est verbasco folijs, nisi quòd hirsutiora,

& rotundiora sunt: caule longo, molli: semine cumini, paruo: radice tenera, alba, dulciq;. Decocta cum semine radix in vino, dentium dolorem mulcet, si contineatur ore decoctum: ambusta perniones q; fouentur eodem: bibitur aduersus coxendicũ dolores, & stranguriam, è vino.

Arcion, siue Personata. Cap. XCII.

PErsonata folia habet cucurbitæ, maiora & hirsutiora, nigriora & crassiora: caulem albicantem, quanquam & interdum vidua caule reperiatur: radice grandi, intus candida, foris nigra. Hæc drachmæ vnius pondere pota, cum pineis nucibus, purulenta & cruenta extussientibus auxiliatur: trita dolores à contorsionibus artuum contractos, illitu sedat. Folia vtiliter antiquis vlceribus illinuntur.

Vulgò lappa maior, et bardana

Petasites. Cap. XCIII.

PEtasites pediculus cubito maior, crassitudine pollicis, à quo prægrãde folium, galeri modo amplũ, ceu fungus depẽdet. Contra phagedænas, et vlcera, quæ cacoethe vocãt, efficaciter illinitur.

Epipactis. Cap. XCIIII.

EPipactis ab alijs helleborine, parua herba, exiguis folijs. Iocineris vitijs vtilis, & contra venena pota.

Capnos, seu fumaria. Cap. XCV.

Officinis fumus terræ.

FVmaria fruticosa herbula est, prætenera, coriandri similis: folijs candidioribus, vndique

numerosis, cineracei coloris: flore purpureo. Huius succus claritatem facit oculis delacrymationemq; vnde nomẽ traxit. Illitus cum gummi, euulsas palpebras renasci prohibet. Commanducata herba biliosam vrinam trahit.

Lotus vrbana. Cap. XCVI.

LOtũ *vrbanam alij trifolium vocãt: nascitur ĩ hortis. Extractus succus, addito melle, oculorũ argema, nubeculas, cæterasq; caligines discutit.*

Sylueſtris lotus. Cap. XCVII.

SYlueſtris *lotus, quã trifolium minus appellant, plurimùm in Libya gignitur, caule bicubitali, & sæpe maiore, alis multis: folijs trifolij pratensis. semine fœnigræci, multò minore, guſtu medicato. Vim calfaciendi, & leniter adſtringendi obtinet: vitia cutis in facie, maculasq; cum melle peruncta expurgat: trita per sese aut cũ malluæ semine, in vino aut passo bibitur aptissimè contra dolores, qui vesicam malè habent.*

Cytiſus. Cap. XCVIII.

CYtisus, *frutex eſt albus in totum, vt rhamnus, ramos ſpargẽs cubitales, sæpe maiores in quibus folia fœnigræci, aut loti trifoliæ, minora, dorso medio prominente. Ea digitis trita erucã olent, guſtataq; cicer recens sapiũt. Folia refrigerant: tumores inter initia discutiunt, si cũ pane trita illinantur. Decoctũ potu vrinã ciet. Nonnulli, quòd apes alliciat, prope aluearia serũt.*

Lotus Aegyptia. Cap. XCIX.

*Est & in Aegypto lotus, quæ in campis flumine inundatis prouenit, caule fabæ: flore paruo, candido, * lilio simili, quem tradunt occidente sole comprimi occludiq́; ad ortum autem aperiri: adduntq́; caput ipsum vespera aquis cōdi, et ad exortum Solis emergere. Caput quale papaueris, maximum: & intus grana ceu milij, quæ Aegyptij exiccant, & in panes cogūt. Radicem lotos hæc habet, mali cotonei similitudine, quæ cruda coctaq́; manditur: decoctaq́; lutei oui qualitatem exhibet.* * κρίνω, nō κριθῆ.

ANNOTATIO.

Aliud est à nostro Millefolio, quod paulò ante stratiotem millefoliū esse monuimus.

Millefolium. Cap. C.

Myriophyllon, siue millefoliū, caulis est tener, singularis, vnica nixus radice: plurimis folijs, læuibus, fœniculo similibus: unde nomen accepit. Caulis flauescit, varius, ac veluti ex industria delimatus: nascitur in palustribus. Vulnera recentia ab inflammatione vindicat, si vel viride, vel siccum ex aceto oblinatur: præcipitatis in potu cū aqua & sale datur.

Myrrhis. Cap. CI.

Myrrhis, simillima est cicutæ, caule folijsq́; radix ei oblonga, mollis, rotunda, odorata, cibo non insuauis. Quæ pota in vino, phalangiorum

morsibus auxiliatur: cit menstrua, & partus secũdos purgatq́; à puerperio fœminas: subuenit & phthisicis cocta in sorbitione. Aiunt quoq; eandem bis térue die potam ex vino in pestilentia salutarẽ esse, & ne morbi contagia sentiantur, obstare.

Myagrum. Cap. CII.

Marginal note: ✱ τήλιδι non τραχήλῳ.

MYagron, aliqui melampyron vocant, herba est surculacea, folijs rubiæ, pallidis, tripedanea: semen oleosum, ✱ fœnogræco simile. Quod cõtusum igni torrent, perunctisq́; virgis ad lucernarum lumina vtuntur: hoc pingui, scabritias corporis læuigari, atque expoliri constat.

Onagra. Cap. CIII.

ONagra, siue onothera, aut onuris, frutex est arboris instar, prægrandis, amygdalino folio, sed latiore, lilio non dißimili: flore rosaceo, magno: radice candida, longa: cùm siccata est, vinum olente: nascitur in montibus. Aqua, in qua radix maduerit, in potu data feras mitigat, et cicures facit: illitu quoq; tetra vlcera mulcer.

Cirsium. Cap. CIIII.

Marginal note: Cẽsetur Buglossa officinarum. ✱ in. minora.

CIrsium, caulis est tener, duorum cubitorum, triangulo similis. ab imo foliola, rosæ speciẽ referentia, anguli spinosi, per interualla molles: folia buglosso similia, ✱ maiora, subcandida, modicè hirsuta, partibus extremis aculeata: cacumen caulis orbiculatũ, hispidum, in quo capitula in summo purpurea, quæ soluuntur in lanugines. Radicẽ

huius loco laboranti ad alligatam, dolores varicum sedare Andreas scripsit.

Aster Atticus, seu inguinalis. Cap. CV.

ASter Atticus cauliculus lignosus, florem in cacumine habens purpureum, luteúmue, per ambitum, anthemidis capituli modo diuisum, foliolis stellæ modo radiatis: quæ autem caulem circundant folia, oblõga sunt ac hirsuta. Feruenti *stomacho, oculorum inflammationibus, procidua sedi, ac inguinibus illitu auxiliatur.* Tradunt *purpureum florem, si ex aqua bibatur, anginis, & pueris comitiale malum sentientibus, opitulari. Inguinum inflammationi recentem illinire conuenit. Si aridus flos sinistra dolentis manu decerpatur, & inguinibus adligetur, dolore liberat.*

Isopyrum. Cap. CVI.

ISopyron aliqui phasiolon ob similitudinem vocant, quoniam folium, quod est aniso simile, in pampinos torquetur: capitula sunt in summo caule tenuia, plena seminis, melanthij gustum imitantis. Contra *tußim, & cætera pectoris vitia, semẽ ex aqua mulsa bibitur: hepaticis, & sanguinem excreantibus vtile.*

Viola purpurea. Cap. CVII.

VIola purpurea folium habet hedera minus, tenuis ac nigrius, nec multò dißimile: cauliculus à radice medius prodit, in quo flosculus,

suauißimè olens, purpureus: opacis & asperis nascitur. Refrigerandi naturam habet. Folia per se & ex polenta illinuntur aptißimè stomacho æstuanti, & oculorum inflammationibus, sediq; procidenti.

Cacalia. Cap. CVIII.

CAcalia, quæ leontice vocatur, folia fert magna, alba: è quibus medius caulis emicat, rectus, albus, florem ferens robori aut oleæ similem: nascitur in montibus. Radix in vino madefacta, vt tragacantha, delinctu aut mãducatu per se tussibus, scabritijs arteriæ, medetur. Grana, quæ post excussum florem innascuntur, trita, & cum cerato illita, faciem erugant, & cutem extendunt.

Bunium. Cap. CIX.

BVnion caulem edit quadrangulum, procerum, digiti craßitudine, in quo ramuli minutis folijs ac floribus scatẽt: folia proximè radicem, apio similia, longè tenuiora, coriandrinis proxima: flores anethi: semen odoratum, hyoscyamo minus, Vrinam ciet, excalfacit, secundas euocat: lieni, vesicæ, renibus utile. Tam humidi quã sicci, expreßiq; succi caulibus, folijs, radicibusq́;, vsus inualuit: ex aqua mulsa. Pheudobunion palmi altitudine fruticat in Creta, folia ramulosq; napi ferens, acri gustus. Tormina, atq; stranguriã, laterumq́; dolores, sanant quaterni rami eius poti in aqua illiti quoq; cum sale & uino, tepentes, strumas discutiunt.

Chamæcissus. Cap. CX.

CHamæcissos, folio est hederæ, tenuiore, longiore, ramulis à radice quinis senísue, dodrantalibus, foliosis: flore violæ albæ simili, candidiore, ac tenuiore, gustu supra modũ amaro: radice tenui, cãdida, inutili: nascitur in cultis. Bibunt conuenientissimè ischiadici folia, tribus obolis ĩ aquæ cyathis tribus, tricenis quadragenísue diebus: eodẽ pota modo, senis aut septenis diebus, regiũ morbũ purgãt.

Non est, quanuis id sonet Græcanica dictio hedera terrestris uulgò nominata: quod eã paulò studiosius cum descriptione cõferens, li quidò cognosces.

Chamæleuce. Cap. CXI.

CHamæleuce lumborum doloribus propitia est, herba virens, incuruis folijs, surculisq́; : flore rosaceo.

Buglossum, seu lingua bubula. Cap. CXII.

BVglossum nascitur in campestribus, & sabulosis. Iulio mense colligitur. Aiunt eam, quæ treis thyrsos emittit, cum semine & radice tritã, potamq́;, contra tertianos horrores prodesse: quæ quatuor, ad quartanos: ea in vino decoquitur, herbam abscessibus vtilem esse volunt. Verbasco simile est, folium in terra sparsum, nigrius, asperum, bubulas imitans linguas. Quod in vinum deiectũ, animi voluptates auget.

Vulgaris Borago.

ANNOTATIO.

Nostrum Cynoglossum caulem & purpureos flosculos edens, non esse verũ ac legitimũ, historia eius apertissimè indicat.

Cynogloſſum. Cap. CXIII.

CYnogloſſon folia latifoliæ plantaginis habet, arctiora, minora, lanuginoſa: caule vacat, et humi ſternitur: prouenit in ſabuletis Folia cũ ſuillo adipe veteri, medentur morſibus canum, alopecijs, & ambuſtis. Emollit aluum, decoctum herbæ ex vino potum.

Phyteuma. Cap. CXIIII.

* Struthij.

PHyteuma folia habet * radiculæ, minora: copioſum ſemen, perforatum, radicem paruam, tenuem, per ſumma terræ nitẽtem: quam ad amatoria conuenire, nonnulli ſcriptum reliquerunt.

Leontopodium. Cap. CXV.

LEontopodium duum digitorum herbula eſt, folia ferens anguſta, longitudine ternum quaternúmue digitorum, hirſuta, quæ iuxta radicẽ lanuſiore flocco caneſcunt: capitula in ſummo caule quaſi perforata: flores nigri ſemen vſque adeò ſpiſſa lanugine inuolutũ eſt; vt ſæpe fallat: radice parua cohæret: quam tradunt appenſam ad amatoria prodeſſe, & tubercula diſcutere.

Hippogloſſum. Cap. CXVI.

HIppogloſſon, frutex eſt folia habens ruſci tenuis figura, & ſpinoſam comam, & in ſummo ceu linguas è folijs exeuntes. Capitis dolorem corona ex comis impoſita minuit. Malagmatis radix ſuccus admiſcetur.

Antirrhinum. Cap. CXVII.

ANtirrhinum, alij anarrhinon vocant, herbã caule & folijs anagallidi similẽ: flore albæ violæ purpureo, minore tamẽ, ideoq; syluestris lychnis nominata est: semine vituli narium simili. Tradunt perunctos ea, cũ oleo lilino, venustiores fieri: nec vllo medicamento lædi posse, si quis appensum gestet.

Catanance. Cap. CXVIII.

EX eo genere vna, folia coronopi habet, longa, radicẽ iunci modo prætenuem: capitula sena, septenáue, in quibus erui semen inest. Arescens in terrã flectitur, & se contrahit ad speciem vnguium milui exanimati. Altera mali parui magnitudinẽ explet, radice exiguæ oliuæ magnitudine: folijs quoq; oliuæ colore, & figura, mollibus, diuisis, humi inclinatis. semen, vt cicer, minutum, in virgulis dependet, punicei coloris, multis foraminibus pertusum. Vtranque narrant in amatoria expeti. Thessalicæ mulieres his vti traduntur.

Tripolion. Cap. CXIX.

TRipolion ĩ marinis nascitur locis, q̃ allidit vnda, recedẽsq; dimittit, neq; in mari, neq; in sicco: folio glasti craßiore: palmeo caule, in mucrone diuiso. Eius, vt tradũt, flores colorã ter die mutãt, mane cãdidi, meridie purpurei, sero punicei cõspiciũtur. Radice alba, odorata, calidi gustus. Quæ drachmis duabus in vino pota, aquã, vrinamq; per aluũ extrahit. In medicamẽta digeritur, q̃ venena arcet

ANNOTATIO.

Officinarũ Capillus Veneris. Eſt enim earum Adiantum, non quod hic Dioſcorides, ſed Plinius lib.xx. cap.xxi. depinxit, & candidum vocauit: non quin & ipſum, vti ſuſpicamur, fuſcos obtineat coliculos, ſed quia Trichomani, quod illi nigrum eſt adiantum, cõparatum, album potius, quàm nigrum, appareat.

Adiantum. Cap. CXX.

ADianton, polytrichon, puſilla gerit folia, ſimilia coriandri, in ſummo inciſuris diuiſa: cauliculi, quibus exoriuntur, nigro colore nitent, prætenues, palmum alti: radice ſuperuacua: neque caulem, neq; fructũ, neq; florem profert. Decoctũ herbæ potum prodeſt ſpirandi difficultati, ſuſpirioſis, lieni, & felle ſuffuſis, & vrinæ difficili. Calculos frangit, aluum ſiſtit, ſerpentium morſibus auxilio eſt. Contra ſtomachi fluxiones in vino bibitur. Secundas ciet, et menſtrua, ſanguinis reiectiones inhibet. Contra ſerpentium morſus cruda herba illinitur, alopecias denſat, ſtrumas diſcutit furfures, et manãtia capitis vlcera, ex lixiuio emẽdat: defluentes capillos continet, cũ ladano & myrtino, & ſuſino, aut hyſſopo, vinoq;. Decoctum eius cũ lixiuio & vino infuſum, idem præſtat: coturnices, & gallinaceos pugnaciores facit, in cibos eorum additũ. Seritur gratia vtilitatis pecorũ circa ouilia. Vmbroſis,

brosis,

brosis, & palustribus, circa parietum aspergines, & frontium specus enascitur.

Trihcemanes. Cap. CXXI.

T*Richomanes nascitur eisdem in locis, quibus adianton filici simile, sed exilius: folijs lenticulæ, tenuibus, in ordinem vtrinque digestis, aduersis in se, in ramulis tenuibus, acerbis, fusco colore splendentibus. Eadem quæ & adianton præstare posse constat.*

Officinis polytrichon quod idẽ tamẽ cũ Adianto

Xanthium, siue Lappa. Cap. CXXII.

X*Anthium nascitur læto & pingui solo, & lacubus exiccatis, caule cubitali, anguloso, pingui, prodeuntibus ex eo crebris alis: folia atriplicis habet, insecta, nasturtium odore imitantia: fructũ grandis oliuæ modo, rotundum, & vt platani pilula, spinosum, qui cõtactu uestibus adhærescit. Is antè collectus quàm perfectè siccescat, tũditur, & fictili vase recõditur. Flauos aũt facit capillos, si acetabuli instar tepida aqua madescat, mox caput, nitro antè perfrictum, illinatur. Alij in vino tundunt, & ita asseruant. Semen aptißimè tumoribus imponitur.*

Vulgò lappa minor.

Aegilops, siue festuca. Cap. CXXIII.

A*Egilops herbula folia tritici habens, sed molliora, in summo capite semina bina ternáue, rubra, quibus aristæ quasi capillaceæ exeunt. Illita cũ farina herba ægylopis medetur, duritias discutit. Succus farinæ admistus, siccatur, & eorundẽ sititia.*

Marcello suppo

gratia reponitur. Bromus herba ægilopi similis, exiccatoriam vim habēs, decoquitur cū sua radice in aqua ad tertias, et iuri colato par modus mellis adÿcitur: rursus incoquitur, dum liquidi mellis crassitudo fiat Linteū eo humore imbutū, & naribus inditū, contra graueolentiam vlcerū efficax est. Alÿ qui tritam aloen addunt, et eo modo vtuntur. Cum siccis rosis cocta in vino, graue oris halitū emēdat.

Glaux Cap. CXXIIII.

GLaux cytiso aut lenticulæ folÿs similis, quæ superne virent, auersaq; candidiora spectantur: ramuli à terra exiliūt quini seniue, tenues ab radice, dodrantem alti: flores violæ albæ, purpurei exeunt, minores tamē: nascitur iuxta mare. Coquitur cum hordeacea farina, sale, & oleo in sorbitione, ad reuocandam extincti lactis vbertatem.

Polygala. Cap. CXXV.

POlygala palmi altitudinem petit, folÿs lenticulæ, gustu adstricto. Quæ pota, lactis abundantiam facit.

Osyris. Cap. CXXVI.

Cēsetur Linaria uuigò appellata.

OSyris, frutex est niger, ramulos ferens tenues, lentos, fractuq; contumaces: & in his folia, quaterna, quina, senaue, ceu lini, nigra in initio, dein colore mutato rubescentia. Decoctum eius potum, iuuat arquatos.

Aspera smilax. Cap. CXXVII.

SMilax aspera, folia habet periclymeni: sarmen

ta tenuia, multa, rubi modo aut paliuri aculeata: arbores scandit ab imo ad summa perreptans, se conuoluens eis. Fert racemos exiles, qui maturi rubescunt, gustumq; leniter mordēt. Nascitur in palustribus & asperis: radice dura, crassaq;. Folia et acini, & antè & pòst epoti, venenorum antidota sunt. Tradunt, si infantibus nuper in lucem editis, quid ex his tritũ propinetur, nulla postmodum venena nocitura. Inciditur etiã ad alexi pharmaca, id est, ad ea medicamenta, quibus venena arcētur.

Læuis smilax. Cap. CXXVIII.

LAeuis smilacis folia hederæ similitudinem habent, molliora, læuiora, tenuiora huius sarmenta nullis horrent spinis: conuoluitur aboribus, vt prior: fructum parit lupini modo nigrum, exiguũ: flores circunquaque exiliunt candidi, copiosi, orbiculati. Hac smilace, quadam topiariorum arte, tentoria contra æstus molestiam factitantur: folia per autumnum decidua. Semine cum dorycnio poto, ternis singulorum obolis, varia & tumultuosa in somnis obseruari traduntur.

Ruscus. Cap. CXXIX.

SYlueſtris myrtus, aliquibus oxymyrsine, aut myrtacantha, Latinis ruscum appellatur: folium fert myrti, latius, in formam lanceæ mucronatum: baccæ per maturitatem rubescunt, rotundæ, à medio folio dependentes: osseo intus nucleo: cubitales ramuli ab radice exeunt, vitilium modo Officinis Bruscus.

lenti, fructu cõtumaces, foliosi: radice graminis simili, acerba, & subamara. Folia et baccæ in vino potæ vrinã cient, mẽses pellunt, vesicæ calculus frãgunt, stillicidio vrinæ medentur, dolores capitis sanãt, & regiũ morbũ. In asperis et præcipitibus locis enascitur. Decoctũ radicis in vino potũ, eosdem præbet effectus. Cauliculi recẽtes, asparagorũ vice, in cibo sumũtur. Amari aũt sunt, sed vrinã mouẽt.

Laurus Alexandrina. Cap. CXXX.

LAurus Alexãdrina, folio est rusci maiore, molliore, & candidiore: semine inter folia rubro, ciceris magnitudine: ramos spargit in terra, dodrãtales, interdum longiores: radice * syluestri myrto simili, maiore, molliore, odorata: inuenitur in mõtosis. Difficiles partus accelerat, radice pota sex drachmarum pondere in vino dulci: & stillicidio vrinæ auxiliatur, sed sanguinem extrahit.

* Rusco

Daphnoides. Cap. CXXXI.

Vulgò Laureola.

DAphnoides cubiti altitudine fruticat, ramis flexilibus obsequiosisq;, multis, inde sursum versus foliosis: cortex supra modũ viscosus ramos vestit: folia lauri graciliora, et molliora, fractu cõtumacia, quorũ gustatu os & fauces incendũtur: flores candidi: bacca, cùm ematuruit, nigra: radix inutilis: nascitur in montosis. Pituitus extrahit folium recens vel aridum in potu, menses ciet & vomitus. caput inanit commanducatũ, sternutamẽta mouet. Baccæ quindecim potæ aluum resoluunt.

Chamædaphne. Cap. CXXXII.

CHamædaphne virgas emittit cubitales, ſingulari ramulo conſtantes, rectas, tenues, læues folia lauri ſimilitudine, læuiora multò, ac viridiora: ſemen rotundum, rubens, annexum folijs. Illinũtur capitis doloribus trita folia, & ſtomachi ardores mulcent: ad ſedanda tormina cum vino bibuntur. Potus cum vino ſuccus, menſes & vrinam ciet: idẽ facit peſſo appoſitus.

Veratrum album. Cap. CXXXIII.

*HElleborum album, Latini veratrum albũ vocant, fert folia plantaginis aut betæ ſylueſtris ſimilia, ſed breuiora, & nigriora, * rubeſcentia: caulem cauum, quadrantalem, tunicis conuolutum, quas abdicat cũ areſcere incipit: radicibus nititur multis, tenuibus, ab oblongo & exiguo capite cæparũ modo exeuntibus: naſcitur in montibus & aſperis. Radices meßibus colligendæ. Optimum habetur candidũ, friabile, carnoſum, modicè extentum, nec tamen iunci modo mucronatũ, quod frangendo puluerẽ emittit, & tenuem habet medullã, guſtu non admodũ feruens, neq; ſaliuam ſubinde ciens, (huiuſcemodi aũt ſtrangulat.) Primatũ Cyrenaicum tenet. Galaticum aũt & Cappadocicũ, candidiora, et puluere quodam obſita, celerius ſtrãgulatus mouẽt. Vomitione aũt varios extrahit humores. Collyrijs admiſcetur, quæ caliginem oculorum diſcutiunt. Partus impoſitum necat, menſes*

* Plin. canaliũ dorſo rubeſcẽtia.

pellit, sternutamenta excitat, mures interficit cum melle & polenta subactum, absumit carnes si coquatur vna. Datur per se ieiunis, & cum sesama, aut ptisanæ succo, aut halicæ, aut lentis cremore, cũ aqua mulsa, aut pulte, aut quauis alia sorbitione. Cogitur cũ pane, & ita inassatur. Præparatio corporũ, ac victus ratio, diligẽter tradita est, cum ab his qui de medica eius potione scriptitarũt, tum maximè à Philonide Siculo Ennensi, cui nunc assẽtimur, quippe longũ nimis esset, in hac præsertim editione de materia, simul medicam curãdi rationem exponere. Dant nonnulli in pultis sorbitione, aut copioso halicæ cremore: aut paucum antea cibum dari præcipientes statim veratrum offerunt, ijs præsertim, quibus strãgulationis suspicio imminet, aut si valetudo corpus infirmat: hoc enim modo deiectio nihil periculi minatur, quòd cibo munitis non intempestiuè medicamentum corporibus offeratur. Vomitiones cõcitant subditæ ex eo balani, cum aceto.

Veratrum nigrum. Cap. CXXXIIII.

HElleborum nigrũ, appellatur melampodion, quoniã caprarum pastor, nomine Melãpus, furẽtes in se. Prætidas, primus purgasse, & sanasse, fertur. Folia ei viridia, platani similia, minora, folijs sphondylij proxima, subaspera, nigriora, pluribus diuisuris incisa: caulis asper: flores purpurei, candidi, racematim cohærentes: semen cnici, quod

in Anticyra sesamoides vocant: quo deiectiones molliuntur: radicibus cohæret nigris, tenuibus, à capitulo cæpæ simili confibratis. quarũ est vsus: in collibus, asperis, & sitientibus locis enascitur. Optimũ est, quod ex huiusmodi petitur terris, vt ex Anticyra. Nigrũ inibi probatissimũ gignitur. Eligi debet corpulentum et plenum, in quo tenuis sit medulla, acre gustu, feruẽsq;: cuiusmodi est in Helicone, Parnaso, & Aetolia natũ: attamen Heliconium præcellit. Veratrũ nigrum purgat vẽtrem, detrahit bilem pituitasq;, datum per se, aut cum scammonia, et tribus obolis, siue drachma salis: decoquitur vel cum lente & iusculis, quæ purgationis causa sumptitantur. Prodest morbis comitialibus, melancholicis, insanientibus, articularijs doloribus, & resolutis. Menses inditum trahit, partus necat, purgat fistulas impositum, & tertia die detractum. Itẽ contra grauitatem auditus in aurem demittitur, ibiq; in alterum aut esiam tertium diem esse finitur. Scabiem sanat, illitum cum thure, aut cera, & pice, & cedrino oleo: vitiliginibus, lepris, impetiginibus, ex aceto medetur: dentium dolorem collutione mitigat erodentibus medicamentis cõmiscetur: hydropicorum vẽtri vtilissimè imponitur factum ex eo, farina hordeacea, & vino, cataplasma: consitum proximè radices vitium, vinum purgandi facultate donat. Huius resparsu domos expiari arbitrantur: quare inter fodiendũ stantes, Apollinem,

Aesculapiumq́; precantur, ac vitant aquilæ volatus: aduolare enim non sine periculo tradũt: nanq; si auis effosionem hellebori conspexerit, moriturum qui succidit, auguriũ est. Celeriter effodiatur oportet, quoniam halitu caput aggrauat: quapropter, ad id arcendum, fossuri allium præsumere, & vinum bibere consueuerunt: nulli ita noxæ opportuni redduntur. Veratri albi modo emedullatur.

Sesamoides magnum. Cap. CXXXV.

SEsamoides magnum, in Anticyra *helleborũ vocant, quoniam albo veratro in purgationibus misceatur. Simile est senecioni aut rutæ: lõgo folio: flore candido: radice gracili, ignaua: semen gustu amaro, cætera sesamæ simile. Ventrem detrahit: datur tritum ad bilis pituitæq́; deiectiones, quantum tribus digitis capitur, addito veratri albi sesquiobolo, ex aqua mulsa. Sesamoidi paruo cauliculi sunt dodrantales: folia coronopi, minora, hirsutiora: & in cauliculorũ cacumine capitula, florũ penè purpureorum, medio eorum albo: semen sesamæ, fuluum, amarum. radix tenuis. Detrahit bilẽ pituitasq́;, semen ex aqua mulsa potũ dimidio acetabulo: illitum ex aqua, tumores ac tubercula discutit. Nascitur in asperis.*

Syluestris cucumer. Cap. XXXVI.

Vulgò Cucumer asininus.

CVcumis syluestris fructu solo distat à satiuo cucumere, quem longè minorem parit, oblongis glandibus non dißimilem: folia atq; sarmenta

ſatiui refert: radice candida, magna: naſcitur in ſabuletis, & ruderibus frutice in totum amaro. Inſtillatus foliorum ſuccus, aurium dolori conuenit. Illita ex polenta radix, veterem omnem tumorem diſcutit: impoſita cũ reſina terebinthina, tubercula rumpit: iſchiadicis infunditur: podagras diſcutit, decocta ex aceto, & illita. Eius decocto dentes in dolore colluuntur. Aridæ farinæ impetiginem, lepras & vitiligines abſterget: nigris cicatricibus colorem reddit, & in facie maculas expurgat. Radicis ſuccus ſequioboli pondere, & item cortex, acetabuli quarta parte, bilem pituitamq; deijciũt, præſertim in hydropicis: (deiectiones aũt citra ſtomachi iniuriam mouet) radicis ſelibra, in vini præſertim Libyci hemina conteritur, danturq; ex eo terni cyathi triduo, dum tumor abundè deprimi cernatur. E fructu huiuſce cucumeris, fit medicamentum, quod elaterium vocatur, ad hunc modum: Decerpti cucumeres, qui tacti protinus exiliunt, ſeruãtur nocte vna: poſtridie impoſito ſupra craterem rariore cribro, vtriſq; manibus prehenſi, ſigillatim ſupino cultro, ſurſum verſus aciem habẽte, finduntur, atq; per cribrum humor in ſubiectum vas exprimitur: ſimulq; carnoſum quod hæſit cribro, quò facilius excidat, eliditur, quod ita preſſum eſt, reſidere ſinitur, atque in uicinam peluim demittitur. Coaceruata autem in cribro ſegmina, dulci aqua perfunduntur, & denuò preſſa abijciuntur. Hu-

Elateriũ

mor in pelui agitatur, & linteo, opertus Soli expo nitur: dumq; steterit, tota supernatans aqua cũ humore concreto, effunditur. Hoc vero identidẽ fieri solet, donec existẽs aqua liquescat: qua stillatim exhausta, sedimentum mortario suscipitur, & conterendo cogitur in pastillos. Sunt qui ad hauriendam protinus succi abundantiã, cribratos cineres humi inspargant, & medium cauantes, triplicatum linteum obtendant, per quod elateriũ cum sua humiditate diffundunt, siccatumq; in pila, vt dictũ est, conterunt. Aliqui pro dulci aqua marinam perfundentes, ita eluunt. Alij in nouissima lotione, mulsam aquam respergunt. Elaterium optimũ esse cõstat, læue, non ponderosum, cum candore leniter humectum, gustu amarissimum, quodq; lucernarum luminibus obiectum, facile flagret. Porraceum tamen scabrumq;, si turbidum spectetur, atque erui cinerisq; plenum sit, graue & vitiosum esse solet. Nec desunt qui cucumis succo amylũ immisceant, vt candorem ipsum & leuitatem imitentur. A bimatu ad decennium deiectionibus utile est. Integer modus, obolus est. minimus, semiobolus: pueris, chalci duo: siquidem copiosius, periculum adfert. Bilem ac pituitam vtraque parte extrahit. Optima suspiriosis est purgatio. Quod si in animo sit deiectionẽ moliri, adiecto salis duplo, & stibij quod colorare sufficiat, ex aqua, erui magnitudine catapotia dato, postea cyathus vnus aquæ tepidæ sorbeatur: ad

citandas tamen vomitiones aqua diluens elaterium, subiectas linguæ partes penitissimè penna oblinito: quòd si quisquam difficilius euomat, oleo aut vnguento irino resoluito, somnum inhibeto. Porrò his qui eximiè vacuantur, continuè vinum, & oleum dari conuenit: etenim vomendo restituuntur. Quòd si vomitiones non finiantur, aqua frigida, polenta, posca, poma, & quæ stomachum densando corroborant, offerenda sunt. Ciet elaterium menses, et partus enecat, in pesso subditum: morbo regio medetur, cum lacte naribus infusum, et diuturnis capitis doloribus liberat: efficacissimè anginis illinitur, cum vetere oleo, melle, aut felle taurino.

Staphis agria. Cap. CXXXVII.

STaphis agria, siue herba pedicularis, folia habet labruscæ, diuisa: & cauliculos rectos, molles, nigrosq́; fert florem glasti, et folliculos virides, similes ciceri, & in his nucleum triangulum, scabrum, ex nigro subfuluescentem, intus album, gustu acrem. Grana quindecim, si trita in aqua mulsa dentur, crassum humorem per vomitum purgant: sed qui hauserunt, ambulare debent: prudenter tamen attendere oportet, & aquam mulsam continuò potui dare: quoniã pericula strangulationis inferunt, & fauces adurunt. Trita, & ex oleo illita, phthiriasi prodest: item prurigini & psoris. Cit plurimam pituitam commanducata. decocta in aceto, dentium dolori, colluto ore, subuenit: rheu=

matiſmum gingiuarum ſiſtit: vlcera oris manantia, cum melle ſanat. Vrentibus malagmatis imponitur.

Tapſia. Cap. CXXXVIII.

THapſia nomen ideo accepit, quòd in Thapſo eiuſdem nominis Inſula primùm inuenta ſit. Tota vero natura ferulæ ſimilis eſt: graciliore caule: folijs fœniculi: vmbella anethi in cacumine, à ſingulis ſurculis erumpente: flore luteo: ſemen quale ferulæ, latiuſculum, ſed aliquantò minus: radix foris nigra, intus candida, longa, acris, craſsiore libro veſtita. Lactis extrahendi ratio hæc eſt: facto in ambitu ſcrobe, cortices inciduntur: aut radix in fornicis ſpeciem in ſe excauata, cooperitur, quò merus ſuccus confluat: oportet illuc ſequenti die ſe cõferre, & congeſtum ſuccum extrahere. Tunditur etiam radix in pila, & ſuccus organo per quallũ expreſſus fictili craſſo inſolatur. Aliqui foliũ vnà terunt: ſed inualidior huiuſcemodi ſuccus. Hoc aũt intereſt, quoniam qui ab radice manauit, grauius olet, & humidus permanet: è folijs aũt extractus, exiccatur, atq; teredinum iniuriam ſentit. Qui ſuccum colligit, ſtare debet nõ obuerſus uento: aut potius, cũ dies apricus eſt, & à flatu ſilet: quoniam ob halitus acrimoniam facies vehementer intumeſcit, nudaq; corpora inuadunt puſtulæ: ob id prius liquido cerato, & adſtringente, nudas partes illinunt, & ita muniti accedunt. Tam cortex radicis,

quàm ſuccus, purgandi vim habẽt, & lacteus ſuccus in aqua mulſa potus: nam vtrinq; bilem extrahunt. Radicis modus, quaterni oboli, cum tribus ſeminis anethi drachmis: ſucci, terni oboli: lactis, obolus unus: quod eo amplius aſſumitur, periculoſum eſt. Huiuſmodi purgatio conuenit ſuſpirioſis, & diuturnis laterum doloribus, reiectionibusq;, datur in cibis aut obſonio, quibus difficile ſit uomere. Tã radix, quàm ſuccus omnium maximè, quæ pares cum eis uires adepta ſunt, uim habent extractoriã ex alto, ubi ex imo aliquid euocandũ eſt, aut meatuum laxitas aliò transferẽda eſt: unde ſuccus illitione, aut radix recens affrictu, alopecias explẽt. Radix ſuccusq; cum æquis ceræ thurisq; portionibus, ſugillata liuoresq; tollunt: ſed nõ plus binis horis dimittantur: locus deinde aqua maris calida foueatur. Vitia cutis in facie emendat, cũ melle illitus ſuccus: lepras tollit: tubercula diſcutit, perunctus cũ ſulphure. In diuturnis pulmonũ, laterũ, pedũ, articulorũq; ualetudinibus utiliter illinitur. Valet ad integendã colis glandem, ijs qui natura, non circunciſione, curti ſunt: tumorẽ enim excitat, qui pinguiũ fotu emollitus, præputij iacturã reſarſit.

ANNOTATIO.

* Sine folijs, ~ Spartiũ, vt in agro Monſpeſſulano eius feraciſsimo ſępe obſeruaui (à G. Rondelletio eius loci clariſsimo Medicò primùm admonitus) cùm primum

erumpit, plurimis foliolis turget, quibus omnibus cùm ad consistentiam peruenit (quo solo fortaſsis tpe visum Dioscoridi) exuitur, adeò vt ramuli eius iũcei deinde appareãt. Est tamen hoc diuersum planè ab eo, cuius Plinius lib. xix. cap 11. meminit. Cæterùm an spartium hoc loco depictum, sit idem cum genista Latinorum, malo equidem dubitare cum Plinio, quã eorum iudicio subscribere, qui diuersi generis plantas esse contendunt: & pro genista fruticem quendam rebus alligandis (quod in illa tamen requirit Plinius, & Maro in Georgicis, cùm lentam appellet, satis innuit) parum idoneum ostentant.

Spartium. Cap. CXXXIX.

*SPartion frutex est: longas ferens virgas, * sine foliis, firmas, fractu contumaces, quibus vites vinciuntur: semen lenticulæ, in folliculis phasiolorũ modo nascens florem, vt albæ violæ, luteum. Purgant per superna uehementer, hellebori vice, citra periculum flores, & semina, quinis obolis in aqua mulsa pota. Semen deiectionem mouet. Ramis in aqua maceratis, mox tusis, extractus succus, ischiadicis, & angina laborantibus auxiliatur, si cyathi modum ieiuni bibant. Quidã marina aqua macerare malunt, & infundere ischiadicis clystere: strigmenta autem elicit cruenta.*

Silybum. Cap. CXL.

Silybon, lata ſpina eſt, folia ferens chamæleonis albi. Hæc recēs cum ſale oleq́; cocta eſtur. Radicis ſuccus drachmæ pōdere potus, vomitiones ciet.

Glans vnguentaria. Cap. CXLI.

Glans vnguentaria, fructus eſt arboris myricæ ſimilis, magnitudine auellanæ nucis, cuius nucleus græcarum nucum more tritus, humorem reddit, quo ad pretioſa unguenta pro oleo vtantur: naſcitur in Aethiopia, Aegypto, Arabia, & Petra oppido ſecus Iudæā. Præfertur plena, recens, candida, quæ facilè delibretur. Ea drachmæ pondere pota, lienem abſumit: cum loly farina, & aqua mulſa, podagricis illinitur: pſoras lepraſq́; decocta in aceto, uitiligines & nigras cicatrices cum nitro, emendat: & cum lotio lentigines, varos & papulas in facie, et cutis uitia tollit. Vomitione mouet, & aluū cum hydromelite reſoluit: ſtomacho aduerſatur. Oleum quod ea exprimitur, aluum potu ciet. Cortex eius magis adſtringit: uerùm tuſæ & expreſſæ ſuccus abſtergentibus medicamētis adijcitur, quæ aduerſus prurigines & ſcabritias idonea ſunt.

Narciſſus. Cap. CXLII.

Narciſſum ſunt qui ut lilium, lirium appellarint, folia porro ſimilia, tenuia, multò minora, & anguſtiora: caulis uacuus, & ſine folijs, ſupra dodrantem attollitur: flos albus, intus

croceus, in quibusdã purpureus: radix intus alba, rotunda, bulbosa: semen uelut in tunica, nigrum, lõgum: probatissimus nascitur in mõtibus, suaui odore: cæteri porrum imitãtur, atq; herbaceum uirus olent. Radix cocta, siue estur, siue bibitur, uomitoria est: ambustis igni prodest, cum exiguo melle trita: præcisos neruos illitu glutinat: luxatis malleolis, diuturnisq; articulorum doloribus, trita ex melle & imposita, subuenit: uitia cutis in facie, uitiliginesq; cum semine urticæ, & aceto emaculat: cũ eruo & melle, ulcerum sordes expurgat: abscessus rumpit cõcoctioni repugnantes: infixa corpori extrahit, illita cum lolij farina, & melle.

Hippophaes. Cap. CXLIII.

HIppophaes, quo fullones uestes interpolant, in sabulosis, maritimisq; nascitur, surculaceo frutice, undique denso & largo, folijs oleæ, longioribus, mollioribusq;: inter quæ candicantes spinæ emicant, siccæ, angulosæ, interstitio quodam distantes: flores hederæ corymbis similes, racematim cohærent, minusculi tamen, & molles, candidi, ex parte rubescentes. radix lacteo succo madet, crassa, mollis, amara gustanti: ex qua perinde ac thapsiæ, succus eximitur, qui per se, & cum erui farina subactus, siccatur, & ad usum reconditur. Syncerus, pituitas, bilem, aquasq; detrahit, oboli pondere: erui uero farina subactus, quatuor obolis, cum aqua mulsa. Frutex cum radicibus siccatur conditur,

tur, & cum aquæ mulsæ dimidia hemina tritus datur. Radice & herba liquamentũ depromitur, vti in thapsia: huius in purgationibus modus est drachma.

Hippophæstum. Cap. CXLIIII.

Hippophæston, id, quod aliqui hippophaes appellant, nascitur eisdem locis, quibus hippophaes, estq; spinæ fullōiæ genus, humilis herba, sine cauliculo, sine flore: inanibus tantùm capitulis: folijs paruis, spinosis: radiculas habens molles, crassas. Succus radice, folijs & capitulo exprimitur, & exiccatur. Datus, cui voles, tribus obolis, in aqua mulsa, aquã pituitasq; detrahit: priuatim comitialibus morbis, neruorũ vitijs, & orthopnœæ conuenit huiuscemodi purgatio.

Ricinus. Cap. CXLV.

Ricì, aut croton, nomen accepit à ricini animalis similitudine: arbor prouenit paruæ ficus altitudine, folio platani, maiore, læuiore, & nigriore: ramis, caudicibusq; cauis, in arundinis morem: semine in vuis asperis, quod corticibus exutum, ricinum animal repræsentat: ex quo oleũ, nomine cicinum, exprimitur, cibis fœdũ, lucernis emplastrisq; vtile. Grana triginta numero purgata, trita potu pituitas, bilem, aquamq; per aluum extrahunt: vomitionesq; mouent, sed iniucunda admodũ est, & molesta purgatio: siquidẽ stomachum vehementer subuertit. Tusa & imposita, vitia cutis in facie,

Vulgò Catapu-tia maior.

varosq; expurgat. Folia cũ polenta trita, inflãmationes oculorũ, tumoresq; leniũt: rigẽtes mãmas cohibẽt. eadẽ ex aceto illita, ignes sacros restringũt.

Tithymali. Cap. CXLVI.

Tithymali genera septem, quorum masculus, characias appellatur, ab aliquibus amygdaloides: alter, myrtites, qui fœmina existimatur, eumq; myrsinitem aut caryiten vocant: tertius, paralius, quem tithymalida appellarunt: alius, helioscopius: quintus, cyparißias: sextus, dendroides: septimus, platyphyllos dicitur. Characiæ caules supra cibiti altitudinem attollũtur, rubri, lacteo succo atq; acri madentes: folijs oleæ circum ramos, angustioribus, et longioribus: radice crassa, lignosa: pendet in cacuminibus caulium, coma iunci, sub qua caueolæ foliolis balnearum similes, in quibus semen continetur: nascitur in asperis, & mõtibus. Succus aluum purgat: trahit pituitam bilemq; binis obolis in posca sumptis: & cum aqua mulsa, vomitiones mouet. Appetente vindemiarum tempore, succus congestis ramulis, mox dissectis, & uase conclusis, excipitur. Aliqui adijciunt farinã erui, & in pastillos digerunt, qui erui magnitudinem impleant. Alij in aridas ficos, ternas quaternásue guttas instillant, vt cum his inarescãt: quas ad vsus recondunt. Per se etiam tusus in pila, et in pastillos coactus reponitur. Porrò cum extrahitur lac neq; quò ventus aspiret, stare quenquam, neq;

manus oculis admouere cõuenit: ſed antequam colligas, corpus, præſertim faciem, collum, ſcrotumq́; genitalis, adipe aut oleo cum vino perungere. Fauces autem exaſperat: quapropter catapotia, cera aut decocto melle oblini par eſt, & hoc modo dari: binas tamen ternáſue ficos, purgationis gratia, ſumpſiſſe, ſatis eſt. Recens lac ex oleo, perunctos in ſole capillos euellit, renaſcenteſq; flauos, & exiles efficit: deniq; omnes perimit. Dentium cauernis incluſum, leuat dolores: ſed cera dentes oblinendi, ne ſuo delapſu, fauces & linguam vitiet. Tollit illitu impetigines, formicantes verrucas, penſiles, et quæ thymi florem repræſentant. Valet aduerſus pterygia, carbunculos, phagedœnas vlcerum, gangrænas, fiſtuláſque. Legitur ſemen autumno, & ſiccatum ſole leuiter tunditur, ferue factúmque loco mundo reponitur. Folia item ſiccantur. Semen & folia lactei ſucci effectum præbent, dimidio acetabulo pota. Sunt qui inueterant, admiſto cum lacte lepidio, & caſeo contuſo. Radix drachmæ pondere in hydromelite pota, per inferna trahit. Decocta cum aceto, dentium dolori auxiliatur, colluto ore. Fœmina, quam myrſiniten, aut caryiten vocarunt, ſimilis ſuapte natura daphnoidi: folijs myrti, ſed maioribus, firmis, in cacumine acutis, & purgentibus: ramulos ab radice mittit dodrantales: fructum fert alternis annis, nuci ſimilem, mordaci guſtu: naſcitur & hæc in aſperis. Suc-

eus, radix, semen, folia, consimilem antedicto sortiuntur facultatem: sed ad citandas vomitiones inualidior hæc est. Aliud tithymali genus dicitur paralios, quem tithymalida, aut mecona aliqui appellauere. Nascitur in maritimis, ramis subrubẽtibus, palmum altis, quinis senísue à radice exeũtibus: folijs lini, angustis, paruis, oblongis, in versus quosdã digestis: capite in cacumine orbiculato, in quo semen, vt eruum, vario colore emicat: flos albus. Frutex totus cum radice lacteo succo turget. Similes ad vsus reconditur. Helioscopius dicitur, folijs portulacæ, tenuioribus, rotundioribusq;: ramulis prodeuntibus à radice, quatuor aut quinq;, rubentibus, dodrantali altitudine, tenuibus, lactis copiosi plenis: capite anethi: semine velut in capitulis incluso. Helioscopi nomẽ accepit, quoniã comas cum sole circumagat: circa oppida nascitur, potissimùm in ruderibus. Colligitur succus semenq;, vt aliorum. Eædem quæ superioribus vires, non tamẽ vsqueadeo validæ. Ciparissias in caulem exit dodrantalem, vel maiorem, subrubrum: ex quo folia piceæ similitudine exoriuntur, molliora tamen, & tenuiora: & in totum nascentem piceam æmulatur, vnde nomen traxit. Candido succo madet, cui eadem vis quæ superioribus. In petris nascens, dendroides cognominatur, ampliter opacat, in cacumine frõdosam spargens comã, succo lacteo prægnãs cauliculis rubẽtibus: folijs myrti tenuioris: fructu

characiæ. Eiusdem effectus, cuius superiores, similiq; modo recõditur. Platyphyllos, verbasco similis est. Radix, succus, & folia, per inferna trahunt aquas. Pisces necat, tusus, & aquæ insparsus. Reliqua tithymalorum genera, quæ suprà scribuntur, idem efficiunt.

Pityusa. Cap. CXLVII.

PItyusam specie à cyparißia differre constat, etsi tithymalorum generi aßignetur. caulis supra cubiti altitudinem assurgit, geniculatus: folijs piceæ, acutis, exilibus: flore paruo, velut purpureo: semine instar lenticulæ, lato: radice crassa, cãdida, succo referta. quibusdam in locis frutex hic prægrandis inuenitur. Detrahit per aluum radix, drachmis duabus data in aqua mulsa: item seminis drachma: succi cum farina subacti cochlearium, in catapotio datur: modus foliorum drachmæ tres.

Lathyris. Cap. CXLVIII.

LAthyris, quam aliqui tithymalum appellant, eamq; tithymalorum numero adscribunt, caulem emittit cubiti altitudine, & digitali craßitudine, inanem: gignuntur in cacumine alæ, & folia in caule oblonga, amygdalinis proxima, latiora, & læuiora: quæ autem in summis ramulis exierunt, minora conspiciuntur, aristolochiæ, aut oblongæ hederæ figura. In cacumine fructum summis surculis gerit, triplici loculamento insignem, rotundum, ceu capparin, in quo gra-

Officinis Cataputia minor.

na intercursantibus membranis inter se distincta continentur, eruis maiora, rotunda: quæ dum corticibus exuuntur, candida sunt, & gustu dulcia. Nullus radicis vsus. Totus frutex lacteo succo turget, vti tithymalus. Grana sex aut septem in catapotio, aut cũ ficis, aut palmulis deuorata, aluũ purgãt: sed aqua frigida postea sorbẽda: trahũt autẽ bilẽ, pituitam, & aquas. Succus, tithymali modo exceptus, eundem effectũ præbet. Cũ gallinaceo aut oleribus folia decoquuntur ad eosdem effectus.

Peplus. Cap. CXLIX.

PEplos frutex est lactei succi plenus, folijs paruis, vt rutæ, paulò latioribus: rotunda coma, ferè dodrantali, humi respersa: semine sub folijs rotundo, minore quàm candidi papaueris: pluribus scatet auxilijs. vnicam radicem habet. superuacuam, ex qua fruticat: nascitur inter vites, & in hortis. Colligitur meßibus: siccatur in vmbra, & continuè versatur. Fructus tusus, & feruefactus reconditur. Bilis ac pituita detrahitur, acetabulo eius in hydromelitis cyatho poto: obsonijs inspersa conturbat aluum. muria conditur.

Peplis. Cap. CL.

PEplis, quam aliqui syluestrem portulacam vocant, Hippocrates peplion, in maritimis maximè nascitur, latè opaco frutice, candidi succi pleno: folijs satiuæ portulacæ, rotundis, infernè rubentibus: semine subfolijs rotundo, vti in peplo, feruen-

te gustu: radice singulari, superuacua, tenui. Colligi, & reponi ac dari, vti peplos, & sale condiri solet. Easdem habet vires.

Chamæsyce. Cap. CLI.

CHamæsycen aliqui sycē nominãt. Ramos emittit quaternum digitorum, teretes, succosos, in terram deiectos: folia lentis, parua, peplum, planè referentia, tenuia, quæ à terra non attolluntur. semine sub folijs rotundo, vt in peplo: neque caulem, neque florem promit: radice firmatur tenui, superuacanea. Rami ex vino triti vuluæ dolores sedãt, in pesso appositi, tollũt tumores ac verrucas omniũ generũ illiti: decoctorũ cibo, aluus resoluitur. Succus simili effectu prodest: illitus contra scorpionis ictũ auxiliatur: aduersus caligines oculorũ vtilis, et hebetudines, ĩcipiẽtes suffusiones, nubeculas, cicatrices cũ melle inunctus. In squallidis petrosisq; nascitur.

Scammonia. Cap. CLII.

SCãmonia, ramos ab vna radice emittit trium cubitorũ, multos, pingues, & qui nonnihil crassitudinis præ se ferant: folijs helxinæ, aut hederaceis, mollioribus tamen, hirsutis, & triangulis, flore candido, rotundo, in calathi modum cauo, graueolente: radice prælonga, craßitudine cubitali, candida, graui odore, succo grauida. Legitur ad hunc modum succus. Capite exempto radix in testudinis speciem cultro excauatur, quo fit vt in cauum confluat succus, qui conchis demum ex=

cipitur. Alij scrobes in terra concamerato sinu fodiunt, in quos subiectis iuglandium folijs, profundunt succum, siccatumq́; extrahũt. Laudatur autẽ scãmonium læue, nitidum, rarum, & colore quàm simillimum taurino glutini, fungosum, tenuibus fistulis, quale ex Mysia regione Asiæ deportatur. Nec attendere solùm par est, si linguæ tactu albescat (hoc enim euenit adulterato, quod admisto fit tithymali lacte) sed longè magis antea narratis. Item si non vehementer linguam exurat, id quod misti tithymali argumentum est. Natione autem Syriacum & Iudaicum deterrima habentur, grauia, densa, erui farina & tithymalo vitiata. Succus drachmæ vnius aut quaternùm obolorum pondere haustus, ex aqua pura vel mulsa, per inferna bilem & pituitam extrahit. Ad resoluendã aluũ binos obolos cum sesama, alioúe semine, sumpsisse satis est. Dantur efficacioris purgationis causa, succi tres oboli, cum duobus veratri nigri & aloes drachma vna. Fiunt purgatorij sales, drachmis viginti succi scãmoniæ, ĩ senos salis cyathos adiectis. Horũ modus proportione virium: integer quidem, tria cochlearia: medius, duo: minimus, vnũ. Radicis drachma vna aut altera purgat, cũ ijs quæ retulimus. Nõnulli decoctũ radicis ebibunt. Coquitur in aceto, & cũ hordeacea farina teritur, cataplasmate ischiadicis vtili. Partus enecat succus, vuluæ ĩ lana subditus: tubercula discutit cũ melle aut oleo illi

tus: decocto ĩ aceto perũctæ lepræ abigũtur: diuturni capitis dolores ex aceto et rosaceo perfundũtur.

Chamælea. Cap. CLIII.

CHamælea surculosa fruticat, ramis dodrãtalibus: folia oleæ similitudinẽ habẽt, tenuiora & amara, quæ gustata linguã mordent: & arteriã deradunt. Detrahit pituitam bilemq́; , folijs præsertim in catapotio deuoratis: nanque duæ absynthij partes, adiecta chamæleæ vna, hydromelite excipiuntur, & in catapotia coguntur: ea autẽ in ventre non liquescunt: siquidẽ quotquot fuere deuorata, regeruntur. Folijs cũ melle tritis sordida vlcera & crustosa repurgantur.

Officinis Mezereon, Arabũ more.

Thymelæa. Cap. CLIIII.

THymelæa est, qua granum gnidium, quod est semen ipsius, colligitur. Hoc Syri apolinum vocant, quoniam satiui lini frutex suapte natura similitudinem referat. Virgas edit perpulchras, multas, tenues, binùm cubitorum altitudine: folijs chamæleæ, angustioribus, & pinguioribus, viscosis, gummosisq́; , si mordeantur: flore candido: fructu myrti in modum rotundo, qui inter initia viret, & tandem rubescit: inuolucrum fructus durum, foris nigrum, intus album. Hoc per inferna bilem, pituitam, aquasq́; detrahit, si viginti granorum pars interna bibatur: verùm fauces adurit. Itaque cum farina aut polenta, aut in uuæ acino dari debet, aut melle cocto obductũ deuo

Granũ Gnidiũ.

rari. Qui ægrè desudant, trito semine cum nitro et aceto, inunguntur. Folia quæ peculiariter cneorum appellantur, per menses colligi debent, & siccata in vmbra recondi. Quibus dare libeat, antea tundere, & neruos eximere conuenit. Illitum acetabuli modo, cum diluta vini potione, aquam extrahit: m diocrius purgat, addita lente cocta, aut cõtritis oleribus. Thymelææ farina vuæ acerbæ succo excipitur, & in pastillos diuiditur. Herba stomacho īfesta, partus imposita necat. Nascitur in montibus & asperis. Hallucinantur, qui coccon gnidium, fructum esse chamæleæ existimant, decepti quadã foliorum similitudine.

Sambucus. Cap. CLV.

SAmbuci duo genera: vnum in arborem assurgit, surculos spargens arundinaceos, teretes, cauos, candicantes, proceros: folia iuglãdis: terna, quaternáue, ex interuallis circa ramos exeunt, grauia odore, minutim in ambitu secta: & in ramulorum cacuminibus cauliculisq; circinatæ vmbellæ, quæ florem candidum pariunt, mox acinum terebintho similem, in nigredine suppurpureum, racemosum, succo madentem, vinosumq;. Alterum genus, chamæacte vocatur, Romanis ebulũ, longè humilius est, magisq; herbaceo generi aßignandum, caule quadrangulo, geniculato: folijs amygdalæ, ex interuallo longioribus, geniculatim expansis, pinnatisq; grauεolentibus, in ambitu serra-

tis: mustario sambuci, flore & acino eiusdem: radice nititur longa, craßitudine digitali. Eadem utriusque vis, & vsus exiccans, aluo detrahens aquã, stomacho inutilis. Folia, olerum more coquuntur, ad pituitam bilemq́; detrahendam. Caules teneri in patinis cocti, eadem efficiunt. Radix in vino decocta, & in cibis data hydropicos adiuuat: prodest viperarum morsibus, eodẽ pota modo: vuluas emollit insidentium decocto, patefacit earum spiracula, & vitia corrigit. Acini in vino poti eodem funguntur munere: denigrant capillos illiti. Folia, si prætenera ac mollia ex polenta illinantur, inflammationem mitigant: ambustis & canis morsibus illitu prosunt: vlcera quæ dehiscunt in fistulam, agglutinant: ijs, qui podadra tentantur, cum seuo taurino aut hircino prosunt illita folia.

Pygnocomum. Cap. CLVI.

PYgnocomon constat erucæ folijs, acrioribus, scabris & craßis, caule quadrangulo: flore ocymi: semine marrubij: radices nigra, aut pallida, rotunda, exigui mali figura, terrã redolente: inuenitur in saxosis locis. Semen grauia somnia, & tumultuosa facit, drachmæ instar potum: tumores discutit, illicum cum polenta, & spicula, adactosq́; corpori aculeos, extrahit. Folia illitu tubercula, panosq́; discutiunt. Radix eius in aqua mulsa duum drachmarum pondere, aluum soluit, & bilem extrahit.

Apios. Cap. CLVII.

APios ramulos duos siue tres iunceos spargit, rubros, tenues, qui à terra parum attolluntur: folijs rutæ, oblongioribus tamẽ & angustioribus, herbaceis: semine paruo, radice *hastulæ regiæ, in formam pyri turbinata, rotundiore tamen, succi fœcunda: intus habet corpus cãdidum, extrà cortices nigros. Superior pars eius vomitione bilem pituitasq; extrahit: inferior, per aluum: tota utrinque purgationes mouet. Succum si libet eximere, tusa radix ĩ fictili mergitur, et agitata aqua, quod supernatat pẽna selectũ, exiccatur. Purgat vtraq; parte is succus, sesquiobolo potus.

*Asphodeli.

Colocynthis. Cap. CLVIII.

Coloquĩtida officinis,

COlocynthis sarmenta foliaq; satiui cucumeris emittit, per terram repentia, diuisa, fructum in speciem mediocris pilæ conglomeratum, vehementer amarum: quem legere oportet, cùm cœperit in pallidum colorem permutari. Medulla fructus purgatoriam vim habet, si quatuor oboli cum aqua mulsa, melle cocto, myrrha & nitro excipiantur, & cogantur in catapotium. Arefactæ pilæ teruntur, & infusæ clysteribus prosunt neruorum resolutioni, coxendicum doloribus, & coli vitijs, vt quæ bilem, pituitam & strigmẽta, interdum etiam cruorem eliciant: fœtus admotæ enecant: dentium dolorem tollit, si vna repurgetur & luto oblita cum aceto et nitro inferuescat,

hocq; iure decocti dentes colluantur: si aqua mulsa aut passum in eadem incoquatur, & sub diuo refrigescat, potu crassum humorem & strigmēta alui detrahet: stomacho supra modū aduersatur. subdita ex ea balano, alui excrementa eyciuntur. Virentis succo vtilißimè schiadici perfricantur.

Epithymum. Cap. CLIX.

EPithymon, flos est è thymo duriore, satureiæ similis: capitula habet tenuia, & leuia, & in eis caudiculas, quasi capillamēta. Potum cum melle detrahit pituitam bilemq; atram, per inferna. Priuatim prodest melancholicis, & inflatis, acetabuli mensura, ad quatuor drachmas, cum melle, sale, et aceti exiguo. Plurimum in Cappadocia et Pamphylia gignitur.

Aliud à nostro Epithymo.

Alypum. Cap. CLX.

ALypon, surculosa herba est, subrubra: gracilibus ramulis: tenuibus foliis, flore molli, leui, & copioso. radice betæ, tenui: referta acri suc-

Trahit bilem,pituitam, & aquam, si bibatur in iure aliquo,aut hydromelite.

Vitis syluestris. Cap. CLXII.

VItis syluestris sarmenta vitis modo prælonga emittit,aspera,lignosa,rimoso cortice,folijs hortensis solani,longioribus ac latioribus: muscoso flore, & capillaceo. fructu exiguis vuis simili: post maturitatem rubente : rotunda est acinorum facies. Feruefacta radix in aqua, & in cyathis duobus vini aqua marina diluti,pota, humorem alui ciet:ideò hydropicis datur. Vuæ eius,vitia cutis in facie,& maculas omneis expurgant. Enascentes viticulæ,cibi gratia,sale condiuntur.

Vitis alba. Cap. CLXIII.

Officinis Bryonia.

VItem albā aliqui bryoniam vocant. Folijs, viticulis,pāpinisq;,satiuam vitem imitatur, sed hirsutiora sunt oīa:ea, quos prope se nacta sit frutices,suis clauiculis complectitur fructus rubēs in vua dependet,quo coria pilis spoliantur. Ex ea asparagi,qui prima germinatione exeunt, decocti in cibo,aluum et vrinā cient.Folia,fructus,radix, acrem vim sortiuntur:itaq; vlcerum phagedænis, gāgrenis, chironijs,putrentium tibiarum tædio,efficaciter ex sale illinūtur. Radix corpus abstergit, & cutem erugat. vitia cutis in facie, varosq;,lētigines,& cicatrices nigras emēdat,cum eruo,creta Chia,et fœnogræco. Eadē effectu prodest decocta in oleo,vsq; dum liquescat: sugillata tollit, & re=

duuias cōmittit: inflāmationes discutit illita ex vino: suppurationes rumpit: medicamēto aptè immiscetur, quod carnem exest: infracta ossa extrahit, trita & imposita. Datur comitialibus in potu drachmæ pondere, quotidie, anno toto. Prodest attonitis, & vertigine laborātibus, consimiliter assumpta. Contra viperarum ictus pota drachmis duabus, auxiliatur: partus necat, mentē interdū subturbat: fœminarum locis apposita, partus secundasq; morātes trahit: cit vrinā pota. Eclegma ex ea fit cū melle, difficilè spirātibus, strāgulatu oppressis, tussientibus, vulsis, ruptis, & laterū doloribus. Lienem ternis obolis pota ex aceto, triginta diebus, cōsumit: illinitur ad eadē cū fico. Ad muliebres īsessus decoquitur: siquidē vuluas purgat, sed abortū facit. Succus è radice vere exprimitur qui trahit pituitā, cū aqua mulsa potus. Ad psoras et lepras, semē efficaciter illinitur. Lactis abūdātiā facit succus eius, si cum tritico decocto sorbeatur.

Vitis nigra Cap. CLXIIII.

Nigra vitis, quam aliqui nigram bryoniam vocant, folia fert hederæ, smilaceis proxima, sed maiora: caules etiam cognatos: capreolis suis arbores, quasi adminicula, comprehendit: fructus racematim cohærent, qui inter principia virent, & post maturitatem nigrescunt: radix foris nigra, intus buxeo colore. Viticulæ, quæ primo germinum partu erumpunt, in olera recipiun-

tur: menses pellunt, vrinas cient, lienem absumũt, vertiginosis, comitialibus, neruorum resolutione tẽtatis, prosunt. Radix eadem, quæ vitis alba præstat, sed inefficacius. Folia cum vino exulceratis iumentorum ceruicibus commodißime illinuntur: luxatis itidem imponuntur.

Filix. Cap. CLXV.

FIlici folia sine caule, sine fructu, sine flore, ex vno pediculo, cubitali longitudine exeunt multifida, & lateribus pennata, subgraui odore: radice per summa cæspitum nigra, oblonga, filices multas fundẽte, subadstringẽte gustu: nascitur in mõtibus, & saxosis. Radix latas tineas excutit, sumpta drachmis quatuor ex aqua mulsa: melius si cum scammoniæ aut veratri nigri totidem obolis detur: sed qui sumunt, allia prægustare debẽt. Laborantes lienis incremento recreat. Radix & potu & illitu cũ axungia vulneribus sagitta arũdinea factis, est auxilio: cuius rei probatio talis fertur. Peribit filix, quã per ambitum sata copiosior arũdo coronet: & contrà, euanescens abibit arundo, quam obsepiens multa filix in orbem cinxerit. Filix fœmina folijs est filicis, surculosis, altioribusq́;, & quæ non singulari, vt illa, pediculo fulciantur: radicibus lõgis, pluribus, obliquis, quæ ex nigro in luteum flauescunt: aliquæ etiamnũ rubræ inueniũtur. Pellunt lata interaneorum animalia, cũ melle. eclegmate sumpto: potæ cũ vino, drachmis tribus,

terretes

teretes tineas eijciunt : datæ fœminis, sterilitatem faciunt, & prægnantibus abortum, si supergrediatur. Farina *humidis vlceribus & cicatrici repugnantibus inspargitur: iumentorum ceruicibus medetur.* Folia *recentia, in oleribus cocta manduntur vt ventrem emolliant.*

Filicula, siue polypodium.
Cap. CLXVI.

F*ilicula nascitur in muscosis petris, & vetustis arborum caudicibus, præsertim quercuum, palmi altitudine, filici similis, subhirsuta, non tenui perinde diuisura : radix pilosa, in qua continentur cirri, ceu polyporum, craßitudine digiti minimi, coloris intus herbacei, austera aliquantùm, & gustu subdulcis.* Purgandi *vim habet : coquitur cum gallina, aut piscibus, aut beta, aut malua, ad aluum soluendam.* Aridæ *farina aquæ mulsæ inspersa, detrahit bilem & pituitam: trita luxatus efficaciter illinitur, & aduersus rimas, quæ inter digitos fiunt.*

Dryopteris. Cap. CLXVII.

D*Ryopteris nascitur in veterum roborum musco, filici similis, multò minore foliorum incisura: radicibus inuicem implexis, hirsutis, gustu acerbis, in dulcedinem vergentibus.* Psilothrum *est cum radicibus trita : illinitur enim primùm vsque dum sudorem euocet, mox sudor abluitur, & recens imponitur.*

Cnicus. Cap. CLXVIII.

Offici= nis, Car tamus.

CNicus folijs constat oblongis, per ambitum diuersis, asperis, spinosis: caule sesquipedali: capitulo magnitudine grandis oliuæ: flore croci: semine candido, alioqui rufo, longo, anguloso. Huius flore in obsonijs vtuntur. Seminis tusi & expreßi succus cum aqua mulsa, vel iure gallinacei aluũ purgat, sed stomacho aduersatur. Ex eo autem fiunt offulæ, quas placentulas vocant, adiectis succo amygdalis, nitro, aniso, & melle decocto, quæ aluũ emolliunt. Hæ in partes quatuor finduntur, quæ nucis iuglandis magnitudinem impleant: è quibus ante cœnam duas vel tres sumpsiße satis est. Ratio temperandi hæc est. Cnici candidi sextarius, amygdalorum tostorum & delibratorum cyathi tres, anisi sextarius vnus, aphronitri drachma vna, cũ carnibus triginta caricarũ. Seminis succus lac cogit, et magis ipsum resoluẽde alui facultate donat.

Mercurialis. Cap. CLXIX.

LYnozostis, alij qui parthenion, alij hermubotanion appellant: folijs constat ocymi, helxinæ cognatis, sed minoribus: ramulis duplici geniculorum nodo cinctis, alarum cauis multis: fructu fœminæ, copioso, quandam racemorum speciem præbente: mari, è foliorum sinu depẽdente, paruo, rotundo, ceu binis testiculis vnà cohærentibus: frutice dodrantali aut maiore. Vtraque in oleribus manditur, ad aluum ciendã: cocta in aqua,

epoto iure, bilē aquamq; detrahit. Cōſtat vt mares gignātur, hūc facere: vt fœminæ, illā, ſi à purgatione bibātur, et trita folia genitalibus admoueātur.

Cynocrambe. Cap. CLXX.

CYnia aut cynocrambe, cauliculum binùm dodrantum altitudine emittit, mollem, ſubalbidum: folia mercuriali aut hederæ ſimilia, certis interſtitijs ſubalbida: ſemē folijs adhæret, paruum, rotundum. Folia cum caulibus pota, aluum cient: oleribus commendantur. Ius decocti & pituitam & bilem aquamq; detrahit.

Heliotropium. Cap. CLXXI.

HEliotropio magno flos eſt effigie ſcorpionis caudæ, vnde ſcorpiuro ei nomen: & quoniā folia cum ſole circumagat, heliotropion dicitur. Folia ocymi habet, hirſutiora, candidiora et maiora: ramuli à radice terni, quaterni, aut ſæpe quini exiliunt, multis alis concaui: flos in cacumine candidus, aut ſubfuluus incuruatur vt ſcorpionis cauda: radix tenuis eſt, & inutilis: naſcitur in aſperis. Decoctum herbæ ex aqua, faſciculo manus plenæ, potu pituitam bilemq; per aluum extrahit: contra ſcorpionum ictus ex vino potum, & illitum prodeſt: adalligatur ad conceptus arcendos. Aiunt per horam vnam ante acceßiones, ſeminis grana quatuor cum vine quartanas finire: tria verò, tertianas. Illitum ſemen formicantes verrucas penſilesq;, & thymos, & epinyctidas exic-

cat. Folia infantium destillationibus, quas syriaseis vocant, podagris, luxatisq; vtilißimè illinuntur: menses cient: partus trita & imposita pellũt. Heliotropion paruum nascitur in palustribus, iuxta lacus, folijs, antedicto proximis, rotundioribus: semine, acrochordonum verrucarum modo, pensili, rotundo. Herba cum suo semine pota, adiecto, nitro, hyssopo, nasturtio, & aqua, latas tineas teretesq; excutit. Pensiles verrucas, quæ acrochordones vocantur, cum sale illita tollit. Scorpioides herbula est, folijs paucis, semine caudæ scorpionis effigie. Illita scorpionum ictibus præsentaneo est auxilio.

QVARTI LIBRI
FINIS.

PEDANII
DIOSCORIDIS
ANAZARBEI, DE MEDICINALI MATERIA, LIBER V.
Ioanne RVELLIO Sueſsionenſi interprete.

Vperioribus quatuor libris, amiciſsime Aree, tradidimus de aromatibus, oleis, vnguẽtis & earundẽ lacrymis ac fructibus, item animalibus, melle, lacte, adipe, cerealibus, oleribus, necnõ de omni radicum, herbarum, ſuccorum, ſeminumq́; ratione. In hoc autem totius operis quinto diſſeremus de vinis & metallicis, à vitæ noſtram commentationem auſpicati.

Vitis Vinifera. Cap. I.

F*Olia vitium & triti capreoli, capitis dolores illitu mitigant, & inflãmationem ſtomachi ardoremq́;, cum polẽta: folia etiã per ſe, vt quæ refrigerent & adſtringãt, imponi ſolent. Potus eorum ſuccus dyſentericis, ſanguinẽ excreantibus, ſtomachicis, & grauidarũ malaciæ medetur. Eadẽ efficiũt madefacti in aqua capreoli et poti. Lacryma vitiũ, quæ veluti gũmi in caudicibus cõcreſcit, ex*

vinò pota calculos pellit: illita lichenas & psoras leprasq; nitro prius perfrictas sanat: eadem cum oleo sæpius pilis illitis, psilothri effectum habet: maximeq; sanies, quam accensu sarmenta vitium viridia exudarunt: qua & perunctæ verrucarum informicationes extrahuntur. Cinis sarmentorum & vinaceorum, detractis in sede condylomatis, et thymijs, illitus ex aceto medetur: prodest luxatis & viperarum morsibus: contra lienis inflammationem illinitur, cum rosaceo & ruta & aceto. Labrusca duorum generum est: alterius vua non maturescit, sed flore tenus œnanthen nominatum perducit. Altera ad frugem peruenit, paruis acinis, nigra, & adstringens. Folia, caules, et claiculæ, quibus repunt, vim habent cultæ viti similem.

Vua. Cap. II.

VVæ recentes aluum turbant, & stomachum inflant. innocentiores, quæ decerptæ diu pependere, (ideo quòd in eis copia humoris exiccatur) vtilesq; fiunt stomacho, ægrisque, atque cibi auiditatem excitant. In vinaceis et ollis seruatæ, ori & stomacho gratæ sunt: aluum sistunt (sed vesicam & caput tentant) & sanguinem excreantibus conueniunt. Similesq;, quæ in musto fuere. Sapa aut passo conditæ, stomachum magis infestant. At quæ solem prius passæ in aqua cælesti conduntur, minus vinosæ sunt, siticulosis, ardentibus & longis febribus salubres. Reconditi

vinacei inflammatis mammis, rigentibus ac præduris, cum sale illinuntur: decoctura eorum dysentericos, cœliacos, & fœminas fluxione vuluæ laborantes iuuat infusa: ad desessiones, ac fotus assumitur. Nuclei acinorum adstringendi vim obtinēt stomacho vtiles sunt: inspargitur farina tostorū, polentæ modo, dysentericis, & cœliacis, & solutis stomacho. Vua passa alba adstringentior est: prodest esitata caro earum tussi, faucibus, renibus, ac vesicæ. Estur in dysenteria per se cum nucleis: & decocta in patinis cum melle, admista milij ac hordei farina & ouo, valet ad purgandū caput: eiusdemq; gratia cum pipere commanducatur. Testiū inflammationes sedat, illita cum lomento fabarū, aut cumini farina. Fauos, epinyctidas, carbunculos, enatas in articulis putredines, & gangrænas, sine nucleis trita, & cum ruta imposita sanat: podagræ conuenienter cum panacis succo illinuntur: mobiles vngues illita, celerius extrahit.

Oenanthe. Cap. III.

OEnanthe vocatur vitis syluestris fructus, cùm floret. Recondi debet fictili non picato, collectáque substrato lenteo, in vmbra siccatur. Laudatissima in Syria & Cilicia & Phœnice. Vis ei adstrictoria: quare pota stomacho ac ciundæ vrinæ vtilis: aluum sistit, ac sanguinis excreationes: contra fastidia, & acorem stomachi, sicca & illita efficax est: capitis doloribus tam viri-

dis, quàm ſicca, ex aceto & roſaceo perfunditur: ſanguinolenta vulnera cataplaſmate, & incipientes ægylopas, oris vlcera, & genitalium nomas, trita cum melle, croco, myrrha, & roſaceo, ab inflammatione vindicat, peßis miſcetur, ad ſiſtendũ ſanguinem: contra oculorum delacrymationẽ, & ſtomachi ardores, cum polline polentæ & vino illinitur. Cinis crematæ in teſta, candẽtibus prunis, facit ad oculorũ medicamẽta: reduuias & pterygia, abſcedentes gingiuas, cruentasq́;, cum melle ſanat.

Omphacium Cap. IIII.

OMphacion, ſuccus eſt acerbæ vuæ, nondum matureſcentis, è Thaſia uite aut Aminæa. Oportet autem ante Canis ortum, expreſſam meliginem in rubro ære, linteo cooperto, inſolare, uſque dum cogatur ſemperq́; quod ceruici vaſis concretum hæſit, reliquo humori permiſcere: noctuq́; à ſubdialibus locis in lectum referre: quandoquidem nocturni rores ipſum concreſcere non ſinunt. Eligendum eſt flauum, friabile, vehementer adſtringens, & linguam mordens. Sunt qui coquẽdo melliginem cogant. Prodeſt cõtra tonſillas, vuã, vlcera oris, humida gingiuarum vitia, purulentas aureis, cum melle aut paſſo: item ad fiſtulas, vetera vlcera, nomasq́;, ex aceto. Dyſentericis, & mulieribus fluxione vuluæ laborantibus clyſtere infunditur: oculorum claritati, & ſcabritiæ, & eroſionibus angulorum conuenit. Bibitur ad recentem ſan-

guinis excreationem, etiam si rupta parte aliqua contingat: sed pauco, & aquatiore est vtendum: valde siquidem exurit.

Vini natura. Cap. V.

VIno vetere nerui læduntur, & reliqui sensus, quod tamen gustu suauius est. quare cauendum ijs, qui intestinæ alicuius partis imbecillitatē sentiunt. Attamē in secunda valetudine paucum, aqua dilutū, innoxiè sumitur. Nouū inflat, ægrè coquitur, insomnia parit grauia, & vrinam ciet. Aetate medium, vtraq; vitia fugit: quare ad victus sanorum ægrorumq; vsurpatur. Albū, tenue, stomacho vtile est, ac facilè in membra distribuitur. Nigrum verò, crassum est, & concoctu difficile, carnem alit, & ebrietatem creat. Giluum, vtpote quod medium est, medias inter vtrunque vires habet: in secunda tamen & sinistra valetudine, cumprimis laudatur album. Quin & vina sapore distant: siquidem dulce crassis partibus constat, & difficilius á corpore expirat: stomachum inflat: aluum & interanea, vt mustum, turbat: sed minus inebriat, renibus & vesicæ aptissimū. Austerum, per vrinā celerius transit: sed capita dolore tentat, & temulentiam gignit. Acerbum, ad ciborum per membra digestionem accommodatissimum: aluū, & cæteras fluxiones cohibet, minusq; vrinam expellit. nouū neruos minus tentat. Vinum aqua marina factū, stomacho aduersatur: sitim stimulat,

neruos infestat, aluo aptum, à valetudine se recolligentibus inutile. Passum, quod vuis sole siccatis in area, aut in sarmento torrefactis exprimitur, Creticū cognomine, aut praninion, aut protropō: & sapa, quæ fit musto igni decocto, Græci sirion aut hepsema appellant: nigra quidem, & quæ dicuntur melāpsythia, crassa sunt, & corpora multùm alunt: cādidum, tenuius: & heluola inter hæc media, medias sortiuntur vires. Omnia tamē adstringunt, & pulsus reuocant: faciunt aduersus venena, quæ exulcerando necant, ex oleo pota, & vomitionibus reddita: contra cicutas, meconium, pharicon, toxica & concretum in grumos lac: itē contra renum, ac vesicæ pruritus, rosion, exulcerationesq́;. Inflant tamen, et stomacho aduersantur. Priuatim, prodest melampsythium, si venter rheumatismum sentiat. Album, magis cæteris emollit aluum. Gypso conditum neruis officit, caput aggrauat, & incendit, ac vesicæ aduersatur: contra venena cæteris aptius. Picata, aut resinata, excalfaciunt, concoquunt: sanguinem excreantibus inimica. Quæ vero aparachyta vocant, vt quæ admistam sapam recipiunt, caput implent: tumulentiā gignunt, ægrius in halitum expirant, stomachum male habent. Inter Italica vina Falernum principem locum obtinet, quod inueteratum per quàm facilè coquitur, pulsus exuscitat, aluum adstringit, stomacho vtile: sed vesicæ nocet, atque iis, qui

visus hebetudinem sentiunt, & ad potus crebros minime idoneum. Albana craßioribus constāt partibus, dulcia: stomachum inflant, ventrem emolliunt (sed concoctionem non æquè adiuuant,) & neruosa minus infestāt: vetustate, eadem austerū saporem concipiunt. Cecubum, cùm sit dulce, est & Albano craßius: corpus & colorem alit: ægrè tamen coquitur. Surentinum, valde austerum est: quare intestinorum & stomachi fluxiones cohibet, &, cùm tenue sit, caput minus tentat: inueteratum suauius redditur, & stomacho vtile. Adrianum & Mamertinum in Sicilia æquè craßis partibus gignuntur: modicè adstringunt, & ocyßimè inueterantur, minusq; , ob suam tenuitatem, neruos tentant. Parætypianum, quod ex Adriatico sinu defertur, odoratum ac tenuius est. quare liberaliter epotum fallit. diu seruat ebrietatem, & soporem adfert. Istricum, Parætypiano simile est, sed vrinam vehementius pellit. Chium tamen antedictis mollius, & aptum potui est: bene alit, & minus inebriat, fluxiones cohibet, oculorum medicamentis vtile. Lesbium facilè membra subit, Chio leuius, & aluo idoneum. Ephesium eandem vim habet, quod Phygelites nominatur: verùm Asianum è Tmolo monte, Mesogites appellatum, capitis dolores ciet, & neruos lædit. Coum vero & Clazomenium, quoniā multam sibi maris aquā vendicant, facilè corrumpuntur: flatus mouent,

alum turbant, neruis officiunt. Vinum omne (ut reliqua in commune dicantur) merum ac syncerũ, & sua natura austerum, excalfacit, facilè in mẽbra distribuitur, stomachum adiuuat, appetentiã ciborum inuitat, vires alit, ac robur auget: somnũ conciliat, & commendat colorem. Potũ liberalius auxilio est contra aßumptam cicutã, coriandrum, pharicum, ixiam, meconium, argenti spumam, taxum, aconita, fungósue: contra serpẽtium morsus, & omnium ictus, quæ refrigerando necãt, aut stomachum in vomitiones effundunt. Facit ad longas inflationes, rosionesq; præcordiorum, ac distentiones, stomachi resolutionem, & si venter aut interanea rheumatismum sentiant. Conueniunt sudatoribus, & quibus corpus immodico sudore digeritur, maximè alba, vetera, & odorata. Quæ tamẽ vetustate dulcescunt, renibus ac vesicæ accommodatiora redduntur: vulneribus, inflãmationibusq; in succida lana imponuntur: tetra vlcera, & phagedænica, & fluxionibus obnoxia, commodè perfunduntur. Quæ marinam non receperunt, austera & alba, ad sanorum victus vsurpantur. In his præstant Italica, Falernum, Surrentinum, Cecubum, Signinum, & permulta Campaniæ, & Paretypianum ab Adriatico sinu, & Siculum, quod Mamertinum appellatur. Ex Græcis Chium, Lesbium, & Phygelites ex Epheso. Crassa verò & nigra, stomacho negotium exhibent, inflationem

pariunt, corpus augent. Tenuia tamen & austera stomacho prosunt, & minus carnes alunt. Vetera valde tenuia, & candida vehementius vrinam ciunt, & dolores capitis mouent, neruosq́; largius pota tentant. In media ætate, vt à septimo anno, potui saluberrima sunt. Modus autem pro ætate, & tempore anni, & consuetudine, & qualitate vini definiatur. Non sitire, & medicè cibos prolui, optimũ est præceptũ. Nocet ebrietas omnis, & maximè aßidua: siquidem obsessos neruos quotidie remittit: largiorq́; potus, acutorum morborũ adfert initia. Mediocris tamen vinolentia, aliquot diebus, maximè post aquæ potus, vtilis: nanque modo quodam ex alto euocat, sensilesq́; expurgat excretus, & per cæca corporis ducit spiracula. Sed aquam post vinolentiam bibere oportet: siquidem valetudinis alicuius gratia factæ temulentiæ remediũ adfert frigida. Omphacites nomine, peculiariter fit in Lesbo, siccata sole acri vua, paulò ante maturitatẽ decerpta, triduo aut quatriduo, donec racemi in rugas contrahantur, expressumq́; vinum cadis insolatur. Vim adstringendi habet: prodest dissolutis stomacho, & ilei dolore laborantibus: item prægnantium malaciæ, & crudis: in pestilentia quoq; sorptum auxiliari dicitur. Huiusmodi vina non nisi post multos annos bibi possunt. Lora, quam deuteriam, alij potimon appellãt, fieri solet, adiectis metretis tribus aquæ, i vinacea, quibus triginta vini

metretæ extractæ fuerint calcatis vinaceis, expres-
saq; decocto ad tertias parteis, & addito in singu-
los congios modi eius, qui remansit, binis salis sexta
rijs, post hyemem transfunditur in vasa. Lora in-
tra annum vtendum: etenim celeriter exolescit. Cō
uenit ægris, quibus timemus noxam vini, coacti sæ
pe desiderijs eorum obtemperare: item à longa vale
tudine se recolligentibus. Fit & vinum, quod ady-
namon vocant, loræ vires habens, hoc modo: Pares
aquæ, & musti mensuræ coquuntur molli igne, do
nec absumatur aqua. quod vbi refrixerit, elutria-
tum, picato vase reconditur. Alij marinæ, & cœle-
stis aquæ, mellis et musti pares miscent portiones,
decapulant, & quadraginta diebus insolant: quo
ad annum vtuntur ad omnia eadem. Vinum è syi-
uestri vua nigrum adstringit: prodest alui & sto
machi fluxionibus, & cæteris, quibus constrictio-
ne, & contractione opus est.

Vinum melitites. Cap. VI.

MElitites datur in longis febribus, quæ stoma-
chum infirmarunt: nanque aluum leuiter
emollit, vrinam ciet, stomachum expurgat. Pro-
dest articulario morbo, renum vitijs, imbecillo ca-
piti, & mulieribus abstemijs: odoratum siquidem
est, & corpus alit. Distat à mulso, quod fit è vino
uetere, austero, & melle exiguo. Melitites autem
adiecto ad quinqne congios austeri musti, mellis
congio, & salis cyatho, cortinis magnis, quò ma-

gis ad efferueſcẽdum locus pateat, fieri oportet, ſen ſim aſperſo ſale: cumq; efferuere deſierit, in alia ua ſa transfunditur.

Mulſum. Cap. VII.

MVlſum è uetere uino auſteroq;, & bono mel le factum, præfertur: minus enim inflat, ac celeriter id genus in vſum uenit. Vetus corpus alit: media ætate, aluo prodeſt, urinã pellit: à ſummo cibo ſumptum nocet: & inter initia potum, implet dein appetendi auiditatẽ reuocat. Fit mulſum duabus uini metretis, admiſta una mellis. Aliqui, quò celerius præberi poßit, mel cum uino coquunt, & ita transfundunt. Alij utilitatis gratia, ad ſextarios ſex muſti feruẽtis, unũ mellis adijciũt et ubi ferbuerit, uaſe recondũt. Dulce autem permanet.

Aqua mulſa. Cap. VIII.

AQua mulſa eaſdem quas mulſum uires poſſidet. Cruda utimur, cùm moliri deiectionẽ, aut uomitionem incitare uolumus: ut ijs, qui uenena hauſerunt, ex oleo. Decocta datur imbecillis, & hominibus elangueſcentes pulſus, quos illi dixere mycroſphyctos, tußientibus, peripneumonicis, & ijs qui immodico ſudore digeruntur. Iam paratum conditiuúmque, quod aliqui hydromeli propriè uocant, media ætate adynamo uino, aut loræ in recreandis uiribus, reſpondet; & ſimilem uim adipiſcitur: quare inflammationibus alicuius membri plus quàm lora prodeſt. Inueterati tamen

usus damnatur, inflammatis, aut cõstrictis: sed laboranti stomacho, aut cibum fastidienti, sudatoribusúe conuenit. Fit, duobus pluuiæ aquæ veteris ad vnam mellis partem additis, & insolatis. Alij fontanam aquam adijciunt, ad tertias parteis decoquunt, & ita recondunt. Nec desunt, qui hydromeli appellent, quòd à melle elutis aqua fauis confici ac seruari soleat: sed meracius confieri conuenit: aliqui id coquunt. Aegrotantibus noxium est, quoniam plurimum ceraginis sibi vendicat.

Aqua. Cap. IX.

De aquis in vniuersum decernere, propter locorum proprietates, & peculiares naturas, cœlum, & alia pleraque, difficile est. Magna tamen ex parte optima est dulcis, syncera: nullius omnino qualitatis particeps, & quæ ne minimo quidem tempore in præcordijs commoratur: ad hæc, quæ & facili via fertur, & citra molestiam, nec inflationes creat, & minimè computrescit. Aqua maris calida est, & acris: stomacho aduersatur (aluum enim conturbat) pituitam expellit. Si vero calida ad fotus adhibeatur, elicit & discutit: neruorum vitijs, & pernionibus, antè vlcera prodest. Miscetur cataplasmatis ex hordeacea farina, & emplastris, & discutientibus malagmatis. Ad mouendas deiectiones tepefacta infunditur, & ad tormina: calida, psoras, pruritus, impetigines, lendes, & mammas rigentes

tes, si cueri vtile est: liuores fotu discutit: ad venenatos ictus, qui tremorem & refrigerationem adferunt, salutaris intelligitur, maximè scorpionum, phalangiorum, aspidumq́; etiam si quis in calidã descendat, auxiliatur. Et malo habitu confectis iã diu corporibus, neruisq́;, balneæ ex ea vtiles: hydropicos, capitis dolores, aurium grauitates, feruentis vapor leuat. Syncera, & sine potabilis aquæ mistione reposita, virus deponit. Sunt qui etiam præcoquant, & ita recondant. Datur ad purganda corpora per sese, aut ex posca, aut cum vino, aut melle: verùm post deiectionem, dant gallinæ aut piscium iuscula, ad domandam morsus acrimoniã.

Thalassomeli. Cap. X.

QVod thalassomeli vocatur, vehementer purgare cõstat. Temperatur autem æquis portionibus maris, mellis, & imbris ex alto, defæcatis, & picato vase per Canis æstus insolatis. Alij ad binas marinæ coctæ singulas mellis adijciunt, & vase condunt: huiusmodi moderatius est aqua marina & mitius.

Acetum. Cap. XI.

ACetum refrigerat, & adstringit: stomacho vtile, & appetentiam excitat: erumpentem vndecunq; sanguinem, potu insessúue sistit: prodest alui fluxionibus coctum cum cibis: cruentis vulneribus inditur & inflammationes arcet, in succidis lanis aut spongia impositum: reprimit

procidentia ſedis, vuluæq́;: item abſcedentes gingiuas, & ſanguine manantes. Ad nomas, & ignem ſacrum, vlcera quæ ſerpunt, lepras, impetigines, pterygia, cum aliquo conuenienti efficax eſt. phagedænas vlcerum, nomasq́; fotu continuo cohibet: podagricis calido fotu, cum ſulphure auxiliatur. ſugillationes rapit, cum melle illitum. Contra capitis ardores cum roſaceo in ſuccidis velleribus, aut ſpongia imponitur. Ad aquam inter cutem, grauitatem aurium, & ſonitus, ſibilosq́; feruentis vapor proficit: inſtillatum quoq; aurium vermes necat. Panos coercet tepidi fotus, aut ſi imbuta aceto ſpongia admoueaur, & pruritus permulcet. Contra venenatos ſerpentium ictus, qui refrigerando nocent, calidum commodè fouetur: & frigidũ ijs, quæ exurens virus eiaculãtur. Calidum potũ, atq; vomitionibus redditum, aduerſus oĩa venena efficax eſt, præſertim contra meconium, & hauſtam cicutã, conglobatum in ventre ſanguinem, lac coagulatum, fungos, ixiam, taxumq́;, cum ſale. Hauſtu voratas hirudines, ſi ſorbeatur, eijcit: tuſsim veterem mitigat, & recentem laceſsit. In orthopnœa calidum cõmodè ſorbetur, gutturis fluxiões gargarizatum inhibet, anginis & vuæ procidẽti conuenit: contra dentium dolorẽ, calidũ colluitur.

Acetum mulſum. Cap. XII.

ACetum mulſum, quod oxymel vocant, hoc modo temperatur: Aceti heminas quinque,

ſalis marini pondo, mellis minas decem, aquæ ſextarios quinque pariter coquito, decies efferueſcente cortina: atq; vbi refrixerit, diffundito. Sumptum craſſos humores extrahere, & iſchiadicis, comitialibus, & articulorum morbo conflictatis prodeſſe creditur. Contra morſum eius viperæ, quam ſepa vocant, hauſtum meconium, ixiámue, auxilio eſt. Anginis vtiliter gargarizatur.

Acida muria. Cap. XIII.

A*Cida muria, quam Græci oxalmen vocant, contra nomas fotu, putrida vlcera, canum morſus, & venenatos ictus auxiliatur. Sanguinis fluxiones poſt exciſos calculos ſiſtit, ſi ſtatim calida in vulnus inijciatur, & prociduam ſedem reprimit. dyſentericis, ſi nomas ſentiant, infunditur: oportet autem ex lacte inſtillare. Hirudines ſorbitione aut gargarizatu necat: furfures & manantia capitis vlcera exterget.*

Thymoxalme. Cap. XIIII.

T*Hymoxalme veteres vtebantur, dabantq; laborãtibus imbecillitate ſtomachi, ternos quaternóſue cyathos, aqua calida dilutos, in articularibus morbis, & inflationibus. Craſſos humores, atroſq; trahit. Hoc modo factitatur: Thymi triti acetabulum, ſalis idem modus, rutæ, pulegij, polentæ, ſingulorum exiguæ portiões in vas conijciũtur, aquæ terni ſextarij, & aceti terni cyathi infundũtur, & circumpoſito linteo ſubdio madeſcunt.*

Scillinum acetum. Cap. XV.

SCillinum acetum hoc modo fit: Scilla, quæ candida fuerit, expurgata conciditur, traiectaq; lino segmenta modicis interuallis, ne se contingant, siccantur in vmbra quadraginta diebus: mina eorum in aceti boni sextarios duodecim immergitur, et vase diligenter operto septenis diebus in sole madescit: post eum numerum dierum scilla eximitur, & expressa abijcitur: defæcatum acetum trāsfunditur, & reponitur. Aliqui scillæ minam, quinque aceti sextarijs miscent. Alij citra exiccationem repurgantes, parem mensuram adijciunt, & senis mensibus macerari patiuntur. Id multò magis humorum lentitias digerit: gingiuas humore prægnātes collutione stringit firmatq;, & motos dentes stabilit: putredines oris, & graues halitus tollit: durat fauces sorbitione, & callosas facit: vocem expedit, & limpidam canoramq; reddit. Datur stomachicis, ægrè cibum concoquentibus, melēcholicis, comitialibus, vertiginosis, mente captis: item vuluarum strangulationibus, lienis incremento laborantibus, ischiadicisq;. Imbecillos admodum recreat: corpus sanum reddit, & bonum colorē præstat: oculorum aciem exacuit: tarditatem quoque aurium infusione purgat. In summa, ad omnia efficax. Cauendum tamen intestinis exulcerationibus, in capitis dolore, aut neruorum vitijs. Datur quotidie ieiunis sorbendum, inter initia exiguum,

paulatim adaugendo, ad cyathum vsq;. Nonnulli binos dant cyathos, aut largius.

Scillinum vinum. Cap. XVI.

SCillinum vinum fit hoc modo: Dissectam, vti dictum est, scillam, & sole siccatam contundito, minam eius tenui cribro incernito, & linteo raro illigatam, in vicenos sextarios musti recentis ac boni demergito: vbi trimestri spatio maduerit, elutriatum vinum, obstructo diligenter vase, recondito. Licet quoq; sic humida scilla vti: In orbiculos, rapi modo, dissectā duplicato pondere, quadraginta diebus insolari oportet, & valde inueterascere. Alia parandi ratio: Scillæ dissectæ & repurgatæ tres minas, in Italicam metretam musti demittito & senos menses in vase obstructo macerari sinito: post id tempus defæcatum & excolatum vinū recondito. Vtile est contra cruditates, & ciborum corruptiones: item ijs, qui reuomunt cibum, & si pituita in ventre, aut stomacho coierit. Prodest lienosis, malè habitis corporibus, aquæ inter cutem, regio morbo, difficili vrinæ, torminosis, inflationibus, resolutioni neruorum, horroribus longis, vertiginosis, & vulsis. Menses pellit, minimeq; neruos infestat. Hoc vinum vetustate fit melius. Cauēdus in febre vsus, aut si interanea vlcus sentiant.

Marina vina. Cap. XVII.

MArina variè factitantur: Aliqui enim statim quum deceptæ sunt vuæ, aquam maris

admiſcent. Alij in area vuas ſole ſeccant: quibus calcatis, marinam adijciũt. Alij paſſas prius vuas in dolijs marina aqua macerãt, mox calcatas exprimunt: id magis paßi generibus adſcribitur. Quæ tamen auſteriore guſtu temperantur, contra febrium aduentantium indicia valent, ſi modò meliora non adſint. aluum ſubducunt: proſunt purulẽta extußientibus, aut ſi dura aluus exerceat. Quæ ex Aminæis vuis fiunt, caput tentant, ſtomacho aduerſantur, flatus creant. Verùm quo plenior habeatur hiſtoria, ijs, qui, huius ſtudio tenentur, non inutile exiſtimamus varias vinorum compoſitiones adferre, non quòd frequens eorum aut neceſſarius exiſtat vſus, ſed ne quid omiſiſſe videamur, quod ad eorum rationem attinet. Sũt autem quædam ex ijs factitia, minoris curæ ac impendij, quæ cadunt in vſus: vti quæ ex cotoneis malis, pyris, ſiliquis, item myrti baccis componuntur.

Cydonites. Cap. XVIII.

CYdonites nomine alio melites appellatur, & ita fieri conſueuit: Mala cotonea exemptis ſeminibus, fruſtatim rapi modo ſcinduntur, et duodecim minarum pondo, in muſti metretam, triginta diebus macerantur, poſtea defæcatum vinum reponitur. Alia faciendi ratio: Oportet ad ſingulos mellis ſextarios, denos ſucci cotoneorum tuſorum preſſorumq; adijcere, & ita recondere. Vinum hoc adſtringit: prodeſt ſtomacho, dyſenteriæ, hepaticis

renum vitijs, et vrinæ difficultati. Melomeli, *quod & cydonomeli nominant, ſic fit.* Cotonea *mala ſeminibus ſuis caſtrata, in quàm plurimum mellis, quo penitus demerſa contegantur, conijciuntur: id poſt annum miteſcit, mulſo non diſsimile. Præſtat eadem, quæ ſuperior compoſitio.*

Hydromelum. Cap. XIX.

F*It hydromelon duabus menſuris aquæ coctæ, et ſub Caniculæ ſydus iſolatæ, additis ad unã melomelitis factis ex cotoneis. Vis huius eadẽ eſt.*

Omphacomelites. Cap. XX.

O*Mphacomelitis faciendi ratio hæc eſt: Acerbæ uuæ adhuc immaturæ, & tribus diebus inſolatæ exprimuntur, & ad ternas ſucci partes mellis optimi deſpumati ſingulæ partes adijciuntur, & inſolatur in uaſa transfuſum. Vim reprimẽdi ac refrigerãdi habet: ſtomachicis cœliacisq; conuenit. Vſus poſt annum eſt.*

Apijtes. Cap. XXI.

F*It & è pyris, perinde atque cotoneis, uinum, apijtes nomine ſed ita ut pyra non magnopere matureſcant. Ex ſiliquis etiam, meſpilis, ſorbis, ſimili modo temperatur. Omnia hæc genera acerba ſunt, & adſtringunt: ſtomacho utilia ſunt, atque inteſtinas fluxiones cohibent.*

Oenanthinum. Cap. XXII.

F*It è feraci uite ſylueſtri, quod uocatur œnanthinum: Sicci flores minis duabus muſti ca=*

do macerati: post triginta dies mutãtur, mox colatum uinũ reconditur. Facit aduersus stomachi imbecillitatẽ, cibi fastidia, cœliacos, & dysentericos.

Rhœtes Cap. XXIII.

FIt è punicis malis maturis quod rhœten nominant, succo expresso ab acinis eorum, quibus lignosus nucleus abest, apyrena uocãt, ac decocti ad tertius, & ita reposito: Efficax est contra fluxiones internas, & febrim cum alui profluuio exortam: stomacho utile: adstringit aluum, & urinam mouet.

Rhodites. Cap. XXIIII.

RHodites sic fit: Rosarum siccarum tusarumq; minam linteolo deligatam in sextarios octo musti demergito: & post tres menses defæcatum uinum transfundens, recondito. Vtile ijs, qui febri carent, & ad stomachi coctiones, & dolores à cibo potum, & contra humidas aluos, & dysenterias. Fit quoque ex succo rosarum, addito melle, quod rhodomeli uocant, quod arteriæ scabritijs conuenit.

Myrtites. Cap. XXV.

MYrtites fit, baccis nigris, quæ maturitatem excesserint, tusis, & organo expreßis. Alliqui ad tertias coquunt. Alij baccas prius sole torrent, & quaternis sextarijs contusarum, ternas aquæ heminas adijciunt, & uini ueteris parem modum postea exprimunt, & seruant. Magnope-

re adstringit stomacho vtile, fluxionibus ventris ac stomachi prodest: & contra intestinas vlcerationes, & profluuia: denigrat capillos.

Myrsinites. Cap. XXVI.

MYrsinites sic temperatur: Rami nigræ myrti cum suis baccis & folijs tusi, decem minarum pondo, in tribus musti congijs ferueſcunt, donec duo superſint, aut certè dimidium: id vinum colatum ad vſus reconditur. Contra furfures, vlcera in capite manantia, eruptiones papularum, gingiuas, tonsillas, & purulentas aureis efficax est: ſudores ſiſtit.

Lentiſcinum & terebinthinum. Cap. CXXVII.

LEntiſcinum ſimiliter vt myrſinites temperatur: nec ſecus terebinthinum. Nanq; bacciferi eorum rami ſumi debent: Similes inſunt vires: adſtringunt, ſtomacho accommodantur, & defluxionibus inteſtinorum, veſicæ, & ſtomachi, & ſanguinis profluuio: vlcera omnia fluxionibus obnoxia, fotu ad cicatricem perducunt: fluxiones vuluæ ac ſedis inſeßione cohibent.

Palmeum vinum. Cap. XXVIII.

PAlmulas maturas, quas vocant chydæas, in vrceolum imo pertuſum, & obſtructũ picata arundine, demittito: lino foramen ſit obturatũ, & quadragenis ſextarijs ternos aquæ congios infundito: quod ſi ipſum ita dulce eſſe non libeat, quinq;

cōgios infudisse satis est: post decē dies detracto ab arundine linteo assumito vinū crassū et dulce, et reponito. Suaue illud quidē, sed capiti noxiū: contra fluxiones, propter adstrictoriā vim, efficax: stomachicis, cœliacis, sanguinē expuentibus cōuenit. Aliqui idē addita aqua iterū capiūt, et tertiò, quartò, quintò, sextóue, faciūt: quod tandē acore vitiatur.

Catorchites. Cap. XXIX.

CAtorchites, aliquibus sycites vocatur, in Cypro fit, ita vt palmeum. sed hoc interest, quoniam pro aqua tantundem humoris adijciunt, in quo recēter pressa vinacea maduerint. Caricæ, quæ chelidoniæ aut phœniceæ appellantur, præsertim nigra, macerantur, vti diximus, & post decē dies humor excipitur, atq; iterum aut tertiò, idem modus aquæ, in qua vinacea maduerint, infunditur: simili modo intercedente spatio, quartò aut quintò assumitur. Demaceratarum liquor non secus acorē contrahit, & aceti vsum præbet. Id tenue est: flatus gignit, stomacho aduersatur, fastidium parit: aluo tamen prodest, vrinam ciet, menses trahit, lactis vbertatē facit, vitiosum sanguinem creat, & elephantiasin adfert, vt potio, quam zython appellamus. Aliqui sex amphoris, decē salis sextarios adijciunt. Alij muriæ amphoram: quod nō facilè vitiatur, & aluo idoneum fore censent. Alij thymū & fœniculū imo subijciunt, & caricas superponunt: & ita vicißim, donec vas expleuerint. Fit & è sy

comoris eodem modo vinum, ſed in acetũ acre degẽnerat: quoniam non ita prævalet vis eorũ, vt fluentis liquoris dulcedinem retinere poßit.

Reſinatum vinum. Cap. XXX.

R*Eſinatum vinũ populatim factitari ſolet: copioſum in Galatia: quoniã vinũ illic coaceſcat, vua non matureſcente, ob cœli algorẽ, niſi picea reſina tẽperetur. Reſina aũt cum cortice tunditur, et amphoræ dimidiata hemina permiſcetur. Aliqui, vbi efferbuit, excolant, ſeparantes reſinã: alij relinquunt. Hæc vina vetuſtate dulceſcũt. Omnia capitis dolorẽ, & vertigines faciunt: concoctionem tamen adiuuant, & vrinã cient: tußientibus, ac deſtillatione vexatis conueniunt: itẽ cœliacis, dyſentericis, et hydropicis, et fœminis fluxione vuluæ laborãtibus: altis exulcerationibus infunditur. In hoc aũt genere nigricans magis albo conſtringit.*

Strobilites. Cap. XXXI.

S*Trobilites fit maceratis ĩ muſto nucibus pineis, recentibus, fractisq́; , præbetq́; reſinati effectus. Si quis madefactas nucis pini muſto decoquat: potũ affatim cõuenit ijs, qui tabitudine cõficiuntur.*

Cedrinum vinum. Cap. XXXII.

C*Edrinum, iuniperinum, cupreßinum, laurinum, pineum, aut abiegnum, ſimili ratione fiunt. Diuiſos recenter ramos, cùm fructum edunt, aut Soli, aut balneo, aut igni, admouere oportet, vti conſudent, congioq́; vini minam vnam permi-*

ſcere, & poſt duos menſes transfundere, & antequàm recondantur, inſolare. Factitiorũ vinorum vaſa impleri debent: nanque non plenis vaſis, vina in acorem corrumpuntur. Medicata autem vina, rectè valentibus inſalubria. Omnia excalfaciũt, vrinam cient, & ſubſtringunt. Laurinum tamen vehementius excalfacit. Fit quoque è fructu cedri maioris vinum, congio muſti, adiecta tuſarũ baccarum ſelibra: diebus quadraginta inſolari debet, & defæcatum in vaſa transferri.

Fit etiã vinum è baccis iuniperi, non aliter quã cedrites, & ad eadem valens. Cedrites hoc modo fit: Cedriã dulci aqua lauant, & ſingulas amphoras ſingulis cyathis diluunt, & ita muſto replent. Hoc genus vini excalfacit, extenuat: tuſsi antiquæ vtile ſine febre, pectoris laterũq; doloribus, torminibus ventris, & interaneorũ vlceribus, purulẽtis excreationibus, mulieribus vuluæ cauſarijs, hydropicisq;: facit aduerſus ventris tineas & horrores: contra venenatos ictus auxiliatur: ſerpẽtes necat: aurium doloribus inſtillatum medetur:

Picatum vinum. Cap. XXXIII.

Picatum ex liquida pice et muſto temperatur. Picem aũt primum marina aut muria tantiſper eluere oportet, dum inalbuerit, & ſyncera maris aqua defluat, mox aqua dulci proluenda: cõgijs octo muſti, vncia picis vna aut altera adijcitur: vbi efferbuerit, & conſtiterit, in vaſa diffunditur.

Hoc genus vini excalfacit, cōcoquit, purgat, abstergit: vtile doloribus pectoris, alui, iocineris, lienis et uuluæ, si sine febre sint, veteri rheumatismo, exulcerationibus in altum recedentibus, tussi, suspirijs, cōcoctionibus tardis, inflationibus, & luxatis, præsertim in succida lana impositum.

Absynthites. Cap. XXXIIII.

ABsynthitæ faciundi ratio euariat. Aliqui enī duodequinquaginta sextarijs Italicarū amphorarum, admistā absynthij Pontici libram decoquunt ad tertias: et vbi infuderint sex aceti sextarios, & absynthij selibrā, ac diligenter permiscuerint, diffundunt in vas: dumq; conquieuerit, defæcant. Alij absynthij minā in amphorā demittunt, tusamq; & raro linteo deligatā, in cado musti macerant, binis mensibus. Alij absynthij quadrantē, alij trientē, & nardi Syriacæ, cinnamomi, cassiæ, floris iunci odorati, calami, elatæ, palmarum singulos sextantes inijciunt in metretrā musti, & tundentes prius pila, obstructo vasis spiraculo, binis, ternísue mensibus dimittunt: postea defæcatum vinum transfundunt ad vsus. Alij addunt in musti cadum, Celticæ nardi drachmas quatuordecim, et absynthij drachmas quadraginta, linteo inuolutas: & post quadragesimum diem elutriāt. Alij in senos sextaros musti, absynthij librā, & siccæ pini resinæ sextantem immittunt, & post decē dies excolant, & recōdunt. Vtile est stomacho: vrinam

cit: tardam concoctionem accelerat: hepaticis, regio morbo, & renum vitijs auxiliatur: fastidia discutit: ijs prodest, quibus stomachus negotium exhibet: valet contra longam præcordiorum distentionem, & inflationes, teretesq; ventris tineas, & remoratos menses: contra hausta ixiæ venena quã plurimum potum, & vomitionibus redditum, auxiliatur.

Hyssopites. Cap. XXXV.

HYssopites è Cilicio hyssopo maximè laudatur, fitq; similiter, foliorum hyssopi tusorum libra in amphoram musti cõiecta, linteolo raro cũ quibusdam lapillis, folia inuoluuntur, vt degrauatus ponduſculo fasciculus sidat: vinũ post quadraginta dies defæcatũ elutriatur. Contra pectoris, laterũ, & pulmonis vitia, veterẽ tussim, & suspiria prodest: vrinam cit, torminibus, & horroribus febriũ circuitu repetẽtibus auxiliatur: mẽses mouet.

Ex diuersis plantis factis. Cap. XXXVI.

SImili modo chamædryites fieri solet. Excalfacit, discutit: conuulsis, regio morbo, vuluæ inflationibus, tardæ cõcoctioni, incipienti aquæ inter cutem, subuenit. Inueterascens melius redditur. Stœchadites nõ secus temperatur. Congijs sex, stœchadis minam addere oportet. Crassitiem, inflationes laterum, neruorumq; cruciatus, & perfrictiones discutit: comitialibus commodè datur, cum pyrethro

& ſagapeno. Fit ad eadem acetũ è ſtœchade herba, vt paulò antè diximus, aceto macerata, quod eoſdem implet effectus. Fit vinum è betonica, quã ceſtron pſychotrophon appellant. Herbam ſemine maturo prægnantem, cum ſuis ramulis minæ pondo, congijs duobus vini macerant, & poſt ſeptimum menſem transfundunt. Ad multa interaneorum vitia, vt frutex ipſe, pollet. Et vt in vniuerſum dicatur, factitia vina, ſibi miſturam vires adſciſcunt: quare non difficile fuerit ijs, qui illarum naturas norint, vinorum vires cõiectura quadam conſequi: ueruntamen vinorum vſus febricitantibus abdicandus. Fit etiamnum è betonica acetum, ad eadem vitia vtile. Tragoriganites fit quaternis tragorigani drachmis linteolo colligatis, in quaternos muſti ſextarios coniectis, & poſt tertium menſem transfuſis. Prodeſt torminibus, vulſis, ruptis, laterum doloribus, ſpirituum diſcurſationi, ægris concoctionibus. E napis fit vinum, nomine bunites, drachmis duabus tuſi napi in ſextarios duos muſti additis, & cæteris eodem modo factis. Prodeſt ſtomachicis, & dimicatione, aut longo equitatu fatigatis. Dictamni drachmas quatuor macerato quaternis muſti ſextarijs. Facit aduerſus ſtomachi faſtidia: menſes, & purgamentum à partu ſubducit. Marrubij adulti folia tundito, & ſextarios octo in muſti metretam demittito, & reliqua conſimiliter facito. Conuenit hoc

vinum pectoris vitijs, & omnibus, quibus marru bium. Thymi tusi & cribrati vncias centū linteo colligatas, in amphoram musti adijcito. Valet contra ægras coctiones, fastidia, dysenteriā, neruorū & præcordiorum dolores, hybernos algores, & venenata animalia, quorum morsum frigus insequitur, aut putrescit locus. Simili modo è satureia vinū fit, quod eadē quæ thymites præstat. Sic quoq; origanites ex heracleotico origano conficitur cum supradicto Facit eadem quæ thymites. E calamintha, pulegio, & abrotono vina fiunt eodē quo thymites modo prosunt stomachicis, cibū fastidientibus, et regio morbo: quòd vrinā moueant. Fit itē è conyza vinū, contra venenata ante alia efficax.

Aromatites. Cap. XXXVII.

ARomaticis ita fit: Palmæ, aspalathi, calami, nardi gallici, singulorū quatuor sextarios sumito: postquam contriueris, passo subigito, coactis ingentibus offis, & in sextarios duodecim austeri musti deiectis, operculato vase, quadraginta diebus quiescere sinito: deinde vbi fæce expurgatum fuerit, recondito. Alia eius ratio: Calami vncia, phu drachmæ septem, costi drachmæ duæ, nardi Syriacæ drachmæ sex, caßiæ vncia, croci drachmæ quatuor, amomi drachmæ quinq;, asari drachmæ quatuor: omnia simul trita & linteo colligata in cadum musti demerguntur, & postquam vinū deferbuerit, transfunditur. Facit ad pectoris, & late-

rum,

rum, & pulmonis dolores: difficile vrinæ, horroribus, retardatis mẽsibus, atq; ij, qui per frigora iter faciunt, potum conuenit: pituitæ craßitiem extenuat: colorem alit, somnum cõciliat, dolorem finit, renum & vesicæ vitijs auxiliatur.

Ex diuersis odoramentis facta. Cap. XXXVIII.

FIt & vinum ad destillationes, cruditates, tussim, inflationes, et si humor in stomacho coijt: Myrrhæ duæ drachmæ, piperis candidi drachma vna, iridis drachmæ sex, anisi drachmæ tres: omnia plenius tusa & linteolo inuoluta in sex vini sextarios conijciuntur: vinum post triduũ colatur, & in lagena reconditur. Datur post deambulationem, meraculum, cyathi vnius mensura. Fit quoq; nectarites ex helenio herba: Radice sicca pondo quinq; drachmarum linteolo colligata, & in congios sex musti addita, & post tres menses effusa. Facit ad stomachi et pectoris vitia: vrinam pellit. E Syriaca nardo, & Celtica, malabathroq; vinũ factitatur, hac ratione: Singulorum selibrã in binos musti congios mittito, post menses duos colato. Datur cyathus vnus cum tribus aquæ. Hoc vinũ efficax est contra vitia renum, hepaticos, regium morbum, & vrinæ difficultatem: prodest stomachicis, atque ijs quos pallor decolorat. Alij vnciã, aut sextantem acori, & Celticæ nardi quadrantem, in musti amphoram adijciunt. Asari quadran

tem in ſenos muſti ſextarios itidem demittito. Id ui ni genus vrinam ciet: hydropicis, & regio morbo laborantibus, hepaticis, iſchiadicisq́;, conuenit. Radicis ſyluestris nardi recentis & tritæ cribratæq́; beſſem, in congiũ muſti conijcito, duos menſes quieſcere ſinito. Vtile eſt hepaticis, difficili vrinæ, inflationibus, ſtomachicis.

Ex diuerſis herbis factis. Cap. XXXIX.

RAdicis dauci cõtuſæ drachmas ſex in muſti amphoram imponito, et ſimiliter transfundito. Facit ad dolores thoracis, præcordiorum, & vuluæ menſes pellit, ructus ciet, et vrinam: prodeſt tuſsi, ruptis, vulſisq́; Saluiæ vnciam in muſti amphoram, quod idem cum ceramio eſt, mittito. Valet contra renum, veſicæ, & laterum dolores, reiectiones ſanguinis, tuſsim, rupta, vulſa, & ſuppreſſos menſes. Panacis vnciam in muſti coniugium mittito, & transfundito. Prodeſt ruptis, vulſis, cõtuſis, ortopnϾ: lienis craſsitiem extenuat: contra tormina, coxendicum dolores, efficax eſt: tardas concoctiones accelerat: mẽſes & partus extrahit: aquæ inter cutem, & ſerpentium ictibus auxiliatur. Vina ex acoro & dulci radice conſimili modo fiunt. Oportet enim ſingulorum vncias octo in ſenos congios mittere, tribus mẽſibus macerare, mox in vas transferre. Faciunt ad pectus, & latera, & vri-

nam mouent. Seminis apij recentis, maturi & cribrati vnciæ nouem in linteo colligatæ in musti amphoram demittantur. Appetitum excitat stomachicis, et difficili urinæ auxiliatur: faciles spiritus facit. Ex fœniculo, anetho, & petroselino, uina eodẽ modo fiunt, & ad eadem efficacia. Fit & è flore salis uinum, multò ad purgandum efficacius, quã uinum aqua marina temperatum. Fauces, uesicã, renes, & stomachum infestat: quare neq; in secunda, neque aduersa ualetudine prodest. Fit etiam vinum quod phthorion uocant, quoniam partus necat, et abortus facit: veratro, aut scammonia, aut syluestri cucumere, iuxta radices vitiũ sato: siquidem uites sibi illorum uires adsciscunt. Id uinũ partus enecat: datur ieiunis mulieribus, quæ antè uomuerunt, cyathorum octo mensura, dilutũ. Ramorum thymeleæ cum suis folijs & fructu triginta drachmas mittito in congius tres musti, & leui igne coquito, donec cõgij duo supersint, defæcatũq; recondito. Aquosa purgat excrementa, & lienem absumit. Chamælea dum floret, cum folijs tusa et cribrata decem drachmarum pondere, in musti cõgiũ additur. Post duos menses uinũ in uas transfertur. Aquæ inter cutẽ, hepaticis, et laßitudine cõfractis, efficax est: itẽ mulieribus, q̃ à partu ægrè purgantur. Chamæpitynum simili modo fit, ad eadẽ conueniens: vrinam quoque ciet. Librum radicis mandragoræ concidito, segmenta lino traijcito,

quod ſelibram æquat in muſti cadum demittito, ibiq́; eſſe ſinito ad menſes treis, deinde transfundito. Media potio, heminæ dimidium, bibitur, paſſo in duplũ addito. Aiunt heminam vini congio miſtã, potu ſoporem adferre: cyathus vnus cum ſextario uini potus, enecat: mediocris uſus eius, doloris ſenſum aufert: fluxiones incraſſat: olfactu, potúq́;, & cum inditur, idem præſtat. In cõgium muſti aqua marina diluti, drachmas duodecim nigri ueratri triti in linteo mundo, mittito: dumq́; efferbuerit, in marinæ aquæ congios quatuordecim aut quindecim, ubi pleniuſcule fregeris, inÿcito: poſt aliquot dies colato, & utitor. Dato cyathũ unum ex aqua balnei in potu, ad aluũ ſoluendam, ÿs qui euomuerunt à cœna. Alia ratio: Veratri drachmas uiginti, iunci odorati uncias duodecim, ſpicæ Syriacæ uncias tredecim, cribratas, & linteo colligatas in ſeptem uini Coi ſextarios diebus quadraginta macerandas indito, poſtmodũ colato: dabis in potu ſeſquiheminam. Aliter: Decoctæ marinæ aquæ ex alto petitæ ſextarios duodecim, ueratri cãdidi libras ſex, in muſti amphora quadrageſimo die, quàm madefeceris, colato, & utitor. Alia ratio: Veratri drachmas duodenas, & aphronitri quaternas, in ſenis muſti ſextarÿs diebus quiniſdenis macerato, mox colato & ſemeſtri exacto, utitor. Id uini genus abortus facit, & partus necat. Aut uuas in ſole ſiccatas imponito in muſti metretam (implet

autem metreta cõgios duodecim) & gypſum in uinum mittito pon.lo drachmarum uiginti, et biduo reſidere ſinito, conijcito ueratri nigri drachmas triginta, iunci odorati, calami, ſingulorũ drachmas triginta, baccarum iuniperi ſextarios duos et trientem, myrrhæ & croci ſingulorum drachmam, inuoluens linteolo diebus quadraginta appendito, poſtea colato. Dabis heminas treis aut duas dilutas. Purgat à partu, & abortu fœminas: fœtus extrahit, contra ſtrangulatus uuluæ efficax. Scammonites ſic fit: Radicis ſcammoniæ per meſſes effoſſæ, tritæ, & linteo colligatæ drachmas quinq; in muſti congium mittito, ad dies triginta. Aluum purgat, bilem & pituitam extrahit.

Metallica omnia, & primùm Cadmia. Cap. XL.

EX cadmiæ generibus optima eſt Cypria, botryitis nomine, denſa, modicè grauis, & in leuitatẽ magis declinans, racemoſa facie, colore ſpodij, quæ fracta cinerulenta eſt, & æruginoſa. Proxima habetur foris cœrulea, intus candidior, irentnatis uenarũ diſcurſibus, onychitæ lapidi ſimilis, cuiuſmodi ſunt, quæ è ueteribus metallis effodiuntur. Quædam etiam placodes, id eſt, cruſtoſa dicitur, ſegmentis quibuſdam perinde quaſi zonis cincta, ob quod eam zonitin appellauere. Alia oſtracitis nominatur, gracilis, & magna ex parte nigra. Sed quæ teſtaceam faciem habet, terram amplexa

est. Improbatur candida. Oculorum medicamentis botryitis nomine, & onychitis, vtiles: reliquæ ad emplastra, & farinas, quæ cicatricibus inducẽdis insparguntur. Ad eadem Cypria prodest. Ex Macedonia uero, Thracia, & Hispania delatæ improbantur. Cadmiæ effectus adstringere, caua explere, sordes expurgare, exiccare, corporis meatus infarcire, excrescentia in carne coercere, crustas creare, & ulcera, quæ cacoethe uocantur, ad cicatricẽ perducere. Gignitur cadmia ex ære in fornacibus cãdente, fuligine egesta flatu, & lateribus camerisq́; fornacum inhærente. Prægrandes autẽ ac ferreæ sunt rudes, ab officinis appellatæ acestides, per summa fastigia conuexæ & cõcameratæ, ut quæ ab ære iactantur sursum corpuscula cohæreant, et inibi detineantur: quæ cum spißius insident, in corpus concrescunt, & modò genus unum eius, modò duo, modò omnia perficiũt. Extrahitur & cadmia in Cypro è monte, qui Solis incumbit, cremato lapide, cui pyritæ cognomen est. in quo etiam monte quædam quasi uenæ chalcitis, misyos, soreos, melãteriæ, cœrulei, chrysocollæ, atramẽti sutorij, diphrygisq́; inueniuntur. Nec desunt, qui cadmiam in lapidum fodinis inueniri tradant, falsi quadam lapidum cognatione. qualis inuenitur & apud Cumas lapis, nullam sui uim ostendens. Ii eo deprehenduntur, quòd sunt cadmia leuiores, nullumq́; alienum mandentibus saporem exhibent: commanducatus

item lapis dentes offendit: cadmia, vtpote cùm cedat, esum non respuit. Alio autem discerni possunt argumento: Cadmia in farinam detrita, & aceto subacta, atque in sole siccata, coit: quod in lapide nõ accidit. Itẽ tritus & igni appositus lapis, prosilit, & fumum igni similem eiaculatur: cadmia uero quieta manet, fuliginemq; luteo colore aut æreo splendentem expuit, uario zonarum discursu. Insuper lapis ignem expertus, atque refrigeratus, colorem mutabit, ac leuior multò fiet: sed cadmia nihil euariat, nisi quis eam multis diebus cremauerit. Fit & in argenti fornacibus candidior, ac minus ponderosa, sed uiribus nequaquam cõparanda æraria. Vritur cadmia superior carbonibus obruta, donec translucida spectetur, & ferrei stercoris modo bullet: mox extinguitur uino Aminæo, quæ ad emplastra præparatur: sed quæ ad psorarum medicamenta præparatur, aceto. Aliĳ hoc modo exustam conterunt in uino, rursumq; fictili crudo torrent, donec pumicosa uideatur: iterumq; tritam ex vino, tertiò vrunt, donec prorsus in cinerem redigatur, nihil scabritiæ retinens: hac spodĳ vice utuntur. Lauatur aũt in mortario trita, effusa subinde aqua, dum sordidum nihil emergat: dein coacta in pastillos reponitur.

Pompholyx. Cap. XLI.

POmpholyx specie sola, non genere, à spodio distat. Siquidem spodios nigricat, & ple-

runque ponderosior est, palearum pilorumq; plena, quasi purgamentum quoddam, quod ab ærariorũ officinarum pauimentis & fornacibus euerritur: põpholyx uero pinguis est, & candida, usqueadeò leuis, ut in auras euolare poßit. Cuius duo fluxerũt genera: unum ad aeris colorem uergens, subpingue: alterum magnopere candidum, summamq; leuitatem nactum. Candida fit pompholyx, quoties in perficiundo ære fabri præstantiorem facere uolentes, detritam cadmiam cumulatius insparserint. Nanque tenuißima fauilla, quæ effertur, in pompholygen coit. Cæterùm pompholyx nõ ex æris modò materia, et fabrili industria factitatur, sed ex cadmia quoque, ad gignendam ipsam, eximiè follibus proflata. Cuius faciundæ ratio hæc est: In domo gemina cõtignatiõe operta, fornax extruitur, iuxta quam mediocris fenestra ad tabulatum à supernis partibus pateat: domicilij paries fornaci proximus, tenui foramine ad fornacem usque perforetur, ad excipiendam follis narem: ostium mediocre habeat, pro exitu ingreßuq; artificis fabricatum: domuncula altera huic cõiuncta sit, in qua & folles, & flator suo munere fungãtur: deinde carbonibus in camino succensis, aßidens artifex cadmiam particulatim fractã inspargit, à locis supra infurnibulũ extructis: idem negotium obit infernè artificis minister, simulq; carbones adijcit, usque dum indita cadmiæ copia prorsus absuma-

tur. Itaq; egesta suffitu tenuis pars, & leuis materiæ in summã domum euolat, et parietibus, tectis, fornicíq; adhærescit. cõflatum aũt inde corpus, inter initia erũpentibus, aquarum bullis simile prodit, postea maius incremẽtum capessens, glomusculis uellerum simile redditur. Ponderosius autem in ima loca se recipit: sed hoc fornacibus offunditur, illud domus pauimento cohæret. Quod tenuiore deterius existimandũ est, ideo quòd multùm terræ collegerit, & spurcitia in aceruatione referciatur. Sunt qui hoc modo tantũ fieri spodium arbitrantur, de qua antè dictum est. Optima creditur Cypria, quæ accepto aceto halitum æris præstat, colore aliquantũ piceo, sapore cœni horrido: & si fraudem non experta, flagranti carbone inferuescit, aereum colorem contrahit. Antedictis aũt notis diligenter attẽdendum est. Siquidẽ à nonnullis adulteratur taurino glutine, ouillo pulmone, aut marino, aut crematis grossis, et quibusdã consimilibus. quod facilè cognitu fuerit, quippe nihil in ijs probãdis inuenietur eorum quæ antè dicta sunt. Pompholygem in commune ita lauari oportet: Ligatã linteo mundo modiceq; raro, aut siccam, aut aquæ respersam, in labellũ demittito, quod imbrem contineat, & huc atq; illud fasciculũ deferens, immergito: ita enim limosa pars eius ac utilis, effluet, & omne sedimentũ in linteolo remanebit. Postea residere sinens, aquã cum cinere colis incernito, & no-

uam infundens, agitato, & effundito: mutata tantisper aqua, et colata, dum arenosi nihil sidat. Demum aquam exprimito, & siccatum cinerem recondito. Alij quantũ maximè fieri potest, siccant, & manibus in aqua conterunt, dum mellis crassamentum imitetur: deinde luteo faucibus excepturi uasis obtẽto, aut laxius illigato, colant, & quò facilius transeat, infusa per linteum largiore aqua, cinerem conturbant : mox spumosum, quod traiectum est, & supernatat uasi, concha excipiunt, et fictili nouo ad usus recondunt. Quod uero resedit, sensim cribratum, in aliud uas transfundunt, relicto arenoso, quod pessum ierat: rursus lapidosa sidere patiuntur, & in uas aliud excolant: hoc identidem faciunt, donec cinis merus & arenæ expers inueniatur. Alij paulatim integram in aqua respergunt, arbitrati arenas lapillosq; suo pondusculo degrauates, pessum ire: pilos aũt & paleas leuitate sua in sublime attolli. Cæterùm cinerem medium separant, & in pilam coniectũ, ut cadmiã, eluunt. Quinetiã lauatur uino Chio marina aqua diluto, modis, quos suprà diximus: & ita redditur adstringẽtior, quàm aquis elota. Vis pompholygis adstringere, refrigerare, explere, purgare, obstruere, & aliquantum exiccare. Inter medicamẽta numeratur, quæ leniter crustas obducunt. Quod si spodion torrere libet, diligentior tritam, & irrigatam aqua, colliges in pastillos, fictiliq; nouo, subiectis le

uibus prunis, orbiculos continuò uersabis, dum as=
siccati fuluescant. Neq; ignorandum, ex auro, argẽ
to, plumboq; fieri spodion: uerum post Cyprium,
plumbeum maxime commendatur. Quoniam spo=
dios sæpenumero desideratur, necesse est ostendere,
quæ simili uirtute polleant, ut in spodij locum suf=
fici poßint, antispodia uocãt, quoq; modo sumi de=
beant. Folia itaque myrti, cum floribus, & baccis
immaturis, in fictile crudum coniecta, indito oper=
culo continua foramina habente, uruntur fornaci=
bus, donec figlinum percoquatur: iterum in fictile
aliud crudum transferuntur, quod ubi perassatum
fuerit, exempta lauantur ad usus. Idem quoque fit
è termite syluestris oliuæ, si habeatur: sin secus, sa=
tiuæ cum suis floribus, aut malis cotoneis dissectis,
& detractis oßibus, aut gallis, aut laceratis lin=
teolis: item ex moris immaturis, id est candidis, in
sole prius arefactis, aut terebintho, aut lentisco,
œnanthe, aut mollibus rubi folijs, uel è buxi coma,
uel pseudocypero cum flore. Alij ficulnea frondes in
sole antea siccatas, eodem modo parant: alij tauri=
nũ gluten: alij succidas lanas asperas, pice aut mel
le irrigatas, quæ omnia in spodij uicẽ usurpãtur.

Aes vstum. Cap. XLII.

AEs ustum probatur rubrum, & quod con=
tritu colore cinnabarim imitetur: nigrum
uero plusquam deceat exustum est. Fit autem è
clauis solutarum nauium, fictili crudo compositis ,

subsperso sulphure cũ sale pari, omnibus uicißim insparsis, fictile circumlito figulari creta spiramento, fornacibus inditur, donec figlinũ percoquatur. Quidam pro sulphure & sale alumen inspargũt. Alij sine sulphure ac sale, fictili multos dies urunt. Alij sulphure solo utuntur, fuliginem tamen excutiunt. Alij oblitos scißili alumine clauos, cũ sulphure & aceto, fictili crudo cremant. Alij in ænea olla aceto respersos urunt, & iterum ac tertiò idem efficiunt, postea recondunt. Principem locum tenet, in Memphide combustum: proximum in Cypro. Adstringit, exiccat, reprimit, extenuat, attrahit: ulcera purgat, & ad cicatricem perducit: uitia oculorum emendat, excrescentia in carne consumit, nomas cohibet, uomitus ciet, cum hydromelite potũ, aut cũ melle delinctum, illitúmue. Lauatur ut cadmia, mutata quater die aqua, donec nulla prorsus sordes emergat. Aeris recrementum, stercúsue quã scoriam uocant, eodem modo lauatur: & eandem uim, sed imbecilliorem, habet.

Flos æris. Cap. XLIII.

FLos æris, quem nonnulli clauorum ueterũ pſegma, quasi resegmen aut segmentum, nominarunt, optimus est friabilis, in attritu fuluescens, milij effigie, & numero, breuis, ponderosus, modicè splendens, atq; constringens, qui delimatam æris scobem nõ recepit, qua sæpe adulteratur. Sed id facilè deprehenditur, cũ dentium illisu dilatantur ra

menta. Fit autem, cùm æs fornacibus fuſum, in receptacula delabitur, per cola fiſtularum ad ea pertinentium: tum huic negotio addicti miniſtri, ſordes expurgantes, aquam clariſsimam infundunt. refrigerandi propoſito: itaq; repentino concretu, ac addenſatione, uelut expuitur, & erumpit antedictus flos. Adſtringit & excreſcentia coercet: offuſam oculis caliginem emẽdat, ſed magnopere mordet. Quaternum obolorum pondere datus, craſſum humorem extrahit: carnoſa narium & ſedis uitia abſumit. eruptiones papularum cum uino cohibet. Candidus contra diuturnas aurium grauitates tritus, in eas per fiſtulã flatu impellitur: uuam, tonſillasq; reprimit, farina eius cũ melle admota.

Squamma æris. Cap. XLIIII.

SQuamma æris excuſſa ex Cypriis officinarũ clauis, craſſa quidem ipſa præſtantior, quæ helitis, id eſt clauaris, nominatur, ſed ex uili promiſcuoq; ære, aut candido, uitioſa intelligitur: quam utpote tenuem, et inualidam damnamus, maximè approbantes craſſam, rufam præſertim ſi aceti reſperſu æruginem contrahat. Vim habet adſtrictoriam, extenuantem, reprimentem, & erodentem: nomas coercet, ulcera ad cicatricem perducit: pota ex aqua mulſa, aquam trahit. Aliqui farina ſubactam, dant in catapotio. Additur ad oculorũ medicamenta, quòd genarum ſcabritiam abſumit, et fluxiones exiccat. Lauatur hoc modo: Siccæ æris

ſquammæ expurgatæ ſelibra, cum nitida aqua in mortario manu diligenter conturbatur, quouſque peſſũ ierit: abijcitur quod ſubſidit et effuſa aqua, hemina cœleſtis imbris adijcitur, & diſtenta manu, ſquamma quaſi deſtringenda ſit, vehementer confricatur: dumq́; lẽtorem emittere cœperit, aqua ſenſim ad ſex heminas uſque ſuperinfunditur, terendo ualidè: ſquamma ad latus mortarij colligitur, ibiq́; apprimitur: quo facto, expreſſus humor pyxide ex ære rubro facta, excipitur. Hoc eſt enim *uelut flos ſquammæ, ualens uiribus, & ad ocularia medicamẽta cum primis efficax.* Inutile imbe*cillumq́; quod ſupereſt, lauatur donec nullam prorſus lentitiam excernant, & linteo apertum biduo cõquieſcere ſinitur, effuſaq́; extante aqua, ubi ſiccatum erit, recõditur pyxidicula.* Alij *ut cadmiam lauant, & reponũt. Squammæ ex acie aut mucronibus decuſſæ, quam uocant ſtomoma, eadem uis.* L*auatur modo ſimili, & reconditur: ſed ad moliendam alui deiectionem, inefficacior eſt.*

Aerugo raſilis. Cap. XLV.

A*Erugo raſa fit his modis:* In *cadũ, aut aliud conſimile uas acetum quàm acerrimum infunditur. ſuperponitur inde inuerſum æneum uas, præſertim concameratum: ſin minus, planũ: ſitq́; obſtructum, nullumq́; habeat ſpiramentum: exempto, quo doliolũ obturaueris, operculo, decimũ poſt diem inſidens ærugo deraditur.* Aut *æris lamina in*

cadis super acetum ita suspenditur, ne ipsum attingat, & totidē post dies raditur. Aut massula æris, aut lamina una plurésue, uinaceis non recentibus, sed iam acescentibus conduntur, & simili modo uersantur. Quinetiam ex delimata æris scobe æruginē facere licet, necnon è laminis, quibus bracteæ auri conclusæ malleo ducuntur: si quis eas aceto respargat, & ter aut quater uerset, donec æruginem contrahant. Tradunt æruginem in Cypriys metallis gigni, lapidibus quibusdam nonnihil æris habentibus, quibus ærugo efflorescit: adduntq; per Caniculæ æstus è quodam specu manare: sed illam paucam & optimam esse: hanc speluncis effluentem, copiosam quidē, & boni coloris, sed uitiosam, quòd lapides multos collegerit. Pluribus autem modis adulterāt. aliqui pumice admisto, aliy marmore, aliy tramento sutorio. Sed deprehendemus pumicem aut marmor, dum pollice sinistræ manus madefacto, æruginis pontiunculam altero atterimus: siquidem eam diffundi constat: marmoris autem pumicisq; partes coeunt non dißipatæ, demumq; tractatione crebra & humoris complexu dealbescunt. Quin & dentiū appressu, si quidem syncera cedit, læuis, & sine asperitate. Atramentum uero sutorium igne coarguitur: nanque si fictile, aut lamina, adulterata ærugine illinatur, & feruenti cinere aut carbonibus incalescat alterutrum, mutabitur, rubescetq; id, quod atramentum sutorium

acceperit: quod id ustum suapte natura talem sortitur colorem. Aeruginis, quam uocant scoleciam, duo sunt genera: quædam fossilis est, altera factitia ad hunc modum. In mortario Cyprij æris dimidiam heminã aceti albi acrisq;, pistillo cupreo contrito, donec strigmenti crassitudinẽ imitetur: deinde aluminis rotundi drachmam unam, cum salis fossitijs, translucẽtis, aut marini quàm albissimi, solidiq;, aut certè cum nitri pari pondere terito in sole, æstuosissimis diebus, sub sydus Caniculæ, donec colorem æruginis contrahat, et concretũ strigmentosum fiat: ubi autem se in uermiculorũ Rhodiacis similium speciem coegerit, recondito. Efficax & ualde boni coloris redditur, si duas parteis urinæ ueteris cum una aceti adieceris, & alia, quæ dicta sunt, perageris Sunt qui æruginem rasilẽ, quæ in apparatu non respondit, gummi misto digerant in formas, & ita uendannt: quod genus, ut uitiosum, improbaturi. Fit & quædam ærugo ab aurificibus, mortario & pistillo Cyprij æris, cũ urina pueris impubis, qua aurum ferruminãt. Antedicta æruginem genera, usto æri omnino respondent, sed magis effectu ualẽt. Sciendum fossilem scoleciam præstantissimam esse: derasam sequi: postremo loco factitiam. Mordacissima tamen est hæc, & magis adstringens. Aurificum autem ærugo rasæ respondet. Aerugines omnes adstringunt, extenuãt, excalfaciunt: oculorum cicatrices emendant, la-
crymas

crymas cient, nomas sistunt, vulnera ab inflămatione tuentur. Vlcera ex oleo ceraq; ad cicatricem perducunt: callos & sordida vlcera purgant, cum melle coctæ. callum fistularum erodunt, cum ammoniaco, collyrij modo in eas adactæ. Ad gingiuarum autem excrescentias, & extuberationem vtiles. Magnopere extenuant genarum craßitiem, cũ melle illitæ: verùm post illitionem spongia ex aqua calida locus fouendus est. Resina terebinthina exceptæ, cum ære & nitro lepras abigunt. Vritur ærugo, quancunque velis, minutißimè fracta comminutaq;, in fictili patina, flagrantibus prunis superposita: versaturque donec se mutet, & colorẽ cinereum cõcipiat: postea refrigerata reponitur ad vsum. Sunt qui cruda olla eã vrant, vti dictũ est: sed non prorsus eundem colorem cremata reddit.

Rubigo ferri. Cap. XLVI.

RVbigo ferri restringit: sistit fœminarum profluuia, admota, potúque præstat ne concipiant. Illita ex aceto, ignibus sacris, & papularum eruptionibus medetur. Perquàm vtilis ad scabritias genarum, reduuias, & pterigia: condylomatis prodest, gengiuas firmat, podagras illita lenit, alopecias replet. Vinum aquáue, in qua cadens ferrum sit restinctum, potu cœliacis, dysentericis, lienosis, cholera laborantibus, & dissolutis stomacho auxiliatur. Stercus ferri, quam scoriam vocant, eadem post quæ rubigo, sed inefficac-

cius. Aconito, ex aceto mulſo potum, opitulatur.

Plumbum elotum. Cap. XLVII.

LOtura plumbi ſic fit: In mortarium plumbeum aquam iniiciens, piſtillo plumbeo terito, donec nigreſcat aqua, & limi modo craſſeſcat, aut lutulẽta reddatur: linteolo deinde colato, aquã ſuperfundens, quò facilius quicquid eſt reſolutum incerni poßit. Hoc iter facito, vſquedum ſatis tibi habuiſſe videatur. Vbi conſederit, priore aqua effuſa, nouam adiiciens, vt cadmiã lauato, donec nulla extet nigritia: poſtea in paſtillos cogens reponito. Quidam ſcobem mundi plumbi lima quæſitã, mortario piſtilloq; lapideis terunt, aut manibus cũ aqua paulatim adiecta fricant, donec nigreſcat: mox vbi id peſſum ierit, effuſa aqua, colligunt in paſtillos. Nam tritum vehementer, ceruſſæ, ſimile redditur. Alii elimatæ ſcobi modicã, plũbaginem adiiciunt, affirmantes ita elotum plumbũ præſtantius eſſe. Poteſt refrigerare, adſtringere, inducere, mollire explere caua, ſiſtere oculorum fluxiones, et vlcerum excreſcentia. Sanguinem ſupprimit: prodeſt contra ſedis vlcera, condylomata, & hæmorrhoidas, ex roſaceo: itẽ ad ea, quæ ægrè cicatricem ducunt: et in totũ ſpodii effectus præbet, niſi quòd nõ obducit cruſtas. Syncerum plumbum affrictu, marini ſcorpionis draconiſq; plagis auxiliatur.

Plumbum vſtũ. Cap XLVIII.

VRitur plumbum ſic: Super quàm tenuißi-

mas plumbi laminas, fictili nouo inditas, sulphur inspargito, additisq; aliis rursus laminis, interiecto semper sulphure, vsquedũ vas expleueris, succendito flagrante autẽ plumbo, ferrea rude versato, donec perfectè redigatur in cinerem, nihilq; è plumbo non vstũ hæserit: tum demum, obstructis naribus, eximito: alioquin halitus plumbi noxius sentitur: Aut elimatam plumbi scobem in olla sulphure vrito. Alij laminas in fictili crudo, vt dictũ est, imponunt fornaci, aut foco, & circunlinentes operculũ, dato exili spiramento, vrunt. Alij pro sulphure cerussam aut hordeum inspargunt. Alij integras laminas imponentes, acri igne vtuntur, et rudicula ferrea continuè mouent, dum in cinerem soluantur. Sed difficilis huiusmodi vstio: & si vehementius vratur, contrahit spumæ argenti colorẽ. Magis tamen nobis placet prima vrendi ratio. Plũbum vstum lauatur vt cadmia, & reconditur. Eosdem effectus habet, quos plumbum elotum, sed multò acriores. Recrementum plumbi, quod scoriã vocant, optimum est, densum, fractu contumax, cerussam planè repræsentans, nihil plumbosi habẽs, quod ad luteum calorem accedit, & vitri splendorem imitatur. Eadem, quæ plumbum exustum, potest, sed magis adstringit. Lauatur in mortariis infusa aqua, & refusa summa aquæ parte, quæ luteum colorem duxit: idq; sæpius, dum recrementum absumatur. Dein vbi consederit crassamen-

tum, aqua effusa, digeritur in pastillos. Molybdoides lapis à plumbi similitudine dictus, respondentē recremento vim habet, & eodem modo lauatur.

Stibium. Cap. XLIX.

STimmi optimum, quod splendidißimū est, modoq; nitedularum emicat, confractu crustosum, nihil terræ aut sordidi habens, friabile, quod stibi appellarūt, alij platyophthalmon. Vis eius adstringere, meatus obstruere, refrigerare, excrescentia in carne cohibere, vlcera ad cicatricē perducere, sordes & vlcera oculorum expurgare. Sistit & sanguinem è cerebri membrana profluētem: &, vt in vniuersum dicatur, vis vsto plumbo similis est. Priuatim, ambusta igni, in pustulas erūpere non patitur, cum adipe recenti illitum: crustosas exulcerationes ad cicatricem perducit, non cera & exigua cerussa. Torretur pinsita farina circumlitum, & carbonibus obrutum, donec carbunculetur crusta, exēptumq; restinguitur mulieris lacte, quæ marem peperit, aut vetere vino. Vritur etiam carbonibus succensis efflatum, quoad igni deflagret: si enim paulo magis concremetur, plumbum fit. Lauatur, vt cadmia & æs. Sunt qui vt plumbi recrementum eluant.

Molybdæna, seu plumbago. Cap. L.

MOlybdæna optima est flaua, argenteæ spumæ æmula, modicè splendens, cùm teritur rufa. cocta cum oleo iocineris colorem trahit. Vi-

tiosa est, quæ aerem aut colorem plumbeũ refert. Gignitur ex auro & argento. Est etiam quædam fossilis, ad Sebastiam & Corycum inuenta. Quo in genere probatur, quæ lapidosa non sit, aut recrementosa, sed nitens & flaua. Vim habet spumæ argenti, aut recremento plumbi similem. Vritur lauaturq́; eodem modo. Miscetur conuenientissimè medicamentis, quæ liparas vocant, atque emplastris minimè mordentibus. Carnem recreat, & vlcera ad cicatricem perducit: glutinantibus tamen medicamentis, aut abstergentibus non conuenit.

Argenti recrementum. Cap. LI.

Recrementum argenti, quod scoriam vocant, aut helcysma, aut encauma, molybdænæ uim habet: quare emplastris, quas phæas appellant, additur, ac medicamẽtis, quæ cicatricem obducũt, vtpote cũ adstringat, extrahatq́;.

Spuma argenti. Cap. LII.

Spuma argenti quædam gignitur ex arena, quam molybditin vocant, in fornacibus cõflata, donec perfectè igni incandescat. Altera ex argento: tertia ex plumbo. Probatissima est Attica: secunda, Hispaniensis: has sequitur quæ fit Dicæarchiæ, id est Puteolis, Baijs, in Campania, & Sicilia plurima enim hisce locis è flagrantibus laminis plumbeis gignitur. Quæ flauo colore splendet, chrysitis appellatur, omnium optima: quæ in Sicilia, argyritis: quæ ex argen-

to, calabritis. Vis autem adſtringere, mollire, explere caua, excreſcentia in carne reprimere, ad cicatricem ducere, refrigerare, & occludere. Vritur argenti ſpuma, confractis partibus ad magnitudinem glandium, prunæ ſuperpoſitis: ita accenſa follibus, vt conflagret: abſtergitur inſidens ſpurcitia, & reconditur. Aliqui ter aceto aut vino reſtinguentes, rurſus vrunt, & eadem proſequuti reponunt. Lauatur ut cadmia. Vt argyritidi nominatæ, aut, ſi deſideretur, alteri cãdor detur, ea in parteis magnitudine fabarum confracta, chœnicis Atticæ menſura, fictili nouo ſuperfuſa aqua, addito candidi tritici pari pondere, priuatimq; pugillo hordei, linteolo puro, raro, anſulis vaſis alligato, coquitur, donec hordeum fractum diſsiliat: deinde omnia in nouũ craterem oris ampli transfunduntur: triticum obiicitur, ſpuma argenti vehementer manibus affricando infuſa aqua lauatur, aſiccataq; in Thebaico mortario teritur, affuſa feruente aqua, donec ſoluta fatiſcat: excolata aqua, iterum tota die teritur, & veſperi infuſa calida aqua ſinitur: manè colis excernitur, alia infunditur, atque ter die excolatur. Id ſeptem diebus fieri ſolet: poſtea additis ad ſingulas minas ſpumæ argenti, quinis ſalis foſsilis drachmis, infuſaq; calida aqua, ter die teritur, & addita aqua excolatur, cumq; inalbuerit, calida infuſa, idem facito, dum nullam prorſus ſalſedinem reſipiat. Demum ardẽtiſsimo ſole ſiccata,

eiecto prius humore, reconditur. Sin minus, mina spumæ argyritidis diligenter teritur, addito sale foßili trito, triplicato pondere, in fictile nouum cōiicitur, aqua infunditur, ita vt superemineat: mouetur quotidie mane & vesperi, aquaq; superinfunditur, priore nequaquam effusa. Hoc fit triginta diebus: nanque nisi moueatur, crassescit, vsque in duritiem testæ. Post hæc effusa leniter muria, in Thebaico mortario spuma argenti teritur, coniectaq; in fictile aquam continens, manibus diligenter agitatur, mutata subinde aqua, donec nullum salsuginis indicium præbeat. Deinde quod ex argēti spuma candidum apparet, in vas aliud transfertur, & redactum in pastillos, plumbea pyxide conditur. Alij spumam argenti in fabarum magnitudines cōfractam, in ventre suillo crudo ex aqua coquunt, dum viscus eliquescens contabescat, exemptamq; cū sale pari terunt, &, vt suprà dictū est, lauant. Sunt qui salis libram vnam, & spumæ argenti tantundē, in sole terant, aqua continuè mutata, dum candor ei detur. Alia ratio: Sumito quantā vis argenti spumam: vbi lana candida inuolueris, fictili nouo indita aqua, cum pugillo fabarum recentium repurgatarumq; decoquito. Cumq; fabæ disruptæ dehiscent, lanaq; non denigretur, exēptā argenti spumam, & altera lana inuolutam, iterū coquito, cyathū aquæ & parem fabarum modum adijciens: eadē tertio, quæ suprà, facito. ī summa,

tantisper, dum lana iam non inficiatur. Insuper transfundens in mortarium, ad singulas salis fossitij libras, adijcito octogenas spumæ argenti drachmas Atticas, et terito: intermittẽsq́; nitri quàm albißimi cum aqua diluti drachmas quadraginta septem indito: iterum terito, donec satis candoris cõtraxisse videatur. Ita autem fundens eam ex alto in fictile oris ampli, adiecta largiore aqua, vbi considere desierit, colato: tum nouam superadijciens aquam, manibus probè versatã sinito vt considat, ac rursus per colum traijcito. Alternis eadem prosequere, dum pura aqua dulcisq́; effluat, & nullam salsedinem præ se ferat. Postremò in fictile nouũ translatam, colato sensim omni humore, Soli quadraginta diebus sub Caniculæ sydus exponito, & siccata vtitur. Elotam autem constat ad oculorum collyria prodesse, & ad cicatricem fœditates tollendas, ad rugosas facies, & cicatricosas, laceratasq́;, & macularum plenas.

Cerussa. Cap. LIII.

CErussa fit hoc modo. Infuso in vrceũ oris lati, aut fictile labellum quàm acerrimo aceto, laminam plumbeam supra fictilis spiraculum, subiecta prius arũdinea tegete, firmato: superiectisq́; velaminibus, ne halitum expiret acetum, vbi resoluta fuerit, defluensq́; deciderit, humorẽ purũ ad summa delatũ colato, craßamẽtũq́; transfundito: debet quoque siccari in sole, mox tru

satili mola teri, aut aliàs tritum cribrari. Postea quod superest duri, in tenues partes redigendum, cribrandumq́; : vicißim eadem tertiò quartoq́; facienda. Melior, quæ primò cribrata est, & medicamentis oculorũ aßumenda. Secundum locũ tenet sequẽs, & reliquæ suo ordine. Nec desunt, qui ligneas rudes, in medio vase appendant, & deraso ceu situ imposito, ita vt acetum nõ contingat, inditoq́; operculo circunlinentes dimittunt. Post dies decem, laxato obturamento visunt: cumq́; resoluta materia fuerit, reliqua, vt suprà diximus, exequuntur. Si autẽ quis in pastillos velit digerere, aceto acri subacta, diuiditur in pastillos, qui in sole siccantur. Aestate tamen suprà dictum opus obeundum est: ita enim candida atque efficax redditur. Quinetiã hyeme paratur, vrceis supra furnos, balnea, aut fornaces impositis ascendens enim calor, idẽ quod sol præstat. Laudatißimam fieri putant Rhodi, et Corinthi, aut Lacedæmone, proximã Puteolis. Torretur hoc modo: Flagrantibus igni carbonibus, fictili nouo, maximè Attico, tritam cerussam imponito, & aßiduè uersato: cumq́; cinereum colorem traxit, eximens refrigerato, & vtitor. Est & illud vrendi genus: Trita patinis nouis supra prunas imponitur, & ferulacea rude mouetur, donec colore similis sandarachæ fiat: extractaq́; ad vsus ministratur. Quæ vero ita parata est, sandyx à quibusdã dicitur. Lauatur cerussa cadmiæ modo.

Vis ei refrigerare, occludere, emollire, explere, extenuareq́; insuper excrescentia leniter reprimere, & ad cicatricem perducere. Miscetur ceratis, & emplastris, quæ liparæ vocantur, pastillisq́; : est autẽ lethalis eius potus.

Chrysocolla. Cap. LIIII.

CHrysocolla laudatißima Armeniaca, colorem porri quàm simillimè reddens. Secundum locum sibi vendicat Macedonica, & proximum Cypria, quo in genere præfertur pura: damnatur quæ terram aut calculos collegerit. Ratio lauandi hæc est: Tusam infusa aqua, mortario expassa manu ad pilam vehementer fricato, & statim quàm cõsederit, colato. Alteram infundens aquam, rursum terito: hæc vicißim prosequere, donec pura synceraq́; spectetur. Dein siccato in sole, & ad vsus recondito. Quòd si vrere volueris, ex ea terẽs quod satis esse uidebitur, patinis supra carbones apponito, & alia facito, quæ suprà diximus. Dos chrysocollæ ad purgãdas cicatrices: excrescentẽ carnem coercet: adstringit, purgat, excalfacit, & modicè corpus mordendo exest. Inter medicamenta intelligitur, quæ vomitiones cõcitãt, et necẽ ĩferre possunt.

Lapis Armenius. Cap. LV.

ARmenius lapis præfertur læuis, colore cœruleo, perquã æquabilis, calculo carẽs, & friabilis. Eadem quæ chrysocolla præstat, sed inefficacius. Quinetiam vsum habet ad pilos in palpebris

alendos.

Cœruleus. Cap. LVI.

COerulei origo ex ærarijs metallis in Cypro: copiosior ex arena litorali: ſecundum quoſdã ſub cauatos ſpecus maris inuenitur, qui magis probatur. Eligi debet inebriatus. Vritur vt chalcitis, lauatur vt cadmia. Vim habet reprimentem, & modicè erodentem: cruſtas gignit, & exulcerat.

Indicum. Cap. LVII.

INdici duo genera, vnum ſua ſponte naſcitur, tanquam ſpuma, germinatione Indicis arundinibus exiens. Alterum infectoriæ dant officinæ: & eſt ſpuma purpurea, innatans cortinis, quam detractam artifices ſiccant. Optimũ exiſtimatur quod cœrulei ſpeciem præbet, ſuccum ſuum ſorbet, & læue. Inter medicamenta eſt, quæ leuiter adſtringũt, & inflammationes, tumoresq; rumpunt: purgat, et reprimit vlcera.

Ochra. Cap. LVIII.

OChram leuiſsimam, & omnino luteam eligere oportet, ſaturatam, non lapidoſam, friabilem, natione Atticam. Vritur hæc, & lauatur cadmiæ modo. Vis eius adſtringere, erodere, collectiones & tubercula diſsipare: excreſcentia in carne reprimit, caua cum cerato explet, & articulorum tofos comminuit.

Cinnabaris. Cap. LIX.

HAllucinantur qui cinnabarim minio ean=

dem esse existimant. Minium enim in Hispanijs ex lapide quodam argenteæ arenæ permisto, temperari solet, alioqui non dignoscitur. Fornacibus autẽ in florentißimum flagrantißimumq; colorem permutatur: in metallis verò strangulantem halitum eructat: itaque facies incolæ vesicis obuelant, vt per illas spectent, nec respirando noxium aerem attrahant. Eo pictores ad sumptuosa parietum ornamenta vtuntur. Cinnabaris verò ex Aphrica defertur, & magno constat: hactenus inuenitur, vt vix versicoloribus pictorum lineis satisfaciat: intento colore nec diluto præditum: quare quidam sanguinem eße draconis existimauerũt. Vim habet cinnabaris hæmatitæ lapillo eandẽ: conuenit ad oculorũ medicamenta, verũ efficacius: magis enim adstringit, & sanguinem cohibet, Ambustis igni, & papularum eruptionibus, cerato excepta, medetur.

Argentum uiuum. Cap. LX.

ARgentum viuum fit ex minio, quod abusiuè cinnabaris dicitur, patinis fictilibus imposita, ferrea concha cinnabarin continente, & calice cooperta, argilla superlita, carbonibus succendunt: siquidem detersa fuligo, quæ calici insidet, refrigeratæ in argentum viuum coit. Quinetiam inuenitur in argentifodinarum tectis, stillatim concretum. Alij per sese in metallis inueniri tradunt. Seruatur in vitreis, aut plumbeis, aut stanneis, aut argenteis vasis: siquidem aliam materiam

omnem excedit, & defluere facit. Potum uim pernicialem habet: suo enim pondere interna exest. Remedio est lac multum subinde potum, & vomitionibus reiectum, aut vinum cum absynthio, aut apij decoctum, aut semen hormini, aut origanum, uel hyssopum cum vino, auri limata scobs, id est, ramētū quàm tenuißimū epotū mirabili est auxilio.

Rubrica Sinopica. Cap. LXI.

RVbrica Sinopis maximè probatur grauis, densa, ad iocineris imaginem vergēs, calculorum expers, cōcolor, cùm diluitur, impendio fusilis. Effoditur in Cappadocia, speluncis quibusdam, expurgataq; defertur in Sinopē urbem, in qua venditur, vnde cognomentum accepit. Vim habet exiccatoriam, quasi inducendo obstruētem, & adstrictoriā: quapropter vulnerarijs emplastris, & pastillis exiccantibus, & adstrictorijs cōmisceri solet. Aluum sistit, in ouo sumpta aut clystere infusa: datur iocineris uitio laborantibus.

Rubrica fabrilis. Cap. LXII.

RVbrica fabrilis, ad omnia Sinopide inferior est. Optima Aegyptia, & Carthaginiensis, lapidum expers, friabilis. Gignitur etiam in Iberia quæ ad occidentem spectat, ochra exusta, & degenerante in rubricam.

Lemnia terra. Cap. LXIII.

LEmnia terra, cuniculoso in specu nata è Lemno insula, palustri loco defertur, inibi

electa, et caprino sanguini permista: quam incolæ cogunt in pastillos, et imagine capræ signant: unde & sphragida ægos, hoc est, sigillum capræ, appellauere. Vim antidoti habet contra perniciosa venena singularem, pota cum vino, & præsumpta euomi venena cogit. Cōtra ictus morsusq; animalium, quæ exitiale virus eiaculantur, prodest. Antidotis familiaris. Sunt qui hac ad sacrificia vtantur: est & dysenteriæ vtilis.

Atramentum sutorium. Cap. LXIIII.

ATramentum sutorium genere quidem vnū & idem est, molle & concretum: sed in specie differentias treis habet. Vnum nanq; humoribus stillatim in cuniculos quosdam colatis, cōcrescit: quare ab ijs, qui Cypria metalla perficiūt, stillatitiū appellatur. Peteesius ipsum pinarion vocat: alij stalacticon, id est, stillatitiū. Alterum simplici ratione sit in speluncis: postea transfusum in excauatos scrobes, concremētum capeßit, quod pecton, id est concretitium, propriè nominatur. Tertium dicitur coctile, & in Hispania fieri solet: sed inutile, ac inualidißimum esse constat. Ratio parandi hæc est: Aqua madefactum decoquunt, mox in piscinas transfundunt, & residere patiuntur. Hoc certis diebus coalescit, ĩcomplureis formulas digestū, tesserarum speciem reddētes, quæ racematim inter se cohærescunt. Optimum esse creditur, cœruleum, graue, concretum, trāslucens: cuiusmodi stillatitiū

est, ab aliis lonchoton nominatum. Proximum, cōcretitium. Coctile vero ad infectus & denigrationes, aptius cæteris esse compertum est: sed ad medicinæ vsum inualidius esse, experimenta docent. Valet adstringere, calfacere, & crustas inducere: latas uentris tineas necat, drachmæ pondere deuoratum, aut cum melle linctum: vomitus ciet: aduersus hausta fungorum venena, ex aqua potum auxiliatur: purgat caput, aqua dilutum, & in vellere naribus instillatum. Vritur, vt paulò post in mētione chalcitis ostendemus.

Chalcitis. Cap. LXV.

CHalcitis præfertur similis æri, friabilis, nec lapidosa, nec inueterata, intercursantibus oblongis venis, splendētibusq;. Huic abstersoria vis inest excalfaciens, et crustas vlceribus obducēs: purgat quæ oculis & eorundem anguiis hærent. In genere leuiter exedentium est. Ad ignem sacrum, & vlcera quæ serpunt, efficax est. Sanguinem è vulua, et naribus erumpentem, cum succo porri sistit: gingiuarum vitia, depascentia vlcera, tonsillasq;, eius farina compescit. Vsta, & cum melle trita, oculorum medicamentis longè vtilior redditur. Callum genarum, & scabritiam absumit, abstergetq;. Fistulas tollit, collyrij modo ī eas adacta. Fit ex chalcite medicamentum quod psoricon vocant, duabus eius partibus, cum vna Cadmiæ additis, et ex aceto tritis. Oportet aūt in fictili obruere fimo, diebus

quadraginta, per Caniculæ ardores. ſic enim ſit acrius. Idem, quod chalcitis, poteſt. Alij pares vtriusq; portiones in vino terunt, & eadem proſequuntur. Vritur chalcitis fictili nouo, viuis carbonibus ſuperpoſito. Modus autem vſtionis in humidioribus eſt, dum ipſa chalcitis bullas excitare deſierit, & perfectè inaruerit: in reliquis verò, dum mutata in floridum colorem fuerit, & ſanguineũ & miniatum colorem contraxerit, tum demum eximenda eſt. Inſidens autem ſpurcitia flatu expellenda, mox reponenda. Torretur etiãnum perflatis carbõibus, vſquedum luteo colore palleſcat: aut fictili ſubditis cãdentibus prunis, ſubinde verſata, donec igni conflagret, & colorem mutet.

Miſy. Cap. LXVI.

MIſy aſſumendum natione Cyprium, auri ſimile, durum, quod friando auri colorẽ imitatur, & ſtellæ modo ſplendet. Vim habet, & vſtionem cum chalcitide eandem, præterquam quòd pſoricum ex eo non conficitur, exceſſus defectusq; ratione tantùm differens. Aegyptium autem cæteris præſtat, utpote quod efficatius habeatur, ſed ad ocularia medicamẽta multò ſupradicto inferius.

Melanteria. Cap. LXVII.

MElanteria geminæ eſt originis: quædam in faucibus cuniculorum, quibus æs eruitur, ſalis modo concreſcit. Alia verò in ſumma facie

facie ſupradictorum locorum coit, quæ terrena eſt. Quinetiam inuenitur in Cilicia, & alijs quibuſdã regionibus, foßilis quædam. Præſtat, quæ ſulphuris colorem trahit, lænis, pura, æquabilis, & quæ contactu aquæ confeſtim nigreſcit. Vim cauſticã eam obtinet, quàm & miſy.

Sory. Cap. LXVIII.

SOry exiſtimarunt aliqui melanteriam eſſe, aberrantes, ſiquidem ſui generis eſt ſory, ei non abſimile: verùm ſorei virus ineſt graue, & nauſeam mouens. Inuenitur etiam in Aegypto, & alijs quibuſdam regionibus, vt in Libya, Hiſpania, & Cypro. Præfertur Aegyptum, quodq; frianti nigrius apparet, in multa foramina dehiſcens, ſuppingue, inſuper adſtringens, & olfactu deuoratione que magnum virus olens, ita vt ſtomachus in uomitione effundatur. Quod autem friatum ſcintillas miſyos modo non emittit, & alterius generis eſſe, & inualidum cenſendum eſt. Vim & uſtionem ſupradictis ſimilem habet: dolori dentium, cauernis inditum medetur, eóſque labantes firmat: iſchiadicis ex uino infuſum auxiliatur: illitum cum aqua, uaros extinguit. Medicamentis admiſcetur, quæ capillos denigrant. Hæc autem ferè omnia, & alia, quæ uſtionem experta non ſunt, peruſtis ualidiora eſſe exiſtimantur: præter ſalem, & uini fæcem, nitrum, calcem, & conſimilia, quæ cruda remißiora ſunt. Com-

busta enim, viribus efficaciora redduntur.

Diphryges. Cap. LXIX.

DIphrygis tria genera esse creduntur. Quoddã enim metallicum est, quod in Cypro sola gignitur: lutosum nanque extrahitur ex luto cuiusdã inibi specus: extractũ, sole siccatur, mox circumpositis sarmentis vritur. Diphryges ideo vocatũ est, quòd & à sole, & à sarmentis uratur, arescat, et fermè torreatur. Alterum perfecti æris, quasi subsidens fæx est: siquidem post frigidæ aquæ offusionem, vt suprà retulimus, cũ de flore æris dissereremus, sublato ære, fornacum ima parte cohærens id genus inuenitur, & adstrictionem & gustum æris habens. Tertium sic fit: Lapidem pyriten, vt calcem multos dies cremant in camino. cumq; colorẽ rubricæ contraxerit, eximentes recondunt. Quidã tradunt hoc ex sola materia, quæ lapidem æris gignit, fieri: quando in lectis æreis assata, & in scrobes translata peruritur. Tunc enim ambientẽ scrobis locum comprehendit, & exẽptis lapidibus nihilo minus inuenitur. Præfertur quod saporem æris reddit, æruginisq;, adstringens, & vehemẽter exiccans linguã. quod sibi exusta ochra non vendicat: quæ cremata, diphrygis vice venit. Vis eius adstringere, perpurgare, extergere, siccare, excrescentia consumere, vlcera serpentia, & quæ cacoethæ vocãt, ad cicatricem perducere. Suppurationes terebinthina aut cera o exceptum discutit.

Auripigmentum Cap. LXX.

AVripigmẽtum in eisdem metallis, quibus sandaracha, gignitur. Optimũ existimatur crustosum, aureo colore micans, nulli materiæ permistum, in squammas fissile: quale in Mysia Hellesponti nascitur. Huius duo genera fluxerunt: Vnũ suprà dictum est. Alterum glandis effigie, pallidũ, & colore sandaracham imitans, glebosum, ex Põto, & Cappadocia defertur: quod etiam secundum locum tenet. Torretur in testa noua viuis carbonibus subiectis, aßiduoq; versatur, donec igne flagret & mutet colorem: deinde refrigeratum, tritumq; reconditur. Vim habet adstrictoriam, & erodẽtem. crustas cum vehementi vredine, & violẽto morsu excitat: reprimit quæ excrescũt, et capillos euellit.

Sandaracha. Cap. LXXI.

SAndaracha probatur rufa, & saturatior, & aliena materia vacans, friabilis, cinnabaris colore, sulphuris virus redolens. Dos eadem & ustio, quæ auripigmento: explet alopecias, resina excepta, & scabros vngues cum pice eximit: contra phthiriasin ex oleo efficax est. Tubercula cum adipe discutit. Prodest ad nariũ orisq; vlcera, & cæteras papularum eruptiones cum rosaceo: item condylomata. Datur ex mulso, purulenta extußientibus. Suffitur quoque cum resina, aduersus veterem tußim, rapto per fistulam nidore vocem expedit, cum melle delincta: suspiriosis

cum resina in catapotio optimè datur.

Alumen. Cap. LXXII.

OMne aluminis genus ferè in Aegypto, et in eisdem metallis inuenitur: etenim scissile quoddam, quasi flos glebosi intelligitur. Gignitur & in alijs quibusdam locis, in Melo, in Macedonia, in Liparis, Sardinia, Hierapoli Phrygiæ, Aphrica, Armenia, & plerisque alijs regionibus, sicut & rubrica. Plurimæ eius species: verùm ad medendi vsum, scissile. rotundum, & liquidum expetuntur. Optimum est scissile, præsertim recēs, candidissimum, gustu perquàm adstringens, graue olens, calculorum expers, nec glebulose aut assulose compactum, sed sigillatim in capillamēta quædam canescentia dehiscens, quale est quod trichites, quasi capillare nominatur, in Aegypto natum. Reperitur quoq; lapis huic alumini persimilis, qui gustus indicio dignoscitur, quòd non adstringat. Dānatur in rotundi genere, quod manu confictum est: sed ex figura deprehenditur. Assumendum autē suapte natura rotundū, bullis turgens, albo propius, atq; validius adstringens, præterea nonnihil palloris cū quadā pinguitudine præ se ferens, sine arenis, friabile, natione Aegyptiū, aut ex īsula Melo. Liquidi probatio, vt sit limpidū, lactēū, æquale, & semper succo madēs, sine lapidibus, atq; quendā coloris igniculū expirās. Vim habent excalfaciēdi, stringēdi, & expurgādi, quæ caliginem pupillis

lorum offundunt: genarum carnem, cæterasq; ex crescentias extenuant. Scißile rotundo efficacius intelligitur. Vri & torreri chalcitidis modo debẽt. Putrescentia ulcera cõpescunt: sanguinis fluxiones inhibẽt, gingiuas humore prægnantes cõprimunt: motus dentium cũ aceto & melle firmãt. Prosunt cum melle ulceribus oris, eruptionibus papularum, & fluxionibus aurium, cum sanguinalis herbæ succo: lepris cõueniunt cum braßicæ folijs aut melle cocta: item pruritui, & unguium scabritijs, pterigijs, & pernionibus, aspersa cum aqua. Valẽt cũ aceto fæce, & galla, pari pondere cremata, ad phagedænas ulcerum, & cum salis duabus partibus, ad uitia quæ pascunt: furfures cum eruo & pice illita abstergunt: ad lendes, pediculos, ambusta, cum aqua illita auxilio sunt. Cõtra tumores, & graue alarũ inguinumq; uirus, illinuntur. Ex Melo autẽ aduectum, mulieribus præstat ne concipiant, ante coitum ori uuluæ inditũ: partus quoque extrahit: gingiuis, si caro excreuit, uuæ ac tonsillis accõmodãtur: ori, auribus & uerendis cũ melle illinũtur.

Sulphur. Cap. LXXIII.

SVlphur optimum existimatur uiuum, quod apyrõ uocãt, nitedulæ modo splendidũ, perlucens, minimè lapidosum. Probatur in genere sulphuris ignẽ experti, quod uiret, ac præpingue spectatur. Plurimũ in Melo & Lipara gignitur. Supradictum sulphur calfacit, discutit, & cele-

riter concoquit: prodest tußibus, suspiriosis, purulenta extußiētibus in ouo sumptum, aut suffitum: præterea partus, vsti nidore extrahit: lepras, lichenas, scabros vngues, cum resina terebinthina mistum, aufert: cum aceto autem illitum, ad lepras efficax est: vitiligines tollit: scorpionis ictibus, addita resina, medetur: cum aceto verò, draconis marini scorpionísque plagas sanat. Pruritus toto corpore erumpētes, cum nitro detersum, sedat: regium morbum emendat, insparsum fronti cochlearis mensura, aut in sorbili ouo sumptū. Facit ad grauedinē, & destillationes: sudores quoque conspersum inhibet: podagricis, cum aqua & nitro illitum, conducit grauitatem auditus, suffiti nidore raptim per fistulam hausto, sanat: lethargicos suffitu excitat: erumpentem vndecunque sanguinem sistit: contusis auribus, cum vino & melle illitum medetur.

Pumex. Cap. LXXIIII.

PVmicis probatio, vt magnopere leuis, spongiosus, scißilis, nec arenosus, item teri facilis, & candidus. Crematur flagrantißimis carbonibus obrutus, & vbi canduerit, extractus, vino restinguitur odorato: iterumq́; incensus extinguitur: & tertia vstione exemptus, & per se refrigeratus, ad vsus conditur. Vis eius adstringere, gingiuas abstergere: purgat cum calfactione, quæ caliginem pupillis offendunt: explet vlcera, & ad cicatricem perducit: excrescētia cohibet. Fit ex farina eius den

tifricium. Corpori crustam obducit: auellendis capillis aptus. Theophrastus author est, si quisquam in bullientem vrceum vini pumicem iniecerit, furorem statim sedari.

Sal. Cap. LXXV.

SAl foßilis efficacior est, cōmuniter, si est candidus, calculis vacans, & perspicuus, densus, aequali compage. Peculiariter Ammoniacus natione laudatur, si modò findi facilè poßit, & in recta segmenta diduci. In marino sale eligendus est candidus, aequalis, densus. Probatißimus in Cypro fit, et Salamine Cypri, & Megaris, in Sicilia & Aphrica. Sed inter dicta salis genera lacustris praefertur: sed multò ualidißimus est Phrygius nomine tapaeus, aut tritaeus, aut gantaeus. Salis natura in cōmune perquā utilis est: adstringit, absterget, expurgat, dißipat, reprimit, extenuat, & crustas inducit. Sed hoc interest, quòd alius alio sit praestātior. Quin & à putredine uindicat. Admiscetur medicamentis psoras abstergentibus. Excrescētia in oculis reprimit, & pterygia cōsumit, caeterasq; carnis extuberationes tollit: clysteribus infunditur: discutit laßitudines ex oleo illitus. Contra hydropicorū tumores auxiliatur, doloresq; in saccis fotu mitigat, & pruritus sedat, ex oleo et aceto infrictus ad ignē, donec sudent. Item lichenas, lepras, psorasq;. Anginam ex melle, aceto, & oleo illitus leuat: tonsillis uuaeq;, cum melle tostus. Vlceribus in ore

manantibus, gingiuis, quas humor uexat, & phagedænis ulcerum, cum polenta crematus illinitur. Aduersus scorpionum ictus, cum lini semine: contra serpentium morsus, cum origane, melle, hyssopo: aduersus cerosten, cum pice, aut cedria, aut melle auxiliatur. Contra scolopendræ morsus, cũ melle & aceto: aduersus uesparum ictus, et teredines, albidasq; capitis pustulas, thymos & tubercula, cum seuo uitulino: furunculos cum uua paßa, aut suillo adipe, aut melle discutit. Testium tumores cum origano, & fermento maturius concoquit. Crocodilorum morsibus auxiliatur, tritus, in linteolo, & intinctus aceto, ita ut uinculis loca constringantur. Prodest ad bestiarum morsus, sugillationes in facie, ex melle. Contra haustum opium & fungos, cum aceto mulso bibitur. Luxatis imponitur cum farina, et melle: ambustis igni cum oleo impositus, pustulas erumpere non patitur. Podagricis itidem imponitur, & aurium doloribus cũ aceto: ignes sacros, et ulcera quæ serpunt, cũ aceto aut hyßopo illitus sistit. Vritur fictili, diligenter opertus ne exiliat, conditusq; prunis, usquedum efferuescat. Aliqui foßilẽ subacto polline oblinunt, et carbonibus subijciunt, usquedum eius crusta exuratur. Solet & sal communis hoc modo uri: Aqua semel abluitur, et siccatus in ollã coopertã mittitur, subdito igne, mouetur q;, donec iam non exiliat.

Spuma salis, spumosi maris lanugo siue ramẽ=

tum est in exilibus petris inuentum, cui uis eadem quæ sali.

Muria. Cap. LXXVI.

M*Vria effectus salis præbet, abstergitq́;: dysentericis infunditur, etiamsi nomẽ intestina corripit: & ischiadicis ueteribus. Ad fotus, aquæ marinæ usum præstat.*

Flos salis. Cap. LXXVII.

F*Los salis flumine Nilo defluit: lacubus tamen quibusdam innatat. Assumendus qui crocei coloris est, odore ingrato, ceu gari. Interdum longè magis uirus olet, gustuq́; mordacior, & pinguiter lentus. Fucatus autem rubrica, aut scrupulosus, improbatur. Præterea syncerus non nisi oleo resoluitur: adulteratus nonnulla ex parte, etiam aqua, diluente factitium colorem. Ad ulcera, quæ cacoethe uocantur, & phagedænas, genitalium nomas, & purulentas aureis, efficax est: oculorum hebetudines, cicatrices, albuginesq́; tollit. Emplastris unguentisq́; coloris causa, ut rosaceo, miscetur: sudorem cit: aluum turbat, in uino aut aqua sumptus: stomachum malè habet. Additur acopis, & smegmatis, quæ albandi capilli gratia componitur: & in uniuersum acris est, & feruentis naturæ, ut sal.*

Nitrum. Cap. LXXVIII.

P*Ræfertur nitrum leue, roseo colore, aut candido, in foramina dehiscens, perinde quasi*

ſpongioſum quiddam, quale ex Bunis affertur. Humores euocat, qui in alto concreuerunt. Spuma nitri optima eſſe putatur, leuiſsima, gleboſa, friabilis, colore pene purpureo, aut ſpumoſa, & mordens: qualis ex Philadelphia Lydiæ defertur. Secunda eſt Aegyptia. Quin & in Magneſia Cariæ gignitur. Vim & vſtionem ſalis habet, tam nitrum, quàm ſpuma eius. Præterea nitrum tormina ſedat, ſi tritum cum cumino bibatur, in hydromelite, aut ſapa, aut aliquibus, quæ iflationes diſcutere poſſunt, vti ruta, vel anetho. Febribus circuitu redeuntibus illinitur, ante ſuſpectam acceſsionem. Miſcetur emplaſtris, quæ extrahunt, & diſcutiunt, extenuãt, & lepras abſtergunt Cum aqua autẽ calida aut vino infuſum, inflationes, purulentas aures, & ſonitus earundem ſanat: ſordes expurgat, cũ aceto inſtillatum. Canum morſibus ex aſinino adipe aut ſuillo medetur: reſinæ terebinthinæ admiſtum furunculos aperit: aquæ inter cutẽ cum fico illinitur: oculis ad claritatem viſus cum melle ſuccurrit: & venenis fungorum, ex poſca potum: aut ſi bupreſtis momorderit, ex aqua: ijs verò, qui taurinum ſanguinem biberint, ex laſerpitio, ijsq; qui cibum non ſentiunt, vtiliter obducitur: opiſthotonisq; iam remiſsionibus, & luxatis, cum cerato: in reſolutione linguæ, pani commodè permiſcetur. Aliqui ſupradicta carbonibus vrunt, ſubiecta prius teſta noua, donec incandeſcant.

Fæx. Cap. LXXIX.

ELigenda fæx maxime à vino vetere, Italico: sin minus, ab alio consimili. Fæx aceti viribus longè acrior est. Crematur vt alcyonium, antè diligenter siccata. Sũt qui noua testa igni largo vrãt, vsque dum penitus incendatur. Alij viuis carbonibus fæcis glebam obruunt, & idem opus prosequũtur. Experimentum est legitimæ vstionis, vt aerio nitore inalbescat, linguamq; tactu vrere videatur. Eadem vrendæ fæcis aceti ratio. Vis ei supra modũ vrens, & abstergens: vlcera ad cicatricem perducit, adstringit, vehementer exest, siccatq;. Sed recẽti vtendum est, quoniam celeriter exanimatur: proinde non nisi in reconditorio, & vase aliquo reponi debet. Lauatur, vt pompholyx. Quæ vstionem experta non est, tumores & per sese, & cum myrto cohibet: ventris stomachiq; fluxiones illita sistit: muliebre profluuium, imo ventri aut genitalibus imposita, mitigat: panos discutit, nondum exulceratos, & tubercula: rigentes mammas, suiq; lactis impatientes, cum aceto peruncta extinguit. Cremata verò, vngues scabros cum resina aufert: addito lentiscino oleo, illita nocte tota, rufat capillum. Elota oculorum medicamentis, vt spodos, adijcitur: cicatrices eorum & caligines eadem abstergit.

Calx uiua. Cap. LXXX.

CAlx viua hoc modo fit: Marinorum buccinorum testas igni condito, aut ferventi cli-

hanc, nocte dimittito: postera die, si candidissimæ fuerint, extrahito: sin aliter, iterum urito, usque dũ uehementer inalbuerint. Dein ubi in aquam frigidam immersæ fuerint, in fictile nouum conÿcito, & exactè pannis operiens, noctem unam conquiescere sinito: manè eam extrahens, ubi perfecto omni opere elaborata fuerit calx, recondito. Fit & è litoralibus calculis igne crematis, necnon è uili & fusaneo marmore, quæ cæteris præfertur. Vis omni calci in commune ignea, mordens, adurens, & crustas inducens: quibusdam alÿs immista, ut adipi, oleo, concoquendi uim assumit, mollit & dißipat: ulcera ad cicatricem perducit. Efficacior existimatur recens, nec aspersa aquis.

Gypsum. Cap. LXXXI.

GYpsum uim habet adstringendi, obstruendi: sanguinis eruptiones sudoresq; cohibet: sed potum, strangulationis modo iugulat.

Sarmentitius cinis. Cap. LXXXII.

SArmentorum cinis urendi uim habet: cum axungia autem uel oleo illitus, fractis neruis, articulorum collisionibus, & neruorum nodis prodest, cum nitro & aceto, excrescentias carnis in scroto reprimit: serpentium canumq; morsibus illitus ex aceto medetur: crustas obducẽtibus medicamẽtis admiscetur. Fit ex eo lixiuium contra præcipitationes, & fungorum uenena, cum aceto, sale, & melle.

Alcyonium. Cap. LXXXIII.

ALcyonij quinque eſse genera compertum eſt: vnum enim ſpiſsum, acerbi ſaporis, ſpongioſa facie, item tetri odoris, ponderoſum, et piſcem olens, quod plurimum in litoribus inuenitur. Alterum pinnulæ oculorum aut ſpōgiæ ſimile, fiſtuloſum, & leue, odorem algæ referens. Tertium vermiculi forma, & colore magis purpureum, quod Mileſium quidam vocant. Quartum ſuccidis velleribus non diſsimile, multis inanitatibus hians, leue. Quintum figura fungi, ſine odore, aſperum, parte interna quodāmodo pumicoſum, foris læue, acre, quod plurimum in Propontide iuxta inſulam Beshicon appellatam gignitur, patrio nomine halos achnen vocant. Duo priora in fœminarum ſmegmata aſſumuntur, contra lentigines, lichenas, lepras, vitiligines, nigritias, & maculas in facie reliquoq; corpore. Tertiū ijs, qui difficili vrina vexantur, aut arenulas in veſica colligunt, idoneum eſt: item renibus affectis, aquæ inter cutem, lieni. Vſtum autem, & ex vino illitum, alopecias replet. Poſtremùm dealbandis dentibus aptū eſt: in alia ſmegmata, pſilothraq; aſſumitur, cum ſale miſtum. Si quiſquam alcyonium cremare velit, cum ſale in crudum fictile mittat, & oblinens vaſis ſpiraculum luto, ita fornaci mandet, & cum figlinum percoctum fuerit, extrahens ad vſus recondat. Lauatur vt cadmia.

Adarces. Cap. LXXXIIII.

FIt in Cappadocia quod adarces appellatur: est autem tanquam concreta salsilago, humidis et palustribus locis siccitate emergens, & arundinibus ac herbis agglutinata, colore flori lapidis Asij similis, & omni forma molli alcyonio, & aliquãtùm cauo proxima, vt videri poßit lacustre alcyonium. Ad euellendas lepras, lentigines, lichenas, & vitia cutis in facie, & similia, accommodatur: & in summa, vis ei acris. Humorem euocat, qui in alto concreuit, & ischiadicis prodest.

Spongiæ. Cap. LXXXV.

E Spongijs alias mares appellauere, tenui fistula, spissas: quarum duriores tragos nominarunt. Fœminas autem, quæ cõtrarias dotes habent. Vtũtur eæ ut alcyonium. Recentes sine pinguitudine, vulnerariæ sunt, & tumores reprimunt: recentia vulnera ex aqua poscáue conglutinant: veteres sinus ex decocto melle iungunt. Vetustæ autem inutiles. Aridæ ligatæ lino, si penicilli modo adigantur, occlusa vlcera, callosq; laxant: siccæ recentes et vacuæ senilia vlcera, & quæ fluxione laborant, aut cuniculatim exedunt, impositu siccant: sanguinis profluuium sistunt. Crematarum cinis ex aceto, aridæ lippitudini auxiliatur: & vbi quid absterge re, aut adstringere opus est. Vtilius, in oculorum medicamentis lauare cinerem. Omnium cinis cum pice crematarum profluentem sanguinem sistit.

Candidæ cura fiunt, è mollissimis recentes, per æstus tinctæ salis spuma, quæ petris cohæret: insolantur inuersæ, hoc est, parte caua sursum spectante, & qua abscissæ fuerunt, deorsum. Si uerò æstiua serenitate ad lunam sternantur, perfusæ salis spumæ, aut maris aqua, maximum candorem referent.

Corallium. Cap. LXXXVI.

Corallium, quod aliqui lithodendron appellarunt, marinum esse fruticem constat, qui alto extractus, duratur statim atque emergit, tanquam offuso aere protinus concrescat. Plurimum inuenitur ad Syracusas, in promontorio cui Pachyno nomen est. Laudatissimum, rubens, colore antherici aut sandycis saturatæ, nec secus terenti facilè cedens, æquabili usquequaque concremento, rursus algæ aut fuci marini odore, quàm ramosissimum, forma fruticis, cinnamomi æmulum. Quod autem in lapidis duritiam coit, scrupulosum, inane, & lacunosum, vitiosum existimatur. Adstringit, & refrigerat mediocriter: excrescentia coercet: oculorum cicatrices abstergit: vlcerum caua, & cicatrices explet: contra sanguinis reiectiones magnopere efficax est, vrinæ difficultati auxiliatur. Quin & potum ex aqua lienem absumit. Quod antipathes uocãt, coralliũ esse arbitrãtur, specie tãtũ distãs. Est autẽ colore nigro, arboris figura, ramosũ magis. Vires supradicti habet.

Phrygius lapis. Cap. LXXXVII.

PHrygius lapis, quo infectores in Phrygia vtuntur, à qua nomen accepit, nascitur in Cappadocia. Optimus habetur pallidus, modicè grauis, non solida corporis compage, intercedentibus albis segmẽtis, vt in cadmia. Vritur autem vino optimo perfusus, viuisq; carbonibus obrutus, perflatur assiduè follibus, donec mutato colore rufescat: rursus extractus eodem vino restinguitur. Hoc iterum & trinis vicibus faciendum: attendendum tamen, ne minutim confringatur, et in fuliginẽ euanescat. Vis crudo vstoq; adstrictoria, expurgans: vlceribus crustas quadámtenus inducit, ambustis cũ cerato medetur. Lauatur vt cadmia.

Asius lapis. Cap. LXXXVIII.

ASius lapis assumi debet punicis colore, leuis, fungosus, item friabilis, scissiles venas lutei coloris ad imum actas habens. Eius flos, salsugo subflaua est, summo lapide insidens, cõpage tenui, colore in aliquibus albo, in aliįs punici simili, ad luteum vergente: admotus linguæ aliquantùm mordet. Vim habet vterque adstrictoriam, & modicè erodentem, admistus liquidæ pici, aut terebinthinæ, tubercula discutit. Longè validior flos existimatur. De cætero siccatus flos, vetera vlcera & cicatrici repugnantia sanat: excrescentia cohibet, tetráque vlcera & fungis similia, cum melle expurgat: vlcerum caua explet,

&

& expurgat cum melle, depascentiaq; cum cerato sistit. Fit cataplasma ex eo podagris, misto fabæ lomēto: & lienosis, ex aceto & viua calce. Prodest flos ex melle phthisicis linctu. Podagrici iuuantur, pedibus in solio ex eo lapide excauato inditis. Fiūt quoq; pulueres, qui corpora erodunt, & luxuriantem carnem, & corporum crassitiem absumunt. cum vice nitri in balneo sparguntur. Si lauare libet, cadmiæ modo lauatur.

Pyrites. Cap. LXXXIX.

PYrites lapidis genus est, à quo æs conflatur. Eligi debet æris similitudine, facilè scintillas edens. Vritur sic: Melle irrigatus molli pruna continuè flatur follibus, donec rufescat. Alij in multos carbones igni candentes, lapidem copioso melle perfusum deijciunt, et vbi ad fuluum colorem vergere cœperit, extrahūt: efflatoq; cinere, rursus madefactum cremant, donec æquabiliter aßiccatus, friabilis reddatur: siquidem sæpe facies summa solùm vritur. Ita crematus, siccatusq;, reconditur. Si eloto opus sit, lauari debet cadmia. Tā crudi quā vstis vis est, excalfacere, abstergere, offusam oculis caliginem expurgare, duritias concoquere, & concoctas discutere. Resina exceptus excrescētia in carne cohibet, sed calorem quendā et adstrictionē parit. Ita vstum nonnulli diphryges appellant.

Hæmatites. Cap. XC.

HAematites optimus habetur friabilis, satu-

rato colore niger, durus & ſuapte ingenio æqua-
lis, nulla ſorde admiſta, nulloq; zonarũ diſcurſu.
Vim habet adſtringentem, & excalfactoriam ali
quantùm extenuantemq;: oculorum cicatrices &
ſcabritiã cum melle purgat: cum lacte autem mu-
liebri, lippitudini, fractis, & oculis cruore ſuffuſis
conuenit: bibitur cõtra difficultatem vrinæ, & flu
xiones mulierum in vino: & ab ijs qui ſanguinẽ
reiecerunt, cum ſucco punici mali. Fiunt ex eo coti-
culæ & collyria oculorum vitijs apta. Vritur vt
Phrygius, ſine vino duntaxat. Modus vſtionis eſt,
vt modicè leuis fiat, & bullis quibuſdam intume-
ſcat. Sũt qui hæmatiten ita adulterãt: Dẽſam gle
bã rotundamq; ſchiſti lapidis, cuiuſmodi ſunt quæ
eius radices vocantur, in vrceum figlini operis, qui
feruentem cinerem contineat, condunt, paucaq; in-
teriecta mora eximunt, experiunturq; ſi trita ad
cotem hæmatitæ colorem reddat: quòd ſi ita res ſe
habet, reponunt: ſin minus, iterũ obruunt, & ſub-
inde conſpicientes, periculum faciunt: ſiquidem in
cinere diu demiſſus, colore mutato diffunditur. Co
arguitur malè cõfictus, primùm ſciſſilibus venis:
quippe in rectos venarum diſcurſus refringitur.
At hæmatites lõgè ſecus ſe in colore habet: nanq;
hic floridum reddit: hæmatites vero ſaturatiorem,
atq; cinnabarin imitantem. Inuenitur in Sinopica
rubrica. Fit et è magnete lapide, vehemẽter ambu
ſto. In Aegypto ſpõte naturæ cũ metallis enaſcitur.

Schistus lapis. Cap. XCI.

SChistos lapis in Iberia Hispaniæ gignitur. Probatur maximè qui croci colorem æmulatur, friabilis, suapte natura fissilis, concremento & alterno cohærentium venarum discursu, pectinũ modo, Ammoniaco sali similis. Vim exhibet hæmatitæ, sed ad oĩa infirmiorem. Quin & caua replet muliebri lacte persusus: ad procidentia, rupta, itẽ genarum crassitiem, & vuas oculorum, magnopere efficax est.

Gagates. Cap. XCII.

IN gagatarum lapidũ genere præferendus, qui celeriter accẽditur, et odorem bituminis reddit: niger est plerunq; & squallidus, crustosus, perquã leuis. Vis ei molliendi, & discutiendi: deprehendit sonticum morbũ suffitus, recreatq; vuluæ strangulationes: fugat serpentes nidore: podagricis medicaminibus, & acopis additur. In Cilicia nasci solet, qua ĩfluẽs amnis ĩ mare effunditur, proximè oppidũ quod Plagiopolis dicitur. Vocatur aũt et locus et amnis gagas, ĩ cuius faucibus ij lapides ĩueniũtur.

Alij plures lapides. Cap. XCIII.

LApis thracias dictus, nascitur in flumine quodam Scythiæ, cui Ponto nomen est. Vis ei gagatæ. Traditur aqua accendi, et oleo restingui: quod in bitumina accidit. Magnes lapis optimus est, qui ferrum facilè trahit, colore ad cæruleum vergente, densus, nec admodum grauis.

Datur cum aqua mulsa, trium obolorum pondere, vt crassos humores eliciat. Sũt qui magnetem crematum pro hæmatite vendant. Arabicus lapis maculoso ebori similis. Is tritus illitu hæmorrhoidas exiccat: eius cinis dentifricio optimus. Galactites appellatur, quòd lacteum succum resudet: cinerei tamen est coloris, ac gustu dulcis. Ad oculorum fluxiones & vlcera conuenienter illinitur. Oportet autem in aqua tritum, pyxide plumbea recõdere, propter vim glutini, quod ei obhæret. Melitites omnia galactitæ similis: hoc tantùm interest, quòd dulciorem succum remittit. Eiusdem vt galactites effectus. Morochthus lapis, quem aliqui galaxiã, aut leucographida vocauerunt, in Aegypto nascitur: quo, vtpote molli, & facilè liquescente, linteones dealbandis vestibus vtuntur. Spiracula corporis obstruere videtur, conueniens ijs, qui sanguinẽ expuunt, cœliacis, & vesicæ doloribus, cum aqua potus: itidem fluxionibus vuluæ, impositus velleri. Mollibus oculorum collyrijs miscetur: explet enim caua, atq; delacrymationes sistit. Idem cerato exceptus, vlcera quæ fiunt in teneris partibus corporis ad cicatricẽ perducit. Alabastrites vocatur onyx, crematus, resina aut pice assumpta duritias discutit: stomachi dolores cum cerato leuat, & gingiuas cõprimit. Lapis nomine thyites, in Aethiopia gignitur, subuiridi colore iaspidem imitatus: cùm diluitur tamen lacteum succum reddit. Vehemen-

ter mordet: tenebras, quæ pupillis obuersantur, expurgat. Iudaicus lapis in Iudæa nascitur, glandis effigie, candidus, scita admodum configuratione, lineis æqualiter inter se distantibus, quasi industria detornatis: solutus nullam qualitatem manifestam gustui repræsentat. Potest ciceris magnitudine tritus ad cotem, vt collyrium, cũ calidæ aquæ cyathis tribus, potu difficultati vrinæ auxiliari, & calculos in vesica comminuere. Amiantus lapis in Cypro nascitur, scisso alumini similis: quo, vtpote flexili, telas & vela tãtùm spectaculi gratia texunt, quæ ignibus iniecta ardent quidem, sed flammis inuicta splendidiora exeũt. Sapphirus lapis, percussis à scorpiõe potu prodesse existimatur. Contra intestinas exulcerationes bibitur. Exerescẽtia in oculis, vuasq; & pustulas inhibet, et ruptas membranas cogit. Memphites in Aegypto iuxta Memphin inuenitur, calculorum magnitudine, pinguis, versicolor. Tradunt trito & illito, quæ vrenda aut secanda sunt, sine periculo obstupescere, ita vt non sentiant cruciatum. Selenites lapis, quem aliqui aphroselenon appellarunt, quoniam noctu inuenitur lunæ imaginem reddere, qui cum ea quidem augetur & decrescit. Nascitur in Arabia, cãdidus, translucens, leuis. Huius ramenta comitialibus impotu dari iubent. Eo ceu gestamine ad amuleta mulieres vtuntur. Arbores adalligato eodem frugiferæ redduntur. Iaspidum quædam smarag-

dum imitatur, alia cryſtallum, colore ſimilis pituitæ. alia nõ diſsimilis aeri, ob id vocatur aerizuſa: alia veluti fumo infecta, quæ capnias ex argumẽto vocatur: quædam lineis albis et reſplendentibus præcingitur, Aſſyrios appellata: alia terebinthinæ ſimilis, quæ terebinthizuſa dicitur: alia colore callaida gemmam æmulatur. Omnes amuleta eſſe traduntur, & accelerare partum femoribus appẽſæ. Aetites lapis eſt veluti prægnans, cùm quatitur, alio in vtero ſonante. Grauidis continet partus, cùm lubricæ ſunt vuluæ & parum tenaces, ſiniſtro brachio adalligatus: ſed parturientibus è brachio amoueatur, & feminibus alligetur, vt ſine doloribus pariant. Furem deprehendit, ſi quis in pane conditum offerat: fur enim manſum deuorare non poterit. Quinetiam concoctus, furem coarguit: quippe decocta cum eo, deuorare non poterit. Tritus, & cerato exceptus, cyprino, aut gleucino, aut alio excalfaciẽtes, comitiales magnificè iuuat. Ophitæ genera multa: quidam ponderoſus & niger: alter cinereo colore ſpectatur, punctis diſtinctus: tertius lineis quibuſdam candidis intercinctus eſt. Omnes alligati contra capitis dolores, & ſerpentium ictus proſunt. Feruntur qui lineas habent, lethargo, & capitis doloribus auxiliari. Lapides in ſpongijs inueniũtur, qui veſicæ calculos rũpunt, in vino poti. Lithocolla glutinũ, quo lapides cõiunguntur: conflatur autem ex marmore, lapide

Pario, & taurino glutine. Poteſt candente ſpecillo admotum, incōmodos oculis pilos replicare. Oſtracites teſtæ ſimilitudinem habet, cruſtoſus, & in laminas fiſſilis, quo mulieres ad detrahendos pilos, pro punice vtūtur. Menſes drachmæ pōdere potus ex vino, ſiſtit. Si quatuor diebus à purgatione bibatur ſicilici pōdere, fœminis præſtat ne cōcipiāt. Cum melle autem impoſitus, mammarum inflammationes lenit, & nomas cohibet. Smyris lapis eſt, quo annularij ſculptores lapides expurgāt, ad erodendum & vrendum vtilis: gingiuis, quas humor vexat, prodeſt: dentifricio commendatur. Arena è litoribus ſole feruefacta, hydropicorum tumores exugit ſi capite tenus, in ea obruantur. Torreri ſolet ad aridos fotus, pro milio aut ſale. Ecote Naxia, quod exacuendo ferro deteritur, illitum alopecias ad pilū reducit: virginum māmas cohibet: nec increſcere patitur: potum ex aceto, lienē abſumit, & comitialibus prodeſt. Geodes lapis, adſtringit, ſiccat, caligines oculorū diſcutit. Illitus aūt ex aqua, teſtium māmarumq́; inflāmationes ſedat.

Terra. Cap. XCIIII.

OMnis terra ad medendi vſum recepta, ſummam & primam vim habet refrigerandi, meatúſque obducendi, occludendíque. ſed ſpecie diſtat, cùm alia adiūctis quibuſdam ad alia ſit vtilis. Eretriades duæ ſunt, vna vehementer alba eſt, altera cinericia. Optima habetur ad cinereum co-

lorem vergens, perquàm mollis, quæ si per æramẽta tractim ducatur, lineam violaceam refert. Lauatur vt cerussa, aut hunc in modum: Teritur seorsum, & cum aqua, & vbi pessum ierit, humor leuiter excolatur: siccata solibus; iterum teritur interdiu, adiecta aqua, vt vespere considat: antelucanis colo excernitur, & demum in sole trita si fieri potest, digeritur in pastillos. Quòd si tosta desideratur, pastilli magnitudine ciceris in fictile perforatum conijciuntur, oreq́; vasis diligenter obturato, supra carbones candentes continenter follibus perflantur: vbi vero cinis in fauillas se conuertit, aut aereum colorem contraxit, exempti reconduntur. Vim habet adstringentem, & refrigeratoriam, leuiter mollientem: caua explet, & sanguinolenta conglutinat. Samia præfertur candida, leuis, tangenti linguæ glutinis modo adhærescẽs, mollis, succosa, friabilis: cuiusmodi est, quã aliqui collyrion vocãt. Duæ enim species eius: vnã, antè diximus: altera aster appellatur, crustacea, & cotis modo prædẽsa. Vritur ac lauatur vt eretria, vimq́; consimilẽ habet: sanguinis reiectionis sistit, et fœminis fluxione vuluæ laborantibus, cum flore syluestris punicæ datur. Testium & mãmarum inflãmationes, illita ex rosaceo & aqua, refrigerat: sudores arcet: contra serpentiũ morsus & venena, pota ex aqua auxiliatur. Samius lapis, in Samia terra inuenitur, quo aurifices vtuntur polliendo auro, vt re-

ſplendeat. Probatur candore & duritia. Vis ei adſtrictoria, & refrigerans: prodeſt ſtomachicis potus: ſenſus hebetat: verùm ad fluxiones oculorum & vlcera, cum lacte efficax eſt partus, vt tradũt, adligatus accelerat, & conceptus fœminarũ cuſtodit. Chia eligi debet candida, vergens ad cinereum, Samiæ ſimilis: eſt aũt cruſtoſa, albaq́;, ſed fictitiis formis differens. Vis eadẽ quæ & Samiæ: extẽdit faciem, & erugat, atq; ſplendidã reddit: colorẽ in facie & corpore toto commendat. in balneis pro nitro deterget. Eadẽ præſtat Selinuſia: maximè laudatur, quæ uehementer reſplendet, candida, friabilis, et hũmore dilui celerrima. Cimoliæ duo genera, candida & ad purpureum inclinans. Optima exiſtimatur, quæ innatam habet pinguitudinem, tactuq́; frigida ſentitur. Vtraque aceto diluta, parotidas, et alia tubercula diſcutit: ambuſta igni, ſi ſtatim cimolia oblinantur, puſtulas non ſentient: teſtium duritias, & totius corporis collectiones cohibet, igni ſacro imponitur. In ſumma, vtraq; multũ in medicina commendatur, ſi incorruptæ originis, nec ſpuria aſſumatur. Quæ pnigitis dicitur, colore ferè eretriæ ſimilis eſt, grandioribus tantũ glebis: manum ſi quis admoueat, refrigerabit: tactu linguæ, vſqueadeò glutinoſa, ut penſilis hæreat. Cui effectus idem qui cimolia, paulò tamen infirmior. Hanc aliqui pro eretriade vendunt. Fornaceæ teſte vehementer toſtæ, cruſtas vlceribus obducũt: qua-

re prurigini & papularum eruptionibus medentur. Podagricis prosunt, strumas discutiunt, cerato exceptæ. Fornacum terra quæ retorrida fuluescit, eiusdem cum testa effectus. Melia colore cineream eretriam imitatur, aspera tactu: ea digitis friata, derasi pumicis modo crepitat. Vim habet aluminosam, sed remissiusculam, id quod gustu deprehenditur: nam modicè linguam siccat: purũ corpus reddit, & colorem commendat: pilos extenuat: vitiligines, & lepras abstergit. Pictoribus vsum præbet, vt colores diutius perennent: emplastris viridibus, quæ chloræ dicuntur, efficaciter inseritur. Ex omni Melia terra & omni alia in vniuersum eligi debet recens, mollis, non lapidosa, friabilis, quæ cùm humorem attigerit, facilè resoluatur. Ex ampelitide terra, quæ pharmacitis nomine, in Seleucia Syriæ nascitur, laudatur in primis nigra piceæ lõgos carbones referens, modicè assulosa, æquali splendore, quæ detrita, accepto oleo, statim eliquescit. Vitiosa censetur candida, & cinerea quæ in liquorem non resoluitur. Vim dißipandi & refrigerandi habet: ad calliblephara additur, tingendis capillis idonea. Vsus eius ad illinendas vites sub germinationis tẽpus, vtpote cùm innascentes uermiculos enecet.

Fuligo pictoria. Cap. XCV.

FVligo qua pictores vtuntur, ex vitrariјs officinis colligi solet: siquidem ei palma tribuitur. Vis ei ad adstringendum & erodendum efficax &

fracta cum rosaceo cerato ad cicatricem perducit.

Atramentum librarium. Cap. XCVI.

ATramentum, quo scribimus, fuligine è tedis coacta colligitur. In singulas libras gummis ternæ fuliginis unciæ adijciuntur. Fit etiam è resinarum & pictoria fuligide, de qua paulò antè diximus. Assumitur autem fuliginis mina, gummi sesquilibra, glutinis taurini, atramenti sutorij, singulorum sescuncia. Additur conuenienter erodentibus medicamentis: Ambustis, ex aqua commodè crassius illinitur, sed non antè soluatur, quàm cicatricem induxerit: sanatis siquidem vlceribus, sua sponte decidit. Cæterùm habes, amicissime Aree, ferè quæ tradenda duximus pro operis mod, quem destinaueramus, & materiæ auxiliorumq; medicinalium copia.

QVINTI LIBRI FINIS.

PEDANII DIOSCORIDIS ANAZARBEI, DE VENEnis, quoque modo arceantur, uitentúrque,

LIBER VI.

VPERIORIBVS, amicissime Aree, libris tradidimus de aromatibus, oleis, vnguentis, arboribus, et earundem fructibus, lacrymisq;: item animalibus, melle, lacte, seuo, frumentis, oleribus, herbis, radicibus, liquamẽtis, vinis, metallisq;. In hoc uero totius operis ultimo, facultates medicamentorum recensebimus, quæ prolesse nobis, aut officere possunt. Vitata igitur orationis prolixitate, opus institutũ prosequamur. Huiuscemodi autem tractatus, cùm bifariam distributus sit: in partem venena præcauentem, ita vt ne fallant sumentes, aut si quando per imprudentiam dentur, vt tum quoq; innoxia fiãt, irritaq;: & in rationem ijs succurrẽdi, qui iam noxiam sentiunt: primum differam de præcauẽdi modo, quem esse difficillimum plerique maiorum arbitrãtur, quòd dantes clàm venena, ita insidias tem

perant, vt peritiſsimum quenque decipiant. Siqui-dem venena ſua amaritudine, permiſtis dulcibus, ſpoliant, & graue odoris virus miſtura odoramentorum eximunt: aut medicamenta immiſcent, quæ tuendæ ſanitatis gratia dari putantur: & præſertim in ualetudine, ut abſynthium, tragoricanum, ſatureiam, aut hyſſopũ, quinetiam thymum, irim, origanũ, abrotonum, caſtorium, aut ſi quid medicamentis purgatorijs cognatam habere qualitatem videatur. Aut potionibus inſerũt: vt vinis aſperis, iuribus, paſſo, mulſæ aquæ, muſto: ſuccis. vt in cremore lentis, polentis: aut medicaminibus, aut alijs quæ aſſumuntur, edulij ſpeciem referẽtibus. Quare qui in ea ſuſpicione ſunt, conditos cibos vitare debent, omniq; intenſo ſapore dulcium, aut ſalſorum, aut acidorum, abſtinere: nec ſitibũdi affatim bibere, aut eſurientes voraciter comeſſe, ſemperq́; ad ſaporem horum diligenter attendere, præſertimq́; potu frigidam aquam præſumere. Satiato enim appetitu, qualitates ægerrimè poſtea concoquuntur. In ægris quidem facilè cauemus potiones auxilij prætextũ dari ſolitas, quas offerunt improbi ueneficiorum artifices: itaq; ob id laborantes morbo nõ perinde audentium iniurijs patent. Et hæc quidem ne facilè incauti ſeductiq; homines capiãtur dolis veneficorum, ratio eſt, & facultas. Sed alia ſupereſt expeditior, vt ſuſpicioſi aliqua præſumant, quæ venenorum vires hebetẽt, et inefficaces irritasq́; red-

dant: cuiusmodi caricæ sunt cum iuglandium nucibus manducatæ, & quæ cedromela vocant, id est citria, seminisq; napi drachma cum vino. Item folia calaminthæ, aut creta quæ Lemnia sphragis appellatur, pondere pari cum vino: aut rutæ folia & nucis iuglandis nucleum: aut caricas duas, & salis callum ieiuni sumant, & nullo veneni genere lædētur. Antidota ex vino sumpta eundem effectū præbent. inter quæ intelligitur magnum Mithridatium, & quod scinco, & quod sanguine temperatur. Quin & sæpe venenis obsistūt peculiares quidam corporum affectus certo quodam modo constitutorum cum quadam cibi potusq; qualitate, tum vini copia ita temperatorum, vt cum venenis dissentiant: siquidem ingesti veneni vires frangunt, atq; iam priore alimento farctis præclusisq; meatibus, obstant ne membratim per digestionem insinuetur: Verum enim uero, quoniam fortunæ necessitas interdum similia discrimina peregrè agentibus affert, absq; vllis insidijs hominū, nonnihil disserēdum mihi de hac re necessarium duco. Iam primùm igitur culinam apparare loco subdiali conuenit, cibosq; & potus in huiuscemodi loco struere. Si id fieri cōmodè nequit, secunda erit cōditio hæc, apparandi apponendiq; sub tecto. Sed tum diligenter laquearia animaduertenda: frequenter enim à superioribus contabulamentis animalia decidunt, exigua quidem, sed quæ non modicā perniciem mo

liantur, vt phalangia, stelliones, & alia quædã reptilia. Porrò vinaria vasa diligenter intueri oportet: nanq; reptilia odore uini illiciuntur, quæ interdum sorbendo, noxium virus eructarunt, interdum vero delapsa immersaq́; expirarunt, & exitij causas haurientibus attulerunt. Sed hæc hactenus dicta sint, ne cauti & prouidi insidijs pateãt. Quòd si qui sua sponte, aut ex quorundã insidijs sumpserunt, auxiliari primo quoq; tempore oportebit: si quidem dum comites singulorum venenorum notæ expectantur, immedicabile fit venenum, & paulisper neglectũ, medicamentis ægrè cedit. Quare si qui pro comperto se virus sumpsisse intelligãt, & fateantur, aut eorum, qui aderant, testimonio constet, protinus ad idonea remedia transeuntes, facilè peculiari natiuæq; constitutioni restituemus. Neq; enim ijs assentimur, qui prorsus auxilia in huiusce modi frustra adhiberi contendunt. Quo enim modo morbi, quorum causæ cæcæ latẽtesq; corporibus insident, medicinam admittunt, & quæ forinsecus incurrunt venena, medẽdi rationem aspernantur? Aeque uero omnes morbi pro causarum ingruentium magnitudine, proq́; antecedentibus affectionibus qualitatibusq; , quibus sit opportunum corpus, uel medicabiles sunt, vel nullis cedunt medicamentis. Quòd si qui forsan obmutescentes, aut temulenti, aut nolentes alioqui uenenũ à se egeri, nullam nobis eius cognitionem præbeant, tum pro-

tinus accedendum ad ea, quæ cõmuniter epotis quibuscunque venenis opitulari consueuerunt. Atqui nullum magis in omnia valens auxilium dari potest, quàm vt proximo loco virus foras exhauriatur, priusquam inualescat. Quare sine mora, calidum oleum ex aqua, aut seorsum, vt vomitare cogantur, dari conuenit. Aut si oleum natura loci negat, butyrum cum aqua calida, aut malua, aut lini semine, aut trago, vrtica, fœnogræco, aut halicæ decocto, vicem eius exhibebit. Hæc enim non modò vomitionibus exigẽt vi illa sua laxatrice, aut nauseam ciente, sed aluum quoque subducẽt, & corporum inanitione ita aduersabuntur, vt acrimonias venenorum hebetent: Id quod euidenter huiuscemodi argumẽto deprehendere licet: Esto, vt quisquam viua calce vel fæce, aut cantharidibus, aut alio quouis acri, corpus exulcerare statuerit, is si ipsum oleo leniter illinat, exulcerationem non accipiet. Atqui neque uehementer adstringi corpus, neq; refrigerari poterit, si antea perungatur. Quinetiã vomitus non ob id modò quòd vacuet, & noxium humorem excernat, iuuamẽtum adfert, sed quòd assumptum virus nunquam odore, coagulatis grumis aut colore, prodat: quippe cũ odore & amaritudine, meconium: colore, cerussam, gyssúmue: grumis, lac aut sanguinem animalis recens iugulati ostendat. Nam grauis odor regestorũ, leporis marini, aut rubetæ veneficia deprehẽdit, ita vt nonnulla

ab ijs

ab ijs remedia peti poßint, ad idonea singulorũ auxilia transeuntibus. Oleo etiam maluæ decoctum admiscetur, aut glauciũ, aut adeps anserinus, aut pinguium carnium iura, aut lixiuium lignorum cinere factum. Vbi vero vomitus diligenter citatus fuerit, ne quid in ventre coierit, quæ hæserunt intestinis reliquiæ, clystere acri deuocentur. Facit & nitrum tritum cum hydromelite sumptum, & vina vetera liberalius epota, gallinacea iura, præpingues pisces, vetustæ carnes pinguesq́;, & quæ adipe aut recenti butyro parantur. Aluum nanq; subducunt, vti diximus: & stomachum resoluentia, proniorem ipsum ad vomitionem reddunt: & venenorum acrimonias hebetant, atque meatus obstruentia, celerem virium penetrationem inhibent. Quinetiam medicamenta dantur, quæ cõmuni dote prosunt: vt Lemnia terra, agaricum, abrotonũ, irio, radix eryngij, semen pastinacæ, & calaminthæ, nardum gallicum, castorium, ferulæ virentis medulla, flos rhododendri, succus marrubij, laser aut laserpitium, sagapenum, peucedani succus, aut panacis, & radix, quam magudarim appellarũt, aristolochia longa, syluestris rutæ semen, & betonicæ, quam cestron nominant, folia: singula cũ vino drachmæ pondo sumi debent. Effectum præbet polij decoctum, & seseli, et liquida pix lincta. Magnificè ferunt opem antidota, quæ in calce operis scripta reliquimus. Communis ratio præstandi au

xilij ita se habet. Cæterùm ab ijs quæ consueuerũt euenire, communia remedia sumptitari possunt. Ferè enim vires venenorum quàm plurimorũ, in affectus cõsimiles corpus tandem redigunt. Quam ob causam plerisq; communia conducunt auxilia: varia etenim sunt venenorum genera, communes tamen nec multi ijsdem affectus oriuntur. Neq; fieri potest, ut omnes concurrentesq́; casus, quæ symptomata vocant, unum uenenum sequantur. Alioquin superuacanta fuisset venenorum singulorum traditio cum suis remedis ab authoribus descripta. Neq; vero in vno eodemq́; promptũ est inuenire, vt quis stomachi, alui, intestinorum, iecoris, renum, & vesicæ dolore uehementer crucietur, vt singultiat, erodatur, contremiscat, refrigeretur, obmutescat, conuellatur, pulsus elanguescat, spiritus difficilis fiat, veterno prematur, vertigo obuersetur, caligent sensus, stranguletur, sitiat, sanguis erumpat, febre cõflictetur, ægrè lotium reddat, torminibus vexetur, crebrò vomitet, nausea prematur, rubescat, liuore sugilletur, pallescat, desipiat, stertat, viribus deficiatur, et pleraq; alia faciat, patiaturq́;: singula enim in generales affectus deducta, pauca numero, & communia ea demonstrant, quæ euenire consueuerunt. Quare in singulis, quæ suprà diximus, nõ facile fuerit deuoratum uirus cognoscere. Nam oris & linguæ erosio, stomachi, ventris, vesicæ ac renũ inflammatio, vehemens vrinæ difficultas, et inter=

dum cruoris cum eo exitus, lancinatio, & in pluri-
mis partibus quidam adustionis sensus, non in cā-
tharidibus modò potis reperiuntur, sed in erucis
quoq; pinorum, & bupreste, & salamandra. Por-
rò non modò eos, qui meconium hauserunt, veterno
aut sopore premi, stertere, liuore sugillari, torpere,
refrigerari, stupescere, toto corpore pruritum senti-
re, sensu priuari constat, sed eos etiam qui mandra
goram aut cicutam deuorarunt. Delirium non hyo
scyamus tantùm infert, uerumetiam quæ toxica
appellantur: itidem aconitum, & mel quod in He
raclea Pontica gignitur. Strangulatio non minus
in fungis, quàm in sanguine taurino, lacte, aconi-
to, cerussa, gypso conspicitur. In summa, difficile
vnum vni veneno proprium inuenire signū, quod
haustum, gustatumq́; virus prodere poßit: maxi-
mè, quòd hæc cæterorum etiam vitiorum, quæ in
corpore exoriuntur, communia sequi solent. Cæte-
rum in his quæ celeriter enecant, noxam signis for
sitan indicare poßit, si ad ea respexeris, quæ sumus
dicturi. Sed in ijs, qui ad longas ægritudines spe-
ctant, nihil ad medendi rationē difficile, duntaxat
quod pertineat ad indicia noxæ, vtpote cū venena
statim atq; præsentaneam vim illam perdiderūt,
transmutata in longos affectus, communia reli-
quorum uitiorum remedia, compositionesq́; flagi-
tent, cùm uenefica proprietas non amplius insit.
Si uero longa sit affectio, in aliquod diuturnorum

morborũ genus recidet, à quibus facile fuerit medendi rationem assumere. Sed de ijs quæ generaliter auxiliantur, hactenus. Consequenter quæ priuatim singulis prosunt, scriptis mandabimus, si prius sigillatim exposuerimus, quæ ex singulis ordinibus exitialem aut maleficam vim sortiuntur, vt medicinæ studiosi ea cautè obseruent, quæ ad rationem salutis scripta inueniuntur: quòd nonnulla eorum, quibus vtuntur, venenis sint commista. Incuria enim magnas adfert noxas, & sæpe cõtinuo vsu eorum, homo in perniciem agitur. Proinde animalia quæ exitiosam vim habent, hæc sunt: cantharides, buprestis, salamandra, pinorum erucæ, lepus marinus, rubeta, & rana palustris muta, deuoratæ hirudines. Semina sunt: hyoscyamus, coriãdrum, cicuta, gith, psyllion Liquamenta: meconiũ, opocarpason, thapsiæ succus, elaterium, mandragoras. Radices, quas mittit chamæleo, aconitum, thapsia, veratrum, ixia, agaricum nigrum, ephemerũ, quod aliqui Colchicum vocant, quòd in Colchide nascitur. Herbæ oleraq́;: smilax, quam aliqui tithymalum appellant, Romani taxum, solanum manicum, quod & dorycnium dicitur. sardinia herba, quæ ranunculi genus est, corniculatum papauer, pharicum, toxicum, ruta syluestris, fungi. Ab animalibus: taurinus sanguis recens, coagulatum lac, mel Heracleæ in Ponto genitum. Metalla: gypsum, cerussa, calx, auri pigmentum, duo sandarachæ ge

nera, ſpuma argenti, adarce, plumbũ, & quod argentum viuum dicitur. E liquoribus domeſticis: vinum abundè poſt balneas potum, aut paſſum, & frigida aqua ſimiliter.

Cantharides. Cap. I.

QVibus datæ ſunt cantharides, ſigna eueniunt grauiſsima. Ab ore enim ad veſicam vſq; cuncta erodi ſentiuntur, picem aut ſimilem quidd am cedriæ reſipiunt, dextra præcordia inflammãtur: vrinam ægrè reddunt, & ſubinde cum lotio ſanguinem emittunt: ſtrigmenta non ſecus atque dyſentericis, aluo deferuntur: faſtidia urgent: animo linquuntur, obortaq; vertigine concidunt: poſtremò mente abalienantur. Ergo antea quàm tale nonnihil accidat, dato oleo, aut ſupradictorũ aliquo, uomere cogantur. mox ubi uomitione plurima reiecerunt, halicæ aut oryzæ, tragi aut ptiſanæ cremor, aut decoctum maluæ, aut ſeminis lini, aut fœnigræci, aut radicum althææ, quam Latinus ſermo ibiſcũ appellat, clyſtere infundatur. Præterea nitrum eiſdem dandum, ex hydromelite, ut quæ ſtomacho adhuc aut inteſtinis adhærent, eluendo excernantur, ac deſcendant. Quæ niſi ſic diſcutiantur, ingeſta in aluum ex nitro aqua mulſa, vacuari debent. Detur deinde uinum aut paſſum, in quo pineoli nuclei, aut cucumeris ſemina contrita ſint, aut ex lacte, aut mulſa, aut anſerinus adeps in paſſo liquefactus. Inflammatæ autem partes,

hordei farina cum mulsa decocta perūgantur. Ab initio admota cataplasmata nocent, quòd citatus ab eis calor, illapsum virus ita remoratur, vt in principes se parteis insinuet: ipsa tamen, interiecto tempore, molestißimis inflammationibus opitulantur, vtpote quæ dolores & permulceant et leniāt. Tum vbi corpus calfaciente oleo inunctum fuerit, in solium descendere oportet, ac lauare, vt per cutē summam, quæ corpori noxia inhæserūt, etiam excernantur. Et deiectiones multifariàm moliri oportet, ne affectus infigatur, et stabilitatem capessat. Gallinaceis carnibus & hœdinis, aut suillis catulis, maximè pinguibus & tenerrimis, ac cum lini semine coctis, uesci debent: siquidem aluum cient, atque uenenorum acrimonias hebetant. Vinum dulce liberalius ebibatur. Prodest thuris cortex, & Samia terra, quæ aster appellatur, si quaternæ singulorum drachmæ cum passo sumantur. Item pulegium ex aqua tritum, irinum aut rosaceum, cum rutæ decocto, recentes uitis ramuli, cum passo detriti. Longè omnium potentißimè antidota auxiliantur, cum aqua mulsa, drachmis quatuor pota.

Pinorum erucæ. Cap. II.

IIs, qui erucas pinorum hauserūt, illico dolor in ore & palato exoritur: uehemens alui, linguæ ac stomachi inflammatio torquet: intestina dolor excruciat, ita vt pruriginem sentire uideantur: corpus totum exæstuat: fastidium urget. Quibus est

succurrendum remediis, quæ deuoratis cantharidibus dantur. Peculiariter tamen pro simplici oleo et irino, melinum, quod è cotoneis pomis & oleo temperatur, accipiemus.

Buprestis. Cap. III.

QVi buprestin biberunt, non dißimile nitro virus sapiunt, stomachi uentrisq; uehemens dolor insequitur: tam uenter, quàm stomachus mirum in modũ, ut in aqua inter cutem difflatus, inturgescit. Vniuersa corporis facies contenditur: urina supprimitur. Quibus eadem quæ potis cantharidibus auxiliantur. Priuatim post uomitus & uacuationes, quas clysteribus molimur, aridæ ficus prosunt: itẽ earum decoctum, ex uino. Vbi uero iam ferè pericula inclinantur, Thebaicarum palmularũ cibo, aut earundem tritarum in mulso aut lactis potu, iuuãtur. Pyrorum etiamnũ omne genus esse, & lac humanum bibere, conuenit.

Salamandra. Cap. IIII.

SI salamandram hauserunt, linguæ inflammatio consequitur, mens & sermo præpeditur, tremor cum corpore aut horrore quodam ac exolutione accedit: partes nõnullæ corporis liuoribus circunquaque sugillantur: sæpéque, diutius immorante ueneno putrescentes, defluunt. Quibus præstabimus cuncta, quæ potis cantharidibus. Peculiaria uero remedia, resina pinus, aut galbanum

ex melle linctum, & aiugæ decoctum, in quo nuclei pinei conterantur: urticæ quoque folia, cum liliis & oleo decocta. Prosunt etiam oua testudinis marinæ aut terrestris, cocta: item ranarum ius, cũ quibus eryngii radix incocta sit.

Ephemerum. Cap. V.

SVmpto ephemero, quod aliqui Colchicon, aut syluestrem bulbum appellant, pruritus in toto corpore excitatur, non secus atque iis qui urtica aut scilla lacessuntur: interna rosionem sentiunt: stomachus cum ingenti grauitate exæstuat. Cæterum inualescente morbo, cruor strigmentis admistus, per aluum exigitur. Quibus, ut iis qui salamandram hauserũt, uomitione aut clysteribus auxiliari conueniet: sed antea quàm uenenum inualescat, dandum est decoctum frondium quercus, aut glandium, aut malicorii: lac bibere prodest, in quo serpyllum sit decoctum: item succum sanguinalis herbæ, aut ramorũ uitis, aut rubi, aut medullæ recentis ferulæ, aut myrti cum uino. Baccæ aũt myrti tusæ tritæq;, & aqua maceratæ, ut liquor inde sumatur, opem ferunt. Media castanearum tunicula, similem effectum præbet, si cruda in aliquo supradictorum succo sumptitetur: origanum quoque cum lixiuio epotum: eximiè iuuantur asinini lactis aut bubuli calidi potu, etiam si in ore contineant: ita ut quibus copia lactis huius adsit, nõ aliud desideretur.

Dorycnium. Cap. VI.

DOrycnion, quod aliqui manicon solanum appellarunt, epotum, lactis saporem in gustu refert: continentes singultus ciet, humor linguã uexat: sanguis confertim reÿcitur: mucosa quædam perinde quasi dysentericis, aluo egeruntur. Itaque antequam aliquid ex ÿs eueniat, auxilio sunt ante dicta, uomitus, clyster, & quæcunque potum uenenũ expellere possunt. Priuatim ÿs opitulatur, aqua mulsa, lac caprillum, aut asininum, dulce uinum, quod tepidum cum aniso bibatur, amygdalæ amaræ, gallinacea pectora decocta. Quinetiam conchylia omnia, tam cruda quàm tosta esse, salutare est. Conueniunt & locustæ marinæ, & gammari, & pota eorundem iuscula.

Aconitum. Cap. VII.

ACconitum statim in lingua inter bibendum, cum adstrictione quadã dulcescit: & subinde, potißimum cùm exurgere conãtur, uertigines offundit: lacrymas ciet: grauitatem pectori, et præcordÿs adfert, simulq; crebri spiritus deflantur. Quare uenenum uomitione abigi, aut clystere per aluum egeri opus est. Vtimur inter propinandum, origano, ruta, marrubio, uel absynthÿ decocto, cũ uino absynthite, uel semperuiuo, uel abrotono, uel chamælea, aut aiuga. Prodest etiamnum opobalsami drachma, cum melle aut lacte, cum castorio, pipere, et ruta, æquis ponderibus ex uino. Coagulum

hœdi, leporis, aut hinnuli cum aceto, ferri quoque stercus, item uinum, in quo aurum, ferrum, argentúmue candens restinguatur, potum, lixiuiaq; cum gallina & uino decocta, aut carnium bubularum præpinguium iura, cum uino sumpta. Fertur & ainga priuatim ipsis subuenire.

Mel Heracliæ. Cap. VIII.

MEl in Heraclia Ponti, ubi aconitum gigni solet, inuenitur: quod qui edunt bibûntue, non secus affliguntur, quã qui aconitũ ebiberunt. Iis eadẽ, q̃ poto aconito conueniunt: adiuuantur in primis continuo uini mulsi potu, cui rutæ folia sint adiecta.

Coriandrum. Cap. IX.

COriandrum ob odorem latere non potest: epotum aũt uocem exasperat, insaniam adfert, à temulentijs non abhorrentem. Qui sumpserunt, pudenda dictu blaterant, totiusq; corporis odore, uenenum fatentur. Quibus post uomitionem irino oleo concitatam, uti retulimus, merum & per sese, & ex absynthio potũ auxiliatur. Itẽ oleum, nec secus oua in eodem exinanita, si liquefacta in muria sorbeantur & epota muria, et ius salsum ex gallina & ansere: passum quoque cum lixiuia sumptũ.

Psyllium. Cap. X.

PSyllion epotum, corpori toti frigus & torporem cum exolutione & mœrore quodam adfert: ita ut animum despondeant. Cui omnia quæ exhausto coriano auxiliantur.

Cicuta. Cap. XI.

CIcuta pota uertiginem excitat, oculisq; caliginem offundit, ita ut minimum cernatur: singultus ciet, mentē turbat, extremi artus gelantur: deniq; conuulsi, suppresso arteriæ spiritu, strangulantur. Quare inter initia, ut in reliquis, cicutā uomitu excutiemus: postmodum deiectionem moliemur, ut quod ad intestina prolapsum sit, excernamus: tum demum in meracam potionē, quæ maximo est auxio, deueniemus: repetendū per interualla, in quibus proderit lac aßninum, aut bubulū potui datum, aut absynthium cum pipere & uino, castorio, ruta, mentha cum uino, aut amoni, cardamomi, aut styracis uncia, aut piperis cum semine urticæ & uino, aut lauri folia. Itē laser ex oleo et passo, & passum per sese largius potum proficit.

Taxus. Cap. XII.

SMilax, à quibusdam tithymalū, à Latinis taxus appellatur: frigus uniuerso corpori, strangulatus, & celerem interitum infert. Cui eadem quæ cicutæ conueniunt.

Carpaci succus. Cap. XIII.

E Potus carpaci succus soporem, citamq; strangulationem adducit. Adiuuantur autem qui hauserunt, epotæ cicutæ remedijs.

Sardonia herba. Cap. XIIII.

SArdonia ranunculi herbæ generi aßignatur, quæ uescentibus mentem adimit, & qua=

dam neruorum distentione labia in rictum contrahit, ut risus speciem præbeant: à qua quidem affectione, de Sardonio risu adagium in uulgus infausto omine manauit. Post uomitum peculiariter conuenit aqua mulsa & lac, liberalius epota: irrigatio, perunctioq; à pinguibus medicamentis, totum corpus excalfacientibus: in calidam aquam oleũq; descendant, sed tum multùm perfricare & inungere expedit: & in summa, curam omnem, quæ conuulsioni neruorum adhibetur, exequi oportet.

Hyoscyamus. Cap. XV.

HYoscyamum potum aut comesum, similem ebrijs ab alienationem mouet: sed facilè medicamentis cedit. Auxiliatur aqua mulsa copiose data, lacq;, præsertim asininũ: si id desideratur, caprillũ, uel bubulum, uel aridarum ficuum decoctũ. Faciunt ad id etiam nuclei pinei, aut cucumis semẽ ex passo sumptum, & uinum salsum cũ adipe suilla recenti, passoq;: itidem urticæ semen, aut nitrum ex aqua, & intubus erraticus, & sinapis, & nasturtium, radix, cæpa, & allium: & hæc singula cum uino sumãtur. Postea sinendi quiescere, quemadmodum qui uinum biberunt, ut excoquant.

Mandragora. Cap. XVI.

MAndragora si bibatur, confectim sopor insequitur, exolutio, ac uehemens ueternus, nihil temere distans á lethargo. Cui, antequàm aliquid ex ijs accidat, uomitus & aqua mulsa proderit:

postea nitrum & absynthiũ ex uino dulci aut passo sumantur. Caput rosaceo & aceto perfundatur. Proficit excitatio, & motus corporis, & olfactus eupatorij, & piperis, sinapis, castorij, & rutæ tritorum in aceto: & liquidæ picis, & odor è lucernarum exustione & extinctu. Quòd si ægrè ij reuocentur, sternutamenta mouere, alijsq; cõmunibus auxilijs uti conueniet.

Meconium. Cap. XVII.

E Poto papaueris succo, quem meconion uocant, consequitur ueternus cũ perfrictione & pruritu uehemẽti, ita ut sæpe inualescente ueneno, tanta erumpat prurigo, ut hominem excitet. Corpus id medicamentum olet. Post citatam oleo uomitionem, acres clysteres auxiliãtur, acetumq; mulsum cum sale potum, aut mel cum rosaceo calido: merũ cum absynthio aut cinnamomo copiosum, aut calidum per sese acetũ: nitrum ex aqua, & origanum cum lixiuia aut passo, & rutæ syluestris semen cũ pipere, uino, & panace: piperq; cum castorio & aceto mulso, uel cum satureiæ aut origani decocto, cum uino. Hi olfactilibus excitandi, et ob enatam pruriginem in balneas descendant, & foueantur. Post lauacrum prodest iurium pinguium usus, cũ uino aut passo: medulla etiam ex oleo pota.

Corniculatum papauer. Cap. XVIII.

QVod corniculatum papauer appellant, & potus, & cibo eadem inferre consueuit, quæ pa

paueris succus: nec aliis expugnatur auxiliis.

Pharicum. Cap. XIX.

Quod pharicon uocant, sapore syluestre nardum imitatur. Resolutionem neruorum potum affert, cum conuulsione & delirio. Oportet autem post uacuationes uinum absynthitem potui dare, cum cinnamomo, aut myrrha, aut nardo gallico, quod serinē aliqui uocauerūt: aut spicæ nardi duas drachmas, & myrrhæ totidem obolos, cum passo: aut irim cū croco ex uino: derasumq́; caput illinire hordeacea farina cum aceto, & trita ruta.

Toxicum. Cap. XX.

Toxicum ex eo nominari uidetur, quòd barbarorum sagittæ eo illinebantur. Qui biberint, labiorum & linguæ inflammatione torquentur: incoercitus furor uarias iis imagines obuersat: quare uix medicinæ locus est: raroq́;, qui hauserūt, euadent. Vinculis ergo cohibendi, ut uinū dulce cum rosaceo bibere, & reuomere cogantur: rapi semen bibendum cum uino. Priuatim iis cōuenit, quinquefolii radix, & hircinus sanguis, aut caprillus, eodē modo sumptus: roboris, fagi, aut ilicis cortex cum lacte tritus, malaq́; cotonea trita esse, aut cū pulegio & aqua bibere, conueniet amomum & balsami semen ex uino. Sed qui periculis defuncti sunt, diu lecticis decumbūt, & ubi surrexere, stupidi reliquum uitæ tempus degunt.

Ixia. Cap. XXI.

IXia, quæ ulophonon appellatur, inter potandũ aliquid ocymo ſimile guſtu & odore redolet: uehementẽ linguæ inflãmationẽ excitat: mentem mouet: oẽs excrementorũ exitus ſupprimit: ſtrepitum cum animi deliquio ciet, ijsq; inteſtina latrant, nec egeritur quicquã. Poſt uomitionẽ aluumq; reſolutam, auxiliũ præſtat aqua, in qua abſynthiũ maduerit, ex uino largiore, aut aceto mulſo pota: rutæq; ſylueſtris ſemẽ, aut laſeris radix: item tragorigani decoctũ, cum aliqua ſupradictorum, aut lacte, aut reſina terebinthina, aut nardo, aut caſtorio, aut laſerpitio, quorũ ſinguli oboli conueniunt. Quin & nuces iuglandes ex uino, cũ reſina, caſtorio, & ruta tritæ, ita ut ſingula drachmæ pondus æquent. Itidem chamæleæ aut thapſiæ aut abſynthij ſucci ſicilicus cũ aqua mulſa, & acetum calidum potum.

Ceruſſa. Cap. XXII.

CEruſſa ſuo colore proditur: ſumpta enim, mox palatum, gingiuæ, lingua, & commiſſuræ dentium, candore quodam inficiuntur: ſingultus, tuſsim, ac linguæ ariditatem excitat: ijs extrema frigeſcunt, mens labat, membra torpeſcunt. Quibus dare conuenit aquam mulſam, aut ficuum aut maluæ decoctum, aut lac calidum, aut ſeſamam ex uino tritam, uel lixiuiam ex ſarmẽtis factam, amaricinum oleum aut irinum, perſicorum oſſa cum hordei decocto: columbina oua cum

thure, aut hordei decocto, aut prunis, aut gummi quod ulmus piorauit, aut humor, quem ulmea folia reddiderunt, cum tepida aqua: sed tum quoque uomant. Conuenit etiam tapsiæ succus, aut scammoniæ, cum aqua mulsa potus.

Fungi. Cap. XXIII.

FVngorum alij genere, alij copia lædunt: omnes tamen strangulatus suspẽdio similes cõcitant. Quibus confestim succurendum: communiter ex oleo uomere cogendi: mirificè iuuat lixiuia ex sarmentis aut pyrastri surculis, epota cum sale, posca & nitro. Fructus, aut folia pyrastri cum fungis decocta, strangulantem illam uim auferunt, esitataq; eisdem auxilientur. Aduersus fungos gallinacea oua cum posca proficiunt, adiecta aristolochiæ drachma: item absynthium cum uino melleq; sumptum, & ex aqua potum: apiastrum ex nitro, panacis radix & semen in uino, fæx uini cremata cum aqua, atramentum sutorium ex aceto, radix, uel sinapis, aut nasturtium esu prosunt.

Gypsum. Cap. XXIIII.

LApidescens gypsum strangulationem creat: quare eadem proferenda sunt, quæ mansis fungis, auxilia, & ad hæc maluæ decoctum, quod etiam olei uicem pensat: utpote cùm pingue sit, euomendo lubricas uias & faciles reddit, deradíque corpora non sinit. Quod ubi duratur in lapidem, gypsum efficit. Quinetiam prodest oleum ex aqua mul

mulsa, aut ficorum decocto: & lixiuia è ficulneo cinere, aut sarmentis facta, cum vino copiosiore pota: & origanum aut thymum cum lixiuia, aut aceto, aut passo: hiq; decocto maluæ proluendi.

Sanguis taurinus. Cap. XXV.

TAuri recens iugulati sanguis epotus, spirandi difficultatem strangulatumq; concitat: faucium tonsillarumq; meatus cum neruorum distentione præcludit, lingua rubescit: dentes inficiuntur, & quædam concreti sanguinis vestigia, inter eorum cōmissuras restant. Quare vomitum vitabimus: sanguinis enim globi attractu illo ĩsublime relati, magis gulæ inculcantur. Dari ergo opus est quæ concretum sanguinem discutiunt & aluum subducunt Grossi lacteo succo turgentes ex posca, & nitrum per sese, auxiliãtur: nec secus coagulũ omne cum aceto & laserpitij radice, aut lasere: itidem & braßicæ semen, & è cinere ficulneo lixiuia: conyzæ folia cũ pipere, et rubi succus ex aceto. Aluus resoluẽda. Iis qui seruãtur, stercorosa et fluida per sedẽ egeri cõsueuerũt. Stomachũ aluũq; hordeacea fariña ex aqua mulsa perũgere oportet.

Lac coagulatum. Cap. XXVI.

EOs, qui coagulatum lac hauserunt, frequens illico strangulatio inuadit, quòd in globulos quosdam lac coalescat. Quibus iuuandis pro antidoto, coagulum ex aceto damus, & bibere sæpius cogimus. Damus & calaminthæ folia arida, item

succum, aut laserpitij radicē, aut lasercum posca: thymumq́; ex vino, & cum luto suo lixiuiam. Sed nulla salsilago obijciatur, quoniam magis lac coiret, et in caseum densaretur. Neq; illos vomere cōuenit: siquidem concretum lac sese in gulæ angustias insinuans, strangulat.

Argenti spuma. Cap. XXVII.

SPuma argenti pota, stomacho, ventri, & intestraneis grauitatem cū magnis torminibus adfert, & nonnunquam pondere suo intestina vulnerat, vrinãq; supprimit: corpus intumet, plumbeãq; deformitatem concipit. Quibus subuenit secundū vomitionem, potum sylueſtris hormini semen, myrrhæ drachmæ octo, absynthium, hyssopum, apij semen, aut piper, aut ligustri flos ex vino: aridum palumbis: fimum, cum nardo & vino.

Argentum viuum. Cap. XXVIII.

ARgentum viuum potum, eadem quæ spuma argenti infert, eisdemq́; vtendum auxilijs. Lac copiose potū auxiliari constat: sed postea euomant, qui auferunt.

Calx, Sandaracha, Auripigmentum. Cap. XXIX.

CAlx, Sandaracha, & Auripigmentum, pota, aluum & intestina cum vehemēti erosione excruciant. Præbenda cūcta quæ suo admistu illorum acrimoniam hebetant, ac soluunt, & facilem lubricamq́; aluum reddūt, cuius-

modi ibiſci et maluæ ſuccus eſt: natura enim vtriq; perlubrica. Dandum decoctum ſeminis lini, vel ſemen tragi herbæ, vel oryzæ, lacq; cum aqua mulſa copioſum, iura pinguia, & boni ſucci.

Lepus marinus. Cap. XXX.

QVi leporem marinum biberunt, piſcium virus olent: procedēte tempore, aluus dolore afficitur, & vrina ſiſtitur: & ſi quando eam reddere contingat, purpureum colorem referet. Omne piſcis genus auerſantur, et odio habent: fœtido ac graui ſudore manant: bilioſus vomitus, interdum ſanguini promiſcuus, ſubſequitur. His dandum lac aſininum, vel paſſum cōtinuè, aut radicis maluæ foliorūq; decoctum, aut trita cyclamini radix cum vino, aut veratri nigri, aut ſcammonij ſucci drachma, cum aqua mulſa, puniciq; mali acinis. Cedria cum vino efficax eſt: anſerinus ſanguis, vt tepebit, potus. Sed cùm piſces omnes reſpuūt, aſpernenturq;, ſolis fluuiatilibus cancris veſci poſſunt, bibuntq; eos admiſto vino, adiutiq; ab his percoquunt. Cumq; appetere et comeſſe piſce cœperint, ſuæ ſalutis iudicium habent.

Rubeta & paluſtris rana. Cap. XXXI.

RVbeta aut rana paluſtris aſſumpta tumores ciet: pallor corpus vehementer decolorat, vt planè buxeum ſpectetur: ſpirandi difficultas torquet, & grauis halitus oris, ſingultusq; et inuita interdum geniture profuſio conſequitur. Ad-

iuuantur secundum vomitionem multo meri potu, & arundinis radicis binis drachmis, aut cyperi totidem. Breuiter, cogendi sunt vt vehementi ambulationi & cursui se credant, ob torporem quo corripiuntur. Quinetiam quotidie lauandi sunt.

Hirudo. Cap. XXXII.

DEuoratæ cum aqua hirudines, si ori ventriculi adhærent, tractione partium, nonnullam suctionis imaginem præbent: eo enim argumēto hausta hirudo deprehēditur. Has muria sorbitione excutit, et cyrenaicus succus, aut laserpitij folia, aut betæ, cum aceto, aut pota niuis glebula, cum posca. Nitrum ex aqua gargarizatur, aut atramentum sutorium aceto dilutum. Si faucibus hæreant, iniecta lupinorum farina, aqua frigida ore contineatur, et ad eam hirudines exilient. Prouidendū etiā ijs, quæ etsi ferendi auxilij gratia tradantur, non minora tamen cæteris venenis pericula sæpius adferunt. Qualia sunt album veratrum, thapsia, elaterium, agaricum nigrum: siquidem ea strangulatus concitant, aut immodicas deiectiones mouent. Quibus ea medentur, qua in fungorum mentione & similibus retulimus. Nimios aūt deiectionū impetus, medicamētis, quæ excremēta supprimūt, coercebimus. Neq; negligēda quæ parū quidē nocere vidētur: īterim vero vitā ī descrimīa agūt. Quo ī numero sūt syluestris ruta, gith, nouæ glacies, pappi recētes: flores aūt sunt eius spinæ, quæ coctos di-

citur. Eos, *qui ſumpſerunt, ſola vomitio recreat.*

Domeſtica nobis. Cap. XXXIII.

AQua frigida abundè pota, aut meracum vinum liberalius e otum, aut paſſum, præſertim à balneo, aut curſu, aut vehementi exercitatione, ſtrangulatus et dolores infert. In *quibus ſanguinis miſsio protinus, & vacuatio, imminentia ſoluunt pericula.* Sed de *notis veneficiorum, ac remediјs, & cauendi modo, hactenus dicta ſint.* Sub *iungeremus etiam antidota neceſsaria, quæ præclarè auxiliantur, quibus vtimur, quale* Mithridatiũ *eſt, præſertim & quod ſanguine, et quod ſcinco tẽperatur.* Verũ *quoniam alijs in locis diligẽtiſsimè ſcripta ſunt, hic ab eorũ deſcriptiõe ſuperſedemus.*

Venenata. Cap. XXXIIII.

DE beſtijs, quæ virus eiaculantur, & exitialibus venenis, ideò ſcribere aggredimur, ut tota curationis remediorũq; ratio ad vmbilicum perducatur: ſi quidem pars hæc non minus quàm cæteræ aliæ, neceſſaria eſt ijs, qui artem medicã exercent, vtpote cum adminiculo eorum, quæ inibi traduntur, doloribus, periculis, & cruciat bus, plurimisq; alijs malis homines liberari conueniat. Hæc *autem in ſumma faſtigia duo, ſicuti ab initio relatum eſt, diſtribuitur.* Nam *qui de feris virus inſpuentibus ſermo diſſerit,* Theriacus *dici ſolet: qui uerò de amoliendis veneficijs.* Alexipharmacus *: quo prius tradito, ſimul quæ*

sequi signa consueuerunt, prænonstrabimus: tum quæ nonnihil auxilij ferunt. Omnia autem in promptu, & ad manum habere artificem oportet, propter vrgentem sæpenumero necessitatem: siquidem pauca è venenis & virulentis animantibus, tarda & grassantia sensim pericula cient, ita vt dilationem admittant: pleraque verò præsentaneam perniciem afferunt. Hominũ autẽ partim malè alijs cogitantes, ingenita prauitate maleficium ita tẽperant, vt spatiũ curanti liberũ non relinquant: partim sceleris admissi conscientia, aut tristi aliquo euentu oppressi, hausto sponte veneno, mortem sibi consciscere conantur. Qui postea deprehensi, aut resipientes, & vitæ cupidi, præsentaneam opem poscunt. Non desunt, qui hostiles sagittas illinentes, aut fontes aquasq; puteanas hac labe polluentes, certam & ineuitabilem aduersarijs perniciem moliuntur. In quibus ipsis etsi maleficium non subitò, sed aliquantò pòst grassari natura sua comparatũ est, tamẽ nisi primo quoque tempore coerceatur & remedijs subinde excipiatur, frustra tandem succurritur, occupatis iam corporibus exitiali vi veneni. Proinde non vulgari industria diligentiaq; in ea re vtendum est, vt quod in alijs incommodis ars consueuit, in his quoque salutem mortalibus præbeat. Quin & apud priscos genus hoc vnum existimabatur esse eius partis, quæ medicamentis pugnat: sed recentiores idipsum discreuerũt, nominã-

tes præcautionem, & modum præcauentem, salubris sanantisq; mediũ statuentes, parua & leui supra modum persuasione decepti. Siquidem treis in humanis corporibus constitutiones eße contendũt: vnam, qua sani degimus: alterã, qua sinistra valetudine corpora laborant: tertiã, quæ medium inter vtrasque locum sibi vendicat. In qua positi, sanitatem specie mentiuntur, facileq; in morbos & pericula concidunt, ob vim corruptricem, quæ corporibus nostris incumbit. quemadmodum in ijs videre licet, quos excãdescens rabie canis momorderit, necdum tamen aquam horrent. In ijs quoque qui cantharidas hauserunt, sed nondum vrinæ tormento cruciantur. Tripartitò igitur artẽ digeri, triplicíq; corporis constitutioni meritò respondere trahunt. Salubrem partem eße volunt, quæ sanitatem tuetur: præcauentem, eandemq; prohibentem, quæ obstat quò minus in morbos incidãt: & sanantem, qua vitia discutiuntur. Quibus ita responderi potest, quòd primùm ex ista ratiocinatione nõ treis corporis tantùm, sed quatuor haberi constitutiones fatendum esset: quippe vt aliqui sunt, qui necdum morbo laborant, morbo tamẽ maximè ob impendentem causam sunt obnoxij: ita sunt, qui iam priore morbo defuncti, nondum tamen secundæ valetudini restituti sunt: id quod in ijs, qui à morbo proximè sese recolligunt, cernere licet, qui virium recreationem & robur desiderant. Sed quẽ-

admodum curandi ratio ad partem medicamentariam pertinet, ita præcautionem eidem subijci par est. Ad arcendas enim valetudines vehementibus vtimur auxilijs, altiore scarificatu, vstionibus, amputatione, derodētibus epithematis, potionibus perniciei occurrentibus, & plerisque alijs. Verumenim uero sunt vsque eò rudes nonnulli, vt ne remedia quidem appenent, quæ morbos arceant Cuius sententiæ inire rationem haud promptum est: etenim cùm verbum ipsum, præcauere, tum agēdi modus, omnino auxiliarem remediariamq; vim præ se ferunt. Mirum verò nisi etiam sua illa distributione partium eos complectuntur, qui in pestilentis cœli statu morbo nondum correpti sunt: pesti tamen, propter obuersantis aeris occasionem, opportuni, et in morbum proni redduntur. Dicere forsitan quis posset, salubris institutionis præcepta non aliud esse, quàm arcendorum morborum rationem: quippe cùm firma reddere corpora, & minus vitijs obnoxia nitamur, vt inoffensa valetudine degant, nec morbis conflictentur. Neque id silentio prætereundum, quod maximè præcipuum, & tanquam caput rei est, non oportere medicinæ partium distributionem, totidem corporis constitutionibus respondere: sed naturas singulorum suis notis seorsum scrutari ac explorare, vt suis locis ostendimus. Cum ijs igitur non pluribus agendum. Illud magis adnotare conuenit, affectus, qui à vi-

rulentis animalibus venenisq; contrahuntur, vocari cæcos, id est, quorum ratio minimè iniri potest. Quin & ea, quæ eisdem auxiliantur, nulli pariter sunt addicta causæ: quapropter quæstionibus obseruatoriæ artis, et eius, quæ ratione fulciatur, annumerari solent. Neque prorsus verum deprehenditur, affectus huiusmodi cæcos esse. Nam quod semper se protrahit, & nullum in quibusdam necessarijs vsum exhibet, haud facili coniectura colligi potest: etsi naturæ proprietate prorsus cæcos eos affectus concedimus, qui ab exitialibus venenis, et animantibus, quæ virulento morsu sæuiunt, contrahũtur. Nam quod ad opus nonnullum vsum præbet, datq; medendi occasionem, neque imperceptibile, neque cæcum, nulliue causæ obnoxium reputatur: se magis ab ipso quis impulsus, demonstrationem se habere, & opinionem abditorum cognitione confirmare poterit. Nam etsi sæpe minora sunt, quàm vt sensibus percipiantur, euidenter tamen ex ipsis inter se collatis deprehenduntur. Diocles autem in eo commentario quem Plistarcho dicauit, satis modos perstrinxit, ad verbum ita scribens: Nosse quis hoc potest cùm in alijs non paucis, tum in viperis, & scorpionibus, & reliquis id genus, secum animo reputans, vt quamuis exiguo sint corpore, vixq; conspectui subijciantur, magnorum tamen discriminum ac dolorum causas inferunt: quorum nihil præter quandam corporis exiguitatem, uimq;

præ cæteris animantibus datam illis, facile fuerit ſpectare. Quanta enim ea moles corporis eſt, quæ à ſcorpijs ictu, & aliorum id genus venenatorum, quæ nos morſu conficiunt, attingitur? quorum aliqua vehementes cruciatus excitant, alia erodunt, & putredines cient, nec deſunt quæ præſentaneam perniciem moliantur. Aut quantulum eſt quod à phalangij morſu ingeritur, & vniuerſum corpus excruciat? neque enim quis magnitudinem ipſorũ deprehendere poſſet, cùm prorſus exigua mole conſtent. Ergo quòd hæc ad affectus referantur, conſtitit inter omnes. Verùm quòd exactè deprehenſum ſit, vim quandam ipſis ineſſe mortiferã, quæ inſinuata corporibus moleſtiarum, quæ exoriũtur, nobis cauſa ſit, in confeſſo eſt, & omnium conſenſu perſuaſum. Nec quiſquã inuenietur vſqueadeò contentionis ſtudio flagrans, qui aliũde exoriri moleſtias aſſeueret, quàm à materia mortifera partẽ corporis attingente. Porrò id erat, quod inter utilia artis opera in omni opere dicere oportuit, quænam res opus hoc efficiat, vt nihil prorſus nos lædat, incomprehenſa communis cauſæ, quæ proprijs ineſt ratio: quandoquidem tum euidenter indicari poßit cùm deprehenſa eſt. Ideò Eraſiſtratus empiricorũ pertinaciam graui cauillatione inceßens, cæcis affectibus cauſas aßignauit, inficiatus his cõmunem, & ſupremam morborum cauſam incomprehenſibilem eße: & hanc in eo, quem de cauſis ſcripſit

commentario aptißimè prodidit, candido signatā lapillo. Nec ferendos eos esse censuit, qui se dicāt in quibusdam, vt in venenis, serpentium ictibus, & ceteris id genus trita medendi ratione contentos esse. Neque satisfacturam sibi obseruationem eam, quæ à causarum comprehensione separata est. Primùm enim genere comprehendi facilè poßunt. Quòd autē sit lethifera vis, corporaq; permutans, ita vt perimat, ex ijs, quæ per genus, non per speciē vagantur, curationem indicat, qua hæc hebetare, & prorsus expugnare liceat. Cùm verò subiūgit: Ad aquam dulcem, & potui idoneam venit quis, & ante obseruationem ad vomitū, ad vulneris dilatationem, ad demorsæ partis suctū, cucurbitulas adfixit, partem incidit, vrentia medicamenta, aut ea quæ vim eandem adipiscuntur admouit, postremò partem amputauit: secū reputauit medicamina, quæ per summam cutim ferre, & applicari solita, immissæ ad intima perniciei repugnarent. Hæc itaque, quæ disseruit Erasistratus, veritati cōsentanea sunt, nec arti refragantur. Sed methodicos demirari licet, qui mortiferam uim corporibus illapsam negotiorum, quæ ipsa faceßit, esse causam diffiteantur, verùm rudiusculè nomini attendunt. Nam apud ipsos palàm immissa vis φθοροποιὸς, id est mortifera, nominatur: φθοροποιὸν autem nullius officij alius esse potest, quàm causæ. Aiunt hæc nomina, μάρσιπος & ανα-

καλύπτειν, esse reliquis omnibus similia, in quibus partes quædam dictionum non pro virtute, sed nuda enunciatione comprehenduntur. Enimuero quemadmodum in his uocibus μάρσιππος & ἀνακαλύπτειν, partes neque certos, neque principes retinent significatus: sic in hoc uerbo φθοροποιεῖν partes productionis gratia, non pro uirtute coaluerunt. Hinc ad causarum differentias transeunt, affirmantq; causarum aliquas euidentes esse, quæ dum aduersam ualetudinem crearunt, separantur: cuiusmodi sunt frigus, labor, æstus, & similia. Quasdam continentes, quæ permanent postquàm morbum excitarunt, hoc est, quibus præsentibus, & effectus eorum adsunt: increscentibus, effectus augentur: decrescentibus, minuuntur: & cùm desinunt, ijdem finiuntur: quibus solis ac per se manentibus, effectus quoque ipsi manent. Talia quidem receptißima sunt causarum discrimina, quorum nulli phthoropœon subijci potest. Euidens enim causa nõ est, quoniam morbus ipse permanet, nec ipsa à corpore separatur. Nec continens causa dici potest, cùm magna ex parte hæc adsit: quemadmodum accidit ijs, qui à rabioso cane sunt demorsi. Quòd si neque euidens causa, neque continens fuerit, neque per se, neque alterius consortio causa erit. Quòd si à nulla causarum differentia phthoropœon deducere poßumus, consequitur, ut neque causam esse fateamur. Quòd

autem aſſerunt, vocabula quædam in ſe non habe re parteis rerum ſignificatrices, ſed nuda, & ſimplici pronuntiatione ficta eſſe, fateri neceſſe eſt. Verùm non omnia, ſed perpauca talem nanciſci conditionem exiſtimandum eſt: neq; enim ποιεῖν in hoc nomine φθοροποιὸν perinde atque aſſumptitia profertur, ſed longè principẽ obtinet ſignificationem. Quemadmodum enim φθορᾶς, id eſt corruptionis nomen mutationem in peius ſignificat, ſic hoc verbum ποιεῖν ſumi debet, vt nihil amplius ex eo quod hãc dictionem φθορὰ ſecum habeat, declaret. neque prorſus id ignificat, quod omnes palàm audiunt, et huic ſimile redditur, παιδεῖ ἔχειν δίψος. Si dant à corruptione ſanis fieri morbum, concedunt vtiq; vim in huiuſcemodi verbo ποιεῖν ſubeſſe, ſiquidem aliquid eſt quod corruptionẽ efficiat. Omne autem quod aliquid efficit, oſtenditur per ſingulas cauſas, quæ corporibus ſubijciuntur, idq; tam in lethalibus venenis, quàm in ijs, quæ corporibus ingeruntur. Verùm nonnihil ſubiacere cauſarum differentijs produnt. Quinetiam aberrarunt, non exauctam diuiſionem aſſumentes. Qui vero ſe dogmaticos profitentur, cauſam eſſe partim præparantem, partim continentẽ aſſerunt: vt inguinũ vlcus, et inguinariam febrim, et quæ affectui tum aßiſtat, tum etiã ſeparetur, vt à fractis præcipitatio. In ſumma, quoties quidpiã ſuapte natura cauſa fuerit, nec vlla diuiſione cõprehẽditur,

vitiosum est, neq; causæ adscribitur, eorum quæ idem genus sortiuntur. Sed quod phihoropæon causa sit, nomen ipsum argumento est, & in ijs quæ contingunt apertius ostenditur. Quid aliud causā arbitrātur esse post impressum à serpentibus ictū, quàm ex animante vim, & illapsum in corpora virus? Neq; enim frigus, neq; æstum, neq; sectionē corporis, neq; cruditatem, neq; aliud quicquam simile causari possunt. Verùm quoniam causarum differentijs gaudent, & aliquas continentes, alias euidentes appellant: ipsis dicendum, vtroq; istorum modorum euidentem quidem causam esse, quod effectum præcedit, & quod corporis substantiam preoccupat: continētem vero, quod morbis præsentibus adest, qua separata recedunt, quæ cum ipsa euenerant. Sed de ijs hactenus. Statuendum itaque mortiferam vim intrīnsecus manifestißimam esse causam, ipsamq́; principem facere scopum oportet. Et antequam adima decumbant morbi, varijs modis est certādum, donec vis tota corporibus excutiatur. Modò enim reuocari debet ea parte, qua pestis intrauerit: modò aliqua alia, præsertim principatum non obtinente, antè coerceatur, quàm altius irrepens viscera tāgat: aut eius pernicies eluatur, retundaturq;, cùm iam membratim peruagatura est. Itaque venena si hausta sunt, crebris vomitionibus: si morsu impressa, scarificatione, affixis cucurbitulis, exuctu, carnis circunscriptione,

nonnunquam amputatione extremæ partis, euocantur. Retinentur vero infusione, et impositu medicamentorum acrium cohibētur. Hæc simul vtiq; arcere virus, & eluere possunt. Restinguuntur, & euincuntur meraciore potu, aut passo nulla aqua diluto, vel contrariorum esu, quæ acrimonia sint prædita. Postremò deiectio alui, euocatus sudor, et alia quædam in commune, quæ membratim demõstrabimus, auxiliantur. Verum enimuero non lethiferam modò materiam, sed & magnitudinem, et tempus, pro scopo cõsiderare oportet. Etenim ab ijs remedia quàm plurimum discrimen capessunt. A magnitudine quidem, cùm nonnulla ex venenis, & virosis animalibus pericula minantur: alia putredines altas aut exteriores excitant: alia vehemētißimos dolores aut cæcos cient: alia vis medicamētis cedunt, & magis minúsue molestias excitāt. Oportet autem ea, quæ pericula ferunt, peruicacioribus auxilijs expugnari. & minus infesta, mitioribus. Quippe absurdum fuerit in grauioribus, segnioribus medicamētis homines in discrimē adducere: in minoribus uero, uehemētium auxiliorum iniuria corpus lacessere. Finitio à temporibus in promptu est, hoc enim subitò in pericula, & præsentes molestias adducit: illud uero sensim, & dilatas in diem lõgam aut breuiorē producit. Itaque in acutis quidem cõfestim multa simul auxilia repræsentari oportet: reliquis, paulatim. Hæc qua-

dam artis formula breuiter definita sint. Iam mē bratim rem prosequamur.

Signa rabiosi canis, & demorsorum ab eo. Cap. XXXV.

DE rabiosi canis morsu sermonem alijs præposuimus, quòd id animal domesticū ac frequēs esse consueuit, & in rabiem sæpius agitur, ac perit, ab eoq; caueri difficile: inde periculum ineuitabile hominem manet, nisi multis vtatur auxilijs. Canis plerunq; flagrantißimis æstibus in rabiem efferatur: interdum quoties frigora incesserunt. Rabiosus autem potum, & escam auersatur: largam spumantemq́; pituitam naribus, & ore proijcit: toruè & solito tristius intuetur: in omnes passim sine latratu irruit, & æquè feras hominesq́;, tam familiares, quàm ignotos mordet: nec protinus infestum quicquam infligit, nisi, vt vulnus, dolorē: exinde morbus ille, qui ab aquæ metu hydrophobicus Graia est voce appellatus, contrahitur. Eueni autem cum distentione neruorum, totiusq́; corporis rubore, præsertim faciei, cum sudore, & lāguore quodam. Aliqui auræ splendorem fugiūt: alij sine vlla doloris intercapedine vexantur. Sunt etiam, qui canum more latratus edant, & obuiā factos morsu adoriuntur, ac mordendo simili vitio labefactant. Proinde ex ijs, qui hoc vitium senserint, neminem seruatum vidimus, nisi forsitan ex historia vnū aut alterū euasisse audiamus: siquidem

dem Eudemus superasse quendam affirmat. Themisonem aliqui demorsum in hunc furorem incidisse, & euasisse fatentur. Alij ipsum cùm amico aquã expauescenti morẽ gereret, & officium exhiberet, quadã naturarũ concordia similẽ contraxisse affectũ: sed post multos tandẽ cruciatus seruatũ extitiße. Molestißimum itaque genus morbi, à quo multos, antequã ipsam experirẽtur, uindicauimus: & complures ab alijs medicis seruatos nouimus.

Remedia demorsorum à cane rabioso. Cap. XXXVI.

RAtio medendi duplex: una cõmunis, quæ utendum in omnes morsus, quos uirulẽtæ animantes impreßerunt: alia peculiaris priuataq́;, eorum duntaxat, quos rabiosi canes momorderint: quæ nonnullis quidem summam opem ferre consueuit: alijs uerò inutilis, maximè qui ex multo iam tempore ictũ acceperunt. Quæ ad hanc pertinent, primùm exponemus, deinde cursim perstringemus, quæ ad communem medendi rationem pertinent. Cancros itaque fluuiatiles in sarmentis albæ uitis cremare oportet, & cinerem eorũ quàm minutißimè tritum habere reconditum: itidem gẽtianæ radicem tusam cribratamq́; reponere. Quoties autem canis rabiosus morsum intulerit, in quaternos cyathos meraci uini, bina cineris cancrorum cochlearia, unumq́; gentianæ conijciantur: hæc in polentæ dilutioris modum subacta, quatri-

duo bibantur. Inter principia medicamentum hoc modo detur. Atqui si ab illato morsu bini terníue dies fluxerint, curationem auspicabimur à triplicato pondere, supra id quod ab initio retulimus. Optimum hoc aduersus rabiosorum morsus auxilium, quod & plerisque vnum satisfecit, eoq; cum fiducia vti licet. Sed vt alijs etiamnum auxilijs contra ineuitabile periculum muniamur, nihil cæteris vti prohibet. Satius autem multò fuerit etiamsi in vanum recidat, medicamentorum inhumanos tolerare cruciatus, quàm per inertiam ac desidiam in discrimen adduci. Nec ita in demorsis à rabioso animali maiora vulnera vereri oportet, vti minora, et vlcusculis cutis similia: quippe maiori uulnere confertim copiosus sanguis emanans, potest nonnihil virulenti liquoris exhaurire: quod in minoribus nõ accidit. quin à maioribus abscedentes carnes hinc auferre, & labia acie scalpelli circunscribere, & prehensam hamulo aut vulsella carnem amputare oportet. In vtrisque circunstantia loca altioribus vlcusculis scarificanda, vt copiosior sanguinis vacuatio arceat, ne venenum membratim insinuetur. Cucurbitulæ cum multa flamma agglutinatæ id iuuamenti præstant, vt veneni vis extrahatur. Cõtra virulentos ictus, vstio expeditißimum est auxilium, vtpote cũ ignis cætera viribus præstet, simul quòd virus domet, & ferri penitius non patiatur: simul quòd pars ignẽ experta, postea non vulgare

fundamentum curationi futuræ præbeat, manente diutius exulceratione. Animaduertendum ex eo tẽpore cùm crustæ decident, ne vlceris oræ coalescãt, & cicatrice induantur: sed si fieri potest ad multum, idq́; præstitutum tempus, vlcerationes & sordidas adhuc & inflammationem minantes, prorogari conuenit. Quod inditum ijs salsamentum optimè præstabit, & syluestre allium detritum: item cæpe, succusq́;, præsertim Cyrenaicus, aut qui Medicus, aut Parthicus appellatur. Tritici grana tam mansa, quàm non mansa imponantur: siquidem subactæ pistáue à perfusione vulnera dilatant. Sunt qui à mandentium ieiunio, sibi aliquid asciscere arbitrentur, quod suapte natura resistat: verùm id certum non est. Cæterùm tempestiuus eorũ vsus minimè est contemnendus. Si verò, quod persæpe accidit, ante dies præfinitos cicatrices coirent, committerenturq́;, manum postulabunt. nãque eas diducere, carnemq́; scalpello circinare, aut iterũ inurere, expedit. Vbi vero propositum tempus præterijt, vlcus ad cicatricem ducendum, & emplastro, quod e salibus conficitur, locus comprehendendus: nec multò pòst sinapismo vtendum.

Ratio uictus in morsu rabiosi canis. Cap. XXXVII

QVæ ad partem istã pertinent præsidia, ita se habent. Cæterùm victus rationẽ ex ijs quæ veneno aduersantur, conie

ctura quadam colligere oportet, ſimul vt veneni vires hebetet reſtinguatq́;, ſimul vt arceat, quò minus ad intima pernicies illabatur. Etenim aſſumpta, perniciosarum virium penetrationi reſiſtunt. Quorum utrunque præſtare poteſt vini meracioris, paßi, & lactis potus: quippe qui hæc omnia capiunt ad curam, nõnihil veneno obijciunt, quod omnem eius acrimoniã obtundat. Simili modo alliorũ, porrorum, cæparumq́; cibus: quòd ea difficulter cõficiantur, vixq́; aboleãtur. Nã multos dies huius cibi qualitates remanent, quo tempore nec euincuntur, nec permutantur à mortifera vi, ſed contrarijs illa vis expugnatur. Cui rei antidotorum vſus accommodatur, & theriaces, Mithridatij, & eius, quod eupatorio temperatur. Denique omnium, quæ magnam aromatum partem ſibi vendicant: quippe aromata omnia viribus & ſubſtantijs ægrè permutantur: quare in corporibus euincunt. Victus ratio hoc modo ſe habet: Noſſe conuenit, pauorem aquæ non ſtato definitoq́; tempore exoriri: plurimũ tamen ad quadrageſimũ uſque diem neglectis diſferri cõſueuit. Poſt ſemeſtre etiã nõnullos inuadit: quendam poſt annũ aquam horruiſſe conſtat. Quæ nobis viſu comperta fuere. Narrãt & aliquos poſt ſeptennium aquæ metu fuiſſe tentatos. Inter principia demorſorũ à cane rabioſa curandi ratio talis eſt. Verũenimuero ſi ea, quæ retulimus auxilia, primis diebus prætermiſſa fuerint, nec ſcalpro carnẽ

circinare, nec vstionem experiri operæpretium est. Non enim quod iam pertransiit, satis euocare possent. Nulla utique istius rei occasio aut vtiltas, sed incaßum corpora doloribus sternentur. Alter uerò curationis modus accedat. Deiectio magnum præbet iuuamentum, vtpote cùm mouendo, corporis habitum transmutet: & quæ colocynthidem recipit hiera. Item lac schistum, quod simul deiectionem moueat, & venenum domare poßit. Cibi acres, & meraculi potus, quibus vis veneni vehementer retunditur, quotidie sumi debent. Cæterùm sudores ante cibos, & post etiam ciendi. Dropacismi sinapismiq; alternatim per corpus totum adijciendi. Sed longè omnium efficacißimum auxilium helleborismus cognoscitur, quo cum fiducia non semel atque iterum, sed frequentius ante quadragesimũ diem, vel post hoc tempus vti licet. Tantam enim vehementiam hoc auxilium habere fertur, vt quidam, qui iam aquæ metum sentirent, sumpto helleboro, simul ac primum morbi impetum experirentur, fuerint seruati. Nam & iam vitio tẽtatos nemo vnquam seruare potest. Itaque primùm curã contra rabiosi canis morsus breui sermone exposuimus: iam ad alia, quæ venenatis morsibus sæuire consueuerunt, transeundum. Notas vno contextu, deinde communem medendi modum, qui omnibus cõuenire poßit, explicabimus. Cursim deinceps subiungemus eo, quæ sua proprietate nonnullis auxi-

lium præstare poßunt. Postremò subnectētur etiam venenata, quæ nullis cedunt remedijs.

Notæ eorum, qui à uenenatis demorsi sunt. Cap. XXXVIII.

DEmorsis à phalāgijs locus quidem ipse, quasi ab impacto aculeo rubet, nō intumescens, nec per ambitum calidus est, sed mediocriter humescit: vbi verò contrariorum occurso refrixit, cōsequitur corpore toto tremor, distēt ones poplitum & inguinum, cōuulsionibus non dißimiles. In lumbis collectio exoritur, et perpetua vrinæ libido laceßit, multaq́; reddēdis excrementis colluctatio. Vniuersa cute frigidus sudor emanat, collacrymant oculi, offusisq́; nebulis caligāt. Si scolopēdra aut dicta ophioctene, morsum intulit, locus per ambitum liuore sugillatur, & computrescit: interdumq́;, licet rarò, fæculentas atque ruber cernitur. A morsu ipso exulcerari locus incipit, ulcusq́; id negotium exhibet, ferè remedijs inuictum: præterea toto corpore prurigo sentitur. Scorpionis morsu inflammari statim incipit locus, & indurescit, ac intentus rubet, uicißimq́; dolore premitur. Modò siquidem exæstuat, modò frigore occupatur. Labor repentè fatigat, & aliquando meliusculè habet, aliquando uerò recrudescit. Consequitur sudor, horroris sensus, & tremor. Extremæ corporis partes refrigescunt, inguina extolluntur, per sedem flatus exeunt, capilli eriguntur, pallor membra decolorat et dolor, tā-

quam ex pungente acu, per uniuersam cutem sentitur. Si marina pastinaca percußit, protinus accidunt molesti dolores, aßiduæ conuulsiones, laßitudo, & imbecillitas. Mens percußis labat, postea obmutescunt: oculi caligant. Percußus autem locus in ambitu cum uicinis partibus denigratur, & ita obstupescit, ut tangentem non sentiat. Hunc si quis premat, atra sanies, crassa & malè olēs excernitur. A mure araneo percußis, circa morsum in orbem inflammatio exoritur, nigraq́; pustula, diluta sanie turgens, exurgit: proximæ partes liuent. Rupta pustula, depascens vlcus, non ei dißimile quod serpit, occupat. Intestinorum quoque tormina, difficultas vrinæ, & frigidæ aspergi nis offusio consequuntur. Si vipera momordit, corpus intumet, vehementer arescit, subalbidumq́; colorem concipit. Sanies à vulnere profunditur, primùm suppinguis, mox cruenta: pustulæ adustis similes erumpunt: & antea depascens vlcus, quod in proxima repens, non summa modò corporis, sed intima quoque corripit: gingiuæ ijs cruore suffunduntur: inflammatio circa iecur erumpit: tormina & biliosi vomitus sequuntur. Sopor, tremor, & vrinæ difficultas accedit, & frigidus sudor offunditur. Consimilia eueniunt ijs, qui à cæcilía nomine, aut amphisbæna demorsi sunt, eadémque ferè auxiliantur: quare hoc venenum priuatam descriptionem sortitum non est,

neque visum est dignum quod alio genere compre-
hendatur. A dryino morsis pustulæ molestiq; dolo-
res incidunt, præsertim quà dilutæ saniei emissariū
subest. quinetiam erosio, torminaq; consequuntur.
Ab hæmorrhoo ictis vehemētes cruciatus accidūt,
qui angusta contractaq; corpora ex continuo dolo
re reddunt. Ex plaga copiosus cruor effluit: et qua-
cunque parte corporis cicatrix vlla fuerit, ea san-
guine manat. Excrementa per aluum cruenta eij-
ciuntur, profluensq; sanguis in globos coit. A pu'mo
ne sanguinem extußiunt, & in vomitiones effusi
sine remedio cōmoriuntur. Quos dipsas percußit,
solutus ac non constrictus tumor premit, sitisq; vs
que eò pertinax, vt satiari non poßit, ac sine vlla
intercapedine excruciet: etsi potum pleno ore affa-
tim trahant, illico in eandem sitim relabuntur: pro
inde toto habitu similes sunt ijs, qui antea potus ni
hil hauserint. Quare própter continuam sitim, &
prester, & causon, aut dipsas appellatur, Ab natri
ce demorsis vlcus dilatatur, & liuidum ac ingens
euadit. Sanies ex eo multa, & atra, & malò olēs,
non secus atque ijs, quæ serpunt vlceribus, expui-
tur. Cenchri morsum, qui viperino ictui similis est,
putridum vlcus sequitur. Carnes antea, vt in aqua
inter cutem, prætumidæ, defluunt. Lethargo corri-
piuntur, & veterno preßi somno captant. Erasi-
stratus eos iocinere, intestino ieiuno, coloq; confli-
ctari author est. Quippe dissectis ipsis, omnes ferè

partes corruptæ reperiuntur. A ceraste percußis locus attollitur, cum duritiæ pustulosus. E plaga sanies profluit, modò atra, modò pallidior: sed toto cõcretu varicosus intumescit genitale intẽditur: mẽs labat, & oculorum caligo exoritur: denique rigore neruorum distenti commoriuntur. Ab aspide ictis vulnus exiguum prorsus, quasi ab adacta acu citra tumorem conspicitur: sanguis exiguus ille quidem, sed ater distillat: caligo velox oculos obnubit: labor in totum corpus multiplex, omnino leuis, & non sine voluptate consequitur. Ideo Nicander perpulchrè cecinit: At vir perit absque labore, virens atque discolor. Mediocris stomachi dolor afficit: frons perpetuò reuellitur: genæ contremiscunt, quasi sine sensu in somno vacillent. Hos mors tollit, ad diei trientem non dilata. Erasistratus in libro, quẽ de medicaminibus & venenis condidit, de vocato basilisco scitè ita refert, Cum basiliscus momorderit, vulnus ad auri colorem efflauescit. Itaque in plurimis, quæ virus eiaculantur, comites notæ ita se habent. Transeuntes vtique ad medendi rationem, primùm, vt fieri poterit, de communibus differemus.

Communis curatio in omnes ictus uirulentos. Cap. XXXIX.

ADuersus quidem omnem animalis ictum. quod venenum vibrat, oris suctio conuenit. Sugentem uerò oportet ieiunum non esse, sed & ci-

bum sumpsisse, & vino os abluisse: postea exiguũ olei in ore continens plagam exugat. Locus ipse spongia fouendus, deinde scarificandus: sed vlcuscula altius imprimere expedit, quo virosa materies profundo euocetur. Circinatio autem carnis, & sectio, scarificatione longè potentius opitulantur: nanque ab ijs duo peculiaria præsidia fiunt. Vnum, quòd virus è loco tollitur. Alterum, quod eius veneni pars, quæ ad interiora grassatur, cum multo copiosoq; sanguine excernitur. Quòd si locus sectionem non admittat, cucurbitulæ cum largiori flamma adfigendæ sunt. Sed iam de vstione suprà in rabiosorũ morsu disseruimus. Si verò icta pars, vtpote extrema, eam sectionem commodè non respuat, præsertim in omnibus serpentium ictibus, vt aspidis, cerastæ, similiumq;, proculdubio amputanda est. Conuenientiora suprà dictis auxilia sunt, quæ epithemata vocant. Imponatur sarmentitius cinis, aut ficulnus, cum lixiuio stillatitio subactus, garo, & acri salsamento: porri, cæpæ, & allia modò minutißime contrita illinũtur, modò cremata vulneribus inijciuntur. Quinetiam dissecti gallinarum pulli, cùm maximè tepent, percusso loco applicentur. Nec desunt qui hisce tanquam discordia quadam naturali pugnantibus vtantur: verum huius rationem inire facillimũ fuerit. Gallinæ enim calida natura præditæ sunt, argumento, quod deuoratum insigne virus cõficiunt, & aridis

ſima quæq; ſemina conſumant, item nõnunquam arenas lapilloſq; ingluuie ſua deuoratos, diſſoluũt. Itaq; animãtis admoti calore adiutus ſpiritus, ab icta parte impetũ capeſſens exilienſq; ſecum venenũ exigit. Nec me fugit quid in Aegypto fieri ſoleat. Cũ ſpicas Aegyptij metunt, ollam picis paratam habẽt, & appenſam faſciam: tunc enim maximè ſerpentiũ iniurias expaueſcunt, tum propter ſpicilegij tempus, tũ quòd opacis ſimul abditæ ſpeluncis & cauernis, denſoq; aruorum cæſpite deliteſcunt. Moleſtiſsima enim animalia et virus eructãtia, Aegyptus in cãpis ferre cõſueuit. Vbi ergo aut in pedem, aut partem aliam, morſum intulerunt, qui adſunt, faſciam in ollam picis conijciunt, & ſemel aut iterum brachiũ aut crus paulùm ſupra vulnus obligant, & arctiſsimè duo è præſentibus diſtringunt, locumq; ſecantes, qua circumactus eſt laqueus, picem inſtillant. Cumq; ſatis vulnus excepiſſe videtur, laqueum reſoluunt, & cæpis alijſq; ſuprà memoratis illiniunt. Præterea pix liquida cũ ſale trito & feruente illita, præſentaneo eſt auxilio, ſi iugiter innouetur. Conuenit & cedria, & fimum caprarum ex vino decoctum. Locum aceto calido, calamintha in lotio, maris aqua, aut acida muria decocta, foueri ſalutare eſt. Quinetiam nõ deſunt emplaſtra vehementiſsima, & calidiſsima, quæ venenũ elicere, expugnare, et diſcutere poſsũt. Cuiuſmodi ſunt quæ ex ſale, aut nitro, ſinapi, &

cachrye componuntur: de quibus consequenter erit tractandum. Erasistratus autem non iniusta reprehẽsione eos incessit, qui incognitas ad hũc vsum facultates conscripserunt, vt elephanti fel, crocodiliue sanguinem, ouaq; testudinis, & consimilia. Nam cùm iuuantia quædam literis tradidisse videntur, planè in hæc sola incidentibus imposuerũt. Quare talia deuitanda sunt, cùm difficilè, nisi regia facultate, peruestigari possint: neque, quò nostra fides ijs obstringatur, frequenti obseruatione, sufficiens experimentum præstiterint. Quæ autem ad communem omnium vsum pertinent, quæq; facilè suppeditari, & omnibus à serpente percussis auxilium ferre queunt, subiungenda videntur. Intubus itaque, & erica, & astragalus, cum aceto pota, contra omnes serpentium morsus auxiliantur. Item bitumen, & virentes platani pilulæ in vino diluto coctæ, & paliuri decoctum: radix aristolochiæ, & eryngij: decoctæ etiam lauri baccæ & deuoratæ, piperq; largius esitatum, ruta, anethum, et cyclaminus: coma porrorum priuatim ex pane aut allium, aut cæpe, salsamentaq; quàm acerrima: origani decoctum cum vino potum, fœniculi, pulegij, calaminthæ, porrorumq; succus cum melle desorptus. Hæc quidem à plantis conquiruntur. Ab animantibus verò quædam vtiliter peti solent, gallinaceorum cerebella in cibo, leporinum coagulum cum vino, itidem castorij sextans: testes mari-

næ testudinis sumpti multùm prodeße tradũtur: mustela sale inueterata inter auxiliaria medicamenta est. Cõmendatur in primis exenterata, quæ sale siccescens inueteratur: ex qua binas drachmas cum uino bibiße satis est. Sed de simplicibus, quæ dari solent, hactenus. Percußis à serpente prodest alui deiectio, diffluens sudor, urina copiosè reddita. Sunt & compositæ quædam potiones, quæ mira remedia polliceri tradũtur, ut & opij & myrrhæ singuli oboli, piperis sicilicum: ea melle excipiuntur, & instar Aegyptiæ fabæ dantur cum uino. Itidẽ syluestris rutæ seminis, gith, cumini Aethiopici, aristolochiæ, galbani, singulorum pares portiones tritæ, & cum erucæ succo subactæ, digeruntur in pastillos, qui drachmæ pondus æquent: dantur ex ijs terni cyathi cum uino. Hæc habui de communibus auxilijs quæ dicerem. De peculiaribus remedijs contra bestias, quæ uenena uibrant, consequenter est dicendum.

Peculiaria remedia uirulentorum ictuum. Cap. XL.

INter ferientium uenenatorum notas nihil de uespis et apibus articulatim digeßimus, quòd conspicuæ omnibus forent, & nihil excellens aut notatu dignum in his obseruaretur: inter remedia tamen, earum meminiße non fuit alienum. Igitur aduersus utrarunque ictus prodest illita malua, & hordeacea farina cum aceto, ficul=

neum lac in vulnus instillatum, à muria, aut maris aqua fotus. Phalangiorum ictibus ficulneum cinerē, adiecto sale trito, & vino, imponere oportet, aut radicē syluestris punicæ quàm tenuissimè tritam, aut aristolochiam cum hordei farina & aceto subactā. Vlcera aqua maris proluēda, aut apiastri decocto, foliaq; eiusdem illinēda. Lauacris perpetim vtendum, & propinādum abrotono semen, anisum, aristolochiam, cicer syluestre, cuminum Aethiopicum, cedrides tritas, platani corticem, & trifoliæ herbæ semē: priuatim autem, singulorum ex iis binas drachmas dare cum vini hemina cōuenit. Item myricæ fructus & chamæpityos, & viridium cupressi pilularum decoctum, admisto vino. Sunt qui fluuiatilis cācri expressi succum, cum lacte, assumpto apii semine, cōfestim molestiis liberare prodant. Si scolopendra morsum infixit, sed quàm leuissimè tritus ex aceto vulneri inspargendus, aut ruta syluestris superponēda. Locus acida muria fouēdus, & dāda in potu aristolochia cum vino, aut serpyllum, aut calamintha, aut ruta syluestris. Percussis à scorpione, præsenti est auxilio ficulneum lac in vulnus instillatū. Scorpius ipse, qui ictum vibrauit, tritus, & percusso loco impositus, suæ plagæ remedium est, ob cæcam quandam naturarum (vt constat) discordiam, quæ antipathia appellatur. Præterea tritus & impositus cum sale, lini semine, & althæa, scorpius conuenit. Sulphur

ignem non expertum, resina terebinthina exceptũ, & emplastri modo adiectum auxiliatur. Itidem galbanum ad splenij formam ductũ, & calamintha, quæ trita illinatur, & farina hordei in vino parata, in decocto rutæ. Semẽ trifoliæ herbæ tritũ, & vulneri iniectum opitulatur, Hæc ad affectum locum pertinẽt. Post hæc quàm efficacißimis potionibus vtẽdum, cuiusmodi sunt aristolochiæ, præsertim corticis binæ drachmæ cum vino, tusa gentiana, & pulegium decoctũ, & baccæ lauri pauco numero tritæ, & calamintha cum posca, in qua magnopere discoqui debet: cupreßus cum vino & ruta, nec secus ficulneum lac, laserpitium, si adsit: sin desideretur, peucedani succo vtẽdum. Efficax est potus trifolij, & ocymi semẽ. Horum autem omnium vicem pẽsat iugis lauacri vsus, euocatus sudor, & dilutæ vini potiones. Ei, qui marina pastinaca icitur, omnia quæ de viperarum morsu paulò post referemus, simili modo conueniunt. Peculiariter autem ictus à marino scorpione, & dracone inferuntur, qui molestos cruciatus cient: interdum autem, sed raro, nomas excitant. Quibus absynthij, saluiæ, aut sulphuris ex aceto triti potio subuenit. Pastinaca diuulsa & vulneri imposita, sui ictus medela est. Si mus araneus momorderit, auxiliatur ex galbano splenium, per se vulneri exterius impositũ, vt medicamẽti modo aceto tritum, & hordeacea farina cũ aceto mulso illita. Quin etiã mus ipse

qui morſum intulit, ſi diſſectus apponatur, ictus ſui ueneficia luit: reſiſtunt quoque acini dulcis punici decocti, & illiti. Item porri, & allia contrita, necnon aquæ calidæ fotus: ſed hæc ad locum pertinent. Prodeſt potum abrotoni decoctũ, maximè ſi in uino detur. Præterea ſerpyllum, & galbanum, & eruca uino madefacta, recentes cupreſſi pilulæ cum aceto, & cyclaminus ex aceto mulſo, & pyrethrum cum uino, & chamæleonis herbæ radix. Nec deſunt, qui literarum monumentis tradiderũt, tritum murem araneum contra ſuos ictus commodè bibi. Quam historiã apud alios inuentam, dignam duntaxat cenſuimus, quæ annotaretur. Alij aſſeuerant demorſum non aliàs exulcerari, niſi prægnans mus araneus fuerit: tum ſanè auxiliari ferunt. Si uipera morſum impreſſit, fimum caprinũ cum uino, ſtudioſe impoſitum opitulatur. Item laurus, & abrotonum, & galbanum ſplenij loco ſuperiectum, & origanũ uiride inditum. Pulli gallinarum diſcerpti, & confeſtim admoti: erui farina uino ſubacta: radicis cortex uſque eò tuſus, ut in puluerem ſolutus abeat, & ſcilla toſta: detritum chamæmelum hordeaceæ farinæ cataplaſma in aceto mulſo præparatum: ſed locus antè eo calido foueatur. Hæc loco imponuntur. Contra uiperinos ictus rubus cum uino prodeſt. Aliqui anchuſam tenui folio conſtantẽ auxiliari produnt. Leporini coaguli in uino terni oboli bibuntur, et porracei ſucci

hemina

hemina in mero, & foliorum apiastri succus, & syluestris ruta: hæc in vino potari debent. Vinum frequenter bibendum, allia mādenda, & cæpæ, & porri recentes, salsamenta acerrima, & opipara. Simplicia hæc sūt. Percussis à vipera præclarè auxiliatur medicamētū, quod myrrhæ, piperis, castorij floris portulacæ seminisq́;, dimidio acetabulo cōstat: hæc oīa in Cretico passo teruntur, aut in alio probato. Erasistratus ī eo libro, qui περὶ δυνάμεων, *id est de viribus, inscribitur, pleraq́; alia tradidit, quæ ictis ab vipera auxilium ferre possunt: inter quæ talia maximè laudātur, Gallinacea cerebella cum vino pota, semen satiuæ braßicæ tritum, & acetabuli mēsura cum vino potum. Quinetiam bonum est digitum in liquidā pacē intingere, deinde vinum, quo digitus fuerit elutus, bibere. Hæc sunt, quæ contra viperæ ictus auxiliantur. De amphisbæna mentionem hoc loco fecimus, quoniā ferè remedijs ad viperas scriptis, percußi ab ea adiuuari soleant. A dryino ictis conuenit aristolochia cū vino pota, trifolium herba, radix hastulæ regiæ similiter assumpta, et fructus ex omni quercus genere, & tusæ ilicis radices, & illitæ parti ictæ auxiliantur. Hæmorrhoi dipsadisq́; morsus velut īmedicabiles à plerisq; maiorū deplorati relinquebantur: quare si peculiaribus cōtradipsadē remedijs egeamus, cōmunia experiri operæpretiū erit. Protinus autē scarificatione vti, vstionem facere, et si locus*

patiatur, extremorum amputatione opus erit: consequenter quàm acerrima cataplasmata admouere, de quibus sæpenumero diximus. Nec me fugit, acres cibos, maximè à salsamentis, vtiles esse. Meracæ potiones et lauacra prosunt, quæ subinde interiecto breui spatio assumenda sunt, priusquam morbi genus emerserit: quo semel erumpente, opem ferre non potest vlla medici opera. In ictu hæmorrhoi eadem prosunt. Insuper quæ in commune opitulantur, vt scarificationes, vstiones, acres cibi, meraci potus, & quæ nunc in dipsade definiuimus. Quinetiam decocta vitis folia, & cum melle trita. Si morsum natrix adegit, prodest origanum tritum & aqua subactum, lixiuia cum oleo indita, aut aristolochiæ cortex, aut querna radix minutim contrita, & hordei farina cum aqua & melle colliquata. Bibuntur etiam binæ aristolochiæ drachmæ in potione poscæ cyathis duobus deinceps marrubij succus, vel decoctum alterius cum vino. Fauus recens datur in aceto. Morsis à cenchridio auxiliatur lactucæ fructus cum lini semine illitus, & satureia trita, & syluestris ruta, & serpyllũ cum duabus hastulæ regiæ drachmis, & tribus vini cyathis, aut aristolochiæ radix. Item cardamomum & gentiana. Si cerastes percusserit, cita partis amputatio suffragatur: quare sine mora ictam partem amputare, aut scalpro confestim circuncidere, & ijs similia prosequi oportet. Vren-

tia insuper reliquiis admouenda, siquidem virus hoc veneno basilisci simile est. Iis, qui ab aspide feriuntur, quæ de ceraste scripta sunt auxilia dari debent. Nam venenum hoc, quemadmodum basilisci, aut sanguis bubulus, celerrimè in arteriis sanguinem cogit. Ad basilisci morsum, vt Erasistratus author est, auxiliatur castorii drachma in vino pota: item papaueris succus. Ictuum remedia ita se habent.

SEXTI ET VLTIMI LIBRI FINIS.

NOTHA ET DIOSCORIDI

falso adscripta, quæ ut facilè, si quis ita uelit, suis singula locis applicentur, numeris notantur.

5. *Iris ab aliquibus Illyrica, ab aliјs thelpide, ab aliјs vrania, à nonnullis cathæron aut thaumastos, à Romanis marica radix, à quibusdam gladiola, ab aliјs opertritos, ab aliјs consecratrix, ab Aegyptiјs nar appellatur.*

6. *Aliqui choron aphrodisias, Romani veneream, aut radicem nauticam, Galli piper apium vocant.*

6. *Romani iunci radicem aut iuncum.*

9. *Magi sanguinem Martis, Latini perpensam, aliј bacchar, Osthanes thesam, Aegyptiј cerea, aliј nardum rusticum, Galli bacchar, Hetrusci succinum: odorata herba est, qua in coronamentis vtuntur.*

10. *Quibus odor inest cinnamomo proximus: asperum siccúmque solum amat. Eius radix, ruptis, conuulsis, in tussi vetere, & spirandi difficultate, & si vrina ægrè redditur, opifera est: menses ciet, contra serpentium ictus, eam in vino bibere salutare est. Folia, vt quæ adstringant, illita capitis doloribus, oculorum inflammationibus, incipiē-*

tibus ægylopijs, mammis tumentibus à partu, ignibus ſacris auxiliantur. Odor ſomnũ gignit. Cratenas herbarius de eo ita ſcriptum reliquit: Aſarum.

14. Alij ſphagnon, alij phaſganon, Syri diaxylon vocant.

16. Ab aliquibus caſtor, ab alijs cynomorphos, à Magis Herculis ſanguis appellatur.

16. Symphyton aliqui vocant, alij perſicam, alij medicam, alij oreſtium, alij nectariõ, alij cleoniã: alij idæamboton, aut phlomũ idæum, Latini terminalium, aut enulam campanam, Aegyptij lenen.

36. Iuniperum paruam Græci arceuthida, aliqui mneſitheũ, alij acatalidem. Aphri zuorinſipet, Aegyptij libyum, Galli iupicellum, Romani iuniperum vocant.

37. Iuniperus magna. Cap. Iuniperus magna, quã aliqui ſylueſtrẽ cupreſſum appellãt, alij mneſitheũ, alij acaterã, Romani iuniperũ, vulgò cognita eſt, cupreſſo aſſimilis: aſperis maritimisq; locis pleruq; naſcitur, eaſdẽ quas ſupradicta vires habẽs.

37. Brathy, alijs baryton, alijs baron, Romanis herba Sabina appellatur.

40. Rhamnum alij perſephonion vocãt, alij leucacantham, Romani ſpinam albam, aut cerualem ſpinam, Aphri atadim.

40. Halimum alij damaſonium vocant, alij erymon, alij britanicam, alij rhabdon, alij baſilion, Magi Mercurij baſim, aut Oſiridis diadema, alij

elyſtephanon, aut ſacrũ caulẽ, Pythagoras anthe noros, Aegyptij aſontiri, alij aſphen, alij aſcaluri, alij aſariphen, Latini albucium aut ampeluciam.

45. Agnon aliqui agynon, alij lygon vocant, alij amictomiænon, alij tridactylon, Magi ſemnon, alij hæmaideos, Aegyptij ſum, Romani ſalicem marinam, alij piper agreſte, alij lecriſticum.

63. Eorum venter ſale conditus, & in vmbra ſiccatus, contra eximias vacuationes medicamentorum, trium drachmarum pondere, præſenti eſt auxilio: quãdoquidem protinus deiectiones cohibet. Teri autẽ debet in farinã, et aqua ſubactus dari.

81. Telin, alij carpon, alij buceron, alij ægocerõ, alij ceraitiden, Latini fœnumgræcum appellant, Aegyptij itaſin.

82. Aliqui linocalamin vocant, alij annon, alij linon agrion, Romani linum, Pœni xeraphoes.

84. Thermon, Romani lupinum, Aegyptij brechon vocant.

85. Gongylen ſatiuam, alij gongylida, alij golgoſium, Romani rapum vocant.

85 Alij polyides eryngium, Aphri thorphat

86. Sylueſtris rhaphanus quam Romani armoraciam vocant, alij montanum rhaphanum, alij apium, alij iſchada, alij chamæbalanum. Romani etiam radicem ſylueſtrem: ramulos tenues, iũceos, duos ſiue tres ſpargit, rubentes: folijs rutæ ſylueſtris, oblongioribus, & anguſtioribus: ſemine par-

tio: radice albuci, rotundiore, turbinatiore, pyri figura, candido cortice. Ea lacteo succo madet. Pars radicis superior vomitione bilem pituitamq; extrahit, inferior per aluum, tota susq; deq; purgationes mouet. Quod si tibi in animo est succum extrahere, radix tusa in fictili mergitur, & qui supernatat succus pinna eximitur. Is sesqui obolo potus, vtraque parte purgat.

86. Romani napium dicunt.

86. Aegyptij echlotoripam appellaut, alij riplā, Romani blitum, Daci bles.

86. Pythagoras anthema vocauit, Zoroastres diadema, Aegyprij chocortem, Magi lienem capræ, aut muris vrinam.

87. Atraphaxin, Romani atriplicem, Aegyptij ochi vocant.

87. Cramben Romani braßicam vocant.

87. Romani rusticam appellant.

88. Portulaca syluestris. Cap. Syluestris portulaca, quā aliqui aizō syluestre vocāt, alij telephiō, Romani illecebrā, aliqui portulacā, Aphrimœmoē, Daci lax, Aegyptij mochmutim, folijs pusillis, ad satiuā accedētibus, hirsutis, latioribus. nascitur in petrosis, nonnunquā in hortis, folia oleæ habet, minora multò, plura & tenera, rubētes cauliculos, ex vna radice multos, in terra seßiles, qui mādncati bonum succum pariunt, viscosi, & aliquantū salsi. Vis ei excalfactoria, acris, exulcerans: discutit

strumas, cum axungia illita.

89. Aliqui petræon, alij myacanthan, alij myon vocant.

89. Arnoglosson alij arnion vocant, alij probation, alij cynoglosson, alij heptapleuron, alij polyneuron, Magi eurechnemona, Aegyptij asonth, Romani plantaginẽ, Hispani thesaricã, Pœni atyrcõ.

90. Syri ius plantaginis, & calaminthæ, cum melle produnt ijs mederi, quos vires defecerunt, datum die secunda, & quarta, & parasceue, id est, Veneris die. Hoc autem velut arcanum accipito, quod veraci experientia compertum est.

90. Aliqui aquatilem anagallida, alij darenion, alij lauer, alij schinon aromaticum vocant.

90. Alij Veneris coronam, Romani veneream, aut eusteralem.

90 Aliquibus ammonos, alijs astrion, Pœnis atirsite, Romanis caciatrix, alijs stilago, alijs sanguinaria dicitur.

91 Sonchon asperum aliqui cichorion vocant, Romani cicerbitam asperam, Aphri gathuonem.

91. Alij picrida appellant, Aegyptij agon, Romani intubum.

92. Thridaca hemeron, Romani lactucam satiuam, Aegyptij embrosi dicunt.

92. Magi sanguinem Titani, Zoroastres pherumbrum, Romani lactucam syluestrem appellãt.

93. Romani bisacutum, Aegyptij dorisatrũ, Sy-

ri adorium, Aphri tiricta appellant.

93. Romani herbam ſcanariam, aut aculam nominant.

93. Alij caucum, alij myitin, Democritus brion, Romani pedem gallinaceum, aut pedem pulli, Aegyptij ſeſelin vocant.

93. Euzomon Romani Erucam vocant, Aegyptij ethrericem, Pœni aſuric.

93. Alij cynomoriō appellant, à ſimilitudine canini genitalis, alij leonem, Cyprij thyrſinem, communiter lycon.

95. Crommyon aliqui polyidos vocant, Magi calabotim, Romani cæpam.

95. Græci ſcorodon, alij geboſcon, alij elaphoboſcon vocant.

96. Romani ſinape vocant.

97. Cardamon alij cynocardamon, alijs iberis, alijs cardaminaca, Aegyptijs ſemeth, Romanis naſturtium dicitur.

97. Aliqui thlaſpidion, alij ſinapi Perſicum, alij myiten, alij ſylueſtre ſynapi, alij daſmophon, alij myopteron, alij bitron, Aegyptij ſui tempſum, Romani ſcandulatium, alij capſellam, aut pedengallinaceum vocant.

97. Aliqui chamæplion, Magi Herculis alphita, Aegyptij erethmon.

99. Ab aliquibus cerdon, ab alijs catharſis, ab alijs ſtruthocamelus, à quibuſdā chamærrhytō, à

Magis callirrhytō, ab Aegyptiis œno, à Pœnis ſyris, à Latinis lanaria herba. aut radicula appellatur.

99. A quibuſdam ciſsanthemon, ab aliis ciſſophyllon, ab aliis chelonion, ab aliis ichthyotheron, ab aliis ſilene, à Zoroaſtre triūphalites, ab Osthane aſpho, à Magis miaſpho, Aegyptiis theſce, à Romanis rapum terræ, aut terræ vmbilicus, ab aliis arcar vocatur.

100. Dracunculus. Cap. Draguntium magnum aliqui aron, alii iſaron, alii iarō, alii hieracium, alii biaron, alii armiagrion, alii ciperida vocāt: in vmbroſis ſepibus gignitur. Caulem habet rectum, leuem, duum cubitorum, baculi craſsitudine, verſicoloribus draconum maculis, purpureis tamen euincentibus: folia rumicis, inflexa. fructum ſummo caule facit, racemoſum, coloris primùm cineracei, mox per maturitatem in crocum & purpurā vergentis: radicem prægrandem, rotundam, cādidam, cortice tenui veſtitam. Colligitur, & dum maturescit, ſuccus exprimitur, ſiccaturq; in vmbra. Radix quoq; meſsibus effoditur, elotaq; particulatim conciditur, & funicula tranſfixa ſiccatur in vmbra. Cum diluta potione, crudam coctámue, cum melle delingi prodeſt, contra orthopnœas, ruptæ, cōuulſa, tuſsim, & deſtillationes: pota cum vino venerem ſtimulat: vlcera quæ cacoethe vocantur atque phagedenica, expurgat, præſertim cum vite alba. ex ea & melle collyria ad fiſtulas & partus

euocandos componuntur: ad vitiligines cum melle, efficaciter illinitur: polypos & carcinomata absumit. Succus ad oculorum medicamenta, item cõtra nubeculas, caliginem, albuginesq; effectũ præbet: herbæ radicisq; odor, teneros conceptus abortu vitiat: item si triginta grana eius in posca bibãtur. Sunt qui eius succum cum oleo aurium doloribus infudere: quinetiã folia, vtpote quæ adstringant, vulneribus recentibus imposuere, & cocta in vino pernionibus. Qui folia manibus affricuerit, aut radicem exemerit, posse à vipera feriri inficiantur.

101. Aliqui alimon, alij thymon, alij dracontiã, Cyprij colocasion dicunt.

101. Græci asphodelon, alij narthecion, Romani albucum vocant.

101. Floret meßibus albucũ. Quare æquinoctio verno, antequã semẽ adoleuerit, demetendum. Radicem aiunt potam, Veneris cupiditatem inhibere, quod herbarius Crateuas asseuerat: additq; sanare podagræ dolores, si drachmæ põdere bibatur.

102. Cocti cum polenta, & ex suillo adipe impositi, tumores ac tubercula velocißimè ad suppurationem perducunt, & rumpunt.

103. Aliqui cynosbaton alij capriam, alij corui malum, alij ophioscorodon, alij phyllostaphylon, quidam thalliam, aut petræam, alij olophyton, alij ionitem, nonnulli oligochloron, aut acõtion, aut hippomanes, alij trichomanes, Magi po=

tera, alij pentheron, aut cor lupi, alij aloschorodon, alij crinon, alij thlaspin, Romani persicum synapi aut inturim, Aphri herbiæathon.

104. Ranunculum aliqui syluestre apium vocant.

104. Anemonem, alij agriam, aut nigram vocant, alij anemonen phœnicam, alij enemion, nonnulli meconion, alij tragoceros, alij terræ parinen, aut barbylam, Osthanes berilion, item ornios ceranió, Pythagoras atractilida, Magi cnicũ agriam, Aphri chuffit, Romani orci tunicam.

105. Aliquibus œnone vocatur, alijs anthemis, alijs homonœa, aliquibus flos campestris, Romanis concordialis, aut pergalia, alijs liburnia, Gallis corona.

105. Ea, vt herbarius Crateuas author est, contusa cum axũgia, strumas discutit. Cribrata eius farina cum nitro, & sulphure ignem non experto contra vitiligines efficax est: easq; sicco linteo antea cõfrictas in balneis sanat: facit & ad scabiẽ.

Altera argemone. Cap. Altera est Argemone, quam artemonem aliqui, alij arselam, aut sarcocollam vocant, Romani argemoniam. Ea folijs syluestri papaueri similis est. Recens trita intercisiones impositu sanat. oculorum inflammationes mitigat: pota cum aqua dysentericis auxiliatur: vulnera conglutinat: conuulsis, & vellicatibus imposita medetur, inflammationibus vtilis, contra

serpentium morsus cum vino bibitur.

105. Anagallis purpurea, quibusdã aeritis aut ægitis vocatur, aliis sauritis, Magis oculi sanguis, aut chelidonion: Romanis macia, Hetruscis masytipos, Gallis sapana, Dacis cerceraphron. Anagallis communis, quibusdam corchoron, aliis halicacabon, aliis zeliaurus, Magis nycteritis, Aegyptiis mecii, Romanis aneciaton, Aphris asirrisœ.

105. Aliquibus citharõ, aliis cissaron, aliis chrysocarpos, aliis poetica, aliis corymbethra, aliis cyssion, aliis dionysia, aliis ithytheriõ, aliis persis, aliis cemos, aliis asplenos, Romanis sylua mater, aliis hedera, Gallis suibites.

106. Chelidoniam magnam nonnulli pæoniam vocant, alii crataeam, alii aiibium, alii glauciam, alii pandios radix, quidam philomedion, alii othonion, Romani fabium, Galli thonan, Aegyptii mohoth, Daci crustana.

107. Auricula muris. Cap. Myosota aliis myoton, alii anthyllion, alii alsinen, nonnulli myorthocon, alii myrthosplenon, Latini muris auriculam vocant, Aphri labatholabat. Nomen ideò accepit, quòd musculorum aures foliis imitetur. Lucos & sabulosa loca amat, ideò alsine dicta est. Ea helxinæ similis, sed humilior, ac foliis minor. Vim refrigeratoriam habet, oculorum inflammationibus conuenienter ex polenta illinitur. Succus eius aurium doloribus instillatur: in totum eadem po=

test, quæ helxine.

107. Isatis satiua aliquibus augion, alijs egne. Magis arusion, Romanis gluta aut glastum dicitur.

107. Sed sciendum est, ne tralita errorem pariant, satiuum glastum, luteum florem, tenuiores, multifidosq; ramulos proferre: in cacumine autem folliculos linguæ speciem repræsentantes, in quibus semen continetur melanthio simile, caulemq; supra binûm cubitorum altitudinem attolli: syluestre verò nigriora ferre folia, caulem minorem, sed craßiorem: florem purpureum, aut cœruleum, fructum cruciformem, asperum, in quo semen, folijs exilibus quinquepartitò diuisum.

107. Aliqui syluestre semperuiuum, alij portulacam syluestrem appellant, Romani illecebram, Aegyptij anoth, Aphri atirtopurin.

109. Aliqui rhiam vocant.

109 Aliqui centauriam radicem, alij aloen Gallicam, alij narcem, alij chironion, Dardani aloitin, Romani gentianam aut cicendiam, alij ciminalē vocant.

110. Alijs melocarpos, alijs teuxinon, Latinè aristolochia.

110. Appellatur à quibusdam ararisa, & mele caprum, ephestios, lestitis, pyxionyx, Dardanion, iontitis, Gallis theximon, Aegyptijs sophoeph, Siculis chamæmelon, Italis malum terræ, Dacis absyn

thium rusticum: nascitur in montibus, & calidis locis, aut campestribus: & petrosis. Ad grauem febrim efficax est, si nidore subditis carbonibus febricitans suffiatur, febris leuabitur. vulnera impositu sanat: carcinomatis narium, cum cypero, & dracunculi semine, & melle prodest. rigoribus medetur, cocta in oleo aut adipe suillo, illitaq;. Crateuas herbarius, & Gallus, eadem de hac tradiderunt, & præterea podagricis eam auxiliari.

110. *Glycyrrhizam aliqui ponticam, alij glyceraton, quidam symphyton, alij leonticam, alij glycyphyton, aliqui scythion, alij adipson, alij sylithrã, alij libyestason, alij homœnomeœon, alij peenthaomœon, Latini dulcem radicem appellauere.*

110. *Aliqui narcem vocant, alij lymnesion alij maronem, alij plectroniam, alij chironiam, alij liminestim, Magi Herculis sanguinem, Romani phiri, & vneferam, & fel terræ.*

111. *Panacia appellata est, quoniam omnia mitigat vitia, quæ inflammationem minantur, plurimisq; scateat remedijs: pulsationes vulnerum vrinæ stillicidia, calculosorum cruciatus, clystere immissa sedat. Legitur matutinis, sola ad ortum spectante, hora diei pura, cùm omnia lumine complentur.*

111. *Aliqui limnesion, alij helleboriten, alij amarãthon, Magi Herculis sanguinem, Latini fe-*

brifugam, alij auram, multi radicem, Daci tulbelã appellant.

111. Quibusdam chrysisceptron, alijs ixia, Romanis carduus varinus, Aegyptijs epher dicitur, alijs ephthosechin.

112. Pancarpon aliqui, alij vlophonon, alij ixiã alij cynomazon, alij ocimoides, alij cnidion coccon, alij cynoxylon, Latini carduum nigrum aut vernilaginem, Aegyptij sobel vocant.

112. Aliqui crocodilion vocãt, alij chamæleonẽ, alij onocardion, alij Veneris lauacrum, Romani labrum Veneris, alij Carduum Veneris, Aegyptij sesseneor, alij chir, alij meleta, Daci sciaram.

113. Aliqui agriocinnaram, alij donacitim, alij erysisceptrum vocant, Romani spinam albam aut regiam, alij carduum ramptarium.

113. Quæacanthis aliquibus dicitur.

113. Aliàs pherusa, aliàs pyracantha nominatur, in Aegypto cnus.

113. Aliqui phrynion, aliqui acidoton.

113. Acantham aut herpacantham, quidam melampyllon, aliqui topiariam, alij mamolariã, quidam cræpulam vocant.

114. Quidam polygonaton, alij phyllon, alij ischiada vocant, Romani spinam albam.

115. Aliqui eryngẽ, alij erynerẽ, alij caryon, alij gorginion, alij hermiõ, alij origanũ, chlounion, alij myac anthon, alij moly, Aegyptij crobyson, Magi

sysserton,

ſyſerton, Romani capitulum Martis, Daci ſicupno ex, Hiſpani centumcapita, Aphri cherdam, alij ori am chloem, alij chida appellant.

115. Aloe aliquibus amphibion, alij herminion, alijs eryngion, alijs tragoceros, Romanis aloa, Barbaris aloe dicitur.

116. Aegyptij ſomi, Romani abſynthium.

116. Latini Sandonicum vocant.

117. alij abutunon, alij abſynthium, alij heraclion, alij cholopœon, alij abſynthiomenon, alij thelyphthorion, alij procampylon, Magi aeuraphœnicos, alij cynanchitē, Romani abſynthium ponticū, nonnulli thelythamnum, alij glycin ancona vocāt.

117. aliqui later vocant, alij caſsialā, Aegyptij peſalem.

117. aliqui ſyncliopa, alij alcibiadem, alij pancration, nonnulli ſtyphoniam, Aegyptij ſuphlo, Magi pythonis oculum, Romani ſciolebinam vocitant.

118. verſ. vlt. Glichona alij blechron, alij arſencanthon, Latini pulegium vocant, Galli aluolum, Aphri apoleium, quidam galiſopſim.

119. alijs embactron, alijs belouacos, alijs artemedeion, alijs cretica, quibuſdam ephemeron, nonnullis eldia, aliquibus belotocos, aut dorcidion, aut helbunion, Romanis vſtilago ruſtica.

119. alij elaphoboſcon, aliqui phacon, alij cioſmin, alij phagnon, Aegyptij becion, Romani ſal-

niam vocant.

120. Hedyoſmon ſatiuum alii minthā, alii calamintham, Latini mentham vocant, alii nepetā, Aegypti tis, alii pherthrumerthumonthu, alii perſo, alii maceto.

120, quidam cephaloton, alii epithymida, alii thyrſion, Latini thymum, Aegyptii ſtephanen, Daci moſulam.

121. aliqui zygin ſylueſtrem, alij polion vocant, Aegyptii meruopyum, Latini ſerpyllum.

121. aliqui nominant amaracum, alii triphyllon, alii agathides, alii cnecion, alii acapuon, Pythagoras thramben, Aegyptii ſopho, Armenii myuron, Magi ichrei aſinum, aut hecigonon Iſidis, Latini maioranam.

122. aliqui origanida, aut hyſobriū vocant.

122. alius ſylueſtre baſilicū, Latinis ocimaſtrū.

122. ruta montana, quam aliqui rhyten montanam vocant: & hortenſis, quam Aegyptii epnubum, Syri harmala, alii beſaſa, Aphri churma.

123. Sylueſtris ruta Cap. Rutam ſylueſtrem aliqui appellant hypericon, alij androſæmon, alii coron, alii chamæpitin, Romani hederalem, aut cētonalem, Aphri churma ſemmaced, odor ſeminis reſinoſus eſt, ideo chamæpitys aliquibus nominatur. Frutex eſt ſurculoſus, rubeſcens, folia rutæ figura: flores lutei, qui digitis triti ſanguineo ſucco manant, vnde androſæmon vocitarunt. Ramulis

subhirsuti, siliquæ teretes, hordei effigie, in quibus semen nigrum resinam olens, gignitur incultis & asperis. Vrinam ciet, menses appositu trahit, pota cum vino quartana liberat. Folia cum semine ambustis illitu medentur, & diebus quadraginta epota ischiadicos sanant.

124. *aliqui syluestre leucoion appellant.*

126. *aliqui cerascomen vocant, Latini rusticã pastinacam, aliqui carotam, Aegyptii babibyron, Aphri sicham.*

126. *nonnulli sphagnon vocant.*

126. *Aegxptii cyonum phricem vocant.*

127. *Anethum quod estur, aliqui polgida vocant, alii anicetum, Magi cynocephali genituram, aut capillos, alii Mercurii semen, Latini anethum, Aphri sicciriam Aegyptii arachu, Daci pulpum.*

127. *siue cuminum syluaticum.*

128. *Ammi, Latini ammium Alexandrinum, quidam regeum cuminum appellant.*

128. *Aegyptii ochion vocant, Aphri gœd.*

128. *aliis sonchites, Romanis lampuca, Pœnis sithileas.*

128. *aliqui sonchiten, alii entimon agrion, Romani intybum syluestrem uocant.*

129. *a quibusdam pedinon, ab aliis hydroselinon agrion, Romanis apium rusticum appellatur.*

129. *aliqui petroselinon syluestre appellant, Aegyptii anonim.*

129. *aliqui grielon, alij agrioſelinum.*

130. *aliqui elaphicon, alij nephrion, alij ophigenion, nonnulli ophioctonon, aliqui herpyœen, alij lymen vocant, Romani cerui ocellum, Aegyptij chemin, Aphri aſcaucau.*

130. *hippomarathrũ, aliqui marathin, alij marathrum agrion, Aegyptij ſampſoth, Magi thymarnolion, Latini fœniculum erraticum, aliqui mion, Galli ſiſtrameor.*

131. *alijs diachyſis, alijs diachytos, alijs paralyſis, alijs camarus, alijs hyacithus, alijs delphinias, alijs nerion, alijs neriadion, aut ſoſandron, aut cronion, Romanis bucinus minor vocitatur.*

131. *aliqui dorycnion, alij pyrinon, alij pyrotõ, aut pyrothron, alij arnon pyriten, Magi pyriten, Romani ſaliuarem vocant.*

131. *aliquibus zea aut campſanema appellatur.*

132. *aliqui arangem vocant, alij phalangion, alij aſterion, nonnulli neſyrin aut ſphondylin, quidam chorodanon, aut œnanthen, Romani herbam rutinalem, Aegyptij apſapher, Magi oſirin.*

133. *aliqui agrion vocant, alij agriophyllõ, Magi bonum dæmonem, Romani ſatariam.*

134. *aliqui melanthium, alij mecona agriõ melana, Romani papauer nigrum appellant.*

137. *herba eſt, ex qua ammoniacum fit ſuffimen, quod thymiama vocant, aliqui agazyllon,*

alij criotheum, alij heliustrum, Romani guttam.
138. *aliqui ampelocarpon, alij omphalocarpon, nonnulli philanthropon vocant.*
138. *aliqui aspidion, alij haplophyllon, alij accyseton, alij adyseton nuncupant.*
138. *aliqui cission, alij cissophyllon.*
138. *aliqui armyrō vocant, alij cnicō sylvestre, alij aspidion, Magi aphedron, Aegyptij chenō, Romani præsepiū, aliqui fusum agrestem, alij colum rusticam.*
139. *quidam clinopedion, alij polygonaton, alij Iouis colum, alij echeonymon vocant.*
139. *Edocuit experientia contritos in vino albo ramulos, ijs qui affectibus laborant, quæ violentiæ vocantur, magno esse præsidio.*
139. *aliqui cleonicon, alij ocimoides, alij zopyron vocant.*
139. *aliquibus leontopodion, alij leuceoron, alijs leontion, alijs doris, aut doricteris, alijs lychnis agria, alijs pardale, alijs thorybethron, alijs rhapeion, alijs cornutum papauer, alijs anemone, Romanis patabelclon, aut semen leoninum dicitur.*
140. *aliqui athanathon uocant, alij acylonion, alij ballarion, alij geranopodion, quidam corymbion, aliqui taurion, alij sceptron, aut maloion, Aegyptij semeon, Magi sanguinem apocathemenes, Romani genicularem aut ballariam.*
140. *aliàs tragonaton, aliàs atocion, aliàs hiera*

eopodion, aut lampas vocant, Aegyptii ſemura, Magis apocathemenes taurus, Romanis agreſte in tubum.

140. *Crinō baſilicon alii crinanthemon vocāt, alii gallirion, Magi Martis ſanguinem, Oſthanes aurem crocodili, Aegyptii ſymphæphon, quidam tialō, Latini lilium, aliqui roſam iconis, Syri ſaſa, Aphri abiblabon.*

140. *Alii magnū vocant, aliqui naphthan, alii notianoſcemin, alii noſpraſſon, alii nothera, alii no ėhelin aut noſtellin, alii nophryn, alii gnotorim, alii gnotera, Romani apnium, aut medatam, aut ulcerariam, aut marrubium nigrum, alii canthurinū. Aegyptii aſphon, magi Iſionis ſanguinem.*

140. *Alii melytæon, alii meliphyllon, alii erythran, alii temele, Latini apiaſtrum aut citraginē, Galli meriſimorion vocant.*

141. *Praſion, alii eupatorion, alÿ phyllophares, alii tripedilon, alii camelopodion, Aegyptii aſteropen, Magi tauri ſanguinem, aliqui aphedron, alÿ Horigeniturам, Latini marrubium, aliqui labeoniam, Aphri atierberziam.*

141. *Aliqui phylliā, alii acaulon, alii ſylueſtre lapathum vocitant.*

141. *Aliis leucacantha dicitur.*

141. *Alii cnicion vocant, Romani trifolium acutum, aut odoratum.*

142. *Polium montanum, aliqui teuthrion, alii*

pheux aſpidion, alii achamenin, alii ebenitin, alii meloſmon, nonnulli belion, quidam leontocharon vocant.

142. Aliqui ſcorbion, alÿ pleuritin, alÿ diſoſmō, alÿ ſyluestrem calaminthen, quidam chamædryn, alÿ mithridanion, Magi Podotis ſanguinem, Aegyptÿ apho, Romani triſſaginem paluſtrē appellant.

143. Pechion quidam rhechion, alÿ petrinam vocant, alÿ peganon, alÿ pithion, alÿ pagonaton, alÿ chamæleucem, alÿ procheton, alÿ arcophyton, alÿ chamægeron, Aegyptÿ ſaarthan, Latini tuſſilaginem, quidam pharphariam aut poſtulaginē, Beſſi aſa.

143. Quibuſdam polyclonos, alÿ monoclonos, alÿ toxiteſia, alÿs epheſia, alÿs anactorios, alÿs ſozuſa, alÿs leia, alÿs licophryx, Magis hominis ſanguis, alÿs chryſanthemon, Romanis valentia, aut ſerpyllum, aut herba regia, aut artemiſia, alÿs rapiū, aut tertana, Gallis pona, Dacis zuoſte dicitur.

143. Artemiſia tenuior. Cap. Altera tenuioribus folÿs, in ſepibus & cultis, iuxta aquarum ductus, naſcitur: cuius flores & folia contrita, ſampſuchi odorem reddunt. Si quis stomacho laborās, herbam cum amygdalino oleo bene contundat in malagmatis lentorem, & stomacho imponat, ſanitati restituetur: qui neruorum dolore cruciātur, ſi ſuccum ex roſaceo illinant, ſanantur.

143. Romani caprum ſyluaticum vocāt, quidā

botryn, alij apium rusticum, Aegyptij merseon.

144. Aliqui Pelonitin, alij tricam, alij geranogeronta, Romani vchinastrum, Aphri iescen appellant.

144. Aliqui mertryga, alij myrrhin, alij oxyphyllon, alij cardamomon, alij origanum vocant, Magi hierobryncas, Latini gruinam, aut pulmoniam, aut cicotriam.

144. Gnaphalion, alij hires, alij ampetocon, alij anaxiton, alij anaphalin, Aegyptij semeon, Galli gelasonen, Latini centumculum vocant, quidam tucularem, alij albinum.

144. Aliqui cerascomion, alij leucanthon vocitant.

144. Conyza magna. Cap. Conyza magna aliquibus cynozematitis, alijs danais, alijs tanachiō, aliquibus phycos, alijs ischys, alijs dynosmos, Magis brephoctonos, quibusdam anubias, nōnullis hedemias, Aegyptijs ceti, Romanis intybum, aut militaris, aut deliarium, aut febrifuga, alijs phragmosa, alijs musteros, alijs pissa nuncupatur.

145. Aliqui conyzam paruam, alij panion, alij libanotidem, Magi cronon vocant.

145 Alij hemerocatalacton, alij crinon agriō, alij crinanthemon, alij porphyrantes, alij bulbum hæmaticon, alij anticantharon, Aegyptij iocri, Romani bulbum, aut lilium syluestre, aut marinum, Aphri abiblabon vocant.

145. Aliqui basilicon vocant, Latini violam albam, aliqui augustiam, nonnulli violam matronalem, aut passarinam, aut polyphuram.

146. Alij melion aqueum, alij entaticō, alij priapicon, aut satyriscon, aliqui satyri testiculum appellant, Latini molorticulum Veneris.

146. A Latinis geminalis, à Dacis hormia dicitur.

147. Aliqui osmada, aliqui ononin, alij phlonitin appellant.

147. Hanc nymphona alij vocant.

147. Sunt qui picrada appellent, alij leucen, alij thalaßiam.

147. Alij pteryx, alij lonchitim, alij aturion, alij phrygiam, aut phrygitim, aliqui philtrodoten, Magi mustelæ sanguinem.

148. Quidam anthyllon, alij anthemida vocāt, alij eranthemin, alij leucathemon, alij soranthin, alij campestrem florem, Romani solastrum.

148. Anthemida aliqui leucanthemon, alij eranthemon, quoniam vere floreat: alij chamæmelon, quoniam mali odorem habeat: nonnulli melanthemon, alij chrysocomam, alij calliam, Romani malium, Aphri astertiphen appellant.

149. Alij anthemida, alij leucanthemō, alij chamæmelon, alij chrysocalin, alij melabathrō, nōnulli campestrem florē, Romani solis seculum aliqui millefolium. Hetrusci cautam, Aphri thamath.

149. Aliĳ balsamenam, Magi hæmorrhan, aliĳ Mercuriĳ genituram, aliĳ aphthitis semē, aut mne sithenm, Romani Cappacoraniam, Aphri narat.

149. Aliĳs orobeliō, quibusdam orobax, aliĳs hæmagogon, aliĳs pæsæden, aliĳs monogenion, aliĳs menio, aliĳs pæoniō, aliĳs pāthiceratos, aliĳs idæi dactyli, aliĳs aglaophotis, aliĳs theodonion, aliĳs selenio, Magis selenogonon, aliĳs phthisis, Romanis casta.

150. Aliĳ ægonychon vocant, aliĳ leontion, aliĳ leoninum lapidem, aliĳ gorgonion, aliĳ tantalitin, aliĳ diospo-on, Romani columbam, Daci gonoletā, aliĳ heracliam.

150. Aliqui teuthrion, aliĳ dracanon, aliĳ cinnabarim, Latini rubiam, Hetrusci lappam minorem, Aegyptiĳ sophobi vocant.

150. Alias cestron aut medusa dicitur, Latinè venerea aut lanceola.

151. Latini longinam, aut calabrinam dicunt.

151. Aliĳ althiocon vocant.

151. Aliqui cannabion, aliĳ schinostrophon, aliĳ asterion appellarunt.

151. Aliqui hydrastinam, Romani terminalem dicunt.

152. Aliqui acopon, aliĳ anagyron, aliĳ agnacopum vocant.

152. Aliĳ alceam, aliĳ acyron, aliĳ lyron.

152. Aliqui onobrochilon, aliĳ eschasmenen, aliĳ hypericon, aliĳ corion, aliĳ chamæpytin, Romani

opaeem, alij brichilatam, alij loptam, alij iocinalē, Daci aniassexe appellant.

153. Alij ascyron, aut dionysiadem.

153. Alijs pitysorysis, alijs orizelon, ijs qui Pontū incolūt olocyrō, alijs bryonia syluestris, Athenis ionia, Eboicis sideritis, Magis Mineruæ sanguis, Latinis aiuga aut cypripū, Dacis dochela appellatur.

154. Vettonica. Cap. Vettonica nascitur in pratis & montibus, locis mundis, & opacis, circa frutices. animas hominū & corpora custodit, nocturnas ambulationes, & loca sancta: grauibus somnis resistit: ad omnem medendi vsum cōmendata. Radicem habet rubram, odoratā, porracea folia, medio eorum puniceo, in recto calamo triangula, floribus in cacumine purpureos. Farina recētis vulneribus capitis indita, dolorem finit: vulnera glutinat: fracta ossa extrahit: sed quotidie imponi debet, dum persanescant: dolori capitis medetur, si iure decocti perfundatur, aut temporibus cum bitumine illinatur, aut radix suffiatur.

155. Aliqui polygonatum appellant, alij cynochalam, alij heracliam, alij asphalion, alij chiliophyllon, alij clema, alij polycarpō, alij carcinethrō, alij teuthalida, alij myrtopetalon, alij cnopodion, alij xaritheam, alij pedalion, Aegyptij thephin, aliqui stemphin, Magi genituram herois, aliqui vnguem muris, Latini sanguinariam aut seminalē, Aphri chulum.

156. Aliis philetærion, aliis daphnoides, aliis smyrnoides aut polygonoides appellatur.

156. Aliqui epigetin, Aegyptii philacum, Romani ambuxum vocitant.

157. Romani soldaginem vocant.

157. Rutaceis similes.

157. Alii tobion, Romani stipam vocant.

157. Alii calycanthemon, alii periclymenon, alii heliophyes, nonnulli hepatitim, alii milacem, alii anatolicon, alii diticon, alii merginem, Latini volucrũ, aliqui volucrũ maius, Aegyptii oxymi, alii clymenõ, alii clymenion, quod & agonon nũcupant.

158. Aliqui Aeginam, alii clymenon, alii carpathon, alii splenion, alii epætitim, alii axinam maiorem, nonnulli clematitim, alii myrsinen, alii calycanthemon, Magi polion Veneris, Aegyptii turcon, Romani volucrum maius, Aphri lanath appellant.

158. Tribulus aliquibus bucephalus, aliis tauroceros, Romanis tribulus aquaticus dicitur.

158. Sarxiphagon. Cap. Sarxiphagon, aliqui sarxiphrangon, alii empetron, Romani saxiphragiam vocant: frutex est surculosus, in petris & asperis locis nascens, epithymo similis. Coctus in vino, mox potus, febricitantibus opitulatur: stranguriæ prodest: singultum sedat: calculos vesicæ frangit, & vrinam ciet.

158. Aliquibus potamogiton appellatur,

alijs neuroides, alijs lonchitis, alijs rapionion, Mysijs mendruta, Syris neuda, alijs lycosemphyllon: alijs helleborosemata, alijs scyllion, Magis lupicor, Romanis viartum nigrum, quibusdam tintinabulum terræ, Gallis iumbarum, Dacis dacina.

158. *Aliqui leporis cuminum appellant.*

159. *Aliqui medicam appellant, alij triphyllō, alij clemation, nonnulli osmon, quidam trigonon, alij cypellion, alij polyphyllon, Romani trifolium odoratum, Aegyptij epaphon.*

159. *Ab alijs erineos, ab alijs thrias, à nonnullis pollyrrhizon, à Romanis vindicta nominatur.*

159. *Aliqui anactorion, alij phasganō, alij macharonion, alij arion vocant, Romani gladiolam, quidam genitalem.*

159. *Alij bolon vocant.*

159. *Ab aliquibus iris agria, ab alijs cacos, à Romanis gladiolus, aut iris agrestis, à Dacis aprus dicitur.*

160. *Anchusam aliqui catanchusam vocant, alij libycam, alij archibellion, alij alcibiadion, alij onophyllon, alij porphyrida, alij mydusam, alij salyca, alij noneam, Aphri buinesath.*

160. *Aliqui aridam, alij alcibiadion, Romani alcibiacum nominant.*

160. *Aliqui & hanc echion vocant, alij scorpiuron, alij sparganon, alij altheam, alij amarantida, alij probateam, alij elaphiō, alij antiminō, alij*

porphyrida, alii augion, alii nemesion, alii philete-rion, alii hyenopsolon, alii thyrsitim, alii thermu-tin, alii misopathos.

161. *Aliqui hydreron, aliqui ocymoides.*

161. *Agrostin aliqui ægicon, alii amaxitin, Ae-gyptii amphi vocant, Latini gramen, aliqui asy-phyllion, alii sanguinalem, alii vniolam, Hispani apuriam, Daci cotiatam, Aphri iebal.*

161. *Magi genituram, aut sanguinem Titani, alii scorpionis vrinam, Pythagoras parmiron, An-dreas xanthophanea, Osthanes beephthalmon, Aegyptii sendionor, Romani vertemnum, alii so-teastron, Aphri udedonin.*

162. *Aliqui myriomorphon nominant, alÿ chi-liophyllon, alÿ stratioticon, alÿ heracleon, Latini supercilium Veneris, alÿ acron sylvaticum, alÿ mi litarem, alÿ millefolium.*

162. *Batos, ab alÿs cynosbatos, ab alÿs selinori tiõ, ab alÿs asyntrophos, à Magis Titani sanguis, ab alÿs ibidis sanguis, à Romanis rubus, ab alÿs sentes, à quibusdam mora baticana, à Dacis man tia, Aegyptÿs hæmoos, alÿs ametros appellatur.*

163 *Alÿ hepatorium, aut hepatitis, Romani uo lucrum maius.*

163. *Pentaphyllon aliqui pentapetes, alÿ penta tomon, alÿ pentadactylon, alÿ pseudoselinum, alÿ callipetalon, alÿ xylolotoñ, nonnulli xylopetalon, alÿ asphalton, alÿ pentacœnon, alÿ thymiatitin,*

Aegyptij orphitebeocen, alii enotron, Magi ibidis vnguem, alij ibidis pennam, alij hermodactylon, Romani quinquefolium, Galli pempedulam, Daci propedulam appellant.

163. *Aliqui rhon, alii anchinopa, alii phœnicopteron, alii rhon stachyos, alii osthalen, Aegyptii athnon nominant.*

164. *Alii rhodida nominant.*

164. *Hippurin, alii trimachion, alii anabasin, alii cheredranon, alii phædran, alii itiandendron, alii gis, alii schœniostrophon vocãt, Aegyptii pherphram, Magi Saturni cibum, Romani equinalem, alii equi salicem, aut anabasion, alii ephydron.*

164. *Aliqui equition, & alii chedran, alii gynon, Romani salicem equinam appellant.*

164. *alii scorpion, alii garganon, Romani cornulacam, alii bituensa, Daci saliam, Aegyptii sober, Aphri achœosim.*

165. *Oxyschœnos aliquibus schœnos leuis, aliis oxypternos, aliis Solis supercilium, Romanis iũcus marinus, aut manualis, Aphris chudua dicitur.*

165. *Aliis adocetos, aliis neuras, aliis phrynion, Romanis bouinalis.*

165. *Aliis chrysitis, aliis chrysanthemon, nõnullis amaranton, aliis diospogon, Aphris dubath, vel burchumath, Romanis Iouis barba appellatur.*

165. *Aliqui chrysospermon vocant, alii da-*

ſpin, alij origanon, alij arcophthalmon, Romani arilariam.

166. Aliqui chalchitin vocant, alij chalcãthon, alij chalcanthemon, Romani acantham, Hetruſci garuleum, Aphri churſeten.

166. Alij trigonion, alij bunion, alij hierobotanen, alij philtrodoten, Aegyptij pemſempe, Magi Iunonis lacrymam, nonnulli muſtelæ ſanguinẽ, alij ſanguinem Mercurij, Romani criſtam gallinaceã, alij pheriam, alij trixalidem, alij exuperã, aliqui herbam ſanguinalem.

166. Alij erigenion, alij chamælycon, alij ſideritin, quidam curitin, alij perſephonion, alij Iouis collum, alij dichromon, alij calleſin, alij hippariſon, nõnulli demetriada, Aegyptij pemphthenphtham, Pythagoras eryſciſceptron, Romani cincinnalem.

167. Aliqui chamæſycen, alij gatalen, alij onycha vocant, Romani pinum trimam, aut ficum terræ, aliqui glandulam alij tium, alij nonariam.

167. Aliqui heloniam, alij porphyrantes, Romani vaccinium, alij vlcinum vocant.

167. Nõnulli oxytonon, Romani papaueralem, Aegyptij nanti.

167. Papauer ſatiuum aliqui chamæſycen, alij papauer rhœada, alij oxytonon appellant, Romani papauer, Aegyptij nanti.

169. Aliqui paralion, alij ſylueſtre papauer, alij thalaſsion, Romani fabulum marinum, Aphri

fiſim

ſiſimacam uocant.

169. *Qui hoc papauer hauſerit, nõ alia accidẽt, quàm qui opium ebiberit. Cui eiſdem ſuccurritur auxilijs. Semẽ æſtate dum ſiccũ eſt, colligitur. Decoctum radicis bibitur cum uino, ſanatq́; dyſenteriã.*

169. *Alij pythonion, aliqui dioſcyamon uocant, alij adamanta, alij adamenon, alij hypnoticon, alij emmanes, alij atomon, nonnulli dithiambrion, Magi, Pythagoras & Oſthanes, xeleo, Zoroaſtres tiphonion, Magi rhapõticam, Romani inanano entariam aut apollinarem, Aegyptij ſaphtho, Hetruſci fabulum, Galli bilinuntiam, Daci dieliam.*

170. *Aliqui cataphyſin, alij cynocephalion, alij chryſtalion, alij cynomyam, alij pſyllerin, alij ſiceelioticon, Siculi comidijn, Romani herbam pulicarẽ aut ſilbacium, Aphri uargugum appellant.*

170. *Romani ſtrumum uocant, alij cacubalum, Aegyptij allelo, Galli ſcubulum, Aphri aſtriſmunim uocant.*

171. *Aliqui dircion appellant, alij ſtrychnon manicon, alij dorycnion, alij calliada, Romani apollinarem minorem, alij ulticanam herbam, aut opſaginem, Daci cycolidem, Pœni catabum.*

171. *Strychnonmanicon, alij anydron, alij pentadryon, alij enoron, quidam orthogyion uocant.*

172. *Alij exeranthes, aliqui antimnion aut antimion, alij bombochylon, nonnulli minon, Aegyptij apemum, Pythagoras anthropomorphon, alij alœ=*

ten, alij thridaciam, alij cămaron, Zoroaſtres diamonon, aut archinen, Magi hemionos, aliqui gonogeonas, Romani caninum malum, alij terreſtre malum.

173. Alij cyamon leucon, Rom. colomeſtrum.

174. Conion, aliquibus æginos, alijs ethuſa, alijs apoleguſa, alijs dolia, alijs amauroſis, alijs paralypſis, nonnullis aphron, quibuſdam creidion, alijs cœten, alijs catechomenion, alijs abioton, alijs apſeudes, alijs ageomoron, alijs timoron, alijs polyanodynos, alijs dardanis, alijs catapſyxis, Oſtani babathy, Aegyptijs apêphi, Romanis cicuta appellatur.

174. Aliqui cynanchon appellant, alij pardalianches, alij cynomoron, alij cynoctonon, alij phaleon, alij cynăchen, alij oligoron, alij hippomanes, alij oniſtin, alij ophioſcorodon, alij cynaricam, alij elaphoſcorodon, Magi paralyſin, Romani Braſsicam ruſticam aut caninam.

174 Alij ſpongon, alij hæmoſtarin, Romani rhododendron, Lucani icmanen, Aegyptij ſchimphen, Pœni rhododaphnen dicunt.

175. Aliqui elitim uocant, alij canocerſeam, alij amelxinen, alij euſinem, alij amorginem, alij ſucotachos, alij pſychuacos, alij melampelon, alij cittampelon, alij ciſſamethon, alij anatetamenon, Romani uolutum laparon, Aegyptij apap, alij parthenion, alij ſideritim, alij heracleam, nonnulli agriam, quidam clibodion, alij polyonymon.

176. Aliï myortochon dicūt, aliï myortosplenon, Romani muris auriculam: Pœni labatholabat.

176. Agriam phacon aliqui, aliï epipteron, Romani uiperalem, aliï iceosmigdonon uocant.

176. Aizoon maius, aliqui aithales, aliï ambrosion, aliï chrysispermon, aliï zoophthalmon, aliï bubophthalmon, aliï stergethron, aliï æonion, aliï aichryson, aliï holochryson, nonnulli chrysanthemon, aliï protogonon, aliï boron, aliï notion: Magi parony chiam, aliï chrysitin, Romani ceriam cuspiam, aut Iouis caulem nominant, aliï leapetes, aliï sedum maius, Aegyptiï pamphanes.

176. Aizoon paruum, aliï petrophyes appellant, aliï brotion, aliï theobrotton, crobysson, aliï chimerinen, aliï ceraunіam, Romani uitalem, aliï semperuiuum, Aegyptiï eiïceltam.

176. Semperuiuum quod tenui constat folio, aliqui aizoon paruum, aliï petrophyes, aliï aizoon syluestre, Romani semperuiuum minus appellant.

177. Aliquibus cymbalion, aliïs scytalion, aliïs hortus Veneris, aliïs terræ umbilicus, aliïs stœchis, aliïs stergethron, Latinis umbilicus Veneris dicitur.

177 Acalyphen aliqui cnidem, aliï adicen, Latini urticam, Aegyptiï selesion, Dacidyn appellant. Acalyphen etiam alteram aliqui cniphen, Romani urticam mollem uocant.

177. Alijs galeobdolon, uel galephos, Aegyptijs ætopi, Latinis urtica labeo dicitur.

177. Alijs galation, aut gallerion.

178. Erigeron à Latinis herbulum, aut ſenecio uocatur, aliàs erechthites.

178. Marinum bryon, aliqui ballarin, alij iranē, Latini gnomeuſilon uocant.

178. Aliàs ſtachyites, apud Aegyptios ethenchis, Latinè fatalis dicitur.

178. Aliquibus fluuiatilis ſtratiotes nūcupatur, Aegyptijs tibus, Magis æluri ſanguis.

179. Phlomon, alij phlonon, Latini uerbaſcum, alij pheminalem uocant.

180. Arcion alij proſopida, alij proſopion, alij a parinen, Latini perſonatam, aut lappam appellāt.

180. Alijs borion appellatur.

180. Capnon, aliqui corydalion, aut corion uocant, alij ſylueſtre corydalion, alij capnon in hordeis, alij capniten, alij marmariten, alij capno gorgion, alij chelidonion micron, alij periſterion, alij cātharida, alij chalcocri, Romani apium aut fumariam, Aegyptij enyx, alij tucin.

180 Alij tripodion, alij tribolion.

180. Aliqui libyon, alij triphyllon.

180. Aliqui telinen, alij lotum magnum, alij triphyllon, Romani trifolium maius appellant.

181. Alij melophyllō, alij ſtratioticem, alij achillion, Latini millefolium vocant, aliqui ſupercilium

ueneris, Galli beliocandas.

181. *Alij myrrham, alij conilen uocant.*

181. *Aliqui buglossum magnum uocant, Romani spinam mollem.*

182. *Ab aliquibus bubonion appellatur, ab alijs asteriscos, alij asterion, quibusdam hyophthalmon, Romanis inguinalis, Dacis rathibis.*

182. *Stellares huius radij noctu splendent, quapropter qui ignari antea non uiderunt, esse inane, simulacrum arbitrantur. Medijs saxis & asperis exit: inuenitur autem ab opilionibus. Crateuas Rhizotomus hæc de ea refert: Si uiridis cum axungia uetere tundatur contra rabiosorum morsus, turgentia guttura, proderit, suffitu quoq; serpẽtes fugat:*

182. *Aliqui dasypodion, alij priapeion, alij ion syluestre, alij cybelion, Romani fetialin, aut murariam, aut uiolam purpuream uocant.*

182. *Aiunt quod purpureum est in flore, anginis & comitialibus auxiliari, maximè pueris, in aqua potum.*

182. *Aliqui aton, alij actinen, alij anemosphoron uocant magi paradacry, Aegyptij erxoen, Romani scopam regiam, Aphri zigar, nonnulli thepso.*

183. *Alio nomine chamæleuce, alio cissos acarpos, aut terræ corona, aut selinitis, Latinè hedera pluuiatica dicitur.*

183. *Magi æluri gonon, Osthanes tzauuchi, Aegyptij autucnrimbesor, Romani linguam bubu-*

lam, alij libanium, Pœni asanaph uocant.

183. Alij phyton, alij caballation, alij splincion, alij scolymon, Romani linguam canis, aut caninã appellant.

183. Aliqui zoonychon uocant, alij aetonychon, alij cemos, alij damnamenem, alij idiophyton, nonnulli phytobasilã, aliqui crosi on, alij crossophthoon, Magi sanguinẽ crocodili, alij crocomerion, Aegyptij daphnœnen, Romani minerciũ, alij palladium, alij neumatum, alij flammulam.

183. Aliqui & id antirrhinon, alij anarrhinon, nonnulli lychnida agriam uocant.

183. Nonnulli lycnida agriam appellant.

184. Catanance aliquibus damnamete, alijs dionysias, alijs thyrsion, alijs demos, alijs cemos, alijs crotion, magis archaras, alijs arcopus, Romanis herba filicula, alijs datisca, Dacis caropithla dicitur.

184. Aliqui psychen, alij merida, alij potamogitona, alij stachyiten, Romani calium marẽ nominãt.

184. Alij callitrichon, alij trichomanes, alij ebenotrichon, alij argion, alij corion enygron, Aegyptij epier, Romani cincinnalem, alij terræ capillum, alij superciliũ terræ, Daci phithophthethela uocant.

185. Aliqui pterion, alij opteron, Romani capillarem, alij pinulam, alij fidiculam, nonnulli & eam adianton appellant.

185. Aliqui phasganon, alij antithesion, alij chascanon, alij chœradolethron, alij & hanc apari-

nam nominant, Latini lappam.

185. Aliquibus sit ospelos, alijs siphon, alijs bromos, Romanis auena dicitur.

185. Aliqui siphonion, alij acrospelon uocant.

186. Alijs epapitis, alijs lycanthemon, alijs cynos baton, alijs aniceton, alijs heliophiton, alijs anatolicon, alijs dyticon, alijs helide, Aegyptijs lyisthe, Romanis mergina, Hetruscis radia appellatur.

186. Alijs hieromyrton, alijs myacantha, alijs agonon, alijs scincos, alijs mintha, alijs catangelos, alijs anangelos, alijs acæron, alijs ocneron, alijs cinen, alijs lichene, alijs chamæpitys, alijs chamæmyrte, Bœotis gyrenia, Magis Herculis genitura appellatur.

186. Aliqui idæan, alij danaen, alij hippoglottõ, alij zaliam, alij stephanen, alij daphnon, alij samothracicen, alij methrion, alij hypoglossion uocant.

186. Daphnoides alypo simile, flos ut nymphææ, cuius medium nuci cypressi non dissimile, in quo semen: aliqui chamædaphnen, alij peplion, alij eupetalon uocant.

187. Aliqui & hanc alexandrinam appellarũt, alij daphniten, alij hydragogon, Romani laureolã, alij lactaginem, Galli vsubim.

187. Aliqui ascida uocant, alij atomon, alij pigatoxarin, Magi sanguinem Herculis, alij polyidos, alij anaphyston, Aegyptij somphia, alij unre, Galli laginum, aliqui anepsa.

187. Aliqui melanpodion uocant, alij ecstomon, alij polyrrhizon, alij protion, alij melanorrhizon, alij cyiranion, Magi zomarition, Aegyptij isæam, alij elaphine, alij cemeleg. Latini ueratrum nigrũ, alij saraca, Daci prodiorna.

188. Aliqui sesamiten, alij sesamin, alij lycocytælion, alij helleborum album appellant.

188. Aliqui coronion, alij sesamon syluestre.

188. Aliqui elaterion uocant, alij grynon, alij bælin, alij syncrisin, alij bubalion, alij scopion, alij pherombron, alij peucedanon, alij notion, Romani ancetum, alij agrestem, Pœni cusimezar.

190. Satiuus cucumer. Cap. Satiui cucumeris trita radix, & drachmæ unius pondere pota in hydromelite, uomitus ciet. Si quis facilè secundum cœnã uomere uelit, binis obolis sit contentus,

190, Alij triphyllon, alij stesion, alij astaphida, alij phthiroctonon, alij phthirion, alij apãthropon, alij polyides, alij pseudopathes, alij arsenoten, Aegyptij ibesaœden, Romani herbã pedicularìam uocãt.

190. Aliqui hypopyon uocãt, alij pancranon, alij scammonion, alij thelyterim, Romani ferulaginẽ, alij ferulam syluestrem, Pœni bœden.

191. Aliqui lygon, alij lobon appellant.

192. Aliqui narcisson anydron, alij autogenes, alij bulbon emeticon, alij lirion, Romani bulbũ morbitarium dicunt.

192. Alij hippophyes, alij hippophanes, alij hip-

pion, alij echinion, alij pelicinon, Romani lappaginem uocant.

193. Aliqui sesamon sylvestre uocant, alij seseli cyprion, alij crotona, Aegyptij systhanna, aliqui trixin, magi sanguinẽ febris. Latini ricinũ, alij lupã.

193. Aliquibus cometes, alijs gobios.

195. Aliqui clema, alij crambion, alij paralion, alij canopicon uocant.

195. Aliqui sycen, alij mecona aphroden.

196. Alij spumosum papauer uocitant.

196. Aliquibus scambonia radix, alijs colophonia, alijs dactylion, Romanis colophonium, Magis apopleumonos, Aegyptijs sanilum dicitur.

196. Alij chamælea nigra, alij pyros achnen, alij heraclion, alij bdelyram, alij coccon gnidion, Romani citocacium, nonnulli oleaginem, quidam oleastellum uocant.

197. Alij chamæleam, alij pyros achnen, alij cestron, aut cneoron uocant.

197. Acten aliqui dendron arctu, alij hemeron, Latini sambucũ, Galli scobiem, Daci sebã uocant.

197. Alijs heliosacte, alijs agria acte, alijs Euboica, Gallis ducone, Dacis olma.

198. Nonnulli ischiada, alij chamæbalanum agriam, alij linozostin, Latini radicem sylvestrem, Pœni thorphathsadæ appellant.

198. Aliquibus colocyntha ægos, alijs sicya picra, alijs alexandrina colocyntha, Zoroastri thym

bra, Osthani autogenes, Romanis cucurbita syluatica, Dacis tutrastra dicitur.

199. Alij cedœs, Romani inuolucrum uocant.

199. Alij ophiostaphylon, alij chelidonium, aut melothron, aut psylothron, aut archezostin, aut agrostin, aut cedrostin appellant.

200. Alij chironion ampelon, alij bucranion, Romani oblameniam, alij batanutam, alij betisalcā, Daci priadelam, alij pegrinam, Aphri lauothen.

200 Pterin alij pterion, alij pterineon, alij dasyclonon, alij anasphoron, alij blechnon, alij polyrrhizon uocant, Magi hermubain, Romani filicem, alij laculā, alij filisfanariā, Aegyptij asini sanguinem.

200. Thelypterin aliqui nymphæam pterin nominant, Romani linguam ceruinam.

201. Polypodion aliqui scolopendrion, alij pterin, alij polyrrhizon, Latini filiculam uocant.

201. Aliqui pterion, alij nymphaam pterin nominant.

201. Alij Argyron, alij aritrillin, alij chrysitin, Aegyptij aplhopho, Latini mercurialem masculā, alij tesseculatam, Aphri asumes.

202. Aliquibus linozostis, Aphris armas, alijs asumes labon dicitur.

202. Aliqui scorpiuron uocant, alij heliotropon, alij dialion, alij heliopon, alij scorpioctonon, alij sesamon agrion, alij scorpij uram.

202. Aliqui scorpiuron uocant.

205. Idem adstringit: prodest stomacho qui cibi tenax non est, aut tardius cibum concoquit. Itē ijs qui ilei dolore conflictantur: conuenit in grauidarū malacia: sorptum auxiliari constat, cū populatim grassatur pestifera lues. Huiuscemodi omphacium non nisi post annos multos bibi potest.

217. Quam alij Medicinā, alij symphyton, alij idæum phlomon, alij orestion, alij nectarion uocāt.

226. Alij larbason, alij gynæcion, alij Chalcedonion.

231. Alij pecton, hepthon, aracton, lonchoton.

255. Athenis ionia, in Eubœa sideritis dicitur.

De Rhamno.

Rhamnum si quis eruat si lente luna, & secum ferat, cōtra uenena & improbos homines proderit: pecoribus iuuandis appenditur: nauigijs circūponi solet: ualet contra capitis dolores & laruas.

De Artemisia.

Artemisiam herbam si quis teneat, dum iter facit, laßitudinem discutiet. & si in pedibus ferat, bestias & lemures abiget: si sanguis circa artus coaluerit, ramulos ex rosaceo in olla feruefacito, & locum totum oblinito, cum somno indulgendum est: strangulatui uuluæ mirum in modum auxiliatur: urinæ stillicidia & opisthotonum leuat.

De Pentadactylo.

Pentadactylum si quis circū corpus portet, nullo dolore afficietur: oculos, strumas, callosos tonsillarū

tumores ,vuam, articulos ſub lingua, neruorum dolores & dentes, pſoram perniciali fame contractā iuuat: remoratos à partu menſes eÿcit: inſuſa manibus ex aqua tepida cōtra terrores, faſcinum, & laruas, mirum in modum commendatur. Vellito herbam cùm luna creſcit, oriente ſole.

De Verbenaca.

Verbenaca recta genitale intendit, ſed ſupina exiccat. Recta appenſa doloribus oculorum auxiliatur: contra hebetudines eorundem, & capitis dolorem efficax eſt, trita ex aceto laßitudinem reficit. Strumas, calloſos faucium tumores, ſtatim diſcutit: febrium horrores ſanat, ſi quis ſolùm ex aduerſo ſtans ramulos tenuerit.

De dictamno.

Dictamnum ſiccatum manibus terito, & redigens in farinam adiecta uini ſtilla, corpus tangito: ſiquidem contra omnes ſerpentium iniurias auxiliatur: vlcera & putreſcentes nomas præpurgans explet: adactis corpori aculeis oblinitur, ut præſenti ſit auxilio: ad lienem & in abditis locis uitia inflãmatione turgentia, redactũ in farinam illinito. Herbam uere, magnis æſtibus, autumnoq́; eruito.

De Saluia.

Saluia ſingultũ tußimq́; diſcutit: omnibus malis ulceribus cum cera & roſaceo ſumpta auxiliatur: lienis dolorem dyſenteriamq́;, pota cum uino albo pari modo ſanat: ſanguinem excreantibus, potu

medetur : ad extrahenda uuluæ onera efficax est : peßimæ mulieres pessum ex ea subijciunt, ut partus excutiant.

De Cupresso.

Cupressus herba contra raucedines auriculasq; prodest: induratos tonsillarum tumores, aquam inter cutem, & coxendicum cruciatus persanat.

De Centaurio.

Centaurium contra inflammata uitia & pulsantes ictus ualet fœminis uuluæ malo laborantibus auxiliatur: stillicidij urinæ, calculorumq; tormenta leuat. Herbam uere oriente sole legito.

De Buphthalmo.

Buphthalmum crescente luna legere oportet. Facit autem contra pauores, laruas, & mala medicamenta, fascinationes, utpote cùm eas auertat. Radicem si quis mandat, dentem expuet, fluxionemq; cõfestim sistens auxiliatur: quin & uentrẽ resoluit.

De Pæonia.

Pæonia herba per æstus Caniculæ ante Solis ortum uellitur: appensaq; contra uenena, fascinũ, pauores & laruas prodest: item contra febrem cum horrore uenientem, diuturnam nocturnámue, & aduersus tertianam. Proditur lemures à monte, in quo nascebatur, fugasse.

De Moly herba.

Moly herba si secta radice feratur, ueneficiorum & fascinationis amuletum est.

De Marina quercu.

Marinam quercum cum roſaceo & oleo miſceto, & faciem illinito cùm ad negotia te conferes: uegetiores reddit pueros, imo uentri appenſa & ad arcendos pauores nocturnos manu teneto. Contra faſcinum, & omnia maleficia prodeſt: corpus tuetur: cùm enim faſcinantes recedunt, areſcentem ramulum occludit, & cùm propius accedunt, aperit.

De Chryſanthemo.

Chryſanthemon ſi terra ante ſolis ortum eruatur, & collo appẽdatur, ueneficas mulieres omnesq́; faſcinantes amolitur.

De Eryſimo.

Eryſimon cum uino tritum, aduerſus uentris dolorem bibitur: ſi quis grana ſeptem domum iniecerit, rixæ & iurgia concitabuntur.

De Helleborine.

Helleborine, aliquibus epipactis, aliјs boion dicitur. Frutex eſt exiguus, minimis foliјs conſtans. Bibitur contra omne uenenum, & iocineris uitia.

FINIS.

INDEX OMNIVM QVAE IN DIOSCORIDE CONTINENTVR.

FINIS.

INDEX NOMENCLATIONVM, QVIBVS OFficinæ Seplasiariorum, & Herbarij nostri temporis utuntur.

FINIS.

CVRATIONVM MORBORVM IN DIOSCORIDE contentarum Index.

Auellanæ
Erinaceus terreſtris
Hippocampus
Ranæ Locuſtæ
Adeps Fimum
Rhaphanus Beta
Cæpe Milium
Sinapi Cyclaminus
Aſphodelus
Batrachion
Myoſotis
Nymphæa
Cynogloſſon
Adianton Thapſia
Aerugo ferri
Sandaracha
Halcyonium Cotes
Cinis ungularum capri-narum.

ALVVM conturbantia. Vetré.

Eruum Orobus
Braßica ſatiua
Allium Capparis
Peplus Vuæ recentes
Vinum dulce
Aqua maris Flos ſalis.

ALVVM ſoluentia atque purgantia.

Aſarum Crocus
Crocomagma
Oleum amygdalinum
Oleum cicinum
Oleum balaninum
Oleum cnidium
Olea Aethiopica
Fagus Galla
Faba Thebaica
Siliquæ
Meſpilus Cornus
Ficus Aegyptia
Caprificus
Ceraſia Melimela
Citrea mala Pruna
Amygdalæ amaræ
Morus Ficus
Tellinæ Chamæ
Iuncus odoratus
Cochleæ terreſtres
Sepiæ Silurus
Piſces ſaxatiles
Lac Lac ſchiſtum
Butyrum Medulla
Fel Fimum
Tragus Linum
Lens Phaſelus

ALVVM sistentia.

Palma elate
Malum punicum
Malus
Siliquæ
Cotoneæ
Mala epirotica
Pyra
Mespilus
Lotus
Cornus
Sorbus
Pruna syriaca
Lepus terrestris
Lac
Caseus
Fulygo butyri
Sanguis
Fimum
Lyncurion
Triticum
Braßica satiua
Hordeum
Plantago
Crimnon
Seris
Bromos
Chondryllæ
Oryza
Alica
Milium
Faba
Lens
Anethum
Apium
Aphace
Smyrnion
Hippomarathrum
Acantha
Aloe
Hæma
Ruta
Anisum
Orchis serapias
Pæonia
Althæa

Polygonon mas
Lagogus
Clematis daphnoides
Xyris
Anchusa
Gramen
Parnasium
Rubus
Pentaphyllon
Phœnix herba
Idæa radix
Oxyschœnus
Rubrica sinopis
Aizoon
Papauer satiuum
Adianton
Phlomides
Vuæ
Vinum phalernum
Vinum œnanthe
Vinum passum
Vinum rhoite
Vinum myrtite
Vinum cedri
Vinum lauri

ALVINIS utilia.

Coagulum
Nymphæa
Clymenon
Papauer satiuum
Omphacomeli

AMATORIIS ue-

ANHELITVS *difficultatis remedia.* fiato

Asarum Balsamum
Naphtha
Centaurium maius
Baccharis Peucedanum
Galbanum
Parthenion
Adianton
Ampeloleuce
Et infra in uerbo Orthopnoicis.

ANIMALIVM *feritas mitigatur.*

Oenagra

ANI *remedia.*

Vide, Sedis remedia.

ANIMALIA *uentris expellentia.*

Vide, Tineas latas pellentia.

ANIMALIA *quæ perimunt.*

Diosco. lib. 6. in præfationis fine.

ANIMALIVM *ictus remedia.*

Bdellium
Panaces heracleon
Terra lemnia
Diosco lib. 6. cap. 55.

ANIMI *defectus remedia.*

Cucumis Pulegium
Coris

ANIMI *uoluptates auget.*

Buglosson.

ANIMI *deliquia generantia.*

Diosc. lib. 6 in præfat.

ANODYNA. medicamenta dolorem sedantia

Hyoscyamus
Aconitum pardalianches.

ANTIDOTVM remedio contra ueneno.
ingredientia.

Acorus Phu
Amomum Costum
Iuncus odoratus
Cyphi
Scincus siue scingus
Sanguis Rapæ satiuæ.
Napum, siue bunias
Braßica satiua

Asparagus
Cyclaminos
Sphondylion
Oenanthe
Buththalmos
Chrysanthemon
Vinum absynthite.

ARSENICI, siue auripigmenti curatio.

Diosc. lib. 6. cap. 29.

ARTICVLORVM morbis utilia.

Amurca Anethinum
Agaricum
Arction
Bulbus esculentus
Centaurium minus
Cinis uitium
Helleborus niger
Scammonium
Mandragoras
Meon Napththa
Nardus Narcissus
Ouum Oxymel
Palma elate
Pentaphyllon
Psyllium
Ruta Thapsia
Thymoxalme
Vua passa
Vinum melitite.

ARTERIAE remedia.

Irinum
Myrrha Thus
Caryotæ, siue caryotides
Ficus
Sinapi
Prason, id est porrum
Glycyrrhiza
Triticum
Rhaphanus
Laserpitium
Pentaphyllon
Vua passa
Rhodomeli
Tragacantha.

ASPIDVM morsus remedia.

Cimices lecti
Butyrum Clematis
Daphnoides
Aqua maris
Diosc. lib. 6. cap. 70.

Phlomides
Lotus ſylueſtris
Ebulus
Vitis ſylueſtris
Nuclei acinorum
Vua œnanthe.
Omphacium
Paſſum
Vinum omphacite
Vinum nigrum è labruſca
Vinum cydonite
Omphacomeli
Vinum apÿte
Vinum myrtite
Vinum palmeum
Vinum è cedro
Vinum piſsite
Vinum abſynthite
Vinum tragoriganite
Vinum praſite
Vinum calaminthite
Vinum aromatite
Spuma argenti
Chryſocolla
Cinnabaris
Chalcanthon
Diphryges

Arſenicum Sal
Fæx uini Spongiæ
Lapis Phrygius
Lapis Aſius
Lapis ſciſsilis
Terra eretria
Lapis Samius
Fuligo pictoria.

ASSVLAS fixas corporibus extrahentes.

Cochleæ terreſtres.

ATTONITIS utilia

Ampeloleuce.

AVRVGINEM tollentia.

Lycium Agaricum
Libanotis coronaria.

AVRICVLARVM remedia.

Bulbus eſculentus.

AVRIVM medicinæ.

Cannabis ſatiua
Araneus
Adipum medicinæ
Aſphodelus
Abſynthium Aniſum

na alba.

BESTIARVM uenenatarum remedia.

Balſamum.

BESTIARVM morſus remedia.

Helenium Aegyptium
Sanguis Porrum
Allium Argemone
Eryngium Pulegium
Apium Vinum cedrite
Sal Terra ſamia.

BILEM adgenerantia. colera

Iuglans.

BILEM purgantia.

Agriorhaphanus
Androſæmos
Anchuſa Apios
Braßica canina
Calamintha
Clematis Cici
Cucumis anguinus
Characias Chamælea
Helleborum nigrum
Elaterium Ebulus
Epithymum Empetron
Helenium Hippophaes
Heliotropium
Iris Illyrica
Lychnis ſylueſtris
Lathyris Linozoſtis
Malus Melanthion
Mentha
Mandragoras
Ocymum Parthenion
Peplos Scammonia
Thlaſpi Thapſia
Thymelæa
Vitis ſatiua
Vnguentum ſuſinum id eſt, lilij.

BLATTAS in ſe contrahentia. tarme

Phlomides.

BOVM ſcabiem emendantia.

Cedria.

BRONCHOCELAS diſcutientia. tumor ī gulture

Vide, gutturis remedia.

BVPRESTIS ueneni remedia. aial venenatū

Lac ſchiſton
Dioſc. lib. 6. cap. 3.

Sisymbrium
Sisymbrium aquaticum
Sinapi Nasturtium
Thlaspi Erysimon
Piper Zingiber
Dracunculus maior
Dracunculus minor
Asphodelus
Bulbus esculentus
Agaricum
Gentiana
Anonis, siue Ononis
Eryngion
Absynthium
Absynthium seriphium
Hyssopum Origanum
Tragoriganum
Pulegium
Mentha
Serpyllum
Sampsuchum
Maron Aspalathus
Crocomagma
Helenium
Oleum uulgare
Oleum sicyonium
Strigmenta gymnasto=
rum & palæstrarum.
Elæomeli Laurinum
Sampsuchinum
Ocyminum
Anethinum Susinum
Cyprinum, siue ligustri=
num
Irinum Gleucinum
Amaracinum
Metopium
Stacte Nardinum
Malabathrinum
Myrrha
Myrrha Bœotica
Styrax Bdellium
Thus Terebinthus
Resina Palimpissa
Iuniperus
Sabina Cedria
Cedrides Laurus
Daphnides Cyprus
Cistos alia Vitex
Amygdalæ amaræ
Ficus
Lixiuia ex ficu
Cisseris
Cochleæ terrestres
Fiber
Buprestis pityocampa

CALEFACTORUM remedia.

CALIGINIS oculorum remedia.

CALLORVM remedia.

Triticum
Laserpitium
Chalcitis lapis

CANCRESCENtibus ulceribus medetur.

Vrtica.

CANES occidentia.

Asparagus
Apocynon.

CANIS rabiē sanat.

Alyssum.

CANIS rabiosi morsus remedia.

Lycium Cancri
Cinis uitium Garum
Omotarichos
Smaris
Iecur ardens canis
Triticum Sanguis
Mel Großi
Panaces heracleon
Cæpe Laserpitium
Vrina
Aster atticus
Melissophyllon
Vrtica Cynoglosson
Fœniculum
Ballote Oxalme
Aphronitrum, siue spuma nitri.
Diosc.lib.6.cap.37.
Herm.Coroll.cap. 212.

CANIS non rabidi morsus remedia.

Amygdalæ amaræ
Iuglans Ficus
Mituli Gobius
Cucumis
Bulbus esculentus
Mentha Ebulus.

CANIS impetum cohibentia.

Iecur & dens canis.

CANES necantia.

Chamæleon albus.

CANVM scabiem emendantia.

Oleum lentiscinum
Cedria.

CANTHARIDES fugantia. sive vermi tem[?]mi.

Vnguentum melinum.

CANTHARIDVM

Bulbus esculentus
Melilotus Lilium
Bettonica, siue Britannica
Xyris Rubus
Rubus Idæus Oxalme
Vinum myrsinite Sal.

CAPITIS doloris remedia.

Iris Illyrica Asarum
Meon siue meu
Oleum oleastri
Oleum amygdalinum
Vnguentum rosaceum
Narcißinum Cyprus
Rosæ Vitex
Amygdalæ amaræ
Torpedo
Lac humanum
Lana succida
Curmi Sisymbrium
Sesamum Hedera
Portulaca Aloe
Mentha Serpyllum
Baccharis Ruta
Anisum
Sphondylion
Peucedanum
Melanthion
Coniza maior
Anagyris Bettonica
Radix hederæ
Oxyschœnos
Psyllium
Papauer rhœas, siue erraticum
Strychnon, siue solanum satiuum
Aizoon maius
Hippoglosson
Chamædaphne
Myrtus syluestris
Elaterium
Scammonium
Vitis satiua
Vinum
Vua œnanthe
Aqua maris
Acetum scillite
Lapis ophites.

CAPITIS dolorem facientia.

Styrax Oliuæ
Glandes Palma
Arbutus
Iuglans

CARCINOMATUM remedia. cãcro
Fuligo thuris
Buprestis Cicer
Erysimon
Dracunculus maior
Dracunculus minor
Aristolochia tertia
Vrtica Galiopsis.
CASEVS ne cariem carlo sentiat.
Dracunculus minor.
CAVA implentia.
Cadmia Pompholyx
Cerussa
Lapis schistos
Lapis morochthus
Terra samia
Fuligo thuris
Aristolochia tertia.
CAEPAE acrimoniam retundit. cipolla
Ruta.
CAERASTAE serpes ictus remedia.
Cedria, siue cedrinus liquor
Harundo
Rosa Sal
Dioscor. lib. 6. cap. 55. & 69.
CERVSSAE curatio.
Diosc. lib. 6 cap. 22.
CERIONVM ulcerum remedia.
Grossi Pepo
Quære, Fauos rumpentia.
CERVICIS rigoris medicinæ.
Vide, Opisthotonicorum remedia.
CHIRONIORVM ulcerum remedia. ulcus ī pedibus et cruribus
Plantago
Ampeloleuce.
CHOLERICIS utilia.
Cotonea mala.
Calamintha
Ferrum Mentha
Polygonon mas.
CICATRICVM remedia.
Anemone

Nuclei uinaceorum
Elæomeli
Vinum phœnicite
Vinum rhetinite
Ferrum
Lapis morochthus.

COLI remedia

Colocynthis
Fimum
Galerita
Mel
Petroſelinum
Ruta
Seſamum
Talus ſuis.

COLOREM commendantia.

Acetum ſcillite
Buphthalmos
Ceruſſa
Cyminum ſatiuum
Laſerpitium
Maſtichinum
Vnguentum roſaceum
Vinum
Vinum aromatite.

COLLECTIOnum remedia.

Amomum
Vnguentum telinum
Zopiſſa
Naphtha

Myrica
Paliurus
Cyprus
Olea ſylueſtris
Glandes
Morus
Groſſi
Ouum
Triticum
Hordeum
Fœnogræcum
Linum
Cicer
Agriorhaphanus
Plantago
Sonchos
Naſturtium
Bulbus eſculentus
Argemone altera
Rhaponticum
Acantha leuce
Thymus
Coriandrum
Smyrnium
Libanotis
Viſcum
Parthenion
Cannabis ſyluatica
Anagyris ſyluatica
Helxine
Pentaphyllon
Periſterion ſupinus
Papauer ſatiuum
Stratiotes aquaticus
Cytiſus

Lapis ſamius.

CONCOCTIONI utilia, *Digestio*

Anethum
Althæa
Acetum ſcillite
Balſamum
Crocus
Crocomagma
Caros
Ceſtron
Calx uiua
Eruca
Liguſticum
Pulegium
Papauer ſatiuum
Reſina
Styrax
Seſeli Maßilienſe
Sulphur
Vinum
Vinum reſinatum
Vinum abſynthite
Vinum tragoriganite.

CONSTRICTORIÆ medicinæ.

Vide, Adſtrictoriæ medicinæ.

CONVVLSIONIS remedia. *spasmo*

Iris Illyrica
Acorus
Cardamomum
Aſarum
Coſtus
Iuncus odoratus
alſamum
Helenium
Calamus odoratus
Sampſuchinum
Metopium
Bdellium
Iuniperus
Cedrides
Halimos
Lixiuia à ficu
Fimum
Dracunculus maior
Dracunculus minor
Aſphodelus
Capparis
Argemone
Rhaponticum
Gentiana
Ariſtolochia tertia
Centaurium maius
Acantha leuce
Abrotonum
Origanum
Pulegium
Calamintha
Serpyllum
Baccharis
Panaces heracleon
Libanotis
Peucedanum
Laſerpitium
Sagapenon
Galbanum
Clinopodium

Hypericon Hiberis
Heliochrysos
Iris Illyrica Lolium
Lupinum satiuum
Laserpitium
Naphtha Onos
Populus alba
Panaces heracleon
Peucedanum
Pentaphyllon Ruta
Scammonium
Vinum a sarite Xyris.
CRASSITVDI-
nem extenuantia.
Porrum
Staphis agria.
CROCEVM CO-
lorem facit.
Rhaponticum.
CRVDITATIS
remedia.
Balsamum
Strigmenta à balneis
Gentiana
Vinum scilliticum.
CRVSTAS generat
Lana usta.
CVLICES FV-
gantia. zenzale,
Cupressus
Coniza Ebulus
Absynthium
Hiberis
Plumbum ustum.
CVTEM albicantia.
Rapum syluestre.
CVTEM erugantia. distédere
Oleum amygdalinum
Styrax.
CVTEM lenientia.
Amygdala amara
Oleum sicyonium
Vnguentum telinum
Succus peponis
Terra Chia.
CVTIS VITIA
tollentia.
Adarce Ampelos leuce
Amygdalæ amaræ
Cochleæ terrestres
Costus
Chamæleon niger
Iris Illyrica Lac
Ficus Linum
Lupinus
Lotus syluestris

poris remedia.
Portulaca
DENTITIONI infantium utilia.
Leporis cerebrum
Butyrum cum melle.
DENTIFRICIA.
Purpura Buccinum
Ceruinum cornu
Halcyonium
Corallium.
DENTIBVS STVporem adferentia.
Cadmia.
DENTES firmãtia.
Lentiſcus
Oliuæ colymbades
Myrrha
Oleum omphacinum.
DENTES ALBIcare facit.
Halcyonium.
DENTES VITIAtos extrahentia.
Amurca
Oleum oleaſtri.
DENTES mouẽtia.
Oleum oleaſtri.

DEPILES faciẽtia.
Scolopendria
Characias.
DESQVAMATIS utilia.
Strigmenta gymnaſtorum
Lana ſuccida.
DESTILLATIOnes coercentia.
Irinum Styrax
Naphtha
Et in uerbo, Pituitæ deſtillationis remedia.
DILACRYMAtiones emendantia.
Picea Pinus.
DISCVSSORIAE medicinæ.
Androſæmon
Althæa Viſcum
Galbanum
Ammoniacum
Lapis Gagates.
DOLORVM inueteratorum remedia.
Sinapi
Lana ſuccida

Cotonea Cornu
Ceruinum cornu
Coagulum Cera
Glematis daphnoides
Elatine
Eupatorium
Fœnogræcum
Faba Aegyptia
Ferrum Galla
Omphacium
Hypociſtis
Hedera Hippuris
Lentiſcus Lycium
Lotus
Lixiuia ex ficu
Lac ſchiſton
Linum Lapathum
Lyſimachia
Myrrha Macer
Malum punicum
Meliſſophyllum
Naphtha
Nymphæa
Nuclei acinorum
Oryza Omphacium
Oxalme Portulaca
Plantago Phyllitis
Polemonium
Pentaphyllon
Papauer ceratite, ſiue cornĭculare
Quercus
Rubrica, ſiue terra lĕnia
Silurus Sanguis
Sium Scordium
Symphyton
Stœbe
Sideritis achillea
Salſugo Tragion
Vitis ſatiua, ſiue uinifera Vinacei
Vinum cydonite
Et in uerbo, Inteſtinorum remedia.

EBRIETATI utilia.

Amygdalus amara
Braßica ſatiua
Abſynthium.

ELEPHANTIAE remedia.

Cedria
Erinaceus terreſtris
Serum
Fel animalium
Zythum Plantago

Ambrosia Vua passa
Terra samia
ERVCIS pinorum conuenit
Vnguentum melium
Dios.lib.6.cap.2.
ERVPTIONVM remedia.
Serum
Lupinum satiuum
Beta Portulaca
Penthaphyllon
Balanus myrepsica
Vinum myrsinite
Alumen.
EXCREATIOnis crassæ pectoris remedia.
Pix liquida
Dracunculus minor
Tordylon.
EXCRESCENtia deprimentia.
Alumen Cerussa
Cinis uitis
Diphryges
Erinaceus marinus
Lapis Asius
Ochra Pumex
Pyrites Scordion
Spuma argenti Sal.
EXTENVATOriæ medicinæ.
Artemisia
Anthemis
Iris Illyrica
Hyssopus
Lapis hæmatites
Pulegium
Panaces heracleon.
EXTRACTOriæ medicinæ.
Galbanum
Viscum Thasia
Scoria argenti.
FACIES ne à sole aduratur.
Ouum
FACIEI uitia auferentia.
Ampelos agria
Halcyonium
Adarces
Braßica satiua
Bulbus esculentus
Balanus myrepsica

Clymenon
Fœniculus Hypericon
Hyoſcyamus
Heliotropium maius
Lac humanum
Lagopus
Myrrha Ouum
Oleum ſicyonium
Portulaca Piper
Panaces heracleon
Polygonon mas
Pentaphyllon
Periſterion ſupinus
Rhaponticum
Ruta Smyrnion
Sapapenon
Saxifraga
Trifolium Vuæ
Vinum melitite
Vinum rhoite
Vinum hyſſopite.

FEBRIS quartanæ remedia.

Arancus Bugloſſon
Cimices lecti Dipſacū
Hypericon
Heliotropion maius
Pentaphyllon
Verbenaca ſupina
Trifolium Ruta.

FELLE ſuffuſis utilia.

Adiantum
Vinum a ſarite.

FELLEI humoris remedia.

Abſynthium
Centaurium minus.

FERITATEM animalium mitigantia.

Oenagra.

FERRVMINANdi uim habentia.

Spuma argenti
Rubrica ſinopis
Spongia
Lapis morochthus.

FILIVM maſculum generantia.

Phyllon Orchis
Cratæogonos.

FISTVLARVM remedia.

Adeps Ariſaron
Cinnamomum
Characias

Rhaphanus
Absynthium
Melissophyllon
Fungi
Vinum in communi
Acetum
Chalcanthum Sal
Pyrorum ligni cinis
Aphronitrum
Cinis uitium
Lapis Asius
Diosc.lib.6.cap.23.

FVRVNCVLOrum remedia.

Ficus
Grossi Triticum
Rhaphanus
Asphodelus
Galbanum
Pygnocomum Sal
Aphronitrum.

FVRFVRES tollentia. Allium

Adiantum Alumen
Fœnogræcum
Fel animalium
Grossi Linum
Lilium Myrtus
Malua
Oleum oleastri
Oleum amygdalinum
Oleum myrtinum
Oxalme
Olea Salix
Vnguentum melinum
Vnguentum telinum
Vrina
Vinum myrsinite
Allium Beta.

GANGRAENAE morbi remedia.

Ampelos leuce
Brassicasatiua
Bulbus esculentus
Cinnamomum
Characias Galiopsis
Iuglans
Lixiuia è ficu
Lilium Lens
Lupinum satiuum
Laserpitium
Rhus Rhaphanus
Vrtica Vua passa.

GENITALIVM morbi remedia.

Asparagus Amurca

Lepus terrestris
Lac schiston
Lapis alabastrites
Myrrha Mastiche
Oleum omphacinum
Pruna Plantago
Pumex Rosa
Rubus Staphis agria
Sal Tribulus
Vua œnanthe
Vinum rhetinite.

GLABROS aut depiles facientia.

Scolopendra
Characias.

GLADIORVM aciem perstringentia.

Malum syluestre.

GLANDIS membri remedia.

Mel.

GRAVEDINIS remedia.

Styrax.

GVRGVLIONI utilia.

Silurus.

GVTTVRIS remedia.

Bdellium
Ficus Aster Atticus
Vinum halosanthinum

GYPSI curatio.

Lixiuia ex ficu
Diosc.lib.6.cap.24.

HAEMORRHOIDARŨ remedia.

Amaracinum
Allium Anonis
Aloe Cæpe
Irinum Libanotis
Lapis Arabicus
Ouum Palma
Plumbum elotum
Rhus Rubus.

HAEMORRHOIDARUM curatio.

Diosc.lib.6.cap.69.

HALITVS oris remedia.

Agallochum
Anisum Bromos
Citrum Malobathrum
Myrrha Mastiche
Vinum selenite.

Arction Acetum Lentiscus Lycium
Arsenicum Alumen Lana combusta
Braßica satiua Beta Lolium Lens
Bulbus esculentus Lupinus Libanotis
Ballote Laserpitium
Caries lignorum Lilium Myrtus
Cistos Chelidonium Mel Mandragoras
Centaurium Nasturtium
Chamæleon niger Narcissus
Coriandrum Olea syluestris
Chamædrys Oleum amygdalinum
Chamæpitys Orobus Orchis
Chamælca Oenagra Omphacium
Cadmia Cinis uitis Plantago Pix
Corallium Palma
Dracunculus Purpura combusta
Elelisphacon Pepo Panaces
Eupatorium Peucedanum Prasion
Ebulus Aes ustum Pentaphyllon
Ficus Fimum Peristercon supinus
Aerugo aurificum Papauer ceratitis, id est, corniculare.
Fel Glans
Großi Hedera Psyllium
Goed, id est, coriandrum Plumbum elotum
Gentiana Pumex
Iris Illyrica Isatis Rhamnus Ruta
Indicus lapis Stratiotes terrestris
Lixiuia cum cinere ficus Scordion

Diosc.lib.6.cap.15.

IECINORIS remedia. Acorus
Nardi ſpica
Nardum Gallicum
Amomum
Iuncus odoratus
Agallochum
Picea Pinus
Daphnoides
Palma elate
Amygdalæ amaræ
Lac humanum
Scandyx Struthium
Anagallis Agaricum
Rhaponticum
Gentiana
Glycyrrhiza
Eryngium
Abſynthium
Serpyllum Sphondylium
Ammoniacum
Anthemis
Chamæpitys
Vettonica Eupatorium
Hyoſcyamus
Pentaphyllon
Chryſocome
Papauer ceratitis, ſiue cornutum
Epipactis Iſopyrone
Vinum cydonite
Vinum piſsite
Vinum abſynthite
Vinum nardite
Vinum aſarite
Vinum ex ſyluestri aſaro
Vinum chamælætes
Rubrica ſinopis.

IGNIS ſacri remedia.

Aſarum Acacia
Acinos herba
Anchuſa Lycopſis
Aizoon maius
Braſsica ſatiua
Acetum Beta
Baccharis Bechion
Crocus Cupreſſus
Coriandrum Cicuta
Cotyledon Cici
Chalcitis lapis
Aerugo ferri
Harundo Helxine
Iſatis Lens

Anisum Anethum
Anthemis Althæa
Costus Cicer
Cyminum Eryngion
Epithymum
Helenium Hyssopum
Hieracium maius
Iuncus odoratus
Iuniperus Lac
Ligusticum Hordeum
Ocymum
Peucedanum
Rapa syluestris
Rhaponticum
Triticum
Thymoxalme
Vrtica Vinacei
Vinum
Vinum pissite
Vinum absynthite
Vinum scilliticum
Vinum chamædryite
Vinum tragoriganite
Vinum syluestris nardi.

INFLAMMATIONUM remedia.

Coriandrum
Adeps Asphodelus

Argemone
Anagallis
Artemisia
Aizoon maius
Acetum Butyrum
Brassica syluestris
Bechion
Brion thalassion
Cassia
Cotyledon prima
Elatine Ebulus
Faba Ficus
Harundo
Hyoscyamus
Irinum Laurus
Linum
Lupinum satiuum
Lonchitis
Lichen in petris
Lens palustris Lapis
Melilotus Mandragoras
Naphtha Ocymum
Ochra Picea
Platanus Portulaca
Pulegium Parthenion
Polygonon mas
Papauer erraticum
Rosa Rhus

Ascyron
Androsæmum
Chamæpitys
Polemonia
Ocymoides
Aethiopis
Arction
Chamæcissos
Spartum
Colocynthis
Oxymeli
Vinum panacite
Salsugo Adarces.

IVMENTIS contraria.

Gramen cilicum
Nerion.

IVMENTORVM scabiem emendantia.

Amurca Alysson
Lupinum satiuum
Oleum piscinum
Oleum lentiscinum.

IVMENTORVM ulcera emendantia.

Oleum picinum.
Alysson
Thelypteris.

LABIORVM scissuræ remedia.

Adeps Lycium.

LAC coagulantia.

Balsamum Ficus.

LAC extinguentia.

Cicuta.

LACRYMAS trahentia.

Aerugo aurificum.

LACERTAE morsus remedia.

Portulaca
Seps, siue lacerta calchidica in uino epota.

LACRYMAE quæ perimunt.

Dioscorides lib. 6. in præfat.

LACRYMATIONES emendantia.

Vide, dilacrymationes emendantia.

LACTIS ubertatem facientia.

Alysson Halcyonium
Aqua maris
Ampeloleuce
Braßica satiua
Bulbus esculentus
Balanus myrepsica
Cinnamomum
Eruum Galbanum
Melanthion Rhaphanus
Sanguis leporinus
Sisymbrium syluestre
Spuma argenti
Triticum cum aceto,

LEPRAE *remedia.*

Allium Anemone
Aristolochia
Acantha Anchusa
Acetum
Ampelos leuce
Halcyonium
Alumen Adarce
Buprestis
Braßica satiua
Cochleæ terrestres
Clematis Fraxinus
Cucumis anguinus
Helleborum nigrum
Aerugo aurificum
Ficus Fel
Hordeum Iuniperus
Lolium Lapathum
Lepidium Myosotis
Oleum oleastri
Oleum cicinum
Olea Aethiopica
Oryza Salamandra
Serum Sinapi
Struthion
Scammonia
Sulphur Sal
Terebinthina
Thapsia
Terra melia
Vlmus Vrina
Vitis satiua.

LEPORIS *marini remedia.*

Fiber Cornus
Lapis ophites
Halcyonium
Chamæleon niger
Cicer
Cucumis anguinus
Characias
Helleborum nigrum
Ficus Glutinum

Althæa
Chamæpitys
Epimedion Cici
Hyoſcyamus
Vinacei
Aqua maris
Fæx uini
Terra ſamia.

MAMMAE uirginũ ne creſcant.

Cicuta Cotis.

MASCVLVM filium generantia.

Cratæogonos
Phyllon Orchis.

MATRICIS morbi remedia.

Malua
Oleum balaninum
Pœonia.

MAXILLARVM doloribus remedia.

Ceruinum cornu.

MEATVS aperientia.

Allium Cyperus.

MECONIO contraria.

Paſſum & protropon vinum
Acetum Oxymel.

MELICERIDVM morbi remedia.

Serum
Parthenion
Helleborum nigrum
Epithymum
Acetum ſcilliticum
Amomum
Melilotus.

MENSTRVA prouocantia.

Iris Illyrica
Meu Cyperus
Aſarum Caſia
Ginnamomum
Coſtum
Iuncus odoratus
Balſamum
Canchamon
Helenium Myrrha
Sampſuchinum
Amaracinum
Abrotonum
Styrax Naphtna
Cedrides Myrice

Laserpitium
Sagapenon
Euphorbion
Ciynopodium
Chamædrys Lilium
Melissophyllum
Prasium Stachys
Trifolium
Polium Scordion
Arthemisia
Leucoion
Anthemis Pæonia
Erythrodanum
Anagyris
Alisma Coris
Hypericon
Cestron Medion
Xyphion Tragion
Heliochrysos
Mandragoras
Vrtica Myrtus
Adiantum
Myrtus syluestris
Laurus Alexandrina
Daphnoides
Chamædaphne
Helleborus niger & albus

Ampelos melæna
Heliotropion maius
Vinum scilliticum
Vinum absynthite
Vinum hyssopite
Vinum aromatite
Vinum daucite
Vinum panacite
Vinum helleborite
Vinum dictamnite
Staphylinus.

MENSTRVA sistentia.

Lentisci succus
Myrica
Oxyacanthos
Thus Palma
Malum punicum
Myrtus
Lepus terrestris
Fuligo butyri
Coagulum
Sanguis Acinos
Acantha Arabica
Hieracium maius
Nymphæa
Pæonia Limonion
Medion

MVRIS MORSUS remedia.
Grossi Allium.
MVSCAS necantia.
Lysimachia.
MYRMECIAS tollentia.
Ficus.
NARIVM morbi remedia.
Malum punicum.
NAVSEAM DIscutientia.
Tragoriganum
Pulegium
Fœniculus.
NAVSEAM MOmentia.
Laurinum
Susinum.
NERVORVM morbi remedia.
Oleum sicyonium
Oleum elæomeli
Laurinum
Cyprinum
Gleucinum
Amaracinum
Metopium Bdellium
Lixiuia ex ficu
Erinaceus terrestris
Cochleæ terrestres
Vipera
Vermes terreni
Lac humanum
Triticum Poterium
Peucedanum
Laserpitium
Lilium Satyrium
Melissophyllon
Althæa Coccus
Erigeron Cacalia
Narcissus
Hippophæston
Vini qualitas
Aqua maris
Acetum scilliticum
Vinum stichadite
Vinum thymite
Fæx uini Fiber.
NERVOS lædentia.
Malus Hedera
Vinum
Vinum gypsatum
Mesagite.
NERVOS tollentia.

Rubus idæa
Papauer ſatiuum
Philomides
Aſter atticus
Viola purpurea
Cici.
OCVLIS contraria.
Lactuca
Porrum Ocymum
Coriandrum
Anethum
OCVLORVM morborum remedia.
Acorum Caſia
Cinnamomum
Amomum
Balſamum
Canchamum
Crocum
Crocomagma
Oleum uulgare
Elæomeli
Oleum amygdalinum
Myrrha Thus
Fuligo thuris & reſinæ & picis
Picea Cupreſſus
Sabina Platanus
Populus alba
Myrice Acalis
Ebenus Roſa
Lycium Acacia
Salix
Olea ſylueſtris
Olea
Olea Aethiopica
Palma Thebaica
Cytinus Myrtus
Ceraſia
Halicacabus Mituli
Cochleæ terreſtres
Scorpius marinus
Vipera
Senecta ſerpentis
Sepia
Mullus piſcis
Ouum Hirundines
Ceruinum cornu
Lac humanum
Coſtus
Fuligo butyri
Lana uſta Oeſypus
Fel animalium
Sanguis
Vrina Mel
Amylum

Chalcitis lapis
Alumen   Pumex
Sal   Flos salis
Fæx uini   Spongia
Corallium
Pyrites
Hæmatites
Galactites   Thyites
Morochthus
Sapphirus
Geodes
Samius.

OPISTHOTONICORUM, id est, ceruicis rigore laborantium remedia.

Acanthion
Eryngion
Laserpitium
Sagapenon
Satyrion   Coris.

OPII remedia.

Sal
Diosc.lib.6.cap.17.

ORIS HALITVS remedia.

Vide, Halitus oris remedia.

ORIS VLCERUM remedia.

Cyperus   Aspalathus
Puligo picis   Cyprus
Tilia   Acacia
Olea syluestris
Castanea
Malum punicum
Mæna
Lac schiston Butyrum
Plantago   Aloe
Origanum
Leucoion
Orchis serapias
Anthemis
Periclymenon
Rubus
Staphis agria
Vua œnanthe
Omphacium
Acetum scilliticum
Sandaracha
Alumen   Sal.

ORTHOPNOICIS, id est, difficulter spirantibus remedia.

Helenium
Myrrha

PALLIDVM COlorem facientia.
Hieracium minus
Aloe.

PANORVM remedia.
Atriplex
Acetum
Bulbus esculentus
Coriandrum cum faba fracta
Coniza
Ficus
Galiopsis
Olea syluestris
Helxine
Ocymastrum
Ammoniacum
Isatis
Plantago
Xyphion.

PANTHERAS necantia.
Aconitum pardalianches.

PAPAVERIS curatio.
Dioscor. lib. 6. cap. 17. & 18.

PAPVLARVM remedia.
Vrina
Flos æris.

PARALYTICOrum remedia.
Capparis
Erythrodanum
Colocynthis
Ampelos melæna
Vinum scilliticum
Aphronitrum.

PARTVS necantia.
Daphnides
Coagulum
Adeps hircinus & ouillus & bubulus
Nasturtium
Thlaspi
Ruta
Hedysaron
Helleborus albus & niger
Colocynthis
Ampelos leuce
Vinum phthorium.

PARTVS QVIbus iuuatur.
Iris Illyrica
Cinnamomum
Balsamum
Vnguentum telinum
Irinum

PARONYCHIArum, id est, unguium morborum remedia.

Ebur
Paronychia
Vua œnanthe
Aerugo ferri

PAROTIDVM id est, aurium apostematum remedia.

Ficus
Fimum
Linum Faba
Lapathum
Plantago
Erysimon
Viscum Althæa
Psyllium
Strychnon satiuum
Vrtica
Galiopsis
Terra cimolia.
Et in uerbo, Aurium medicinæ.

PAVESCENTium remedia

Linum
Melicratum
Hydromel.

PECORIS scabiem emendantia.

Vide, Iumentorum scabiem

PECORI utilia.

Adiantum.

PECVS necantia.

Merion
Aconitum lycoctonon.

PECVS mortuum extrahentia.

Aristolochia.

PECTORIS morbi remedia.

Acorus Meu
Costum Myrrha
Iuncus odoratus
Pityides
Terebinthina
Iuniperus
Ficus
Pomum
Nasturtium
Piper
Chelidonium minus
Rhaponticum
Stichas
Thymus
Ruta
Libanotis

Beta
Cyclaminos
Dracunculus maior
Dracunculus minor
Aſphodelus
Scilla
Batrachion
Arction
Cotyledon prima
Aqua maris
Alumen.

PERIPNEVMOniacorum remedia.

Abrotonum
Tragoriganum.

PESTILENTIAE contraria.

Myrrhis, id eſt celifolium
Vinum omphacite.

PHALANGIOrum ictus remedia.

Cinnamomum
Terebinthus
Myrica
Myrtus
Lixiuia ex ficu
Cancri
Malua
Aſparagus
Lactuca ſylueſtris
Hedera
Abrotonum
Daucus
Sphondylium
Aparine
Phalangium
Myrrhis
Aqua maris
Dioſcoridis libro 8. capit. 58.

PHAGEDAENAE morbi remedia.

Fel Fimum
Dracunculus minor
Iſatis
Chamæleon niger
Panaces
Staphylinus
Petaſites
Characias
Ampelos leuce
Vinum
Acetum
Alumen
Sal Flos ſalis.

Thymoxalme.

PITVITAE re-
media. *capitis*

Cinnamomum
Styrax Naphtha
Vlmus
Auellana
Ouum
Serum
Vrina
Hordeum
Linum
Faba
Lupinum ſatiuum
Agriorhaphanus
Portulaca
Cucurbita
Cæpa
Sinapi
Piper
Cyclaminos
Dracunculus maior
Capparis
Anemone
Anagallis
Centaurium minus
Tragacantha
Hyſſopus
Origanus
Tragoriganum
Pulegium
Thymus
Ruta
Pyrethrum
Sphondylium
Melanthium
Parthenion
Clematis
Sideritis achilleos
Hyoſcyamus
Helleborum nigrum
Seſamoides maius
Cucumis
Elaterium
Staphis agria
Thapſia
Hippophaes
Hippophæſton
Cici Characias
Lathyris
Scammonia
Thymelæa
Ebulus
Apios
Colocynthis
Epithymon

Helxine
Papauer satiuum
Hyoscyamus
Lens palustris
Aizoon maius
Bryon thalaßion
Phycos marinus
Cucumis anguinus
Balanus myrepsica
Ebulus
Heliotropium maius
Vua passa
Acetum   Ferrum
Sulphur   Sal
Lapis Asius
Lapis gagates
Testæ siue terræ fornacum.

POLYPI morbi remedia.

Dracunculus maior
Dracunculus minor.

PRESTERIS serpentis morsus remedia.

Omotarichos
Rubus.

PRAEPVTIOrum morbi remedia.

Aloe.

PRAECORDIOrum remedia.

Scordion
Vinum thymite
Vinum daucite.

PRAECIPITAtis ex alto utilia.

Iris Illirica
Vitex
Aßparagus
Anisum
Cannabis satiua.

PROFLVVII genituræ remedia.

Vide, Geniture profluuij in somno.

PRVRIGINEM facientia.

Scolopendra
Ephemeron
Opium.

PRVRIGINEM emendantia.

Vrina   Eruum
Lapathum
Aloe

Ferri

Ferri rubigo.

PVBERTAS ne erumpat.

Hyacinthus.

PVLMONIS morbi remedia.

Iuncus odoratus

Balsamum

Cedria

Amygdalus amara

Ficus

Lac

Pulegium

Ruta

Sagapenum

Symphyton

Pentaphyllon

Chrysocome

Vrtica

Thapsia

Melicratum

Vinum hyssopite

Vinum aromatite.

PVLICES necantia.

Vnguentum telinum

Crocinum

Butyrum

PVTREDINVM genitalium remedia.

Aspalathus.

PVTREDINES purgantia.

Irinum

Cinnamomum

Pix

Sal.

QVADRVPEdum scabiem emendãtia

Vide Iumentorum scabiem.

QVARTANAE febris remedia.

Vide, Febris quartanæ remedia.

RADICES quæ perimunt.

Dios. lib. 6. in præfat.

RAVCEDANIS remedia.

Tragacantha.

REDVVIAS sanantia.

Ferri rubigo.

REFRIGERANtes medicinæ.

Prasium	*Calamus odoratus*
Scordion	*Cicer* *Casia*
Asplenon	*Cinnamomum*
Anthemis	*Chamæpitys*
Pæonia	*Passum*
Erythrodanum	*Glycyrrhiza*
Chamæpitys	*Iuncus odoratus*
Pentaphyllon	*Laurinum*
Hyacinthus	*Lac*
Halicacabus	*Lotus satiua*
Chamæcissos	*Meu*
Osyris	*Pistacia*
Myrtus syluestris	*Nardus Gallica*
Elaterium	*Nuclei pini*
Vinum chamædryte	*Oleum amygdalarum*
Vinum calaminthite	*Palma elate*
Vinum nardite	*Portulaca*
Sulphur.	*Plantago*
RENVM *doloris remedia.*	*Porrum*
	Petroselinum
Amygdala amara	*Peucedanum*
Asparagus	*Pæonia*
Anagallis	*Rhaponticum*
Agaricus	*Saccharum*
Anthyllis	*Scandyx*
Anchusa	*Smyrnion*
Halcyonium	*Symphyton*
Cardamomum	*Stratiotes aquaticus*

Pæonia.
RVCTVM mouētia.
Mastiche
Rhaphanus
Anethum
Smyrnion
Vinum daucite.

RVPTORVM remedia.

Acorus
Cardamomum
Asarum
Calamus odoratus
Helenium
Bdellium
Iuniperus
Cedrides
Halimos
Lixiuia ex ficu
Fel
Fimum
Dracunculus maior
Dracunculus minor
Asphodelus
Bulbus esculentus
Capparis
Rhaponticum
Gentiana
Aristolochia
Centaurium
Acantha
Leucacantha
Abrotonum
Origanum
Calamintha
Serpyllum
Baccharis
Panaces heracleon
Libanotis
Laserpitium
Sagapenum
Galbanum
Polycnemon
Chmopodion
Althæa
Cestron
Symphyton
Holosteum
Xyris
Hippuris
Heliochryson
Phlomides
Ampelos leuce
Vinum daucite
Vinum tragoriganite
Vinum panacite

Iſopyrum
Adiantum
Vitis ſatiua
Vua
Omphacium
Vinum phœnicites
Corallium
Lapis hæmatites
Terra ſamia.

SANGVINEM ſiſtentia.

Thus
Cupreſſus
Galla
Perſea
Cocleæ terreſtres
Ranæ
Araneus
Ouum
Coagulum
Sanguis
Fimum
Faba
Plantago
Porrum
Iſatis
Eleliſphacos
Mentha
Serpyllum
Ruta
Cyminum ſatiuum
Stœbe
Ferula
Clymenon
Hippuris
Sideritis achilleos
Pentaphyllon
Phœnix herba
Aſtragalus
Lichen in petris
Idæa radix
Gallion
Stratiotes terreſtris
Vua œnanthe
Acetum
Vinum terebinthinum
Plumbum elotum
Stimmi
Cinnabaris
Alumen
Sulphur
Spongiæ
Gypſum.

SANGVINEM cõcretum diſcutientia.

Lixiuia ex ficu

Scorpius terrestris
Smarides
Mullus piscis
Locustæ
Lacerta
Mures domestici
Fimum
Lapathum
Sonchos
Seris
Lactuca syluestris
Ocymum
Abrotonum
Sampsuchum
Hieracium maius
Delphinion
Laserpitium
Atractilis
Lychnis utraque
Millefolium
Phalangium
Polemonia
Chamæsyce
Heliotropium
Scorpioides
Aqua maris
Vinum tethalassome=
num
Vinum cydonite
Sulphur
Sal
Lapis sapphirus.
Diosc.lib.6.cap.60.

SCORPIONES necantia.

Cancri.

SCORPIONIS marini ictus remedia.

Vrina
Asphodelus
Plumbum syncerum & crematum
Sulphur.
Diosc.lib.6.cap.61.

SCORPIONES torpefacientia.

Delphinion
Lychnis sylueſtris
Lens palustris.

SECVNDINAS trahentia.

Balsamum
Sampsuchinum
Abrotonum
Picea

Oxalme
Vinum terebinthiuum
Flos æris
Plumbum elotum.
SEMINA quæ pereunt.
Diosc.lib.6.in præfat.
SENSIBVS nocẽtia
Vinum annosum.
SENSVS recreantia.
Lapis Samius.
SEPIS bestiolæ morsus remedia.
Portulaca
Oxymel.

SERPENTIVM uenenis contraria.

Paliurus
Vitex
Cancri
Hippopotamus
Fiber
Mustela
Gallinaceus
Cantharides
Chondrylla
Nasturtium
Dracunculus
Asphodelus
Rhaponticum
Aristolochia tertia.
Origanum syluestre
Baccharis
Ruta
Phlomos, siue uerbascum
Panaces chironium
Staphylinus
Smyrnion
Aparine
Chamædrys
Lychnis satiua, siue coronaria
Erythrodanum siue Rubia
Sparganion
Polygonon mas
Clematis daphnoides
Polemonia
Anchusa
Ocimoides
Hyacinthus
Mandragoras
Nerion
Adiantum.

SERPENTES fugantia.

SERPENTIVM morsus remedia.

Lanaces heracleon & asclepion
Cyminum satiuum & syluestre
Ammi
Fœniculum
Daucus
Libanotis
Sagapenon
Prasion
Phyllitis
Trifolium
Scordion
Cestron
Periclymenos
Echion
Ocymoides, siue ocymastrum
Rubus
Eupatorium
Heliochryson
Adiantum
Peristereon supinus
Ebulus
Ampelos leuce
Vitis satiua
Vinum
Acetum
Oxymeli
Vinum conizite
Vinum panacite
Sal Cinis uitis
Lapis ophites.

SERPENTES ne feriant.

Cerui medulla.

SERPENTES necantia.

Anchusa onocheles
Vinum cedrite.

SICCANTES medicinæ.

Ammi
Bromos
Cistos
Cyminum satiuum
Ebulus
Aes ustum
Arena litoris
Libanotis
Mentha
Pompholyx
Spodium
Rubus
Terra Chia
Rubrica sinopis

SOMNVM *discutientia.*
Sphondylium
Peucedanum.
SOMNIA *imaginosa & mala inducentia.*
Faba
Lens
Pygnocomum
Smilax leuis.
SORDES *purgātia.*
Irinum
Cortex thuris
Sabina.
SPASTICORVM *remedia.*
Fiber.
SPASMI *remedia.*
Vide, Conuulsionis remedia.
SPIRITVM *id est, flatum generantia.*
Gentiana.
SPIRANTIBVS *difficulter utilia.*
Vide, Orthopnoicis.
SPIRITVS *discurrentes coercentia.*
Bdellium.
SPIRANTIBVS *uitam auferentia.*
Cedria.
SPICVLA *infixa corpori extrahentia.*
Anagallis
Harundo
Aristolochia
Dictamnus
Propolis
Narcissus
Oxyacantha
Silurus
Triticum
Tragion
Xyphion
Xyris
Lacerta.
SPISSANDI *uim habentia.*
Acacia *Malus*
Cotonea
Malum syluestre
Amydalus amara
Bacchаris
Britannica
Polygonon mas & fœ-

Mandragora.

STOMACO CONTRARIA.

Terebinthina
Cedrides
Melimela
Pruna
Arbutus
Iuglans
Auellana
Ficus
Hordeum
Lens
Malua
Porrum
Braßica satiua & marina
Cæpe
Nasturtium
Capparis
Absynthium
Absynthiũ seriphium
Balanus myrepsica
Vua
Thymelæa
Ebulus
Prasium
Galbanum
Aqua maris
Vinum tethalassomenum.

STOMACHI morbi remedia.

Meu
Nardi spica
Nardum Gallicum
Malabathrum
Iuncus odoratus
Agallochum
Helenium
Oleum balaninum
Mastichinum
Vnguentum rosaceum
Susinum
Nuclei pini
Mastiche
Cupressus
Iuniperus
Laurus
Populus nigra
Rosa
Oliuæ colymbades
Palma
Palma elate
Malum punicum
Siliquæ

Petroſelinum
Smyrnion
Fœniculus
Scordion
Artemiſia
Nymphæa Pæonia
Ceſtron
Polygonon mas
Rubus
Strychnon ſatiuum
Cotyledon prima
Erigeron
Adiantum
Aſter Atticus
Viola purpurea
Chamædaphne
Colocynthis
Vitis ſamia
Nuclei acinorum
Vua œnanthe
Omphacium
Vini qualitas
Phalernum
Hydromel
Thymoxalme
Ompha comeli
Vinum
Vinum Surrentinum

Vinum omphacite
Vinum nigrum ex labruſcæ floribus
Vinum melitite
Vinum ſcilliticum
Vinum cydonite
Vinum apiẏte
Vinum anethinum
Vinum rhoite
Vinum myrtite
Vinum terebinthinum
Vinum phœnicite
Vinum abſynthite
Vinum bunite.
Vinum dictamnite
Vinum calaminthite
Vinum aromatite
Vinum nectarite
Vinum nardite
Vinum ex ſylueſtri nardo
Vinum ſelenite
Ferrum
Flos ſalis
Fæx uini
Lapis alabaſtrites
Lapis Samius.

Saxifragon
Xyris
Laurus Alexandrina
Tragion
Pseudobunion
Adiantum.

STYPICAE MEdicinæ.

Vide, Adstrictoriæ medicinæ.

SVCCI qui perimũt.

Dioscorides libro. 6. in præfat.

SVDOREM DEprimentia.

Oleum
Oleum omphacinum
Oleum oleastri
Myrteum
Lentiscinum
Vnguentum melinum
Rhodides
Myrtus
Bulbus esculentus
Vinum myrsinite
Sulphur
Gypsum
Terra samia.

SVDORES EVOcantia.

Metopium unguentum
Smyrnion
Pyrethrum
Onobrychis
Flos salis
Anchusa
Lycopsis.

SVES necantia.

Chamæleon albus.

SVFFVSIONVM morbi remedia.

Fel
Sanguis
Sagapenum
Euphorbium
Chamæsyce
Harena litoris.

SVGILLATORVM remedia.

Acetum
Sal.

SVPERCILIOrum raritati utilia.

Picea.

SVPERCILIIS glabris utilia.

Fuligo resinæ.

SVPPVRATIO-

TELA *infixa corporibus extrahentia.*
Vide, Spicula infixa.

TENASMI *morbi remedia.*
Lac schiston
Fœnogræcum
Linum
Eruum

TEREDINEM *sentientia.*
Ficus Aegyptia
Hyoscyamus.

TEREDINEM *nō sentientia.*
Tilia.
Herm. Cor. cap. 133.

TEREDINEM *necantia.*
Sal.

TESTIVM *morbi remedia.*
Vitex
Myrtus
Cicer
Faba
Erysimon
Asphodelus
Melilotos
Ruta
Cyminum
Lilium
Hyoscyamus
Erigeron
Vua passa Sal
Geodes lapis
Terra samia
Cimolia.

THAPSIAE *contraria.*
Diosc. lib. 6. in præfat. & cap. 33.

THERIACAM *ingredientia.*
Rapa satiua
Zingiber
Dictamnus
Apium

THERIOMATUM *remedia.*
Lupinum satiuum
Elelisphacos.

THORACIS *remedia.*
Cerebrum gallinacei
Glycyrrhiza.

Origanum
Britannica
Periclymenos
Helxine
Periſtereon ſupinus
Omphacium
Vinum myrſinite
Flos æris
Alumen Sal.

TORMINIS re-
media.

Iris Illyrica.
Acorus Meu
Cardamomum
Balſamum
Agallochum
Oleum
Iuniperus
Halimos
Iuglans
Ficus
Fiber
Talus ſuis
Triticum
Milium
Panicum
Eruum
Atriplex
Siſymbrium
Piper Scilla
Agaricum
Rhaponticum
Centaurium maius
Eryngion
Calamintha
Serpyllum
Sampſuchus Ruta
Panaces heracleon
Acetum
Cyminum ſatiuum
Seſeli Maßilienſe
Cyminum ſylueſtre
Elaphoboſcon
Petroſelinum
Daucus
Libanotis
Ferula
Peucedanum
Aſclepias
Meliſſophyllon
Phalangion
Coniza
Aliſma
Chamæpitys
Cramen
Pſeudobunion

Braßica ſatiua & ſyl-
ueſtris
Cucurbita
Naſturtium
Hydropiper
Bulbus eſculentus
Iſatis
Chamæleon
Tragoriganum
Sampſuchum
Liguſticum
Daucus
Libanotis
Melanthion
Orchis ſerapias
Orminum
Buphthalmus
Cannabis ſyluatica
Polygonon mas
Lagopus Xyris
Helxine
Pentaphyllon
Periſtereon ſupinus
Hyoſcyamus
Pſyllium
Xanthium
Seſamoides
Ephemeron

Phlomides
Cucumis anguinus
Thapſia
Chamæſyce
Pygnocomum
Aqua maris
Indicus lapis
Fæx uini Spongia.
TVSSIS remedia.
Amygdala amara
Aſphodelus
Apium ſatiuum
Bdellium
Bromos
Cinnamomum
Calamus odoratus
Cupreſſus
Cedrides
Ciſtos Cacalia
Chamædrys
Tragacantha
Dracunculus
Faba Helenium
Hippuris
Hyoſcyamus
Iris Illyrica
Lycium
Laſerpitium Mel

Scilla.

VENEREM cum uoluptate expedientia.

Laurus Alexandrina.

VENEREM cohibentia

Portulaca

Lactuca

Lactuca ſylueſtris.

VENEREM ſtimulantia.

Coſtum Crocum

Maſtiche

Linum

Rapa ſatiua

Siſer Eruca

Porrum Cæpe

Naſturtium

Dracunculus maior

Dracunculus minor

Bulbus eſculentus

Mentha

Staphylinus

Aniſum Orchis

Orchis ſerapias

Satyrion

Satyrion alterum

Orminum

Xiphium

Vrtica Caliopſis.

VENENATA fugantia.

Vitex

Dictamnus.

VENAS excitantia.

Vinum Phalernum.

VENTRIS animalia expellentia.

Vide, Tineas latas.

VENTREM ſoluentia.

Vide, Aluum ſoluentia.

VENENATORUM ictus remedia.

Cardamomum

Nardum gallicum

Helenium

Cinnamomum

Bdellium Vitex

Ficus Propolis

Rhaphanus Triticum

Eryngium

Cyminum ſylueſtre

Althæa Tribulus

Vinum ſcilliticum.

VERTIGINEM adgenerantia.

Cardamomum

Balſamum

Hyoſcyamus

Mandragoras

Falernum

Vinum rhetinite

Mandragorite

Aconitum Cicuta.

VESICAE morbi remedia.

Meũ

Nardum Gallicum

Nuclei pini

Cupreſſus

Laurus Palma

Palma etate

Myrtus Lac

Ficus Ouum

Cochleæ terreſtres

Cicadæ Napum

Ceruinum cornu

Saccharum

Gramen Maluã

Hippuris

Portulaca

Lotus ſylueſtris

Plantago Vua paſſa

Cucumis

Scandyx Paſſum

Ochra Porrum

Bulbus uomitiuus

Rhaponticum

Glycyrrhiza

Tragacantha

Panaces heracleon

Petroſelinum

Smyrnion

Peucedanum

Fœniculus

Nymphæa

Anthemis Pæonia

Phalaris

Cæpe

Halcyonium

Ceſtron

Vinum terebinthinum

Vinum ſcilliticum

Vinum aromatite

Vinum haloſanthite

Lapis morochthus.

VESPARVM ictus remedia.

Laurus Malua

Nymphæa Cicuta
Erythrodanum
Helleborum nigrum
Cucumis anguinus
Balanus myrepſica
Narciſſus
Sulphur
Halcyonium
Terra melia.

VITRA fracta conglutinantia.

Herm.Cor.cap.254.

VMBILICI remedia.

Lapis magnes.

VNGVIBVS utilia.

Pix Cupreſſus
Daphnoides
Olea Oryza
Linum Lapathum
Bulbus eſculentus
Batrachion
Chelidonion minus
Viſcum Vua paſſa
Sandaracha
Alumen
Sulphur
Fæx uini.

VOCEM claram reddentia.

Myrrha
Styrax Silurus.

VOLVPTATES animi augeſcentia.

Bugloſſum.

VOLVCRVM morſus remedia.

Iecur aprinum.

VOMITIONES mouentia.

Irinum Laurus
Cocleæ terreſtres
Omotarichos
Blattæ Pepo
Aſphodelus
Capparis
Bulbus uomitorius
Origanum
Ceſtrum
Anagyris ſemen
Papauer ſpumeum
Mandragoras
Daphnoides
Helleborus albus
Elaterion Silybon

Helenium
Oleum amygdalinum
Vnguentum melinum
Susinum
Irinum
Amaracinum
Bdellium
Picea Nuclei pini
Lentiscus Resina
Terebinthus
Cupressus
Iuniperus
Populus alba
Paliurus Tilia
Olea Aethiopica
Glandes Myrtus
Palma elate
Siliquæ Cotonea
Mala Epirotica
Cornus
Amygdalæ dulces
Erinaceus marinus
Cimices lecti
Oues Buprestis
Vermes terreni
Mel Hordeum
Zythum
Milium

Panicum
Cicer Eruum
Rapa satiua
Rhaphanus
Raphanus agria
Siser Bunion
Braßica satiua
Asparagus
Sisymbrium aquaticum
Crithmon
Cucumis Pepo
Lactuca
Gingidium
Caucalis Eruca
Ocymum
Smilax hortensis
Porrum
Ampeloprason
Cepa Allium
Piper
Struthion
Dracunculus
Asphodelus
Scilla Capparis
Agaricum
Crocodilion
Centaurium maius

Vinum è cedro
Vinum è lauro
Vinum absynthite
Vinum calaminthite
Vinum aromatite
Vinum nectarite
Vinum nardite
Vinum asarite
Vinum syluestris nardi
Vinum daucite
Vinum acorite
Halcyonium
Lapis hæmatites
Lapis Iudaicus
Corallium
Vinum chamæpyteos.

VRTICAE herbæ pruritus remedia.

Herm. Cor. cap. 707.

VSTIS utilia.

Vrtica siue acalyphe.

VVAE faucium remedia.

Pix Galla
Pruna
Hirundines
Vrtica
Omphacium
Acetum
Flos æris
Alumen Sal.

VVLPES necantia.

Apocynon.

VVLNERVM remedia.

Amurca
Allium
Argemone
Aristolochia
Aloe Anthyllis
Althæa
Androsæmon
Lycopsis Acetum
Butyrum
Braßica
Coccus
Chamæpitys
Centaurion
Cyclaminos
Cytinus
Cupressus
Dracunculus
Dictamnus
Aerugo aurificum
Oenanthe

Abrotoninum
Susinum
Narcißinum
Crocinum
Irinum
Gleucinum
Amaracinum
Metopium
Cinnamomum
Myrrha
Styrax
Bdellium
Lentiscus
Pix
Naphtha
Iuniperus
Laurus
Myrica
Cistos
Rosa
Lycium
Acacia
Am.:rca
Vitex
Galla
Palma elate
Myrtus
Cotonea
Iuglans
Cimices lecti
Lac schiston
Butyrum
Oesypum
Coagulum
Adeps
Fœnogræcum
Pinum
Malua
Portulaca
Plantago
Sonchos
Porrum
Sinapi
Piper
Agaricum
Rhaponticum
Pulegium
Centaurium maius
Melilotus
Ruta
Panaces heracleon
Ammi
Sphondylion
Peucedanum
Sagapenum
Galbanum

INDICIS CVRATIVI FINIS.

